LOVEC

GLASILO SLOV. LOVSKEGA
IN SLOV. RIBARSKEGA DRUŠTVA
V LJUBLJANI

LETNIK XI

UREDIL ING. ANTON ŠIVIC

LJUBLJANA 1924

NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

Lp. R 103-11-1924/1
ZVEZA SLOVENIJE LOVSKA 2
Jug. št. PD 53/1981

KAZALO.

I. LOV.

A. Članki.

Comes Huberti:
Doneski k letošnji vzrejni (mladinski) tekmi ptičarjev 329, 365
Ernejč:
V čaru svetlobe 334
Peter Gilly (Višnjan):
Moja Egica 139, 179
Matej Hafner:
O povzdigi lovstva 111
Mirko Hanzlovský:
Ureditev staleža srnjadi po spolu . 359
Josip Hočevar:
Izza dolenjskih gričev 251
Ignotus:
O kačah in kačjem strupu . . 60, 105
Rudi Jagrovski:
Laskarjeve 402
Vl. Kapus:
Lovski spomini s Storžiča 162
Nekaj o lovskih izrazih in običajih . 224
Volčji lov na Gorenjskem 23
Kl.:
Tekme ptičarjev letošnjo jesen . . 378
Ing. Vojko Koprivnik:
Moj lanski gams 73
E. Križaj:
Spomladanska tekma psov ptičarjev 190
Dr. F. Lokar:
Letošnje spomladanske tekme ptičarjev 123
Lovska zadruga:
Lovska razstava na ljubljanskem velesejmu 1924 268
Priroda Slovenije — Lovsko-planinska razstava na letošnjem ljubljanskem velesejmu 315
Velimir N. Nikašinović:
Snežnik 283
Tone Podvrečar:
Leto dni nedeljski lovec in ribič v Skoplju 336
Savezno lovačko udruženje v Skoplju 400
Janko Ravnik:
Balistična razprava . . . . . .
Oklic lovcem in strelcem 395
S. L. D.:
Pogoji letošnjega tekmovalnega streljanja 150
Fran Sonnbichler:
Nekaj prispevkov k članku o divji kozi 261
Fr. Starovaški:
Divje gosi 408
Ing. Anton Šivic:
Proučavanje lovstva v Sloveniji 18, 69, 117, 154, 194, 227, 263
Kl. V.:
Lov na divje svinje v Sremu . . . 219
I. Vičan:
Spomini 20
Ing. Zmago Ziernfeld:
Nekaj o divji kozi 1, 55, 97
Kapetan Zvonko (Juvančič):
Nezgode s puškami 147
Letošnje tekmovalno streljanje . . 211
Preizkuševalnica orožja kr. državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju 375
Temelji za presojo lovskih pušk 257, 292
Znaki oziroma žigi na puškah . . . 185
P. Ž.:
Lanske tekme fermačev 295

B. Iz lovskega nahrbtnika.

Ali morejo inozemci dobiti orožne liste in lovske karte? A. Šivic . 280
Ali naj ščitimo veverico? Vl. K. . . 389
Beležke o preseljevanju lunja dolgorepca. A. Godec 310
Brezdimni smodnik 353
Cene divjačini 281, 391
Čudno obnašanje lisice. M. Š. . . . 307
Darilo S. L. D. 173
Denarna podpora S. L. D. 246
Dobava pušk za malokalibrsko streljanje. Kap. Zvonko 275
Dogodbica v Zelenici. E. Jalen . . . 85
Dopisnikom na oglase 281
Dve brošurici S. L. D. 49
Dvorni lov 38
Glasilo »Lovec« — obseg lista . . . 204
Gosti v Beli Krajini. A. Čebular . . 41
Gozdni jereb, dober vremenski prerok. A. Mazlú 40
Građansko streljačko društvo »Kralj Aleksander« 387
Iz Bohinjskega kota. C. B. 171
Iz gorenjskega kota. C. G. 44
Iz narave. Dr. J. P. 42
Izpod Stola in Golice. M. Š. . . . 132
Iz Prekmurja 171
Iz Prekmurja. Zimmer A. 277
Iz uredništva 431
Jeleni v Kokri. Pleško 86
Jerebi 1923. Vl. Kapus 40
Jerebovo petje v adventu. P. Gilly . 172
Jugoslovanski kinološki savez. P. Ž. 244
Junaški plavač. I. Zupanek 172
Kaj pišejo lovska glasila o lovskih zakonih. A. Šivic 236
Kako daleč od hiše smem streljati domačo mačko? 279
Kako je z lovom na zemljiščih, ki so bila po agrarni reformi dana v večletен zakup. A. Šivic 305
Kako so letos prezimile divje koze in srne. A. Kapus 129
Kljunači. Vl. Kapus 130
Klub ljubiteljev brakov. P. Ž. 243, 350, 352
Klub ljubiteljev ptičarjev. Križaj 86, 133
Klub ljubiteljev ptičarjev. P. Ž. 241, 306, 351, 352
Klub ljubiteljev španijelov 280
Kuna, sovražnica divjega petelina. Novinec 172
Lesna sova, ali se v sili loti tudi mrhovine? G. Godec 309
Letošnje tekmovalno streljanje. Popravek nekaterih pogojev . . . 204
Lisičji lov pri obločnici. Vl. Kapus . 245
»Lovački Glasnik« 307
Lovci, pozor! (Prispevki za »Zeleni križ«) 49
Lovska zadruga. P. Ž. 244
Lovske knjige 391
Lovske vesti iz Južne Srbije. Nikašinović 205
Lovski ples v Ribnici. Vl. K. . . . 87
Lovsko-planinska razstava 310
Lovsko poročilo iz Slovenjgraške okolice. A. Mazlú 132
Malokalibrska strelska tekma . . . 274
Medved pred drvarsko kolibo na Milanovem vrhu. —alko 388
Medveda je ustrelil 430
Mlade lisičke. R. 205
Modras in slavec. A. Čebular . . . 391
Moje mnenje. Zeleni centralist . . 276
Muhe lovske sreče 391
Nagrade za ubite volkove. A. Šivic 38, 85, 310, 353, 387, 428
Nagrada za izsledite lovskih in ribjih tatov 281
Na ljubljanskem velesejmu 280
Nekaj črtic o petelinjem lovu. Vl. K. 130
Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I. o naših loviščih 83
Nepremočljiva obutev. P. Gilly . . 173
Nesreča na lovu 431
Nova pristojbina za orožni list. A. Šivic 305
Nove lovske karte. A. Šivic . . . 427
Novodobne lovske zakupnine. A. Šivic 88, 133, 174
Nosni obad in drugo. P. 387
Obči zbor S. L. D. 34
Obči zbor gorenjske podružnice . 204
Obči zbor ptujske podružnice . . . 240
Obči zbor lovske družbe »Ježica« . 349
Odborove seje S. L. D. lanskega leta 34
Odborove seje S. L. D. . 36, 83, 166, 239, 273, 274, 304, 347, 425
Odborove seje celjske podruž. 170, 240
Orel v Karavankah. P. 354
Orožni listi za zapriseženc. A. Šivic 427
Osnutki novega lovskega zakona. Celjski turist in lovec 390
Pasji kontumac na deželi. Hostar . 353
Petelinji boj. M. Š. 205
Planinski orel 43, 205
Planinski orel v Karavankah. M. Š. . 278

Podpore za lovsko razstavo in jesensko tekmo fermačev 353
Podružnica v Celju; obči zbor . . . 169
Pomen solnic. Vl. K. 170
Popravek k tekmovalnemu streljanju 281
Popravek k članku: »Znaki na puškah« 246
»Posavski Lovec« 307, 428
Poslovanje upravnih oblastev v Sloveniji v gozdnih in lovskih zadevah. A. Šivic 38
Pozor na loveče pse! 279
Pravilnik za brakade 246
Predavanje. M. H. 83
Predavanje v S. L. D. 206
Prijeta lovska tatova. A. V. 279
Prirodopisni oddelek dež. muzeja . 48
Prirodni varstveni park na Gorenjskem. A. Šivic 246
Pritlikavi zajci. M. Š. 132
Razpoloženje. Vl. K. 429
Redek gost. I. K. 87
Ruševec 205
Sejem s kožuhovino. F. T. 45
Sestanek dolenjskih lovcev v Gorenji vasi pri Stični 387
Sestanek lovskih društev 238
Severni gosti. Dr. J. P. 42, 131
Severni gosti. V. Herfort 87
Še enkrat o veverici. A. Šivic . . 430
Škulj Jurij † 170
Šumarstvo naše države. A. Šivic . . 46
Tečaj za gozdne in lovske čuvaje v Kostanjevici 304
Tiskovine za vabila na lov 354
Tiskovni sklad . 173, 206, 246, 391, 431
Dr. Tschusi pl. Viktor †. Dr. J. P. . . 173
Uprava »Lovca« — zaloga prejšnjih letnikov 173
Uredništvo »Lovca« — opozorilo na honorarje 49
Uspešen zalaz na volka 131
Usodepolni čevlji. Vl. Kapus . . . 39
Usoda naše flore. A. Šivic 47
Ustanovni obči zbor podružnice v Murski Soboti 426
V Beli Krajini 390
V čaru svetlobe. Ing. A. Šivic . . 430
Veliki divji petelin 133
V Karavankah. o— 244
V lovišču Kobilje. Koller 429
V obrambo veverice. P. Gilly . . . 308
Volkovi v Loškem potoku. Al. Knavs 38
Volkuljo je ustrelil 205
Vzdržljivost prepelice pred psom. T. Kappus 389
Zabavni večer 129
Zahvala 173
Zahvalno pismo iz kabinetne pisarne Nj. Vel. kralja Aleksandra I. . . . 166
Zanimiv dogodljaj. Višnar 431
Za »Lovski dom« 173, 358
Zaostalost v naravi. Vl. K. 130
Zapriseženi lovski paznik - tat. St. . 153
Zatiranje vran. A. Šivic . . . 43, 428
Za »Zeleni križ« 49, 133, 206, 281, 391, 431

II. RIBARSTVO.

A. Članki.

Dr. A. Munda:
Kako prevažamo in vlagamo mladice 27
Nekaj podatkov o sulcih v naših vodah 76, 124
Hidroelektrična centrala pri Krški vasi in ribarstvo 200
O ribarskih okrajih 341, 383
O ribji lovi s prepovedanim orodjem in na prepovedan način 232
Premogokopna družba 302
Ribarska razstava 269
Ribe v porečju Soče 415
Ing. Cvetič:
O ribjih stezah 270, 298

B. Iz ribarske mreže.

Adamič Viktor † 133
Ali ribe mislijo. Dr. M. 248
Ameriški ostriž. Dr. M. 93
Ameriški somič. Dr. M. 207
Avstrijski ribarski kongres v Grazu. Dr. M. 311
Bogastvo rib v macedonskih jezerih. Dr. M. 287
Bohinjske postrvje ikre v Zagrebu. Dr. M. 138
Čistilna naprava tvornice »Indus« na Vrhniki 312
Dopisovanje s Slov. ribarskim društvom v Ljubljani 95
Državno vališče v Ilidžah . . . 93
Dvoboji med ribami. Dr. M. . . . 393
Električne ribe. Dr. M. 356
Hidroelektrična centrala pri Krški vasi. Dr. M. 281
Jez na Fužinah 207
Kako mariniramo ribe. Dr. M. . . . 249

Kako uspevajo šarenke. Dr. M. . . 208
Kako velik zraste losos. Dr. M. . . 293
Kako vežemo piškurnik. H. Canjko . 208
Kako vidi riba 313
K članku: »Nekaj podatkov o sulcih v naših vodah«. K 247
Kje se drsti jegulja 392
Knjižnica ribarskega odbora . . . 282
Knjižnica Slov. ribarskega društva v Ljubljani. Dr. M. 176
Konserviranje čevljev 209
Konserviranje rib. P. G. 247
Konvencija o ribji lovi v Jadranskem morju 175
Kraljevi dar Slov. ribarskemu društvu v Ljubljani 92
Krvoločne ribe. Dr. M. 357
Lep uspeh sportnika. Dr. M. . . . 313
Mehurčki pri ponirajočih pticah . . 209
Občni zbor Ribarskega društva v Celju 207
Občni zbor Slov. ribarskega društva v Ljubljani 51
Odborove seje Slov. ribarskega društva v Ljubljani 52, 92
Okrajni ribarski odbor v Ljubljani v letu 1923. Dr. M. 53
O piškurniku. Dr. M. 137
O selitvi rib. Dr. M. 356
O sluhu rib. Dr. M. 136
O starosti rib. Dr. M. 176
O varstvu rib in izkoriščanju voda. Dr. M. 248
Podpora Slov. ribarskemu društvu v Ljubljani 133
Podust in njena drest. Dr. M. . . 94
Ponesrečen sulec. Dr. M. 313
Posledice letošnje velike povodnji. Dr. M. 93
Poskusna postaja za ribarstvo v Crni Mlaki na Hrvatskem. Dr. M. . . . 93
Postrv, ki je krompir. Dr. M. . . . 355
Postrvji zarod 93, 137, 175
Povodenj koncem l. 1923. Dr. M. . . 52
Povodenj uničila ogromne množine rib. Dr. M. 311
Poziv zakupnikom in posestnikom ribarskih revirjev 52
Požrešnost ščuke 136
Pravila Slov. ribarskega društva v Ljubljani 282
Prenos neukaljenih postrvjih iker v Želimlje 52
Preosnova mariborskega ribarskega društva. Přibil 432
Prostovoljni prispevki za ribarske knjižice 52
Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Dr. M. 137, 311
Redka riba v Ljubljanici. Dr. M. . . 207
Regulacija Save od Tacna do Gameljnov. Dr. M. 355
Ribarska razstava v Dunajskem Novem mestu. Dr. M. 392
Ribarsko društvo v Sarajevu . . . 95
Ribarske knjižice za l. 1924 52
Ribarski muzej na Dunaju. Dr. M. . . 209
Ribarski tečaj v Kostanjevici . . . 311
Ribarski zakon. Dr. M. 174
Ribarstvo in drž. proračun. Dr. M. . 247
Ribarstvo v Kolpi. Dr. M. 281
Ribja lov v Jadranskem morju in naša prehrana. Dr. M. 208
Sladkor — sredstvo proti ubodljajem žuželk 313
Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani l. 1923. Dr. M. 49
Sulčja borba. Vl. Kapus 94
Sulčja drest. Dr. M. 92, 175
Sulčja drest v Kamniški Bistrici. Dr. M. 175
Sulčja drest v Sori pri Goričanah. Dr. M. 175
Sulčja lov v sezoni 1923/24. Dr. M. . 133
Sulčji zarod 207
Sulec brez glave. Dr. M. 93
Sulčki v Želimljem. Dr. M. 434
Starost ščuke 392
Stroga kazen za ribje tatove. Dr. M. 392
Ščuka z dežnikom 209
Švicarski ribarski kongres v Schaffhausenu 311
Trboveljska premogokopna družba in onesnaženje Save. Dr. M. 133
Trpinčenje živali in ribarstvo . . . 248
Varstvena doba za podust. Dr. M. . 53
Velesejem in ribarska razstava . . 311
Veliki petek 1924. Višnjan 209
Vodne naprave in ribarstvo. Dr. M. 93
Vrana kot ribič. K. Ogris 176
Zagrebško ribarsko društvo . . . 93
Zakupnikom in posestnikom revirjev 206
Zakupi ribar. lovišč 433
Zanimiva zgodba o vidri 393
Zatvornice Gruberjevega kanala . 312
Zlatovščica. Dr. M. 138
Žabe, škodljivke rib 248

III. RAZGLASI.

Dražbe lovišč . . . 53, 96, 138, 210
Razglas o pristojbinah po športnem ribolovnem redu za državne ribje vode v Bohinju 250
Razpis preizkušnje za gozdno in lovsko varstveno službovanje . . 95
Vabilo na obči zbor S. L. D. . . . 53
Vabilo na obči zbor ljubljanskega kluba ljubiteljev ptičarjev . . . 138

IV. IZ BLAGAJNIKOVE MAPE

54, 210, 178, 358

V. MALI OGLASI

54, 96, 138, 177, 178, 210, 250, 282, 313, 314, 357, 358, 393, 434

VI. SLIKE.

»Egica« kot dobra mati pri novem gospodarju 184
Gams (prevarljiva slika) 97
Graščina »Snežnik« 284
Jelen, ustreljen v snežniških gozdih 288
Jesenski izlet na lov 359
Kačja lobanja cevozobe strupenice; brazdozobi strupnik naočarke; cevozobi strupnik klopotače; gadovi strupovodni organi . 66, 67, 68
Lovci pri strelski tekmi na ljubljanskem vojaškem strelišču 211, 214, 215
Lovska koča na Poljški planini na južnem obronku Begunjšice . . . 1
Lovski blagor na zalazu na divje koze 55
Lisica na preži 179
Nagačen medved iz snežniške graščine 285
Pri čakanju na srnjaka 251
Silhueta snežniškega gorovja . . . 283
Situacija projektovane hidroelektrične centrale pri Krški vasi . . 200
Skice ribjih steza 299, 300
Sled divje koze 11
Slike k članku o presoji lovskih pušk 259, 260, 293
Slike iz lovskoplaninske razstave, prirejene na ljubljanskem velesejmu . 315, 317, 319, 321, 323, 326, 327
Udeleženci lova na divje svinje v Moroviću 221
Visoki rogli divje koze 261
»Višnjan« z »Egico« 139
Znaki odn. žigi na puškah 187, 188, 189
Zobovje divje koze 7
Žigi za preizkušnje pušk 377

Ustreljeno divjačino, kakor:

srne, divje koze, divje prešiče, zajce, fazane, jerebice, kljunače, divje race

kupuje vsak čas in vsako množino

po najvišjih cenah od oddajnih postaj

E. Vajda

vetetrgovina z divjačino

Čakovec, Medjimurje, Jugoslavija

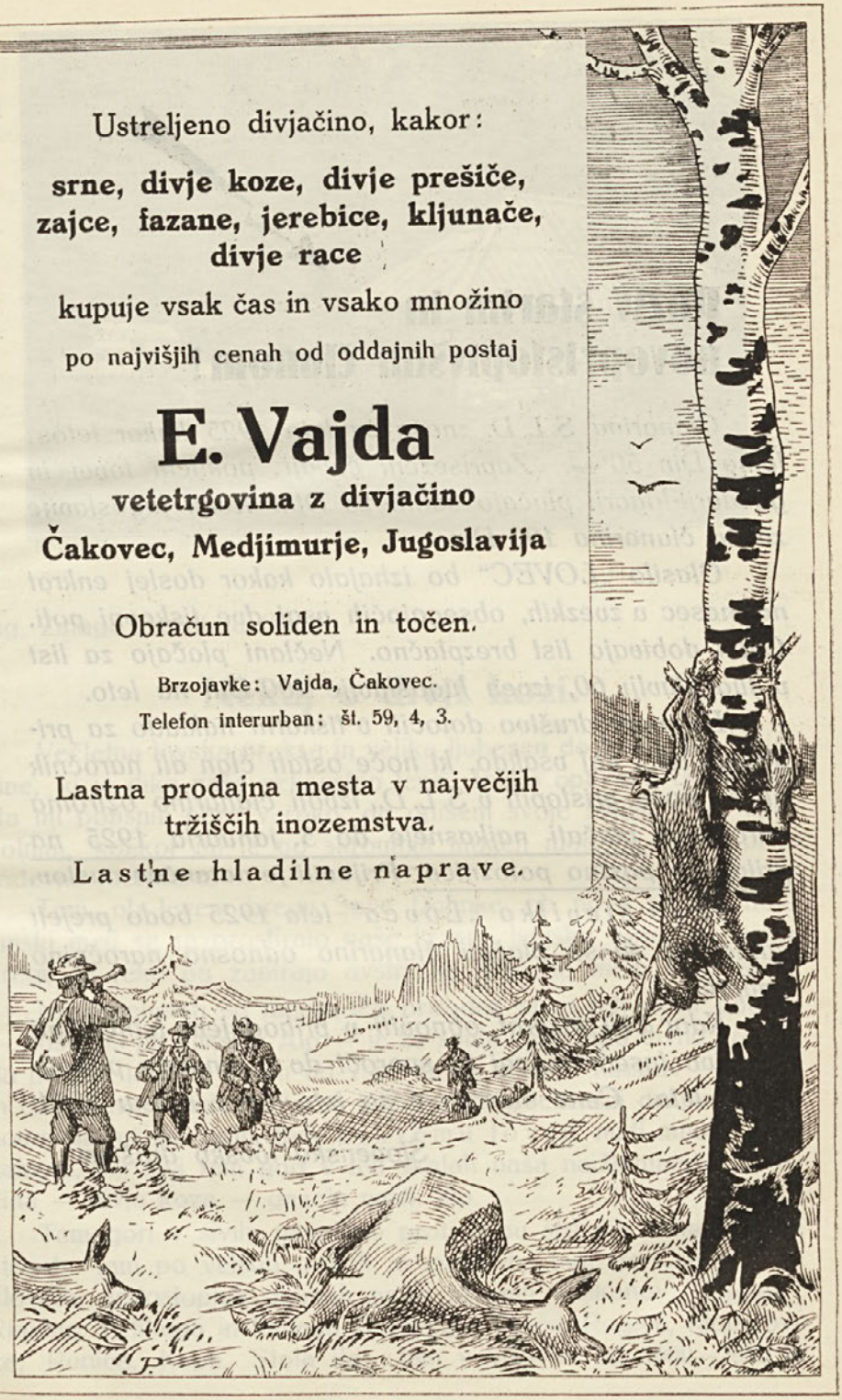
Obračun soliden in točen.

Brzojavke: Vajda, Čakovec.

Telefon interurban: št. 59, 4, 3.

Lastna prodajna mesta v največjih tržiščih inozemstva.

Lastne hladilne naprave.

Poziv starim in novopristopivšim članom!

Članarina S. L. D. znaša za leto 1925 kakor letos: letno Din 50·—. Zapriseženi čuvaji, poklicni lovci in gozdarji-logarji plačajo samo 25 Din. Izven Jugoslavije znaša članarina 100 Din.

Glasilo „LOVEC“ bo izhajalo kakor doslej enkrat na mesec v zvezkih, obsegajočih vsaj dve tiskovni poli. Člani dobivajo list brezplačno. Nečlani plačajo za list v Jugoslaviji 60, izven Jugoslavije 100 Din na leto.

Da more društvo določiti v tiskarni naklado za prihodnje leto, naj vsakdo, ki hoče ostati član ali naročnik ali na novo pristopiti v S. L. D., izvoli članarino oziroma naročnino plačati najkasneje do 5. januarja 1925 na priloženo poštno položnico. Prijaviti je natančen naslov.

Prvo številko „Lovca“ leta 1925 bodo prejeli samo oni, ki so plačali članarino odnosno naročnino vnaprej.

Kdor želi inserat obnoviti v prihodnjem letniku ali na novo inserirati, naj to sporoči do 1. januarja prihodnjega leta. Cene inseratom so iste kakor v letu 1924.

Slovensko lovsko društvo.

Ing. Zmago Ziernfeld (Bled):

Nekaj o divji kozi.

Večletna lovska praksa in velika ljubezen do te žlahtne divjačine, ki je dika naše veličastno lepe, toliko opevane Gorenjske, sta mi potisnili pero v roko, da opišem svoje izkušnje ter spopolnim, kolikor mi je po skromnih močeh mogoče, našo pičlo zadevno literaturo.

Tam, ob levem bregu Save Dolinke, ob novo nastali italijanski meji se razprostirajo naše krasne Julijske Alpe; na levem bregu te reke pa zapirajo avstrijsko državno mejo Karavanke.

Neprenehoma se menjajoča prirodna slika teh dveh pogorij — posebno pa Julijskih Alp — je že sama zase tako divno krasna, da privabi leto za letom od vseh strani nešteto turistov — tujcev in domačinov. Toda ne le za turista je ta prekrasni del naše ožje domovine užitka poln, tudi pravemu lovcu nudi mnogo lepe zabave, saj živi tam gori v teh skalah naša najžlahtnejša divjačina — divja koza — gazela naših alp.

Tam gori v sivih, navpično proti nebu štrlečih, nemih, golih stenah, tam po velikih prodih in meliščih, tam gori na teh, za človeka nedostopnih policah naših krasnih velikanov: Triglava, Rjavine, Velikega in Malega Draškega, Tošča, Rogice, Mojstrovke, Ponice, Kepe, Stola itd., tam v višavah od 1000—2000 m

nad morsko gladino, tam gori v naddrevesnem pasu, kjer rastejo le še pritlikave rastline, kakor ruševje, gorska jelša, sleč, plazeče brinje, resje in razne pestre visokogorske cvetlice; tam gori, kjer zapade v zimskem času snega več metrov visoko, tam kraljuje divja koza in le v hudi zimi jo pritisneta sneg in mraz iz višavja v pod njim se razprostirajoče bukove in smrekove gozdove in v stranske dolinice Save Dolinke.

Skoraj brez vsake človeške kulture so ti visoko ležeči kraji, ta nerodovitna zemeljska površina; skoraj same gole stene — kako divja je ta narava — in vendar, kolikšen užitek nudi lovcu, če je poživljena s svojo divjačino.

Pred vojno so ti kraji bili pravi lovski eldorado. Med vojno, posebno pa v zadnjih dveh letih vojne in pa neposredno po vojni, ko je priprosto ljudstvo slabo pojmovalo »svobodo« — vsakdo je namreč mislil, da sme delati kakor hoče — je predla tej divjačini jako huda — osobito na Gorenjskem. Vse je lovilo in vsakdo je streljal. Bati se je bilo popolnega opustošenja naših lovskih revirjev. O pravem času so posegli razsodni ljudje vmes ter napravili konec neznosnemu početju. Upravičeno je upanje, da si bodo ti krasni lovski kraji zopet opomogli in dvignili na oni nivo, na katerem so bili pred vojno, osobito pa tedaj, če bodo imeli v lovskih zadevah odločilno besedo le pravi lovci, ne pa oni, ki menijo, da je za lov potrebna le lepa moderna puška, orožni in lovski list, ter lovska oprema.

Dasiravno so v nekaterih krajih Slovenije, posebno na Gorenjskem, dani vsi predpogoji za uspešno gojenje divjih koz, se je dosedaj o tej divjačini pri nas le malo pisalo. Par člankov v »Lovcu«, omeniti mi je predvsem obris, ki nam ga je podal o tej divjačini gozdar Hanzlovsky, to je, če se ne motim, skoro vse. Da izpolnim nekoliko to vrzel v naši lovski literaturi, hočem lovskim krogom divjo kozo nekoliko podrobneje opisati. Upoštevati hočem predvsem razmere na Gorenjskem, v svesti pa sem si, da to delo nikakor ni dovršeno.

Popis in stas.

Divja koza (Rupicapra rupicapra L., Capella rupicapra, Antilope rupicapra) je zoologično uvrščena med dvoparkljarje, spada v družino »carvicornia« in je edina zastopnica antilop v naši državi.

Postava je precej podobna oni domače koze, le bolj tršata, bolj mišičasta in močnejša je, posebno pa ona divjega kozla. Truplo je 1·10—1·20 m dolgo, sprednja višina znaša povprečno 70—75 cm, višina pri zadnjih nogah pa povprečno 75—80 cm.

Teža starega divjega kozla doseže pri nas na Gorenjskem v posameznih slučajih 40 kg. Pred prskom meseca septembra in oktobra je samec najtežji. Teža je odvisna tudi od kraja, v katerem ta divjačina živi; v predgorju, kjer je več hrane, so divje koze znatno težje kakor v višavah, kjer je le malo hrane. Samica je navadno lažja. Njena teža doseže pri nas le redkokdaj 30 kg. Kozliček-samec tehta povprečno 7—12 kg, kozica je pa nekoliko lažja.

Glava.

Glava divje koze je kratka in jako lepo oblikovana. Proti smrčku se zožuje ter nosi lepo na spredaj obrnjena 10—12 cm visoka in špičasta uhlja. Čelo je močno izbočeno. Na obeh straneh glave se vleče do smrčka belosiva lisa. Vrat je pri samici nekoliko daljši in šibkejši kakor pri samcu. Vrat je tako gibčen, da more divja koza preko hrbta nazaj gledati.

Velike, temnorjave, konveksne in močno bliščeče se, skoraj okrogle oči divje koze so sicer jako ugodno postavljene, tako da more oprezovati na vse strani, vid pa ni tako dobro razvit, kakor posluh ali pa vonj.

Roglji.

Karakteristični pri tej divjačini so votli roglji, ki stoje skoraj navpično na čelo. Roglji divje koze obstoje iz dveh delov, iz rožnice in iz votlega roga. Rog je iz mrtve kožne snovi ter je nasajen na rožnico, katera je iz žive kosti. Roglji se krajevno razvijajo precej različno, vendar pa ne tako različno kakor pri srnjakih. Medtem, ko nosi pri cervidih rogove le samec, jih nosita pri divji kozi oba spola ter jih ne obnavljata vsako leto kakor n. pr. srnjak ali pa jelen, ampak rastejo stalno naprej, dokler individuum ne preneha z življenjsko silo.

Roglji se prikažejo na strmovzbočenem čelu pri mladiču že v pozni jeseni prvega leta takoj po drugem mesecu rojstva kot nekak žulj zunanje kože, ki je obdan s temnorjavo hlačnico, takozvano roženo plastjo. Ta žulj nastane 2½ cm nad očmi. V prvem letu dosežejo roglji visokost dveh centimetrov in so le malenkostno zakrivljeni. Tekom enega leta zrastejo za kake 3 cm, tako da ima eno leto star kozliček kakih 5 cm dolge, nekoliko nazaj zakrivljene rogljičke. Obseg teh rogljev ob spodnjem robu meri navadno 1 do 1½ cm. Leto za letom se roglji višajo, debelijo in širijo, najbolj živahno pa rastejo v prvih treh do štirih letih, posebno pa v drugem in tretjem letu. Rožene plasti, ki leto za letom v spodnjem delu roglja na novo priraščajo, so do

5. leta precej dobro vidne in se da na njih podlagi do tega leta skoraj sigurno določiti starost divjačine. Od 5. leta naprej pa te plasti niso več tako izrazite, da bi bilo sigurno mogoče določiti starost, posebno pri starejših komadih. Sicer se pa da po velikosti, debelosti in po smolnati plasti na rogljih starost precej dobro dognati, posebno pa tedaj, če nam je krajevni tip rogljev znan. Barva rogljev je temnorjava, pri zelo starih kozlih, posebno pri goličavarjih, črno leskeča. Kulminacija rogljev v 6. letu je pri nas pri 24—26 cm višine in 3½—4 cm spodnjega obsega. Dobro razvite, visoke, močne in lepo zakrivljene roglje nazivljemo kapitalne.

Samec ima močnejše in debelejše ter z bolj vidnimi plastmi zaznamenovane roglje kakor samica, katere roglji so v razmerju z dolžino tudi znatno tanjši. Kozlovi roglji so izraziteje zakrivljeni kakor kozini, tako da tvorijo pri kozlu kljuke skoraj polukrog. Toda tudi tukaj velja prislovica: »Ni pravila brez izjeme.« Najboljšega poznavalca divjih koz večkrat vara. Tako mi je predlanskim o priliki nekega lova pripovedoval lovski čuvaj vulgo »Juvanc« iz Bohinja, da je pred vojno v Muhrovem lovišču v Bohinju ustrelil kozo, misleč, da strelja kozla. Muhrov prvi lovec Jansenberger, ki je bil gotovo dober poznavalec te divjačine, je, sodeč po rogljih, to kozo smatral za kapitalnega kozla; šele po spolovilu je spoznal, da se je motil. Ta koza je namreč imela jako močne, visoke in dobro zakrivljene roglje. Žal mi je le, da mi ni bilo mogoče ugotoviti dimenzij. Drug tak slučaj pripoveduje lovec Brosch v »Waidmannsheilu«, letniku 1909. Leta 1908 je ustrelil kozo-jalovko, misleč, da je kozel. Roglji so imeli sledeče dimenzije: 20·5 cm višine, 26½ ob krivini merjeno, 17·5 cm razkrečenosti in 7·— cm obsega. Gotovo jako redek slučaj!

V tropu je kozla lažje spoznati, kakor če je sam, ker je dana prilika, da lovec roglje in sploh ves habitus posameznih divjih koz v tropu primerja. Pri pogonih, osobito pa v mesecu avgustu in decembru, ko je za kozo prepovedan lovski čas, je potrebna velika previdnost in opreznost, da ne pade koza. Načelo je: »Streljaj le, ako si prepričan, kaj streljaš!«

Pri divji kozi so abnormitete ali bolje rečeno deformacije rogljev le redke prikazni in nastanejo navadno iz mehaničnih vzrokov, bodisi vsled padca ali pa vsled kake druge poškodbe, n. pr. vsled strela, udarca sproženega kamena itd. Na ta način poškodovani roglji rastejo v smeri poškodbe dalje. Postanejo ali nepravilno zakrivljeni, zasukani, skrajšani ali pa ostanejo štori. Lepo abnormiteto iz gorenjskega lovišča ima nadoskrbnik Božič v Bohinjski Bistrici. Levi rogelj je bil svojčas na nekak način

poškodovan in je kot tak rastel naprej v smeri poškodbe ter dobil obliko srpa.

Še bolj redki so monstrozni roglji. Monstrozni roglji ne nastanejo iz mehaničnih vzrokov kakor trde nekateri strokovnjaki, torej ne vsled deformacije rogljev, ampak najbrž iz patologičnih vzrokov. Ker divja koza ne obnavlja rogljev kakor srnjak, se posledice, ki nastanejo pri tej divjačini vsled bolezni, ne pokažejo prav pogostoma na rogljih; le pri onih divjih kozah, ki so od rojstva bolne, vzrastejo navadno monstrozni roglji.

Sicer si strokovnjaki niso še dandanes popolnoma na jasnem, kaj je pravzaprav vzrok temu. Nekateri zastopajo stališče, da so to slični pojavi kakor jih dobimo drugje v naravi, tako n. pr. roka s šestimi prsti ali petelin z dvema glavama itd. Posebno interesantno abnormiteto (monstroziteto) ima v svoji zbirki prirodoznanec g. Gasser v Boznu. Ima trirogljate roglje, in sicer je levi rogelj popolnoma normalno razvit, desni pa razdeljen v dva roglja — dve hlačnici — ki imata isti podstavek. Velikokrat so abnormitete in monstrozitete le prevare. Te prevare so navadno tako precizno izdelane, da jih je le težko spoznati. Tako n. pr. se dado štiri- in večrogljati roglji na ta način konstruirati, da se na lobanjo sardinske mnogorogljate ovce nataknejo hlačnice divje koze. Ta prevara je tako spretno napravljena, da jo je le težko spoznati kot falzifikat. Pri tem odstavku mi je še omeniti zanimive, jako redke pojave, takozvane kožnate roglje. To so majhni, popolnoma pravilno zakrivljeni rogljički, ki se prikažejo na kakem drugem delu telesa divje koze, bodisi na vratu, nogi ali pa kje drugje. Dlje časa se že strokovnjaki pečajo z vprašanjem, kako in zakaj ti rogljički nastanejo? Do danes pa še nimamo prave rešitve. Diagnoza ugotavlja le, da so rogljički vzrastli naravnost iz kože, ne da bi bilo spodaj količkaj roženine, katero imajo normalni roglji. Ti rogljički visijo popolnoma prosto na koži.

Za ocenjevanje rogljev se poslužujemo »Quadt - Rieglerjevega« obrazca, ki se glasi:

$$D + V + \frac{R}{2} + (3 \times O).$$

D = dolžina, V = višina, R = razkrečenost, O = obseg roglja.

D = dolžina se meri na zunanji sprednji strani od nastavka rogljev naprej čez krivino do končnic; V = višino tvori navpična črta od pričetka hlačnic (rožnih plasti) do črte, ki veže najvišje točke krivine obeh rogljev. R = je razkrečenost, t. j. medsebojna oddaljenost najvišjih točk krivin, O = obseg se meri na spodnjem najdebelejšem delu hlačnic. N. pr. roglji kozla, ki sem ga l. 1921.

na zalazu v krmi v takozvanem »žlebu« ustrelil, so imeli sledeče dimenzije: D = 24·5 cm; V = 17 cm; R = 11·5 cm; O = 8·— cm, ocena torej:

$$24{\cdot}5 + 17 + 5{\cdot}7 + (3 \times 8) = 71{\cdot}2 \text{ točk.}$$

Ta obrazec, ki je za ocenjevanje rogljev v splošni rabi, ima to napako, da daje slabo razkrečenim (ozkim), navpično stoječim, toda malo zakrivljenim rogljem, ki predstavljajo pravzaprav tip rogljev divje koze, prednost pred dobro zakrivljenimi, močnimi ter bolj razkrečenimi roglji. Vzrok tiči v tem, ker je razkrečenost v obrazcu upoštevana le s polovico točk.

V naslednji razpredelnici je navedenih nekaj ocen rogljev iz mnogobrojne zbirke, ki jo ima nadlovec Rabič v Mojstrani in ki so tip rogljev gorenjskih koza.

V (višina) cm	D (dolžina) cm	O (obseg) cm	R (razkrečenost) cm	Ocena v točkah
19·—	28·—	9·—	13·—	80·50
18·—	26·—	11·—	9·3	81·75
19·—	26·3	12·—	8·8	85·70
18·5	25·5	12·50	9·—	86·—
16·5	24·—	9·70	8·8	74·—
17·—	25·—	8·—	8·—	70·—
16·—	24·3	11·8	9·—	80·20
15·—	23·—	9·5	8·3	70·65
16·2	24·5	10·—	9·3	75·35
18·—	24·—	12·50	9·—	84·—
15·50	23·—	13·—	8·5	84·75

Gozdni in lovski čuvaj Oitzel, eden najstarejših lovcev na Gorenjskem ima zbirko rogljev z naslednjimi dimenzijami:

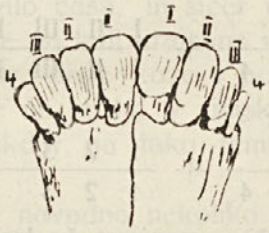
V (višina) cm	D (dolžina) cm	O (obseg) cm	R (razkrečenost) cm	Ocena v točkah
21·—	27·—	9·5	19·—	86·7
21·—	29·—	8·8	13·—	82·9
20·—	28·50	9·—	19·—	85·—
19·8	27·50	10·5	13·—	85·30
20·—	27·—	10·3	11·—	83·40
20·—	26·5	8·5	13·8	78·90
18·5	22·4	8·6	12·5	72·95
19·5	22·6	9·—	11·5	74·85
20·—	22·7	10·—	14·—	79·70
19·—	25·—	9·—	13·—	77·50
19·—	26·50	10·—	13·—	82·—
18·50	27·—	10·5	11·—	82·50
19·5	26·—	9·—	11·—	78·—
19·—	26·—	9·—	11·—	77·50

V Bergmüllerjevi knjigi: »Erfahrung auf dem Gebiete der hohen Jagd« so za Kranjsko kot kapitalno rogovje navedene sledeče dimenzije: V = 21·— cm; D = 29·2 cm; O = 9·— cm; R = 10 cm z 82·2 točkami. Za Štajersko sledeče: V = 20·2 cm; D = 30·2 cm; O = 10·5 cm, in R = 17·— cm z 90·4 točkami. Za Bosno: V = 17·1 cm; D = 26·9 cm; O = 8·1 cm; R = 15·— cm s 75·8 točkami. Hercegovina: V = 17·— cm; D = 28·2 cm; O = 6·— cm; R = 8·2 cm s 76·3 točkami. Dalmacija: V = 16·— cm; D = 26·— cm; O = 7·8 cm; R = 14·— cm z 72·4 točkami. Koroška: V = 20·2 cm; D = 30·2 cm; O = 10·5 cm; R = 17·— cm z 90·4 točkami.

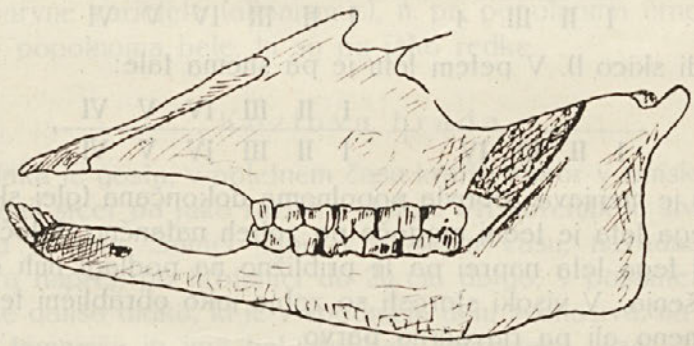
Zobovje.

Zobovje divje koze je važno, ker se da po njem sklepati na njeno starost.

Zobovje popolnoma doraslega najmanj pet let starega divjega kozla sestoji na vsaki strani iz štirih ostrih in močnih sekavcev v spodnji čeljusti in iz 12 močnih meljačev, in sicer 6 v

Skica I. **Trije razviti sekavci in en mlečnik.**

Skica II. **Del lobanje s popolnoma razvitim zobovjem.**

spodnji in 6 v zgornji čeljusti. Meljači so močnejši od sekavcev. S sekavci odtrga divja koza nizko rastočo planinsko travo in cvetlice, z meljači pa zmelje na drobno trdo hrano.

Zobovje se razvija na tale način: Mladič ima v prvem letu v spodnji čeljusti 8 mlečnih sekavcev in 4 × 3 mlečne meljače ter v zgornji in spodnji čeljusti na obeh straneh še po en stalen meljač, torej vsega skupaj 24 zob. Shematični obrazec teh zob je tale:

$$\frac{\quad}{1\ 2\ 3\ 4} + \frac{1\ 2\ 3\ \text{IV}}{1\ 2\ 3\ \text{IV}}.$$

V prihodnjem letu, torej ko je kozliček star eno leto in pol, prične menjava zob, in sicer zapazimo namesto dveh zadnjih mlečnih sekavcev dva stalna zoba - sekavca — in spodaj in zgoraj na levi in desni strani še po en stalen meljač več, torej:

$$\frac{\quad}{\text{I}\ 2\ 3\ 4} + \frac{1\ 2\ 3\ \text{IV}\ \text{V}}{1\ 2\ 3\ \text{IV}\ \text{V}}.$$

V tretjem letu odpade na vsaki strani po en mlečni zob, ki se nadomesti s stalnim zobom in poleg tega vzraste v spodnji in gornji čeljusti še po en stalen meljač, navadno je pa pri zgodnjem rojstvu tudi že menjava nadaljnjih treh mlečnih meljačev izvršena. Obrazec pri zgodnjem rojstvu je v tretjem letu tale:

$$\frac{\quad}{\text{I}\ \text{II}\ 3\ 4} + \frac{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}},$$

pri poznem rojstvu pa:

$$\frac{\quad}{\text{I}\ \text{II}\ 3\ 4} + \frac{1\ 2\ 3\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}{1\ 2\ 3\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}.$$

V četrtem letu se izvrši zamenjava še tretjega sekavca — torej:

$$\frac{\quad}{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ 4} + \frac{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}.$$

(glej tudi skico I). V petem letu je pa shema tale:

$$\frac{\quad}{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}} + \frac{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}}{\text{I}\ \text{II}\ \text{III}\ \text{IV}\ \text{V}\ \text{VI}},$$

in s tem je menjava zobovja popolnoma dokončana (glej skico II). Do petega leta je tedaj mogoče po zobeh natančno določiti starost, od tega leta naprej pa le približno na podlagi njih obrabe in izbrušenja. V visoki starosti so zobje jako obrabljeni ter dobe zlatorumeno ali pa rjavočrno barvo.

Noge.

Divja koza ima dolge, mišičaste, jako močne in debele noge. Kljub temu so zelo gibčne, opremljene z zelo elastičnimi, lahko razkrečljivimi, špičastimi parklji, ki imajo oster, precej izdolben

rob, kateri omogočuje tej divjačini sigurno hojo po razjedenem ledu, ostrem skalovju in gladkih pečinah.

Telo.

Telo je kratko, tršato in močno ter končuje s kratkim, kakih 8 cm dolgim repom, ki je veliko krajši nego oni domače koze. V zimski obleki je videti divja koza bolj čokata kakor v poletni.

Barva.

Barva se po letnih časih izpreminja. V poletnem času je svetlorjava ali pa tudi rumenkasta, samo spodnji deli nog ostanejo vedno temnorjavi in pa proga, ki se vleče od smrčka po hrbtenici do repa. V jesenskem času postane divja koza temnejša; barvo izpremeni navadno že v septembru ali pa v oktobru, kakršna je pač letna temperatura. V zimskem času je temnorjava ali pa skoraj črna, le spodnji del života, cela spodnja čeljust, lica in vnanje spodnje strani zadnjih nog ostanejo svetlosive tudi v zimi. Kratek rep je spodaj teman, zgoraj rjav. Poletno obleko nosi divja koza le malo časa, in sicer od pozne spomladi do zgodnje jeseni. Barva je pa tudi krajevno in individuelno različna. V Pirenejih imajo n. pr. divje koze v poletnem času rdečkasto barvo brez črne proge na hrbtu, v zimskem času pa postanejo tam bolj rjavkaste, nikdar pa tako temne, kakor pri nas na Gorenjskem.

Barva mladičev je navadno nekoliko bolj svetla kakor starejših koz.

Slično kakor pri drugi divjačini, se pojavljajo tudi pri divji kozi barvne varietete (albinismus), n. pr. popolnoma črne, pisane in tudi popolnoma bele, ki so pa jako redke.

Kozlova brada.

Dlaka je gosta, v poletnem času krajša kakor v zimskem času ali jeseni, sicer pa jako različno dolga. Pri korenini je siva, gornji del pa je rjav. Samci imajo v zimskem času, navadno že od oktobra naprej, po hrbtenici do 20 cm dolgo, v posameznih slučajih še daljšo dlako, ki je v spodnjem delu svetlosiva, na gornjem koncu temnejša in ima bel obrobek, takozvano roso. Ta dlaka, okrasje lovskega klobuka, je močno električna, če jo gladimo od korenine navzgor pozitivno, narobe pa negativno električna. To lastnost obdrži ta dlaka, ako je v knjigi shranjena, več let, drugače pa jo kmalu izgubi. Kakor že gori omenjeno, je kozlova brada okrasje lovskega klobuka in ponos lovca. Kozlovo dlako

pravilno povezati ni lahko delo. Ker so dlake različno dolge, je vezanje kozje brade precej težavno in zahteva veliko potrpežljivosti. Pravilno vezanje te dlake je skoro umetnost. Še najbolj izvežbani v vezanju so divji lovci in pa lovski čuvaji. Skoraj vsakdo ima svoj način vezanja, ki ga čuva kot nekako tajnost. Nekateri vezavci kozje brade imajo nalašč zato napravljene različno dolge predalčke (10, 12, 14, 16, 18, 20, 22 in 24 cm). V te predalčke sortirajo dlako po dolgosti. Ko je to sortiranje dovršeno, pričnejo z urejevanjem rose. Mnogi uporabljajo v te svrhe nalašč zato pripravljeno stekleno cev, ki je na eni strani odprta, na drugi pa zaprta. V to cev vlože že prej sortiran šopek enako dolge brade ter cev tako dolgo tresejo, da se razvrsti ves obrobek dlake — rose — v eno in isto površino. Vse pokvarjene dlake in one brez rose se odstranijo. Ko je to delo dovršeno, pričnó z vezavo. Za vezanje služi zelena svilena nit. Najprej zvežejo notranjo krajšo dlako v šopke, potem stopnjevaje na zunaj vedno daljšo in končno popolnoma od zunaj najdaljšo dlako oziroma šopek, in sicer tako, da se spravi rosa vseh različno dolgih šopkov v eno višino. Lovski čuvaji uporabljajo za ureditev dlake tudi stekleno cev od petrolejske svetiljke, ako nimajo v lovskih kočah drugih pripomočkov na razpolago.

Nekateri kozli imajo te dlake več, drugi manj. Leta 1921. so imeli kozli na Gorenjskem v splošnem jako slabo brado. Nadlovec Rabič v Mojstrani trdi, da je bila temu kriva velika suša in pa ugodna, topla jesen. L. 1922. so pa imeli kozli lepo brado. Dobijo se kozli, ki imajo toliko brade, da se morejo napraviti iz nje dve in tudi več kozjih brad. Nekaj izrednega je poročal v tem oziru »Waidmannsheil«, letnik XXXI. V tem letniku vidimo na strani 182, sliko s 7 kozjimi bradami. Vseh teh sedem brad je lovec Lottesberger napravil iz dlake enega samega kozla, ki ga je ustrelil v lovišču Thurn-Taxisa, takozvanem »Hintersberg-stadelu« na Gorenjem Avstrijskem. Pač jako redek slučaj! Mnogokrat moramo, ako hočemo imeti lepo brado, zbirati dlako od različnih kozlov. Če hočemo kozjo brado v dobrem stanju ohraniti, jo moramo zaviti v papir ali pa v nalašč zato pripravljene obodke.

Ker je vezanje kozje brade odvisno od njenega pravilnega ruvanja, mora znati lovec dlako tudi pravilno ruvati. Brada se mora izruvati — če le mogoče — takoj, ko je bil kozel ustreljen. Ruva naj se le po malem, šopek za šopkom, in sicer le toliko dlake naenkrat, kolikor je je mogoče z dvema prstoma prijeti. Izruvane šopke zavijemo v papir, če nismo vzeli s seboj posebne priprave. Zavitek povežemo zatem z nitjo, ko smo na obeh straneh zavitka vložili paralelno z dlako palčice, ki imajo namen,

da nam dlako v nahrbtniku ali pa v žepu do doma ravno in nepoškodovano ohranijo.

Najlažje kozla spoznamo po bradi, posebno pa v času prska. Tedaj stoji navadno na kakem eksponiranem mestu, na grebenu ali pa vzvišeni skali, odkoder pazljivo opazuje ves teren pred seboj ter tam nepremično čaka in pazi, kje se mu bo prikazal tekmec ljubezni. Brada pa mu veličastno mahlja v vetru.

Dandanes plačujejo lovci za količkaj lepo kozjo brado precej visoke vsote, 250—500 dinarjev in tudi več. Kot lepo smatramo tako kozjo brado, ki je vsaj 18 cm dolga in ima lepo roso; izredno lepe so 20—22 cm dolge. Brada, dolga 23 cm, je redka. Pri nas na Gorenjskem prevladuje dolžina 18—21 cm.

V visoki starosti divja koza navadno osivi. Visoko starost pa ta divjačina le redko kdaj doživi, ker ima preveč sovražnikov. Največji sovražnik je dandanes takozvana »kilometerrepetirka«, s katero »lovci« na vsako daljavo streljajo in največkrat divjačino zastrelijo, ki potem po daljših mukah pogine in je za lovca izgubljena. Nadlovec Rabič v Mojstrani ima v svoji zbirki nagačeno glavo divjega kozla, ki je pred nekaj leti v bližini Mojstrane od starosti poginil. Tega kozla so tamošnji lovci nad 20 let opazovali. V posameznih slučajih dosežejo divje koze starost do 30 let.

Sled.

Sled divje koze se od sledi domače koze razlikuje v tem, da je bolj enakomerna, ovalna in bolj vidno vtisnjena. Primerjaj sliko.

Sled divje koze.

Sled domače koze.

Jako težko je razločevati sled med samcem in samico.

Če pri zalezovanju naletimo na precej močno vtisnjeno in dobro vidno sled in da je od posameznega komada, tedaj moremo skoraj sigurno sklepati, da je samčeva.

Bivališče.

V prejšnjih časih je divja koza živela, kakor dokazujejo najdbe iz fosilnih in prahističnih časov, tudi v nižavah. Dandanes živi ta divjačina večinoma le v visokih legah. Razmnožena je po vsej

Evropi. Najbolj je razširjena v Alpah in Karpatih, manj v Pirenejih, še manj v Apeninih in v Kavkazu.

V naši državi jo imamo v Bosni okoli Višegrada, v kraškem delu hercegovinskega pogorja, nadalje v Dalmaciji in Sloveniji. Najbolj razširjena je pač v Sloveniji, predvsem v Julijskih Alpah, Karavankah, Kamniških in Savinjskih planinah. Na Štajerskem naletimo na posamezne divje koze tudi na Pohorju.

V poletnem času živi ta divjačina visoko v velegorju, navadno v naddrevesnem pasu, v pasu ruševja in planin pa tja gori do ločnice večnega snega. Najrajši se drži na zapadni in severni strani. V zimskem času, ko sneg pokrije vrhove, se preseli v nižje kraje, bodisi v stranske doline, bodisi v spodaj ležeče gozdove in v prisojne strani, kjer dobi dovolj hrane in zavetja. Ob hudi uri išče zavetja pod košatimi, starimi, posamič rastočimi smrekami in bukvami, kojih vejevje sega skoraj do tal. V zelo hudih in mrzlih zimah pribeži celo do človeških bivališč. Lovci v Mojstrani so mi pravili, da je pred vojno redno vsako leto primahal star kozel v zimskem času v neposredno bližino Mojstrane in je tam ostal vso zimo; mnogokrat so ga videli tudi v poletnem času na hribčku, ki je 2 km oddaljen od tega kraja.

Nekateri lovci razlikujejo dvoje vrste divjih koz, in sicer koze, ki se stalno drže v skalovitem terenu, in koze, ki žive večinoma v gozdovih. Prve nazivljejo »goličavarje«, druge pa »goščarje«. Goličavarji so nekoliko lažji nego goščarji, radi tega, ker dobijo slednji po gozdih več hrane.

Goščarje sem imel priliko opazovati v idrijskih drž. gozdovih v Krekovšu. Goščarji v idrijskih gozdovih so imeli jako malo brade. Na Gorenjskem imamo večinoma goličavarje.

Poleti, rano zjutraj, še preden se popolnoma zdani, ko pokriva doline še neprodirna megla, prihaja divja koza iz svojih nočnih skrivališč ter se polagoma približuje svojim običajnim pašnikom. Značilno je, da si ta divjačina v golih robeh instinktivno izbere najboljše pašne kraje in najbolj mirne kotičke. Ko se je nasitila, si za prežvekovanje in prebavljanje poišče prostor, navadno na kaki polici ali grebenu, odkoder more daleč naokoli opazovati teren pred seboj. V hudi poletni vročini pa leže v senco v gozdu ali pa v ruševju, kjer ostane do poznega popoldneva. Proti večeru se zopet dvigne, se parkrat temeljito stegne ter odide na večerno pašo, kjer se pase do pozne noči. Za nočni počitek si izbere udoben, v zavetju ležeč prostorček, kjer leži do ranega jutra.

Divja koza živi navadno v tropih. V naših gorah na Gorenjskem sem videl trope po 6—50 skupaj. Več družin torej. Vodnica

celemu tropu je stara koza - jalovka, kateri sledi brezpogojno ves trop, najprej koze z mladiči, potem mlajši kozli, kozice, jalovke, kratkomalo »kozarija«; kot zadnji v tropu pa pride starejši kozel. Ta red seveda ni smatrati za normo. Prav stari kozli se pa drže vedno sami zase. Šele, ko prične prsk, se tudi ti-le pridružijo samicam. Kamor se obrne jalovka - vodnica, tja gre vse. Na paši stoji vodnica tropa nekoliko v stran ter neprenehoma oprezuje naokoli, če ne preti od kateresibodi strani nevarnost. Dviga neprenehoma glavo in ko zapazi le količkaj sumljivega ali pa, če ji udari kaj sumljivega v nos, zabrlizga in kmalu za tem se spusti v beg, za njo pa deró druge. Zanimivo je opazovati, kako drvi trop divjih koza z neverjetno lahkoto in sigurnostjo po ozkih skalnatih policah, čez strme pečine, preko ledenega snega in razpokanega skalovja, kako lahko preskoči 4—5 m široke prepade. Od časa do časa ves trop malo postane, malo odpočine — in drvi potem zopet naprej.

Na paši se navadno pase le del tropa, medtem ko drugi počiva.

Starejši kozli žive sami zase, radi tega jih nazivljemo samotarje; le v času prska si poiščejo samice in se drže nekaj časa tropa.

Hrana.

Divja koza se v poletnem in spomladanskem času hrani z različnimi gorskimi, med skalovjem rastočimi rastlinami, raznimi vrstami trav, slečem, gorsko jelšo in raznimi visokogorskimi cveticami, do katerih ne more domača živina niti ne domača koza. V zimskem času, kadar je vse pod snegom, prede tej divjačini jako trda. Večkrat je prisiljena zadovoljiti se s samim lubjem, drobnejšimi vejicami, popki, lišaji, različnim mahovjem, ki visi z drevja ali pa se prikaže na prisojnih skalnatih stenah izpod snega. Ob zelo hudi zimi se zadovoljuje tudi z iglicami gorskega bora. V Julijskih Alpah sem v hudi zimi večkrat naletel na v snegu izkopane prostore, ki jih ni nihče drug napravil nego divja koza, da si pridobi izpod snega nekoliko suhe trave ali pa mahovja. Kakor iz navedenega razvidno, živi ta divjačina jako skromno in ne dela, tudi če je dobro razmnožena, skoro nikake škode.*

Zanimivo in užitkapolno za lovca in sploh za vsakega ljubitelja narave je opazovati divjo kozo na paši. Z neverjetno

* Na Begunjščici, kjer spravljajo seno v kopah, dela škodo, ako je povsod sneg zapadel in le vrhovi senenih kopa gledajo iz snega. Rada tudi postoja vrh kopa in jih pogazi.

spretnostjo se popne ta divjačina do za človeka nedostopnih polic, kjer rasto sočna planinska trava in pestre cvetice. Mladiči se na paši kaj radi igrajo. Razuzdano skačejo naokoli ter nudijo skritemu opazovalcu mnogo zabave. Ker živi divja koza, kakor že omenjeno, jako skromno, nima najemnik oziroma lastnik lova nikakih posebnih izdatkov. Izdatki za napravo solnic in za nakup soli so tako neznatni, da ni vredno, da bi jih upoštevali. Sol liže divja koza silno rada. Sol ugodno učinkuje na njen razvoj, posebno pa na razvoj rogljev, radi tega naj najemnik ali lastnik lova v tem pogledu ne štedi. Sam naj se vedno prepriča, če je lovski čuvaj napravil potrebno število solnic in če so te v redu. Solnice napravljamo navadno pod skalo, kamor ne pride mokrota in je sol pred izpiranjem zavarovana. Sol denemo med razpoklino v skali ali pa v nalašč zato napravljene žlebove.

Nekateri lovci napravijo solnice na ta način, da vklinijo v precepljen, v zemljo zabit štor kos kamene soli, ali pa izdolbejo v štor žleb, kamor zabijejo sol.

Nekateri lovski veščaki zastopajo stališče, da divja koza sploh nikdar ne pije. Temu ne morem pritrditi, ker sem sam ravno nasprotno ugotovil. V gozdovih verskega zaklada na Gorenjskem sem imel priliko opazovati, da divja koza tudi pije, četudi redko. Na planini Klek je napravljenih več mlak za napajanje živine. Ob robu teh mlak sem marsikdaj sledil divjo kozo, parkrat sem tudi naletel nanjo, ko je ravno pila iz mlake. Posebno, če ima v svojem okolišu napravljenih veliko solnic, rada pije, kar je povsem razumljivo.

Ploditev.

Ako je v lovišču mir in zime niso prehude, se divja koza precej hitro razmnožuje, vendar pa ne tako naglo kot srna.

Prsk divje koze prične včasih že pričetkom meseca novembra, včasih nekoliko pozneje; to se ravna navadno po vremenu in po legi kraja, v katerem živi. V letu 1921. se je vsled tople in lepe jeseni prsitev pričela šele koncem meseca novembra in je trajala, kakor sem sam dognal v lovišču Krma, do 20. decembra, torej približno en mesec. V letu 1922 je bil pričetek sredi novembra, konec pa že okoli 10. decembra.

Pred prskom je divja koza najtežja, je radi tega tudi precej lena in počasna ter rada leži in počiva. Že mnogokrat sem v tem času naletel na divjega kozla v ležišču, ki se je kaj nerad dvignil in ko sem ga prepodil, napravil par sto skokov, ter se, če ga nisem nadlegoval, zopet vlegel. Ves drugačen postane, ko prične pri njem spolni nagon, vse bolj živ. Mnogokrat na-

letimo v času prska na kozla, ki stoji kakor črna pošast na grebenu ali polici ali sploh na kakem eksponiranem prostoru, nedaleč od tropa samic ter pridno opazuje na vse strani in čaka na rivala ljubezni. Brada mu mahlja v vetru. Ko zagleda rivala, se spusti v divjem teku proti njemu in gorje mu, če je šibkejši in se mu ne umakne. Med enakomočnimi kozli nastane hud boj, ki se konča marsikdaj tudi smrtno za enega ali pa drugega v prepadu... Drug v drugega se zaletavata slično domačim kozlom z roglji tako, da se daleč čujejo udarci. Drug skuša drugega od strani napasti ter mu prizadeti z ostrimi, špičastimi roglji rano v trebuh. Ta boj traja toliko časa, dokler eden izmed obeh ne omaga in se spusti v beg. Tedaj nastopi divja gonja; v silnih skokih drvita naokrog, podita se drug za drugim po strmih čereh in policah, velikokrat po zamrznjenih sneženih poljanah. Ko je na ta način močnejši slabejšega prepodil, se vrne zopet k izvoljenkam, medtem mu je pa tretji, ki je za kakim starim macesnom skrit prežal na trenutek, ko se bo »paša« odstranil, pokazal »rogove«.

V času prska je star kozel ves dan na nogah. Vedno tava naokoli, sedaj je pri tem, kmalu za tem pri drugem tropu samic. Povsod hoče uveljaviti svojo moč. Spolni nagon samca je močnejši nego samice. V času prska ima divja koza neprijeten in močan duh, tako da postane divjačina skoraj neužitna. Ta duh izvira iz gobaste žlezike, ki jo ima za vsakim rogljem po eno in ki je napolnjena z gosto tekočino. Ker se ta neprijeten duh pojavlja le v času prska, mora biti v zvezi s spolnimi organi. Pri samcih je neprijeten duh veliko močnejši kakor pri samicah. Samec postane plodovit šele v tretjem letu. Zaskok se navadno ponavlja večkrat na dan. Spojitev pa je le trenutna. Po končanem prsku postane samec lažji. Za starejše kozle prične po prsku zopet samotarsko življenje.

Divja koza, ki postane istotako plodovita šele v tretjem letu, nosi 20—25 tednov. Koncem aprila ali v prvi polovici maja, ob poznem prsku, kakor je bil n. pr. leta 1921, šele v drugi polovici maja povrže samica enega do dva in le redkokdaj tri mladiče. V ta namen si poišče mirno zavetje. Kakor pri drugi divjačini, opaža se tudi pri divji kozi abnormalen čas povržka. L. 1894. so 13. a v g u s t a našli v Kokri kozico, ki je bila šele par dni stara.

R a z v i j a n j e m l a d i č a.

Kozliček sesa do prihodnjega prska, to je do oktobra ali do novembra drugega leta ter spremlja svojo mater že v prvih dnevih po rojstvu na vseh potih. Pri njej ostane dve leti. Izpo-

četka se vrši pouk v plezanju na planinah v bolj položnih krajih, ki so z mahovjem pokriti. Ko se je kozliček nekoliko okrepil, ga pelje mati v bolj skalovite in strme kraje. Po par mesecih je že v plezanju popolnoma izurjen, tako da se že skoraj meri z materjo, ki mu je bila še pred kratkim časom učiteljica. Samica zelo skrbi za svoje mladiče in jih zna tudi braniti, medtem ko se samec ne zmeni zanje.

Kozliček, ki je izgubil mater, navadno v prihodnji zimi, če je ta količkaj huda, pogine, radi tega toplo priporočam vsem lovcem veliko opreznost pri lovih z gonjači. Bolje, da gre trop mimo lovca, kakor da bi padla samica, ki ima kozliča.

Nevarnosti.

Največ škode prizadevajo v naših gorah na Gorenjskem tej divjačini plazovi. Ta najstrašnejši elementarni pojav v gorah ne prizanese nikomur, ne človeku, ne kočam, niti gozdovom in tudi divjačini ne. Mnogokrat povzroče divje koze same plazove, kadar jih gre večje število preko snega. Sicer pa pozna ta divjačina jako dobro kraje, kjer se tvorijo plazovi in se jih tudi ogiblje. Komaj pričnejo snežni plazovi grmeti, že se stiskajo vse koze skupaj ter iščejo pod skalovjem zavetja; navzlic temu pa je najti v lavinah zakopanih mnogo divjih koza, kar po cele trope. Leta 1914. je našel v dolinah Krma in Vrata naš stari znanec nadlovec Rabič nič manj nego 400 divjih koz zasutih od snežnih plazov. Proti tej nevarnosti se pač ne da veliko napraviti. Skrben lovec bo skušal divje koze pregnati iz takih nevarnih krajev na ta način, da jih večkrat tam vznemirja in jih s tem prisili, da se kam drugam izselijo.

Sneženi zameti, ki so pa manj nevarni kakor plazovi, spravijo to divjačino marsikdaj v precejšnjo stisko, istotako zelo megleni dnevi in močni vetrovi.

Precejšnjo škodo povzročijo v naših krajih divji lovci. Pravega divjega lovca žene na lov strast in ne dobičkaželjnost. Oglejmo si nekoliko natančneje našega gorenjskega divjega lovca. Na lov gre našemljen. Obraz spremeni tako, da ga ni mogoče spoznati. Dolga, siva ali črna, mršasta brada in velike košate obrvi, ki si jih pritrdi na obraz, ga napravijo popolnoma neznanega. Strgana, navadno narobe oblečena obleka, mu daje še bolj divji izraz. Nič kaj prijetnega ni, če srečaš v gozdu ali pa visoko gori v skalnatih stenah tako našemljeni individuum. Žilasta, čvrsta postava divjega lovca in pa ravnokar opisani izraz tudi najbolj pogumnega čuvaja neprijetno dirne. Nehote se desna roka, ko zapazi to prikazen, krčevito oprime puškinega kopita

in nehote mu pridejo različna vprašanja na um; se bo li v bran postavil? Ali bo celo streljal? Naši sodniki, ne vsi, postopajo z divjimi lovci večkrat rahločutno. Tem sodnikom bi privoščil, da dobe priliko, gledati samo enkrat divjemu lovcu v prosti naravi oko v oko in prepričan sem, da bi sodba bila ostrejša. Kaj pa je, če sedi divji lovec v zaporu en dan ali pa kvečjemu par dni? Nič! Niti ne zmeni se zato, navadno gre v zapor pijan in ko pijanost prespi, je že zopet prost. Lovski čuvaji izgube veselje do službe, ker si mislijo: Kaj, če ga naznanim, saj itak ne bo veliko kaznovan in se mi bo potem še smejal... Tudi »mrharjev« - lovcev imamo pri nas dovolj. S temi besedami so mišljeni oni lovci, ki imajo sicer vse predpisane dokumente, kateri so za lovačenje potrebni, ki pa gredo vsak teden po večkrat na lov le radi tega, da prinesejo domov kolikor mogoče velikokrat, pa naj že bo »meso« k o z l i č k a ali pa k o z e - m a t e r e. Te škodljivce naših lovov bi se dalo nekoliko lažje odpraviti kakor divje lovce. Merodajne oblasti naj bi nekoliko bolj rigorozno postopale pri izdajanju lovskega in orožnega lista. Orožni in lovski list naj bi dobil le res zanesljiv lovec... Resnici na ljubo ne smem pri tem odstavku zamolčati žalostno dejstvo, da imamo tudi med našo inteligenco nekaj takih, ki se sicer prištevajo k pravim prijateljem zelene bratovščine, ki pa niso pravi lovci. Mnenja so, da zadostuje, če lovec vedno leta na lov, mnogo zastreli in ustreli. Le ta je pri njih imeniten lovec, ki se izkaže, da je mnogo divjačine pokončal. Vse drugo, kakor n. pr. čuteče lovsko srce, lovsko znanje, ljubezen do narave itd., jim je popolnoma postranska stvar. Ti le naj bi spoznali, da se k pravim lovcem sme prištevati le tisti, ki divjačino ljubi, jo v potrebi ščiti, jo goji in varuje.

(Dalje prihodnjič.)

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

Jugoslovensko šumarsko udruženje si je stavilo nalogo, da prouči dobre in slabe strani lovstva v posameznih pokrajinah naše države. V to svrho je naročilo posebni sekciji svojih članov, da se bavi s tem vprašanjem. V sekcijo pa je sprejelo tudi prijatelje lova, ki niso člani J. Š. U.

Kot član omenjene sekcije sem prejel poziv, kojega vsebina se približno glasi:

Žalostno stanje, v katerem se nahaja izza prevrata divjačina in vse lovstvo po vseh krajih naše države, napotilo je prijatelje lova, da se pečajo resno s tem predmetom. Znano je, da se število divjačine od dne do dne krči, nasprotno pa se množijo škodljive živali. Z izvrševanjem lova se pečajo po nekaterih krajih ljudje, ki nimajo ne smisla ne volje za vzgajanje divjačine; njim je edina svrha, da postrelijo čim več divjačine in jo prodajo po visokih cenah.

Istodobno se opaža, da sta navdušenje in ljubezen do lova ponehala v krogih, ki bi jim imel biti del njihovega poklica — in to so šumarji. Niso redki med našimi šumarji taki, ki nimajo nikakega smisla za lov, nimajo ne puške ne lovske opreme. Posledice tega se opažajo, ker se množijo lovske tatvine ter škodljive zveri, zmanjšuje pa se število plemenite divjačine po naših šumah; izrivajo se iz lovskih društev in vrst šumarski predstavniki, koji so bili nekdaj vodje in zaščitniki lova. Ker je lov tesno združen s šumarsko stroko in ni samo šport, temveč vrlo važna gospodarska grana, hoče J. Š. U. v detajlih proučiti vsa vprašanja, spojena z lovom, da se zopet dvigne pri šumarjih ljubav do lova in da se ukrene vse, kar je potrebno v to, da se lov dvigne do predvojne višine.

V svrho tega stavijo se v naslednjem vprašanja, na koja naj poznavalci razmer za svoje področje odgovorijo. Odgovori naj se pošljejo tajniku dotične sekcije, g. ing. Cvetku Božiču, šum. nadupravitelju v Bohinjski Bistrici.

Vprašanja:

I. Sedanje stanje lova v lovišču (okolišu, občini, ...).

A) Divjačina:

1. Glavne vrste divjačine:
   a) visokega in nizkega lova;
   b) plemenita in škodljiva divjačina;
   c) divjačina, ki jo je zabranjeno loviti.

2. Način lova na poedine vrste divjačine.

B) Izvrševanje lova.

1. Kdo lovi:
   a) posamezniki ali
   b) družbe (po katerem pravilu).
2. Čigava so lovišča.
3. Sistem lovljenja:
   a) zakupni,
   b) regalni,
   c) lastni lovi posameznikov,
   d) zaščiteni lovi — število in velikost.

C) Stanje lovišča in približno število divjačine:
   a) pred vojsko,
   b) po vojski (vzroki).

D) Lovska obrt, puškarstvo, prepariranje kož, izvoz sur. kož itd.

E) Lovska zakonodaja; njene dobre in slabe strani v praksi.

F) Odnošaj šumarja napram lovu; vzroki in posledice indiferentnosti.

II. Predlogi za povzdigo lova.

A) V zakonodajnem pogledu
1. načela,
2. ureditev lovišča z ozirom na
   a) lastnika,
   b) teritorij,
   c) divjačino.
3. Čuvanje in vzgoja divjačine.
4. Izvrševanje lova:
   a) način lovljenja;
   b) kdo more loviti;
   c) gospodarjenje z lovišči;
   d) promet z ubito divjačino.
5. Kazenske sankcije.

III. Organizacija lovstva v državi:
   a) v upravnem pogledu;
   b) ureditev službe;
   c) ureditev zaradi lovske izobrazbe.

IV. Kako naj se dvigne interes šumarskega osebja napram lovu?

V. Posebni predlogi, ki se jih gornja vprašanja niso dotaknila.

Gospod ing. Božič ludi rad sprejme odgovore, ki bi mu jih poslali člani Slov. lovskega društva.

Ing. A. Š.

J. Vičan:

Spomini.

I.

Umirajoči dan je padal na trudno zemljo. Debela plast snega se je vedno bolj kupičila, tako, da sem iz svoje sobice lahko pregledal vso neskončno ravan, belo kakor deviško krilo, valujočo v lahnih odsevih senc, blesteče v poljubih zahajajočega solnca.

Stopil sem k oknu. V novozapadlem snegu sem zapazil sled dolgouhca, ki se je prilihotapil prav do vrta ter oglodal nezavarovano jablance. Sila kola lomi. Stopil sem k pisalni mizi ter mehanično odprl desni predal. Tam v kotu leži par nabojev, tu priprava za nabijanje, tam pa je tisto, kar iščem. Vsi zaprašeni so ti moji »lovski zapiski«, znak, da se jih že dolgo ni dotaknila roka.

Misli so mi poletele nazaj, v dobo, ki sem jo preživel pred tremi leti. Spomnil sem se večera v malem trgu globoko v Hrvatski. Sedel sem pri mizi ter vpisoval v lovski dnevnik s čudovito vnemo sledeče besede: »Badnjak, 25. decembra 1920, Pjesak; ustrelil zajca s kumom Franjevićem.« Ko sem danes bral te besede, mi roka ni drhtela veselega razburjenja, kakor takrat. Tužni so bili danes ti moji spomini, polni gorjupih čustev, prelivajočih se v vseh nijansah zgubljene sreče.

Sedel sem pri večerji. Na otomani je sedel moj svak, čitajoč časopise, sestra pa je imela posla v kuhinji. V peči je veselo praskетal ogenj ter razširjal prijetno toploto po prostorni sobi. Na hodniku začujem težke korake, robato trkanje in takoj nato nama je znani glas kuma Franjevića želel prav od srca prihajajoči »Dobar večer«.

Rad sem imel tega svojega »kuma«, kakor sem ga nazival, dasiravno mi ni bil sorodnik. Lepo, moško obličje je krasilo par močnih brk. Visoka postava se je morala ob vstopu skozi vrata malone skloniti. Na očeh sem pa bral, da ima »kumašna« za jutri

poseben načrt. Pozval sem ga k čaši vina, katerega se ni čisto nič branil; to je bila pri njem že zelo vkoreninjena navada. Pogovor se je sukal okoli jutrišnjega lova. Njegov namen je bil, iti jutri rano v Pjesak, dobro uro oddaljen del hrastovega gozda. Ker sem mlajši, zato mu tudi nisem nasprotoval, dasiravno je bilo moje mnenje, da gremo pogledat v zarasli Vočin, kjer niso bili redki merjasci. Pravil mi je, da je našel v Pjesku sveže sledove zajca. Če še omenim, da so bili zajci v našem kotaru redka prikazen, bo vsakomur jasno, zakaj sem se odločil za prvo.

Trčili smo. Pogovor je zavzemal čimdalje večje in drznejše dimenzije in lovska »latinščina« mojemu kumu ni bila nepoznana. Toplota in vino sta močno vplivala na naše duhove. Žareči obrazi, trkanje, nazdravljanje in petje, vse to se je spreminjalo pred mojimi očmi v čudovito mešanico; pravočasno sem si še poiskal ležišče. Objele so me rahle sanje — moj duh se je dvignil visoko nad nivô človeške nizkotnosti — blodne sanje spečega človeka — a tako krasne — bajne — nepozabne.

II.

Že ob prvi zori sem se zbudil. Ni se mi dalo več spati. Vstanem, pregledam puško in naboje. Vse v redu. Ko stopim v vežo, mi zaveje v obraz mrzel zrak. Radoveden hitim odpirat vrata in zagledam najlepšo sliko, ki jo more narava nuditi lovcu. Čez 10 cm debel, zamrzel sneg je pokril ponoči prejšnji par centimetrov debeli, suhi sneg. Vsak najmanjši sled je opaziti v čisti snežni odeji: tu je miška izpodjedala vrata ter nato v drznih skokih odkurila preko mehkega snega pod šupo; tam opazim sled mačke, ki se je previdno plazila proti šupi; malo dalje blesti v snegu rdeč madež, znamenje, da je nesrečna miška končala svoje borno življenje. Vse to je zapisano v snežni odeji, nič ne uide paznemu lovčevemu pogledu.

Nakrmil sem svojega zvestega braka Barča in pripravil nahrbtnik. Pričakujem kuma. Kot naznanitelja njegovega prihoda priteče mala istrijanka »Majkica«, ki se začne dobrovoljno prilizovati meni — staremu znancu. Skoraj nato vstopi tudi »njezin gazda«, kum Franjević. Poveževa pse ter se napotiva, zvrnivši še prej čašico slivovke, proti najinemu cilju. Pot sva si skrajšala z najrazličnejšim pripovedovanjem. Pri svojem drugu sem opazil majhnega »mačka«, ki ga pa ni dosti motil, živahna njegova narava ga je premagala.

Slednjič dospeva do male dolinice; tu je bil konec dolgočasne hoje. Pričela sva loviti. Včerajšnji zajčji sled je nama sneg popolnoma zamedel. Morala sva loviti torej le na slepo srečo.

Kum Franjević vzame pse ter se napoti na nasprotni breg dolinice, kjer jih izpusti. Takrat ste videli ti dve zlata vredni živalci! Hitri sta kot blisk, kakor da bi tekmovali, katera bo prva »digla«; z nosovi vedno tik ob snegu dirjata v velikih lokih po njem ter se ne menita za peklenski mraz, ki je nastopil. Malo upanja sem imel v današnji lov, vendar sem se vdal kumu. Brakirala sva do 2 popoldne brez uspeha. Kakor sem slutil, tako je tudi bilo. Ta del lovišča je bil po vojaštvu in divjih lovcih popolnoma uničen.

Po kratkem odmoru sva se napotila dalje ob mali gošči, ki se drži velikega hrastovega gozda. Držal sem puško malomarno pod pazduho, obe roki v žepih. Zdajci zavrisne Barčo. Dvignem puško, hudujem se nad debelim ivjem na ceveh, ki mi je oviralo ciljanje ter pomerim na med drevjem bliskovito bežečo rjavo liso — na zajca. Samo za hip — presledek v gošči in ta trenutek padeta dva strela zaporedoma. Videl sem, da je zajcu zaneslo zadnji kraj na stran in siguren sem bil, da ga dobim. Divja gonja je drevila v Pjesak. Kakor na krilih sta gonila psa po zasneženi planjavi. Njiju glas je stoterokrat odmeval od stoletnih hrastov ter se prelival v vseh nijansah čudovite harmonije, ki jo občuti edino le lovčevo uho. Tam pri izžganem hrastu sta ga ujela. Besno ga zgrabi psica za vrat, parkrat strese z njim — sledi presunljivo vekanje in po njem je bilo.

Dasiravno je bil uspeh skromen, sem ga bil vendar vesel. Koliko zanimivosti mi je prinesel ta dan, kako krasna je bila narava v svojem belem plašču in brezmočni otrplosti. Suhe veje štrle kakor rebra okostnjaka iz oledenele prirode. Meglen oklep se je raztrgal in solnce naju je v slovo zadnjikrat poljubilo. Kum si je oprtal nahrbtnik in napotila sva se proti domu. Iz bližnje podružnice sva začula glas zvona — tako mil, božajoč — kakor bi se bal motiti grobno tišino, ki kraljuje nad pokrajino. Odkrila sva se. Pred nama stojita braka ter strmita utrujena v daljavo. Solnce še zadnjikrat zažari v vsej svoji krasoti in izgine za obzorjem. Meni pa je v duši vzplamtel up — up na boljšo bodočnost. Ali se je uresničil? — Pred nama je ležala izhojena pešpot, že vsa zavita v temo. Tam v daljavi pa je zablestela luč mojega doma za rdečim zagrinjalom — tako svetla — očarljiva — idilična — —; jutri je Božič.

III.

Od tega so potekla tri leta. Svak je bil premeščen v večji kraj v Liki. Moj lov, orožni list in lovna karta so splavali po vodi. Nimam upanja, da jih kmalu zopet vidim. To je bil zame velik udarec — odtrgan sem bil od svojih lovskih drugov. In kum

Franjević? Kakor, da ne bi mogel preboleti najine razdružitve, je legel drugo zimo v prezgodnji grob.

Sedaj sedim tu pri peči ter grejem svoje mlade ude, ki silijo v življenje, na lov. Pri nogah mi leži zvesti brak Barčo ter me pogleduje s svojimi velikimi, pametnimi očmi, kakor bi mi očital: »Kaj delaš z menoj, jaz nisem za zapeček, pojdiva ven, na lov!« Zastonj so tvoje prošnje; jaz ti jih ne morem izpolniti.

Ko sem šel zadnjič po orožni list, sem bil vprašan, koliko let imam. »Dvajset«, sem odgovoril. »Niste polnoletni.« V duši me je zbodlo. Zakopan je zadnji up, zadnja nada; in doma prepervajo kosti psu, ki mu ni blizu para. Nehote sem zaplakal, zajokal kakor dete, ki se mu vzame igrača.

Kakor v omotici sem pritaval domov. Veselo mahaje z repom me je pozdravil Barčo: »Ali sedaj?« sem mu bral v očeh. Ne sedaj, še dolgo ne, in potem? ...

Nov sneg se usiplje na starega, v duši mi pa se porajajo spomini, tako lepi, tako tožni — a nedosegljivi.

Vl. Kapus:

Volčji lov na Gorenjskem.

»Oj ti volkovi!« — Koliko delajo lovcem preglavice! — Jeze se pravi lovci, češ ko pride zaželjeni zalaz ne bo na pisanih gorskih tratah lepih rogačev, jezijo pa se tudi drugovrstniki, ker volkovi mesto njih opravljajo mesarski posel in bo njim ostalo premalo mesa. — Ako jih ne streljaš in jim nisi vedno za petami, ni prav, celo v časopise prideš, da jih gojiš; ako jih preganjaš, pa lahko tudi prav pošteno naletiš. Sicer se jih pri današnjem modernem strelnem orožju ni potreba preveč bati, a v zvezi s tem lovom so tudi druge neprilike, ki jih imam namen opisati in so se dogodile pred mnogo leti nekje na Gorenjskem, kjer so volkovi precej redka, ali zato prav zanimiva prikazen.

Zadnji volkovi na Gorenjskem. — Že dolgo je tega, kar so se te pošasti klatile po naših itak precej praznih loviščih, a ostale so še vedno v dobrem spominu lovcem in nelovcem.

Gori do Radovne so prišli klateži in vsak pastir ali gozdni delavec in voznik je vedel kaj povedati o teh strašnih pošastih. Našli so krave z odtrganimi vimeni, preparanimi trebuhi in ovce so skakale brez glav. — Tako strašno je bilo! — Ako si koga

vprašal, kaj je bilo, si dobil od tistega, ki je to pošast srečal, odgovor: »Videl sem riso!« — Kako pa izgleda? »Črna je, pa belo liso ima!« To je bil pravi kmečki strah. — Končno se je ta pošast razkrila. — Neko noč je divji lovec čakal za domačo hišo privajeno lisico. Prišel je velik pes. Ker je bil ta lovcu neznan in ker je vedel, da v okolici ni takih kužonov, je stisnil in pes se je zgrudil. — Drugo jutro je skrivaj poklical soseda in ta je spoznal, da to ni pes, nego volk. Od takrat ni bilo več videti pošasti »rise« in domovina je bila rešena. —

Preteklo je zopet nekaj let, preden je Bog poslal zopet hudo zimo in z zimo svoj bič, volkove. Tam doli na Hrvatskem so se baje sprehajali pri belem dnevu po mestu in trgali otroke; cele regimente vojakov so poslali nanje in niso jih mogli ugonobiti. — V Kočevju je zlezel volk v svinjak, požrl prašiča in se nato nastanil v svinjaku. Ko je kmetica krmila prašiče, se je skril v kot in krulil kot prašič; ko je dekla odšla, je prišel h koritu in vse pojedel. Ponoči pa je zlezel na drevo in v kurnik in davil kokoši. — Tako je pripovedoval Ribničan na Gorenjskem, ko so pred pustom neki večer robkali turščico. Vse se je treslo pred tako zverino. Ko so drugi dan, bilo je v nedeljo, sledili v deviško beli novini zajce, so lovci tudi na Gorenjskem zasledili volka. Tace je imel kakor velik pes. Tuhtali so, kako bi ga dobili, a ker se je že mračilo, so opustili misel na volčji lov, posebno ker je Ribničan pravil, da gre volk v eni noči skozi devet fara. Novica o volku se je hitro raznesla po vasi. Starši so otroke svarili, naj pazijo, da ne srečajo volka. Pozabili bi bili skoraj na volka, da se ni ponovno pojavil. Šolarčki so šli v šolo. Malo nad vasico ostrme. Na robu gozdiča stoji volk in poželjivo gleda v vas. Ko se zavedo, pričnejo kričati in teko v eni sapi v vas. »Volk, volk, volk!« Po lovčevga strica, — stric pomagajte!« — Stric, najbolj izkušen lovec, poznan po celem okraju, so ravno zajutrkvovali, ko so začuli krik. — »Stara, daj mi suknjo!« — »No, vsaj pojej!« — »Ni časa!« — Stara je prinesla zeleno obrobljeni suknjič, stric je hitro snel dvocevko, z omarice pa vzel rog za smodnik, vrečico s šibrami in kapice. — »Hitro, hitro!« so kričali nestrpni vaščani. — V naglici so stric mesto lule žlico v žep vtaknili. Ko so hiteli po stopnicah, je stara molila, da bi se mož srečno vrnil. Stric naprej, vaščani previdno za njimi. —

Pri zadnji vaški hiši, ko so oprezno pokukali izza hleva, so ga že opazili. Volk se je medtem približal vasi in zadovoljno sedel v snegu. — Previdno, previdno naprej. Stric so lezli do debelega oreha, bili so še kakih 30 m od zverine, ki je še vedno čepela v snegu. Dalje mož ni upal. Pomeril je in čeprav se mu

je tresla roka, jo je pogodil. Najbližji lovčemu stricu je od strahu opledel pri strelu v sneg. Volk se je medtem, smrtno zadet, valjal po snegu in je prav po kužje cvilil. — »Še, še, obstreljena zverina je nevarna!« Mož je drugič ustrelil in zopet pogodil. — Vsa vas je bila srečna, a nihče si ni upal naprej. Medtem je prišlo že več oboroženih vaščanov, in ko so stric ponovno nabasali, so se jeli vsi pomikati proti mrcini. Volk je mrtev, njegovo nikdar sito, požrešno telo se več ne gane, njegovo pregrešno dušo že preganjajo pošasti po večnih loviščih Dijane. — Volka so možje prijeli za vsako nogo po eden, čeprav ni bil posebno težek in ga nesli proti vaški gostilni. Stric naprej, za njimi nosači z zverino, zadaj pa vaščani in mladina, ki je ta dan pozabila na šolo.

Ko so ugotovili volčjo težo 17 kg, so mu odrezali jezik in ga poslali v mesto, da prejmejo na volkove razpisano nagrado. Medtem so pili in jedli in Luka s harmoniko je bil tudi že med njimi, ko so iz mesta izvedeli, da tam malo dvomijo, in da morajo pokazati celo zverino. — To vaščane seveda ni dosti motilo. Hitro so bile vprežene z umetnim cvetjem okrašene sani in volka so prav previdno, da se ne pokvari koža, naložili. — H kočijažu je sedel godec Luka, k volku pa so se skobacali že precej od sladke kapljice in »domačega« ginjeni lovčev stric in nekaj vaščanov. Vozili so se, kakor da peljejo farne zvonove. Povsod, kjer je bog molil roko, povsod so se oddahnili in pili na volčjo kožo. Krog poldneva so prispeli v mesto do gosposke. Vse je prihitelo gledat volka in ugotovili so, da je pravi divji gozdni volk. — Ima glavo kakor pes, ima na nogah kremplje, ima dolg in precej kosmat rep ter je »sivokodelajsast«!

Gospod pisar so že šli, da izplačajo premijo, da se ni nekaj dogodilo. — Prišel je neki »nepridiprav« in nikdar tako neprav prišel, kakor ravno v tem trenutku. Prišel je ves zasolzen in objokan mlinar. — »Gospod, gospod! — O moj Turinček! Mojega ljubega Turinčka so ustrelili; kaj pomaga, da leži med rožcami, mrtev je in nikdo več ne oživi mojega kužka!«

»Kaj, kaj!« so zaihteli osupnjeni volčji lovci in vozniki. Voznik z bičem v roki je že zamahnil, da lažnivega nepridiprava oplazi, toda pravočasno se je še spomnil, da je na rotovžu. Lovčev stric, ki se je medtem streznil, je prestrašen odprl oči in zaihtel: »Gospod pisar, pa ta volk je hotel otroke jesti in da ni bilo mene, bi jih bil tudi pojedel!« — »O, to pa ni mogoče, moj Turinček je samo močnik, še kosti ne mara, ker je še mlad!« Gospod pisar premišljuje in končno povzame besedo: »Oče mlinar, koliko pa zahtevate za vašega volka?« — »Ne za volka, saj ni volk, saj je jedel le sok kakor sem že povedal, za psa, hočete reči, gospod

pisar!« — »No pa recimo za volčjega psa,« popravi pisar. — »Da, tako, volčji pes,« stoka in pritrjuje volčji lovec. »In jaz naj poznam tako pošast?« — »Deset goldinarjev ne bo preveč za psa in za žalost moje stare in moj strah pa pet goldinarjev!« — »Jejmene, jejmene, petnajst goldinarjev, in kdo plača vino in kdo godca?« Volčji vozniki so se med zanimivo obravnavo iz dvorane potepli in lovčevega strica samega pustili. — »To je vaša stvar in vaših sodrugov, ki so z vami pili; deset goldinarjev boste plačali, ali ste razumeli?!«

»Oh, deset goldinarjev, o ta jaga, kam človeka pripelje? Gospod pisar, kaj pa koža, ali jo smem obdržati za spomin na tega pasjega volka?« Pisar zopet pomisli in odloči sledeče: »Vi psa razkožite, oderite, ali ste razumeli, meso je vaše in vaše družbe, kožo pa imate izročiti mlinarju.«

Tako se je glasila salomonska razsodba.

Na zanimiv lov kot spomin na zadnje volkove na Gorenjskem pa so zložili pesmico, ki jo naša mladina kaj rada prepeva in se glasi:

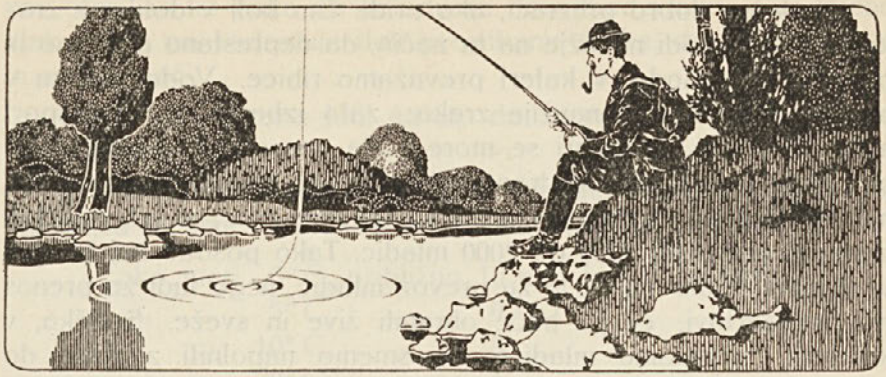
Jagri so se zbrali,
na vovka šli na lov;
toda z vovka ratov
naenkrat hov, hov, hov. —

Vovka so vstrelili,
»Turinček« m' je ime,
mlinarjevo mamico
bolelo je srce. —

Šribar ga pregledov,
za vovka ga spoznov,
čeprav še včeraj lajov
je revček hov, hov, hov. —

Še za tem volkom pa je smrt pobrala ne s pomočjo puške, nego s kolom, na nekem dvorišču v Kropi volkuljo. Pa ne mislite, da je sama prišla, pripeljali so jo na verigi in ker je šport, takega požeruha rediti, postal predrag, so ubožico usmrtili. — Upajmo, da pridejo k nam še volkovi, a ne tisti divji, nego prijazni domači, ki bodo jedli sok ali pa jih bodo vodili na verigah. — Pravi volkovi bi pa itak morali poginiti od lakote v naših praznih šumah.

Dr. August Munda:

Kako prevažamo in vlagamo mladice.

Mnogo ribičev je mnenja, da vlaganje mladic ne obeta nikakega ali vsaj ne znatnega uspeha. To mnenje je žalibog razširjeno tudi med izobraženci. Posledica tega je, da posvečamo pri nas v primeri z drugimi kulturnimi narodi vse premalo pažnje umetnemu gojenju rib. Gojenje mladic je primeroma preprosto; ni treba za to bogve kakega znanja. Treba je le nekoliko razumevanja, vztrajnosti in ljubezni do stvari. Marsikdo bi si lahko napravil lastno vališče brez velikih stroškov. Pa če se že ne povzpne do tega, bi moral vsaj gledati na to, da osveži svoj ribji zarod če ne vsako leto, pa vsaj od časa do časa z novim zarodom. Uspehi vlaganja ne morejo izostati, ako vlagamo pravilno. Pa ravno v tem pogledu se največ greši — iz nevednosti. Marsikdo, ki je vlagal mladice, ni imel uspeha; ni pa pomislil, ali ni morda sam zakrivil neuspeha s tem, da ni vlagal pravilno.

Kdor hoče vlagati mladice, mora paziti, da ž njimi pravilno ravna. Prvo je seveda, da jih spravi žive in sveže na odrejeno mesto, kjer jih namerava vlagati, in zato mora predvsem posvečati največjo pažnjo pravilnemu transportu.

Če prevažamo mladice, bodi naša prva skrb, da je voda, v kateri jih prevažamo, vedno dobro prezračena. Zrak, ki prihaja v vodo, oddaja vodi kisik, ki je ribicam neobhodno potreben, da ostanejo sveže in žive.

V vodi je običajno 7 do 8 cm^3 kisika na liter. Postrva ga rabi na liter najmanj 3 cm^3; ako ga je v vodi manj, gineva, če se pa zmanjša količina na 1·5 cm^3, pogine.

Voda se dobro prezrači, ako pride čim bolj v doliko z zrakom. To se zgodi najlažje na ta način, da neprestano gibljemo in premikamo posodo, v kateri prevažamo ribice. Voda pljuska v posodi in se s tem naužije zraka; zato izberimo za transport mladic posodo, v kateri se more voda neprestano gibati. Najprimernejša posoda za transport ribic so podolgovati sodčki, nalašč pripravljeni za prenos in prevažanje ribic; v teh sodčkih moremo prevažati 1000 do 2000 mladic. Tako posodo naj bi imel vsak ribič. Služi mu ne le za prevoz mladic, nego tudi za prenos rib, kadar lovi, če jih hoče ohraniti žive in sveže. Sodčka, v katerem prevažamo mladice, ne smemo napolniti z vodo do vrha, nego le do polovice, kvečjemu do dveh tretjin vsebine, da se more voda dobro premikati, pljuskati in prezračiti, skratka: gledati moramo na to, da je površina vode v transportni posodi čim večja. Čim večja je površina, tem več zraka pride v vodo.

Vodo moremo prezračiti tudi umetnim pótem s pihalnikom ali gumenim balončkom. Cev, ki vodi od balončka v vodo, ima na spodnjem koncu, ki sega v vodo, kropilo kakor škropilnica. Če pritisnemo na balonček, prihaja zrak skozi kropilo v vodo in jo prezrači.

Za prevažanje rib služijo najbolje hidrobioni: to so kadi, v katerih stoji cilinder s kisikom. Če odpremo ventil, prihaja kisik v vodo. S tako posodo moremo prevažati ribice po več dni.

Dokler traja vožnja, se giblje voda sama od sebe. Z gibanjem (pljuskanjem) prihaja v vodo zrak, z zrakom pa kisik, ki ga vdihavajo ribice. Paziti pa moramo seveda na to, da voda ne pljuska preveč, sicer se utegnejo ribice pobiti, poškodovati ali vsaj preveč izmučiti. Da voda preveč ne pljuska, položimo posodo povprek na voz. Na ta način se pljuskanje ublaži. Posodo podložimo s cunjami, s slamo, z mahom ali čim sličnim, sicer se vsebina preveč pretrese. Ako je vroče, jo pokrijmo z mokrimi cunjami in vejicami, da se solnčni žarki ne vpirajo neposredno nanjo. Med cunje pa polagajmo majhne koščke ledu.

Ko prevažamo ribice, skrbimo za to, da se voz nikjer po nepotrebnem ne ustavi. Ako se temu nikakor ne moremo ogniti, premikajmo posodo neprestano, dokler voz stoji, z roko ali nogo, da se voda prezrači. Pravilo je, da ne sme posoda z ribicami nikoli mirno stati. To naj si dobro zapomni vsak, kdor hoče prevažati ribe in jih spraviti žive in sveže na odrejeno mesto. Zadostuje nekaj minut, da se vse ribice zaduše, ker jim primanjkuje kisika.

Ako ne prevažamo ribic sami, skrbimo za vestnega spremljevalca, ki naj pazi na to, da se voda v posodi stalno premika, ako

voz stoji, in ko čaka na kolodvoru na odhod vlaka. Čim začne vlak voziti, pa zadostuje itak premikanje vlaka, da voda pljuska in se prezrači.

Paziti pa je treba tudi na to, da se voda med transportom ne segreje.

Le hladna voda sprejema vase zadostno množino kisika; čim hladnejša je, tem več kisika sprejema. Tako se topi v vodi,

ako meri	0° C,	približno	10	cm^3	kisika	na	liter,
„ „	5° C,	„	9	„	„	„	„
„ „	10° C,	„	8	„	„	„	„
„ „	20° C,	„	6	„	„	„	„
„ „	30° C,	„	5	„	„	„	„

(Handbuch der modernen Fischereibetriebslehre, Doljan - Hämpel, Wien, Leipzig, str. 12.)

Ako znižamo temperaturo vode, se zmanjša življenjska energija ribic. V hladni vodi moremo prevažati dvakrat oziroma trikrat toliko ribic, kakor v toplejši, ker porabijo ribice v hladni vodi neprimerno manj kisika. Priporočati je radi tega, da znižamo za čas transporta temperaturo transportne vode. Na ta način moremo prevažati več ribic in na večje daljave, ker jim zmanjšujemo s tem, kakor rečeno, življenjsko energijo, vsled česar rabijo manj kisika kakor sicer. Razume se pa samo po sebi, da smemo znižati temperaturo transportne vode le polagoma in stopnjema od stopinje do stopinje, ne pa naenkrat, ker bi vplivalo naglo znižanje temperature smrtonosno na mladice.

Ribice se prehlade, ako naglo znižamo temperaturo vode ali pa, ako jih denemo iz toplejše vode v mrzlo. To se sliši sicer nekoliko čudno, osobito za lajika, vendar stvar ni tako čudna, če si predočimo, da nimajo ribe v svojem organizmu — kakor živa bitja s toplo krvjo — fizikalnih in kemičnih priprav, ki naj regulirajo toploto telesa. Riba nima nikake priprave, ki naj da organizmu stalno temperaturo; zato ima isto toploto kakor voda, ki jo obdaja. Riba takih priprav tudi ne rabi, ker se v naravi temperatura vode nikdar naglo ne izpremeni; voda se shladi hitreje le na površini, nižje plasti pa se shlade šele polagoma.

Če premislimo vse to, se nam ne bo zdelo čudno, da reagirajo ribe zelo občutno, ako naglo izpremenimo temperaturo vode. Take ribe obole v 12 do 24 urah na koži. Vrhnja kožica se začne luščiti v capah; ako je prehlajenje hujše, oboli tudi spodnja koža (usnjica), tako da se mestoma pokaže meso. Koža je videti, kakor bi bila plesniva. Da se ribice prehlade, zadostuje, da znižamo

temperaturo vode nagloma za 2 do 4 stopinje. Ako oboli koža, se naselijo na njej razne vodne glivice in ribica pogine.

Neobhodno potrebno je, da imamo pri transportu mladic vedno s seboj toplomer (kopalni), da se moremo med vožnjo večkrat prepričati o temperaturi vode. Temperaturo reguliramo s tem, da devamo v posodo majhne koščke ledu, a le v vrečici, ki jo obesimo nad odprtino posode. Večjih kosov ledu ne devajmo v posodo, osobito ne brez vrečice, ker bi utegnili med vožnjo pobiti, odnosno poškodovati mladice. Sploh moramo z ledom ravnati skrajno previdno.

V pekočem solncu prošlega poletja je prišel v vališče v Želimljem ribič - sportnik po postrvje mladice. S seboj je pripeljal cele gore ledu, da je oskrbnika Gradišarja kar zazeblo, ko je zagledal ogromno ledeno zalogo. Solnce je pripekalo neznosno in ni lahka stvar, prevažati pri taki vročini mladice ter jih ohraniti sveže in žive. Gradišar, star izkušen ribič, je svetoval to in ono, na kar bo treba paziti med transportom. Ribič-sportnik pa mu je dal razumeti s suvereno gesto, da dobro ve, kako mora ravnati z ribicami, da jih ohrani med transportom sveže in čile. V tem zgrabi kepo ledu — cenil sem jo na približno dva kilograma — in jo skuša stlačiti v posodo, ki mu jo je Gradišar napolnil z ribicami. Gradišar je stal ves preplašen ob strani, puhal dim iz pipe in majal z glavo, kakor bi hotel reči: »Ta gospod se pa na ribe ne razume.« Seveda Gradišar ni vedel, da ima posla s sportnikom, ki si nabavlja svojo ribnico od angleške tvrdke svetovnega slovesa.

Ledu torej ne devajmo v posodo v velikih kosih in nikdar brez vrečice, ker bi sicer led ribice pobil oziroma poškodoval, čim se posoda vsled vožnje pretresa. Kakor sem že omenil, devamo led v posodo le v majhnih množinah, in v presledkih, tako da se voda stopnjema shladi, sicer se ribice prehlade in poginejo.

Čim smo srečno prispeli z ribicami na odrejeno mesto, ne začnimo takoj z vlaganjem, nego prepričajmo se prej s toplomerom, koliko meri voda, v katero hočemo vlagati. Nato prilivajmo transportni vodi polagoma in v presledkih iz reke ali potoka, majhne količine vode tako dolgo, da se temperatura obeh voda izenači. Vodo prilivajmo če le mogoče s škropilnico, ker s tem transportno vodo prezračimo in ji dajemo kisika, ki naj osveži po transportu izmučene ribice, da pridejo sveže in čile v svoje novo domovje.

Izenačenje temperature trajaj približno eno uro, najmanj pa pol ure; rajši pa več nego manj, osobito, ako smo med trans-

portom vodo znatno shladili. To izenačenje je posebno potrebno, ako vlagamo v vodo, ki je znatno mrzlejša od transportne vode.

Če vlagamo postrvji zarod v zgodnji pomladi, čim izgubi rumenjak, je voda v potoku, kamor vlagamo, često še ledeno mrzla. Ako bi vlagali v tako vodo mladice, ne da bi poprej prilagodili temperaturo transportne vode oni v potoku, bi ribice gotovo obolele na prehlajenju in poginile.

In sedaj prihaja najvažnejše vprašanje, kako in kam naj vlagamo. Mislim, da je najpravilnejši odgovor na to vprašanje ta, da vlagajmo ribice na mestih, ki si jih izbirajo ribe za drst. Mesta, ki jih določa narava, so gotovo najboljša. Tudi v tem pogledu nam je narava najboljša učiteljica. Ob času drsti potujejo ribe iz rek v potoke, ribe iz potokov pa v manjše curke, kjer odlagajo ikre. Prirodni instinkt jim pravi, da preti mladicam v manjših vodah manj nevarnosti kakor v večjih; tudi jim nudijo manjše vode primernejše hrane kakor velike. Curek manjših voda ni tako silen, da bi jih mogel odvesti s seboj. Slednjič ne pridejo poplave v manjših potokih tako do veljave kakor v velikih rekah. Vse to so razlogi, zakaj se gredo ribe drstit iz običajnih bivališč v manjše stranske vode. To moramo imeti pred očmi, ko vlagamo mladice.

Treba je tudi misliti, da mladice, ki smo jih odgojili umetno, niso tako gibčne in jake kakor one, ki so vzrastle v naravi. Njih življenjski instinkt še ni razvit. Vajene so mirnega življenja v valilnikih, kjer ni sovražnika, ki bi jim stregel po življenju. Neznatnemu vodnemu toku v valilnikih se upirajo z lahkoto, ne morejo pa še kljubovati naravnemu toku vode, ako zaidejo vanj. Izmučene in oslabele so poleg tega po transportu, zato je treba preudariti tembolj, kam in kje naj jih vložimo.

Vlagati jih moramo na mesta, kjer jim ne preti nikaka nevarnost. Pomisliti moramo, da je ribica, ki jo prinašamo iz vališča, nerodna, neizkušena stvar, ki si še ne zna sama pomagati v svobodi; v nekaj dneh se ji šele razbistri naravni instinkt, ki jo varuje nevarnosti.

Postrvje mladice vlagajmo na plitva mesta, kamor nima pristopa nobena riba - roparica. Dno vode naj bo prodovito, pokrito z majhnimi kamenčki, ki so veliki dovolj, da se pod njimi skriva mladica, ki pa so premajhni, da bi živela pod njimi večja ribica (n. pr. kapelj), ki bi bila nevarna mladici. Izogibajmo se zlasti mest, kjer je mnogo kapljev. Ti prežé pod kamni na plen in joj mladici, ki bi se skrila pod kamen, kjer preži mali ropar.

Dobro je vlagati tudi na plitva mesta, kjer je dno porastlo s travo ali mahom, da najde ribica takoj primernega zavetja.

Ne vlagajmo blizu curkov, tem manj seveda v curke same. Curki bi utegnili odnašati mladice, ki bi potem postale plen roparic.

Ribice vlagajmo tako, da jih porazdelimo po vsej vodi. Na vsako mesto, ki ga smatramo primernim za vlaganje, vložimo z majhno vrečico iz tula le po dve do tri ribice. Rabim namenoma izraz »vlagati«, ker nam predočuje nazorno posel, ki ga pri tem opravljamo. Ribic ne spuščamo v vodo, nego jih takorekoč položimo na mesto, ki jim ga izberemo. Čim bolj jih porazdelimo po vodi, tem več uspeha bo rodilo vlaganje.

Svojčas je deloval v Ljubljani »Fischereiverein«. Da bi bilo delovanje društva tem uspešneje, so sklenili pomladiti svoje vode z mladim zarodom ter si nabavili postrvje mladice za Ljubljanico. Manjkalo pa jim je izkušnje ali dobre volje, da bi bili vlagali sami, pa so naročili hlapcu, da opravi ta posel. Hlapec tudi ni bil veščak, pa se ni branil dela. Spravil je kad z mladicami na čoln, zaveslal na sredo Ljubljanice in stresel vso vsebino naenkrat v vodo. S tem je bilo vlaganje končano. »Fischereiverein« je bil prepričan, da je storil občekoristno delo in očividno ni dvomil o uspehu; kleni nizdol Ljubljanice pa se niso mogli načuditi, odkod naenkrat toliko in tako okusne hrane. Curek jim je prinašal v izobilju neprostovoljne darove »Fischereivereina«.

Če vlagamo na grajani način, gotovo ne bomo imeli uspeha. Glavno je, in to poudarjam še enkrat, da porazdelimo ribice po vsej vodi, po možnosti na obeh bregovih.

Nekateri vlagajo vozeč se s čolnom po vodi. Vlagati s čolna je udobno, ni pa uspešno. S tem načinom vlaganja imamo slabe izkušnje. S čolnom ne pridemo na plitva mesta. Posledica tega je, da vlagamo preveč v curke, ki odnašajo ribice. Če se že poslužujemo čolna, izstopajmo na mestih, kjer hočemo vlagati. Le ta način vlagnja s čolna bi priporočal. Vlaganje s čolna pa omogoča, da izvršimo svoj posel hitro in na obeh bregovih. Tudi moremo imeti posodo z ribicami stalno v vodi, privezano na čoln. To je izredno važno ob vročih poletnih dneh.

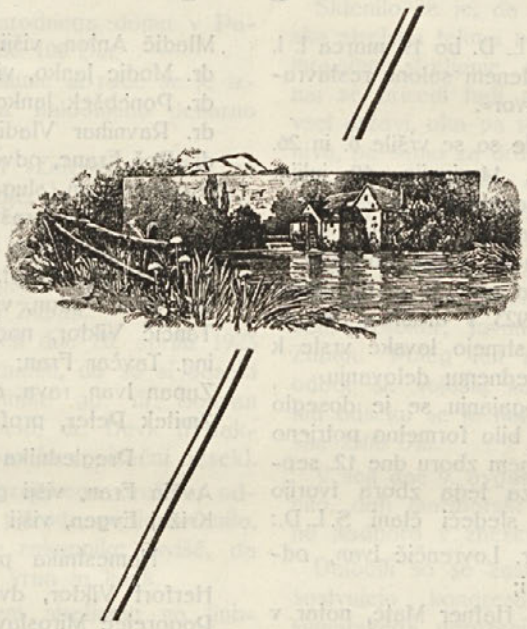
Sploh so poletni dnevi najboljši in najugodnejši čas, da pomladimo naše vode z zarodom. Vročina otežkoča sicer transport, poletni meseci pa so za ta posel radi tega ugodni, ker je vodno stanje takrat nizko in stalno. Poleti tudi redno ni poplav in to je zelo važno za uspeh vlaganja. Kaj pomaga, danes pomladiti vodo z zarodom, jutri pa pride povodenj in odnese ves zarod. Radi tega ne vlagajmo spomladi, temveč poleti ali v zgodnji jeseni. V nizki, toplejši vodi je več živalstva nižje vrste (ribje hrane) kakor v ve-

liki, mrzli vodi. Tudi so ribice spomladi še majhne, dočim se do poletja že okrepe in laže kljubujejo nevarnostim.

Bolje je torej vlagati jeseni nekaj sto enoletnic kakor spomladi na tisoče mladic.

In še nekaj. Iztrebimo iz vode, ki jo hočemo pomladiti z zarodom, vso šaro, ki ne spada vanjo. To so predvsem kleni. Klen ne spada v postrvjo vodo, treba ga je z vsemi sredstvi uničiti. Šele, ko smo očistili vodo vsiljivca, mislimo na vlaganje.

To je v kratkem glavno, na kar pazimo, ko prevažamo in vlagamo mladice. Čim skrbneje bomo ravnali v tem pogledu, tem več uspeha bo rodilo vlaganje.

Iz lovskega oprtnika.

Obči zbor S. L. D. bo 19. marca t. l. ob pol 10 v steklenem salonu restavracije »Južni kolodvor«.

Odborove seje so se vršile 6. in 26. aprila, 29. maja, 14. junija, 19. julija, 9. avgusta, 21. septembra in 23. oktobra lanskega leta. Na teh sejah se je mnogo dragocenega časa porabilo v to, da se poravna spor, ki je bil nastal početkom leta 1923 v društvu, ter se zopet složijo in strnejo lovske vrste k vzajemnemu in rednemu delovanju.

Po daljšem pogajanju se je doseglo ujedinjenje, ki je bilo formelno potrjeno na izrednem občnem zboru dne 12. septembra 1923. Izza tega zbora tvorijo društveni odbor sledeči člani S. L. D.:

Predsednik: dr. Lovrenčič Ivan, odvetnik v Ljubljani;

podpredsednik: Hafner Mate, notar v Ljubljani.

Odborniki so:

Dr. Bevk Stanko, predsednik višjega šolskega sveta;

Čeč Drago, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne;

Cimerman Milan, tajnik J. D. S.;

Jakil Venče, industrijalec v Krmelju;

Justin Feliks, višji geom. - nadzornik;

Kovač Karl, Stari trg pri Ložu;

Kremenšek Josip, profesor;

dr. Leitgeb Avgust, sodni svetnik na Vrhniki;

dr. Franc Lokar, odvetn. koncipijent;

Mazelle Julij, posestnik, Gradac;

Mladič Anton, višji sodni svetnik;

dr. Modic Janko, višji sodni svetnik;

dr. Ponebšek Janko, višji fin. svetnik;

dr. Ravnihar Vladimir, odvetnik;

dr. Roš Franc, odvetnik v Laškem;

Rozman Ivan, sluga drž. real. gimn.;

Rudež Anton, graščak v Ribnici;

Rus Ivan, lesni trg. na Žagi pri Ribnici;

dr. Souvan Hubert, fin. prokurator;

ing. Šivic Anton, višji šum. svetnik;

Tančič Viktor, nadzor. piv. »Union«;

ing. Tavčar Fran;

Zupan Ivan, ravn. dohodn. urada;

Žmitek Peter, profesor.

Preglednika računov:

Avčin Fran, višji geometer;

Križaj Evgen, višji računski svetnik.

Namestnika preglednikov:

Herfort Viktor, dvorni preparator;

Pogorelec Miroslav, trgovec.

Na izrednem občem zboru se je predsednik s toplimi besedami zahvalil iz odbora izstopivšemu dolgoletnemu in zaslužnemu odborniku dr. Ivo Tavčarju za vzorno in požrtvovalno delovanje.

Izmed najvažnejših predmetov in sklepov, ki so bili osvojeni pri odborovih sejah, je navesti sledeče:

Iz kabinetne pisarne Nj. Veličanstva kralja je prispela zahvala za brzojavni pozdrav rednega občega zbora.

Pri odborovi seji dne 6. aprila 1923 so bili izvoljeni sledeči odborniki odn. člani v odseke:

v pravni odsek: dr. Modic, Mladič, dr. Ravnihar, ing. Šivic;

v finančni in gospodarski odsek: dr. Souvan, Potokar, Zupan, ing. Tavčar, Čeč;

v organizačni odsek: Zupan, Tančič, Justin, Potokar, dr. Roš, dr. Leitgeb;

v redakcijski odsek: dr. Bevk, Kremenšek, Mladič, Juvančič, dr. Ponebšek, dr. Modic.

Klubu ljubiteljev ptičarjev je bila podeljena podpora za prireditev pasje mladinske tekme v znesku 1500 Din; poleg tega 150 Din kot darilo S. L. D. za tekmece.

Za zgradbo Narodnega doma v Palanki se je dovolilo 100 Din.

Ministrstvu za šume in rude se je izrekla zahvala za naklonjeno denarno podporo.

V upravni svet »Zelenega križa« so bili izvoljeni: Mladič, dr. Modic, ing. Tavčar, dr. Souvan.

Za delegata v svrho udeležbe občega zbora radovljiške podružnice je bil določen ravnatelj Zupan.

Pri odborovi seji dne 26. aprila 1923 se je vzelo na znanje, da so si odseki izvolili za načelnike gg. dr. Souvan (gospodarski odsek), dr. Bevk (redakcijski odsek), Zupan (organizačni odsek).

Na predlog Muzejskega društva, odseka za varstvo prirode, se je sklenilo, pozvati nekatere zakupnike lovišč, da uničujejo gnezda vran in kavk.

Pri tekmovalnem streljanju na ljubljanskem vojaškem strelišču je prevzel Juvančič tehniške, Zupan finančne, Potokar pisarniške posle.

Prekmurskemu lovskemu društvu v Murski Soboti se je nasvetovalo, da se pretvori v podružnico S. L. D.

Sklenilo se je dalje, poslati vsem sotrudnikom in podpirateljem lovskega plesa posebno pismeno zahvalo.

Za blagajnike pri strelski tekmi so bili določeni: Zupan, Rozman ml., Repovš.

Pri odborovi seji dne 14. septembra 1923 se je ugotovil čisti prebitek pri strelski tekmi z 2.229 Din. Za darila pri tej tekmi se je izrekla zahvala tvrdkam: Ševčik, Kaiser, Jurman v Ljubljani, puškarni v Kranju, Rutarju v Celju, Strnadu in Pošingerju v Mariboru ter Borovniku v Zagrebu.

Juvančič je poročal o mladinski strelski tekmi, kakor si jo je bil zamislil in ki naj bi se uvedla po vsej Jugoslaviji. Predložil je skico strelske tarče, na kateri se bodo natisnile ob robu reklame posameznih lovskih tvrdk, od katerih je pričakovati tudi daril za to tekmovalno streljanje. Vsako tarčo bi imel strelec opremiti s svojim imenom, oddane strele pa bi potrdili dve verodostojni priči.

Sklenilo se je, da se priredi mladinska strelska tekma po vsej državi; tekmovalno streljanje s šolsko municijo naj se priredi tudi za našo armado v vsej državi, ako pa to ne bi bilo izvedljivo, pa samo za dravsko divizijo. Smatra se za zadostno, da dve verodostojni priči potrdita navedbe strelca. Tarče naj se razpošljejo po vsej državi. Izvolil se je širši odbor za te tekme, in sicer načelnikom ing. Tavčar; nadalje dr. Souvan, Potokar, Juvančič, Kremenšek in Zupan. Poleg teh naj se povabijo v odbor še vojaški zastopniki. Strelskemu odseku se je nakazal kredit v znesku 2500 Din.

V seji dne 9. avgusta 1923 se je sklenilo, dati mariborski podružnici denarno podporo v znesku 1000 Din.

Določili so se zastopniki, ki naj prisostvujejo kongresu Jugoslovanskega šumarskega udruženja v Ljubljani meseca avgusta 1923.

V odborovi seji dne 21. sept. 1923 je poročal predsednik, da se je v dneh prestolonaslednikovega rojstva mudil v Beogradu, se vpisal v imenu Slov. lov. društva v spominsko knjigo in oddal pri maršalatu dvora slavnostne čestitke.

Na občem zboru vojvodinskih lovcev v Novem Sadu je S. L. D. zastopal dr. Janko Lokar.

Na predlog predsednika se je sklenilo, da naj bodo odborove društvene seje javne in da naj imajo pri slučajno-

stih društveniki pravico, staviti odboru lovska vprašanja, izražati svoja mnenja in svoje želje. Naj se tako pojavi večji kontakt med odborom in članstvom.

Bivšega odbornika Juvančiča je kooptiral odbor kot strelskega mojstra, dr. Ivo Tavčarja pa kot načelnika pravnega odseka. Ravnotako se je kooptiral Potokar v odseke, v katere je bil izvoljen svojedobno.

Dopolnil se je: pravni odsek z dr. Lokarjem, gospodarski s Cimermanom, organizačni odsek z Žmitkom in Luckmannom. Osnoval se je veselični odsek, kojega člani so: Cimerman, Zupan, Žmitek, Tančič, Herfort.

Poseben odsek se je osnoval za zgradbo »Lovskega doma«, v katerega so vstopili: ing. Tavčar, Zupan, dr. Ravnihar, dr. Lokar, dr. Souvan, profesor Žmitek.

V Ptuju naj se vrši sestanek za ustanovitev podružnice. Kot zastopnika centralnega odbora se odpošljeta Tančič in Zupan.

Klubu ljubiteljev ptičarjev se je podelilo 1000 Din kot podpora in 200 Din za darilo.

Pravnemu odseku se je poverila naloga, ukreniti primerno, da se onemogoči kupčevanje z ukradeno divjačino.

Uredil se je honorar tedanjemu uredniku »Lovca«.

V ljubljanskih dnevnikih se je objavila za vse člane obligatorična minimalna cena divjačini, in sicer franko oddajna postaja:

Srna kg po 25 Din, gams kg po 15 Din, zajci nad 3 kg 80 Din, pod 3 kg 60 Din za komad. Jerebica 20 Din, prepelica 10 Din, velika raca 25 Din, mala raca 15 Din, kljunač 25 Din, fazan 50 Din (ki naj se ne strelja), kozica 10 Din.

Dne 23. oktobra 1923 je bilo zaključeno, da se udeleže občega zbora podružnice v Ptuju dr. Lovrenčič, Zupan, Tančič in Cimerman.

Za nepoklicne lovce se je določila strelnina, ki je bila objavljena v »Lovcu«, štev. 19, 20, 21.

Članarina za leto 1924. se je določila za redne člane na 50 Din letno, za poklicne lovce 25 Din. Za inozemske redne člane 100 Din letno. Ustanovnina znaša 600 Din, za inozemce 800 Din.

Sklenjeno je bilo, da naj izhaja »Lovec« enkrat na mesec v dvojni številki.

Vsem posestnikom lovskih kart, ki še niso člani S. L. D., naj se pošlje društveni poziv, da pristopijo k društvu.

Sprejet je bil predlog celjske podružnice, naj bi centrala preskrbela podružnicam prepise članskega imenika, da imajo iste evidenco, kdo je v njihovem področju član, kdo ne.

Vdovi lovskega čuvaja Josipa Smrekarja iz Lanšic se je dovolila na predlog upravnega odbora »Zelenega križa« enkratna podpora 100 Din.

Prva letošnja odborova seja je bila dne 18. januarja. Razpravljalo in sklepalo se je o sledečem:

Tvrdka Jadran je podala pismeno izjavo, da shrani brezplačno v svojem skladišču društveno kameneno sol za divjačino. Glede razpečave ostanka te soli se je društvo obrnilo na nekatere lastnike in zakupnike večjih lovišč.

Dopis okraj. glavarstva Ljubljana, ki zabranjuje razkosanje lovišča Turjak na več podzakupnikov, se vzame v vednost kot razveseljiv pojav, da nekatera okraj. glavarstva presojajo lovske razmere v istem smislu, kot jih zastopa Slovensko lovsko društvo.

Manj razveseljiv pa je dopis istega okr. glavarstva, v katerem se sporoča S. L. D., da je ministrstvo za šume in rude razveljavilo po okr. glavarstvu ljubljanskem izdano prepoved glede izvrševanja lova v knezoškofijskem lovišču Goričane po podzakupnikih, z motivacijo, da za tako prepoved ni zakonitega razloga.

Predsednik poroča nato o izdatni denarni podpori, ki jo je prejelo društvo od ministrstva za šume in rude za vzdrževanje društvenega glasila »Lovec«. Ministrstvu se je izrekla pismena zahvala. Odbor je pooblastil predsednika, da v odborovem imenu izreče za-

hvalo ing. Šivicu za posredovanje pri dovolitvi te podpore.

Predsednik poroča nato o dopisu, ki ga je naslovilo S. L. D. Ribarskemu društvu v Ljubljani, naj tudi to določi primeren znesek za vzdrževanje »Lovca«. Oficijelnega odgovora od Ribarskega društva sicer še ni, pač pa je dr. Munda izjavil, da priznava v principu po ključu vladne podpore prispevek okoli Din 10.000.—, ker porabi Ribarsko društvo približno eno četrtino natisnjenih strani v »Lovcu« za svoje objave.

Predsednik je otvoril k tej točki debato, v katero je posegel ing. Tavčar, ki želi, naj S. L. D. izposluje, da bodo upravljali lovci sami lovski fond, kakor je to pri Ribarskem društvu. Dr. Lovrenčič in g. Mladič pojasnita razliko med lovskim in ribiškim fondom, katerega ne upravlja Ribarsko društvo, ampak ribarski revirni odbor, ki spada v delokrog ministrstva za kmetijstvo. V tem so slučajno funkcijonarji Ribarskega društva.

Blagajnikovo poročilo o stanju društvenega premoženja in o fondu »Zelenega križa« se je vzelo na znanje. Na vprašanje, kako se je uredilo zadnje izposojilo za sol iz fonda Zelenega križa izjavi blagajnik, da je posojilo že vrnjeno, le obresti za čas posojila se še niso vrnile.

Natančni obračun za leto 1923 bo predložil društveni blagajnik na občem zboru.

Poročila odsekov.

Ker načelnika pravnega odseka dr. Modica še ni pri seji, poroča dr. Lovrenčič o dopisih okrajnega glavarstva ljubljanskega glede podaljšanja lovišča Borovnica in dopis o zakupu občinskega lovišča Moste. Oba dopisa je rešil v smislu izjave, potem okrožnice za mnenje vprašanih odbornikov.

Nerešena vloga okr. glavarstva ljubljanskega glede podaljšanja lovišča Iška vas—Turjak se reši pri današnji seji. Na predlog g. Cimermana pa se izroči zadeva pravnemu odseku v svrho uvedbe pozvedovanja, izjave in direktne rešitve.

Oddaja uredniškega mesta.

Za razpisano mesto urednika »Lovca« se je priglasilo 20 prosilcev. Predsednik prebere došle prošnje. Večina prosilcev ne prihaja v poštev, ker nima nikake lovske (strokovne) izobrazbe; nekaj jih tudi ne stanuje v Ljubljani.

G. Zupan izjavi, da je gospodarski in finančni odsek v dveh sejah razpravljal o uredniškem vprašanju in tudi v obeh sejah sklenil, naprositi ing. Šivica, da prevzame uredništvo.

Predlog gospodarskega odseka, da naj prevzame za leto 1924. mesto urednika ing. Anton Šivic, višji šumarski svetnik v Ljubljani, četudi za to mesto ni prosil, se je sprejel soglasno.

Dr. Lovrenčič predlaga nato, da se dosedanjemu uredniku dr. Ponebšku, ki je priskočil v najbolj kritičnem času društvu na pomoč in prevzel uredništvo za l. 1923, izreče društvena zahvala. Odbor je pooblastil predsednika, da izvrši ta odborov sklep.

Odbor je sklenil, da se naprosijo vsi prosilci za uredniško mesto, naj stopijo v krog »Lovčevih« dopisnikov proti primerni nagradi za dobre rokopise. V ta namen se je sklenilo na predlog g. Zupana, da se določi za pisateljske nagrade v letu 1924. znesek 10.000 Din.

Društveni blagajnik je podal načrt proračuna za leto 1924. in poročal o započeti akciji, da se število članov v letu 1924 dvigne.

Odbor je sklenil z ozirom na vedno naraščajoče društveno delo, da se društvenemu gospodarju zviša nagrada za ekspedicijo »Lovca« in se mu prizna izplačilo diference med novo in staro nagrado tudi za leto 1923. Društvenemu blagajniku pa se izplača za leto 1923. enkratna nagrada.

Slovensko lovsko društvo priredi dne 7. februarja t. l. ob 20 »Pri Šestici« predavanje. Predava dr. Lovrenčič: »O lovskih zakupih«. Članstvo naj

se o tem obvesti po ljubljanskih dnevnikih.

G. Zupan prosi, naj se sestane novo izvoljeni odsek za zgradbo »Lovskega doma« in naj začne z delom. Skuša naj najeti primeren lokal, kjer bi se shajali lovci in kjer bi se lahko redno in stalno uradovalo.

Dr. Souvan je poročal o delovanju finančnega odseka in predložil pravilnik za »Zeleni križ«, katerega je odbor sprejel. G. Zupan pa je predlagal, naj se zahteva od vseh prireditev, ki nosijo naslov »Lovska prireditev«, 30 odstotkov čistega donosa za fond Zelenega križa.

Obči zbor.

Letošnji obči zbor Slovenskega lovskega društva se vrši dne 19. marca t. l. ob pol 10 v steklenem salonu restavracije »Južni kolodvor«.

Slučajnosti.

Tvrdka Balkan prosi, da prevzame S. L. D. pokroviteljstvo na sejmu s kožuhovino dne 21. januarja t. l. Dopis je došel prepozno in zato je sklenil odbor, da se priobčijo v dnevnikih približne cene, kot jih plačujejo v Nemčiji. Kot zastopniki S. L. D. pa naj se sejma udeleže ing. Tavčar, Justin in Zupan.

Pri tej priliki je priporočal podpredsednik Hafner, naj se razmišlja za prihodnje sejme, kako bi se prevzemala in skupno razpečavala kožuhovina pótem centrale v obliki zadruge.

Obvestilo Ljubljanske kreditne banke, ki je zvišala za vloge S. L. D. obrestno mero na 14 odstotkov, se je vzelo na znanje.

Dvorni lov. Vesti, da bo prirejen v Sloveniji v kratkem dvorni lov, kakor so poročali dnevniki, so brez podlage.

Ing. A. Š.

Poslovanje upravnih oblastev v Sloveniji v gozdarskih in lovskih zadevah. V upravnih zadevah odločajo v gozdarskih in lovskih stvareh okrajna politična oblastva (okrajna glavarstva, politične ekspoziture, mestni magistrati). O pritožbah proti odlokom okrajnih političnih oblastev odloča t. č. odsek A direkcije šum v Ljubljani. Proti odločbam t. č. odseka A direkcije šum nadaljnja pritožba na ministrstvo za šume in rudnike ni dopustna, odkar sta stopila v veljavo zakon o drž. svetu in upravnih sodiščih (razglašen dne 22. maja 1922 v Službenih Novinah št. 111, za Slovenijo razglašen v Uradnem listu pod št. 167 ex 1922) in pravilnik o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih (razglašen dne 6. septembra 1922 v Služb. Novinah št. 196, za Slovenijo razglašen v Uradnem listu pod štev. 302 ex 1922). — Proti odločbam direkcije šum (odsek A) kot prizivne instance dopustna je le pritožba na upravno sodišče v Celju. Kadar pa odloča direkcija šum (odsek A) v prvi instanci, tedaj odloča o pritožbah proti njenim odlokom ministrstvo za šume in rudnike. Proti ministrskim odločbam pa je možna pritožba na državni svet.

Ing. A. Š.

Nagrade. Direkcija šum v Ljubljani je priznala z razpisom z dne 12. novembra 1923, št. 3086, Alojz. Knavsu, lovskemu čuvaju v Loškem potoku nagrado 750 Din za dne 8. oktobra 1923 ujetega 32 kg težkega volka in dne 13. oktobra 1923 ujeto 34 kg težko volkuljo. Istemu čuvaju je bila prisojena glasom razpisa imenovane direkcije z dne 18. decembra 1923, št. 3478, nadaljnja nagrada za volka, ki ga je bil dne 5. oktobra 1923 ujel v past, toda šele 29. novembra l. l. našel. — Nagrado sta prejela tudi lovski čuvaj Ivan Allmayer in revirni gozdar Jaroslav Kibic, oba v Snežniku, in sicer vsak po 375 Din. Allmayer je ubil 11. januarja t. l. 24 kg težko volkuljo, Kibic pa dne 16. januarja t. l. 25 kg težkega volka. (Razpis Dir. šum z dne 24. jan. 1924, št. 242, in z dne 26. jan. 1924, št. 286.)

Ing. A. Š.

Volkovi v Loškem potoku. Pod tem naslovom sem v lanskem letniku »Lovca« poročal, da se mi je dne 5. oktobra l. l. ujel volk v past, ki ga takrat nisem našel. Po dvamesečnem

iskanju sem ga dobil dne 29. novembra l. l. Ujel se je bil za zadnjo nogo in je vlekel past s seboj. Zavlekel se je bil dober kilometer od nastavišča v gosto zaraslo kotanjo, kjer je od gladu poginil. — Dne 4. decembra sem sledil od Gašperine do Sodraškega brega pet volkov. Al. Knavs.

Usodepolni čevlji. Kakor vsako leto, tako je bil tudi v preteklem letu 9. avgust za klicanje srnjaka prav ugoden. Z lovskim sotrpinom Igorjem sva priklicala isti dan 7 srn in srnjakov. Na enem mestu sta name prišla kar dva izredno lepa srnjaka; dokaz, da tudi stare in navihane srnjake privabi pravilno izvajano klicanje. Posebno takozvani »pie-klic« vzbuja pri srnjaku ljubosumje, češ, drugi ne bo užival v njegovem okolišu zakonskih sladkosti. — Prišla sva na mesto, kjer je bilo precej razkopano in več prav svežih posteljic je pričalo, da je tamkaj pred nedolgim časom srnjad preživela medene dneve. Tanka, vitka smrečica je bila precej obdrgnjena. Napačno je mnenje, da srnjak samo pomladi drgne drevesa, ko čisti rogovje; tudi drugače, posebno pa med prskom kaj rad obdeluje vitka debelca. Najljubši seveda so mu mladi macesni, vrbe in slična drevesa, ki imajo mehko, vlaknasto kožo; ako drugega ni, je dobra tudi tanka bukvica. Po debelini odrgnjenca lahko izračunaš približno moč rogovja, ki je povzročilo škodo. Močan srnjak poišče navadno jačja debelca, kakor pa kak tankorogi mladenič.

V omenjenem slučaju sva računala na bolj zanikarnega rogača. Zlezla sva preko hrbta griča, kjer sva pričakovala, da ima gospod sedaj svoje bivališče. Da bi tiho lezla in dremajočega prerano ne prebudila, sva sezula čevlje. Na grebenu grička sva čevlje postavila pod visok bor. Malo pod grebenom sva sedla in jela vabiti. Ni dolgo trajalo, kar zahrsti hosta, nato se čujejo skoki. Napenjala sva ušesa, ostro gledala; hotela sva kar debla predreti in čakala trenutka, kdaj se pokaže zaželjeni. — Toda glej ga spaka! Srnjak se je zadrl in naju pričel zmerjati kakor le samo on zna. Bav, bav, bä-bä-bä.

»Lej ga vraga!« se oglasi Igor. — »Kaj je?« — »Ali že ne veš, kaj sva naredila; ravno na prehodu sva pustila čevlje in nad najinimi dišečimi čevlji stresa sedaj jezo.« — Spoznala sva, a spoznanje je bilo prekesno. — »To je, kadar lovec premalo misli in je malo preveč strasten.« Po vseh lovskih dogodljajih in živalskih navadah bi bila lahko sklepala vsaj približno, katero pot bo srnjak ubral.

Ker sem omenil ta slučaj radi sezuvanja čevljev pri zalazu in klicanju, hočem še drugega, ki pa je še bolj usodepolno končal kot najin. — Brat mojega navedenega lovskega sotrpina, velik lovec po telesu in dejanjih, je v lepem poletnem večeru zalezoval srnjaka; pred poseko, kjer je srnjad kaj rada izstopala, je sezul čevlje in jih skril v bližnjem grmičevju. Ko se je vrnil, je bilo že precej temno. Išče čevlje, toda ni jih. Nekolikokrat je grmičevje prebrskal, a vse zastonj; ni si mogel drugega misliti, kakor da ga je moral nekdo opazovati, ko je čevlje skrival in mu jih nato odnesel. Kako sedaj domov? Mar bos? V Ljubljano in bos! Ko je tako premišljeval, je šel po bližnjem travniku ter zapazil na tleh nekaj črnega; pobere in spozna ostanke svojega čevlja. — Sedaj je pa tudi lahko določil tatu. Medtem, ko je lazil za srnjaki, so se pod poseko pasle krave in ena je bila tako nesrečna, da se je pripasla do usodepolnega grmiča, zavohala čevlje, jih zavlekla in pošteno zgrizla. — Znano je, da posebno mlada živina kaj rada grize krpe, še rajši pa usnje. V bližnji vasi pri lovskem čuvaju si je moral lovec izposoditi čevlje, da se je mogel vrniti v mesto. — Na lovu je pač treba vse slučaje preudariti, ker nikomur na svetu škrat bolj ne nagaja kakor lovcu. Vlad. Kapus.

Gozdni jereb — dober vremenski prerok. Držeč se kot začetnik vedno dobrih naukov starih, izkušenih lovcev,

grem na jerebe le ob lepem vremenu. Natančno se držim po spisih naših znanih jerebarjev. Dasi nisem dvomil nad njih istinitostjo, sem vendar zadel včasih slabo. Piščalka, katero sem sam napravil in mi je že priklicala nekaj jerebov, je v redu. Jutro pa tako, da si ga jerebar ne more želeti boljšega. Piskaš tu pa tam, gotov, da nisi sto korakov od jereba, pa vse zaman. Kaj je neki temu krivo. Grem domov. Vzamem »Lovca« v roko in primerjam, če je vreme tako, kakršno pravijo jerebarji, da je ugodno. Je. Vse v redu in ves dan mi ne da miru. A glej ga šmenta; zvečer se pooblači, drugi dan meglen, južen in deževen dan. Pa kolikokrat me je imelo pri fraku. Še bolj me je mučilo to, kar sem doživel dne 29. novembra. Južno vreme, sneg skopneva, dež pada kakor iz škafa. Jaz pa ven v nepremočljivi suknji po gozdu, in glej ga spaka! Dvajset korakov od mene se oglasi oni ljubki: Cici, cicerici cuj? No, tu ga imaš. Vsak pošten lovec bi puško stavil, da ne bo pel ob takem vremenu, pa ti poje, pa še kako. Zopet sem imel kaj premišljevati. Danes pa mi je jasno. Do večera je pihalo in deževalo, ponoči prenehalo, zjutraj pa je bil krasen dan. Jerebu da, a gospodu barometru se še sanjalo ni o lepem vremenu. A. Mazlú.

Jerebi 1923. V jerebji sezoni 1923 se mi je posrečilo privabiti precej gozdnih jerebov pred puškino cev. Ustrelil sem jih 26, med temi nekaj prav lepih starcev. Najboljši čas je bil zopet občeznani »kvaterni teden«, ki je bil, kakor po navadi, tudi letos deževen. Kljub temu, da barometer ni bil prenizek, je vendar dosti deževalo, kar pa jerebov prav nič ni zadrževalo, da bi bili prenehali piskati. Omeniti moram, da mi je tudi letos priletela kanja na klic. Zaletela se je proti jerebu, ki je bil v moji bližini. Jereb se je spustil v gosto grmičevje in se rešil kanje in moje puške. Takrat sem bil sicer še mnenja, da je kragulj, ker je bilo v precej gostem lesu težko razločiti. Ko sem klical na drugem mestu, kakih 300 korakov od prejšnjega, se je roparica vrnila in spoznal sem jo, da je navadni mišar. — Glede piščalk in klicanja naj omenim, da sem vse priklical na piščalko iz tanke kunje kosti, in sicer iz prednje noge. Prav dobra je tudi kost zadnje noge. Kuna, čije kosti se uporabijo, ne sme biti premajhna; čim večja je, tem boljša je. Nasprotno je pri mačkah: njena kost je uporabna samo iz prve noge, in sicer čim manjša je bila mačka, tem boljše so kosti, seveda le onih mačk, ki so najmanj eno leto stare. Kosti mladih mačk, kakor tudi velikih, starih, so neporabne. — (Prosim lovske sotrpine jerebarje, ako žele piščalke, naj mi pošljejo take kosti; za tri ali štiri dobre kosti dobe eno piščalko.) Pri jerebjem lovu navadno uporabljam šibre št. 10, ki so gotovo najprikladnejše; a uporabljajo se tudi lahko št. 8 ali 12. Slučajno sem letos streljal jereba s št. 2, in sicer na razdaljo 20 korakov. Po strelu se je jereb zmaknil, jel padati in se lovil med vejami. Preden je padel na tla, je malo zakrožil, da nisem mogel natančno ugotoviti mesta, kjer je obležal. Po petminutnem iskanju ga najdem v gostem borovničevju. Jereb je bil še živ in uboga ptica se mi je zasmilila. Imel je odbito nogo pri životu, pretrgan spodnji del do črevesja in bil oslepljen na eno oko. Tako razmesarjena živalca je še živela celih pet minut in bi bila morda še trpela, ako bi je ne bil našel. Podobno se je letos godilo mojim znancem, ki so slučajno uporabljali broj 4 za streljanje ptic. Jerebar začetnik me je radoveden vprašal, zakaj mu jereb le redko ostane, ako ga strelja. Ko mi je povedal o šibrah, ki jih uporablja, sem razumel, kaj je povod neuspeha. Drug slučaj je bil pri mojem očetu, ko je hotel streljati kragulja s svincem št. 10, a se patrona slučajno ni vžgala. Streljal ga je nato dvakrat s št. 4, ga vedno nekoliko zadel in ni mu padel. Končno je poskusil še enkrat prvo patrono št. 10, ki je prej odpovedala, sedaj se pa vžgala ter je roparico popolnoma mrtvo sklatila na

zemljo. — Jerebov je precej ostalo in upajmo, da bodo dobro prezimili in nam pripravili še nekaj lepih uric prihodnjo jesen. Vl. Kapus.

Gosti v Beli Krajini. Že 19. novembra m. l. so zaplesale snežinke po taktu razmršene burje, se gromadile v debele sklade, da so trepetali zajčki pod redkimi sneženimi grmiči, ker si niso še poiskali zimskih ležišč, in si tešili želodčke z upanjem. Še medveda so zasledili nad Petrovo vasjo! Rezal jo je po kolovozni poti, nato se okrenil in umaknil proti Auerspergovim loviščem. — Čez noč so prišumeli južni vetrovi, topili sneg, da so vodam postali bregovi pretesni. V obsežnih lokah se je prelivala voda po poljih in travnikih, bruhala iz podzemskih žrel, se penila. Povodenj je grozila vsepovsod.

Kakor svileni pajčolani so prišumeli galebi, se zapeljali k Falačkemu bregu, kjer so ostali nekaj ur, potem pa odpluli preko Doblič, Kovasice proti Kulpi. Od stotine galebov so se odtrgali štirje in se še nekaj dni prepeljavali nad izviri. Pojavile so se tudi kozice.

Ravno za mesec dni je vnovič zasnežilo in trajni mrazovi so poledenili vode, da so se morale gosi in race še dalje umakniti med potovanjem. Dasiravno so se vračale zgodaj v Lahinjo in Dobličico, se še ob ugodnem vremenu niso letos spreletavale.

24. decembra so prileteli v jati izpod Semiča pegami, okoli 50 jih je bilo; usedli so se na češnjo pri Talčjem vrhu. Tenko čvrčaje so se spuščali v grmičevja po jagode, katere so lukali izpod kristalne odeje. Po preteku tedna so izginili.

Oster mraz in dolgo trajajoči sneg bosta v letošnjem letu uničila marsikatero žival in glad si bo prilastil posebno med pticami marsikatero žrtev.

A. Čebular.

Severni gosti. Po skoraj desetletnem presledku so se prikazali v decembru 1923 pegami zopet v večjem številu. Prijatelj dr. Schiebel jih je dne 24. dec. videl v lipovem drevoredu med Rakekom in Cerknico 9 na 5 korakov, gozdar Kordon pa 26. dec. tudi pri Rakeku okoli 20. — 8. januarja 1924 jih je videl dr. Schiebel pri Dolenji vasi 4—5, enega je ustrelil. Tudi v ljubljanskem Mestnem logu so jih opazovali, potem pri Vrhniki in okoli Kranja. G. Ivan Šega mi piše, da je 11. jan. ustrelil lovski čuvaj F. Čop pri Radovljici lepega samca, gozdni pristav Šega v Jurkloštru na Štajerskem pa 9. jan. starega samca, od katerega je rešil samo lepi perutnici tako je razstrelil ptico. Nad Smokučem jih je 6 ustrelil ing. Šušteršič. — 1. štev. letošnjega »Waidmannsheil« je prinesla vest, da so pegame opazovali pri Celovcu že 15., 16. in 17. dec. 1923. Ogrski ornitolog Jakob Schenk mi piše, da so se pegami pojavili pri Budimpešti v precejšnjem številu, da so jih že okoli 40 ujeli, jih obročili (»Lovec« 1914, str. 37—40) ter jih zopet izpustili, ne da bi navedel, kdaj je to bilo. Kdor je opazoval te lepe ptice, naj nam blagovoli kratko poročati, kje, katerega dne in koliko ptic je štelo krdelce, posebno pa, če so se pegami v dotičnem kraju dlje časa zadrževali.

Pegam se poda le v hudih zimah proti jugu; k nam prihaja včasih preko Nemčije, torej v severovzhodno-jugozapadni smeri. Navadno se pa izogne Nemčije in gre v ovinku preko pokrajin, vzhodno od Nemčije, se obrne šele kje v južni Rusiji ali v Rumuniji proti zapadu in ga dobimo preko Ogrske v naše kraje, kakor se je zgodilo l. 1914 in tokrat. V Nemčiji so se pegami zadnjikrat prikazali pozimi l. 1905/1906, l. 1916/1917 le deloma na jugovzhodnem robu, v Pruski Šleziji. V Nemčiji so jih opazovali l. 1821/1822, 1828/1829, 1843-1844, 1847/1848, 1849/1850, marca 1851, 1854/1855, 1860/1861, 1864/1865, pozno jeseni 1866, 1880/1881, 1895/1896, 1903-1904, 1905/1906 in l. 1916/1917. (Schuster, Die Vögel Mitteleuropas, 2. Aufl., 202). Že navedeni madžarski ornitolog Jak. Schenk pa navaja v svojem delu: Fauna Regni Hungariae Aves. (Budapest 1917, 85), da so se pegami prika-

zali na Ogrskem nastopna leta: 1709-1710 številni, 1768/1769 pogosti, 1806/1807, 1830/1832, 1833/1835, 1843/1844 številni, 1844/1848 dosti pogosti, 1849/1850, 1855-1856, 1858/1861 pogosti, 1863/1864, 1866-1868, 1869/1872, 1874/1875, 1877/1878 pogosti, 1879/1880 povsod zelo pogosti, 1880/1884, 1885/1886, 1887/1888, 1889/1890, 1890/1891, 1892/1893 zelo pogosti po vseh pokrajinah notri do morskih obal, 1893/1894 zopet zelo pogosti, 1894/1895 tudi zelo pogosti, 1895/1896, 1897/1898, 1898/1899 pogosti, 1899/1900, 1900/1901, 1901/1902, 1903/1904 številni po vseh pokrajinah in so se mudili do meseca aprila, 1905/1906 zopet zelo pogosti, 1906/1907, 1908/1909, 1910/1911, 1913/1914 zelo pogosti. Iz teh letnic vidimo, da se je pegamovo gostovanje na Ogrskem izpremenilo skoraj v redno selitev. Posebno pogost je bil pegam v severnih, severovzhodnih in vzhodnih obrobnih pokrajinah, ki pripadajo dandanes Češkoslovaški in Rumuniji, manj pogost pa v osrčju in na zapadu Ogrske, potem v zapadnojužnem delu, dalje v Sremu, Bački in Banatu, ki so sestavni deli naše Jugoslavije. Pozimi 1914/1915 in 1915-1916 ga ni bilo; zato so ga pa opazovali pozimi 1916/1917 v velikih krdelih od 18. jan. 1917 do konca marca. Dne 28. febr. 1918 in 27. febr. 1918 so ga videli le na dveh krajih. Leta 1918/1919 so ga ugotovili samo pri Monoštru zapadne Ogrske, kamor zaide le redkokdaj. Pozimi 1919/1920 so ga opazovali na dveh krajih. Leta 1920/1921 se je prikazal zopet v večjem številu. Pozimi 1921/1922 ga je bilo zopet v znatnih množinah pa le v severnih krajih okrnjene Ogrske (Aquila 1921, 216—217).

Če bi bila v Sloveniji urejena opazovališča, kakor so na Hrvatskem, bi se dale ugotoviti prav zanimive podrobnosti, iz uvodoma naštetih pičlih podatkov pa tudi izvajati važni zaključki. Dr. J. P.

Iz narave. Navajeni smo že nekaj let sem milih, gorkih zim in suhih, vročih poletij. Zadnji izdatni sneg je zapadel v zimi 1913/1914. Na sveti dan dopoldne l. 1906 je lezla v Lattermannovem drevoredu po poti deževnica (Lumbricus terrestris L.). Tudi preteklo leto je bilo enako prejšnjim, suho in vroče. 8. oktobra so opazovali pri Sv. Vidu na Dravskem polju pod Halozami veliko lastovk, ki so se zbirale na cerkvenem zvoniku in na javorjih pred cerkvijo in se pripravljale na odhod proti jugu. — Nedeljo 28. okt. sem slišal pod Tivolijem prvikrat kalina. 29. okt. ob 10. uri leti od zapada proti vzhodu nad kolodvorom v Brežicah neke vrste drozg svetlega života in temnih pérutnic. 1. novembra so opazovali na brakadi še selitev plave taščice, ki je gnezdila pred kakimi 80 leti še v ljubljanskem Mestnem logu. Isti dan so videli izletniki na Šmarni gori cvesti tavžentrože in velikonočnice. — 4. nov. je videl Emil grof Auersperg na Jezeru še kačo. 14. nov. so bili pri Jezeru kalini, prišedši z višjih leg v nižavo. 17. nov. je bilo ob progi Dolenjske železnice pod Rakovnikom še zelo veliko taščic in dva dni potem, t. j. 19. nov. smo dobili prvi sneg. Preteklo jesen in to zimo je videti nenavadno mnogo ščinkavk, ki so ostale pri nas in se niso selile v južne kraje, kar se redkokdaj zgodi, tako da je Linné dal ščinkavcu znanstveni pridevek coelebs, kar pomeni neoženjen, ker ga ščinkavka navadno na zimo zapusti in gre v južnejše kraje. 2. dec. pa so ustrelili navzlic navidezno mili zimi na drugem bajerju v Dragi nad Igom severnega slapnika (Urinator stellatus Brünn.), ki se je priklatil s severa in je sedaj nagačen v prirodopisni zbirki našega muzeja. 10. dec. zvečer so se v zraku glasili na potu proti jugu: martinci, prilivi, dularji, severni slapniki in drugi, torej pomembni selilni dan. Dne 16. dec. skoraj pomladansko vreme z lahnim severjem, čoparji na podrtinah Knežjega dvorca žvrgolé pritajeno in pod Tivolijem se glase raznovrstne ptice. 22. dec. zvečer je zopet čuti precej dularjev in drugih selivk. — Pripomniti moram, da nas navzlic nenavadnemu občutnemu mrazu dozdaj niso zapustile taščice; vsak dan proti mraku se glasi taščica ob Ljubljanici nad Čevljarskim mostom

v grmiču poleg Leskovičeve hiše, kjer se navadno zadržujejo le vrabci; nasprotno so pa rumene pastiričice (Motacilla grisea St. Müll.), ki sicer oživljajo strugo Ljubljanice, nekam izginile. 3. januarja na divjem kostanju na Bregu poje sinica svojo pomladansko. Med strnadi, ki preiskujejo po ljubljanskih cestah konjske odpadke, se opaža semtertje tudi kak veliki strnad (emb. calandra L.).

Dr. J. P.

Planinski orel. Dne 7. februarja so med Vanešem in Kozjim vrhom videli krožiti dva planinska orla. Opažajo jih tudi večkrat nad Košuto, Begunjščico in Stolom.

Zatiranje vran. Oblastva so izdala začetkom zime sledeči poziv: »V naših krajih bivajo stalno vse leto siva vrana (corvus cornix), poljska vrana (corvus frugilegus L.) in kavka (lycus monedula L.), dočim se črna vrana (corvus corone L.) v večjih množinah pojavlja le pozimi. Vobče sta škodljivi siva vrana in kavka, pa tudi črna vrana, kjer se pojavlja. Poljska vrana je poljedelstvu vobče koristna, ker uničuje razne poljske škodljivce (miši, polže in razne ličinke, zlasti ogrce). V zadnjih letih pa se je opazilo, da se je poljska vrana preveč razpasla in dela tudi ta škodo. Da se škoda omeji, je potrebno, da se število vran izdatno zmanjša in jih je torej treba zatirati.

Glede zatiranja vran prihajajo razen interesov poljedelstva, ki so v prvi vrsti ogroženi, v poštev tudi interesi lovstva in varstva prirode. Vse vrste vran so namreč več ali manj tudi lovnim živalim in koristnim (zlasti malim) ptičam škodljive.

Sredstva, s katerimi bi se moglo škode, povzročene po vranah, preprečiti, so dvojne vrste. Poznamo sredstva, ki vrane le odvračajo, da se ne lotijo poljskih sadežev; to so razna barvila, predvsem antiavit in dr., s katerimi se pobarva seme pred setvijo, oziroma poljski sadeži, n. pr. koruza v času, ko jim preti nevarnost, da se jih vrane lotijo. Druga sredstva, ki vrane uničijo, so strelno orožje, pasti, strupi. V današnjih razmerah kaže vrane uničevati skorai le s strupom. Kot strup se je po današnjih izkušnjah fosfor izkazal kot dobro učinkujoče sredstvo. Uporabljajo ga v obliki posebne paste, s čimer je odstranjen dobršen del nevarnosti za domače živali in je olajšana manipulacija z njim; hkrati ostane tudi dlje časa učinkovit. Lani je drogerija »Adrija« v Ljubljani izdelovala tako pasto in jo oddajala na licence, izdane od političnih okrajnih oblastev (okrajnih glavarstev, političnih ekspozitur, mestnih magistratov). Poskrbelo se je, da bo tudi letos imenovana drogerija izdelovala tako pasto in jo oddajala po 10 Din škatlo, ne vštevši poštnine.

Glede nastavljanja strupa se priporoča to-le postopanje: Za pripravo vade je porabiti kak star sod, ki ga je po uporabi sežgati ali zakopati; dobra je tudi emajlirana posoda, ki se pa mora po uporabi dobro izkuhati in sprati, voda pa izliti v jamo, ki jo je zasuti. V tak sod je naliti 5 litrov, po možnosti še ne strjene živalske krvi, v kri pa iztresti vso vsebino škatle. Škatlo je nato dobro splakniti s krvjo, potem pa jo zakopati. Zmes je treba dobro premešati s kako palico — ki jo je po uporabi sežgati — toliko časa, da se strupena snov med kri dobro razdeli. V to zmes je potem pridevati toliko pšeničnih otrobov, da nastane trda kaša. Zmes je tedaj za uporabo gotova. Dobro je, če napravimo zmes v bližini kraja, kjer jo nameravamo porabiti. Domača perutnina, prasci in psi ne smejo priti do vade, ker bi se zastrupili. Koristnim ptičam, razen fazanom, ta vada ni posebno nevarna, ker se je radi ne lotijo. Tam, kjer je zaplojen fazan, mora se uničevanje vran vršiti na kak drug način, morda s strelnim orožjem v času, ko zapuščajo mladice vran svoja gnezda.

Z nastavljanjem vade moramo počakati dotlej, ko zapade sneg. En ali dva dni prej, preden nameravamo nastaviti strup, namečemo na izbranih pripravnih krajih nezastrupljene strjene krvi. Vrane

že od daleč zapazijo kri, prilete na ta mesta in jo pobirajo. Nato natrosimo na večer na istem prostoru zastrupljeno vado, ki do jutra izgubi oster duh fosforja. Nastavljeno vado vrane rade jedo, ne padajo pa takoj na mestu, kjer so jo našle, marveč šele par sto metrov daleč. To slednje je važno za končni uspeh, ker postanejo vrane zelo nezaupljive, čim zapazijo mrtve tovarišice. Nastavljeno vado pustimo kvečjemu dva dni na istem prostoru, končno pa ostanke odstranimo in zakopljemo v zemljo. Ker izgubi fosfor na zraku precejšen del učinkovitosti, je vso vsebino odprte škatle — ne glede na nevarnost, da se lahko pripeti nesreča — naenkrat porabiti. Lastniki in zakupniki nižinskih lovišč se pozivljejo, da naj v svojo lastno korist vrane zatirajo, ker bi se jim sicer mogla očitati brezbrižnost. Kdor nima lovišča, pa bi se hotel pečati z zastrupljevanjem vran, naj se sporazume tudi z lastniki in zakupniki lovišč. Osebam, ki so že doslej pokazale zanimanje za pokončavanje vran in dosegle dobre uspehe, se bo, ako so zanesljive, turadno brezplačno oddala manjša množina fosforove paste in licenca, oziroma dovoljenje, da smejo nabaviti strup in ga nastavljati v svojih loviščih, oziroma na svojih zemljiščih. Glede manipulacije s strupom se opozarjajo vsi, ki bodo prejeli strup brezplačno, oziroma si ga bodo na svoje stroške nabavili, da morajo:

1. licence za dobavo strupa radi morebitne zlorabe skrbno shraniti;

2. nabavljeni strup in vse orodje in posodo za pripravo strupa — v kolikor jih po uporabi niso uničili — imeti spravljene v zaprtih prostorih;

3. da morajo z ozirom na § 67. omenjenega lovskega zakona za bivšo Štajersko, zastrupljeno vado sami nastavljati ali pa vsaj nastavljanje osebno in pod lastno odgovornostjo nadzorovati. Za nastavljanje strupa je izbrati kak prostor, ki je od javnih potov in stez vsaj 200 metrov, od selišč pa vsaj 400 metrov oddaljen, da se prepreči zastrupljenje ljudi in domačih živali. Take prostore je zaznamenovati nato s preprostimi tablicami (n. pr. «STRUP« — nevarno!).

Izjemoma se bodo dotičnim, ki bi dokazali posebne uspehe, podelile — v kolikor bodo sredstva na razpolago — primerne nagrade. Zastrupljene vrane in druge živali je takoj pokopati.

Vsi, ki so dobili strup brezplačno, oz ki hočejo dokazti uspehe, naj se izkažejo s krempIji uničenih vran. Te krempIje bo županstvo po pregledu pred pričami uničilo in o tem poročalo okr. polit. oblastvom z navedbo, katere vrste so bile vrane.

Kdor bi pri rabi strupa ne ravnal previdno po zgornjih določilih, zapade kazni.«

Na ta poziv opozarjamo tudi člane S. L. D. Ing. A. Š.

Iz gorenjskega kota. Končano je. Lovska sezija je zaključena, zaključena na veliko žalost nepravih lovcev, a v nemalo veselje pravih lovcev, ki skoraj niso mogli dočakati zaključnega dne, ki je prekinil krvavo delo lovskih mesarjev. Lov, katerega goje vsi kulturni narodi kot najplemenitejši sport, smatrajo pri nas nekaterniki za podjetje, ki naj se vodi in izvršuje tako, da izkaže sklepčna bilanca kolikor možno velik dobiček. Prvi dan lovske sezije, gotovo pa prvo nedeljo po tem dnevu se razlega po naših gričih od zore do mraka v mnogovrstnih nijansah neumorno bevskanje lovskih ščenet ter prasketanje pušk. Vse, kar »lejze inu gre«, kar zmore puško, pa naj jo že nosi legalno ali ilegalno, se udeležuje take brakade, iz katere se vračajo junaki k zadnjemu »tribu« tem ponosneje, čim krvavejši je bil boj in obilnejši plen. Srd in žalost ti polnita srce, ko vidiš in slišiš, da se to mesarsko klanje ponavlja v lovišču teden za tednom. Nehote se vprašaš, kdo je tisti, ki je tem ljudem, s katerimi pošten lovec že z ozirom na njih obče znani lovski sloves sploh ne občuje, preskrbel orožne liste in lovske karte. Tudi poljski lov je zani-

miv, prijeten in kratkočasen. Toda to vrsto lova bo treba pri nas črtati iz seznama. Vsak zajček, prepoden v polju — kar se čestokrat dogaja v jesenskem času, ko ljudje spravljajo pridelke — beži v goščavo gričev, odkoder se ne vrne nikdar več. Prva brakada mu upihne luč življenja. In že itak redke zajklje v polju bodo ostale neoplemenjene, ker morajo postati samci, ki si izbirajo leže notorično rajši v višjih legah, žrtve divjega lova.

Te vrste lovci so kruti, brezsrčni, pohlepni. V dokaz le en slučaj. V lovišče na Jelovci so se priselile divje koze. Bilo jih je sedem. V tem lovišču je imela divjačina mir, ker je zakupnik priredil le eno brakado v letu, in se zaplodila; a tudi divje koze so se tako udomačile, kakor da bi bile res domače. Nikomur ni prišlo na um, da bi to žlahtno žival preganjal. A prišel je mesec december, zadnji december zakupne dobe, ki preneha 1. julija 1924 — in ž njim je prihrumela druhal, ki je v teku enega tedna pobila vseh sedem »štukov«, ne oziraje se na spol in starost divjačine. Končam brez komentarja, a s prošnjo, naj »Lovsko društvo« v interesu lova povzroči pri okrajnem glavarstvu v Radovljici revizijo orožnih listov in lovskih kart, ker bodo sicer naša nižja lovišča v najbližji bodočnosti prazna. C. G.

Sejem s kožuhovino. V prostorih »Balkana« v Ljubljani je bil 21. januarja sejem za kože in kožuhovino. Trg je bil živahen, ker je cena kožuhovine na svetovnem trgu tudi letos, kot vsa leta dosedaj, ugodna. Vendar pa zanimanje za tržni dan po deželi pojema in se kožuhovine postavi na ljubljanski trg vsako leto manj. Na trgu letos ni bilo veliko kožuhovine; bilo je približno osminko do desetinko kož vse med letom po Sloveniji ujete in postreljene divjačine. Veliko kož, posebno lisičjih, se vidi slabih. Prekratko so napete in slabo posušene. Kupci so bili deloma domači iz mesta, veliko pa jih je prišlo iz Hrvaške, malo iz Avstrije. Vendar se pa vse kupljene kože prodajo takoj surove dalje. Na trgu v Ljubljani se ne more plačevati najvišja cena, ki jo plačuje kupec, ki kože strokovno izdela. Med prodajalci je le malo lovcev; največ je prekupcev, ki kupujejo od jeseni naprej kožuhovino od lovcev po kmetih. V tem času so se prodajale lisice po deželi po 250—350 Din, kune po 1000 do 1500 Din. Na tržni dan so se cene izdatno izboljšale, pri lisicah na 600 do 700 Din in pri kunah na 2000—2750 Din. Vsled te ugodne razlike v cenah je bil sejem za prodajalce dober, kupčija živahna. — Sejem se je vršil na dan svete Neže, kar ni bilo dobro, ker je bil sejem udomačen že dolga leta na dan svetega Pavla. Zato je več prodajalcev sejem zamudilo. Ugodno je vplivalo na prodajne cene poročilo »Slov. lovskega društva« o svetovnih cenah kožuhovine, ki je bilo priobčeno po dnevnikih pred semanjim dnem.

Na sejmu se je prodalo:

10 vider po 2000 Din, 140 kun zlatic in belic po 2000—2750 Din, 335 lisic po 500—750 Din, 2300 zajcev po 10—15 Din, 30 jazbecev po 150 Din, 100 polhov po 8 Din, 20 krtov po 10 Din, 1000 veveric po 20 Din, 30 srn po 25 Din, 3 divje mačke po 200 Din, 10 dehurjev po 200 do 250 Din, 2 volka po 300 Din. — Vsega skupaj se je prodalo za kakih 700.000 Din kož v »Balkanu«, približno za isto vsoto se je prodalo na ulici, v krčmah in trgovinah. Visoke cene kožuhovine so važne za naše lovsko gospodarstvo in skušati moramo, da zvišamo te dohodke. — Na sejmu primanjkuje predvsem dobrega blaga. Lovci se morajo naučiti pravilnega razkoževanja, sušenja in spravljanja kožuhovine. Slabe kože so ne samo manj vredne, temveč vplivajo tudi na tržno ceno vsega blaga, ki pride na trg. Če slabo pripravimo kožuhovino, si veliko škodujemo, ne koristimo pa prav nikomur. Veliko lovcev ne more pričakati tržnega dne, prodajo kože takoj in pod istinito vrednostjo. Če zgubijo pri takih kupčijah lovci, imajo korist trgovci in prekupci, kar

jim radi pustimo. Vendar to ni potrebno, in prav bi bilo, da so lovci poučeni o tržnih cenah, zato bi bilo koristno, da bi se v vsaki številki lovskega glasila priobčevale točne tržne cene, ki jih ima kožuhovina. Poročanje naj bi prevzel član, ki je zadevno dobro poučen. Lovci naj bi svoje kožuhovine sploh ne prodajali pred sejmom. Slovensko lovsko društvo naj bi določilo tržni dan, najbolje na dan sv. Pavla. Ta dan bi se moral pravočasno naznaniti kupcem in lovcem. Šele ko bomo povečali množino blaga, in če bo blago prvovrstno, bodo dobili sejmi važnost za inozemstvo in veletržce. Šele tedaj bi se kupovalo blago brez prekupčevanja in bi se dosegla zanj najvišja cena. F. T.

Šumarstvo naše države. Sestavil ing. Milan Marinović, Zagreb 1923. Velikost 8°. Strani 44.

Brošura vsebuje: a) občí pregled gozdarstva, in sicer organizacijo službe, statistiko gozdov, izkoriščanje lesa, pogozdovanje, prometna sredstva, stanje lesne trgovine in industrije leta 1923; b) detajlni pregled gozdarstva v poedinih pokrajinah; c) gozdarsko šolstvo in d) gozdarska društva.

Pri sestavi detajlnih pregledov so sodelovali gozdarski strokovnjaki nekaterih pokrajin. Brošura prinaša tudi nekaj prav zanimivih črtic o lovstvu. Na 10. strani čitamo, kako je bil večji del divjačine uničen takoj po prevratu po vrnivših se oboroženih vojakih. Vzorno urejena zasebna lovišča in obore so bili razdrti in pokončani. Preostala divjačina se je zatekla v kraje, kjer je nikdar prej ni bilo, n. pr. jeleni in divje svinje v Gorskem kotaru. Česar niso polovili »krivolovci«, to so uničili volkovi, ki so se ponekod, posebno v Bosni in zapadni Hrvatski, natepli v tolikem številu, da so poklali vso plemenito divjačino, posebno srne.

To je velika narodno-ekonomska izguba, ker lov ni samo sport, marveč zelo važna in upoštevanja vredna gospodarska panoga, ki potrebuje energične zaščite.

Lov se po vseh krajih daje v zakup, razen v Srbiji in Bosni, ki imata regalni sistem. Dandanes je lov najbolj očuvan v Sloveniji in deloma v Bosni, Vojvodini in Hrvatski. Ni potrebno posebej opozarjati, pravi avtor, da je regalni sistem smrt lova in da se more lov razviti samo pri zakupnem sistemu.

Žalostno stanje lovišč se da popraviti, ako bodo oblastva strogo upoštevala predpise o lovu in pri izdaji dovoljenj za nošnjo orožja, ako bodo zakupniki zatirali volkove in druge roparske živali. Razen tega bi se morali lovci v mnogih slučajih vzdrževati streljanja divjačine z ozirom na bodočnost.

Glede Bosne čitamo (str. 18), da je lov reguliran z zakonom iz leta 1893., po katerem je lov državni regal. Vsak, kdor plača 300 kron za lovsko karto in kolkovne pristojbine, more loviti povsod, razen v državnih reservatih, ki jih je tam 12 in merijo skupno kakih 400.000 hektarov. Lovsko karto dobi vsakdo, ako ima orožni list.

Statistika izza zadnjih let pred vojsko je pokazala, da je bil v Bosni razvoj plemenite divjačine pod škodljivim vplivom roparske divjačine, ker je bilo število srn, gamsov, zajcev, petelinov neprimerno manjše kakor v alpskih pokrajinah z istimi razvojnimi prilikami. Po prevratu pa so se razmere še poslabšale, ker se je puška dovolila vsakomur in je lov postal tudi zatočišče siromašnih, ki so često prodali zadnji del svojega imetka, da si nabavijo puško in se preživijo z lovom. Opaža se, da se v Bosni dan na dan kršijo predpisi ondotnega zakona. Ako tako ostane v bodoče, bodo iztrebili zadnjo divjačino, ki se sedaj še skriva v gostih pragozdih. Na ozemlju, kakršno je Bosna in Hercegovina, bi moral lov donašati velike dohodke državnemu fiskusu, posebno zaradi raznovrstnih živali, ki so po drugih krajih Evrope redke (n. pr. medvedi, volkovi); bogatini bi plačevali znatne vsote za lov. Dvignila bi se tam

lahko tudi krznarska industrija, tujski promet, prehrana prebivalstva z divjačino in dr. — Za povzdigo lovstva se priporočajo zabrana večjega dela drž. lovišč za nekoliko časa, namestitev dobrega, strokovnega osebja za nadzorstvo, reorganizacija lovstva po posebnem strokovnjaku gozdne direkcije v Sarajevu, upoštevanje zakonitih predpisov. Dovoljenje za orožne liste in lovske karte naj bo vezano na mnenje in predlog pristojnega strokovnjaka. Politična oblastva bi morala v pogledu lovstva delovati sporazumno z gozdarskimi strokovnjaki. Zatirati bi bilo volkove in lisice. Priporoča se ustanovitev lovskih društev, ki bi jim načelovali v vsakem pogledu neoporečni lovci.

Tudi v Hrvatski in Slavoniji je lov po prevratu močno nazadoval, dočim je bil poprej na visoki stopnji. Mnoga veleposestva so eksportirala žive jelene, srne, zajce, fazane itd.; ubito divjačino pa so izvažali na vagone. Danes je vse to nemogoče in bo poteklo mnogo let, da se stanje divjačine nekoliko dvigne, in to seveda le tedaj, ako bodo pristojna oblastva dala zaščito onim, ki si prizadevajo lovišča izboljšati.

V Srbiji in Makedoniji lov kot donos gozdarstva nima takorekoč nobene važnosti, ker je tam, kakor že omenjeno, regalni sistem, ki dovoljuje na podlagi kupljene izkaznice vsepovsod svoboden lov. Ker se je plemenita divjačina samo pokončevala, za njeno negovanje in za zatiranje škodljivcev pa se ni nič storilo, je padlo število plemenite divjačine na minimum, pomnožilo pa se je število roparic, posebno lisic in volkov. V najnovejšem času uvidevajo korist zakupnega sistema in lovski krogi se približujejo mnenju, da je edino s tem sistemom možno doseči napredek. Ing. A. Š.

Usoda naše planinske flore je naslov članku, ki ga je priobčil »Planinski Vestnik« v svoji letošnji prvi številki. Članek opozarja na žalostno dejstvo, da preti planikam in murkam po slovenskih planinah pogin, ker jih turisti brezvestno trgajo in pulijo. Omenja naredbo, ki jo je dne 19. februarja 1921 izdala deželna vlada v varstvo redkih živali in rastlin. Predpisi te naredbe pa se premalo izvršujejo, ker manjka izvršilnih organov in moči. Članek trdi, da se naredba tudi zato ne izvršuje točno, ker je prestroga. Ne razlikuje namreč med planincem, ki skrbno varuje in neguje planinsko floro, a si kot simbol svoje ljubezni in brige utrga sem in tam kako cvetko za spomin, in med izletnikom - demonstrantom, ki jih napuli cele šope. Bavarski zakon da dovoljuje trganje varovanih cvetic brez posebnega dovoljenja do največ šest komadov.

Nazori omenjenega članka so vsekakor dobri in uvaževanja vredni. Čim bi bila dana prilika, mogli bi se grajani nedostatki vsaj deloma odpraviti; treba je predvsem sodelovanja in pomoči faktorjev, ki so v to poklicani.

Da se je započela akcija v zaščito redkih živali in rastlin, gre v prvi vrsti zasluga odseku za varstvo prirode, ki se je ustanovil v okrilju Muzejskega društva v Ljubljani. Ko se je razmotrival osnutek zadevne naredbe, je prevladalo mnenje, da naj bo vsako trganje varovanih cvetic sploh prepovedano, s čimer bi se olajšal nadzorovalnim organom presodek o prestopku zasačenega. Po drugi strani pa se je domnevalo, da bi se bilo sčasoma ob napredovanju turistike uničenja redke flore bati tudi tedaj, ako natrga vsakdo na vsakem pohodu le manjše število redkih cvetic. Cit. naredba je bila dne 25. okt. 1922 uzakonjena. Ob tej priliki je ostalo besedilo prvotne naredbe neizpremenjeno.

V smislu zakona so zavezani župani in orožništvo, kakor tudi vsi javni nadzorstveni organi, posebno pa gozdno, lovsko in poljsko varstveno osebje in tržna policija, da nadzirajo izvrševanje tega zakona in da ovajajo prestopke političnemu okrajnemu oblastvu.

Objektiven poznavalec razmer mora priznati, da navedeni izvrševalni organi res ne postopajo dovolj strogo. Orož-

ništvo bi imelo priliko, da na kolodvorih vsaj take turiste, ki so nenasitni in vlačijo velike šope prepovedanih cvetic s planin, zapiše in ovadi. So pa tudi tu težkoče. Ljudje, ki se zavedajo, da so prepoved kršili, nosijo natrgane redke rastline skrite v nahrbtnikih. In baš ti tiči so planinski flori najbolj nevarni.

Gozdno osebje — državno in zasebno — je že marsikatere nezmerne turiste na službenih obhodih poklicalo na odgovor, slišati pa je moralo od dotičnih nepoznanih gospodov toliko neslanih opazk in nelepih priimkov, da mu je skoro minilo veselje do intervencije. Mnogo uspeha je pričakovati od dobro poučenih, zapriseženih lovskih čuvajev, ki jim itak ni po volji, da hodijo nekateri turisti daleč od markiranih potov vsevprek po loviščih, iščoč redkih rastlin. Ti bi imeli prilike dovolj, da nezmerne nabiralce zaustavijo in jim šope pobero. Žal so med temi organi tudi taki, ki sami kršijo predpise in ki našim turistom niso nepoznani!

Poskrbelo se bo, da bodo v poletnem času izdani posebni opomini in svarila, ki bi jih bilo na vidnih mestih pritrditi na kolodvorih — izhodiščih na planine —, po planinskih in lovskih kočah i. dr.

Preuredba zakona, nasvetovana v članku »Slov. plan. društva«, pa spada sedaj v delokrog zakonodajnih korporacij. Ko bodo poslovale oblastne skupščine, bodo imele pri nas priliko, baviti se tudi s predmetno zadevo. Ing. A. Š.

Prirodopisni oddelek deželnega muzeja v Ljubljani nam pošilja sledečo okrožnico, ki jo lovskim gospodarjem priporočamo v uvaževanje:

»Vsled premajhnih kreditov je ravnateljstvu deželnega muzeja v Ljubljani skoro onemogočen nakup predmetov za javne kakor tudi magazinirane prirodopisne zbirke. Daril pa ni skoro nič.

Zato prosimo gospode lovce, da bi blagovolili dobrohotno pripomoči s svojim sodelovanjem posebno pri izpopolnitvi zbirk vseh tipov naše pokrajinske favne.

Z veseljem in hvaležno sprejmemo vsak kolikor toliko dobro ohranjen predmet od najmanjših do največjih sesalcev, ptic in ostalih vretenčarjev.

Želeli bi posebno predmete za sledeče že obstoječe ali šele zasnovane skupine:

I. Razstavljena sistematična zbirka, namenjena znanstvenikom, šolam in širši publiki. Rabimo po možnosti lepe, dobro ohranjene eksemplarje.

II. Magazinirana sistematična zbirka. Zasnovana je ta zbirka v strogo znanstvene svrhe. Le na zadosti veliki množini navidezno enakih tipov je mogoče ugotoviti možne podvrste, variacije, zoogeografske posebnosti itd. Potrebno je za to veliko število event. tudi manj lepih, a dobro ohranjenih sesalcev in ptic vseh razredov.

III. Osteološka zbirka. Za izpopolnitev te zbirke rabimo skelete vseh redov vretenčarjev, t. j. sesalcev, ptic, plazilcev, krkonov in rib. Dobrodošli so nam objekti, poginuli vsled klimatičnih razmer, zastrupljenja itd., ki jih mnogokrat zakopljejo ali odstranijo na drug način.

IV. Embriološka zbirka. Razvojne faze poljubnih živalskih tipov, od jajčeca do dorasle živali.

V. Biološke skupine. Ta zbirka, namenjena mladini in najširši javnosti, ima namen predstaviti posamezne faze živalskega življenja, n. pr. tvorbo gnezd v duplih, grmovju itd., rejo mladičev, bivanje živali v zanimivih bivališčih, boj za živež itd. V to svrho so nam dobrodošli zadevni originalni objekti, takorekoč iztrgani iz prirodnega miljeja, če pa to ni mogoče, pa vsaj dobre fotografije.

VI. Posebnosti. Albinistične in melanistične oblike; tipi, predstavljajoči zimsko fazo sezonskega dimorfizma, slučaji superregeneracije, n. pr. kuriozitete z dvojnimi repi itd. ter drugi teratološki slučaji.

Prosimo nujno, da pri vsakem muzeju poslanem objektu po možnosti točno navedete čas in najdišče, t. j. kdaj in kje je bil objekt najden; želeli bi tudi, da je označena nadmorska višina. Ime darovalca prosimo, da ne pozabite.

N. pr.: 1. Ustreljen:....; 2. Ime:....; 3. Narodno ime:....; 4. Najdišče:....; 5 Nadmorska višina:....; 6. Daroval:....; 7. Biološke notice: (n. pr. živi na gabru, redkeje na bukvi .... ali podobno).

Material se pošilja ravnateljstvu deželnega muzeja po pošti ali železnici, v ovojih ali brez teh, brzovozno ali navadno, po preudarku.

Muzejsko ravnateljstvo povrne te stroške kakor tudi strelni strošek za večje eksemplarje.«

Dve brošurici. Slov. lovsko društvo je izdalo in založilo posebna odtisa člankov: »Strelstvo« in »Lovstvo v Sloveniji« iz lanskega letnika »Lovca«.

»Strelstvo« služi kot navodilo sportnikom, da se privadijo streljati in zadeti. Prodaja se po 3 Din komad (brez poštnine).

»Lovstvo v Sloveniji« nam prikazuje v kratkih potezah naše lovske razmere. Med tekstom je 15 lovskih slik. Komad stane 5 Din (brez poštnine).

Obe brošurici se prodajata v korist Slov. lovskemu društvu. Priporočamo ju v nabavo posebno onim, ki ne razpolagajo z lanskim letnikom »Lovca«.

Za Zeleni križ je daroval klub »Desetorica« v Novem mestu 100 Din. Srčna hvala!

Lovci, pozor! Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je sklenilo v svoji seji dne 18. januarja t. l., da ima pripasti od vseh zabav, ki nosijo naslov »Lovska prireditev« (veselica, zabavni večer, ples itd.) 30% čistega dobička fondu »ZELENEGA KRIŽA«. Te doneske naj nakažejo prirediteljі Slov. lovskemu društvu v Ljubljani z opazko »Zeleni križ«.

Odbor S. L. D.

Uredništvo »Lovca« opozarja, da je odbor S. L. D. sklenil, nagrajati članke po kakovosti, približno po 1 Din — za vrstico, pri malem stavku po ½ Din za vrstico. Honorar določa redakcijski odsek.

Ribarska mreža.

Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani v letu 1923.

Društveno poslovanje je bilo v prošlem letu precej obsežno; odbor je prejel in rešil 251 dopisov (lani 236). Težišče društvenega delovanja je bilo tudi to leto posvečeno poslom okrajnega ribarskega odbora.

V vališče v Želimljem smo prejeli 40.000 postrvjih iker po ceni 30 Din za 1000 komadov. Ribic smo dali 10.000 v ribnik, ostale smo odgajali v aparatih. Neprestano deževje ni dopuščalo, da bi bili oddajali mladice takoj; vlaganje ob povodnji ne bi imelo nikakega uspeha. Radi tega smo v korist ribarskih interesentov zadržavali mladice do poletja in jih oddajali šele, ko so padale vode in je vreme postajalo stalno.

Oddali smo mladice sledečim naročnikom:

1. g. Antonu Werliju, posestniku v Cerknici, 1000 komadov;

2. g. Antonu Volli, trgovcu v Ljubljani, 1000 komadov;

3. g. Cirilu Jenku, uradniku v Hrastniku, 2000 komadov;

4. Kranjski industrijski družbi na Jesenicah 5000 komadov;

5. g. Slavku Plemlju v Ljubljani 3000 komadov;

6. g. Josipu Palmetu, graščaku na Igu, 1500 komadov;

7. g. Jakobu Kavčiču, pek. mojstru v Ljubljani, 1000 komadov;

8. ge. Ivani Kovičevi, posestnici v Tacnu, 500 komadov.

Skupaj se je torej oddalo 15.000 komadov. —

Spomladi smo oddajali mladice, 1000 komadov za 50 Din, enoletnice pa 1000 komadov po 150 Din. Društvo oddaja mladice v lastno izgubo, ker ne zaračuna niti režijskih stroškov. To dela z namenom, da koristi ribarstvu in pospešuje podmladek naših voda, ki jih je opustošila vojna.

Letos smo valili — prvič po prevratu — tudi sulčje ikre. Nekaj smo jih dobili iz Bistre blizu Vrhnike, ostale pa iz Celja. Vsega skupaj jih je bilo preko 8000 komadov. Celjske ikre niso bile prvovrstne; poginilo jih je precej. Tudi sulčki niso posebno uspevali, najbrže jim ne ugaja hrana (krustaceje). Vsega jih je ostalo le okrog 3000. Od teh jih je prevzel 2000 ribarski klub »Sava« v Ljubljani, gosp. Josip Urbanc pa 1000. Cena je znašala 335 Din za 1000 komadov. Vlagali so jih v Savi od Tacna do Medvod in v Ljubljanici od Most do Vevč.

Pokrajinska uprava je ustanovila letos vališče v Bohinju. To vališče bo velikega pomena radi tega, ker bo mogoče valiti ikre na licu mesta, kjer se love drstnice, do pike (dokler ne dobe oči). Društvo je prispevalo k stroškom gradnje z zneskom 11.500 Din. Vališče je gotovo, ni pa moglo začeti obratovati, ker je povodenj pokončala jez, ki preskrbuje vališče z vodo.

Največjo pažnjo je posvečalo društvo tudi letos zatiranju neupravičenega ribolova in ribje tatvine. Na oblastva smo vložili mnogo ovadb, ki so večinoma končale z obsodbo krivcev.

Potuho dajejo ribji tatvini predvsem oni, ki skrivaj kupujejo ukradene ribe. To so osobito gostilničarji in hotelirji. Odbor je zaprosil mestni magistrat v Ljubljani in ravnateljstvo mestnega užitninskega zakupa, da legitimira vsakogar, ki bi prinesel ribe v Ljubljano. Vsakdo se mora izkazati s pismenim potrdilom onega, v imenu katerega prodaja ribe, ali predložiti predpisano ribarsko knjižico. Hotelir pa si mora zapisati prodajalca in kontrolirati, ali ima predpisano dovoljenje. O tem so bili obveščeni vsi hotelirji v Ljubljani. Nekaj izmed njih je odbor naznanil sodišču radi nakupa sumljivega blaga, ker se niso ravnali po gorenjem navodilu.

Ker se je obravnaval letos v ministerialni komisiji v Beogradu nov edinstveni kazenski zakon, smo poskrbeli, da se sprejmejo v osnutek primerne določbe o zatiranju ribje tatvine. Prejeli smo zagotovilo, da se bodo upoštevale naše želje.

Vso pažnjo je društvo posvečalo novim vodnim napravam, osobito industrijskim podjetjem, ki onečiščajo vode z odtoki in ugonabljajo ribji zarod. Veliko škodo dela ribarstvu v Ljubljanici tvornica »Indus« na Vrhniki. Po nesreči prihaja odtok tvornice baš na mesto, ki je edino slučje drstišče Ljubljanice od Ljubljane do Vrhnike. Društvo je storilo energične korake, da mora napraviti tvornica čistilno napravo, ki bo ustrezala namenu. Čistilna naprava je sicer napravljena, tvorniški odtok pa uničuje še vedno ribe, ker naprava ne funkcionira dobro. Postopanje proti tvornici se nadaljuje.

Velika grešnica — kar se tiče onesnaženja voda — je papirnica v Vevčah. Tudi letos je — baje po nerodnosti nekega delavca — spustila v vodo precejšnjo množino klorovega apna, ki je uničil salmonide do Zaloga.

Odbor je primerno ukrenil, da se napravijo ribje steze pri jezovih v Medvodah, Kranju, Krškem in Fužinah. Tudi glede zapiranja zatvornice Grubarjevega kanala smo dobili od merodajne strani zagotovilo, da se pri tem ne bo postopalo v bodoče tako brezobzirno kakor dosedaj.

Ribarski odbor se je boril to leto z velikimi finančnimi težkočami in je jedva izhajal z dohodki. Taksa za ribarske knjižice je znašala 12.50 Din. Ta znesek ni v skladu s stanjem valute. Pred vojno je stala ribarska knjižica 6 kron, to je v sedanjem denarju približno 150

dinarjev. Izhajali smo z denarjem le radi tega, ker so nam naklonili posamezni zakupniki prostovoljne prispevke po 100 dinarjev za knjižico. Takih prispevkov smo prejeli 9300 Din. Brez te podpore ne bi bili mogli izhajati. Izrekamo zakupnikom še enkrat najlepšo zahvalo za velikodušno pomoč.

Pokrajinska uprava je društvu naklonila podpore 7461 Din, za izdajanje knjig ribarske vsebine pa 2653·33 Din.

V smislu sklepa lanskega občega zbora je društvo nakupilo knjižnico profesorja Franketa. Stroški za knjižnico z vezavo vred so znašali 4168.45 Din. Kolikor so dopuščala sredstva, je nakupilo društvo tudi najnovejše knjige ribarske znanstvene vsebine. Vseh knjig je približno 200.

Ribarski kataster je bil doslej nepopoln in v neredu. S pomočjo okrajnih glavarstev se je posrečilo dobiti odboru potrebne podatke, s katerimi smo spopolnili kataster, tako da daje sedaj verno sliko ribarstva na ozemlju bivše Kranjske.

Da se ugotovi ribja favna naših voda v Sloveniji, je sklenil odbor ustanoviti ribji muzej. Ker društvo nima lastnih prostorov, tačas ni misliti na lastni muzej. Stopili pa smo v stik z zoološkim institutom ljubljanske univerze in z ljubljanskim muzejem, ki bosta konservirala in hranila preparate. Na ta način upamo zbrati še tekom tega leta vso ribjo favno naših voda.

Zaprosili smo vlado in pravosodno upravo, naj odredijo, da izroče podrejena oblastva ribarskemu odboru zaplenjeno ribarsko orodje ribjih tatov, da se napravi zbirka tega orodja. Nismo pa našli primernega razumevanja za stvar.

Skrbno smo tudi zasledovali ribarsko zakonodajo. Nadejamo se, da dosežemo v kratkem razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. To bo dalekosežnega pomena za ribarstvo, ker se s tem uredi na mah kaotično stanje ribarstva na ozemlju bivše Štajerske. S tem v zvezi smo pa tudi predlagali vladi, naj razdeli Savo od Trbovelj naprej do hrvatske meje v revirje. Izdelali smo tozadeven elaborat in ga predložili vladi. Dr. M.

Obči zbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani se je vršil dne 4. januarja 1924 v »Rožcah« hotela Union v Ljubljani.

Društveni predsednik je otvoril obči zbor, konstatiral sklepčnost ter se spominjal umrlega preglednika gosp. mag. pharm. Vinka Procházke.

Po čitanju zapisnika zadnjega občega zbora so poročali odborniki o poslovanju društva. Poročila so se sprejela soglasno, istotako predlog preglednika gospoda Viktorja Adamiča, da se da odboru absolutorij.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika primarij dr. Ivan Robida, za podpredsednika višji sodni svetnik Ant. Mladič, v odbor pa: samtet. podpolkovnik dr. Rudolf Kobal, tržni nadzornik Slavko Plemelj, državni pravdnik dr. Avgust Munda, viš. železniški revident Vilko Tome, višji ravnatelj Kreditne banke Lavoslav Pečanka in trgovec Edvard Dolenc v Kranju.

Za preglednika sta bila izvoljena na novo zobar dr. Alojzij Praunseis in intendantski podpolkovnik Franjo Bevk.

Nato je predlagal podpredsednik imenom odbora, da se zviša članarina na 50 dinarjev. Predlog se je soglasno sprejel.

Pri slučajnostih je predlagal gospod Barborič iz Novega mesta, naj društvo izposluje, da se proglasi Bršlinjski potok pri Novem mestu za samostojen revir. Predlog je bil sprejet.

Častni član prof. Ivan Franke je priporočal, da naj se začne v vališču v Želimlju gojiti tubifeks in da naj se goje v eni izmed jam črnovke, da se bo moglo z mladicami črnovk krmiti sulčke.

Gospod Barborič iz Novega mesta je opozoril, naj društvo ukrene potrebno, da prepove vlada rabo osti pri ribolovu.

Nato je zaključil društveni predsednik obči zbor ter naznanil, da bo odbor

poslal bivšemu pregledniku gosp. Viktorju Adamiču pismeno zahvalo za požrtvovalno delovanje v prid društva.

Iz odborove seje Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani. Odbor za leto 1924 se je konstituiral sledeče: predsednik primarij dr. Ivan Robida; podpredsednik višji sodni svetnik Anton Mladič; tajnik drž. pravdnik dr. Avgust Munda; blagajnik Vilko Tome, višji žel. revident; gospodar Slavko Plemelj, tržni nadzornik. Odborniki: Lavoslav Pečanka, višji ravnatelj Kreditne banke, dr. Rudolf Kobal, sanitetni podpolkovnik, vsi v Ljubljani, Edvard Dolenc, trgovec v Kranju; preglednika: dr. Alojzij Praunseis, zobar, in Franjo Bevk, intendantski podpolkovnik, oba v Ljubljani.

Poziv zakupnikom in posestnikom ribarskih revirjev. Odbor Slov. ribarskega društva v Ljubljani prosi vse zakupnike in posestnike ribolovov, naj dado v bodoče ribolovne licence le onim, ki se izkažejo z legitimacijo Slov. ribarskega društva, da so člani društva. Kdor hoče loviti ribe, od tega se sme upravičeno zahtevati, da je vsaj član ribarskega društva.

Ribarske knjižice za leto 1924. Ponekod so se godile preteklo leto nerednosti z ribarskimi knjižicami. Radi tega so letošnje knjižice opremljene na prvi strani z veliko letnico »1924« (odtisek štampilje). Na to opozarjamo ribiške paznike in nadzorovalne organe radi kontrole.

Prostovoljni prispevek za ribarsko knjižico. Kakor znano, znaša taksa za ribarsko knjižico še vedno le 12·50 Din. S tem zneskom ribarski odbor nikakor ne more kriti stroškov za vališča. Takse za ribarske knjižice so namreč glavni dohodek okrajnega revirnega odbora. Radi tega pozivljemo vse zakupnike in posestnike revirjev, naj dado tudi letos ribolovno licenco predvsem le onemu, ki se izkaže s potrdilom v ribarski knjižici, da je plačal za knjižico znesek 100 Din.

Povodenj koncem leta 1923. Neprestano deževje je povzročilo povodenj, kakor je ljudje ne pomnijo. Ljubljansko barje od Vrhnike do Ljubljane je bilo pravcato jezero. Sava pa je drla po poglobljeni strugi s tako naglico in silo, da je odnesla s seboj ogromen del ribjega zaroda. Sava od izliva Ljubljanice navzgor je videti, sedaj po povodnji, precej prazna; ribe se niso mogle upirati sili in so se ustavile šele v kotlini okoli Kresnic in Litije, kjer se je voda razlila po travnikih. Sulcev je videti sedaj v gorenjskem delu Save zelo malo; šele ob dresti se bodo vračali na stara mesta. Nebroj ribjega zaroda pa je ostalo na travnikih v mlakah, kjer je postal plen vranam in drugim živalim. Dr. M.

Prenos neukaljenih postrvjih iker v Želimlje. Meseca decembra 1923 je prenesel profesor Franke iz Bohinjske Bistrice 80.000 neukaljenih postrvjih iker v vališče v Želimlje. Doslej je bilo običajno, prenašati le ukaljene (oplojene) ikre, čim so dozorele (dobile pike — oči). Profesor Franke je prenesel ikre v steklenicah, ki so bile napolnjene z ikrami do vrha in dobro zamašene; mleko je bilo seveda zase v posebni steklenici. Prišedši v Želimlje, je šele oplodil ikre z mlekom.

Steklenice, v katerih prenašamo neukaljene ikre, morajo biti povsem suhe, da ne pride plod v dotiko z vodo. Radi tega moramo tudi ribe-drstnice dobro obrisati, preden jih osmukamo. Pri prenašanju je paziti na to, da ohranimo ikre in mleko stalno v nizki temperaturi. Za zimski čas je najbolj primerna temperatura 2—3° R. Seveda moramo paziti, da nam ne zmrznejo. Radi tega je treba steklenice oviti in jih zatlačili z žaganjem ali rezanico. Ako je zračna temperatura višja, je treba dati med steklenice, ko jih denemo v zaboj, nekaj ledu.

Iker oziroma mleka ne smemo preveč pretresati; najbolje je, ako imamo posodo s steklenicami stalno na hrbtu. Ako jo prevažamo z vozom, jo je treba

dobro podložiti z vrečicami, napolnjenimi s slamo.

Varstvena doba za podust. Podust (chondrostoma nasus L.) se drsti marca, aprila in maja. Takrat potuje v velikih jatah v manjše vode in pritoke, kjer se izdrsti. Poklicani in nepoklicani ribiči jo love takrat v ogromnih množinah. Za ribo sicer ni škoda, ker je gotovo najslabša riba v naših vodah; meso ima izredno veliko koščic. Podust pa je najvažnejša riba za prehrano sulca. Sulec uspeva le v vodah, kjer je mnogo podusti. Ikrnica odloži okrog 100.000 iker, iz katerih se izleže že v nekaj dneh ribji zarod. In baš ta zarod služi malim sulčkom v hrano. Kjer ni mnogo tega zaroda, sulec ne uspeva. Odkar so zgradili medvoški jez, so izginile nad jezom podusti, ž njimi pa sulci. In voda bo stala prazna, dokler bo stal medvoški jez.

Ista usoda čaka vso Savo, v kolikor teče po Sloveniji. Jez, ki ga bodo zgradili pri Krškem, bo preprečeval prehod rib iz dolnjega toka v gornjega. Ribja steza na jezu v tem pogledu ne bo mnogo koristila, ker je vrednost vsake ribje steze problematična. Posledica tega bo, da bodo začele podusti nad krškim jezom ginevati in Savo v Sloveniji bo zadela usoda, ki je zadela ribarstvo nad jezom v Medvodah.

Radi tega moramo že sedaj misliti na to, da očuvamo pogina tudi ribe, ki se nam zde sedaj manjvredne in med te spada predvsem podust.

Iz tega razloga smatram nujno potrebnim, da se določi varstvena doba tudi za podust. V tem pogledu naj vlada izpopolni naredbo o varstvenih dobah, razglašeno s štev. 259 Uradnega lista iz leta 1922. Dr. M.

Okra'ni ribarski odbor v Ljubljani v letu 1923. Posli okrajnega ribarskega odbora v Ljubljani so v letu 1923 zelo narasli. Dohodki so znašali 29.101 Din 35 p (lani 16.969 Din 83 p), računski prebitek pa 293 Din 57 p. Glavni dohodki so bili: ribarske knjižice 6879 Din 70 p, prostovoljni prispevki 9300 Din, revirne takse 3523 Din 61 p, izkupilo za mladice 3125 Din. Največ stroškov sta povzročili vališči v Želimljem in v Bohinjski Bistrici. Izdatki za obe vališči so znašali 14.179 Din 23 p. Za knjižnico se je izdalo 4428 Din 55 p, za plačo oskrbniku vališča in tajnici 4650 Din, na potninah pa 3583 Din 20 p. V letu 1923 se je izdalo 543 ribarskih knjižic, to je najvišje število, ki ga je odbor doslej dosegel. Dr. M.

RAZGLASI.

Dne 17. marca 1924 se bo ob 10 dopoldne oddal pri okrajnem glavarstvu v Kranju v zakup lov krajevne občine Sv. Jošt za dobo od 1. aprila 1924 do 31. maja 1919 na javni dražbi. Uro kesneje bo dražba za lov krajevne občine Smlednik za enako zakupno dobo.

Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri omenjenem okr. glavarstvu ob običajnih uradnih urah.

VABILO

na XIII. redni obči zbor »Slovenskega lovskega društva v Ljubljani«, ki se vrši dne 19. marca 1924 ob pol 10 v steklenem salonu restavracije na Južnem kolodvoru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo društvenih rač. preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Volitve (event.).
5. Določitev pristopnine, članarine in ustanovnine.
6. Določitev nagrad tajniku, blagajniku, uredniku in gospodarju.
7. Samostojni predlogi, ki jih je poslati do vštetega 11. marca do 18 odboru Slov. lovskega društva.
8. Interpelacije.
9. Slučajnosti.

Ako bi ne bil sklicani obči zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi obči zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v smislu § 21. VI. odstavka društvenih

pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član na občem zboru samo še pet drugih članov.

Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik S. L. D.

MALI OGLASI.

Beograjsko lovsko društvo išče več logarjev za svoja lovišča. Reflektanti naj se obrnejo na »Slov. lovsko društvo v Ljubljani«.

Lovec, praktično in teoretično izvežban, knjigovodja - bilančnik, zmožen vseh pisarniških in gospodarskih poslov posebno v lesni stroki, išče primerne službe. Najrajši kot upravitelj manjše graščine. Ponudbe pod šifro »Strokovnjak 4375« na uredništvo »Lovca«.

Lovska braka: psico, 2 leti staro, in psa, 10 mesecev starega, istrske pasme, zamenjam za 3—4 letnega, izvrstnega braka radi križanja pasme. - Dako Makar, Metlika.

Imadem na prodaju: 1 kuju, balkanske pasme, 4 god. staru, goni dobro, imade mlado štene, 3 tjedna staro (bilo ih je 6), cijena 1000 Din; — 1 psa, balkanske pasmine, 1 god. star, počeo goniti, cijena 500 Din; 2 para čistih istarskih brakov, 3 mjeseca starih, od jako dobrih roditelja, cijena po paru 600 Din. - Radovan Grdenić, Otočac, Lika.

»Cyanin« - pilule za lisice, prav izvrstne, imam. Moj lovec je dobil takoj na mestu lisico, sosed pa kuno belico. Te pilule so držijo 5 mesecev, potem so slabejše. Imam jih 30 komadov. Cena 70 kron za komad. - Edvard Dolenc, Kranj.

Prodam po zelo ugodni ceni: a) Mannlicher - karabinko, luksuzni izdelek za lov z dvojnim prožilom; predvojno delo; malo rabljeno, dobro ohranjeno, s preciznim strelom. — b) Trocevko, $^{16}/_{16}/8{\cdot}1$; predvojno delo, za poklicne lovce; dobro ohranjeno, sposobno osobito za službo; ključ med petelini, dvojni zaklep. — c) Zeissov trieder 8 × 24; rabljen, v usnjati torbici; trieder je še v zelo dobrem stanju; optika izvrstna. - Predmeti so na ogled pri podpisanem; pošljem pa tudi na ogled proti povračilu stroškov za pošiljatev. Mirko Hanzlovsky, kr. gozdar v Kostanjevici.

Dve lepi zimski volčji koži ima naprodaj Alojzij Knavs v Loškem potoku.

Prodam najvišjemu ponudniku 2 živi lisici, samca, lepa eksemplarja. - Ponudbe na naslov: Ignacij Zecha, rev. gozdar, Ribnica na Pohorju.

Naprodaj 8 mladih jazbečarjev, čiste pasme. Pojasnila daje inž. Leinberger, Ruše, tovarna za dušik.

Krasen lov na Gorenjskem se odda v najem samo dobremu lovcu, ki bi lov gojil. V lovišču so gamsi, srnjaki, škarjevci, veliki petelini i. dr. Ponudbe na Slov. lov. društvo pod »Planinski lov«.

Lankaster-puška, kal. 16, prav dobro ohranjena, od umrlega lovca, se proda. Iz prijaznosti je prevzel posredovanje g. Rudolf Jeglič, Kranj.

IZ BLAGAJNIKOVE MAPE.

V zadnji številki Lovca l. 1923 je bilo priobčeno, da se v l. 1924 poviša članarina za člane od 30 Din na 50 Din, za poklicne lovce pa od 15 Din na 25 Din. Ker je večina članov prezrla ta povišek in nakazala članarino po starem, je današnji številki priložena za vse, ki so premalo plačali, položnica, da razliko čim prej poravnajo.

Začetkom tega leta je S. L. D. razposlalo oklic za pristop k društvu vsem lastnikom lovskih kart v Sloveniji; mogoče je radi velikega števila in pomanjkljivih naslovov dobil ta poziv pomotoma tudi kak redni član društva. V tem slučaju prosimo, naj oklice odstopijo lovcem, ki še niso člani.

Ing. Zmago Ziernfeld (Bled):

Nekaj o divji kozi.

(Dalje.)

Bolezni.

Bolezni nastopijo pri nas na Gorenjskem le redkokdaj. Spominjam se, da se je pred več leti* govorilo, da so divje koze garjeve. To je edini slučaj, ki mi je znan. Ta bolezen je jako nevarna, ker uniči v kratkem času najlepše revirje divjih koz.

Ugotovljeno je, da se pojavijo garje najrajši tam, kjer se na planinah pasejo domače koze in ovce. Vsled tega se domneva, da domače koze preneso garje na divje koze. To domnevanje bo najbrž odgovarjalo resnici, kajti res je čudno, zakaj se ta bolezen ni pojavila v toliki meri tudi tam, kjer se domače koze in ovce ne pasejo po planinah, torej tam, kjer divja koza ne pride v stik z domačo kozo ali pa ovco.— Dober in vesten lovski čuvaj pazi radi tega v prvi vrsti na domače koze, da more pravočasno ukreniti potrebne korake, če se je ta bolezen pojavila na pla-

* Dne 5. aprila 1911, štev. 7472, je bivša deželna vlada za Koroško izdala razglas o veterinarno - policijskih odredbah, da se ne razširijo in da se zatro ovčje in kozje garje in garje divjih koz. Ker so se garje pojavile tudi na Kranjskem, kamor so bile prenešene s sosedne Koroške, je objavila bivša dež. vlada za Kranjsko enak razglas dne 26. aprila 1911, štev. 9844. Ta razglas je objavljen tudi v »Lovcu«, letnik 1911, str. XXI, XXII in XXIII. Koliko škode je garjavost takrat napravila v naših loviščih, iz »Lovca« l. 1911 in 1912 ni povzeti. Op. uredn.

ninah med domačimi kozami oziroma ovcami. Predvsem je v tem slučaju potrebno obvestiti takoj politično oblastvo (gozdne organe, orožništvo in veterinarje). Če se je pa ta bolezen razširila tudi na divje koze, tedaj je edino uspešno sredstvo, da se radikalno postrelijo vse garjeve in tudi te bolezni le osumljene divje koze, ne glede ne na spol in tudi ne na lovski čas. Le puška ozdravi popolnoma to smrdljivo bolezen. Bolje je, da pade nekoliko zdravih kakor pa, da ima ostati le ena sama garjeva. Ustreljene koze se morajo ali globoko zakopati v zemljo ali pa jih je sežgati. Da se ta bolezen ne razširi tudi v sosedne lovske okoliše, naj se strelja na čakanju ali pa na zalazu.

Povzročiteljica te bolezni je mikroskopično majhna živalska pršica (Sarcoptes), ki živi kot zajedalka v koži divje koze. Ko je samica pršice na koži izlegla jajčka (do 50 komadov), pogine, njen zarod pa je že čez mesec dni zopet plodovit. Razmnožitev je tedaj zelo nagla. Na koži se napravi prišč, ki povzroča ščegetanje. Divja koza se vsled tega neprenehoma praska ter drgne one dele svojega života, kjer se je ta zajedalka naselila, ob trde predmete. Na teh delih kože odpada dlaka v šopih. Vsled vednega praskanja in drgnjenja nastane na koži rana, v kateri se zbira nesnaga, katera navadno povzroči zastrupljenje krvi. Posledica je, da divjačina hujša, vidno peša ter končno pogine, osobito tedaj, če se garje pojavijo v pozni jeseni, kateri sledi huda zima z obilnim snegom. Vsled shujšanja nima divja koza več one odporne sile kakor zdrava, ne more torej več neugodnim vremenskim razmeram kljubovati ter pogine.

Če iz kakega skritega kraja opazujemo trop pasočih se divjih koz, med katerimi je kaka garjeva, spoznamo takoj, katera je bolna, ker je nemirna in je navadno nekoliko oddaljena od tropa ter neprenehoma dviga zadnjo nogo, s katero se praska. Zdrave koze pa se mirno pasejo ali pa leže.

Garje se preneso tudi na človeka. Koža postane rdeča in zelo srbi.*

Najhitreje in najlažje se ta bolezen razširi v času prska, ker pridejo takrat divje koze najbolj v medsebojen stik. Navadnim garjam podobne so zimske garje ali srab. Ta bolezen se pojavi v obliki turov na gobčku. Iz teh turov nastanejo pozneje kraste. Divja koza, ki na tej bolezni boleha, ne more uživati hrane, zato peša, sčasoma onemore ter pogine. Kako ta bolezen nastane, še ni natančno dognano. Nekateri domnevajo, da po-

* Glej članek: »Vzrok garjavosti«, objavljen v prilogi »Kmetovalcu«, štev. 4—5, l. 1918. Op. uredn.

vzročijo to bolezen rane, katere se divjačini v zimskem času napravijo na gobčku, ko trga zledenelo hrano: travo, lubje itd. Ta bolezen ni tako nevarna kot so navadne garje, ker ni prenesljiva.

Kot nadaljnjo bolezen mi je omeniti vrtoglavost. Koze, ki na tej bolezni bolehajo, stojijo ure in ure na enem in istem mestu, majejo neprenehoma z glavo ter se od časa do časa zavrte. Zaletavajo se tudi z glavo v drevesa. Njih pogled je top. Na vrtoglavosti obolele divje koze niso več varne pri hoji v strminah, radi tega se presele v nižave, kjer se puste od človeka tudi ujeti.

Povzročitelj te bolezni je mehurnjak v možganih. Mehurnjak nastane iz trakulje na ta način, da »potuje« ličinka trakulje, ki se je razvila v želodcu te divjačine iz jajčka, ki je s hrano slučajno bilo zaužito, po njenem telesu v glavo. Tam se ličinka zapre v glavico, v kateri se zbira sivomodra tekočina, ki napne glavico v mehur. Če na vrtoglavosti obolela divjačina pogine in jo poje lisica ali pa pes, se v želodcu teh prične na novo razvijati trakulja na isti način, kakor če zaužije človek ikrasto svinjino.

Iz tega sledi, da moramo glavo vseh na mehurnjaku obolelih divjih koz popolnoma uničiti, bodisi na ta način, da jih globoko zakopljemo v zemljo, bodisi da jih upepelimo, tako da ne pridejo ne lisice, ne psi zraven, sicer se prične na novo razvijati trakulja, ki povzroča vrtoglavost.

Neka nova bolezen se je pri divji kozi pojavila leta 1895. na Tirolskem. Imenuje se pljučna glistna kuga. Ta bolezen je jako nevarna. V kratkem času uniči najboljše revirje. Bolezen se ne prenaša, ampak jo divja koza naleze s hrano ali pa s pijačo. V sapniku obolelega gostitelja živi pljučna glista. Ko jo gostitelj izpljuva, pogine in razpade. Jajčeca pa, ki imajo veliko odporno silo, se, ako se nahajajo na vlažnih tleh, naglo razvijejo, najhitreje pa v vodi sami. Preiskovalec Cobbold je pri povzročitelju pljučne kuge pri srnah ugotovil, da je plod potem, ko ga je gostitelj izkašljal, ostal na prostem tri mesece neizpremenjen, ko ga je pa dal zaužiti glisti, se je v glistinih črevih zelo naglo razvil. Na podlagi teh opazovanj sklepa Cobbold, da napravi najbrž plod še eno medgeneracijo, katera živi na vlažni travi ali pa drugih rastlinah in pride s hrano v notranjost divjačine. Iz želodca se pregiblje zarod črva po požiralniku navzgor in po sapniku do pljuč. V sapniku nastanejo temnordeče izbuhline, pozneje pa nastopi vnetje sapnika in pljuč. Izločevanje zluza se pomnoži. Divjačina postane smrkava, težko diha ter

neprestano kašlja, vedno bolj peša ter se drži bolj sama zase. Te pojave pazljiv lovec takoj zapazi. Če se je ta kuga razširila na obe pljuči, mora divjačina poginiti.

Nič manj nevarna je bolezen na jetrih. Imenujemo jo metljavica. Parasit, črv zajedalec, se razvije v jetrih obolele divjačine na sledeči način: jajčeca metljavice, ki se nahajajo v žolčnih prehodih bolne divjačine, prehajajo z žolčem vred v črevo in od tam z blatom na dan. Če padejo na suha tla, poginejo, če pa padejo na vlažna tla ali pa v vodo, se razvijejo v ličinke, ki plavajo po vodi ter iščejo gostitelja, v katerega se zajedo. Navadno je gostitelj kake vrste polž. Tam se preobrazijo v trose. Trosi plavajo, ko dobe zopet prostost, po vodi ter si poiščejo novega gostitelja, če pa tega ni, se oprimejo vodnih rastlin in napravijo na njih glavico črvička. Ako zaužije divja koza rastlino z glavico ali pa polža-gostitelja, zboli takoj, ker se trosi kmalu prerijejo do jeter, kjer pričnejo svoje uničevalno delo. Na tej bolezni obolele divje koze postanejo apatične, hodijo skljućeno, slede le počasi zdravemu tropu in se navadno pozneje, ko je bolezen bolj napredovala, presele v nižave.

Nadalje imamo rdečo želodčno glistavost, katera se pri divji kozi pogosteje pojavi nego pri srnah. Povzročitelj te bolezni je črv: Strongylus contortus. V želodec divje koze dospe ta parasit na isti način kakor pljučna glista. Strongylus contortus povzroči slabo prebavo, katere posledica je pomanjkanje krvi, onemoglost in končno smrt.

Nekoliko drugačna je bolezen, katero imenujemo vranični prisad. Razširjena je med domačimi živalmi in med divjačino vseh vrst. Simptomi te bolezni so sledeči: Obolela divjačina se prične v zadnjem delu života tresti, dobi krče ter pada pogostoma na tla. Preden pogine, ji tečejo krvave sline iz gobčka in zadnjice.

Nadalje mi je omeniti parkljenico. Ta bolezen se jako hitro širi, ker je silno nalezljiva. Na parkljih nastanejo luri, ki sčasoma razpočijo; njih tekočina se razlije po parklju. Ako pride ta tekočina v notranjost parklja, postane to za divjačino smrtno nevarno, ker parklji vsled tega odpadejo in divjačina ne more hoditi. Takoj, ko je lovec v svojem lovišču ugotovil to bolezen, je njegova dolžnost, da porabi vsa sredstva, ki so mu na razpolago, da prepreči razširjenje te neprijetne bolezni. Edino uspešno sredstvo proti tej bolezni pa je, da se postrelijo vsi bolni komadi, toda tudi le na čakanju in pa na zalazu, nikakor pa ne na pogonih, da se s tem ne prenese ta bolezen še v druge neokužene lovske okoliše. Na planinah pa, kjer se pasejo domače koze in ovce, je po-

trebno, da se takoj odženo iz okuženih krajev, kajti kaj rada se ta bolezen pojavi pri drobnici.

Končno naj omenim še drisko, ki nastopi navadno spomladi, ko izpremeni divjačina hrano in zauživa prav mlado zelenje. Driska slabi divjačino ter jo napravi drugim boleznim dostopno. Najboljše protisredstvo so solnice.

Sovražniki.

Poleg bolezni ima divja koza še mnogo sovražnikov med zverinami in pticami ujedami, ki jo zalezujejo. Zvitorepka pride pri nas le malokdaj v poštev. Nevarna je mladičem, in sicer le v zimskem času, ko zapade mnogo snega in se divje koze preselijo vsled tega v nižavo. V krajih, kjer živita medved in volk, prideta ta dva tudi v poštev. — Med pticami ujedami je zelo nevaren planinski orel. Ako je ta ptica ujeda številnejša, pokonča jako mnogo divjih koz, posebno mladičev, toda tudi stari kozi ne prizanese. —V Julijskih Alpah je orel redka prikazen. Po mojem triletnem opazovanju in nad desetletnem opazovanju gozdnega in lovskega varstvenega osebja šumske uprave na Bledu ga imamo na Gorenjskem le nekaj komadov, raditega je umestno, da se ohrani našim Alpam. Mnenja sem, da te ptice ne sme, dokler je tako redka, pravi lovec zasledovati, saj nima užitka le tedaj, ko strelja, ampak tudi tedaj, ko divjačino opazuje in proučuje in... ali ni lepo, gledati planinskega orla, kako majestetično se ziblje v krogih visoko nad nami. — Pravi lovec naj naravi ohrani to, kar je prevzel.

Posebnosti.

Značilna posebnost te divjačine je, da nosita oba spola roglje ter da jih ne obnavljata. Nadaljnja posebnost je pri tej divjačini žvižg. Ta žvižg, ki ga napravi divja koza skozi nos, je lovcu neprijeten opomin, da ga je divjačina zapazila in da je na to opozorila vse divje koze v bližini. Kot posebnost moramo smatrati tudi kroglice, ki jih ta divjačina ima v želodcu. Nemci imenujejo te kroglice »Gamskugeln« ali pa »Bezoarkugeln«. To so do otročje pesti debeli, skupaj zlepljeni, neprebavljeni deli različnih rastlin, dlak in drugih stvari. Njih okus je grenak, njih duh aromatičen, barva pa temnorjava. Dokler so kroglice v želodcu, ostanejo mehke, ko pa pridejo v dotiko z zrakom, postanejo trde. Hribovci jim pripisujejo različno zdravilno moč. Drugi trdijo, da služijo te kroglice divji kozi v hudi zimi kot nadomestek za hrano. Nadalje so pri tej divjačini nekaj posebnega tudi gobaste žleze za roglji, ki sem jih že pri popisu plodítve omenil. Končno naj

omenim kot posebnost še njeno veliko radovednost, katero mora plačati največkrat s svojim življenjem. Že večkrat sem naletel na divjega kozla, ki me je z zvišenega prostora dlje časa nepremično in radovedno opazoval. Lovec izkoristi to radovednost. Ako ima tovariša, pusti ga na prostoru, kamor je kozlova radovednost obrnjena, sam pa se mu po drugi strani skrito in neopaženo približa na strelno daljavo. Že večkrat se mi je na ta način z uspehom posrečil zalaz.

Trditev, da divja koza postavlja stražo, je pravljica, ki je med našimi gorenjskimi lovci jako razširjena ter ji celo boljši lovci verjamejo.

(Konec sledi.)

Ignotus:

O kačah in kačjem strupu.

Od najstarejših časov pa do današnjega dne se sovražita človek in kača; sovražita se smrtno, in vendar se ne more reči, da se je nad živalstvom vsepovsod sicer zmagujoči človek vrnil kot zmagovalec iz tega mnogotisočletnega boja. Iztrebiti je ni mogel z vsemi sredstvi, s katerimi jo je preganjal; uničiti ni mogel mnogoštevilne njene zalege, in vsako leto umre še vedno na tisoče in tisoče ljudi zbog kačjega strupa.[1]

Zato se ni čuditi, da so že v življenju starih narodov igrale kače važno vlogo in da so se že tedaj ljudje zanimali za kačji strup, in iskali zanj primernih zdravil. V medicinskih spisih predvsem Indijcev (v Rig - Vedah Susrute), starih Egipčanov, Arabcev, Perzov, Grkov in Rimcev zavzemajo kače odlično mesto. A ne samo z zdravstvenega stališča so se tedanji ljudje pečali s kačami; saj je vedno pretečа smrtna nevarnost človeka naravnost silila na to, da jih ni mogel in smel pozabiti. In zato so kače — bodisi strupene ali nestrupene — iz verskih in mističnih ozirov vsi tedanji narodi resno upoštevali. Gotovo je bil strah pred kačami v prvi vrsti kriv temu, ne dosti manj pa tudi telesna oblika

[1] Tako umre samo v Indiji po uradnih izkazih vsako leto nad 20.000 ljudi zaradi kačjega pika.

njihova, njihovo skrivnostno plazenje, njihovo skrito, prikajeno, nerazjasnjeno življenje in njihove čudne navade. Zato je umevno, če se vprav krog kač vrti nebroj mističnih pripovedk, bajk, pravljic, čarodejstvenih poročil in praznoverstva, katerega se tudi še do danes ni oprostilo preprosto ljudstvo, ki še vedno smatra kačjo mast za posebno imenitno zdravilo, in ki še vedno kliče v sili na pomoč zagovarjalce kačjega pika.[2]

Neverjetno mnogo se je pisalo o kačah, a kaj malo je istinitega v teh nekdanjih poročilih. Tako opisuje Herodot kreljutaste kače; Aelian pozna škrlatasto kačo, ki ne vseka, ampak svoj strup pljune[3] na človeka, kateremu s to slino zadeti del telesa odgnije; Aristoteles vé, da zraste kači nov rep, ako si ji prejšnjega odsekal. Največ seveda vé, kakor na vseh poljih, o kačah vezati otrobov učenjak Plinij. Po njegovih trditvah nastanejo kače iz hrbtnega mozga mrličev in nimajo niti toplote niti krvi. »Amfisbêne« da imajo drugo glavo tudi na repu, in lezejo naprej ali nazaj, kakor se jim ravno zljubi. Plinijeva kača »jacula« ali »akontias« se umeje celo pognati kakor sulica v človeka.

Po tej »znanstveni« poti je brez vsake kritike seveda korakal srednji vek naprej, in je pristavil in popravil, kar se mu je še premalo zmedeno in čudesno zdelo. Saj če je poznal Plinij svoje amfisbêne, zakaj bi še drugi učenjaki ne poznali kač s sedmimi glavami, ali z glavo, katero diči zlata krona itd. Temu početju so končno sredi 18. stoletja napravili konec Charas, Redi in Fontana, ki so pričeli znanstveno se pečati s kačami in njihovimi strupi.

V sledi in smeri teh raziskovalcev in njihovih znanstvenih naslednikov se bo gibala tudi naša razprava. Preden pa se poglobimo v predmet sam, moramo omejiti pojem »strupenosti«. Kajti razdelba kač v strupene in nestrupene je s zoologično-evolucionističnega stališča nevzdržljiva, in služi izključno samo praktičnim namenom. Zanimivo je pa tudi to, da se nobena vseh doslej preiskanih kač ni izkazala kot res nestrupena, ampak da obstajajo

---

[2] Narod velí: »Gad vseka, ali ukolje«; sliši se pa pogosto tudi »gad piči«, dasi bi bilo morda bolje rezervirati pik za otrovanje z želom, s katerim pika sršen, osa, čebela, a tudi škorpijon. Identičen slovenski »pik« pa z nemškim »Stich« gotovo ni, in se ne krijeta oba pojma; slovenski je dokaj širši. Dočim rabi Nemec svoj »Stich« v prvi vrsti za pike z želom, pa ga rabi tudi za pike z rilcem. (Die Mücke sticht, der Floh sticht, beißt.) Odločno pa se rabi vseskozi le »gadov pik«, in nikjer ne gadov ugriz, ali ujed ali kaj podobnega.

[3] Kače pljuvalke žive v resnici.

vsekozi prehodi od naše nedolžne belouške in jeznoritke (Zamenis mucosus) pa tja do velestrupene kobre in naje.

Gre torej samo za kače, katere imajo primerno ustvarjene otrovonosne organe, v njih tako hud strup in tega v toliki množini, da nam in večjim živalim njihov ukolj škoduje, da nas napravi bolne, oziroma, da nas umori.

Samo te kače bomo imenovali strupene, in ž njimi se bomo v naslednjem pečali obširneje. Belouško in podobne njene sovrstnice, kot za nas neškodljive, bomo pa puščali v nemar.[4]

Sedaj, ko smo določili za nas važen, če za znanost tudi irelevanten pojem strupenosti, poskusimo še radi boljšega pregleda sistematično razvrstiti naše po trebuhu se plazeče, lokave sovražnike. Kot razpredelilo vzemimo zobovje, katero loči strupene kače v dva razreda, v take, katerih zobje so otle cevi, in one druge, ki nimajo takih zob. Po tem in še po nadaljnjih posebnostih ločimo strupene kače, kakor kaže naslednja tabela:

Strupene kače (Thanatophidia).

- **A. Sékavke** (Colubridae venenosae). Zobje strupniki z žlebovi.
  - **I. Podočnice** (Opistoglypha). V zgornji čeljusti spredaj zobje brez žleba, zadaj navadno z žlebom. Skoro vse so strupene; a lega zob je za pik nepripravna; strupenost zob je neznatna in samo malim živalim nevarna.
    - 1. **Povodne kače** (Homalopsinae).
    - 2. **Strunarice** (Dipsadomorphinae).
    - 3. **Kratkozobke** (Elachistodontinae).
  - **II. Predočnice** (Proteroglypha). V sprednjem delu zgornje čeljusti močni zobje strupniki z globokim žlebom; strupene žleze pogosto mogočno razvite.
    - 1. **Morske kače** (Hydrophinae).
    - 2. **Krasotice** (Elapinae).
- **B. Brizgavke** (Viperidae, Solenoglypha). Zobje strupniki cevasto predrti.
  - **I. Jamarice** (Crotalinae). Na obeh straneh glave med očesom in nosnico globoka, četverooglata jamica.
  - **II. Širokoglavke** (Viperinae). Brez jamice med očesom in nosnico.

[4] Struponosne žleze belouške producirajo samo neznatno strupeno učinkujoč izloček, katerega pa belouška radi jej nedostajajočega pripravnega aparata ne more uporabiti v otrovanje svojih sovražnikov ali svojega plena. Kvalitativno pa je serum vseh »nestrupenih« kač strupen.

S podočnicami, kot za nas nestrupenimi se ne bomo nadalje pečali, in tako preidemo takoj k predočnicam, katerih glavni znak so globoko brazdasti, spredaj stoječi strupniki. Teh zob imajo predočnice v gorenji čeljusti dvoje; vsak zob je opremljen na svoji sprednji strani z več ali manj globokim žlebom ali brazdo. Povodne kače žive navadno v bližini morja, v morju samem ali tudi v jezerih. (Luzon, Philippine.) Mnogokrat se pomikajo v velikih trumah v Indijskem in Pacifičnem oceanu. Vse so strupene in bi bile še dokaj bolj nevarne, če bi imele daljše strupnike, katerih dolžina presega redkokdaj 3 mm.

K r a s o t i c e (Elapinae) se ločijo od povodnih kač zunanje najbolj po svojem valjastem telesu, ki je pri hidrofinah od strani stisnjen in prehaja v veslast rep. H krasoticam, ki se odlikujejo s svojimi živahnimi, mnogokrat res krasno blestečimi barvami, spadajo najnevarnejše kače Indije in Indokine. Kobra (Naja tripudians) ali kakor jo slovenski nazivljejo »naočarka«, postane do 2 m dolga. Na tilniku ima narisana nekaka očala; razdražena se vzpne in razširi s pomočjo vratnih reber vrat dosti nad velikost svoje glave. — Pogosto se tudi nahaja v Južni Kini in na Javi.

Na Andamanih, na Sunda - otokih in v Novi Gineji nadomešča kobro kača, kateri velé domačini »šunkerhor« (Ophiophagus elaps), ki je najhujša in največja vseh indijskih kač. Dorasla je do 5 m dolga; njen pik umori baje slona v 3 urah.

V Afriki živi njena sorodnica Naja haje — znana z imenom Aspis ali Kleopatrina kača, katero so stari Egipčani po božje častili. Dorasla meri do 2¼ metra, in je vsled svojih 6 mm dolgih strupnikov ena najnevarnejših afriških kač.

Med j a m a r i c a m i, katere se še nadalje ločijo v vrste crotalus, lachesis, bothrops, trigonocephalus in trimesurus, je najbolj znana klopotača (crotalus durissus), dolga poldrugi meter; ima strupnike, dolge do 15 mm! »Surukuku« (Lachesis rhombeata) živi v Surinamu in Guayani, in doseže dolžino treh metrov. Strupniki so do 20 mm dolgi. Surukuku je najstrupenejša in največja zastopnica svojega sorodstva v južni Ameriki.

Semkaj spada tudi Habu (Trimesurus riukiuanus), živeča na Liu-Kiu-otokih na Japonskem. Tam nastopa v nekaterih krajih tako pogosto, da so se morali ljudje radi nje izseliti iz celih vasi. Dolga je ta kača kaka 2 m in je jako strupena; vendar pa nastopi smrt vsled njenega pika sorazmerno pozno, pogosto šele čez 48 ur.

Dočim žive sekavke večinoma v Aziji in Afriki, so si izbrale jamarice novi svet ameriški za svojo domovino. Edini zastopniki strupenih kač avstra'skih spadajo v vrsto elapin. Evropa ne pozna nobenih strupenih predočnic in samo eno zastopnico jamaric;

vse ostale pri nas živeče strupene kače prištevamo širokoglavkam, katerih zopet ne poznata ne Amerika ne Avstralija.

Širokoglavke so močno razširjene tako po Evropi, kakor po Aziji in Afriki in veljajo kot jako strupene kače. V južni Afriki živeča napihovalka (Vipera arietans) ima lastnost, da se more v jezi napihniti na dvojno prostornino svojega telesa. V vrsto širokoglavk spada tudi ravno tako krasna kakor nevarna kafuka rekula poda, tudi bora siah chunder (Vipera Russelii) imenovana, ki meri 2 m na dolžino, in ki pomori poleg naočarke največ ljudi in živine v Vzhodni Indiji.

Evropa pozna skupaj petero strupenih kač brizgalk, od katerih pripada halys-kača (Trigonocephalus halys), živeča v stepah med Volgo in Uralom v bližini Kaspiškega morja, med jamarice. Vse ostale prištevamo k širokoglavkam, ki se dele zopet v dve vrsti: v stožkarkice (viperae) in valjače (pelias). Evropske stožkarkice razpadajo še v naslednja tri plemena:

a) Konec nosu je opremljen z luskinastim, roženim stožcem: Ammodytes — modras;

b) konec nosu je prisekan, oster in privihan: Aspis — nosanka;

c) nad vsakim očesom stožčast rog, nosnice vrh nosu, polumesečne oblike: Cerastes — rožanka.

Edini zastopnik valjač je naš gad — pelias berus.

Rožanka (Vipera cerastes), katere prava domovina je severna Afrika in Arabija, živi samo v južnovzhodni Evropi: na stepah krog Kaspiškega morja, na Cykladih in prihaja proti severu še do Stambula. V naših krajih je ni.

Nosanka (Vipera aspis) živi v južni Evropi in deloma v Severni Afriki. Najpogosteje se nahaja v južni Franciji, v Italiji, v Alzaciji, Španiji, nadalje v Dalmaciji, na Goriškem, a tudi na Koroškem in Kranjskem jo je včasih najti. Seveda jo v naših krajih zamenjajo skoro vedno z gadom. Nosanka je kakih 70 cm dolga, njeno telo je nekoliko stisnjeno od zgoraj na spodaj. Glava je jajčasta in ostro ločena od vratu. Nosnice so velike in stoje sredi nosnega ščita. Rep je kratek in se končuje z navzdol zavito, pri samcih precej močno ostjo. Krog oči je dve vrsti drobnih ščitov, posebno izraženih proti ščitom zgornje čeljustnice. Kakor pri vseh kačah je tudi pri tej označenje barv in risb povsem nezanesljivo — mnogo nosank je rjave barve, druge so sivozelene ali tudi črne. Nekaterim se vlečejo po hrbtu štiri dolge proge.

Nosanka ne ljubi posebno gozdov in grmovij, ampak si izbira rajše razpadla zidovja, grobljе in skalnate pašnike. Kot

prava nočna žival zasleduje ponoči krte in miši, podnevi pa se skriva po luknjah in je precej boječa.

Neprimerno pogosteje kakor nosanko nahajamo v naših krajih njenega vrlega sorodnika, starega znanca modrasa (vipera ammodytes), tako da lahko rečemo: modras je naša najnavadnejša strupena kača. Dolžina modrasovih zob strupnikov znaša 5—6 mm.

Modras doseže dolžino 1 metra; glava je velika, zadaj jako široka, na nosu nosi rožiček. Telo je v sredini zdebeljeno, rep je kratek ($^1/_7$—$^1/_{18}$ vse dolžine) in se končuje v tanko ost. Oko je navadno podolgovato, ravno taka tudi zenica. Glede barv in risb je vsako natančnejše določevanje nemogoče. Tipični modrasi imajo po hrbtu iz četverokotov obstoječo, trakasto, enkrat ali večkrat svetlo ali temno obrobljeno progo.

Modras ljubi skalovje, gozde, pečine in si izbira kraje, kjer se lahko greje na solncu, in kjer nima zopet daleč do vode. Lovi miši in krte, v mladosti živi tudi od hroščev, polžev, kuščaric in drugih malih živali. Tudi modras je prava nočna žival. Ni posebno divji in zloben, a tudi ne boječ in se umika samo nejevoljno pred človekom.

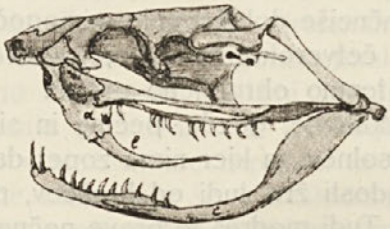
Dokaj bolj divji pa je njegov zvesti sodrug — navadni naš gad (pelias berus). Njegovo telo je na trebuhu širše nego na hrbtu, vrat kaže v prerezu oval. Rep ima gad razmeroma daljši od modrasa, $^1/_6$—$^1/_8$ vse dolžine, katera znaša približno kakih 60—80 cm. Gadov rep je tudi sicer še posebno označen. Konča se v kratko, precej ostro ost, ki je pogosto malo kvišku zavita in ima zgoraj precej razločno, na straneh nekoliko manj izraženo robovino. Nosnice so velike in zevajo navzgor in nazaj. V gorenji čeljusti nosi gad dva zoba-strupnika, ne nad 4—5 mm dolga. Tudi gad se glede barve in risb ne kloni nobenim stalnim zakonom; zlasti pri temnobarvnih ali celo črnih vzorcih izginjajo risbe popolnoma. Črnim gadom z belim trebuhom so nadeli prirodopisci prejšnjih desetletij ime Pelias scytha. Takim različkom pa, ki so imeli temen trebuh, a so bile stranice modrikasto oškropljene ali zamazane, so rekli Pelias melanis. Seveda so taki in drugače barvani eksemplari samo različki ene in iste vrste — navadnega gada. Kakor modras, kaže tudi gad po hrbtu iz četverokotov obstoječa, več ali manj izražena, živahnejše ali medlejše barvana in obrobljena pramena.

Kakor pri drugih naših znankah, vidimo tudi pri gadu oko opremljeno s podolgasto (mačjo) zenico, ki stoji na pošev zevajoča od zgoraj spredaj na spodaj zadaj.

Enako modrasu, je tudi gad po vseh krajih naše domovine in Evrope razširjen; vendar se v naših krajih ne nahaja tako pogosto

kakor modras, čigar kraljestvo ne sega tako visoko na sever kakor gadovo. Tudi ljubi modras bolj kraška tla in skalovje, dočim daje gad solnčnim gozdovom, travnikom, in posebno rad močvirjem prednost, kjer ljubi zlasti zatišja ob starih vrbah in jelšah.

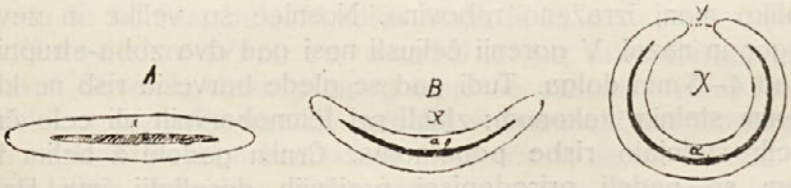
Gadulja znese koncem avgusta 10—14 jajčec, iz katerih se kmalu po porodu izležejo mladiči. Časih poči pa kožnata lupina že prej, tako, da pridejo mladi gadje brez lupin na svet. Strupeni so seveda že ob svojem rojstvu, čeprav ne svoji velikosti primerno tako, kakor odrasle živali.

Slika 1. **Lobanja** cevozobe strupenice (Crotalus): *a* zgornja čeljustnica; *b* zob strupnik; *c* spodnja čeljustnica.

Tudi gad je nočna žival, ki se pregreva podnevi na solncu, ponoči pa preganja miši, krte, ptiče in druge male živali, katere najprvo otrovi s svojim pikom in jih potem počasi pogoltava.

Vse kače se levijo večkrat na leto, prvič že par ur po porodu. Trditev, da bi tedaj slabše videle, ni posebno utemeljena.[5] Kakor vse reptilije, zarijejo se tudi kače jeseni globoko pod zemljo, in

Slika 2.

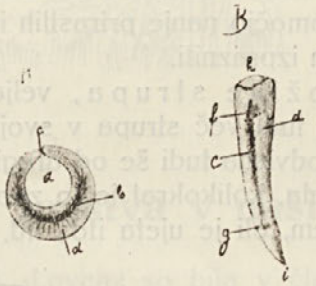
prespé mrzle zimske mesece. Dokler so odrevenele, seveda niso nevarne; ako jih pa premrzle segrevaš, da se prično gibati in se ožive, stopi kajpada takoj njihovo orožje v veljavo.

Sedaj, ko smo se seznanili z življenskimi odnošaji važnejših strupenih kač, si oglejmo nekoliko natančneje njihov otrovotvorni aparat, njihove zobe in otrov proizvajajoče žleze.

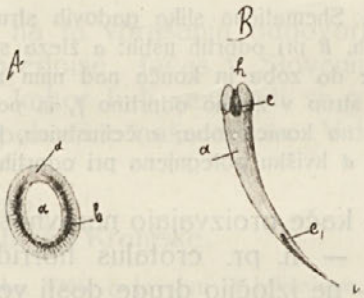
[5] Kače imajo oči navidezno brez trepalnic, ker so njihove trepalnice zarastle in prozorne. Med to takozvano sprednjo roženico in pravo (notranjo) roženico se pretaka solznina. Opisani ustroj daje kačjim očem tisto znano nepremično srepost in trdoto v pogledu.

Kakor smo že omenili, imajo nekatere strupene kače zobe opremljene s posebnimi žlebovi, druge pa imajo prevrtane, cevaste zobe. Nastanek obeh zob je s početka enak. (Glej sliko 2.) Prvotno je tak zob podolgasta ploščica, ki se po svoji širini na robu skupaj zavija, tako da končno nastane tak zob, kakor to svedočijo naše slike.

Zobje predočnic kakor cevkarie (brizgavk) so trdno zarastli z rudimentarno razvito gornjo čeljustjo, ter pokriti s široko, kož-

Slika 3. **Brazdozobi strupnik naočarke:** *A* v prerezu, *B* od spredaj in od strani; *a* zavojna votlina (brez zveze na zunaj); *b* zobna votlina (pulpina), v katero stopajo žile in živec (brez zveze na zunaj); *c* žleb, po katerem se poceja strup; *d* zobovina; *h* korenina zoba; *f* in *g* jamice razširjenega strupenega žleba (brez zveze z zobnimi votlinami); *i* konica zoba.

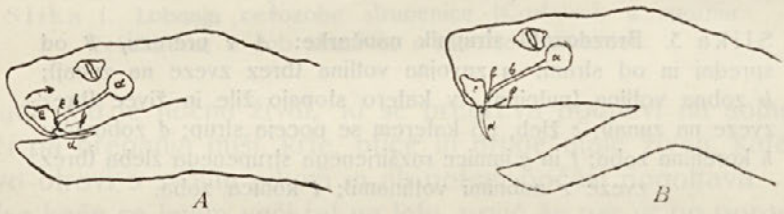
Slika 4. **Cevozobi strupnik klopotače:** *A* v prerezu; *B* od spredaj in od strani; *a* zavojna votlina, ki se končuje z luknjama *e e* in tvori strupno cevčico; *d* zobna kost; *b* zobna votlina (kot pri sliki 3); *h* korenina; *i* konica zoba.

nato gubo obzobnico, v kateri se ludi skrivajo nadomestni zobje. Redno, t. j. kadar kača (glej sliko 5 A) svojih zob ne rabi, ji ležé skoraj vodoravno v ustih; ako pa hoče kača pičiti, dvigne gornjo čeljust navzgor in nazaj, in spravi ž njo nanjo prirastle strupnike v navpično lego. Istočasno pritisne posebno mišičevje na žlezo strupnico in jo izprazni, tako da izteče njen strup ob ali skozi zob v zadano rano. (Glej sliko 5 B.)

Poleg tega zobovja je ne glede na otrovno moč žleze merodajna velikost zoba za presojo nevarnosti pika. Kajti čim daljši so zobje, čim več strupa, in čim globokeje ga utegne spraviti kaka žival v svojega nasprotnika, tem nevarnejša je zanj.

Žleze strupnice odgovarjajo našim žlezam slinavkam oziroma našim ušesnim žlezam. Navadno se skrivajo pri kačah na obeh straneh gornje čeljusti, pod in za njimi. Pri nekaterih kačah segajo na hrbet, pri kači, callophis imenovani leže celo mogočno razvite v trebuhu. Žleze so zavite v posebno mišičasto kožo, in se dadó s pomočjo nanje prirastlih in ob njih razvrščenih mišic stisniti, skrčiti in izprazniti.

Kar se tiče množine strupa, velja v splošnem načelo, da imajo večje živali tudi več strupa v svojih žlezah. Seveda je pa njegova množina odvisna tudi še od drugih razmer, n. pr. kdaj je kača zadnjič vsekala, kolikokrat je to zapored storila, kako je rejena, živi na prostem, ali je ujeta itd., itd.

Slika 5. *A—B.* Shematična slika gadovih strupovodnih organov, *A* pri zaprtih, *B* pri odprtih ustih: *a* žleza strupnica; *b* cev, ki vodi od žleze do zoba in konča nad njim z luknjico *e*, od koder se izcedi strup v zobno odprtino *f*, in po njej naprej do spodnje odprtine na konici zoba; *c* čeljustnica, ležeča v miru v sliki *A*, z zobom *d* kvišku potegnjena pri odprtih ustih v sliki *B*.

Dočim nekatere kače proizvajajo naravnost ogromne množine strupenih izločkov, — n. pr. crotalus horridus ob normalnem ugrizku 1·5 grama — ne izločijo druge dosti več nego par kapljic, zato pa tem jačjega strupa. Navadno imajo kače z velikimi zobmi slabše, one z razmerno manjšimi pa hujše strupe. Tako je dala Naja tripudians v enem Calmettovih poskusov pri vsakem ugrizku poprečno 135, navadna klopotača pa nad 300 miligramov svojega strupa. Feoktistow je dobil pri svojih poskusih od modrasa 65, od gada pa 30 miligramov otrova za posamezen ugrizljaj. Iz tega bi se dalo sklepati, da ima gad hujši strup, kakor modras, a da je večja nevarnost modrasovega pika utemeljena v daljših njegovih zobeh in več kot še enkrat večji množini izločenega strupa.

Kakor smo že rekli, v resnici nestrupenih kač ni. Takoimenovane nestrupene kače samo nimajo ali dovolj močnih strupov, ali

ne v škodljivi množini, ali jim pa manjka potrebnih priprav, s katerimi bi lahko uveljavljale svoje orožje. Tudi se je dokazalo, da je sokrvica vseh kač v večji ali manjši meri strupena, tako da je utemeljeno mnenje, da strup kroži v kačji krvi in se po žlezah izločuje v zgoščeno visokostrupeno tekočino, ne pa, da bi te žleze ga stoprv na mestu proizvajale.

(Konec sledi.)

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

V prejšnji številki »Lovca« so bila v članku, ki nosi gornji naslov, zastavljena vsakovrstna vprašanja. Med njimi se nanašajo nekatera na sedanjo lovsko z a k o n o d a j o, njene dobre in slabe strani v praksi. Odgovori naj vsebujejo predloge za povzdigo lova osobito v zakonodajnem pogledu ter naj se razteza jo na posamezne, v omenjenem članku natančno označene predmete.

Kdor namerava na ta vprašanja odgovoriti, bo moral premotriti določbe in predpise, tačas v Sloveniji veljavnih lovskih zakonov in naredb, kakor tudi seznaniti se z lovskimi predpisi, ki veljajo za druge pokrajine naše države. V to svrho naj služijo sledeči pripomočki:

V Sloveniji veljajo:

a) Za območje bivše Kranjske:

Patent z dne 28. febr. 1786, o lovstvu in tatinskem lovu. (Ta patent je bil s poznejšimi specialnimi zakoni zelo modificiran in je torej le v posameznih točkah še poraben.)

Patent z dne 7. marca 1849, drž. avstr. zak. štev. 154, ki ureja izvrševanje lovske pravice. (Deloma izpremenjen s pozneje navedenim min. odl. z dne 15. dec. 1852, drž. avstr. zak. štev. 257.)

Ukaz min. za notranje stvari z dne 31. julija 1849, drž. avstr. zak. štev. 342, ki podaja nekatera pojasnila k patentu z dne 7. marca 1849. (Deloma izpremenjen s pozneje navedenim min. odl. z dne 15. dec. 1852, drž. avstr. zak. štev. 257.)

Ukaz min. za notranje stvari z dne 10. sept. 1849, drž. avstr. zak. štev. 386, ki pojasnjuje lovski patent z dne 7. marca 1849.

Ukaz min. za notranje stvari z dne 15. dec. 1852, drž. avstr. zak. štev. 257, o uživanju lovske pravice.

Zakon z dne 27. sept. 1887, dež. zak. štev. 27 za Kranjsko, s katerim se prenarejajo nekatera zakonita določila o izvrševanju lovske pravice.

Zakon z dne 17. aprila 1884, dež. zak. štev. 9 za Kranjsko, s katerim se uvajajo lovske karte za Kranjsko; deloma izpremenjen z zakonom z dne 10. dec. 1899, dež. zak. za Kranjsko štev. 2 ex 1900, in z naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 6. dec. 1919, štev. 784 Ur. l., in 10. dec. 1920, štev. 469 Ur. l., ki je bila deloma izpremenjena z zakonom z dne 28. febr. 1922, štev. 419 Ur. l.

Zakon z dne 19. maja 1889, dež. zak. štev. 12 za Kranjsko, o povračilu škode po lovu in divjačini.

Zakon z dne 31. oktobra 1922, štev. 378 Ur. l. ex 1922, s katerim se izenačujejo predpisi o prepovedanem lovskem času v območju pokrajinske uprave za Slovenijo. (Poprej naredba dež. vlade za Slovenijo z dne 22. dec. 1919, štev. 826 Ur. l. z dopolnilom z dne 10. jan. 1920, štev. 25 Ur. l.)

Kakor vidimo iz naštetih zakonov in naredb, imamo za Kranjsko obilico zakonov, kateri urejujejo posamezne predpise. Leta 1915 pa je bil sankcioniran enoten lovski zakon za Kranjsko, ki je produkt moderne zakonodaje. Zaradi vojnih razmer pa ta zakon ni bil razglašen v deželnem zakoniku in zatorej sploh ni stopil v veljavo. Vendar pa nam nudi za preuredbo lovske zakonodaje marsikaj dobrega.

b) Za območje bivše Štajerske so veljavni:

Zakon z dne 21. sept. 1906, dež. zak. štev. 5 ex 1907, s katerim se je za Štajersko izdal lovski zakon.

Izvršilne naredbe: 26. marca 1907, dež. zak. štev. 18; 26. marca 1907, štev. 19; 26. marca 1907, dež. zak. štev. 20; 26. marca 1907, dež. zak. štev. 21.

Delna izpremememba je bila odrejena z naredbo z dne 7. oktobra 1912, dež. zak. štev. 42.

Glede lovskih kart in prepovedanega lovskega časa je bil štajerski lovski zakon izpremenjen z zakoni iz leta 1922, navedenimi med zakoni za Kranjsko.

Naredba štajerskega namestništva z dne 20. jul. 1885, dež. zak. štev. 14, o pokončevanju roparske divjačine s strupom, izpremenjena z naredbo z dne 20. marca 1908, dež. zak. štev. 32.

c) Za območje bivše Koroške so veljavni:

Zakon z dne 4. avg. 1902, dež. zak. štev. 15 ex 1903, s katerim se je izdal lovski zakon za Koroško. Glede lovskih kart in prepovedanega lovskega časa je deloma izpremenjen z zakoni iz leta 1922, navedenimi med zakoni za Kranjsko.

Izvršilne naredbe: 10. maja 1903, dež. zak. štev. 16; 10. maja 1903, dež. zak. štev. 17; 10. maja 1903, dež. zak. štev. 19; 10. maja 1903, dež. zak štev. 20.

Dodatne naredbe: min. za zemljedelstvo z dne 16. jan. 1908, štev. 2261, glede samolastnega lova in z dne 13. jan. 1910, dež. zak. štev. 5, glede divjega kozla (Capra ibex).

d) Za območje Prekmurja velja

ogrski lovski zakon, v kolikor niso bili zakoniti predpisi za vse območje Slovenije izenačeni, n. pr. glede lovskih kart, prepovedanega lovskega časa, dež. lov. zaklada, taks. zakona.

e) Poleg navedenih zakonov prihajajo glede izvrševanja lova posredno še v poštev v Sloveniji:

Zakon o varstvu redkih ali za Slovenijo tipičnih in za znanstvo pomembnih živali in rastlin in o varstvu špilj v področju pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 28. febr. 1922, Ur. l. štev. 377. (Poprej naredba dež. vlade za Slovenijo z dne 19. febr. 1921, Ur. l. štev. 64.)

S tem zakonom sorodni so zakoni o varstvu za poljedelstvo koristnih ptičev.

Razglas pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 21. jan. 1922, štev. 216, o premijah za pokončevanje volkov. (Objavljen v Ur. l. štev. 10 leta 1922.)

Zakon o taksah in pristojbinah. Za lovstvo važna je tar. post. 101 a o taksi za lovske karte.

Pravilnik za izvrševanje odredb o taksah iz zakona o državni trošarini, taksah in pristojbinah z dne 27. junija 1921, njegovih izprememb in dopolnitev z dne 20. dec. 1921 in predpisov iz zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o taksah in pristojbinah z dne 25. oktobra 1923. Za lovstvo važen je člen 108 k tar. post. 101 a.

Določbe o javni straži, in sicer:

Min. odlok z dne 2. jan. 1854, drž. avstr. zak. štev. 4, o pripustitvi gozdarskega in lovskega osebja k prisegi za varstvo lova.

Min. odlok z dne 1. julija 1857, drž. avstr. zak. štev. 124, o lastnostih, potrebnih za prisego za gozdno in lovsko varstvo; deloma izpremenjen z novelo z dne 15. nov. 1867, drž. avstr. zak. štev. 131 h kazenskemu zakoniku.

Min. odlok z dne 20. avg. 1857, drž. avstr. zak. štev. 159, o pravici gozdnega in lovskega varstvenega osebja do orožja.

Zakon z dne 16. junija 1872, drž. avstr. zak. štev. 84, o oblastvenem delokrogu osebja, postavljenega v obrambo posameznih gran zemljedelstva.

Kljub temu, da imamo toliko podrobnih predpisov v lovski zakonodaji, so se pojavili pri njih izvrševanju marsikateri nedostatki. Tudi Slovensko lovsko društvo[1] je opozorilo na to, da so nekatere določbe ali nepopolne ali pa se v praksi premalo uvažujejo. Nekatere določbe so se nato tudi primerno predrugačile ali izpopolnile. Pri tolmačenju posameznih predpisov so se po pristojnih oblastvih zavzele gotove smernice, ki so v korist pravilnejšemu izvrševanju lova. Da pa niso odpravljeni vsi nedostatki, je pri upoštevanju obstoječih razmer lahko uvideti in umeti.

Iz citiranih zakonov in naredb je razvidno, da imamo v Sloveniji za vsako bivših dežel: Kranjsko, Štajersko, Koroško in Ogrsko, katerih deli tvorijo današnjo Slovenijo, različno zakonodajo, ki je le deloma bila po prevratu izenačena. Službeno uradovanje je zaradi prece komplicirano. Tudi onim lovcem, ki lovijo po raznih delih Slovenije, ni lahko, obvladati te raznolične predpise. Zato se je pojavilo stremljenje, da bi se vsaj glavni predpisi v Sloveniji izenačili ter so se bila v to svrho spomladi leta 1921 pričela pripravljalna dela za osnutek modernega in razmeram odgovarjajočega zakona za območje celokupne Slovenije. —

[1] Glej »Lovca«, letnik 1921, štev. 20.

Poleti istega leta pa je prišla odredba ministrstva za šume in rudnike iz Beograda, da naj se čimprej, vsaj do jeseni 1921, pripravi in pošlje material za načrt okvirnega lovskega zakona, ki se bo porabil za splošni državni lovski zakon. Enak poziv so dobile tudi druge pokrajine v naši državi.

S pozivom na odredbo imenovanega ministrstva je takratni gozdarski oddelek pokrajinske uprave za Slovenijo zbral gradivo ter sklical ponovnokrat seje, pri katerih so sodelovali zastopniki predsedstva pokrajinske uprave, oddelka za kmetijstvo in Slovenskega lovskega društva. Glavni posveti so se vršili trikrat in so se zaključili s tem, da se je sestavil kratek osnutek, ki bi bil, ako se upoštevajo načela naše ustave in prečanske dosedanje zakonodaje, primeren za okviren državni lovski zakon.

Doslej sem zastopal mišljenje, da ne kaže seznaniti javnosti o sklepih omenjenih posvetovanj, ker še ni jasno, kolikšen uspeh ali neuspeh nas čaka. Ker pa je bil v lanskem letniku lista: »Glas lovdžije«, ki ga izdaja srezko savezno lovačko udruženje v Osijeku, objavljen projekt zakona o lovu, izdelan po komisiji v ministrstvu za šume in rudnike leta 1922 za vso kraljevino, ne bo odveč, ako se seznanijo člani S. L. D. s smernicami, ki so bile merodajne za naš osnutek, nasprotno pa tudi z idejami, ki jih ima citirani, že objavljeni ministrski projekt. Po možnosti preskrbimo tudi predloge, ki so prišli iz drugih pokrajin. Radi tega sem se odločil, da v kratkih potezah objavim bistvena vprašanja, o katerih se je leta 1921 pri nas obravnavalo, priključivši jim osnutek našega okvirnega zakona. Objavi slednjega naj bi sledili osnutki iz drugih pokrajin, ako nam bodo na razpolago. (Dalje prihodnjič.)

Ing. Vojko Koprivnik:

Moj lanski gams.

Jesen je razlila svoje pestre boje v goščave gozdov. Po slemenih planin pa je že bil zapadel prvi sneg.

Prijatelj mi je priskrbel povabilo in mi pomogel do veselega, svobodnega pohoda v goré, na lov na divje koze.

Logar mi je bil prideljen v spremstvo. Gorenjec - korenjak, svež in jeder, poln zdravja in moči, kakor jih ustvarja samo priroda naših visokogorskih revirjev. Vedro sva korakala po stezah, nastlanih z jesenskim listjem, navzgor, skozi temno smrečje in pisano bukovje vedno dalje, vedno višje v tihe samote gorskih gozdóv. Gozd dobiva obliko pragozda. Podrti velikani trohnijo med svežim naraščajem, v zaščiti vejevja starega smrečja, raz katero se spuščajo starikave brade visečih mahóv. Že sva dospela v pas, kjer se vitki macesni pozdravljajo z borovim ruševjem. Pojavlja se sivo kamenje med preperelim štorovjem. Gosti oboki spletenega vejevja se jamejo trgati ter odpirajo okna, iz katerih že vidiš v sive stene vrhov nad seboj, ki nemo štrlijo v sinje nebo. Dolga melišča se izlezajo kakor sivi jeziki od skal v zelene blazine pozemnih mahovin, in semterlja se privije kak pramen srebrne vode izpod napadlega listja. Šoje s svojimi hripavimi klici spremljajo našo hojo in veverice so naluščile nekaj storževih lusk na naše klobuke.

V tem se nam prikaže streha lovske koče med šiljastimi smrekovimi vrhovi. Peščen pot zavije kraj stare bukve čez malo brv, izpod katere žubori voda bistrega studenca, osenčenega od velikih listov praprotja in ostrož. Logar je odklenil ter šel, da priredi čaja. Jaz pa sem se spustil na klop pred kočo ter se naslonil na vlažna bruna, da si oddahnem.

Obdajal me je gorski zrak, hladen in svež, prepojen vonjav, puhtečih od snežnih skal in ruševja. Zapraskelale so trhle veje na

ognjišču in dim se je rahlo izgubljal med temne drevesne vrhove. Tam izza koče šumljanje studenca; okó mi je zrlo po preseki nizdol v dolino in daleč tja ven v ravan, preko belih vasi in polja. Od vsepovsod je dihal mir in hlad gozdov, zrak je nosil bistro tišino planin, in zajelo me je tisto zdravo in sveže lovsko ozračje, ki ne pozna ne zavisti ne klevete in v katerem ugasne spomin na vse zlobe mestnega življenja.

Po dobri uri odmora sva se z logarjem napotila naprej, v naše pravo današnje lovišče. Po ozkih stezah me je vodil navzgor v skalovje, vedno višje do tistih kamnitih čeri, ki so dom divjih koz. V zatišju ruševja mi je odkazal mesto pod vejevjem zadnjega starega macesna, sam pa je odšel, potegnil malo v stran in kmalu sem ga izgubil izpred oči.

Tam pod starim macesnom, ki so ga oskubili vetrovi in zime, sem sedel kakor kraj velikega strelovoda na skali. Opazovati sem mogel vso skalnato stran pred seboj, kjer bi se imel pojaviti trop divjih koz, ali vsaj kak star kozel na osamljeni paši. Mesto, na katero me je bil odredil lovec, je bilo tako izredno dobro izbrano, da sem kakor iz razglednika starodavnega gradu pregledaval vse divje skalovje pobočja in kakor iz gnezda gledal na gozdnata pogorja in dolge doline in daleč tja v sosedne snežne vrhove. Zrak, ki me je obdajal, je bil še bolj svež in tih, kot spodaj pri koči; kakor da je pravkar padel iz visokih prostorov nebá nad menoj. Tam daleč iz nižave je prihajal tajinstven glas penečih se potokov, in pa šum košatih dreves, v katerih vrhove je zaigral večerni veter. Tupatam je poknila prhka vejica ali se je slišal klic kanje. In zavzel me je vsega tisti vesoljni, božji mir, ki vlada samo v teh visokih planinskih samotah, pod vrhovi gora in snežnikov, kjer ni ne prahu ne ropota človeške vsakdanjosti, kjer kraljujejo samo mir in neskončni čas in daljave brez kraja...

Lahno, kot v sivih koprenah, je pričel padati mrak. Doline pod menoj je zagrnila bela megla, a na nebu so prisijale prve, plahe zvezdice. V sivo steno je odplul, skoraj neslišno, orel v prenočišče, in iz nočnih gozdnih senc so že zaklicale prve sove. Tam na zapadu je nad vrhovi gora ugašala poslednja zarja v bledih, zelenkastih svilah, ki ti v srcu vzbujajo čut, kakor da se je pred teboj odprlo nebó, in da se ti je prikazal tisti svetli pot, ki vodi iz tega življenja tja ven v blesteče daljave nebá, tisti pot, po katerem je odšlo že toliko tvojih bližnjih, odšlo in se ne več vrnilo...

In ko sem zrl v te daljave, te silne praznine svetovnih daljav, mi je bilo, kakor da jih morem vse zopet videti, kakor da jih morem prizvati, vse moje rajne, ki so odšli, vse, ki sem jim držal roke in slušal njih besede in jim gledal v tople oči. In bilo mi je,

kakor da morajo priti, kakor da jih mora privabiti toplota življenja iz tihih višav, v katere so odšli, kakor da morajo priplavati iz te blesteče daljine, ki tako naravnost vodi iz nebeških prostorov v mrak naše zemlje... Kaj? — Je bila govorica? Veter v skalovju? ... Ali besede očetove? Tople, spet kot nekdaj? — — — »Vidiš postrv? Tamkaj za penami? — Čuješ čmrlja? Pod mah se je vrinil tam izpod breze.« — — — In od zgoraj, kraj blede zvezde, pogledal me je tih obraz. S tistimi velikimi čistimi očmi moje sestre, z očmi brez hrepenenja in brez greha, ki so bile vselej tako skromne in vselej tako vesele in zadovoljne, tiho vdane v božjo voljo in polne zaupanja v dobroto Nebes. Vidiš v njih, da nikoli niso zalesketale v borbi življenja, nikoli zažarele v strasteh naše zemlje. Tiha in tuja, brez madeža, je šla skozi vrvenje tega sveta... In blažen je bil njen smehljaj, in brez želje po mladih dneh na tej zemlji... Sem čul njen glas? Mehak in blag, kot nekdaj, pri igri na vrtu? — — »Stara mama. — Naš ded. — — — Prišel je tudi že drugi stric — — —«

V tem trenutku se je v stenju odtrgal kamen. V skokih, vedno večjih, je padal čez skalovje in utonil v šumo in mah... Odlomil se je drugi, in zdrčal po žlebu — — Napel sem uho in ostro motril skalovje... Zopet se je drobil prod in trkljal čez pečevje. Ali v stenah se je bil napravil že gost mrak.

Oprezno je pristopil lovec, in mi zašepetal na uho: »Pretemno je že. Tam se pasejo. — Ponoči se ne bodo prestavile.«

In ko sem ves odrevenel od dolgega čakanja počasi in pazljivo vstajal ter vrgel puško čez ramo, mi reče: »No, danes je pa bil tih večer, da si mogel angelce čuti.«

Odvedel me je v kočo.

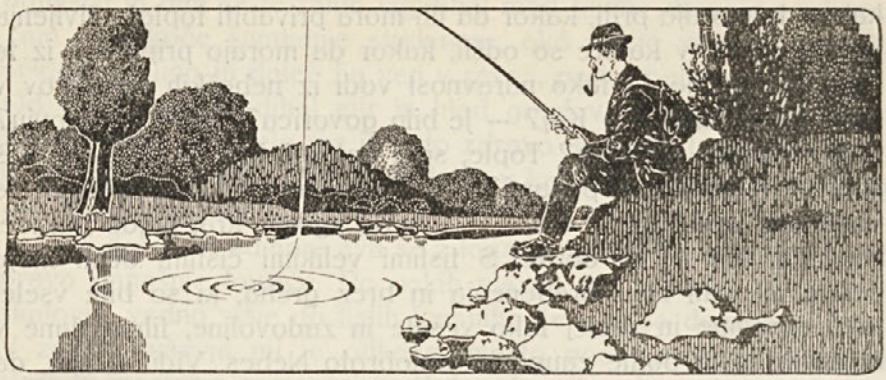
Zjutraj, prej ko je zasvetil dan, sva bila že zopet na mestu.

Ko so se prve megle trgale od pečin in ko je prvi svit zarje zablestel na robu vrhov — je počil strel. Močno je odmeval v planinsko jutro.

Tam v sivem skalovju je padlo nekaj črnega na zeleno rušo. Bil je gams!

Z zeleno vejico na klobuku sem se vrnil v dolino.

Dr. August Munda:

Nekaj podatkov o sulcih v naših vodah.

Sulec živi v Evropi le v Donavi in nekaterih njenih pritokih. Med te pritoke spadata tudi glavni reki naše ožje domovine, Sava in Drava in baš Slovenci smo tako srečni, da imamo kralja rib v svojih vodah. Narava nam je prepustila ta naravni zaklad, mi pa smo kot kulturen narod prevzeli častno nalogo, da ga čuvamo in ohranimo svojim vodam.

Sulci žive le v nekaterih pritokih Donave, drugih se skrbno izogibajo. Ihtiologi so ugibali dolgo, kaj je temu vzrok, pa so prišli slednjič do zaključka, da ugaja sulcem očividno le apnena voda. In to je najbrže vzrok, zakaj ni moči udomačiti sulca v vodah, ki ne teko po apnencu.

I.

O selitvi sulcev ob drstitvi.

V življenju sulca je še marsikaj nepojasnjenega in tajinstvenega. Mnogo so o njem pisali, zaznamenovali ga z markami, gojili ga v vališčih, v ribnikih; dognali, kako uspeva, kako raste, kdaj postaja ploden. Vendar še danes ne vemo točno, odkod prihaja, ko se pojavlja na drstiščih in kam se vrača, ko se je izdrstil; ne vemo, ali je stalna riba, ki trajno biva na svojem prostoru, ali je riba selilka, ki se seli ob svojem času in pod določenimi pogoji.

Odgovor na ta vprašanja je važen za znanstvo, pa tudi za praktika, ki se peča z gojenjem sulca. Jasnost v tem pogledu so skušali doseči z markiranjem sulcev. Markirali so jih s tem, da so jim pritrdili majhno, niklasto ploščo z niklasto ali srebrno žico na tolščenko. Ploščico so opremili s številko, serijo, dnevom,

krajem, kjer so jih spustili v vodo in eventuelno še z drugimi podatki. Leta 1914. so spustili na stotine markiranih sulcev v Savo; ni se pa čulo, da bi bil kdo ujel sulca z opisano znamko. Očividno marke ne drže in odpadejo radi gnojenja rane. Dosedanji neuspehi pa ne smejo biti vzrok, da bi markiranje sploh opustili, ker je edino sredstvo, ki nam more posvetiti v življenske prilike in navade kralja naših voda. Markiranje rib ima predvsem namen dognati, ali ostane riba stalno na svojem mestu, ali se seli, kdaj se seli in kam, v kateri starosti, v katerem letnem času in na katere daljave.

O selitvi sulca vemo zelo malo. Gotovo je le to, da pri sulcu prirodni nagon po potovanju ni tako razvit kakor pri njegovem najbližjem sorodniku lososu. Losos se seli ob drstitvi iz morja v reke in iz njih v najmanjše pritoke; sulec pa živi stalno brez izjeme le v sladkih vodah in potuje ob dresti le na manjše razdalje v manjše vode in pritoke. To potovanje ima vzrok v naravnem nagonu nuditi zarodu, ko se izleže, vse življenjske pogoje (plitvo vodo, obilo hrane, varno zavetje).

Sulec ne potuje ob dresti nevzdržema po rekah navzgor kakor losos. Potuje le na manjše razdalje, kolikor treba, da si najde primerno drstišče. Na večje daljave se selijo sulci, ki v bližini svojih skrivališč nimajo primernih drstišč; v pritoke potujejo oni, ki so jim pritoki najbližja drstišča, drugi se drste v rekah samih, ako najdejo v njih primerna mesta za drest.

So v rekah prostori, kjer sulec stalno prebiva; to so globoki tolmuni ob skalah ali regulacijah, ki se končajo s plitvim curkom s prodovitim dnom. Na drugem bregu je voda običajno mirna in plitva; tam se igra ob solnčnih dneh nebroj belic. Stalno mesto sulca je globočina; v plitvino zaide, ko lovi. Plitvi prodasti curek pa mu služi za drstišče. Tam se izdrsti, ako ima pri sebi zakonsko družico. Ako pa je samec, se poda na daljše ali krajše potovanje, dokler ne najde izvoljenke svojega srca.

V Bohinjki — tako pripovedujejo stari ribiči na podlagi dolgoletnih opazovanj — potujejo sulci ob dresti po vodi navzdol. Vzrok je očividno ta, da jim je voda v gornjem toku premrzla.

V Savi pri Gostinci se drsti vsako leto več parov sulcev kljub temu, da je Kamniška Bistrica odtod le 2 do 3 km oddaljena. Kamniška Bistrica nudi sulcem najboljša drstišča, ribjim latovom pa najlepšo priliko, da nabadajo sulce ob dresti na osti.

Prošlo leto se je drstilo v Savi pri Tacnu okrog 10 parov sulcev-velikanov, težkih približno 12—18 kg. Tacen je lep kraj za sulce, vendar toliko sulcev ne premore; sulci so bili torej po veliki večini tujci. Odkod so prišli? Od Tacna do Zaloga je Sava

regulirana, v ribarskem oziru brez vrednosti; v tem delu Save ni večjih sulcev. Vse drstnice so prišle vsaj iz okoliša Kresnic, Litije, mogoče tudi iz Zidanega mosta, torej iz razdalje 30 do 40 km.

Sulci od Tacna navzgor se drste blizu Mednega, ponajveč pa v Sori pred Goričanami, ker jim medvoški jez zapreČuje prehod v gornji tok.

V Ljubljanici od Vevč navzdol se ne drsti mnogo sulcev; očividno jim ne prija voda, ki je onesnažena po kanalih in strupenih odtokih vevške papirnice. V okolici Fužin pa opazujejo vsako leto sulčjo drest. Ti sulci prihajajo le redkokdaj iz dolnjega toka drstit se v Fužine, ker jim jez v Vevčah zapreČuje prehod; preko tega jezu morejo le ob povodnji, ko je vodno stanje visoko. Sulci, ki se drste v Fužinah, so torej večinoma domačini. Sulci iz Ljubljanice pod mestom se drste v Malem grabnu, oni nad mestom pa vsi v Mali Ljubljanici na Vrhniki; za drstišče jim služi kotlina ob izlivu Hribškega potoka. To je edino drstišče za sulce v Ljubljanici od Ljubljane navzgor. In baš v to mesto se stekajo strupeni odtoki Polakove usnjarne na Vrhniki. Ni čuda, da so storili ribiški interesentje, osobito Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani vse, da napravijo konec temu sistematičnemu uničevanju zaroda naše najplemenitejše ribe.

Iz navedenih primerov izhaja, da sulec ob dresti ne potuje iz slepega nagona kakor losos ali jegulja, nego zgolj radi tega, da si najde primerno drstišče.

Za drest si izbirajo sulci plitve curke, kjer je dno pokrito z drobnim prodom. Tu si izkoplje ikrnica z repno plavutjo drstno jamo, leže vanjo in čaka na ženina. Že na potovanju jo spremlja običajno po več mlečnikov, ki se bore med seboj za prvenstvo. Najjačji med njimi ostane seveda zmagovalec in postane srečen ženin. Ko potujejo na drstišča, ne zauživajo sulci običajno nikake hrane, gotovo pa ne, ko so na drstišču. Drest sama pričenja z ljubimkanjem, ki se pa ne vrši vedno v oblikah ljubavne nežnosti. Spočetka se mlečnik približuje ikrnici sramežljivo zdaj z desne, zdaj z leve, sčasoma postaja burnejši, jo suva, se vanjo zaganja, se nanjo zvali in ko ju je slednjič ljubimkanje ogrelo in jima prikipela strast do vrhunca, se privijeta tesneje drug k drugemu, z repno plavutjo se nekako okleneta, života zadrhtita, se streseta, voda se skali: ikrnica je spustila ikre, mlečnik pa jih je oplodil z mlekom. V trenutkih drstne blaženosti ne marata za ves svet in ne poznata nikake nevarnosti ter je kaj lahko se jima približati. To vedo dobro ribji tatovi in marsikateri sulec plača trenutke svoje zakonske sreče z življenjem.

Ikrnica odloži, ako je odrastla, 10.000 do 20.000 — 4 do 5 mm velikih iker in jih zasuje z repno plavutjo s peskom, čim so oplojene.

Sulec se drsti meseca marca in aprila, običajno sredi marca — o sv. Jožefu, pravijo ribiči — v toplejših vodah prej, v mrzlih pozneje. V Krki je sulčja drest že februarja, v Bohinjki pa navadno šele početkom maja. Raditega je pokrajinska vlada za Slovenijo razširila varstveno dobo za sulca do 31. maja, za Krko pa še posebej od 1. februarja.

Po dresti se vračajo sulci z ženitovanjskega potovanja po rekah navzdol na svoja redna bivališča. Poedini izmed njih, ki se ne drže starih sulčjih običajev, se ustavijo tudi kje med potom, ali pa ostanejo blizu drstišč, če so v bližini ugodna, globoka mesta s primernim zavetjem. Tako zasledimo večkrat nepričakovano v manjših potokih v poznem poletju sulca velikana, ki je zaostal po dresti. Na Vrhniki opazujejo vsako leto, kako se vale sulci po dresti po plitvinah po Ljubljanici navzdol v svoja stara domovja. Marsikateri izmed njih, ki mu ni za potovanje, pa ostane na Vrhniki in se masti z vrhniškimi lipani, dokler mu ne pristriže nit življenja nenasitni sulčar.

Izven dresti se sulci ne selijo. Pravijo sicer, da potujejo tudi jeseni po rekah navzgor, vendar to ni dokazano. Splošno sulec ne menja rad svojega mesta. Seli se po vodi navzgor, če mu dosedanje bivališče ne nudi več dovolj hrane; po rekah navzdol pa potuje, ako ga prisili k temu vodno stanje; redoma pa se vztrajno drži svojega prostora. Saj so znani sulčji velikani, ki jih opazujejo domačini dolga leta na istem mestu in ki imajo često pravljično velikost.

II.

O gojenju sulcev.

Po številu iker sodeč, bi se moral sulec dobro ploditi; temu pa žalibog ni tako. Ribe, ki se plode spomladi, se drste sicer v ugodnejših prilikah kakor one, ki se drste pozimi (postrvja plemena). Spomladi je voda toplejša, ikre se razvijajo radi tega hitreje, nevarnost, ki jim preti, je torej znatno manjša. Vkljub temu je število sulčjega zaroda v prostih vodah precej pričlo. Da ne omenjam roparjev, ki se hranijo z ikrami, preti sulčjim ikram in zarodu še druga velika nevarnost, namreč poplave, ki prihajajo vsako leto baš v tem času, ko začne v gorah kopneti sneg. Poplave uničujejo redno vsako leto znaten del sulčjega zaroda. In baš zato je neobhodno potrebno, da valimo sulčje ikre umetno v vališčih.

O umetnem gojenju sulca se je mnogo pisalo, za gojenje in proti gojenju. Nekateri so mnenja, da sulca sploh ni treba umetno gojiti, ker se itak drsti v mnogo ugodnejših prilikah kakor postrv. Tudi ne primanjkuje zarodu, ko se izleže, prirodne hrane. Takrat se izdrste bele ribe; njih milijonski zarod pa je mladim sulčkom najboljša in najprimernejša hrana. Vse to je res, a treba pomisliti, koliko nevarnosti preti sulčjim ikram in zarodu radi spomladanskih poplav. Vrhu tega so uničile regulacije mnogo drstišč, tvornice pa sistematično ugonabljajo s strupenimi odtoki ikre in ribji zarod v najnežnejši mladosti.

Drugi nasprotujejo umetnemu gojenju sulca iz razloga, da se dosedanji poizkusi gojenja niso obnesli in ker se pri osmukanju uniči preveč drstnic.

Da se pri osmukanju ta ali ona drstnica tako poškoduje, da je ni mogoče več spustiti v vodo, je vkljub pazljivosti neizogibno. Sulec je velika, močna riba, ki jo je težko tako obvladati, da ne bi dobila pri osmukanju nekaj poškodb in prask; na praskah in odrgninah pa se kaj rad zaredi plesnivec (bissus), ki uniči ribo v nekaj dneh. Vkljub temu bo pri količkaj previdnem ravnanju mogoče, spustiti večji del osmukanih sulcev zopet nazaj v vodo.

Seveda je treba paziti že pri lovi, da drstnic po nepotrebnem ne poškodujemo. Načeloma jih lovimo le z mrežo, absolutno nedopustna so druga lovna sredstva, kakor zanke, da o osteh niti ne govorim. Edino lov z mrežo omogočuje, da moremo spustiti ribo, ki smo jo osmukali, zopet nepoškodovano v vodo.

Kdor hoče loviti sulce ob dresti v svrho dobave in oplojenja iker, si mora izposlovati oblastveno dovoljenje. Taka dovoljenja dajejo politična oblastva, in sicer okrajna glavarstva. (§ 56 kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, štev. 16 dež. zak. iz leta 1890, § 5 štajerskega deželnega zakona z dne 2. septembra 1882, štev. 11 dež. zak. iz leta 1883, § 3 koroškega dež. zak. z dne 2. marca 1882, štev. 17 dež. zak.) Na ozemlju bivše Kranjske morajo politična oblastva zaslišati okrajni ribarski odbor, preden dovolijo lov drstnic. Politična oblastva naj bi dajala taka dovoljenja le povsem zanesljivim osebam; v dovoljenju naj bi se določalo, koliko drstnic se sme ujeti, kako in s čim se jih sme loviti in kdo bo nadziral lov. Dovoljenje naj bi se dalo le z izrečnim pogojem, da se morajo drstnice po osmukanju zopet spustiti nazaj v vodo. Na Gorenjem Avstrijskem so ribarski odbori pošiljali k lovu sulčjih drstnic v svrho nadziranja odposlanca, ki ga je plačevala vlada.

Umetno gojenje sulcev ima pozitiven uspeh le tedaj, če spustimo drstnice po osmukanju zopet nazaj v vodo; sicer je korist

umetnega gojenja očividno manjša od škode, ki smo jo zadali ribarstvu s tem, da smo uničili drstnice, ki bi dajale sicer vodi še leta in leta svoj zarod. Škodo, ki jo povzročamo na ta način ribarstvu, precenimo najlažje, če si predočimo, da rabi sulec približno 10 let, da doseže težo 10 kg. Kolikim nevarnostim je moral uteči, da je dosegel to težo, in kolikokrat bi se bil še izdrstil, ako bi bil ostal pri življenju! Ubiti sulca radi iker je isto, kakor posekati jablan, da dobimo jabolka. Škoda, ki jo napravimo, ko ubijemo drstnico, je očividna, korist, ki jo pričakujemo od zaroda, pa je še problematična. Nebroj je neprilik, nešteje so nevarnosti, ki čakajo mladice, preden postanejo plodne!

Dosedanji poizkusi umetnega gojenja sulčjega zaroda niso prinašali tako ugodnih uspehov kakor gojenje postrvi. Gojenje postrvi sloni na stoletni praksi; gojitev sulca pa je bila omejena dosedaj le na posamezne poizkuse. Vkljub vsemu pa moramo reči, da so bili ti poizkusi vseskozi povoljni.

O sulčjih ikrah pravijo, da so mnogo občutljivejše proti usedlinam blata kakor ikre drugih salmonidov. Ako voda vališča ni povsem prosta takih usedlin, jo je treba čistiti z umetno filtracijo.

V Sloveniji imamo ugodno priliko za dobavo sulčjih iker. V Savinji pri Celju se izdrsti vsako leto večje število sulcev. Teren je ugoden, da drstnic ni težko uloviti. Od teh drstnic bi se moglo dobiti toliko iker, da bi zadostovale za vso Slovenijo, presežek bi mogli celo izvažati oziroma zamenjati za ikre rib, ki jih pri nas ni.

Vendar izvoza ne bi priporočal, ker moramo predvsem gledati na to, da zaredimo sulca v domačih vodah. Baš proti sulcu, ki je sin nebrzdane divje narave, se je zaklelo nebroj pridobitev sodobne kulture: Vodne naprave, jezovi, kanalizacije, regulacije, zatvornice, strupeni odtoki tvornic, slednjič — in ne na zadnjem mestu sportni ribič s svojo moderno lovno napravo, ki se spopolnjuje od leta do leta z rafinirano iznajdljivostjo. Vsem tem nevarnostim moremo kljubovati le s tem, da skrbno gojimo sulca in ga leto na leto vlagamo v naših vodah.

Z Dunaja so nekaj let pošiljali sulčje ikre na Angleško, pa so izvoz slednjič opustili, ker so zarod krvavo rabili za lastne vode.

Kot kuriozum omenjam, da so leta 1905 prenesli sulčje ikre donavskih sulcev na Angleško in jih tam valili. Mladice so vložili v reko Colne river, ki teče približno 50 km severno od Londona. Sulčki so se prijeli; nekaj se jih je leta 1910 že drstilo in so

tehtali okrog 3 kg. To je dokaz, da se sulec udomači tudi v tujih vodah. Ali so ostanki teh sulcev še sedaj na Angleškem, mi ni znano.

Največ preglavice dela gojitelju rib vprašanje, s čim naj hrani sulčji zarod. Sulčki ne uživajo umetne hrane (ribje moke, vranice i. dr.). Tega Angleži niso vedeli, ko so počeli pred približno 20 leti valiti sulčke, pa so jim dajali umetno hrano, dokler niso vse ribice poginile. Sulčji zarod rabi prirodno in živo hrano. Pa tudi s tem odgovorom še ni rešeno gorenje vprašanje. Sulec se drsti v plitvi vodi, v brzih curkih na prodovitem dnu, kjer običajno ni niti vegetacije, niti mnogo prirodne hrane, t. j. živalstva nižje vrste (krustacej, ličink itd.). S čim torej skrbi narava, da prehrani sulčji zarod, ko se izleže iz iker? Odgovor ni težak. Nekaj tednov pozneje, ko se je sulec izdrstil, se pričenjajo drstiti bele ribe. Te odlagajo svoje drobne ikre na milijone na mestih, ki jih je odredila narava ribam za drest, tako sulcem, kakor njim. Zarod belih rib (osobito podusti) se izleže že v 2—3 tednih po oplojenju in baš ta zarod služi malim sulčkom za hrano.

Seveda ne moremo reči, da se drsti sulec po naravnem instinktu baš tam, kjer se drste tudi bele ribe. To je več ali manj slučaj, tem bolj, čim več drstišč je v vodi. Ker je pa v naših vodah osobito radi regulacij primeroma malo dobrih drstišč, je verjetnost tem večja, da se bodo drstile na mestih, kjer se je izdrstil sulec, tudi bele ribe, to pa radi tega, ker se drste bele ribe (podusti) baš na plitvih, tekočih, prodovitih mestih, ravno tako kakor sulec.

Le na ta način si moremo razlagati, da zrastejo sulčki v naravi v prvem letu jeseni že do 20 cm, v ribnikih in vališčih, kjer jih hranimo le z živalstvom nižje vrste (s krustacejami), pa zaostajajo v rasti.

Če gojimo sulčke v ribnikih ali vališčih, dajmo jim torej hrane, ki je sulcu kot ribi roparici primerna in to je edino zarod belih rib. Narod jim pravi »knofeljce«, ker jih je sama glavica, život jim je tenak kakor igla.

V prostih vodah se hranijo sulčje mladice očividno največ s takim ribjim drobižem in zato so sulci v vodah, kjer je mnogo belih rib, dobro rejeni, v vodah, kjer teh ni, pa degenerirani. Sulci v Poljanski Sori so vitki, sestradani, ker ni belih rib, četudi je Sora sicer rodovitna postrvja voda.

(Dalje prihodnjič.)

Iz lovskega oprtnika.

Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I. o naših loviščih. Na svetosavskem elitnem plesu v Beogradu dne 27. jan. t. l. je Nj. Vel. kralj pri serklu počastil našega društvenega predsednika dr. Lovrenčiča z ogovorom in se z njim razgovarjal o lovskih razmerah v Sloveniji. Zanimal se je zlasti za medvede v kočevsko-ribniškem pogorju in pripomnil: »V Sloveniji imate krasna lovišča«. Njegovo Veličanstvo je končno izrazilo nado, letos povodom bivanja na Bledu jeseni pridno loviti.

Predavanje. Dne 7. februarja t. l. je otvorilo S. L. D. vrsto predavanj, ki jih namerava prirejati tekom mrtve lovske sezone za svoje člane. Predaval je društveni predsednik g. dr. Lovrenčič o zakupnih, podzakupnih in odstrelnih pogodbah. Predavanje je bilo jedrnato, stvarno in zanimivo. Prostorna soba pri »Šestici« je bila polna vnetih častilcev sv. Huberta. Resnici na ljubo pa bodi položeno, da smo pričakovali še večjega zanimanja od strani ljubljanskih lovcev za taka in enaka predavanja, ki nudijo vsakomur izmed nas važna pojasnila o naših pravicah in o naših dolžnostih. Koncem predavanja se je vnela živahna debata in sta prišli tekom debate na razgovor dve za lovce velevažni vprašanji: arondacija lovišč pôtem korekture mej in pa obvezno članstvo S. L. D. za vse lovce in posebno za vse zakupnike lovišč. O teh vprašanjih kaj več o priliki. M. H.

Iz »Udruženja jugoslavenskih šumarskih akademičara« v Zagrebu. Ob dvajsetletnici »Udruženja jug. šum. akademičara« se je dne 13. dec. 1923 po inicijativi nekoliko članov osnovala »Lovska sekcija«. Namen te sekcije je zbuditi pri šumarskem naraščaju smisel in voljo za negovanje in čuvanje lova. Opazilo se je namreč, da baš pri mladih gozdarjih ni niti volje niti smisla za pravo lovstvo.

XII. odborova seja Slov. lovskega društva ali druga seja v letošnjem letu je bila dne 21. februarja 1924.

Potek seje je bil naslednji:

Zapisnikar prebere zapisnik XI. plenarne seje, ki se odobri brez pristavka.

Društveni blagajnik poroča, da je Jugoslovanska tiskarna poslala obračun za tiskanje »Lovca« l. 1923. To se vzame na znanje. Podružnica S. L. D. v Ptuju prosi, da se ji nakaže proti poznejšemu obračunu o nabrani članarini, v svrho kritja vsakdanjih pisarniških in poštnih stroškov nekaj gotovine. Poročevalec predlaga Din 200.—. Sprejeto.

Akademsko društvo »Danica« v Zagrebu prosi za brezplačen izvod »Lovca«. Poročevalec omeni, da se list že pošilja. Sklene se tudi pošiljati brezplačno »Lovca« Udruženju šumarskih akademikov v Zagrebu.

Glede akcije za pridobitev novih članov pótem okrožnice poroča blagajnik, da se je odzvalo veliko število lovcev, vendar ne more še navesti popolnega uspeha, ker dohajajo še vedno prijave. Stroški znašajo okrog Din 5000. Ker pa se je delalo na podlagi katastra izgotovljenih lovskih kart, se je pomotoma pozvalo za pristop tudi nekaj starih članov, kar je izzvalo nekaj neljubih zamer. Predsednik prosi gg. odbornike, naj pri vsaki priliki pojasnijo članom, kako je moglo priti do takih pomot.

Predsednikovo poročilo: Soli je po blagajnikovi izjavi še okrog 4000 kg na razpolago. Predsednik priporoča gg. odbornikom osebno agitacijo, da se preostala sol kmalu razpeča.

Urednik prosi za nadaljnjo sodelovanje dosedanjih dopisnikov. Predsednik izrazi željo, naj bi tudi gg. odborniki skrbeli za članke in naj pišejo vsaj za lovski oprtnik.

G. dr. Ponebšku izreče predsednik v imenu odbora za dosedanje urejanje društvenega glasila ponovno najsrčnejšo zahvalo, kar je bilo na temelju sklepa prejšnje odborove seje že objavljeno.

Sklene se prirediti dne 6. marca t. l. ob 20 zvečer II. predavanje S. L. D. Predava g. podpredsednik Hafner »O povzdigi lovstva«. Objavi naj se v ljubljanskih dnevnikih.

Lovska družba Črni vrh priredi v Ribnici dne 24. februarja ob 20 zvečer lovski ples. Ker je čisti dobiček namenjen fondu »Zelenega križa«, je želeti, da se te prireditve po možnosti udeleže gg. odborniki.

G. dr. Bevk je pismeno prosil, da se ga razreši odborniškega mesta. Odbor vzame njegovo odpoved na znanje. Ker je izpraznjeno odborniško mesto g. Jakila in g. dr. Bevka, se sklene na prihodnjem občem zboru pótem volitev izpolniti odbor.

Po daljši debati glasujejo soglasno gg. odborniki za sledeči predlog: Za kandidata na izpraznjeni mesti se proglasita gg. Anton Juvančič, upok. kapetan, in Maks Jelenc, policijski oficijal, oba v Ljubljani.

Nato se sprejme dnevni red za XIII. redni občí zbor, ki se vrši, kakor je bilo v »Lovcu« in v dnevnikih napovedano, dne 19. marca t. l. ob pol 10 v steklenem salonu restavracije na Južnem kolodvoru v Ljubljani.

Dopisi:

Vabilu na občí zbor hrvatskega društva za gojenje lova in ribarstva v Zagrebu se sklene, odzvati se pismeno.

Dopis mestnega magistrata, v katerem se sporoča, da ne more občinski svet znižati pasje takse za lovske pse, se vzame na znanje.

Dopis V. orožniške brigade, ki predlaga, da se nagradijo za preganjanje lovskih tatov posebno zaslužni orožniki, se odstopi finančnemu odseku v proučitev in nasvet.

Poročilo odsekov.

V imenu pravnega odseka poroča njegov načelnik g. dr. Modic.

Rešene so vse zadeve. Podaljšanje lovišča Iška vas g. Auerspergu se je okraj. glavarstvu Ljubljana priporočilo.

Poročilo vzame odbor na znanje.

V imenu propagandnega odseka poroča načelnik g. Zupan.

Želi, da se podružnice izpremene v lovske klube, ker bodo ti gotovo agilnejši. Treba bo poskusiti, to premeno izvesti na podružničnih občih zborih. — Priporoča, naj odsek za zgradbo Lovskega doma priredi meseca marca t. l. (po občem zboru S. L. D.) zabavni večer.

G. ing. Tavčar, ki ga izvoli odbor za načelnika odseka za zgradbo Lovskega doma, je mnenja, naj se za to prireditev pritegne poleg propagandnega tudi ves gospodarski odsek. Sprejeto. Odseka določita kraj, čas in način prireditve. Obleka po možnosti lovska.

V imenu redakcijskega odseka izjavi načelnik g. Mladič, da bo imel ta odsek dne 25. t. m. sejo. Poročal bo v prihodnji seji.

Obravnava se zadeva zoper nelovsko ravnanje nekaterih paznikov v nekem

lovišču. Po daljšem obravnavanju se sklene izročiti zadevo pravnemu odseku.

Podpredsednik g. Hafner poroča kot delegat S. L. D. o poteku enkete za varstvo redkih cvetic, ki se je vršila pri šumarski direkciji. Lovci in lovski pazniki so poklicani, da pomagajo odstraniti razpaslo razvado, da se v velikih množinah ponujajo po planinskih kočah in na železniških postajah naše redke planinske i. dr. cvetice v nakup.

Predsednik se zahvali g. Hafnerju za poročilo in za udeležbo na enketi.

Blaž Klun iz Zamostca prosi za denarno podporo iz fonda »Zelenega križa«. Je 80 let star, 60 let lovec, večleten član S. L. D., bolehen, nezmožen za delo in brez sredstev.

Na predlog g. dr. Souvana se sklene soglasno, da se prosilcu nakaže znesek Din 1000.—.

Slučajnosti.

Gg. Avčin, Žmitek in Kremenšek stavijo predloge za omiljenje predpisov za pasji kontumac.

Ker je treba dognati, kdaj je pes dovolj zavarovan, da ne more popasti, nadalje, v kateri starosti se mora psu natakniti torba, in ker je še več nejasnih točk glede pasje stekline, ki se ponajveč zanaša s kmetov v mesta, se sklene na predlog g. Hafnerja, naj se obrne društveni predsednik na pristojno mesto, da se skliče v zadevi pasje stekline enketa, na kateri naj se obravnavajo sporna in nejasna določila.

Premijo za dne 13. februarja 1923 ubitega volka v znesku 375 Din je priznala direkcija šum v Ljubljani Matevžu Kočevarju, lovskemu čuvaju Snežniške graščine.

Dogodbica v Zelenici. Bilo je nekako sredi marca 1922. Ko sem zjutraj z dnevom vstal ter stopil iz lovske koče, da bi odšel v revir, sem začul nekako grgranju podobne glasove, kakor (b)öö, (b)öö... Ker nisem vedel, kaj naj to pomeni, sem se vsedel v bližini koče ter na vse strani oprezoval, kaj in kje bi naj to bilo. Ko pa nisem mogel ničesar ugotoviti, premaknil sem se polagoma na drugo stran doline, od koder sem po dolgem opazovanju zapazil neko gamsu podobno žival, ki se je vzpenjala po smrekovi veji. Vendar pa niti z daljnogledom nisem mogel ugotoviti, ali je žival ujeta, ali le zamotana v vejevje. Nato sem se vrnil v kočo, kjer sem o tem omenil tam nastanjeni obmejni straži in tudi v šali pripomnil, da popoldne ujamem gamsa in ga prinesem, nakar so se mi stražniki porogljivo smejali, češ, lovska latinščina...

Res se popoldne, ko pospravim dobršno porcijo žgancev, zopet napotim na oni kraj, odkoder sem dopoldne videl omenjeno, da se še enkrat prepričam. Opazil sem z daljnogledom, da je žival še na istem mestu, vendar da leži. Brez obotavljanja se napotim naravnost proti prostoru, kjer je žival ležala. Ko se približam, skoči žival pokonci in v tem zapazim, da je bil 5 leten gams ujet v zanko za prvo nogo. Prvi hip nisem vedel kaj storiti; nato pa se ojunačim, ga zgrabim za prve noge, mu jih povežem z ruto in mu hočem populiti brado. Vendar pa mi to ni uspelo, dokler se mi ni posrečilo z robcem povezati mu še zadnje nogé. Nato se je vdal v usodo in pričel sem z delom ter mu nalahkoma populil par najlepših dlak. Ko sem bil z delom gotov, sem ga najprvo rešil zanke, nato pa še neprostovoljnih obvez na nogah, nakar se je veselih in dolgih skokov oddaljil kakih dvajset korakov; za hip se je ustavil, me s hvaležnim pogledom pozdravil ter lahkih skokov odhitel v skalovje.

Nato sem si natančneje ogledal zanko. Bila ni samo ena. Po daljšem iskanju in pregledovanju sem jih našel pet. Nastavljene so bile zanke na stečini iz navadne, približno 2½ mm debele žice, pritrjene ozir. privezane na smrekova debla. Kdo jih je nastavil, kljub vztrajnemu opazovanju, nisem mogel izslediti.

Svojega starega prijatelja »ujetnika«, katerega najlepšo dlako še danes nosim za klobukom, pa sem še večkrat pozneje srečal na njegovih vsakdanjih

pohodih in vsekdar ob takih prilikah mi je zadovoljno pokimaval v zahvalo, da sem ga rešil iz neprijetnega položaja.

Egidij Jalen, Begunje.

Jeleni v Kokri. Opaža se, da se je jelenjad zadnji dve leti zelo razmnožila. Spomladi 1923, ko se jo lahko prešteje, sem jo cenil na vsaj 150 komadov. Plemenitev v jeseni je bila vsled ugodnega vremena jako živahna. Samo izpred lovske koče pod Storžičem sem neko jutro naštel sedem jelenov, o katerih je čisto izključeno, da bi bil štel kakega po dvakrat. Dva sta rukala pod Vanešem, eden pod Bašelskim sedlom, eden visoko v Storžiču, dva v jarkih proti Tržiškemu sedlu, eden pa nad »Kobalasto frato«. V Orlovcu je rukal precej močan osmerak, dva dobra jelena sta se pa oglašala stalno nad Zabukovcem. Oni znani stari jelen, ki je bil lani močan štirinajsterak in ki se je nahajal vedno v okolici Jelenovega grabna in se je vsako leto prikazoval med plemenitvijo v Ruski frati, se je pa letos prav slabo oglašal. Pač pa je prišel sredi plemenitve v večernem mraku prav do lovčeve hiše v Dolu in šel zopet nazaj pod »Turne«. Kakor kaže, se je razmerje med jeleni in košutami kljub malenkostni odstrelitvi košut v zadnjih letih jako izboljšalo. Kakor sodim, je imel vsak jelen med plemenitvijo vsaj štiri košute okoli sebe. Jalovk se tudi ni opazilo veliko; eno sem naletel v decembru v visokem snegu pod Zabukovcem v družbi močnega osmeraka, katero edino sem ustrelil in je bilo očividno, da že v pretekli pomladi ni imela mladiča. Če bi bila tudi jeseni oplojena, bi bil mladič prekesen. Ena košuta je bila pa ustreljena novembra na zapadnem robu Kokove gore, ko smo odvračali jelenjad od opasnih Jezerskih lovišč. Zaredili so se jeleni zlasti v južnem pobočju gorovja na obeh straneh kokrške ceste.

Obsojati je odstrelitev šesteraka po našem sosedu; jelen je imel rogovje še čisto mehko v ličju.

Nujno bi bilo priporočati, da se lovopust za košute v kranjskem okraju raztegne vsaj še na januar, ker se, kakor znano, naša jelenjad ta čas razdeli v sosedna kmečka lovišča in je tam izročena na milost in nemilost lovcem z lovsko karto in brez nje.

Dne 9. januarja je čuvaj Ogriz dobil na cesti, ki vodi pod Storžič, predlanskega jelenčka, ki se je pohabljen pobiral po snegu, in ga ustrelil. Imel je odbit rog; obenem je bil odbit koščeni nastavek in del črepinje. Dalje je imel zlomljeno zadnjo levo nogo, kako ped visoko nad parklji. Levo pleče je bilo zlomljeno in je že gnilo. Prvotno sem mislil, da je to od strela, pa nisem mogel najti ostankov krogle; mogoče je z izstopom kosti skozi kožo z gnojem in koščicami izpadla. Nogo in glavo si je pobil pri prehodu čez plaz kamenja pod Turni, ki je bil tedaj pokrit s 30 cm visokim snegom. Teden pozneje pa je javil pismonoša iz Jezerskega, da leži na državni cesti nasproti mostu v Peklo še živ, močno pobit jelen. Bil je močan šesterak, ki je imel istotako odbita oba roga z deli kosti vred in zlomljen hrbet nad zadnjim rebrom. Rogovi in postava so bili razmeroma močni in dobro razviti. Prvotno sem mislil, da je zašel kak pes v lovišče in je bežeči jelen spodrsnil na ledeni skali. Po sledi grede sem pa opazil, da je kakih sto korakov nad drž. cesto, koder se običajno vidijo jeleni na paši med kapelo in peklenskim mostom, spodrsnil, ko se je z glavo proti hribu pasel. Da je pa spodrsnil, je bilo najbrže vzrok to, da je imel na levi zadnji nogi obrabljen parkelj, cel del, kolikor je običajno pokrit z roženino. Snega po čereh nasproti peklenskemu mostu tedaj ni bilo na solnčni strani, zato se tam vedno pasejo jeleni. Kolikor se spominjam, sem vsaj mesec prej o priliki lova v sosednem Jezerskem lovišču iz Dola grede sledil močnega jelena, ki je šel pri Kokovi žagi čez cesto v Macesnovec in je najbrž tedaj med kamenjem v snegu izgubil (?) parkelj. Ko je pa na paši stopil na ranjen parkelj, ga je zabolelo in je pri izmaknjenju padel po strmini na cesto.

Žival ima v naših loviščih tako absoluten mir, da se gotovo tudi malo neprevidno kreta. Kaka bolezen na parkljih se mi ne zdi verjetna, ker sedaj v snegu na sledeh ne opažamo nič sumljivega. Pač pa hodi ob Fuchsovi meji močan jelen, ki moči kri. Krvavo sled od jelena (bil je deseterak ali dvanajsterak) od zadnjega parklja sem videl v Kočni: »Za vrati«. Misleč, da je morda ranjen, sem šel za sledjo. Približal sem se mu na 20 korakov, ko je skočil in zbežal v sosednjo frato proti Povšni, pa po kretanju ni bilo spoznati, da bi bil ranjen. Sled v snegu pa ni kazala več krvi. Tolmačil sem si krvavo sled na ta način, da so ga morda na Jezerskem podili psi po zmrzlem snegu in si je ranil parkelj. Pleško.

Redek gost. Dne 15. junija prošlega leta popoldne sva naletela z gozd. čuvajem I. K. iz Mojstrane vrh Polevca nad Mojstrano na beloglavega jastreba (Gyps fulvus Habl.). Sedel je vrh visoke navpične stene in opazoval pobočje Jerebikovca. Zapazila sva ga šele na kakih 30 korakov; polagoma je razpel svoje ogromne peruti in se spustil proti dolini. Nato se je vrnil še dvakrat iz neznanega vzroka in visel v oddaljenosti kakih 40 korakov pred nama. Končno je veličastno odplul proti skaloviti Krmi. Bil je krasen eksemplar, preko peruti je meril gotovo 280 cm.

I. K.

Severni gostje. V letošnji zimi so se pri nas zopet pojavili pegami (Bombycilla garrula L.). V nekaterih krajih v manjših, v drugih zopet v večjih jatah. Opazovali so jih v sledečih krajih: Pri Metliki na Dolenjskem dne 19. dec., pri Rakeku, Pudobu pri Starem trgu, na Vrhniki v dneh od 27. decembra 1923 do 2. jan. 1924, v Loškem potoku dne 3. jan., pri Kranju dne 3. januarja, pri Kočevju in v Hrastniku 10 jan., v okolici Celja 12. jan. t. l. Pri Starem trgu (Rakek) zopet dne 15. jan. in v Planini pri Rakeku dne 23. jan. t. l., v ljubljanski okolici jih je videl g. ravnatelj J. Zupan dne 17. dec. na Rašici. Videli so jih tudi v Mojstrani in pri Tržiču. Torej so pegami obiskali skoro vso Slovenijo.

Kakor skoro vsako leto, se je tudi to zimo pojavilo na Savi in Ljubljanici nekaj velikih slapnikov (Colimbus glacialis L.). So tudi severni gostje.

V. Herfort.

Lovski ples v Ribnici. V nedeljo, 24. februarja t. l. so priredili ribniški lovci, člani lovskega kluba Črni vrh, s sodelovanjem še nekaterih drugih lovcev iz okolice zelo lep in prijeten lovski ples. Plesna dvorana pri »Cenetu«, kjer se je vršila zabava, je bila izredno, prav umetniško okrašena, kar najbolje priča o dobrem okusu članov kluba. Tako lepe dekoracije pa so mogoče danes le še v ribniški dolini.

Krog 200 srnjakovih in jelenovih rogov, ponajveč last gg. Rudeža, Rusa, Kluna in drugih dolenjskih lovcev, je viselo v dvorani. Bilo je tudi kakih deset srnjih in jelenjih glav. — Najlepše jelenovo rogovje, pred približno osemdesetimi leti ustreljenega jelena, last graščaka g. Rudeža, je pričalo, da so zlati časi jelenjega lova pri nas že minuli. Jelenovo rogovje v zadnjem desetletju na Dolenjskem ustreljenih jelenov se pač ne da primerjati s takimi orjaškimi trofejami. — Pazimo, da tudi pri srnjakih ne bo tako.

Dika dvorane so bile medvedje kože in nagačen medvedek. Človek skoro ne more misliti, da so te lovske trofeje iz domačih gozdov, in sicer iz sedanje lovske dobe. Kje na svetu so lovci tako srečni, da jim v bližini industrije in kulture pohajajo bitja iz pradobe, miroljubni medvedje.

Med zelenjem je bilo videti več divjih petelinov. Tudi kune, divje mačke, lisice in veverice niso manjkale. Z eno besedo, cel muzej najlepših izbranih lovskih trofej in vse to iz ribniške okolice. Nad glavami vinskih bratcev je čepela čopasta smrdokavrica.

Dekoracijski odsek pa je preskrbel še neko drugo posebnost, in sicer so na stenah visele prav umetniško izvršene in dobro pogodene karikature klubovih

članov, predstavljajoče njih najbolj junaške lovske čine.

No, in sedaj si predstavljajte, da v dvorani igra vojaška godba ljubke valčke in se ljubeznive dame vrte z žarečimi plesalci. Med pavzami pa se prav po lovsko kramlja. Tudi marsikakega starejšega lovca in njegovo boljšo polovico so divni akordi in splošno veselo razpoloženje privabili, da sta se prav po mladeniško parkrat zavrtela. Ljudstvo je prišlo iz vse okolice in vse, kar le količkaj lovsko čuti ali pa pozna lovsko razpoloženje, se je udeležilo zabave. Bilo je prav demokratsko razpoloženje. K temu so mnogo pripomogli tudi izboren cviček in predpustni krofi. Kot posebnost ribniške doline pa naj omenim še ljubke kotiljone, male sklede, piskrčke, krožnike itd., sama suha roba, na zelenih trakovih, ki bodo posetnikom še pozna leta pričali o prijetnem ribniškem lovskem plesu.

Lovski ples je posetil poleg po vsej Sloveniji znanih ribniških lovskih prvakov tudi predsednik lovskega društva, dr. I. Lovrenčič s soprogo.

Ko človek kot tujec gleda tako lepo zabavo, se ga nehote poloti neprijetno vprašanje, bo li še dolgo ostalo tukaj tako divno lovsko razpoloženje, ali pa morda tudi v tem lovskem eldoradu zagospodari nekoč lovska zavist, tisti smrtni greh, ki je uničil že toliko lepih lovov, nedolžne divjačine in sploh vse, kar je bilo lovskega. Vl. K.

Klub ljubiteljev ptičarjev opozarja vse lovce in gojitelje psov-ptičarjev, da se bo tudi letos, kakor doslej vsako leto, vršila spomladanska tekma koncem aprila. Natančni datum ter podrobnejša določila za tekmo se bodo objavila v eni prihodnjih številk »Lovca«, oziroma, če bi bilo to treba, tudi pismeno.

Ta beležka ima le namen, pravočasno opozoriti vse lovsko-športne kroge na to lepo prireditev kluba, da svoje ljubljence pravočasno lahko pripravijo na veselo in interesantno borbo.

Tekma se bo vršila v dveh delih, in sicer: 1. kot mladinska tekma za vse v letu 1923 poležene pse, in 2. kot vzrejna tekma za vse pse, ki so se, oziroma ki bi se bili lahko udeležili lanske mladinske tekme. Pogoji za te, eno leto starejše pse so seveda nekoliko obsežnejši kakor pri mladinski tekmi. Društveni tajnik gosp. dr. F. Lokar bo pogoje za obe tekmi čimprej objavil.

Ljubiteljem in gojiteljem španijelov se pri tej priliki sporoča, da se je tudi prireditev tekme španijelov načelno sklenila, da pa ni mogoče že sedaj kaj obveznega objaviti, ker pričakuje klub še sam merodajnih določil od mednarodnega udruženja španijelskih klubov.

Križaj.

Novodobne lovske zakupnine.

Tekom preteklega leta je prišlo v Sloveniji mnogo lovišč vnovič na dražbo. Navedem naj izmed teh le ona lovišča, katerih zakupna doba je vnovič pričela po 1. juliju 1923 in ki še niso bila objavljena v lanskem »Lovcu«.

Prekmurje.

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Lončarovci	342	100	8	1. VIII. 1923—31. VII. 1929
Čentiba	525	1110	75	„ — „
Ratkovci	277	105	20	„ — „
Pordašinci	208	430	125	„ — „
Bakovci	625	3720	751	„ — „
Perloča	475	500	59	„ — „
Prosenjakovci	560	655	62	„ — „
Berkovci	160	171	8	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Rogačevci	298	100	(100)	1. VIII. 1923—31. VII. 1929
Murska Sobota	798	7000	600	„ — „
Fokovci	609	130	130	„ — „
Pince	308	104	250	„ — „
Dolnja Dolina	508	253	132	„ — „
Gančani	56	1155	653	„ — „
Velika Poljana	566	255	100	„ — „
Bogojina	567	2200	300	„ — „
Kamovci	179	150	—	„ — „
Ivanjčevci	235	375	58	1. IX. 1923—31. VIII. 1929
Panovci	350	425	137	„ — „
Turnišče	830	500	290	„ — „
Kukeč	333	500	125	1. XI. 1923—31. X. 1929
Gornji Črnci	158	170	125	1. I. 1924—30. XII. 1929
Lemerji	453	3850	51	„ — „
Brezovci	413	2500	110	1. II. 1924—31. I. 1930
Beltinci	707	750	—	1. VIII. 1923—31. VII. 1926
Ljutomerski pol. okraj.				
Apače	—	500	—	1. VIII. 1923—31. VII. 1929
Žiberci	—	400	—	„ — „
Segovci	—	350	—	„ — „
(Kat. obč.) Lamanoše	—	870	—	„ — „
Nasova	—	1000	—	„ — „
Slovenjgraški pol. okraj.				
Vrhe	—	3590	—	1. VII. 1923—30. VI. 1929
Slovenjgradec	—	550	—	„ — „
Sv. Anton	1847	875	15	„ — „
Brezno	1006	2000	25	„ — „
Gortina	1172	4600	180	„ — „
Janževski vrh-Orlica	2697	3200	225	„ — „
Marenberg	470	3000	50	„ — „
Sv. Primož ob Muti	2253	5300	327	„ — „
Ribnica n. P.	2967	2000	88	„ — „
Remšnik	3206	6050	138	„ — „
Vuzenica	3349	9000	390	„ — „
Vuhred	452	50	19	„ — „
Sv. Andraž	1744	2500	33	„ — „
Sv. Ilj pri Velenju	1092	1215	75	„ — „
Sv. Florjan	1705	6070	114	„ — „
Šmartno ob Paki	1808	1300	63	„ — „
Šoštanj (mesto)	282	930	50	„ — „
Šoštanj (okolica)	2825	6500	325	„ — „
Škale	2525	2500	60	„ — „
Stari trg	711	1650	12	„ — „
Golova bukev	1422	1200	38	„ — „
Sv. Ilj pod Turjakom	1019	2500	78	„ — „
Sv. Janž pri Dravogradu	1041	4000	115	„ — „
Legen	2021	6600	101	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Šmartno pri Slovenjgr.	1343	2600	38	1. VII. 1923—30. VI. 1929
Mislinje	2598	9000	190	„ — „
Šmiklavž	1066	3100	30	„ — „
Otiški vrh	1246	1560	25	„ — „
Pameče	1532	2800	25	„ — „
Razbor	1719	620	88	„ — „
Sele	975	2500	38	„ — „
Št. Vid n. V.	1488	2100	83	„ — „
Vrhe	1432	3590	30	„ — „
Slovenjgradec	142	550	8	„ — „
Kamniški pol. okraj.				
Volčji potok	644	900	52	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Rafolče	378	1000	25	„ — „
Krašnja	1245	1750	50	„ — „
Ihan	1181	4375	125	„ — „
Depala vas	178	1100	51	„ — „
Jarše	291	750	33	„ — „
Špitalič	2731	2525	262	„ — „
Šmarca	261	3425	50	„ — „
Lahovče	612	1625	100	„ — „
Trojane	2592	2250	38	„ — „
Krtina	575	2652	44	„ — „
Prevoje	444	1125	102	„ — „
Loka	525	675	28	„ — „
Mengeš	1430	9500	152	„ — „
Spodnje Koseze	524	1300	75	„ — „
Češnjice	553	825	81	„ — „
Drtija	1419	325	27	„ — „
Blagovica	2305	1050	75	„ — „
Sv. Križ (podaljšano)	381	1750	45	„ — „
Vodice (podaljšano)	2729	3000	275	„ — „
Vir	453	3000	100	„ — „
Peče	1809	212	26	„ — „
Klanec	338	1487	25	„ — „
Mlaka	189	500	76	„ — „
Radomlje	429	1850	75	„ — „
Uranšica	366	1784	176	„ — „
Šmartno	706	550	37	„ — „
Brezovica	775	2500	62	„ — „
Kamnik	853	500	50	„ — „
Nevlje	833	1437	127	„ — „
Podgorje	647	3751	125	„ — „
Radovljiški pol. okraj.				
Bled	1090	9500	88	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Bohinjska Bistrica	3757	5200	300	„ — „
Gorje	4997	16000	325	„ — „
Kropa	476	4700	290	„ — „
Lesce	998	8400	171	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja	Zakupna doba
Leše	807	7800	75	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Ljubno	541	5000	65	„ — „
Mošnje	1512	13550	82	„ — „
Ovsiše	1853	2300	125	„ — „
Predtrg	264	7950	33	„ — „
Radovljica	228	6000	100	„ — „
Jesenice	3033	6200	783	„ — „
Koroška Bela	2799	12300	1004	„ — „
Kranjska gora	8763	26000	500	„ — „
Rateče	900	3200	1150	„ — „
Begunje (podaljšano)	2518	30000	500	„ — „
Breznica (podaljšano)	3400	25000	2325	„ — „
Srednja vas v Bohinju	7788	8100	750	1. II. 1923—31. X. 1928
Ljubljanski pol. okraj.				
Sv. Jošt	2390	5200	155	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Log	1287	10000	92	„ — „
Lipljene	1287	1350	100	„ — „
Tomišelj	2475	15050	325	„ — „
Ježica	1622	6000	305	„ — „
Šmarje	1793	4400	262	„ — „
Dol	1158	7100	875	„ — „
Dolsko	1414	3500	85	„ — „
Moste	856	10070	750	15. I. 1924—14. I. 1929
Novomeški pol. okraj.				
Št. Peter	3206	2500	38	1. VIII. 1923—31. VII. 1928
Toplice	3749	5400	250	„ — „
Smuka	1912	4000	100	„ — „
Zagradec	1142	700	75	„ — „
Žužemberk	10298	7500	75	„ — „
Bela cerkev	1076	2000	9	„ — „
Čermošnjice	4708	8000	853	„ — „
Mirna peč	5082	3800	226	„ — „
Novo mesto	260	250	28	„ — „
Orehovica	1920	2500	79	„ — „
Poljane	1624	6700	125	„ — „
Prečna	3226	2400	88	„ — „
Gornje polje	481	500	83	„ — „
Logaški pol. okraj.				
Planina	3998	3205	(3500)	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Žiri (podaljšano)	6528	3000	190	1. VII. 1923—30. VI. 1926
Gor. Logatec (podaljš.)	1623	4000	582	19. I. 1924—30. VI. 1929
Črnomaljski pol. okraj.				
Podzemelj	2952	500	25	1. I. 1924—31. XII. 1928
Kočevski pol. okraj.				
Sv. Gregor	2865	17900	66	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Kompolje	1067	1875	40	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Gotenica	1511	19000	625	1. XII. 1923—31. XI. 1928
Kočevska Reka	1705	20000	1125	1. II. 1924—31. V. 1928
Osilnica	3446	3000	250	„ — „
Željne	3978	25100	1352	1. II. 1924—31. I. 1929
Polom	2388	22700	563	„ — „

Zakupnine so se, kakor navedeni podatki kažejo, napram zakupninam pred petimi, odnosno šestimi leti, močno zvišale. Le v dveh slučajih (znesek v oklepaju) se je zakupnina znižala, ker se je zmanjšalo zakupno lovišče vsled razmejitvenih razmer ob državni meji. Glede zakupne dobe je omeniti, da je slabo, da poteče pri največ loviščih zakupna doba 30. junija. Ker se s 1. junijem prične lov na srnjaka, bo marsikateri zakupnik porabil mesec junij zadnjega zakupnega leta v to, da postreli čim več srnjakov iz lovišča, ki ga za prihodno zakupno dobo ni mogel izdražiti. Ing. A. Š.

Ribarska mreža.

Kraljevi dar Slovenskemu ribarskemu društvu v Ljubljani. Njegovo Veličanstvo kralj je naklonil Slovenskemu ribarskemu društvu v Ljubljani podporo v znesku 3000 Din.

Iz seje Slovenskega ribarskega društva dne 25. februarja 1924. Slovensko lovsko društvo v Ljubljani se je obrnilo na Slov. ribarsko društvo s prošnjo, da prispeva ribarsko društvo k stroškom izdajanja in urejevanje Lovca. Slovensko ribarsko društvo je zaprosilo Pokrajinsko upravo, da določi v to svrho podporo. Pokrajinska uprava je odgovorila, da bo prispevala v okviru proračunske možnosti k navedenim stroškom, vendar pa glede višine podpore ne more prevzeti nobene obveze. Za sedaj pa je nakazala v to svrho znesek 2500 Din. Ta vsota se je poslala Slov. lovskemu društvu.

Postrvjemu zarodu, ki se odgaja v Želimljem, se določijo za leto 1924 sledeče cene:

Kdor prevzame ribice do 1. aprila, plača 60 Din za 1000 kom.; od 1. do 16. aprila plača 80 Din za 1000 kom.; od 16. aprila do 1. maja plača 100 Din za 1000 kom.; od 1. maja do 1. junija plača 150 Din za 1000 kom.; od 1. junija do 1. avgusta plača 30 Din za 100 komadov.

Cene se zvišujejo po preteku časa radi tega, ker pogine vsak dan gotovo število ribic in ker nastanejo društvu tudi s krmljenjem ribic in nadzorovanjem vališča večji stroški, čim dalje so ribice v vališču.

Za službena potovanja (komisije, nadzorovanje vališča itd.) se plačujejo v bodoče potni stroški po vsakokratni naredbi, ki velja za službena potovanja državnih uradnikov VII. razreda ozir. skupine, ki odgovarja temu razredu.

Sklene se, dati 4000 Din podpore za vališče v Boh. Bistrici in zastaviti vse sile, da se spravi to vališče zopet v prejšnji stan, ker je trpelo po povodnji.

Sulčja dresť. Bliža se čas sulčje dresti. Ribji tatovi bodo, kakor vsako leto, zopet prežali noč in dan blizu drstišč in marsikatera drstnica bo izginila v malhi ribjega tatu, njen parte pa bomo čitali na jedilnem listu te ali one restavracije.

Pozivljemo posestnike in zakupnike sulčjih revirjev, naj dobro zastražijo revirje za čas dresti in naj razpišejo izdatne nagrade onim, ki bodo prijavili tatu. Obiskovalce hotelov in restavracij pa prosimo, naj nam sporoče imena restavraterjev, ki bi vkljub oblastveni prepovedi ponujali gostom sulca v času od 1. marca do 31. maja, odnosno lipane v času od 1. marca do 30. aprila.

Sulec brez glave. Ribji tat, že kaznovan radi ribje tatvine, se je vnovič zagovarjal pred sodiščem radi tatvine 5 kg težkega sulca. Sulca je zanesel k neki ženski in jo prosil, naj mu ga speče. To je žena potrdila kot priča. Obtoženi pa se je zagovarjal, da je našel dotično ribo — ki pa ni bila sulec nego mrena — pri vodi, in sicer brez glave, riba pa je bila še popolnoma sveža. Sodnik mu je verjel in ga je oprostil.

Zagrebško ribarsko društvo je prejelo iz Bohinjske Bistrice 40.000 postrvjih iker in jih valilo v lastnem vališču. Uspehi valenja so ugodni.

Državno vališče v Ilidžah (Bosna). V vališču ob izviru Bosne so valili v l. 1923 ikre šarenk (trutta iridea W. Gibb.); sedaj oddajajo mladice.

Poskusna postaja za ribarstvo v Crni Mlaki na Hrvatskem. Gospod K. Zwilling, lastnik obširnih ribnikov v Zdenčini pri Zagrebu, je dal hrvatski zemaljski vladi na razpolago nekaj ribnikov za poskusno gojenje rib. Uredil je tudi laboratorij v posebni enonadstropni hiši, ki se peča s hidrobiološkim in kemičnim preiskavanjem ribnikov. Postaja se bo pečala tudi s poskusi umetnega gnojenja ribnikov in umetnega hranjenja rib.

Označena naprava je velikega gospodarskega pomena, ker bo kazala pot, po kateri morajo hoditi oni, ki se pečajo z umetnim gojenjem rib.

Postrvji zarod. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani je prejelo iz Bohinja okoli 80.000 postrvjih iker in bo oddajalo zarod takoj, čim izgubi rumenjak. Pozivljemo interesente, naj nemudoma prijavijo Slovenskemu ribarskemu društvu v Ljubljani, Vodnikov trg štev. 5, koliko zaroda žele. Društvo rabi spomladi vališče za valenje sulčjih iker in eventuelno tudi za valenje iker šarenk, radi tega mu to leto najbrže ne bo mogoče odgajati zarod v enoletnice, kakor prošla leta.

Cena zarodu še ni določena, bo pa vsekakor nizka. Društvo oddaja zarod pod lastno ceno, ker mu je glavni namen, koristiti ribarstvu.

Posledice letošnje velike povodnji postajajo šele sedaj vidne, ko je voda upadla. Sava je povsem spremenila svoje korito. Kjer so bila prej globoka mesta, je sedaj plitvina ali prod, na prejšnjih plitvinah pa je izkopala ponekod mesta znatne globočine.

Na travnikih je ostalo ogromno ribjega zaroda. Mnogo zaroda je voda odnesla s seboj. Škoda se bo dala popraviti le s tem, da vložimo letos čim več zaroda. Dr. M.

Vodne naprave in ribarstvo. Dan na dan čitamo v časopisih, da so odobrila oblastva nove vodne naprave (mline, žage, električne naprave in druga industrijska podjetja, ki izrabljajo vodno silo). Vse te naprave so lahko usodepolne za razvoj ribarstva. Po večini zapreČavajo jezovi pri teh napravah prehod rib izpod jezu v vodo nad jezom. S tem se onemogoča ribi drest, ako v vodi pod jezom ni primernih drstišč. Riba si izbira za drest — in to velja predvsem za postrvi — vedno gornje toke voda, kjer je voda manjša in primernejša za ribji zarod, ko se izleže iz iker. Kjer ni več podmladka iz dolnjega toka, počne ribarstvo (nad jezom) ginevati bolj in bolj, dokler po preteku enega ali dveh desetletij ne izgine popolnoma.

Posestniki in zakupniki postrvjih revirjev naj posvečajo vso pozornost napravam, ki zapreČavajo prehod rib. Zahtevajo naj pri komisionelnih razpravah dosledno, da izda oblastvo dovoljenje za napravo le s pogojem, da se zaveže napraviti podjetnik ob jezu ribjo stezo, ki omogoča ribam prehod.

Ameriški ostriž. Ribarski Vjesnik, glasilo zagrebškega ribarskega društva, poroča v prvi številki tega letnika, da so pred kratkim prodajali na zagrebškem ribjem trgu nekaj komadov ameriškega ostriža (grysles salmoides Günth., Micropterus salmonides Lac.); leta 1919 pa so ulovili nekaj komadov te ribe v dolnji Krki. Pisec članka v Ribarskem vestniku je mnenja, da je prišla riba v

Krko iz kakega ribnika ali vališča v Sloveniji.

Ameriški ostriž (grystes salmoides Günth.) je podoben našemu ostrižu (perca fluviatilis L.). Telo mu je daljše, gobec večji kakor pri domačem ostrižu. Hrbtna plavut ima 10 trdih in 13 do 14 mehkih, predrepna pa 3 trde in 11 do 12 mehkih trakov; vzdolž pobočnice je približno 60 lusk. Hrbet mu je temnozelen, boki nekoliko svetlejši, trebuh srebrnkast. Od očesa do repne plavuti mu sega ob pobočnici široka temnozelena, pegasta proga. Raste zelo hitro in doseže težo do 3 kg ter dolžino do 60 cm. Ikrnica izleže do 17.000, domači ostriž pa do 100.000 iker; vkljub temu se plodi ameriški ostriž bolje od domačega, ker čuva ikre in nekaj časa tudi zarod.

V Ameriki je ta vrsta ostriža zelo priljubljena kot športna riba, ker rada prijema in se krepko brani na trnku. Meso je izborno. Želeti bi bilo, da zaplodimo ribo tudi v naših vodah; osobito Krka bi bila za njo primerna, ker ljubi počasi tekočo in toplejšo vodo.

Prof. Ivan Franke mi je pravil, da je dobil leta 1892 iz Češkega 6 komadov ameriškega ostriža gori označene vrste. Dal jih je v majhen basén vališča na Studencu pri Ljubljani. Drugo leto je zapazil, da se je en par drstil; kaj je bilo z mladicami, mu ni znano. Ko so po nekaj letih izpustili ribnik, so našli v njem tudi ostriža, težkega približno 1 kg.

Ni torej izključeno, da so prišle gori označene mladice po odtoku ribnika v Ljubljanico, iz nje v Savo in v Krko, v Krki pa so se ti ostriži plodili dalje, ker je ta voda zanje kakor ustvarjena. Drugod v Sloveniji te ribe niso gojili.

Dr. M.

Podust in njena drest. Pod tem naslovom priobčuje »Lovačko Ribarski Vjesnik«, glasilo hrvatskega društva za gojenje lova in ribarstva, serijo člankov, ki opisujejo življenje in drest te splošno znane in splošno razširjene ribe.

Podust se drsti marca, aprila in maja. Drest počne običajno sredi marca in konča do polovice maja. Za drstišče si podust izbira plitva, tekoča, z drobnim prodom posuta mesta. Na drstišča potuje v velikih jatah, ikrnice spredaj, za njimi pa mlečniki. Drsti se običajno po solnčnem zahodu, početkom noči, ako je mesečina, tudi ponoči do ranega jutra. Ikrnica ne polaga vseh iker naenkrat nego v presledkih. Te presledke rabi za odmor. Ribiči imenujejo ta pojav prvo, drugo, tretje »kolo«.

Ikrnic je le 10 do 25%, mlečniki torej znatno prevladujejo; zato se vrši na drstišču med mlečniki pravi boj, tako da oživi vsa voda.

Podustine ikre se dajo tudi umetno oploditi. Oplojeno ikro položimo na sigurno mesto v vodo; v nekaj dneh se pokažejo na ikrah oči in kmalu nato se izležejo ribice. Oči se pokažejo običajno v 8 do 12 dneh, zarod pa se izleže pri temperaturi med 12 do 14° R po 20—25 dneh po oplojenju.

Podust postane plodna v petem letu svoje starosti. Živi vedno v družbi; družijo se pa le ribe enake velikosti in starosti.

Meso podusti ni dobro in ima mnogo kosti. Če pa ribo dobro prekuhamo in jo pustimo do 14 dni v olju in jesihu, se koščice tako omehčajo, da postanejo mehke kakor las; tedaj jih niti ne čutimo, ko zaužijemo meso.

Podust radi slabega mesa nima gospodarske vrednosti, je pa zelo važna za vsako vodo, ker služi v hrano ribam roparicam, ki pretvarjajo njeno manjvredno meso v meso prve vrste. Radi tega je nepravilno, ako lovimo podust ob dresti, četudi nima varstvene dobe, ker s tem uničujemo zarod, ki služi v hrano plemenitim ribam.

Žalibog se pisec članka ni bavil z vprašanjem, odkod prihaja podust ob dresti, kako daleč potuje in kam se vrača po dresti. To vprašanje je osobito važno za naše vode v Sloveniji; preti nam namreč nevarnost, da nam bo jez elektrarne pri Krškem zaprečaval prehod rib iz dolnjega toka Save. Dr. M.

Sulčja borba. Marsikakemu ribiču se je že dogodilo, da mu je za sulcem, ka-

terega je imel na vrvici, priplaval drugi, ga dolgo zasledoval in včasih celo v rep ugriznil. Slučaj pa, ki se je meni pripetil in bi bila kmalu njegova žrtev draga ribiška palica in vrvica, je, po mojem mnenju vsaj, precej redek in vreden, da se zapiše. — Pri nas v gornjem delu Save so posebno težki sulci že nekaj izrednega, toda dobe se pa tu in tam še vedno. Žalostno je, vso nedeljo mahati s palico in sukati kolo, zvečer pa, ko se prazen vračaš, tolažiti se, da bo drugič bolje, da so še sulci v vodi, vzrok pa da je le slabo vreme, burja itd. — Posebno od Radovljice do Medvod, kjer primanjkuje tudi manjših rib, je zelo dolgočasno postopati kraj Save, ako ni lep dan. — Pa vendar se gre. Ribič, ki je lovil sulce, ne more nikdar pozabiti tistega trenutka, ko se v vodi zaleskeče, posebno, ako je imel kdaj priliko, videti tisto izredno bakrenordeče, kar se navadno opazi le pri velikih sulcih, in ko pride iz vode po vrvici poročilo, da imajo gospod vado že med zobmi, ali da se je trnek zunaj kje zasadil. — To me je gnalo, in zadnje dni pred sulčjo ženitvijo sem jo mahnil, poln upov in nad. — Precej zjutraj, ko se je dobro zdanilo, je že prvi obvisel. V istem tolmunu se je pokazal drugi, odtrgal piškurja in odplaval. Krog desetih sem ujel drugega, ki je tehtal sicer 4 kg, za naše razmere že redkost. Od desetih do štirih popoldne sem metal in metal in ves čas le še samo enega videl, ki pa ni prijel. Ob štirih pridem do lepega tolmuna, katerega pa sem poznal doslej le iz desnega brega, od koder sem vedno brez uspeha lovil, čeprav sem ves tolmun preribaril. Z levega brega sem prvič poskusil, in sicer raz 4 m visoko navpično skalo. Niti na mar mi ni bilo, da ni mogoče priti k vodi. Vržem prvič, nič; vržem drugič in že se v vodi bakrenordeče zaleskeče, potegne, da sem komaj mogel obdržati kolo. Vleče in vleče, jaz pa spuščam in navijam ter gledam, kam ga bom zapeljal in kako potegnil iz vode. Izključeno; stena, na kateri sem stal, navpična, neporastla, na drugi strani pa silen curek, preko katerega je istotako nemogoče sulca prepeljati. — Medtem se je sulec dvignil; bil je krog 1 m dolg. Kar se ponovno zaleskeče v vodi in že se zaleti malo manjši sulec proti glavi prvega in začne segati po piškurjih, ki so mahali ujetniku iz gobca. Prvi je bil zapet z gornjim trnkom, spodnji trnek pa je mahal iz gobca in ni dosti manjkalo, da tudi drugi sulec ni obvisel. Ves prestrašen sem se gibal in mahal, da sem ga odgnal. Trikrat se je zaletel. Po polurnem dviganju sulčje glave iz vode je ujeti sulec omagal. Privezal sem vrvico za mehko vejo, zlezel po ovinkih preko stene in končno sulca srečno izvlekel. Škoda, da ni bilo lepega proda, da bi bil lahko poskusil borbo z dvema. — Torej tudi pri redko sejanih sulcih se lahko kaj zanimivega doživi, kar obilno poplača dolgočasne dneve. Vl. Kapus.

Ribarsko društvo v Sarajevu. Iz Sarajeva prihaja razveseljiva vest, da so ustanovili ondi ribarsko društvo. Društvo je bilo nujno potrebno, saj je znano, kako se gospodari z ribami v Bosni, in to v deželi, ki slovi po ribjem bogastvu. Velike jadranske postrvi v Bosni in Hercegovini so svetovnoznane.

Dopisovanje s slovenskim ribarskim društvom v Ljubljani. Dan na dan prejema Slovensko ribarsko društvo kakor tudi okrajni ribarski odbor v Ljubljani dopise in prošnje za pojasnila in nasvete. Dopisniki pa običajno ne prilože znamk za odgovor; vsled tega mora društvo te stroške, ki pri ogromnem poslovanju niso malenkostni, plačati iz svojega.

Prosimo vse dopisnike, naj prilože vsakemu dopisu, če prosijo pojasnila ali nasvetov, znamko. To velja zlasti za člane, ki prosijo, da se jim pošlje ribarska knjižica po pošti.

RAZGLASI.

Prošnje za pripustitev k državni preizkušnji za gozdno varstveno in tehnično

pomožno službovanje in k preizkušnji za lovsko in lovsko varstveno službovanje naj se vlože

do 31. marca 1924

pri direkciji šum v Ljubljani.

Pravilno kolkovane prošnje (za vlogo 5 Din, priloge 2 Din, odnosno dopolnilo do 2 Din, rešitev 20 Din) je opremiti v smislu določil naredbe bivšega avstr. zemljedelskega ministrstva z dne 3. februarja 1903, drž. zak. štev. 30, odnosno štev. 31, in sicer je treba priložiti:

a) za gozdno varstveno in tehnično pomož. preizkušnjo: krstni list; izpričevalo o neoporečnosti, potrjeno po policijskem, odnosno političnem oblastvu; izpričevalo o uspešno dovršeni gozdarski šoli ali pa vsaj o dovršeni osnovni šoli in triletni gozdarski praksi (doba uspešno prebita v gozdarski šoli se všteje v triletno prakso);

b) za lovsko in lovsko varstveno preizkušnjo: krstni list; izpričevalo o neoporečnosti, potrjeno po policijskem, odnosno političnem oblastvu; izpričevalo o najmanj enoletni lovski praksi.

Preizkušnja bo meseca septembra t. l. pri direkciji šum v Ljubljani. Natančnejši rok se kandidatom, pripuščenim k preizkušnji, prijavi pravočasno.

Direkcija šum v Ljubljani,
dne 19. februarja 1924.

Dražba lova krajevne občine Rogoznica bo dne 12. marca 1924 ob 8 predpoldne pri okrajnem glavarstvu v Ptuju za dobo od 1. julija 1924 do 30. junija 1928. Izklicna cena 400 Din, površina 648 ha. Dražbeni pogoji se dobijo pri imenovanem okrajnem glavarstvu.

MALA OZNANILA.

Jazbečarja, izurjenega in ostrega na lisice, kupim. Želim lepega psa, srednjih let, ki gre res rad v jame in ni telesno preokoren. - V. Jakil, Krmelj, Dolenjsko.

Psa in trocevko proda po zelo ugodni ceni J. Povše v Stari cerkvi pri Kočevju. - Pes fermač, čiste nemške pasme, sivo in temnorjavo pikast, star dve leti.

Psico zamenjam, 5 mesecev staro, kratkodlako istrijanko, čiste pasme, za enako ali tudi nekaj mesecev starejšo zaradi plemenitve, ker imam enakega psa-brata. - Prodam dobro PUŠKO-dvocevko, kal. 16, po nizki ceni. Rudolf Simonišek, trgovec, Hrastnik.

Mladiči Springer - Spanieli, oče Medur Rothenburg, mati Heydi Hartenstein, Sp. Z. B. 454 O; Oe. H. St. B. 68 S. S., jugosl. rodovnik Z 1, rojeni 25. decembra 1923, naprodaj. Natančnejše podatke pove upravništvo.

Naprodaj trocevka, malo rabljena; cena 2500 Din. Dalje dvocevka, kal. 14, sist. Hammerles; cena 3500 Din. Martin Časar, gr. logar, Ižakovci, pošta Beltinci, Prekmurje.

Naprodaj so tri dobro ohranjene lovske puške, in sicer 1 dvocevka brezpetelinka, kal. 12 × 12 (Sulskega izvora), 1 dvocevka, kal. 20 × 20 (Bernard damast-cevi z Greener-zaporo, in 1 risanica, kal. 9·3 — 16. Vse tri puške so uradno preizkušene za brezdimni smodnik. - Natančnejše podatke daje Ivan Rozman, Ljubljana, Strossmayerjeva ul. štev. 1.

Psa kratkodlaka, pet let starega, rjavotigrastega, izvrstnega, in psico, dve leti staro, rjavo, oba izborne pasme, vpisana v rodovnik, odda L. Behrbalk, Ptuj.

Iščem dreserja za 10 mesecev starega nemškega kratkodlaka. Ponudbe pod »Fermač« na upravo Lovca.

Kupim braka, poldrugo do tri leta starega, izbornega na zajce in lisice. — Poskušnja ali garancija potrebna. Franc Kolenc, Ponikve, pošta Trebnje, Dolenjsko.

Prodam lovsko puško, kal. 12, z naboji (100 kom.). Cena 2500 Din ali zamena za trpežno kolo, po dogovoru. Oddam tudi lovski daljnogled za 300 Din. Alojzij Kandek, Zreče.

Ivan Jakopič, knjigoveznica, Ljubljana, Aleks. nabrežje, sprejema »Lovca« v vezavo. V zalogi ima originalne platnice vseh letnikov »Lovca«.

Ing. Zmago Ziernfeld:

Nekaj o divji kozi.

(Konec.)

Lov.

Gotovo se ne motim, če trdim, da ni lova, ki bi pravo lovsko srce tako silno ogrel, kakor lov na divje koze. Divne so spomladanske noči, ko gremo na divjega petelina in na ruševca, lep je v juniju zalaz na rdečega srnjaka, krasno je tudi zalezovanje ponosnega jelena, toda višek užitka nudi vendarle zalaz na divjega kozla. Pravemu lovcu kar zatrepeče srce, ko se bliža lovski čas na to divjačino, posebno pa čas na kozla bradača. Jaz vsaj ne poznam nobenega drugega lova, ki bi bil toliko mikaven, kakor lov na bradača. Spomini na lavine, na krasne pečine, na prepade in sploh na divno, vedno menjajočo se visokogorsko naravno scenerijo nas z neverjetno notranjo silo znova vlečejo nazaj v veličastno gorovje.

Pri nas na Gorenjskem so v navadi sledeči načini lova na to divjačino:

1. zalezovanje;
2. veliki pogoni z večjim številom gonjačev;
3. mali pogoni z enim ali dvema gonjačema;
4. lov s čakanjem.

Od vseh štirih navedenih načinov lova je zalaz na divjega kozla, posebno pa na bradača, čeravno združen z velikim na-

porom in mnogokrat tudi z nevarnostmi, najlepši lov, ker nudi lovcu polno krasnih užitkov. Natančno opisati ta način lova je nemogoče, ker je zalaz odvisen od časa in terena, torej časovno in krajevno jako različen; tako je v nekaterih bolj položnih krajih skoraj igrača, medtem ko je v skalovitem terenu, pri tem menim naše gorenjske gorate kraje, združen z velikimi težkočami, nevarnostmi in velikim fizičnim naporom. V naslednjem se bom potrudil, zalaz na divjega kozla na podlagi svojih dosedanjih praktičnih izkušenj opisati nekoliko natančneje.

Lovec, posebno pa tisti, ki hoče spraviti s kozlovega hrbta brado na svoj klobuk, mora biti popolnoma treniran v visokogorskih turah. Imeti mora zdravo srce, zdrava pljuča, ne sme poznati nikake omotice, ker pride večkrat v položaj, da mora gledati v globoke prepade, ter mora biti potrpežljive narave. Navajen mora biti na vse težave, predrzen in zaveden v nevarnostih, vztrajen v hoji ter izurjen plezač in končno tudi dober strelec. Nadalje mora poznati ves lovski okoliš v detajlu, vedeti mora, kje ta divjačina biva, kje se pase in kje ima svoje stečine in prehode ter mora poznati vse njene navade. Le tedaj, če je lovec vse te pogoje izpolnil, sme računati pri zalazu na to divjačino s precejšnjo gotovostjo na uspeh ... Še preden se je zdanilo, že pleza zalezovalec po strmih čereh navkreber proti prostoru, kjer sluti, in pričakuje, da se pasejo divje koze. Sprva vodi pot navadno skozi gozd, tedaj gre še lahko, ko pa dospe v skaloviti del ter zapusti gozdni pas za seboj, prične napor. Prekoračiti mora marsikatero strmo grapo in nevarno mesto, mnogokrat mora z derezami prečiti strme jarke in zledenela strma melišča, plezati mora čez skoraj navpične stene, pretikati se previdno skozi gosto ruševje vedno višje in višje dokler ne dospe do zaželjenih prostorov. Jedva je solnce s svojimi prvimi žarki obsijalo najvišje vrhunce pogorja, že leži lovec - zalezovalec za določenim grebenom ali pa za skalo ter pridno opazuje z daljnogledom vse točke nasprotnega pobočja ali pa prepada. Vsako rebro, skalo ali pa grapo mora natančno premotriti. Neizbrisni so naravni vtisi, ki jih lovec dobi, ko gleda v čistem jutranjem zraku nedostopne čeri naših krasnih velikanov v Julijskih Alpah, ko gleda ledenike, razpokane in razorane pečine in vrhunce, obsijane z jutranjim solncem. Milijonski biseri in diamanti mu bliščijo od snega nasproti in višnjevo nebo poveličuje to krasno scenerijo. Da, nepopisni in nepozabni so ti momenti v lovčevem življenju ... Kar naenkrat, kakor bi iz tal vzrastla, stoji na grebenu nasprotne strani črna postava, za njo se prikaže druga, tam tretja, četrta, peta in šesta. Daljnogled pokaže lovcu, da je prva koza - mati, druga kozliček, tretja mlajši

kozel in četrta, ki stoji nekoliko osamljena nižje spodaj, »kapitalen« kozel; dolga brada se mu ziblje v jutranjem zefirju po hrbtenici. Še enkrat ga lovec natančno premotri, nato ceni daljavo, ni predaleč, šlo bo, si misli, srce pa mu prične močneje in močneje utripati, toda ne dolgo. Ko previdno pritisne puškino kopito k licu, je že zopet mirno. Kozel se je med tem nekoliko premaknil in kaže ravnokar lovcu najširšo stran; muha na puški, punčica desnega lovčevega očesa in sredina kozlovih lopatnic so v eni in isti črti — kratek pok se razlega ter odmeva v jutranji tišini od skale do skale, »kapitalen«, če je pravilno zadet, se vzpne, skoči, omahuje ter se zvrne v globočino. Ostali pa za trenutek postoje, dvignejo glave kvišku, potem pa, kakor na ukaz, zdrve po skoro nepristopnih policah in čereh vedno višje in višje, dokler ne izginejo za prihodnjim grebenom. V jutranjih solnčnih žarkih s »kapitalnim« ob nogah, vriska lovčeva duša, zelena vejica ruševja pa mu krasi klobuk. Sedaj se lovec šele spomni, da ima nahrbtnik s seboj in da je okrepčila potreben. Ko je potolažil prazen želodec, ga vodi pot s kozlom na hrbtu po strminah navzdol, v dolino h koči. Iz bližnjega potoka pri lovski koči si prinese nekoliko vode ali pa, če je zamrznjena, kos ledu ter si skuha čaj in žgance, ki mu bolje teknejo kakor vsaka močnata jed iz ljubljanskih slaščičaren. Nato še pipo tobaka...

Vedno pa ne gre tako lahko kakor sem opisal. Če je kozel, katerega si je lovec zbral kot žrtev, izven strelne daljave, tedaj se šele prične pravo zalezovanje, ki je združeno navadno z velikim naporom in z večjimi nevarnostmi, kajti sedaj mora lovec podvojiti pazljivost, da kozla ne prepodi. Vsaka malenkost mu more pokvariti ves trud. Že sam lahek udarec z okovano palico, ki se razlega daleč naokoli, zadostuje, da je vse pokvarjeno. Radi tega je priporočljivo, da zalezovalec palico obrne narobe. Pri tem zalezovanju mora lovec previdno obiti vsak greben in vsako skalo. Mnogokrat mora odložiti palico, klobuk in nahrbtnik, ker ga ti predmeti pri plezanju ovirajo. Vsak korak in vsak prijemljaj mora prej preizkusiti, da se izogne nesrečam. Ko je pri ugodnem vetru končno dospel v strelno daljavo, premotri še enkrat z daljnogledom natančno ves trop ter si izbere žrtev, potem pa mirno čaka, da mu bo ta pokazala svojo šibko stran. Ko se to zgodi, tiho prisloni puškino kopito k licu ter počasi upogne kazalec desne roke — od stene do stene se pa razlega strel... Najtežje je pa zalezovanje v zamrzlem, hreščečem snegu.

Marsikterega lovca, posebno pa novinca se polasti, ko zagleda divjačino, lovska mrzlica. Trese se in ne ve zakaj. V takem položaju naj lovec nikdar ne strelja, ampak naj počaka, da se

pomiri. Po strelu naj lovec mirno ostane na svojem prostoru, pripravljen na drugi strel, kajti velikokrat se dogodi, da divjačina, na katero je streljal, ni smrtno ranjena in je potreben še drugi strel, da jo reši trpljenja. Mnogokrat se pa tudi dogodi, da se po prvem strelu prikaže iz kakega skritega kraja še drugi kozel ter radovedno gleda okoli, kdo ga moti. Največji nesmisel je, če lovec po strelu takoj zasleduje obstreljenega kozla, ker ga lahko prepodi in navadno potem tudi izgubi. Dobro naj si vsak lovec zapomni, kje je divjačina stala, ko je nanjo streljal in kam je po strelu odšla, ker to je zelo važno za poznejše zasledovanje.

Ko je lovec po tolikem trudu prispel s kozlom na hrbtu do lovske koče in pogleda nazaj v kraje, ki jih je ravnokar z naporom preplezal, zapazi šele, v kakšni nevarnosti je bil; mraz ga stresе in svečano sklene, da se ne bo nikdar več izpostavljal sličnim nevarnostim, sklep, ki pri pravem lovcu drži le do prihodnjega zalaza.

Ta kratek opis zalaza nam dokazuje, da ta način lova ni za vsakega, posebno pa ne za priletne lovce in tudi ne za one, ki imajo kako organično hibo ali pa so morda prekomodni. Za lovce take vrste so le pogoni.

Pogoni, ki so se vršili svojčas v bivši Avstriji, namenjeni za visoko gospodo in za dvore, so trajali navadno po več dni. Če je šlo za to, da se v jako obširnem lovskem okolišu koncentrira v gotovem delu tega okoliša kolikor mogoče veliko število te divjačine, tedaj so že dan pred lovom koncentrično po dobro preudarjenem načrtu pognali divjačino v ta del lovišča. — Za take pogone je bilo potrebno precejšnje število gonjačev, do 50 in tudi več. Vodja lova, njegovo osebje in gonjači so morali podrobno poznati terenske razmere lovskega okoliša ter vse navade divjačine in njene stečine. Šele v tem slučaju se je smelo z gotovostjo računati na uspeh.

Pogoni, ki so na Gorenjskem v navadi, niso tako obširni, da bi se moralo že dan prej odposlati gonjače. Ti pogoni trajajo po navadi le nekaj ur ali pa kvečjemu pol dneva, le pri jako oddaljenih pogonih tudi cel dan. — Nekaj ur pred pričetkom pogona da vodja lova lovskemu in čuvajskemu osobju ter gonjačem potrebna navodila, posebno glede smeri pogona in glede časa, kdaj ima pogon pričeti. Neobhodno potrebno je, da vodja lova natančno določi čas, kdaj ima pogon pričeti. Čas se mora tako določiti, da dospe najoddaljenejši lovec pravočasno, še preden prične pogon, na določeno mu čakališče. Stojišča razdeli navadno vodja lova ali pa jih z žrebom določi. Umevno je, da se mora vsak lovec pokoriti brez godrnjanja navodilom in določilom

vodje lova. Predbacivanje, da ima ta lovec boljše čakališče kakor drugi, nadalje razmotrivanje, da bi bil ta ali oni pogon uspešnejši, kaže le na žalostno dejstvo, da dotičnik nima pojma o temeljnih principih pogona in ne pozna niti lovske abecede.

Lovci naj gredo na odkazano jim mesto kolikor mogoče brez hrupa. Na stojiščih naj vlada popolen mir. Zapuščati in spreminjati stojišča samovoljno brez dovoljenja vodje lova pred koncem pogona, je n e d o p u s t n o, ker more imeti tako samolastno postopanje usodepolne posledice.

Pri nas se pričetek pogona naznanja navadno s strelom. Preden prične pogon, naj se ne strelja, tudi tedaj ne, če je divjačina v strelni daljavi, ker se more s prezgodnjim strelom ves pogon pokvariti. Le v skrajni sili, ako namerava divjačina še pred pričetkom pogona strelčevo črto predreti, je predčasno streljanje dovoljeno in opravičljivo. — Divja koza beži pred gonjači navadno v tropih. Praviloma pribeži kot prva stara jalovka, njej slede samice s kozliči ter mlajši kozli — z eno besedo povedano »kozarija«, kot zadnji v tropu pa pribeži navadno starejši kozel. Trop beži v daljših in krajših presledkih, to se pravi, da ves trop od časa do časa nekoliko postoji, pogleduje nezaupljivo nazaj ter čaka, da prispejo gonjači bliže, potem se pa zopet spusti cel trop nekoliko sto korakov naprej, kjer vnovič nekoliko postoji in tako gre dalje, dokler ne dospe trop pred kakega izmed lovcev. Po prvem strelu se trop navadno razprši.. Na bežeče divje koze naj se le tedaj strelja, če ni upanja, da postoje in dokler jih lovec ima v strelni daljavi in v vidiku in če je lovec dober strelec. Toplo priporočam pri pogonih ne prenagliti se, ker je pri tej divjačini navada, da kaj rada postoji, osobito, če je prehudo ne poganjajo. Ta lastnost nudi lovcu lepo priložnost, da si izbere iz tropa starejšega kozla. — Na stojišča, kjer se lovcu prikažejo divje koze radi terenske konfiguracije le za trenutek, naj se postavijo le izurjeni lovci in strelci, kajti neprijetno je, nele za lovca, ampak tudi za najemnika lova, če pade samica, ki ima kozliča.

Star izkušen kozel, ki je imel priliko že večkrat bežati pred gonjači, se mnogokrat pritisne pod kako za gonjače nepristopno skalo ter tam mirno čaka, da gredo gonjači mimo njega ali pa se potuhnjeno in previdno ter neopaženo zmuzne skozi črto lovcev.

Ako premotrimo ta dva na kratko karakterizirana načina lova s stališča gojitve divjačine, nam je takoj popolnoma jasno, da je za ohranitev divjačine prva metoda — to je zalaz — bolj primerna. Le z zalazom je mogoče natančno regulirati stanje divjačine, le s tem načinom lova se z gotovostjo morejo postreliti le kozli in jalovke. Radi tega naj se pogoni prirejajo le v obširnih

lovskih okoliših in tam, kjer je ta divjačina dobro razmnožena; kjer pa tega ni, naj se daje prednost zalezovanju. Toda tudi v obširnih loviščih naj ostane srce lovišča od pogonov izključeno.

Glede užitka se ti dve metodi ne dasta primerjati. Medtem, ko stoji lovec pri pogonih uro za uro na enem in istem mestu ter mora mirno, velikokrat v hudem mrazu, čakati kdaj bo kaj mimo njegovega stojišča pribežalo, nudi narava lovcu - zalezovalcu vedno novih slik, tako da ne ve, kdaj mu je minil čas.

Če reduciramo število gonjačev na dva ali pa samo na enega in število lovcev tudi na enega, dva, kvečjemu na tri, imamo pogon, za katerega rabi Nemec izraz »Riegeln«. Pri tem lovu zasedeta lovca glavni dve prehodišči. Gonjača pritisneta pri ugodnem vetru divje koze proti tem prehodiščem. Navadno gre pri tem lovu za določenega, že prej ugotovljenega starega kozla. Ker je ta pogon omejen le na majhen del lovišča, se ž njim divjačina preveč ne vznemirja.

Kot četrti način sem navedel čakanje. Komur se ne ljubi plezati in se noče izpostavljati nevarnostim, hoče pa vendar sam spraviti na svoj klobuk kozjo brado, naj poskusi s čakanjem. Čuvaju naj naroči, da mu v času prska, ko se kozli pode sem ter tja, ugotovi glavna prehodišča. V bližini enega izmed prehodišč naj si napravi udoben sedež, zavije naj se v kožuh in potrpežljivo čaka, da mu boginja Diana privošči strel.

Ako ponovimo na kratko vse štiri načine lovov na divje koze z ozirom na vzgojo te divjačine, pridemo do sledečega zaključka. V loviščih, kjer je malo divjih koz, naj se lovi z zalezovanjem ali s čakanjem, kajti glavni predpogoj za razmnožitev te divjačine je mir. Tam pa, kjer je divjačina dovolj razmnožena, posebno pa v obširnih loviščih, se morejo prirejati večji in mali pogoni. Omejijo naj se pa pogoni le na gotov teritorij lovišča, srce lovišča pa naj ostane popolnoma nedotaknjeno. Ta del lovišča naj bo nekak reservoir za oni del lovišča, v katerem se prirejajo pogoni. Vsak posamezen pogon naj se priredi samo enkrat na leto.

Orožje in oprema.

Predvsem moram poudariti, da pristoja divji kozi edinole krogla.

Dobro strelno orožje je pri lovu na divje koze predpogoj za uspešen lov.

Opisati vse sisteme pušk, ki so pri lovu na divje koze še dandanes v navadi, bi bilo preobširno delo in tudi ne spada semkaj. Omejil se bom radi tega le na nekatere sisteme in podal glede orožja nekaj praktičnih migljajev.

V zadnjih dveh desetletjih je tehnika lovskega orožja silno napredovala, tako da se današnje puške ne dajo primerjati s prejšnjimi sistemi, takozvanimi perkussions-puškami. Dandanes prevladuje za lov na divje koze uporaba pušk - repetirk, le starejši lovci in pa lovski čuvaji rabijo še eno-, dvo- ali trocevko sistema Lancaster. Za lovsko in čuvajsko osebje se mi zdi še najbolj primerna dvo- ali trocevka. To je dvocevka, katere desna cev je za kroglo, leva pa za zdrob ali pa tudi dvocevka modernega sistema s cevmi druga nad drugo in sicer spodnja cev za kroglo, zgornja cev za zdrob. V prejšnjih časih je pri dvocevkah prevladovala konstrukcija s kroglo debelega kalibra (11 mm in tudi več). Časi, ko so streljali s kroglo debelega kalibra so že skoraj popolnoma minuli, na njih mesto je stopila krogla malega kalibra (6·5 mm in 8 mm). Krogla malega kalibra ima večjo rezanco in večjo preciznost. Jaz uporabljam pri lovih na divje koze puško sistema Mannlicher-Schönauer, kaliber 8 mm z brezdimnim smodnikom. Krogla je ¾ jeklena in ¼ svinčena. Popolnoma jeklene in špičaste krogle se uporabljajo le v vojski. Skušnja uči, da so take krogle za lov, osobito pa za lov na divje koze neuporabljive, ker taka krogla divjačine dovolj naglo ne usmrti. Polnojeklene krogle se na lovu uporabljajo le tedaj, če so na prednjem koncu izdolbene. Take krogle imenujemo ekspanzivne.

Poleg Schönauerce so precej v navadi tudi sistemi Mauserc. Naboji za krogle z brezdimnim smodnikom morajo biti precizno nabiti. Neopravičljivo je, če določi lovec množino brezdimnega smodnika le z merico in ne s precizno tehtnico.

Puške repetirke so 3 do 3·5 kg težke.

Da ima dandanes skoraj vsak lovec na svoji puški daljnogled, ni nič kaj posebnega. Vprašanje nastane le, če je poraba daljnogleda na puški lovska ali ne? Mnogo se je o tem že razpravljalo. Nekateri so mnenja, da je dober strel z daljnogledom na puški le zasluga optika in ne lovca. — Daljnogled na puški zvabi lovca, da strelja na velike daljave, kar gotovo ni lovsko, ker se mnogo divjačine le zastreli in pogubi. Po mojem mnenju naj se z daljnogledom ne strelja na večjo daljavo kot na 250 korakov.

Puška za kroglo mora biti vedno čista in namazana z mazilom za orožje. Kot dobro mazilo priporočam: Ballistol, Nitrol in Antinitraks. V skrajni sili, če teh mazil ni pri rokah, je tudi dober petrolej ali pa benzin. Osobito pa morajo one puške, s katerimi streljamo z brezdimnim smodnikom, biti vedno temeljito osnažene. Vsak lovec naj svojo puško sam snaži in naj je ne postavi, ko se vrne pri slabem vremenu, v dežju ali pa v snegu z lova, v kot; tak lovec naj se ne prišteva k pravim lovcem.

Vsak lovec naj nadalje preizkusi puško, preden si jo nabavi. Ko se je odločil za kak sistem, naj pri tem tudi ostane, kajti nič ni slabšega, kakor vedno menjavanje puške. Strelni rezultati so tedaj navadno slabi. Pri nabavi novega lovskega orožja naj lovec preveč ne šteđi z denarjem. Vsakemu lovcu - novincu priporočam, da vpraša za nasvet starega izkušenega lovca ali pa izkušenega puškarja, preden nabavi novo puško.

K lovskemu orožju spada tudi močan in oster n o ž. Rabi se navadno tedaj, ko je divjačina le obstreljena in je potrebno, da se ji skrajšajo muke. Nadalje se nož rabi tudi, da na licu mesta ustreljeno divjačino osnažimo in iztrebimo, kar je posebno v poletnem času važno in potrebno, ker dobi divjačina vsled vročine naglo duh.

Pri nobenem lovu ni d a l j n o g l e d tako potreben, kakor pri lovu na divje koze, posebno pri zalazu, ker kozla na daljavo ni mogoče spoznati s prostim očesom. Jaz rabim že mnogo let daljnogled tvrdke Goerz s 6 kratno povečavo. S tem daljnogledom sem jako zadovoljen. Svetovnoznane so tudi sledeče tvrdke: Zeiss, Voigtländer in pa Busch.

Pri lovih na divje koze, posebno pa tam, kjer je teren jako hribovit, ne smemo pozabiti vzeti močno in dovolj dolgo turistovsko p a l i c o. Naši gorenjski lovski čuvaji uporabljajo neokovane palice, to pa radi tega, da se udarci palice ne razlegajo predaleč naokoli, kar je posebno pri zalezovanju neprijetno. Ker pride pri plezanju čez skale lovec mnogokrat v tak položaj, da se mora popolnoma na svojo palico nasloniti, je potrebno, da je dovolj močna, pri tem pa mora biti tudi nekoliko elastična.

V jesenskem in zimskem času, ko sta zemlja ali pa sneg zmrzla, so tudi d e r e z e neobhodno potrebne. Brez teh sploh ni mogoče po zmrzlem snegu ali terenu hoditi. Ker bi slaba pritrditev derez mogla imeti v kritičnem momentu jako zle posledice, je pritrditev taistih na čevlje zelo važna zadeva. Ako dereze ne odgovarjajo lovčevim čevljem, je bolje, da jih ne uporablja, kajti nič ni bolj neprijetnega, kakor, če mora lovec v nevarnih in strmih krajih paziti še na dereze. V mehkem snegu se pa uporabljajo k r p l j i.

N a h r b t n i k, v katerega spravi lovec nekaj obleke, jedi in druge neobhodno potrebne predmete, služi, če je dovolj velik, tudi za nošenje ustreljenega divjega kozla. Če pa ni za to dovolj velik, mora lovec s seboj vzeti posebne naramnice, s pomočjo katerih priveže divjačino na hrbet. Navadno zvežejo nosači ubitega kozla na ta način na hrbet, da trak naramnic pretaknejo skozi prerezane kite sprednjih nog divje koze, zadnje noge pa

prekrižajo s sprednjimi ter jih s prvimi skupaj zvežejo, glavo pa upognejo in obesijo za roglje v trak, tako da ne visi prosto in ne nadleguje pri hoji.

Še nekaj besed o lovčevi obleki. Obleka visokogorskega lovca naj bo topla in iz močnega blaga. Barva se mora prilagoditi okolici; najboljša je siva ali pa zelena. Kratke, do kolena segajoče hlače, volnene nogavice, kratek jopič, volnena srajca, močni in dobro okovani čevlji, zelen lodnast klobuk ter kratek plašč — tvorijo kompletno lovsko garderobo. Najvažnejši izmed vseh navedenih predmetov so pač čevlji. Vsak lovec naj svoje čevlje sam maže z dobrim mazilom.

Pri zalazu je priporočljivo vzeti s seboj tudi majhen kompas. Ta instrument lovcu v meglenih dnevih jako dobro služi.

Vse, kar lovec rabi na lovu, naj nosi sam s seboj.

Ignotus:

O kačah in kačjem strupu.

(Konec.)

Ne da bi se mudili pri raznih fizioloških kompliciranih kemičnih problemih o kačjem strupu, ki še čakajo in bodo bržčas še dolgo čakali na svojo končno rešitev, se moramo pa vendar nekoliko natančneje seznaniti s strupom samim.

Najprvo moramo ugotoviti, da imajo razne kače razne strupove, da si niti dva v svojih lastnostih nista popolnoma enaka, in seveda tudi ne enaka glede svojih učinkov.

Svež, živi kači odvzet strupeni izloček je čista, brezbarvna ali malo zarumenela ali zazelenela slinasta tekočina, nevtralne ali neznatne kisle reakcije. V vodi se stopi v motno, belkasto tekočino, iz katere čez nekaj časa izpade več ali manj sesednine, ki obstoji iz beljakovin in podobnih snovi (globulini, albumose, mucin, epiteli itd.).

Vodene raztopine se sklopotane jako penijo, se pod vplivom bakterij razkrajajo hitro, in se pretvarjajo v jako smrdeče tekočine.

Ako pa strup posušimo na primeren način, ostane nekoliko izsušine, ki vsebuje poleg že omenjenih organskih tvarin še

nekaj soli, kloridov in fosfatov kalcija, magnezija in amonija. Izsušina ima primeroma isto barvo kot tekoč strup, in se prisuši ob stekleni steni, s katere se dá v drobnih luskinicah in lamelah lepo ostrgati. Izsušina obdrži svoje strupene lastnosti neomejeno dolgo, na kar je posebno treba opozarjati, ker se je že večkrat pripetilo, da so se ljudje zastrupili s kačami, ki so bile že mnogo let shranjene v špiritu.

Iz svežega strupa samega, ali tudi iz vodene raztopine izloči visokozgoščen alkohol učinkujočo substanco v strupu. Z alkoholom dobljeni sesedek je zopet v vodi raztopljiv, če ni alkohol nanj predolgo vplival.

Strup nekaterih kač, zlasti sékavk brez škode prenaša visoke temperature, ne da bi zgubil svoje strupene lastnosti. Šoprv če ga kuhamo dlje časa pri 100° C, ali pa ga segrejemo na 120° C, ga uničimo.

Strup viperid (brizgalk - cevkozobkaric) je pa za vročino dosti občutljivejši. Ako ga segrevamo na 70° C ga oslabimo, pri temperaturi 85° C pa popolnoma uničimo.

Če ne maramo posušenega strupa spraviti, obdržimo več mesecev tudi tekočega pri nizki temperaturi, ali če mu primesimo polovico glicerina.

Gotovega o strupeni substanci, ki je primešana strupenemu kačjemu izločku, ne vemo ničesar. Nekateri učenjaki so mnenja, da tega strupa ni prištevati fermentom (droževinam), kakor se je to dolgo mislilo, ampak strupenim beljakovinam, takoimenovanim toksalbuminom. Drugi zopet govoré o nekem lecithidu, najnovejši preiskovalci pa nagibljejo k mnenju, da je učinkujoče telo brezdušivčna spojina, katero je treba uvrstiti med sapotoksine, in ki razvija svoje sile šoprv pod vplivom v njegovi bližini se nahajajočih gotovih beljakovin.

Bodi si kakor že koli — ne glede na vse povedano, pa se dajo uvrstiti vsi kačji strupi glede svojih učinkov v dve vrsti. Ene vrste delujejo tako, da na mestu ugrizljeja ni videti posebnih reaktivnih simptomov, da se celo tako mesto odlikuje s svojo posebno brezčutnostjo. Zastrupljenje pa se razvija pri tej vrsti strupov tembolj na splošno; mišičevje otrpne, bolnik obnemore, omaga in prične spati. Dihanje je otežkočeno, splošna ohromelost nastopa vedno bolj izraziło, žila prične počasneje in slabotneje udarjati, bolnik se onesvesti in preneha končno dihati.

Pri drugi vrsti je učinkovanje strupov drugače. Pičeno mesto postane takoj živordeče in pozneje vijoličasto, okolica močno zateče, bolnik pa ima hude bolečine. Vrh tega muči ponesrečenca huda žeja, usta in grlo sta vedno suha, sluznice pa pokrvave

in se vnamejo, kakor tudi krvavitve po sluznicah in notranjih organih niso redke prikazni. Nato nastopijo deliriji, ki se umaknejo šele pozno nastopajoči odrevenelosti in zaspanosti dotlej, da nastopi konec radi prenehanega dihanja, dočim srce še do četrt ure dalje bije.

Potemtakem deluje prve vrste strup brez vseh lokalnih simptomov in vpliva že od vsega začetka ohromivno na mišečevje, na živčevje, na pljuča in srce. Druge vrste strupi pa povzročajo lokalne simptome, razkrajajo kri, vzburjajo živčevje in delujejo posebno ohromilno na dihalni centrum. Vse pri nas živeče strupene kače proizvajajo zastrupljenja opisanega drugega tipa, ki je značilno za viperide sploh, kakor je prvi način značilen za sekavke.

Ne glede na vrsto, iz katere izhaja kača, ki je koga uklala, in ne oziraje se na momente, katere smo že razmotrivali, govoreč o jakosti zastrupljenja, je pa tudi važno, k a m te je kača pičila, ker je od tega zavisna hitrejša ali počasnejša resorpcija strupa v telesu. Ugrizljeji na obrazu, na vratu, prsih so vedno dosti nevarnejši nego na ekstremitetah, če tudi ne upoštevamo dejstva, da na vratu ali na glavi ne moremo podvezavati, kakor n. pr. na rokah ali nogah. Ako preide strup naravnost v kako žilo - privodnico (veno), je nevarnost za življenje vedno jako velika. V takem slučaju so tudi naše kače smrtonosne; njih strup učinkuje potem tako hitro, da umreš na gadovem piku lehko v par urah, da, pri ugrizku v veno na vratu v 5—10 minutah.

Splošno se govori in piše, da zaužit kačji strup ni strupen, kar pa seveda ni res. Tako strupen, kakor v kri zamešan, seveda ni, in podgane so pri poskusih take množine strupa brez škode pojedle, da bi sicer vsaj stokrat za njihovo smrt zadostoval. A brez učinkov vendar ni, zlasti ne strup viperid, ki povzroča v večji množini zaužit, težka vnetja želodčne in črevesne sluznice in hude krvavitve iz njih. Nekaterih kač strupi povzročajo celo vnetja na čisto zdravi koži.

Smrt zbog katerihkoli kačjih strupov pa, če se ne oziramo na komplikacije, ki lehko tek vsake bolezni spremene, nastopi končno vedno radi njihovih učinkov na centralni živčni aparat. Kdor preživi ondi njihov smrtonosni vpliv, je rešen.

V organizem sprejeti kačji strup se izlrebi bržčas večinoma potom črevesa. Gotovo pa zaide tudi v izločke, kar dokazujejo slučaji, ko so od kobre ugriznene matere še dojile svoje otroke in jim s tem nakopale težke bolezni ali celo smrt.

Kar se tiče vpliva kačjega strupa na razne živali, omenimo v kratkem, da zanj povsem neobčutnih (imunih) živali ni. Ptiči

so, izvzemši nekaj pelikanov in ujed, vsi jako občutljivi zanj. Dočim je cela vrsta manjših živali tudi nevretenčarjev zanj dokaj občutljiva, se žabe odlikujejo po svoji krepki naravi. Ribe n. pr. so zopet jako občutljive, zlasti za pik morskih kač. Kače same pa, in sicer strupene kakor nestrupene, se ne zmenijo dosti za svoje strupove, vendar imúne niso popolnoma, niti ne napram strupu najožje sorodnice svoje. Napram strupu oddaljenega sorodstva pa tudi kače niso povsem zavarovane.

Izmed sesalcev se zdi, da so rastline uživajoči manj v nevarnosti kot mesojedni. Ihneumon in jež preneseta svoji teži primerno brez škode jako dosti strupa, ježa branijo pred pikom seveda tudi njegove ostre bodice. Prešič se ima za svojo neobčutljivost seveda zahvaliti v prvi vrsti samo svoji trdi koži in plastem masti pod njo, v kateri je razpletenih neznatno malo krvnih žilic, tako da je zbog tega onemogočeno vsako hitrejše in nevarnejše preplavljenje organizma s strupom.

Živali, a tudi ljudje, ki so bili prvič pičeni in so prestali zastrupljenje, niso ob drugem piku istovrstne kače kazali skoro nobenih znamenj težjega zastrupljenja, če ni bilo preveč časa poteklo med prvim in drugim pikom. Zato so začeli učenjaki razmišljati, če ne bi kazalo z večkratnim cepljenjem malih množin strupa napraviti telo tako nedovzetno za strup, da bi ga v slučaju nesreče lahko preneslo brez škode. In res se jim je posrečilo razne živali, celo več mesecev po zadnji cepitvi napraviti in ohraniti imune, t. j. take, da prenesejo večkratno, za necepljeno žival sicer davno smrtonosno množino strupa.

Ti poskusi in ž njimi združena razmotrivanja so pa vodila še do drugih pridobitev. Ako prenese taka cepljena žival brez škode množine strupa, ki bi jo sicer umorila, je jasno, da se je njena kri, ali da so se njeni sokovi morali tako spremeniti, da so se v njih pojavili protistrupi. Če imam pa protistrupe v rokah, se ne bojim strupa tudi pri necepljenih živalih. S protistrupov polno, cepljeni živali vzeto krvjo pridem drugi necepljeni, a smrtnozastrupljeni živali na pomoč in uničim v njej kroječi strup.

Tudi to domnevanje je potrdil eksperiment najprvo v laboratoriju, nakar je pričel Calmette v Pasteurjevem institutu v Lillu s cepljenjem konj in oslov, katere je imuniziral tako visoko, da so na koncu brez škode prenesli 200 kratno smrtno dozo strupa. Prve poskuse je izvršil s strupom od kobre in rabil za napravo tako krepkega seruma 16 mesecev.

Kadar se je taka imunizacija izvršila, puščajo konju kri, in iz krvi odcede zdravilni serum, katerega potem še glede kako-

vosti vestno preskusijo in ga v steklenicah po 10 gr razpošiljajo med svet.

V novejšem času pa potom posebnih priprav ta serum posuše in ga kot droben prah v steklenicah po 1 gr oddajajo lekarnam in bolnišnicam. V slučaju nesreče se prah stopi v 10 cm^3 prevrele vode in se napravi injekcijo z dobljeno tekočino. Rezultati te terapije so po zatrdilu tropičnih zdravnikov nadvse sijajni.

Kako različen je strup posameznih kač, je uporaba seruma najboljše potrdila. Pokazalo se je namreč, da je vsak tak serum samo specifičen in da varuje samo pred pikom tiste kače, s čije strupom se je žival imunizirala, kvečjemu še kač, ki stoje z njo v ozkem sorodstvu. Imunizacija s kobra - antiserumom bi n. pr. napram gadovemu piku čisto nič ne pomagala, ona z modrasovim pa precej itd. Zato je uveljavil Calmette takoimenovan »polivalenten« serum, ki izvira od konj, katere se istočasno imunizira s strupi raznih kač. Za naše kraje bi n. pr. zadostoval serum proti modrasovemu in gadovemu piku; za druge kraje in dežele bi se seveda moralo uporabljati drugače sestavljene sokrvce.

S tega stališča imunizacije je tudi presojati vse tiste ljudi pri nas in drugod, ki veljajo in ki so tudi več ali manj neobčutljivi za kačji strup, kot vedeževalci, čarovniki, kačji zagovorniki in rotilci, pripadniki gotovih sekt (Aissâua), da celih imunih plemen (Psylli, Gouni). Pri Hotentotih je baje izsrebanje strupa iz kačjih žlez v navadi; nekateri brazilijanski rodovi si praskajo kožo in delajo ranice na njej s kačjimi zobmi; podobno se imunizujejo v nekaterih krajih Mehike s posušenim kačjim strupom. Izruvanje zob pa ne napravi kače trajno neškodljive, ker ji zrastejo v kratkem času drugi; da, časih še niso prvi izpali, ko so že drugi toliko dorastli, da jih izpodrivajo. V takih redkih slučajih ima kača celo štiri mesto dveh zob strupnikov, in na rani je videti mesto dveh kar štiri ugriznine.

Spregovorimo še nekaj besed o zdravljenju kačjega pika.

Bolezen, ki nastane vsled kačjega pika, je zastrupljenje, za katero morajo v splošnem veljati ista pravila kakor za druga zastrupljenja. Zato bomo skušali resorpcijo strupa preprečiti in ustaviti, izločenje istega po možnosti pospešiti, napram centralnim simptomom nastopiti s primernimi sredstvi, glede rane se ravnati po znanih kirurgičnih zahtevah, strup pa, kar ga je že resorbiranega, skušati kemičnim potom uničiti.

Resorpcijo bomo skušali preprečiti na ta način, da podvežemo prst, roko ali nogo n a d rano. S tem omejimo cirkulacijo krvi v podvezanem delu, in onemogočimo, da bi krog rane nabrani strup p r e n a g l o prešel v organizem. Seveda pa ne smemo

člena premočno in preostro podvezati, tudi podveze ne predolgo puščati na mestu, ker sicer podvezani del telesa odmre in je potem za vedno izgubljen.

Rano lehko izsesaš, to pa samo tedaj, če veš, da so tvoje ustnice in ustna sluznica popolnoma nepoškodovane; sicer ima pa to izsesavanje pomen samo tedaj, če izsesaš strup takoj, ko te je kača usekala, pozneje ne pomaga več.

Ako so se pojavile bolečine na ugriznjenem mestu in oteklina narašča, jih lajšamo lahko z mrzlimi ali še bolje ledenimi obkladki; s slednjimi le, če je dotični člen prav na lahko podvezan.

Nadalje bomo skušali strup, kolikor še ni resorbiran, uničiti na mestu ugriznine. To lahko napravimo na ta način, da neznatno ranico prerežemo, izrežemo ali pa izžgemo.

Proti nadaljnjemu razvoju zastrupljenja se lahko uspešno bori samo zdravnik, ki bo napravil ob rani takoj injekcije s klorovim apnom, ali še boljše s kalcijevim podkloritom [Ca $(OCl)_2$], da uniči strup potom energične oksidacije.

Proti resorbiranemu strupu kot takemu ne poznamo razen serov nobenega zdravila. Ker vemo, da strupi viperid delujejo na želodec in črevesje, morda ne bo napačno, ondi se izločujoči strup izsesati s cevjo iz želodca, oziroma želodec oprati. Da pa strup spravimo čim prej iz krvi, skušajmo jo razredčiti in telo preplaviti s čim večjo množino tekočine, n. pr. vode, čaja in lahke črne kave. Tudi solna transfuzija je umestna in priporočljiva. Povsod priporočani alkohol, posebno žganje, morda omami grozo in bojazen trepetajočega bolnika — ne pomaga pa pri zastrupljenju čisto nič, kakor dokazuje živalski eksperiment in kakor vé to vsak zdravnik, ki dobro in kritično opazuje in ki ne prisega na vsako besedo, katero je kdaj bral v kaki knjigi. Alkohol, posebno v velikih množinah zaužit in pri oslabljenem srcu, že prispeva po svoje in — s kačo drži!

Najvažnejše pa bo — in za naše kraje bi to ne smela biti nikaka težava — oskrbeti si serum, ki je najzanesljivejše, doslej nam znano sredstvo, in ki bi ga morala imeti vsaka bolnica in vsaj vsak zdravnik na deželi pri rokah. Četudi ni mogoče rešiti najnesrečnejših slučajev, n. pr. slabotnih otrok, zlasti ujedenih na prsih, na vratu ali glavi, pa je gotovo, da se ohrani vse ostale slučaje pri življenju. Čim hitrejša pomoč, tem uspešnejša.[1]

[1] Za 60 kilogramov težkega človeka je 14 miligramov kobrinega strupa letalna (smrtna) doza. Dorastla kobra pa vbrizgne pri vsakem ugrizku 20 miligramov strupa v rano. Po kliničnih poizkusih zadostuje 10—20 cm^3 seruma, ako je rana na ekstremitetah in ni bolnik prišel več kot 5 ur po nesreči zdravnikom v roke.

Marsikaj bi pa morala proti nesrečam, povzročenim po kačjem piku, storiti profilaksa. V naših krajih nas varujejo škornji pred itak ne posebno krepkimi in dolgimi zobmi modrasov in gadov. Glede krajev, ki so znani kot kačam posebno priljubljeni, pazi, če imaš z rokami opraviti na tleh, bodisi, da nabiraš jagode ali gobe, trgaš cvetice ali karkoli. Kajti kače ne beže vedno pred človekom in celo v begu divje sekajo krog sebe, zato glej predse in prebrskaj poprej s palico take zarastle prostore. V prvi vrsti pa je šola poklicana v to, da pouči otroke o kačah, in posebno še o strupenih kačah, da jih ne bodo zamenjavali s kušarji in martinčki, in da jim ne bo veljal za vsako žival, ki ni ravno konj, vol ali pes in je ne vidijo vsak dan, na Slovenskem obče priljubljeni, občeveljavni naravoslovni izraz »tič«.

O povzdigi lovstva.

(Predavanje g. Mateja Hafnerja dne 6. marca t. l.)

Cenjeni tovariši lovci!

Namenil sem se govoriti o povzdigi lovstva, ker vem, da je vsakemu izmed nas to vprašanje v teh težkih časih, ko gre z lovstvom nevzdržema navzdol, najbolj pri srcu. Divjačine vedno manj, nepravih lovcev vedno več, zakupnine vedno večje, povrh pa še ta splošna povojna morala, ki je, kar se tiče divjačine, čudovito ohlapna in boljševiška; to so karakteristični pojavi na sedanjem obzorju lovstva. Poleg tega pa še negotovost socialnega in pravnega stališča, ki naj ga v bodoče zavzema lovstvo v naši državi. Vprašanje o povzdigi lovstva je torej vsekako aktualno. Je pa tudi težavno vprašanje. Ne domišljujem si, da bi bil jaz poklican za rešitev tega vprašanja. Povedati vam le hočem nekaj mojih tozadevnih misli. Veselilo me bo, če vam bodo te ideje ugajale. Bom pa tudi zadovoljen, če jim boste ugovarjali, ker mi bo to dokaz, da se zanimate za rešitev tega važnega vprašanja. Brez zanimanja in idej ni načrtov, brez idej in načrtov pa ni uspeha.

Tovariši lovci! Pričakovati povzdigo lovstva od države, ali vobče od zunanjih, recimo, političnih momentov, bi bilo po mojem mnenju napačno. Pa naj že zmaga centralizem ali avtonomija. Centralizem ne more prinesti lovstvu ničesar dobrega, ker pravega lovstva v Srbiji pravzaprav ni, zakoni pa so se dosedaj redno izenačevali na ta način, da so se raztegnili slabši srbski zakoni na prečanske kraje, ki so imeli boljše zakone. Od avtonomije pa tudi ne moremo pričakovati ničesar dobrega. Vsaj se mi starejši lovci še prav dobro spominjamo onih časov, ko je grmelo na vseh naših podeželskih političnih shodih proti zajcu in proti notarju. No, brez notarjev bi lovci že lahko shajali, ampak brez zajcev bi bili naši lovi precej klavrni, vsaj je zajec v loviščih Slovenije skoro najpomembnejša divjačina. Ko že govorim o politiki in zakonodaji, naj pripomnim, da imajo Srbi že izdelan osnutek lovskega zakona, ki razširja regalni sistem na prečanske kraje. Po tem načrtu bi lovstvu pri nas odklenkalo. Na načrt okvirnega lovskega zakona, ki ga je izdelala in predložila Slovenija, pa se ne ozirajo, niti ne povabijo na razgovor zastopnikov lovskih društev iz vse kraljevine.

Sicer pa po mojem mnenju od državne zakonodaje nimamo dosti pričakovati. Pomoč lovstvu more priti le od nas samih. Pa kako? S tem, da postane vsak izmed nas pravi lovec, lovec po duhu in po srcu, in pa s tem, da se združimo vsi pravi lovci v našem lovskem društvu pod najstrožjo disciplino.

To dvoje in nič več, in lovstvo bi se dvignilo in ugled lovcev bi zrastel.

Pravim: postati moramo lovci po duhu in po srcu. Mar nismo? Bodimo odkritosrčni, po večini ne. Ni še lovec, kdor je strelec, pa tudi ni treba, da bi bil lovec strelec. Lovec se rodi, kakor pesnik, strelec se priuči, privadi. Lovec se rodi in ni vsak človek rojen za lovca, nasprotno pa tudi marsikdo, ki je rojen za lovca, nikdar ne postane lovec. Treba je namreč, da se to lovsko nagnjenje vzbudi; enkrat vzbujeno, se razvija samo od sebe. Poseben dar je, ta lovski dar. Če prav pojmujem, je lovski dar naravna dediščina vseh onih davnih let, ko so naši pradedje živeli še edino od lova. Pojem lova tistih časov se seveda ne krije več s pojmom lova naših dni, ampak lov tistih časov tvori vendarle bistvo naših lovskih nagnjenj. Lov tistih časov je polagoma krotil strasti, ki so sicer zanj bistvene, pa vendar malo plemenite, lov tistih časov se je čistil od roda do roda, je sprejemal finejše določne oblike in postal tako lov naših dni. Velika razlika je med lovom onih davnih dni, ko se je človek edinole z lovom preživljal in pa med lovom naših dni,

ki je lov — ali recimo —, ko bi moral biti lov očiščen vseh sebičnih primesi. Nekaj pa je lov obdržal skozi vso dolgo dobo svojega razvitka: ostal je najtesnejša vez med človekom in naravo. Lovec je opazovalec, je ljubitelj narave; lov nas vodi v naročje narave. In čim bolj nas moderno življenje in boj za obstanek odtujuje od matere narave, tem večjo srečo občutimo kot lovci v stikih z naravo. Tekom več tisoč generacij prirojeni čuti so ti lovski čuti, zato je njih elementarna moč tako silna, da se ponavadi udejstvujejo pri lovcu - začetniku kot morilna strast. Le kdor ima močno voljo in toliko samozatajevanja, da ume brzdati svojo lovsko strast, le ta postane pravi lovec. Kdor tega ne zmore, je in ostane suženj lovske strasti. Strasti, katerekoli vrste, pa ne ustvarjajo ničesar dobrega.

Bodimo odkritosrčni! Večina lovcev - začetnikov hodi isto pot, pot lovskih grehov. Pot lovskih grehov jih vodi do spoznanja, in šele spoznanje jih pretvori v prave lovce. Vse te grehe povzroča lovska strast.

Lovska strast je v Ameriki zatrla v par letih milijonske črede bivolov in milijonske jate golobov selilcev. Toda Amerikanci so kmalu uvideli svoje grehe, in danes ima Severna Amerika nad 50.000 km² varstvenih parkov, v katerih ne poči nobena puška. Pri nas v Sloveniji se pa borimo že dve leti za borih 2000 oralov neproduktivne zemlje v Dolini sedmero jezer v Triglavskem pogorju, da bi jih negovali kot varstveni park. Borimo se za ta varstveni park, ker je slučajno na tistem prostoru tudi par divjih koz, katerim se ne morejo odreči lovski upravičenci in pa par travnih bilk, brez katerih menda ne bi mogle živeti bohinjske krave. Pa bi bili hudo užaljeni, če bi nam kdo očital, da nismo kulturna država.

Lovska strast izključuje pravi lovski čut, ki ne obstoji v moritvi, marveč v negi živalstva. Oni je pravi lovec po duhu in po srcu, ki ima večje veselje nad enim živim zajcem, kakor nad desetimi ustreljenimi. Oni je pravi lovec, ki v lovišču ne išče mesa, ki v lovišču ne išče dobička, ki odstreli le to, kar ovira redni razvitek.

Pravi lovec je čuvar prirode in spoštuje zakone, ki so izdani v varstvo lova ali v varstvo redkih živali, spoštuje pa tudi ona določila, ki so jih postavili lovci sami glede pravilnega izvrševanja lova.

Tovariši lovci! Bodimo odkritosrčni! V lovskem oziru se pri nas greši na debelo. Strelja se vsevprek. Čim redkejša je žival, tem večje je poželenje po njej. Malo lovišč je, kjer bi se lovilo pravilno. Brakade nedeljo za nedeljo. Brakade tudi v poljskih

loviščih. Strelja se na vsako daljavo. Srnic in srnjačkov pade več kot srnjakov. Streljajo se živali, ki jih ščiti zakon. Kraljevega orla kljub zakonu ne ščitijo niti vsi kraljevi šumarji. Streljajo se s šibrami divje koze, srnjaki na zalazu itd. Odpustnih grehov niti ne omenjam.

Kako malo je pri nas v splošnem pravega lovskega duha in čuta za varstvo prirode, kaže najlepše okolnost, da pišejo naši dnevniki, če pade na protizakonit način kaka lovna ali redka žival, dolge kolone o »redki lovski sreči«.

Vse to se mora spremeniti! Postati hočemo vsi do zadnjega pravi lovci, po duhu in po srcu. Na nas samih je, da to dosežemo. In če to dosežemo, bomo sami s seboj in bodo drugi z nami zadovoljni.

Vsi pravi lovci moramo biti združeni v našem lovskem društvu v najstrožji lovski disciplini. Lovsko društvo nam bodi prva in zadnja inštanca v vseh lovskih zadevah, bodi pa istočasno tudi naša zakonodajna oblast. Čemu bi se obračali na centralno vlado ali na eventualne avtonomne oblasti, recimo, da dosežemo večje varstvo ali popolno zaščito za kako lovno žival, ali da skrajšamo lovno dobo, ali da se izdajo točna navodila za lovske družbe ali navodila za podzakup ali delitev lovišč itd. Odbor S. L. D. skleni, kar smatra za umestno in potrebno, in ti sklepi naj bodo za nas obvezni, naj bodo naš lovski zakon. Kdor se tem sklepom ne pokorava, preneha biti pravi lovec in član našega društva. V to pa seveda treba splošne organizacije in stroge discipline. Pri splošni organizaciji in strogi disciplini nas bodo vse oblasti in vsi socialni krogi resno upoštevali. In lovstvo se bo dvignilo.

V naslednjem se hočem dotakniti na kratko nekaterih konkretnih vprašanj.

Kako oživiti naša lovišča? Omejiti odstreljevanje, vpeljati nego divjačine. Osvežiti treba v naših loviščih kri z nakupom žive divjačine. Od leta 1914 se v tem oziru ni skoro ničesar zgodilo. Odbor S. L. D. naj sklene, da se eno leto ta ali ona vrsta divjačine sploh ne bo streljala. Tak sklep bi bil skrajno potreben za velike divje peteline, ker se je resno bati, da se ta najlepša divjačina popolnoma zatre. Odbor S. L. D. naj sklene nadalje, da se pomladna odstrelitev kljunačev opusti. Brez dvoma je namreč nelovsko in pomnožitvi kljunačev skrajno škodljivo, da se smejo isti streljati za časa paritve. Streljanje velike divje race naj se omeji, na nekaterih krajih, kjer iste gnezdijo, pa popolnoma opusti. To slednje bi bilo morda najlažje izvršljivo na ta način, da taka lovišča vzame v zakup S. L. D. Srno na bra-

kadah streljati, naj bi se prepovedalo. Stanje srn v lovišču se da najlažje urediti na zalazu, srnjak brez rogov pa itak ne pomeni za lovca drugega, nego toliko in toliko kilogramov mesa. Kot pravi lovci bomo take in enake prepovedi odobravali.

Posvečati moramo tudi več pažnje odstrelu škodljive divjačine, v prvi vrsti lisic, kraguljev, vran in srak ter skrbeti zato, da bodo v to poklicani organi ostreje nastopali proti lovskim tatovom. Čudno je, da vise še skoro v vsaki kmetski hiši puške, in to na vidnem prostoru, dasi te puške povečini niso prijavljene.

Vsekakor moramo delati na to, da se vpeljejo desetletne zakupne dobe za naša lovišča. Ker imajo občine pravico, določevati dražbene pogoje in ker bi desetletne zakupne dobe donašale občinarjemm več dohodkov, so desetletne zakupne dobe dosegljive. Zakupnik bi, čim daljša je zakupna doba, tem več lahko storil za lovstvo, zato bi pa tudi pri daljši zakupni dobi raje plačal večjo zakupnino. Ustreženo bi bilo s tem občinarjem in zakupnikom.

Nadaljnje vprašanje bi bilo, če se je res bati za lovstvo, ker število lovcev raste. Po mojem mnenju ne more biti lovcev nikdar preveč, namreč pravih lovcev, katerim je streljanje le potrebno zlo, glavni užitek pa opazovanje in nega divjačine.

Vobče bi pa bilo želeti, da izvršuje S. L. D. nadzorstvo nad izvrševanjem lova v posameznih loviščih, posebno pa v onih loviščih, v katerih nastopajo kot zakupniki lovske družbe. Lovske družbe naj bi morale predložiti politični oblasti in lovskemu društvu družbeno pogodbo, katera bi morala vsebovati povprečno število divjačine v dotičnem lovišču in pa natančno določilo glede dopustnega letnega odstrela. Domik lovišč naj bi se lovskim družbam podelil le tedaj, če bi predložene pogodbe jamčile za pravilno izvrševanje lova.

Da lovstvo v poljskih revirjih propada, ni najmanj krivda vaških psov. Ne le, da se število pomnožuje, opažam posebno na Gorenjskem, da spodrivajo prejšnje mešanokrvne ovčarje in špice in druge lovu manj nevarne pasme vedno bolj križanci različnih pasem s ptičarji in zajčarji. Ti pasji konglomerati so prava nesreča za poljska lovišča. Dan za dnem spremljajo gospodarja in njegovo hišno osebje pri vseh poljskih delih, dan za dnem preiskujejo bližnje in daljnje njive z vnemo in natančnostjo, ki bi bila vredna odlikovanja. In ker ima vsak posestnik takega psa, je pravzaprav res čudno, če je vkljubtemu v poljskih revirjih še kak rep in kaka dlaka. Taki psi pa ne delajo škode samo lovcu, ampak tudi kmetu, ker tekajo z istim veseljem po pšenici ali cveloči ajdi kakor po pašniku. Poleg tega pa ti psi tudi ogrožajo

javno varnost, ker se vsi stekli psi, ki se v zadnjem času tako pogosto pojavljajo, rekrutirajo iz teh pasjih krogov. Zadnji čas bi bil, da se loti širša lovska in zdravstvena javnost tega pasjega vprašanja. V splošnem naj bi se vsi psi, izvzemši pse čuvaje, ki pa morajo biti vedno privezani, visoko obdačili. Nadalje naj bi se splošno prepovedalo jemanje psov na njive in travnike, prepovedalo naj bi se vsem nelovcem imeti in negovati zajčarje in tičarje ali križnike teh psov z drugimi pasmami.

Težavna se mi zdi rešitev vprašanja lovskih zakupnin. Neprimerno visoke zakupnine ponujajo po navadi nepravi lovci, ki ne iščejo lova samega, marveč le radi reprezentance, nekateri morda celo samo radi zadnjega pogona. Dolžnost političnih oblasti in S. L. D. bodi, skrbeti za to, da se takim lovcem ne dovoli lova, ker taki lovci lovišče navadno preveč izkoriščajo. Gotovo so v splošnem zakupnine za lovišča previsoke, ampak te neprimerne zakupnine ne smejo nikogar zapeljati na krivo pot, da bi lov izkoriščal, češ, vsaj del zakupnine moram izbiti iz lovišča. Pravemu lovcu tudi denarne žrtve ne bodo vzele ljubezni do lova. Gotovo pa je, da lahko spravimo tudi zakupnine v pravi tir, če smo splošno in strogo organizirani in če vlada med nami res bratsko razmerje.

Kakor sem že omenil, ne smatram za nesrečo, če se število lovcev množi. Pravih lovcev ni nikdar preveč. Več ali manj prilike, da se lovsko udejstvuje, bo našel vsak pravi lovec. Zdi se mi pa vendarle, da nekaj pri nas lovcih ni v redu. Za vsak poklic je treba strokovne izobrazbe. Koliko vaje treba vojaku, preden mu izroče puško in koliko vaje zopet, preden dobi prvi naboj. Za lovce pa vsega tega ni treba. Kupi si puško in naboje, nabavi 22 cm dolg šop divje koze, rumene usnjate gamaše, lovsko torbo s cofi in lovec comme il faut je gotov. Po lovsko karto in orožni list niti ni treba osebno iti, ker se mu to lahko pošlje. Zdi se mi, da bi moralo biti to malo drugače. Imamo — recimo — zakon, ki prepoveduje streljati na kanje, sršenarje in lunje. Nasprotno pa smemo streljati kragulje. Koliko pa je lovcev, ki sploh ločijo kragulja od kanje ali sršenarja? In, recimo, kako naj neguje lovec jerebice ali kako drugo vrsto divjačine, če ne pozna biologije dotične vrste, njenih bolezni in njenih sovražnikov?

Lovcu je potreba lovske izobrazbe in lovskega berila, če hoče postati pravi lovec. In če hočemo povzdigniti lovstvo, moramo zahtevati za lovce in za lovske čuvaje tudi lovsko izobrazbo. S. L. D. bi moralo imeti prvo in zadnjo besedo o tem, komu naj se da orožni list in lovska karta in kdo naj se pripusti v krog lovcev. Močni bomo šele, ko bomo splošno organizirani.

Na nas samih je torej ležeče, da povzdignemo lovstvo s tem, da postanemo pravi lovci po duhu in po srcu in da se združimo vsi lovci v S. L. D. pod najstrožjo disciplino ter da prostovoljno priznamo v lovskih zadevah autoriteto S. L. D.

Ognjišče naše organizacije v S. L. D. pa naj postane naš Lovski dom. Kdo izmed nas si še ni neštetokrat zaželel Lovskega doma? V Lovskem domu bi bila lovska čitalnica, lovska knjižnica, uredništvo društvenega glasila. V Lovskem domu naj bi se vršile odborove seje, občni zbori, predavanja, lovske zabave, strelne vaje. V Lovskem domu naj bi bilo shajališče vseh lovcev, Lovski dom naj bi postal žarišče lovskih idej in lovskega duha.

V Lovskem domu pa bi imela sedež tudi Lovska zadruga, ki se sedaj snuje v okviru S. L. D., in katere glavni namen je baš zgradba Lovskega doma.

Tovariši lovci! Naša sveta dolžnost je, da se zavzamemo za zgradbo Lovskega doma in pristopimo s kolikor največ deleži k Lovski zadrugi. Če to storimo, nam bo sv. Hubert milostno odpustil vse dosedanje lovske grehe in nam naklonil še marsikakih pravih lovskih užitkov.

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

(Dalje.)

Ob otvoritvi posvetovanj za sestavo osnutka okvirnega drž. lovskega zakona je stopilo v ospredje temeljno vprašanje, ali naj postane lov po vsej kraljevini državna last, kakršna je n. pr. v Srbiji, ali pa naj ostane sestavni del zemljiške posesti,[1] kakor je bil pri nas dosedaj. Pri tem preudarku je prevladalo mnenje, da nam je izdelati okviren lovski zakon tako, da bo v skladu z določbami u s t a v e, ki smo jo dobili dne 28. junija 1921. Z ustavo so

[1] Ces. patent z dne 7. marca 1849., drž. zak. štev. 154, veli v § 1.: »Lovska pravica na tujem zemljišču se odpravi.«

Štajerski deželni lovski zakon z dne 21. sept. 1906., dež. zak. štev. 5 iz leta 1907, in koroški deželni lovski zakon z dne 4. avg. 1902., drž. zak. štev. 15 iz leta 1903 imata v § 3 I. poglavja sledečo določbo: »Pravica lova je združena z zemljiško posestvijo in pripada, izvzemši izjeme, ki so predpisane v II. členu tega zakona, vsakočasnemu zemljiškemu posestniku.« Podobno določbo vsebuje deželni, a ne uveljavljeni zakon za Kranjsko iz leta 1915.

zajamčene sedanje posestvene pravice,[2] med katere spada pri nas Prečanih tudi lovska pravica. Lov bi se zatorej pri nas mogel podržaviti le z zakonito razlastitvijo proti pravični odškodnini. Ta razlastitev pa bi mogla dovesti do nepreglednih težkoč. Brez kršitve ustave pa na drug način lova ni mogoče podržaviti. Naš sistem bi se pač veliko lažje dal razširiti na Srbijo, nego bi se dal regalni sistem uveljaviti za naše razmere.

Kljub temu se je razmotrivalo, kake prednosti bi imelo podržavljenje lova in uvedbe takozvanega »regalnega« sistema. Podržavljenje ima gotovo marsikaj mikavnega in dobrega, še več pa slabega. Po tem sistemu bi bila sicer mogoča razdelitev teritorija v primerno velike lovske revirje, ki bi jih država po našem mnenju ali v lastni režiji upravljala ali oddajala odstreljevanje divjačine, ali pa dajala lovišča v zakup. Lastnikom zemlje bi se mogel prepuščati del zakupnine, druga pa bi ostajala državi za kritje režijskih stroškov in kot dohodek. Kakor pa vidimo v Srbiji in Bosni, regalni sistem, ki dopušča posestnikom lovske karte svoboden lov skoro vsepovsod, povzroča propast lova.

Izkušnje nač učijo, da je naš »dominalni« sistem mnogo boljši in uspešnejši, nego »regalni«. Naša lovišča — četudi niso vsa v dobrih rokah — so po večini kolikor toliko ohranjena in je dana možnost, da si, četudi so mnogo trpela v vojnem in povojnem času, z vestnim upoštevanjem zakonitih predpisov opomorejo in se dvignejo.

Mnogo je pač odvisno od eksekutive poklicanih oblastev in faktorjev, ki jim je poverjeno nadziranje nad izvrševanjem obstoječih zakonitih predpisov. Sodelovati pa ima tudi lovsko društvo in skrbeti, da se pri učlanjenih lovcih vzbudi čut za pravilno lovsko postopanje in moralno odgovornost, k čemer naj pripomore lovsko glasilo. Gledati je tudi na to, da pridejo lovišča v roke dobrim in zanesljivim zakupnikom.

Udeleženci posveta so zatorej prišli do zaključka, da bi bilo lovsko vprašanje najbolje rešeno s tem, da se naš sistem pridrži in razširi na vso državo.

Ako išče država dohodkov pri lovu, si jih lahko ustvari s taksami[3] na lovske karte, na zakupnino, na vrednost samolastnih lovišč.

V okvirni zakon naj bi se privzela le splošna, za vso državo veljavna načela, in sicer:

---

[2] Vidovdanska ustava določa sledeče: Člen 37: »Lastnina je zajamčena. ... Razlastitev zasebne lastnine v splošno korist je dopuščena po zakonu proti pravični odškodnini.«

[3] Takse so bile medtem že uvedene z zakonom o taksah in pristojbinah.

Definicija lovske pravice in izvrševanja.

Določba, komu pripada lovska pravica (zemljiškemu lastniku).

Urediti je vprašanje glede lovskih reservatov.

Samosvoja lovišča naj se obdržijo še nadalje. Določi naj se minimum vzdržema ležečega zemljišča za taka lovišča. (Doslej v Sloveniji 115 ha = 200 oralov, na Hrvatskem 230 ha = 400 oralov.)

Glede osredkov (enklav), pri čemer je razumeti od tujega lovišča obdan zemljiški kompleks v izmeri izpod minima lastnega lovišča, veljaj pravica predzakupa po lastniku samolastnega lovišča. Razen tega naj se dovoli korektura mejâ.

Pravica do samosvojega lova naj pristoja še nadalje tudi lastnikom zemljišča, ki je ograjeno z zidom, omrežjem ali z drugo stalno ograjo, neglede na njega ploskovno mero, dokler je ograja primerna, da pod navadnimi razmerami zabranjuje prolaz dlakasti divjačini, ako lastnik takega zemljišča to svojo pravico o priliki zakupodaje obmejnega lovišča uveljavi in mu jo pristojno oblastvo z ozirom na zgornje določilo prizna.

Komasacija zemljišč dveh ali več lastnikov v svrho pridobitve pravice do samolastnega lova v smislu zgornjih določil naj ne bo dovoljena.

Ostala zemljišča države in suhozemske vode naj se porazdele v revirje v obsegu 500 do 5000 ha po naravnih mejah, ne glede na sedanje stanje. Vendar naj se po možnosti obdržijo meje krajevnih občin.

Korektura mej iz tehtnih vzrokov čisto lovskega značaja pa naj bi bila vsekakor dovoljena.

Lovišča (revirji) naj se oddajajo na javni dražbi v desetletni zakup. Po poteku zakupne dobe se morajo revirji vnovič oddati v desetletni zakup na javni dražbi. Isto naj velja tudi za slučaj, da zakup pred potekom zakupne dobe preneha. V slučaju smrti zakupnika preide naj zakup na dediče, ako ga sprejmejo za še preostalo zakupno dobo. Ako pa ga ne sprejmejo, naj se lovišče odda zopet v desetletni zakup.

Če ako zakup predčasno preneha po krivdi zakupnika, je le ta dolžan plačati dopolnilo med morebitno bodočo nižjo in prejšnjo zakupnino za še preostali čas zakupne dobe.

Dajanje lovišča (revirja) v podzakup naj bi bilo dovoljeno pod naslednjimi pogoji:

a) Skupna vsota vseh podzakupnin enega revirja ne sme biti višja od celotne letne zakupnine;

b) število podzakupnikov se mora omejiti; odvisno naj bo od ploskve, ki jo zavzema lovišče;

c) podzakup mora biti potrjen po pristojnem oblastvu.

Vsi zemljiški posestniki v obsegu posameznega revirja tvorijo lovsko sosesko za dotično lovišče. Oni volijo izmed sebe odbor petih članov, ki prejema letno zakupnino v svrho nje razdelitve med člane soseske, oziroma nje porabe, kakor to soseska z večino glasov sklene. Odbor zastopa interese soseske. Zakupnina se razdeli na podlagi ploskve posameznega lovišča med člane soseske. Soseska lahko podari zakupnino občini. Dokler se soseska ne konstituira, vrši te posle odbor krajevne občine, v katere območju leži ploskovno največji del revirja.

Razdelitev posameznih lovišč na podlagi tega zakona izvrši pristojno lovskopolitično oblastvo. Na to je sestaviti, oziroma spopolniti obstoječi lovski kataster, ki se mora vedno voditi v evidenci.

To je bil po priliki zaključek prvega posvetovanja.

Drugo posvetovanje je prišlo do sledečih zaključkov, ki so prav malo predrugačili posamezne sklepe prvega posveta:

Pretresalo se je ponovno vprašanje, komu naj pripadajo lovske zakupnine. Doslej so bili bolj redki slučaji, da se je zakupnina porazdelila na posamezne posestnike po razmerju velikosti njihovega posestva, odnosno višine davkov. Navadno je ostala zakupnina v občinski blagajni, ker je kapital, ki ga je zakupnina prinesla, precej zalegel pri občinskem gospodarstvu, ako je ostal nerazdeljen, medtem ko je pri razdelitvi le malo koristila svotica, ki jo je dobil posameznik. — Na Kranjskem veli zakon, da je letni čisti dohodek od občinskega lova razdeliti[4] med prizadete posestnike po obsegu zemljiškega posestva. Lovska zakona za Koroško in Štajersko imata jasno določilo, da je zakupnino

[4] Za območje Kranjske velja ces. patent z dne 7. marca 1849, drž. zak. štev. 154, ki veli: »Letni čisti dohodek občinam odkazanega lova se mora koncem vsakega upravnega ali zakupnega leta razdeliti po obsegu zemljiškega posestva med vse zemljiške posestnike, na katerih zemljiškem posestvu, ležečem v občinskih mejah, občina izvršuje lov.«

Leta 1915 sankcijonirani, a kljub temu nerazglašeni, torej neuveljavljeni novi deželni zakon za Kranjsko ima sledeče zadevno besedilo:

»Čisti donos občinskega lova je vsako leto ali pa vsled sklepa občinskega odbora tekom zadnjega leta vsake lovske upravne dobe razdeliti med lastnike zemljišč, privzetih v občinski lovski okoliš, po razmerju velikosti površine dotičnih zemljiških posestev.

Pri občinskem predstojništvu plačana zakupnina se sme po sklepu občinskega odbora porabiti za občinske namene. Ako pa presega zakupnina znesek 300 kron na leto, se mora morebiti sklenjena namenitev za občinske svrhe opustiti, če eden ali več posestnikov, katerih posestvo obsega najmanj četrtino občinskega lovišča, ugovarja v teku enega meseca po običajno razglašenem sklepu.«

razdeliti[5] med zemljiške posestnike. Obdržati sme zakupnino občina le tedaj, ako upravičeni posestniki *privolijo* v to.

Pri proučavanju vprašanja, je-li bi se mogla prepustiti zakupnina občinam, se je smatralo, da je to nemogoče, dokler je lov sestavni del lastninske pravice na zemljišču.[6] Izpremememba bi bila v korist občinam in mogoča le z razlastitvijo proti pravični odškodnini, torej s procesom, ki bi zahteval mnogo časa in dela, in bi vzbudil precej nevolje, kakor je bilo že pri vprašanju podržavljenja lova omenjeno.

Verzija, da naj bi v okvirni lovski zakon prišla morda tudi *detajlna* določila, ki naj bi se izvajala enako po vsej državi,

---

[5] § 31. koroškega lovskega zakona veli: »Zakupnino je po odbitku stroškov med vse zemljiške posestnike dotičnega občinskega lovišča razdeliti.

Zakupnina, ki odpade na osredke (enklave), je razdeliti samo med posestnike zemljišč, ki tvorijo osredek.

Občinski zastop sklepa, ne da bi bila pritožba dopustna, je-li razdeliti zakupnino na podlagi površine zemljišč, ki tvorijo občinsko zemljišče, ali po zemljiškem davku, ki se plačuje za ta zemljišča.

Tekom štirih tednov, računši od dne, ko je bila letna zakupnina plačana, mora občinski predstojnik razglasiti na občinski deski ali na običajen način, da morejo posamezni posestniki dvigniti deleže, pripadle jim po razdelbi v smislu tretjega odstavka tega paragrafa. Deleže je možno dvigniti potem, ko je potekla štiritedenska doba za morebitne pritožbe tekom šestih mesecev. Ako se nikdo ni pritožil. Ako pa so se vložile pritožbe, pa se deleži dobijo šele, ko je razsodba o pritožbi postala pravomočna, in sicer zopet v teku šestih mesecev. Ko bi se posestnik ne zglasil za delež, pripade isti občinski blagajni.

Omenjene pritožbe se vlagajo pismeno ali ustmeno na zapisnik pri občinskem pristojniku, ki jih nemudoma predloži okrajnemu pol. oblastvu v odločitev. Proti tej odločitvi ni nadaljnje pritožbe. Kdor pa se čuti s to odločitvijo prizadetega, se sme tekom štirinajstih dni obrniti do rednega sodišča.«

§ 21. štajerskega lovskega zakona ima podobno besedilo in skoro isto vsebino, kot cit. § 31. koroškega lovskega zakona.

[6] V Avstriji pretresajo letos vprašanje o izpremembah nekaterih določil lovskih zakonov. Med ta vprašanja spadajo tudi določila o porabi zakupnine, ki so sedaj, kakor pri nas, last zemljiških posestnikov. Pojavil se je predlog, da naj bi se zakupnina porabila za pospeševanje kmetijstva in za socialno skrb. V to svrho naj bi se stekale zakupnine v občinske blagajne, te pa naj bi smele denar porabiti samo za melioracije zemljišč, nakup plemenske živine, semen, poljedelskih strojev in orodja, motornih plugov, umetnih gnojil, pogozdovanje nerodovitnih tal, vzdrževanje cest, potov, vodnih naprav, obrežnih zgradb, nabavo gasilnega orodja, za šole, bolnice, otročje vrtce, sirotišnice itd.

Ta predlog pa pobijajo drugi, ki se sklicujejo na dejstvo, da je lovska pravica last zemljiškega posestnika. Vsaka izpremememba tega načela bi pomenila razlastitev v svrho socializacije, od katere ne bi imeli vsi prizadeti enake koristi. Pri tem bi imeli lastniki samosvojih lovišč velike prednosti, ker bi ne bili z nobenim prispevkom prizadeti, uživali pa bi dobrote naprav, ki bi jih občine z zakupnino omogočile. Treba bi bilo torej še samolastne love razlastiti, s čimer pa bi lov moral skoro docela propasti.

ni obveljala, temveč se je sklenilo, da se ima prepustiti ureditev podrobnih[7] predpisov pokrajinski zakonodaji (oblast. skupščinam).

Glede tujih državljanov naj veljajo edinole policijski predpisi. V lovski zakon to vprašanje ne spada.

Uprava lova po občini s pomočjo izvedencev, kot je predvidena v štajerskem in koroškem lovskem zakonu, naj se ne uveljavi, ker je prekomplicirana.

O lovsko-policijskih predpisih naj bi bile v okvirnem zakonu le splošne določbe.

Glede odškodnine bi bilo razsodišča opustiti. O odškodnini naj odloča pristojno politično oblastvo.

Prepovedan lovski čas naj določijo oblastne skupščine.

Divjačino bi bilo taksativno in poimensko našteti, poleg tega pa razdeliti v

1. divjačino z lovopustom,
2. divjačino brez lovopusta, in sicer v
   a) osebni varnosti opasne živali,
   b) osebni varnosti neopasne živali.

Divjačina v točki 1. naj bo v vsakem oziru pridržana lovskemu zakupniku (upravičencu). V točki 2. a) mišljene opasne živali naj sme vsakdo povsod na odprtih prostorih in vselej pokončavati. V točki 2. b) zapopadene, osebni varnosti neopasne živali sme lovski upravičenec povsod pokončavati, razen tega pa vsak lastnik zemljišča na svojem zemljišču. Pokončana divjačina pa je v vsakem slučaju last lovskega upravičenca (zakupnika, lastnika itd.).

S strelnim orožjem in z drugimi lovskimi pripravami sme neupravičenec omenjene živali pokončevati samo s privoljenjem lovskega upravičenca in s potrebnim oblastvenim izkazilom (orožnim listom).

Orožne liste za lovsko orožje naj bi izdajala izključno le lovskopolicijska oblastva I. stopnje.

Izrecno naj bi se določilo, kdaj in kaj je tatvina, ki se kaznuje po določilih kazenskega zakona po sodiščih.

---

[7] Po členu 96 Vidovdanske ustave spadajo v področje samoupravnih oblastnih uprav po točki 3) skrb za pospeševanje oblastnih pridobitnih interesov: poljedelstva, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, gozdarstva, rečnega in jezerskega ribarstva, l o v a kakor tudi za tehnične kmetijske izboljšave. Nadalje pravi člen 99, da ima oblastna skupščina pravico izdajati oblastne uredbe o vseh zadevah iz svoje pristojnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Letošnje spomladanske tekme ptičarjev.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi dne 27., po potrebi še 28. aprila 1924 spomladanske tekme ptičarjev v svojem lovišču Ježica pri Ljubljani. Vrši se vzrejna (mladinska) in velika spomladanska tekma, in sicer ob vsakem vremenu. K mladinski tekmi so pripuščeni psi, ki so poleženi v letu 1923, velika spomladanska tekma pa je namenjena za pse, ki so se že udeležili mladinske tekme leta 1923, ali bi se je bili lahko udeležili, so torej poleženi v letu 1922. Tekmovati morejo samo psi, ki so vpisani v jugoslovanski rodovnik ptičarjev, ali v kako od kluba pripoznano rodovno knjigo, odnosno ki majo pravico do vpisa.

Pri vzrejni tekmi se preizkusijo sledeči predmeti: kakovost nosu (15), stoja (5), natezanje (4), način iskanja (4), hitrost (4), vztrajnost (3), sekundiranje (1), poslušnost na klic, žvižg in migljaj (1), obnašanje po strelu (1) in splošen vtis z ozirom na vodljivost in inteligenco.

Pri veliki spomladanski tekmi se preizkusi poleg teh predmetov še obnašanje pred odletelo divjačino (1), zajcačednost (1) in vodljivost (1).

Številke v oklepajih značijo strokovno vrednost. Številke sodbe se dobe, če se pomnoži številka strokovne vrednosti s številko učinitve, katero dobi pes pri posameznih predmetih (0 = nezadostno; 1 = zadostno; 2 = dobro; 3 = prav dobro; 4 = izvrstno).

Če se prijavi dovolj španijelov, ki odgovarjajo pogojem glede spomladanske tekme španijelov, se vrši tudi preizkušnja španijelov.

Preizkušnji smejo prisostvovati kot gosti vsi, ki se zanimajo zanjo, a morajo hoditi najmanj 100 korakov za sodniki in ne smejo stopati po obdelanem polju. Navodilom rediteljev in sodnikov se mora vsak brezpogojno pokoriti; vsak prestopek njihovih ukrepov se kaznuje z 10 Din, odnosno v hujšem slučaju z izključitvijo od gledanja.

Vodniki morajo prinesti s seboj puško in patrone.

Od preizkušnje se izključi ob izgubi prijavnine, kdor poda vedoma napačne podatke o priglašenem psu, kdor pripelje gonečo se psico ali nalezljivo bolnega psa, kdor se ne briga za odredbe sodnikov, kdor pušča psa, ki ni pozvan, prosto okrog letati. Cvileči ali sicer nemirni psi se morajo voditi na vrvici izven dosluha. Vsak pes mora biti prisoten, kadar pride na vrsto, sicer izgubi lahko pravico udeležbe.

Priziv proti sodbi sodnikov je mogoč le neposredno po njeni razglasitvi pri kakem članu klubovega načelstva; v tem slučaju je treba založiti 25 Din jamščine, ki zapade pri zavrnitvi priziva. O prizivih in sploh vseh sporih razsojajo navzoči člani klubovega načelstva skupno s sodniki. Njihova odločba je brezprizivna.

Vodja preizkušnje se pozna po rdečem, sodniki po belem, reditelji po zelenem znaku in živinozdravniško nadzorstvo po rdečem križu.

Prijave za tekmo in prijavnino je treba poslati do 20. aprila na naslov: Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, Dalmatinova ulica 7, s sledečimi podatki: a) ime in eventualna številka rodovnega lista psa; b) pasma; c) spol; č) barva in odznaki; d) točni rojstni podatki; e) ime in številka rodovnega lista staršev; f) ime in bivališče vzrediteljа, lastnika in vodnika; g) pripoznanje določil preizkušnje.

Prijavnina znaša za vsako tekmo pri klubovih članih za psa 20 Din, pri nečlanih 40 Din. Zbirališče je na vrtu restavracije Južnega kolodvora v Ljubljani ob 7 zjutraj.

Lovcem po poklicu, ki so člani kluba in pripeljejo k preizkušnji lastnega psa, povrne klub železniške vozne stroške.

Pri vsaki tekmi se razdelijo tri klubova darila: I. 150 Din; II. 100 Din; III. 50 Din. Razen tega posamezna častna in posebna darila, v denarju in predmetih. Vsak pes dobi od kluba diplomo z navedbo dobljenega darila in s kratko oznako njegovega stasa in njegove odlakanosti.

Kdor se prijavi po 20. aprilu, mora plačati dvojno prijavnino. Ta pripade v vsakem slučaju klubu, tudi če priglašenec ne pride ali pa odstopi od preizkušnje.

Klub ljubiteljev ptičarjev vabi vse lastnike psov, ki majo pogoje za pripustitev k tekmam, da se istih udeleže. Upa pa tudi, da si ogledajo tekme kot gledalci vsi, ki ljubijo pse-ptičarje, naše najljubše tovariše na lovu.

Dr. F. Lokar.

Dr. Avgust Munda:

Nekaj podatkov o sulcih v naših vodah.

(Konec.)

III. O sulčjem zarodu in o sulčjih mladicah.

Sulčje ikre so občutljive, ako pa ravnamo ž njimi pravilno, jih pogine med valenjem zelo malo. Leta 1907 so dobili na Gor. Avstrijskem od 26 sulcev v teži 230 kg 40.000 iker, iz teh se je izleglo 35.000 komadov zaroda. Drugo leto so gojili zarod do jeseni, pa je ostalo od 10.000 iker 2000 mladic, v drugem primeru pa od 7000 iker celo 3000 mladic. Na Nižjem Avstrijskem so valili v letih 1902—1904 20.000 sulčjih iker; od teh so dobili približno 7000 enoletnic. Mladice so zrastle do 18 cm.

Po statistiki dobimo od sulčjih iker jeseni približno 20—40% mladic; to je vsekakor odstotek, ki v naravi ne bi ostal pri življenju. Korist umetnega gojenja je torej očividna.

Sulčje mladice rabijo mnogo hrane; ako jo imajo, se razvijajo hitro, sicer opešajo; slednjič jih je sama glava, život pa jim je tenak kakor nit. Taki sulčki si v svobodi ne morejo iskati hrane in poginejo.

Prošlo leto je valilo Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani v vališču v Želimljem 8000 sulčjih iker; zarod je ostal v valilnikih, ker je bil ribnik rezerviran za postrvje mladice. Početkom avgusta je ostalo od zaroda 3000 mladic, ki niso merile več kakor 5 cm. Poizkus se torej ni obnesel. V bodoče bo treba odgajati zarod le v ribniku.

Dosedanji poizkusi, gojiti sulčke v ribnikih, so se dobro obnesli. Leta 1914 so vložili v neki ribnik v severni Madžarski 18.200 sulčkov. Od teh je ostalo oktobra še 4820 in so zrastli do 15 cm. V ribnikih so jih hranili s krustacejami.

Ko se voda jeseni shladi, primanjkuje v ribnikih prirodne hrane; takrat je treba sulčke odstraniti in jih vlagati v reke, sicer se počno med sabo grizti in večji požro manjše, ki so zaostali v rasti.

In kje naj vlagamo sulčje mladice? Najboljša mesta za vlaganje so gotovo ona, ki si jih riba sama izbira za drest. To so plitva, tekoča mesta s prodovitim dnom. Ne vlagajmo na mesta, kjer ribica ne najde zavetja in skrivališča. Na takih prostorih tava ribica brez cilja vsa zbegana okoli, dokler ne postane plen roparice. Za vlaganje izbirajmo mesta, kjer je dno pokrito s travo ali z mahom, ki nudi ribici zaklonišče. Vlagajmo sulčke tja, kjer najdejo primerno hrano. Sulec je roparica in mu prija že v nežni mladosti živo ribje meso. Spuščajmo jih torej na mesta, kjer so se drstile bele ribe, osobito v potočke, ki se izlivajo po kratkem toku v večje reke.

Z vlaganjem bomo imeli tem več uspeha, čim večje so ribice, ki jih vložimo. V zgodnji mladosti je v prostih vodah še malo prirodne hrane, mala ribica se težje čuva nevarnosti in ima več sovražnikov kakor večja. Radi tega ne vlagajmo sulčjega zaroda takoj, ko izgubi rumenjak, nego gojimo ga do jeseni in ga vlagajmo šele takrat. Več uspeha bomo imeli, ako spustimo jeseni v revir 1000 sulčkov, dolgih 12—18 cm, kakor če vložimo spomladi 50.000 sulčjega zaroda.

S tem seveda ne maram reči, da vlaganje zaroda ne obrodi nikakega uspeha; ako pa imamo izbiro med zarodom in mladicami, potem seveda vlagajmo mladice. Pa tudi z vlaganjem zaroda dosežemo lepe uspehe.

Leta 1903 je vložil prof. Ivan Franke v Ljubljanico pod mostom in v Savo, kjer meji na Ljubljanico, 25.000 komadov sulčjega

zaroda. Nekaj sulčkov je dal v ribnik na Studencu in ti so zrastli v štirih letih do 2 kg teže. Leta 1907 pa je ujel in tudi obdržal neki ribič v Ljubljanici na razdalji petih kilometrov 80 sulcev v povprečni teži 2 kg. To je očividen dokaz, da je imelo vlaganje uspeh; v tem delu Ljubljanice je bilo poprej zelo malo sulcev. Pač pa je uničenje gori omenjenih 80 sulčkov neodpustljiv greh, ki danes spričo obstoječih predpisov — hvala Bogu — ni več mogoč.

Opazovalci trde, da zapuščajo mali sulčki v prvem letu starosti meseca avgusta ali septembra svoj rojstni kraj in potujejo po rekah navzdol. (Glej »Österreichische Fischereizeitung« 1913, str. 39.) To si moremo razlagati tako, da splava takrat tudi zarod belih rib po rekah navzdol, mali sulček pa sledi svoji hrani. Vprašanje, ali potujejo mali sulčki po rekah navzdol sledeč zarodu belih rib, je važno za vlagatelja. Gre za vprašanje, kje naj vlagamo sulčje mladice. Ako potujejo po rekah navzdol, bi jih morali vlagati iz razlogov egoizma v gornjem delu revirja, ker bi imel sicer koristi vlaganja sosed. V tem pogledu pa ne smemo biti malenkostni. Ako vsi čuvamo svoje revirje in gospodarimo ž njimi sportno in racionelno, bomo imeli od skupnega dela skupno korist.

IV. Kako uspevajo sulci v naših vodah.

Gospodarska vrednost sulca.

O uspevanju in rasti mladih sulcev imamo precej točne podatke, ki nam jih je podalo umetno gojenje sulca v vališčih in ribnikih.

V prvih štirih letih zraste sulec na leto približno za 15 cm in postaja na leto za približno ¼ kg težji. Od petega leta naprej pridobiva na teži letno 1—2 kg, na dolžini pa le 2—5 cm.

Umetno gojenje sulca je dalo v prvih štirih letih tele uspehe:

prvo leto	15 — 20 cm	
drugo leto	30 — 40 cm	0·25 — 0·8 kg
tretje leto	50 — 55 cm	1 kg
četrto leto	60 cm	2 kg

Ta uspeh je dosegel profesor Franke v vališču na Studencu. Sulčki, ki jih je spustil leta 1907 v Ljubljanico, so tehtali po 4 letih tudi točno 2 kg. Uspeh je precej povoljen, a v Donavi so dosegli še ugodnejše uspehe. Donava je mnogo rodovitnejša kakor Sava. V Donavi dosega sulec baje že v drugem letu težo dveh, v tretjem letu pa že težo treh kilogramov.

Starost rib se pozna, kakor znano, na luskah. Ako držimo lusko proti luči, vidimo na njej sosredne obroče, oziroma črte. Ti obroči kažejo, kako riba raste. Ako ima več hrane, je razdalja med obroči večja, sicer je manjša. Pri ribah, ki zauživajo pozimi malo hrane, so obroči v tem času tesno drug pri drugem in sličijo, če gledamo lusko s prostim očesom, zatemneli progi. Kolikor takih prog je v luski, toliko let ima riba. Pri sulcu, ki ropa tudi pozimi, teh prog (pasov) ne razločujemo točno. Znani sulčar dr. Salomon na Dunaju pa je pri preiskavi sulčjega okostja našel, da se da spoznati starost sulca na sprednjem koncu gornje čeljustnice, na sprednjem skržnem poklopcu in na bazalni plošči vretenca. Na označenih kosteh vidimo, ako jih prosevamo z lučjo, sporedne, zatemnele črte (zgoščeno apno), ki so nastale poleti, ko je imela riba obilo hrane. Na mokrih, sveže prekuhanih kosteh, ne razločujemo teh pasov, zapazimo jih šele, ko se kosti dodobra posuše. Črte se vidijo točneje, ako kosti nekoliko obrusimo ali opilimo.

Preiskal sem precej sulčjega okostja in določil starost s precejšnjo gotovostjo.

Že več let sem zmeril in stehtal vsakega sulca, ki sem ga ujel, in si delal zabeležke.

Nabiral sem podatke tudi pri drugih sulčarjih in si beležil istotako podatke o sulcih, ki sem jih spustil nazaj v vodo. Na podlagi teh zapiskov sem ugotovil za naše vode (Savo, Ljubljanico) sledeče povprečno razmerje teže do dolžine:

½ kg	45 cm	5 kg	80 cm
1 „	50 „	6 „	85 „
1½ „	55 „	7 „	90 „
2 „	60 „	8 „	95 „
2½ „	65 „	9 „	98 „
3 „	70 „	10 „	100 „
4 „	75 „		

Ko je sulec dosegel približno težo 10 kg in približno mero enega metra, pridobiva večjidel le še na teži, nerazmerno manj pa na dolžini. Statistika kaže, da tehta sulec, ki je prekoračil približno dolžino enega metra 15 cm, običajno toliko kilogramov, kolikor meri centimetrov preko enega metra; sulec, ki meri 1 m 15 cm, tehta torej 15 kg, onj z dolžino 1 m 20 cm, 20 kg, z dolžino 1 m 30 cm, 30 kg itd.

Seveda je to le splošno merilo; ako je riba dobro rejena, tehta več, meri pa manj; v rodovitnih vodah, kjer je mnogo belih rib, uspeva bolj kakor v onih, kjer si le z naporom najde hrane.

Sulec je požrešna roparica, pa ne v onem obsegu kakor ščuka; pravijo, da sne na dan ribjega mesa približno eno dvajsetino svoje lastne teže, pojé pa tudi več. Decembra leta 1921 sem ujel v Savi pri Gostinci sulca, težkega 15·60 kg. V želodcu je imel dve mreni; tehtali sta po 1 kg in sta bili še popolnoma sveži. Kakor se vidi, sulec še ni bil docela nasičen, ker mi sicer ne bi bil prijel za trnek.

Koliko hrane rabi sulec, da uspeva, naj nam predoči sledeči primer: Recimo, da je v revirju štev..... skupno 100 kg sulcev. To je zelo nizko število, v resnici jih mora biti v dobrem sulčjem revirju mnogo več. V revirju »Zalog štev. 47« (Ljubljanica od Vevč do izliva in Sava od Ježice do Gostince) je bilo ujetih l. 1923 okrog 40 sulcev, ki so tehtali skupno približno 110 kg. Dve tretjini teh so spustili zopet v vodo, ker so tehtali manj kakor štiri kilograme. Število 100 kg sulcev za srednje dober sulčji revir torej ni previsoko. Teh sto sulcev pojé na dan po gornjem računu 5 kg rib, na leto torej rib v skupni teži 1825 kg in v vrednosti — kg po 15 Din — 27.375 Din. Če si predočimo, da znaša vrednost 100 kg sulcev le 5000 Din (kg po 50 Din), vidimo, da so sulci za posestnika revirja v ekonomičnem oziru pasivna postavka; zato se ne smemo čuditi, da ribiči po poklicu ne vidijo radi sulca v svojih vodah. Sulec ni riba za trg, nego zgolj športna riba. Le športnik ima srce za sulca, le v rokah športnikov naj bodo sulčji revirji. Ekonomična vrednost sulca ni torej v ribjem mesu nego v kraljevski zabavi, ki jo nam nudi njegov športni lov. Ako bodo naše vode polne sulcev, bodo privabile športa željne tujce v naše kraje in bodo znatno pripomogle, da se pri nas povzdigne tujski promet.

Iz lovskega oprtnika.

Zabavni večer. Slovensko lovsko društvo priredi dne 5. aprila t. l. ob 20. uri zabavni večer v kazinski dvorani (Kongresni trg) z zanimivim sporedom. Prijatelji lostva dobrodošli!

Kako so letos prezimile divje koze in srne. Letošnja zima je prizadejala divjadi, posebno v planinah, znatno škodo. — Prvi jesenski sneg je sicer hitro zginil, a povzročil je jesensko vodno katastrofo, ki je tudi dokaj škodovala grani našega sporta in gospodarstva, namreč našemu ribarstvu in ribogojstvu. Sneg, ki je kasneje padel, je bil suh. Ta sneg je bil radi plazov precej škodljiv. Nato je zapadel ponovno sneg, ki je lahno pomrznil. Snežena skorja pa ni bila nikjer tako močna, da bi držala tankonoge srne in divje koze in seveda tudi ne človeka. Pač pa je bila skorja dosti močna, da so se zajci, lisice, psi in drugi tacarji poljubno gibali na snegu. Tako je bilo mogoče, da so lisice uničile mnogo srn in ne morda samo mladic in slabejših; brez razlike velikosti in starosti so jih morile. — Lovci in vozniki v Mojstrani so mi pripovedovali, da so opazili približno sredi svečana v dolini Kot sled srne, ki se je globoko udirala in zraven sled močne lisice, katero je pa snežena skorja držala. Udirala se je samo v lahnem sneženem poprhu, ki je kril trdo sneženo skorjo. Sledi sta bili usmerjeni iz gozdiča v višini proti goli ravnici. Malo preko pota, ki pelje skozi dolino, je bil okrvavljen in pomendran sneg; v bližini rebra in pleča dorasle srne. Veliko lisico, ki jo tamošnji lovci že dolgo poznajo, a je ne morejo ugonobiti ne s svincem in s strupom in ki se tudi pasti ogiba, je sneg držal, da je ubogo srno dohitela in umorila.

Kakor mi je kraljevi nadlovec Rabič pripovedoval, je videl, da lisica, ako je le mogoče skoči srni za vrat; ako ne, jo grize od zadaj in jo tako prisili, da se okrene. To priložnost lisica porabi, da jo more na pravem mestu prijeti. — Nadalje mi je Rabič pravil, da je poleti iz precejšnje razdalje videl, kako sta dve lisici prignali v stene pri Peričniku srno. Srna je hitela v stene, lisici za njo. Na neki polici sta jo umorili. Ko je prihitel na lice mesta, je dobil srno že deloma raztrgano z odjedeno glavo.

Do sedaj so našli v loviščih, ki so pod Rabičevim nadzorstvom, šestnajst mrtvih gamsov in ravno toliko srn. Po mnenju tamošnjih poklicnih lovcev je letos največ divjadi poginilo vsled visokega snega, ker je bila divjačina prisiljena uživati zmrzlo vejevje. Ako je malo manj snega, ali več plazov, se divjim kozam posreči, da dobe suho travo na mestih, ker je odplazilo sneg. Seveda plazovi drugače zopet povzroče mnogo nezgod med divjimi kozami. Nadalje so dobili

pod stenami ponajveč kozličev. Ti so se po mnenju lovcev pobili. Nad stenami je bil led, pokrit od snežnega poprha. Mladina ne pozna te nevarnosti, brezskrbno skoči na led, ji spodrsne in pade preko stene. Navedeno število ni malo, ako pomislimo, da je to po dognani statistiki komaj desetina vseh ponesrečenih. To bi bilo 160 komadov in že sedaj pred sezijo plazov, ki povzročajo v dotičnem revirju največ škode. Upajmo pa, da so letos našli več ponesrečencev kakor desetino, ker so bile vsled velikega snega srne in divje koze precej potisnjene v doline in je najdeno število morda šestina divjačine, ki je to leto dosedaj poginila. Vl. K.

Kljunači. V pretekli jeseni je preletelo naše pokrajine izredno mnogo kljunačev. Posebno v prvih dneh meseca novembra jih je bilo dosti in so strelci, kakor tudi tisti lovci, ki vsled krasote jesenskih dni radi pohajajo po otožnih šumah in uživajo lepe popoldneve, posebno pa lepe večere, imeli izreden užitek. Naglo nastopivša zima je mnogo kljunačev prisilila, da niso mogli za svojimi brati na jug, nego so se morali skromno preživiti ob raznih potočkih in toplih studenčinah s prav pičlo prehrano. Mnogo teh zaostalcev je poginilo od svinca strelcev, ki so gladno ptico pobili na razdaljo par korakov, sedečo na prekopni. — Za one srečne, ki so prezimili, se že bliža veseli čas. Še nekaj dni, da zmaga jug staro mrzlo zimo in že se povrnejo, njihovi bratci z juga. Nastane vprašanje, ali se naj strelja po vračajočih se gostih. V lovski karti ni prepovedano, mnenje pa je, in bi bilo gotovo pravilno, da se jim prizanaša. Pač pa je poseben užitek za lovca in prijatelja narave, opazovati ples in pomladno rajanje kljunačev v divnih predpomladnih večerih, ko kos zlatokljun ubira milo pomladno pesem. Divni so ti poleti, ko se ob zahajajočem solncu, ko žare vrhovi gora, dvigne iz golega jelševja bajna ptica, za njo druga, morda še tretja in zaplešejo samci s samicami v zraku kolobar, ponavljajoč »fica, fica«, nato pa padejo, omamljeni od rajanja, k uživanju pomladne sreče. Pa tudi popoldansko pohajanje po gaju, kjer že prepeva ptičji zbor divne pomladne melodije in klije prvo pomladno cvetje, ko splavajo prvi pisani metulji in gode debeli kosmatinec čmrlj od cveta do cveta, je diven užitek za lovca, posebno ako ima dobrega lovskega prijatelja fermača in le-ta kaže svojo umetnost v iskanju kljunačev. Ni potreba, da jih streljaš, užival boš lovsko srečo tudi brez streljanja v divni naravi.

Dobro je, ako imaš puško pri sebi, ker ravno v tem času se neštetokrat primeri, da rešiš življenje jerebici ali ptici pevki pred grabežljivimi kremplji vračajočih se ujed. Vlad. Kapus.

Zaostalost v naravi. V izredno milih zimah in zgodnjih pomladih se je dogodilo, da so na solnčnih pobočjih že koncem svečana pričeli klepati divji petelini. V Črnem vrhu nad Jesenicami, v precej visoki legi, 1200 približno, je l. 1919 divji petelin pel, in sicer redno, že 12. sušca. Kako pa je letos? Vse je za mesec dni in še več zaostalo. — Lisice, ki se v normalnih zimah parijo koncem januarja ali okrog svečnice, so se pričele šele v preteklem tednu. Lovec iz Mojstrane je videl po dve lisici skupaj pohajati. Drugi lovec iz Radovne je videl dva lisjaka, ko sta se v pečevju zgrabila in se niti takajoč po plazu nista spustila. Klanje je baje precej dolgo trajalo. Tudi povsod drugod se opazuje, kako je vse zaostalo. — Gotovo je tudi zajčje parjenje letos zaostalo in bodo mesto marčjih zajčkov postali aprilski. Vl. K.

Nekaj črtic o petelinjem lovu. Kakor ptice selilke občutijo skorajšnji prihod pomladi, se ne brigajo za mraz in se vračajo proti severu, ko po naših oknih še cveto ledene cvetice, tako se tudi naš gozdni trubadur, veliki petelin že pripravlja, snaži kljun in grlo za tisto, za navadnega zemljana preprosto klepanje in škripanje, za lovca pa tako čaroben spev.

Treba se je tudi lovcu pripraviti, ne morda samo naboje in puško, marveč treba je pregledati tudi lovišče, koliko kuretine je vsaj približno srečno prezimilo. Ugotoviti je treba, kje se bodo vršili petelinji koncerti in kokošja svatovanja. Navadno drže svoje stare »g r e d i«, ali vsled nastalih novih posek, ki jih danes žalibog nikjer ne manjka, so petelini prisiljeni, menjati mesta, kjer so mnogo let uživali pomladansko veselje.

Le taki lovci, ki lovišče točno poznajo, morejo pravilno vršiti petelinji lov. V snegu še so dobili delni vpogled; spopolniti ga je treba prve dni, pri prvem poslušanju petelinjega petja. Od tega je odvisno, kdaj naj se prične v dotičnem revirju lov na petelina.

Glede časa streljanja obstojajo različna mnenja in hočem radi pičlo odmerjenega prostora omeniti le najvažnejše.

Kokoši se drže po dve, tri, včasih tudi po več skupaj v gotovem delu gozda. Taki kokošji družbi se pridruži po en petelin; ako sta dva petelina, že pride kaj rado do pretepa in podenja, kar gotovo ni dobro za lovišče. Premaganec se ali izseli, ali pa v bližini poišče novo gred. V takem slučaju je dobro, ako se enega petelina odstreli takoj od početka. Ako se odbije petelina iz glavne gredi, ki je močnejši, pride takoj drugi vršit zakonske dolžnosti.

Posebno pozornost je treba posvetiti petelinom pretepačem. To so navadno prav stari petelini, ki vznemirjajo cel revir. Nikjer ni stalen, iz ene gredi se preletava na drugo in povsod pretepa stalne peteline tako dolgo, da jih odpodi od kokoši; radi tega se nešteto-krat dogodi, da ostanejo kokoši neoplojene. V mnogih slučajih tak pretepač svojega nasprotnika ubije. Ako je tak petelin v revirju in zakupnik nima sam dosti časa za izvrševanje lova, je priporočljivo, da dovoli odstreliti ga zanesljivemu logarju.

Vse to, kar sem dosedaj navedel, velja samo za revirje, kjer zakupnik, gospodar lova odnosno njegovi lovski uslužbenci lovišča točno poznajo in lov vestno izvršujejo.

Drugače je seveda tam, kjer je mogoče v celem revirju samo eden petelin ali pa radi težkega terena, slabega vremena ali pomanjkanja časa ni mogoče lova točno vršiti.

V takih slučajih naj se petelin ali sploh ne strelja ali pa naj se počaka z odstrelom, v nižinah do srede aprila, v višjih legah pa do druge polovice maja. Kot glavno merilo pa naj bi veljal čas klokanja kokoši. Kokoši pričnejo klokati v nižavi navadno sredi aprila, v gorah pa okrog sv. Florijana; takrat se prične pravo oplojevanje. Teden dni potem, ko se čuje klokanje, naj se prične z odstrelom, ker za tem petelini kmalu odnehajo peti. Ko je gozd ozelenel, je petelinji lov pri kraju.

Glede uporabe šiber bi bilo priporočati v eno cev štev. 4, v drugo štev. 6. Strelja pa se na manjše razdalje in le kadar petelin ni preveč med vejami. — Priporočam, da se tako dolgo čaka, da se muha na puški dobro razloči. Največ petelinov se zastreli vsled preranega streljanja in streljanja med veje. Strelja naj se po možnosti od strani, ali pa, ako ni mogoče drugače, rajši od zadaj kakor od spredaj, kjer ima petelin gosto perje in pa trdo okostje in na prsih precej debelo mesnato plast. Vl. Kapus.

Uspešen zalaz na volka. 21. febr. t. l. sem ustrelil 34 kg težkega volka. Napotil sem se ob meter visokem snegu, ko je baš vnovič zamedlo, s krplji v revir. Pridem do novega volčjega sledu, ki ga zasledujem dobro uro. Na razdaljo dobrih 200 korakov zapazim volka, in sicer samo glavo. Pomerim, sprožim in pogodim ga. Krogla ga je zadela v sredo glave. Obležal je na mestu. Tekom zadnjih let je to že tretji slučaj, da sem imel lovski blagor, upam pa, da ni bilo zadnjič. - Franc Lackner, gozdni čuvaj v Glažuti.

Severni gosti. Na poziv v zadnjem »Lovcu«, str. 41, poroča g. prof. F. T., da se v parku nad zvonarno Strojnih tovarn in livarn, d. d. v Ljubljani, Kar-

lovška cesta št. 1 (prej vila Samassa) že od decembra pojavlja jata pegamov, okoli 80—100 ptic. Držé se po drevju v gozdičku nad parkom, pridejo večkrat na dan, da se nahranijo ob krmilnici, ki stoji za poslopjem pod gozdom, kjer krmijo kose, sinice, vrabce, ščinkavce, brgleze i. dr. s konopljami, prosom, kruhom i. dr.; bučnih pešk pegami ne marajo. Usedajo se pa tudi na smreke pod vilo. Začetkom so pobirali hrano le po tleh, zdaj so se navadili pa tudi že na krmilnice, kjer odganjajo druge ptice od krme. Sicer so pa tako plašni, da jih prepodi vsak najmanjši šum. — Ko sem bil prejel dne 6. marca t. l. to sporočilo, sem šel takoj popoldne v omenjeni park in zapazil na listovcih nad zvonarno le dve ptici. Ta dan je bilo krasno pomladansko vreme, jata se je najbrž razkropila na vse strani. Ko je potem nastalo mrzlo snežno vreme, so pegami menda prileteli zopet večkrat na dan v park; največ jih je pa bilo dne 8. marca. Drugi dan zjutraj, ko sem bil vnovič v parku, pa ni bilo videti nobenega. Enako brezuspešni so bili vsi nadaljnji obiski Samassovega parka. Domnevam pa, da se jata še ni poslovila od nas. Dr. J. P.

Pritlikavi zajci. Sredi februarja t. l. je lovec Fr. Polajnar na Gorenjskem v Javorniških rovtih na Pristavi pri obhodu revirja zapazil, da čepi v snegu, popolnoma na prostem, majhna žival. Misleč, da je dehor, se je približal na kakih osem korakov, ko na njegovo presenečenje skoči zajček, ki po njegovi presoji ni bil od nosa do repa preko četrt metra dolg. Sled tega palčka je bila manjša od kune. Sledil ga je še 6. marca t. l. v isti okolici. Barve je iste kot normalni divji zajec.

Zadnjega februarja pa je videl sličnega zajčka na Črnem vrhu, uro hoda od kraja, kjer je zapazil prvega. Ta je skočil na 15 korakov pred njim izpod grma in zbežal. Radi oddaljenosti krajev je sklepati, da je bil to drug zajec.

Gorska lega krajev 900—1200 m nad morjem ter oblika in barva zajcev skoro izključujeta možnost da bi bili to podivjani domači zajci (kunci), kakor tudi je malo verjetno, da bi se bili divji zajci vsled poznega izkotenja tako slabo razvili in v velikosti tako zelo zaostali. Čudno je, da teh pritlikavcev ni pobrala letošnja nenavadno huda zima, ko leži še sedaj, sredi marca, 1 in pol metra snega, ali pa tetka lisica.

Morda je to izvenreden pojav lokalne degeneracije. M. Š.

Lovsko poročilo iz slovenjgraške okolice. Prvega mladega zajca smo našli 12. marca mrtvega. Ker ni bilo tam sledi, sem mnenja, da je sam poginil. Bilo ga je za eno pest. Rane ni imel, tudi drugih poškodb ne. Mogoče je temu kriv sneg, ki se podnevi taja, ponoči pa zmrzuje. Mnenja sem, da bo dolga zima sploh škodovala mladim zajcem; vsaj prvemu zarodu.

Lisicam se je pridno polagalo strupa, a s slabim uspehom. Večina lovcev ni bila zadovoljna. Opazil sem, da so letos lisice kaj rade prenašale zastrupljeno vado. — Tu imajo navado, polagati strup v kurjo kost. Kosti se razžagajo na par centimetrov dolge koščke, notranjost se osnaži, na eni strani zamaže z mastjo, po drugi nasuje strupa in potem še to zamaže. Končno se vse kosti zalijejo z gosto tekočo mastjo. Nato se kosti ne prijemajo več z rokami. Ta način se mi zdi dober, ker strup ne more zgubiti svoje učinkovitosti tudi čez leto.

Letos se je obrnilo tudi nekaj pozornosti na vrane v vseobčo zadovoljnost naših poljedelcev. Ker so vrane zastrupljali na več krajih v našem okraju, mislim, da se bo nekaj poznalo. Z dobrim uspehom smo uporabljali preparat drogerije »Adrija«. Vrane so povečini pocepale ponoči. Tam, kjer so prenočevale, je bilo največ mrtvih. — Alfonz Mazlú, Pameče pri Slovenjgradcu.

Izpod Stola in Golice. Letošnja zima je za divjačino zelo huda in bo zredčila že itak maloštevilno divjačino. Snega leži še na metre debelo v višjih legah.

V letošnji zimi je tudi izredno mnogo viharjev divjalo preko golih reber Karavank. Redek je bil jasen dan, da ne bi bili zaviti grebeni v oblake sneženega prahu.

Divjačina, divje koze in srnjad, se je že početkom januarja pomaknila globoko v doline na veselje vseh lovskih tatov, ki jih ne manjka. Mraz in lakota sta omršavila srnjad, da je žalostno gledati omagane živali, ki stoje pol streljaja od poti, čisto apatično, ne meneč se za mimoidoče ljudi in vprege.

Marsikatera srna bo na jedilnem listu lisic, ki so tudi prišle za plenom v dolino. Nastavljenih pasti se ne dotaknejo, ker trda zima dobro skrbi za njihovo mizo. — Isto se godi z divjimi kozami. Izgleda, da bo zima s kozliči in kozicami pometla. Vsak čas se najde kako teh nesrečnih živalic mrtvo v snegu, katero obdelujejo lisice.

Najžalostnejši pa je pojav tistih temnih bitij, ki s puško v roki strežejo tem, napol mrtvim živalim po življenju. Težko je razumeti, ali goni te vampirje pohlep po tem sestradanem mesu, ali lovska strast, da v februarju in marcu morè divjačino. Vsak čas se čuje kak strel in pri zasledovanju izgine sumljiva senca v daljavi. Vse hvale vredno je, da se nekateri najemniki lovišč resno trudijo, ne boječ se stroškov in potov, da bi zatrli to svojat. Toda le malo razumevanja najdejo med ljudstvom.

Tudi v širših lovskih krogih v tej okolici, žal, ni mnogo pravega razumevanja. Ko prične lovopust, je njegovega »lovskega« rokodelstva konec po mejah sosednjih lovišč, ker v lastnem itak ne živi noben rep več. Kvečjemu, da gre v januarju in morda še v februarju »na lisice« visoko v goličavo. Za Veliko noč pa se baha s svežim čopom gamsove dlake za klobukom. Da, zelo plemenite lisice s takim repom! Naj se divjačina veseli takih gospodarjev, ki bodo v kratkih letih rešili vse te nesrečne živali hudih zim, kot je letošnja. M. Š.

Veliki divji petelin. Glasom sklepa, storjenega na občnem zboru S. L. D., prične letos lov na velikega petelina **16. aprila** in ne 1. aprila.

Klubu ljubiteljev ptičarjev je podelila direkcija šum v Ljubljani podporo za prireditev spomladan. pasjih tekem.

Za »Zeleni križ« so darovali: gosp. Mag. Peharc v Trbovljah 20 Din, Lovski klub na Vranskem 200 Din, dalje Lovsko društvo v Kamniku 111 Din 50 par kot 30 % čisti donos prirejenega lovskega plesa.

Novodobne lovske zakupnine.

Kočevski politični okraj.

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Črni potok	1013	9000	4575	1. II. 1924—31. I. 1929
Stara cerkev	3830	26000	1925	1. II. 1924—31. V. 1928

Kamniški pol. okraj.

Zalog (podaljšano) . . .	709	800	50	1. VII. 1923—30. VI. 1928

Kranjski politični okraj.

Hrastje	689	6700	113	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Kranj	426	750	75	„ — „
Naklo	3169	9110	675	„ — „
Predoslje	2602	14800	249	„ — „
Šenčur	2764	7600	175	„ — „
Stražišče	1973	8250	175	„ — „
Velesovo	827	3240	305	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Voglje	936	5415	264	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Stara Loka	4452	13000	1250	„ — „
Sv. Ana	2052	6750	1053	„ — „
Tržič	270	1020	65	„ — „
Sv. Katarina	2831	18700	400	1. VIII. 1923—31. VII. 1928
Celjski politični okraj.				
Velika Pirešica	4565	4000	200	1. VII. 1923—30. VI. 1928
Darž. obč. Veliko Širje	1251	2220	101	1. X. 1923—30. IX. 1929
„ „ Lokavce in Sv. Peter	1539	5501	208	„ — „
„ „ Sv. Jurij in Okroglica	1159	1300	13	„ — „
„ „ Loka in Radež	1275	2150	50	„ — „
Sv. Peter na medv. selu (podaljš.)	839	400	38	„ — „
Mozirski politični okraj (ekspozitura).				
Luče	5423	3500	150	3. I. 1923—2. I. 1929
Prevaljski politični okraj.				
Ojstrica	1000	4375	—	do 30. V. 1928
Sv. Danijel	1937	3750	100	do 20. VI. 1928
Litijski politični okraj.				
Kolovrat	1261	1600	33	16. I. 1924—15. I. 1929
Mariborski politični okraj.				
Andrenci	378	400	50	1. VII. 1923—30. VI. 1929
Sv. Anton v Slov. gor.	292	200	8	„ — „
Sv. Benedikt v Slov. gor.	754	2000	24	„ — „
Biš	685	1500	5	„ — „
Cogetinci	523	160	14	„ — „
Gočova	446	1200	8	„ — „
Čagona	337	85	8	„ — „
Čermljenšak	543	500	30	„ — „
Spodnji Gašteraj	427	1250	50	„ — „
Srednji Gašteraj	378	800	4	„ — „
Ihova	332	325	9	„ — „
Jablance	468	2300	100	„ — „
Sv. Jurij v Slov. goricah	787	250	5	„ — „
Ledinek	341	300	7	„ — „
Malna	445	300	6	„ — „
Osek	595	365	27	„ — „
Partinje	912	1250	50	„ — „
Spodnji Porčič	526	3000	26	„ — „
Zgornji Porčič	265	320	3	„ — „
Rogoznica	263	800	79	„ — „
Selce	646	1160	75	„ — „
Senarska	513	1000	200	„ — „
Smolinci	354	500	25	„ — „
Sv. Trije Kralji v Sl. gor.	287	850	12	„ — „
Trotkova	331	100	4	„ — „
Spodnja Voličina	549	250	19	„ — „

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Zgornja Voličina	660	500	25	1. VII. 1923—30. VI. 1929
Verjane	393	730	9	„ — „
Zamarkova	676	2000	175	„ — „
Spodnji Žerjavci	243	1100	9	„ — „
Zgornji Žerjavci	523	3600	100	„ — „
Žiče	432	160	25	„ — „
Žikarce	673	2510	22	„ — „
Župetinci	283	500	6	„ — „
Lokavci	290	370	44	„ — „

Ing. A. Š.

Ribarska mreža.

Umrl je gospod Viktor Adamič, nadzornik južne železnice v Ljubljani. Pokojni je bil preglednik Slovenskega ribarskega društva odkar se je društvo ustanovilo. Bil je blag človek, vnet sportnik in požrtvovalen odbornik. Bodi mu ohranjen hvaležen spomin!

Trboveljska premogokopna družba in onesnaženje Save. »Narodni Dnevnik« z dne 22. febr. 1924, štev. 45, prinaša vest, da je pokrajinska uprava za Slovenijo (oddelek za kmetijstvo) naročila premogokopni družbi, da predloži v roku enega meseca načrte za mehanično čiščenje odtoka separacije, ker bi sicer pokrajinska uprava sama oddala to delo privatni tvrdki na stroške premogokopne družbe.

Gosp. inž. Alojziju Lavrenčiču se je namreč posrečilo izumiti napravo za mehanično čiščenje tvorniškega odtoka. Dokazal je, da je čiščenje odtoka mogoče in za družbo celo dobičkanosno; s svojimi začasnimi napravami je baje že dobival na dan po pet vagonov premoga, ki bi sicer splaval po Savi. Če bi se naprava spopolnila, bi se dala ta množina podvojiti.

Imenovani inženir je izračunal, da spušča Trboveljska premogokopna družba s pranjem premoga dnevno najmanj osem vagonov (80.000 kg) premoga po vodi. Sedaj si moremo razlagati, zakaj je Sava doli do Zagreba tako umazana in črna. Ako bo trajalo to onečiščenje še nekaj let, bo zginila od Trbovelj do Brežic, odnosno Zagreba, zadnja riba. Gotovo je, da se v taki vodi ribe ne morejo drstiti. Dno Save od Trbovelj navzdol je pokrito s plastjo premogovnih drobcev, ki onemogočajo vsako vegetacijo; kjer pa na dnu ni vegetacije, tudi ni živalstva nižje vrste, ki služi ribam za hrano.

Z ribarskega stališča želimo prav toplo, da bi imel ukrep pokrajinske uprave popoln uspeh; s tem ne bo ustreženo le ribarstvu, nego tudi kmetijstvu (napajanje živine), Sava pa bo dobila zopet svojo lepo sinjo barvo, ki jo je imela v prejšnjih časih.

Podpora Slovenskemu ribarskemu društvu v Ljubljani. Pokrajinska uprava za Slovenijo (oddelek za kmetijstvo) je naklonila Slov. ribarskemu društvu v Ljubljani podporo v znesku 2500 Din.

Sulčja lov v sezoni 1923/24. Novembra je bilo vreme za sulčjo lov skrajno neugodno. Velikanska povodenj je onemogočala vsako lov. Vode so jele padati šele decembra. Od decembra do konca februarja je bil neprestano sneg, ki je lov oviral in otežkočal. Uspeh sulčje lovi je bil splošno neprimerno slab. Sportniki že dolgo ne pomnijo tako slabe sulčje sezone.

V loviščih sportnega kluba »Sava« je bilo ulovljenih malo sulcev. Vzrok je tudi ta, da jemlje klub le sulce, ki tehtajo več kakor 4 kg. Sulci so se v klubovih revirjih radi tega zelo zaredili, povodenj meseca novembra pa je napravila zlasti v revirju Tacen štev. 19 ogromno škodo. Deroči valovi so od-

nesli malo da ne vse ribovje v nižino, kolikor ga niso pobili. V obeh klubovih revirjih (Tacen štev. 19 in Zalog štev. 47) je bilo ulovljenih okrog 25 sulcev v skupni približni teži 130 kg. Klub lovi sulce le v času od 1. novembra do konca februarja. Največja sta tehtala vsak po 11½ kg, ki sta ju ulovila g. veletrgovec Josip Urbanc in g. dr. Avgust Munda, drž. pravdnik v Ljubljani; dva sulca sta tehtala po 10 kg, ostali pa povprečno po 5 kg.

V lovišču Vrhnika štev. 30 (izvir Ljubljanice) so bili ulovljeni le 4 sulci. Revir je opustošen še izza vojne. Zakupnik pa je zaplodil revir s postrvmi. Vsako leto jih je vložil po več tisoč. Uspeh mora postati kmalu viden.

V lovišču Ljubljana 45 (Ljubljanica od Karlovškega mostu do Vevč) je malo sulcev, ker jim zapreča prehod jez papirnice v Vevčah. Tudi najnovejši jez v Fužinah zapira prehod ribam, tako da ima Ljubljanica od Ljubljane do Vevč dvoje ovir, ki onemogočata ribam prehod iz dolnjega toka v gornji. Lovišče se more popraviti le na ta način, da zakupnik sulce umetno goji in jih vlaga. Ako se to ne zgodi, bo revir popolnoma propadel. Zakupnik je vlovil letos v revirju le 6 sulcev v teži od 4 do 5 kg.

Revir Kresnice štev. 50 (Sava od Laz do Poganika pred Litijo) spada k najboljšim sulčjim revirjem v naši ožji domovini. Revir je že dolgo vrsto let v spretnih rokah prof. in vladnega svetnika g. Jagodiča, ki si zabeležuje podatke o sulčji lovi že dvajset let. Ti zabeležki nudijo jasno sliko o uspevanju in rasti sulcev v naših vodah. To lovišče je dalo tudi letos primeroma največ sulcev (okrog 100 kg), četudi se je malo lovilo.

Enako dobro je litijsko lovišče (revir Litija štev. 51). Tudi to lovišče je dalo letos okrog 100 kg sulcev, med temi so bili trije nad 10 kg, največji je tehtal 14 kg. Dr. M.

Požrešnost ščuke. Lansko leto je ulovil neki ribič v Donavi ščuko, težko 2 kg, ki je izbljuvala, ko jo je potegnil na suho, 600 do 800 majhnih ribic v dolžini po 3 cm. V želodcu pa je imela približno enako število takih mladic. — Vidimo torej, kako škodljiva je ščuka. Kjer živi z ribami, ki so plemenitejše od nje, jo je treba brez usmiljenja zatirati.

O sluhu rib. Dne 4. marca t. l. je predaval v zoološkem institutu ljubljanske univerze g. abs. phil. Bernot o sluhu rib.

Slušni organ pri ribah ni tako razvit kakor pri drugih vretenčarjih. Ribam manjka vnanje in srednje uho popolnoma, notranje pa je le nepopolno razvito. Ušesni labirint je v primeri z drugimi vretenčarji nepopoln in nima živčnih elementov, ki naj bi služili sluhu. Labirint je zelo enostaven; na njem razločujemo cev (utriculus), ki se razširi v vrečico (sacculus), ta pa je zvezana s tremi ozkimi kanali, ki stoje drug proti drugemu v pravem kotu. Ves organ je napolnjen s tekočino, v vrečici pa leži slušna kost (otolit). Na tej kosti opazujemo proge, ki kažejo, koliko let ima riba; vsako leto priraste namreč nov pas (proga).

Že na temelju tega izvida je jasno, da riba ne more slišati v takem obsegu, kakor druga bitja. Slušni organ ne služi ribi toliko za sluh, kakor kot statični organ, da se obdrži v ravnovesju. Ako prerežemo gori omenjene cevi (kanale), zgubi riba ravnotežje in začne tavati in plesati po vodi.

S tem seveda ni rečeno, da riba absolutno ničesar ne sliši. Z labirintom in s cevmi je v zvezi slušni živec. Slušna kost (otolit) je neprimerno velika; iz tega se sklepa, da sliši riba le močne zvoke. Zvoki se v vodi sicer hitreje širijo kakor v zraku, zgube pa v vodi na intenziteti, ker je voda gostejša kakor zrak. Te zvoke bi bilo mogoče razločiti v vodi le z zelo razvitimi ušesnimi organi. Ker pa riba teh nima, takih zvokov sploh ne more slišati.

Pač pa razločuje riba jake, neenakomerne zvoke in glasove, ki povzročajo jajčje pretresljaje zraka ali tal in ki se

prenašajo na vodo. Seveda je vprašanje, ali razločuje riba te zvoke s slušnim organom; ni namreč izključeno, da jih občuti s pobočnico (živcem, ki se razteza sredi boka po dolžini).

Znana je dogodbica o krapih, ki so se v ribnjaku prikazali na površje, ko je ribnikar pozvonil. Dogodbica morda ni izmišljena, vendar pa ne more ovreči dejstva, da ribe ne slišijo. Krapi so se pokazali ne radi zvonenja, nego ker so bodisi videli ribiča ali njegovo senco, bodisi da so začutili po pretresljaju tal njegove korake.

Znanstveniki, osobito prof. dr. Haempel, so delali nebroj poskusov glede sluha rib. Vsi ti poskusi so dovedli do zaključka, da ribe ne slišijo. Le o eni ribici so mislili, da sliši, in to je ameriški somič (amiurus nebulosus Rafinesque). Iztaknili so mu oči in ga z žvižgom privabili, da je prišel po živež. Končno so pa tudi amiurusu odrekli sposobnost, da sliši. Pri poskusih je šlo očividno za izredno občutljivo ribico, ki je reagirala na zvoke ne toliko po slušnem organu kakor morda po pobočnici.

Uspehi znanstvenega preiskovanja o sluhu rib se strinjajo docela z izkušnjo, ki jo imajo v tem pogledu ribiči. Vsakemu ribiču je znano, da lahko govori in kriči ob vodi, kolikor hoče, rib to gotovo ne moti; pač pa prežene ribo jačji zvok, ki pretresa vodo, kakor n. pr. če stopimo tik vode na dračje ali vejevje, ali če butnemo s čolnom ob breg. Največ pa plašimo ribe s kretnjami. Ribič naj stoji ob vodi vedno pri miru. Ako se ne ganeš, pride riba popolnoma v tvojo bližino, odplava pa, kakor hitro se premakneš. Dr. M.

Postrvji zarod. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani je naročilo več ribnjač (putrihov) za prevažanje zaroda. Kdor je naročil postrvji zarod, mu ni treba prinesti s seboj lastne ribnjače, ker jo dobi pri društvu. Društvo je imelo z nabavo omenjenih ribnjač velike stroške, raditega jih bo izposojevalo le proti odškodnini, da se izdani kapital v nekaj letih amortizuje. Amortizacijska kvota, ki se bo vsakemu naročniku za izposojevanje ribnjače zaračunala, znaša 12 Din. Naročniki bodo pismeno obveščeni, kdaj in kam naj pošljejo po ribice.

Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Kakor čujemo iz zanesljivega vira, bo dne 1. aprila t. l. razširjen kranjski ribarski zakon z dne 18. avgusta 1888, dež. zak. štev. 16 iz leta 1890 s finančnim zakonom na vso Slovenijo. S tem bo deležna bivša Štajerska modernega ribarskega zakona, vlada pa bo mogla na podlagi zakona urediti kaotične razmere, ki vladajo tamkaj v posameznih loviščih.

Ribarski izvedenec pokrajinske uprave za Slovenijo, profesor Ivan Franke, je že pred leti izdelal načrt o razdelitvi vodâ bivše Štajerske v ribarska lovišča. Po tem načrtu so za vse vode določena in razmejičena lovišča, in sicer: za Savinjo 31, za Savo (od Trbovelj do hrvatske meje) 11, za Sotlo 7, za Dravinjo 6, za Polskavo 4, za Pesnico 5, za Ščavnico 3, za dotoke Drave nad Mariborom trije, za Dravo in ostale njene pritoke 26 lovišč. Pritoki so deloma spojeni z glavno vodo, v katero se izlivajo, deloma pa tvorijo samostojna lovišča.

Čim bo razglašen zakon, bo vlada izdala odredbe, da se razdele vode v lovišča. Večina lovišč bo zakupnih, ki pridejo pri posameznih okrajnih glavarstvih na dražbo.

O piškurniku. »Österr. Fischereizeitung« opisuje v 23. in 24. številki iz leta 1923 na dolgo in široko, kako se veže in napravi piškurnik (cof). Če napravimo piškurnik po navodilu avstrijske »Fischereizeitung«, rabimo za to najmanj eno uro, če ne več.

Najenostavnejši način, kako si napravimo piškurnik, je sledeči: Sulčar imej vedno pripravljenih nekaj trnkov-trojčkov navezanih na močno svileno vrvico različne dolžine; na gornjem koncu vrvice pa bodi majhna pentlja. Če imamo tako pripravljene trnke, izgotovimo piškurnik najkesneje v 10 minutah. Treba je samo, da potegnemo trnke z iglo

skozi piškurja, tako da mu gleda pentlja nekoliko iz gobčka. Nato privežemo še dva ali tri piškurje na vrvico brez trnka; pa tudi tako, da jim iz gobčka visi pentlja. Sedaj je treba le še obesiti piškurje s pentljami na vretence ali žico, posaditi nanjo svinčeno kapico, tako da gleda vretence odnosno žica iz kapice; nato zadrgnemo žico vrh svinčene kapice in piškurnik je gotov.

Zlatovščica (salmo salvelinus L.). Ribarski Vjesnik, glasilo Zagrebškega ribarskega društva poroča v štev. 2, da se je odločil odbor društva, zaploditi v društvenih vodah zlatovščico. Ikre so dobili od vališča na izviru Bosne.

Zlatovščica je prebivalec globokih in mrzlih alpskih jezer in je gotovo najlepša sladkovodna riba. Na hrbtu je modrosiva, na bokih rumenkasta, trebuh pa ji je oranžastordeč; boki so zasejani z bledordečimi in belkastimi pikami. Plavuti so rumene ali oranžastordeče in belo obrobljene, za belim robom je temna črta.

V mladosti ji je telo podolgovato, pozneje pa raste precej v širino.

Drsti se od oktobra do decembra ob obrežju na plitvih mestih; ikrnica izleže le 3000 do 6000 iker.

Zlatovščica je roparica in zraste do 50 cm in more tehtati več kilogramov. Meso ji je izborno; gurmani trde, da je boljše od postrvjega.

Želimo Zagrebškemu ribarskemu društvu, da bi imelo vlaganje zlatovščice uspeh, bojimo se pa, da so vode v zagrebški okolici za njo pretople. Dr. M.

Bohinjske postrvje ikre v Zagrebu. Kakor poroča Ribarski Vjesnik, se je začel postrvji zarod bohinjskih iker izlegati 1. februarja. To je vsekakor zelo rano, voda vališča je očividno pretopla. Čim dalje se ikre vale, tem boljši in odpornejši je zarod. Tudi je velika težava sedaj hraniti zarod, ker še ni naravne hrane. Dr. M.

RAZGLASI.

Letošnji obči zbor ljubljanskega kluba ljubiteljev ptičarjev se bo vršil v soboto, dne 26. aprila ob 8 v hotelu Union, v »Rožcah«. Dnevni red: Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in račun. preglednikov, samostojni predlogi, volitev odbora, slučajnosti. — Ker se vrši obči zbor na predvečer spomladanske preizkušnje ptičarjev, mora biti udeležba tem večja. Pričakujemo zlasti ljubljanske člane, da ne bodo navzoči samo zunanji člani, ki pridejo v Ljubljano radi tekem.

Dražba lova. Lovska pravica krajevne občine Skoke se odda na javni dražbi za dobo od 1. julija 1924 do 30. junija 1930 v zakup. Dražba se vrši v soboto, dne 3. maja t. l. ob 10 dopoldne v prostorih okrajnega glavarstva v Mariboru.

MALI OGLASI.

Živega pegama ima naprodaj Hočevar Josip v Velikih Laščah. Cena po dogovoru. Ujet je bil decembra meseca lanskega leta istotam.

Dva lovska psa, 8 tednov stara, mešane istrijanske pasme, od zelo dobrih lovskih psov, prodam. Cena za oba 100 Din. - Anton Kralj, Plemberg št. 1, pošta Novo mesto.

Želim ponudbe za zanesljivo odstrelitev **divjih petelinov.** Ponudbe in zahtevki naj se pošljejo na naslov: Mag. pharm. Rudolf Molitor, Ptuj.

Proda se samokres sistema Mauser, ki se lahko s svojo leseno torbo tako sklene, da se rabi kakor karabinka. Več pove kapetan Teodor Drenig, Ljubljana, Aleksandrova cesta 16, pritličje, desno.

Lovca iščem, ki bi bil tudi dober ribič. Prednost ima, kdor je obenem vešč gozdarskih del ter se razume na nakup stoječega lesa. Ponudbe z navedbo izpričeval na upravo pod imenom »L o v e c«.

Gillý Peter (Višnjan):

Moja Egica.

Kot uvod naj služi kratek njen opis.

Sivkasto-bele dlake je, oškropljena po vsem životu z rjavkastimi pikicami; rjave lise tekó preko beder. Glavica z uhlji je rjava, z belkasto liso po sredini do gobčka. Šibka, mala ji je postavica. Oči se ji kar iskrijo odseva notranje razboritosti. V noči in temini se ji kakor mačkam, zelenkasto odsvitajo. Neutrudljiva in vedno živahna, poskočna je kot živo srebro. Glavica spominja prav vidno na pasmo angleških foxterierjev. Z ozirom na velikost, na živahnost, vztrajnost in uprav besno sovražnost proti lisicam je domneva, da ima mnogo terierske krvi v sebi, zelo upravičena. Pokolenja ni možno dognati, kakor je vobče to pri brakih še sploh neobičajno.

Imé je dobila v letu prevrata po madžarskih dovozničarjih, ki so bili nastanjeni, v rodni ji Dobrepoljski dolini in znači: »Egy« (t. j. eden). Za novce ni bila naprodaj, pač pa sem jo dobil par let po prevratu, v mesecu pasjih dni, v zameno za dvocevko Greener-sestava.

Na prvi pogled, ne da bi jo preizkušal, in iz družbe še treh drugih ponujenih mi psov brakov, sem ji pripoznal lovske vrline. V lovišču se je izkazala kot neprekosljiva lisičarica-solistinja. V pasji družbi se ni odlikovala; prešibka stvarica je zaostajala za drvečo druhaljo. Sama je gonila počasno, z dvignjenim smrčkom, divjačina se ji je položno umikala, zato je gonja trajala vedno več časa. Pri lisicah cele ure — da, poldneve.

Vredna je, da ji posvetim opis le malega števila njenih uspehov. Za opis vseh lovskih njenih dobrin bi rabil celo knjižico. Z namenom prve preizkušnje sem si izbral del lovišča, ki je vobče manj utrudljiv, a razviden, vendar v njem ni prida divjačine: lisičin je preobilo. Goščava in mladorastlo smrečje je kaj primerno za lisičji zarod. Poleti in v zgodnji jeseni ni nikdar brez lisičic v tej okolici, pozneje se seveda porazgube.

Odverižim Egico. Kako živahna je odskakala brzih nožic v odkazano ji smer. Sam grem po gozdnem kolovozu v smeri navzgor proti stojišču »pri krivi bukvi«. Preden pridem do opuščene lese, ki je nekako sredina mojega prehoda, zazvoni glas Egice v goščavi posekovja. Prvič mi je zazvenel čisti ta glasek na uho; v kolikih lovskosrečnih, blaženih uricah mi je pozneje še osvežal dušo in pomlajeval osrčje. Dvozvok je to, tenak, visok kot zvonček, zgubljajoč se nekako v nižjo kvinto. Razlikoval se je v visokosti po razliki gonjene divjadi. Pri lisicah in sploh v bližini prepodene divjačine je visok, tenak, zveneč, pri zajcih nižji, in pri srnah še nižji. Ako pa je bila spodila in ji je divjačina puhnila tik gobčka iz ležišča, zazvenel ji je glasek, podoben viku črne žolne, ko se spreleti z drevesa na drevo. Privadil sem se tem glasovnim razlikam tako, da sem prav kmalu spoznal, kaj je v gonji.

Gonja se vrti početkom v krogu, a se slednjič oddalji v grapo proti Blečjim vrhom. Pridem na svoj prostor, ko nisem več čul glasu psice. Sodil sem, da je lisica ali ubežala v kako lisičino, ali pa je psica že opustila pogon, kar bi mi je ne priporočalo bogsivedi kako.

Sedem na kup mahu, ki zagrinja zadnje strohnele ostanke posekane, orjaške bukve, ki je dala pred leti stojišču ime »pri krivi bukvi«, in prisluškujem. Dozdeva se mi samo, da se psica v daljših presledkih oglaša v jarku. Ozrem se navzgor. Potov je ondi uprav čuda mnogo, vse navzkriž, nadaleč in v obližju, in po najspodnejši, najslabši stezici zazrem prav brezskrbno in usmerjeno tekati mlado, a dorastlo lisico proti meni.

Svet je porastel z redkim, a debelim bukovim lesom. Vrhovje dreves tvori nad lovcem zeleno okrilje, tajinstveno šuštoleče ob lahni sapici...

Razvid je jako razprostran, a radi tega za strele s šibrami v toliko neugoden, ker lovec prečestokrat podcenjuje oddaljenost divjačine. Nasprotno pa tudi ta prehitro ali zazre, ali zavoha lovca in se okrene, kar je premnogokrat povod strelnih neuspehov. In premnogi lovci imajo razvado, da na stojiščih stoje preveč vidni, kjer se jim zdi — pa postavijo prosto svojega rojstva ome-

senele kosti, uprav v strašilo bližajoči se divjačini. Take lovce bi postavil najrajše kar v — proso ali na koruzno njivo. Na stojiščih si izberi svoj stâl,[1] kjer prežiš na plen, kolikor le možno skrit, pritisnjen k deblu drevesa ali za grmičkom, preko katerega le oči gledajo po stojišču. Uspehi bodo potem drugačni na lisičnih stečinah, da, celo pri zajcih...

Menda me je lisička zavohala, okrenila se je, za strel preoddaljena.

Strogo po sledu, z dvignjenim smrčkom pride psica za njo, a tiho. Na mestu, kjer se je lisica okrenila v stran, povoha po tleh in ji zopet sledi z dvignjeno glavico. V jarku vnovič zagoni in jo užene, poredkoma se oglasujoča, v lisičino, pred katero zalaja in se vrne, ko zažvižgam na piščalko, k meni. Gonila je dlje nego poldrugo uro. Sledila je vedno po pravem, svežem sledu, dasi se je gonja vrtila po trikrat preko ene in iste smeri. Preizkušnja je bila razveseljiva. Psica goni počasi, vztrajno, oglaša se res bolj poredkoma v daljšem poteku gonje, početkoma je kaj v živo zvonila. Ne sledi lisicam pod zemljo, ampak zalaja pred lisičino, je poslušna na klic, goni z dvignjenim smrčkom, ne da bi ž njim ostala za sledom tikoma zemlje. Vsa svojstva so mi jo priporočala. Ker sem sam vztrajen lisičar — zajec mi je le bolj postranska divjačina — sem bil toliko bolj zadovoljen ž njo. In nisem se prevaril.

Lisičjemu zarodu v opisanem kraju sem namenil svoje bodoče love. Ravnotja sva šla zopet. Potek gonje je bil prav sličen, ker pa je sapica pihala zdaj proti meni, se mi je približala lisica v strelno daljavo in je padla.

Prvi plen, prignan od Egice, je bil moj. Strastno ga je rohné popadla, povaljala po suhih tleh in ozrša se na me, je zatulila. Sodil sem, da mi je po svoje hotela reči: »Vidiš, imamo jo, zadovoljna sem s teboj.« Trgala ni, ohladivša si svojo jezico in strast, povaljala se je po prostoru, kjer se je poprej valjala lisica. Takoj je hotela skakljaje oditi. Ni bilo znaka utrujenosti na njej. —

Pri tej priliki naj omenim, da pustim psu, ako imam samo enega seveda, da si ohladi svoj lovski nagon na ustreljenem, še gorkem ropnem plenu, mrzlega se itak le požrešneš loti. A pazim, da ga ne načne. Ne sme trgati! Ko si ohladi jezo in naravno lovsko strast, mu prav zlepa odvzamem plen in ga nagradim s pohvalo. Dobra beseda, pogladitev glave z roko in košček kruhka, če ni kaj boljšega v žepu, učinkuje dobrodejno. Pes ima veselje

[1] Izraz »stâl« je rabil že Jos. Jurčič (Zbrani spisi) za policajev stal na vogalu Maličeve hiše v Ljubljani. Tedaj ga opravičeno i jaz porabljam; ni novotarija — dasi bi ne bila — najslabša v pomenu besede.

do lova, ako se nadeja, da bo pomagal končati divjad, iz katerega namena edino tudi sam isto zasleduje in preganja. Fermač je dresiran, da plen donaša; ima v tem prav gotovo svoj užitek, ki ga bodri. Pes brak se na donašanje ne bo nikdar privadil. Drugačna, bolj divja nrav je v njem. Naj se mu pusti, da z zobmi malo pomaga strelu, a načeti ali trgati plena ne sme. Hitro se v to privadi, če je sam. Da sta pa le dva braka skupaj, zavede ju lovska strast, da kar hitro razpotegneta plen vsak v svoji smeri. Potem je seveda strogost in opreznost umestna. Dvomljivo je, da bi kdaj dosegli pasmo brakov, ki ne bi načelj od njih samih uničene divjačine, ako so jo neopaženo kje ujeli. Naravni nagon je presilen. Iz tega namena preganjajo in iščejo divjačino. More pa se divjost njih nravi zelo ublažiti po vzgoji v zgodnji mladosti. A postajam preobširen, marsikaj mi sili v pero. —

Ker Egica ni bila utrujena, pokažem ji z roko, kam naj gre dalje iskat. Sam se napotim proti domu. V okolišu lisičin mi je spodila še eno lisico, ki se je bila hitro skrila v svoj rojstni kraj. Pokličem psico s piščalko k sebi, priverižim jo in šla sva domov.

O njenih lovskih svojstvih sem bil že zdaj uverjen.

Tekom tednov sem prišel večkrat v omenjeni del lovišča, radi sigurnih lisic seveda. Gonila je Egica brezizjemno vsakikrat in sem postrelil tudi še par mladic. A stara majka je bila bolj oprezna. Samo »pri krivi bukvi« je bilo oddanih dvanajst posamnih strelov — dvakrat ni nobeden tam postavljenih lovcev streljal zaporedoma na njo. Sorodnik jo je pokal posamič en in isti dan na ravnoistem stojišču štirikrat — a je sicer dober strelec. — Lisica se je prikazovala lovcem na tako zvite načine, da je nj nobeden pogodil. Začarana je, so mi trdili. Pa sva šla sama z Egico nad njo. Navadila se je te gonje psica in tudi lisica. Uprav šetali sta se po gozdu, seveda v primerni, a skromni medsebojni razdalji. Ena glasna, a druga potuhnjena, zvita in tiha. Postavim se k orjaški bukvi, malo vstran od bivše krive bukve. Dobro sem skrit, od treh strani me ne opazi divjačina, samo če pride po sapi proti meni, me gotovo ne opazi in ne zavoha — predčasno. Proti sapi došli me pa izda njenemu nosu vonj, naj bom tudi skrit, kakor hočem.

Gonja tvori nekak vrtiljak okoli mene, kojega os je moj stâl. Obilno borovničevje porašča gozdna tla pod menoj, a predaleč imam za strel. Z očmi sem premeril vnaprej okoliš stojišča. Do tu bom streljal — dalje ne, sem si določil, in naj gre lisica opetovano in še tako vidna okoli mene. Začaranja mora biti konec. Tudi mi bo potem žal, da sem si sam uničil zabavo bodočih lovskih dni.

Prav po borovničevju se položno prišeta zvitorepka. Počasi teka, postoji — s košatim bandercem zamahne, ko se oglasi Egica pod njo in mahne jo lepo udobno dalje. Preden preide kolovoz, se ustavi, ozre se proti moji strani, vonj jo je opozoril na opasen položaj — a prepozno je, moj strel ji stré hrbtišče in povalja se v grmičevje. Egica za njo — a bolestno zacvili in cvili. Urnih skokov ji pritečem na pomoč. Lisica izpusti psico, v koje obok se je zagrizla. Divjega pogleda na mene se hoče povleči dalje, a strel iz male cevke v vrat jo odreši vseh bolečin. Na mrtvi svoji nasprotnici, ki jo je tolikokrat brezuspešno že preganjala in ki jo je v slovo še hudo oklala, si je Egica temeljito ohladila svojo jezico. Od veselja je, obskakujoč me, zatulila. Ta lisica je dobila skupno šestnajst strelov in to od štirih izkušenih, dobrih lovcev, in skoraj vse na enem in istem stojišču. Neverjetna — a gola istina.

Drugič je bila Egica oklana dober streljaj pod tem krajem od nastreljenega lisjaka, ko sem opazoval gnezdo kanj z overiženo Egico ob sebi. Opis dogodka je v »Lovcu« na str. 373, letnik 1922.

Nad Grandetom, v skalovju, se nahajajo lepo uravnane lisičine. Stečina iz njih, vrhu rebri je malokomu znana. Lovcem se niti ne sanja, da je na prav neznatnem parobku, vprav sigurno stojišče za lisice. Zajec se seveda tam ne prikaže. Tudi strel ni lahek na tem mestu. Spomini iz mladostnih, lepših lovskih dni me vežejo na to stojišče. Od podlasice, dehorja do srne-jalovke mi je prišlo ravno tu že vse pred „puško, a največ lisic.

Nekoč postavim sina na to stojišče, določim mu natanko stal, kjer naj bo prislonjen in skrit, sam pa pobrakiram v satansko zaraščeni rebrini. Lisica je bila kaj hitro pri sinu, a zgrešil jo je, niti ponoviti ni mogel strela. Drugikrat stojim sam ravno na istem mestu. Egica zažene nad menoj. Da ne ponavljam: gonja je običajna, lisica se le bolj umika malj psici, ne da bi se spuščala v daljši pobeg. In lisica mi priteče vprav pod noge, se ustraši in hoče v silnih skokih zbežati, a na dvajset korakov razdalje jo vrže strel v listje. Vznak leži in brca z vsemi štirimi po zraku. Popolnoma prepričan sem bil, da je mrtva. Prazen naboj izmenjam z nabitim in grem proti lisici, puško že na rami. A v nepojmljivi naglici si opomore lisica in mi tako začarano previdno uteče, vedno krita od debel dreves, da nisem mogel več oddati strela. Lepa je ta — si mislim. Ko priteče psica, jo ubere kar brezglasno po sledu za njo in precej daleč, v goščavi, začne ljuto lajati. Dohitela jo je tedaj in ustavila. S težavo sem se preril po goščavi do nje. Egica skače v krogu in laja proti velikemu štoru, ob katerem so bile razraščene obile maline. Ne

morem takoj opaziti, kje tiči ranjenka, naščujem psico, ki se pač zažene proti štoru, a tudi takoj odskoči. V tem pa se mi prikaže lisičina glava razljučenih pogledov in ko se Egica malo oddalji, rešim lisico z malim strelom v vrat vseh muk. In s kako strastjo se je zopet zagrizla — renčaje — v gorko, krvavo sovražnico; prav enaki kakor vedno, so pa tudi njeni pojavi radosti napram meni. Njene očke mi izražajo, kaj jo prešinja.

Bukovje — lovišče blaženih svetotajinstvenih lovskih uric! Obraščen, dolg hrib je to med Krko in Žalno, Lučami in Kopanjem. Pod orjaškimi bukvami je svet slikovito lep. Globoke, poraščene kotanje in zemski lijaki tvorijo z ogromnimi skalami, koje delno prekriva zeleni mah in bršljan, slikovite slike. Z ostarelih dreves visi sivkast lišaj in iz skalnih razpoklin dvigajo duhteči korčki svoje rdečkaste glavice. Mir vlada — sveti mir božanstvene prirode. Le tu in tam se oglasi žolnin glas. Iz oddaljenih stolpov ti zabrnijo glasovi zvonov v harmonijah, zdaj v zamirajočih, zdaj v ojačujočih se zvokih. In če imaš sploh kaj čuta v sebi, se ti mora v srcu pojaviti čut, ki se ne da opisati. Zamaknjen sem čestokrat ždel in prisluškoval vrh roba tem dalnjim glasovom. In že radi teh občutkov samih sem prerad hodil v Bukovje, dasi lovskih uspehov ondi nisem imel veliko.

Nižje dele hriba in vznožje poraščа iglasto drevje, drugače pa tvorijo gozd le bukve. Srn je malo, poleti nimajo miru pred pesmi, in ker je gozdovje last številnih posestnikov, ki navadno poleg vprežene živine, tudi pse jemljejo v svoj del gozda, je srnjad večinoma prepodena.

Tudi na klic nisem imel uspehov, ravno tako malo pozneje z Egico, dasi mi je čestokrat prepodila srnjad. Prevelik je svet za posameznega lovca, a lovskih pajdašev nisem imel. Kako divji lovci love, sem opazoval na snegu po njih sledovih. Po trije so prišli iz Račenske strani preko roba. Sledovi dveh so bili manjši, eden se je spričal po sledu kot doraščen. Vsako kotanjo ali lijak so pretaknili. Starejši se je nastavljal, kjer se mu je zdelo primerno, a druga dva sta vsak od nasprotne strani šla proti stoječemu, tako da bi mu priganjala divjad. V razsežnih lijakih Strašnice in Jermovca so se posebno trudili, in dasi so mi lovci trdili, da v Jermovcu ni nikdar brez srn, jih sam res nikdar nisem z Egico ondi prepodil in tudi tatinski lovci niso imeli v tem prostoru uspeha. Ničesar niso ne spodili, ne izsledili. Morda so imeli več uspeha v sosednem, za srnjad boljšem, luškem lovišču, kamor je njih sled vodila dalje. Vesten, vztrajen, zaprisežen lovski čuvaj bi bil tu zelo potreben, a ni ga...

Pridno sva zahajala z Egico v Bukovje, ko sva ugotovila številnost lisic, vendar so domovale rajše bolj v iglastem, nižjem delu gozdovja. In ta smrekova goščava je vprav neprodirna. Drevesce mori in tlači drevesce, niti par korakov se ne vidi v mladi zaraščaj. Kakor je porast neverjetna, je bila tudi gonja po njej nekaj povsem novega. Ure in ure se je psica sprehajala za lisico, in ko sta se vračali, zazvonila je psica vedno tako v živo, da sem imel občutek, da se spopadeta zdaj in zdaj. V presledkih se je oglašala zopet psica v čisto nepričakovani smeri. Na prosto, ali vsaj toliko, da bi divjačino zazrl, ni šla gonja nikdar, če sem tudi opazil psico, svitlejše opisano, večkrat kakor kako senco, lisice pa nikdar. Stvar je postajala mučna. Zaman sem se prerival, iskajoč v goščavi vsaj skromen strelni izvid — komaj so mi dopuščale deloma osušene smrečje veje puško dvigniti. Vprav korakoma je psica, po ure trajajoči gonji, sledila lisici, le hrkala je, glasek ji je že odpovedal. A odnehala ni, dokler i lisici sami ni bilo teh šal preveč, in se je skrila v lisičino.

Vztrajnost najina nama je prinesla končno uspeh. Ponoči je deževalo, namočil je dež ilovnata tla in sem opazoval sledove na njih. Našel sem prav skromen prostorček, kjer so bili lisičini sledovi sem in tja vidno izpričani. Ko je v gostem vejevju po iglah še kapala mokrota proti tlom, kar divjačini ne prija, izpustim Egico. Psica, kakor običajno, zagoni. Stal sem med tremi smrekovimi debli, dobro skrit. Strelno možnost sem imel kaj skromno, a upal sem in sem se bal. Res se obrne gonja proti meni. Psico že zagledam nad seboj. Kje je lisica? — Tedaj se pokaže ob levi strani goščave krasna rjavka, hoteča iz goščave v goščavo. — Strel poči, ki jo vrže vznak. Brca sicer še z nogami, a enkratna izkušnja me je izučila. Z napeto, vsak trenutek na strel pripravljeno puško, se ji brzo približam. Egica jo je že mrcvarila, renčaje in valjaje jo po mahovju. Ohladila si je svojo jezico prav temeljito. Zaslužila si je pri njej res to končno veselje. Krasna lisica je bila, mnogo večja od psice.

Ob nedeljah ne hodim rad v lovišča. Loški lovci so me pregovorili, in šli smo — petero nas je bilo — v Bukovje. Delavne dneve kmetiči nimajo časa. Razkropili smo se, kakor je to običajno. Dva lovca ne slišita več — iščeta le zajce po — ležiščih! — Druga dva sta ubrala svojo pot, a midva z Egico sva ostala sama. Nič ne de, si mislim. Psica spodi nad košenicami. Gonja gre v ravni smeri v sosednje lovišče in dalje proti Krki. Sodil sem, da je srna v gonji, ko mi je glas psice donel nekako zamolkel. Ob deveti uri nekako je zagnala. Ko so po vaseh zazvonili poldne, Egice ni bilo še nazaj, dasi sem jo pridno s piščalko

klical. O lovcih seveda tudi ni bilo ne duha ne sluha, le v Kamnji, proti domu, se mi je dozdevalo, da sem slišal malo časa glas gonečih, znanih mi psov.

Solnce je sijalo tako lepo, tako lep, miren, topel jesenski dan je bil! Vsedem se na smrekov štor, ki je bil tik kolovoza, a zakrit z leščevjem in mladim hrastovjem, kojega edinega se drži še porumenelo listje. Mislim si: potrpljenje je božja mast... Vzamem si jabolko in košček kruha iz žepa, to mi bodi nedeljsko kosilce. Ravno lupim jabolko, sedeč udobno na solnčnem štoru in čakajoč na psico, ko zašumi na lepem kolovozu suho listje. Mislim si: Egica je prišla po mojem sledu, niti se ne ozrem tja — a glej — mimo mene prav nečimerno teče lepa dorastla lisica. Z očmi se srečava, ne zmeni se za mene, sam sem prav osupel. Lahko bi jo udaril s cevjo puške. Zavem se, da imam puško v roki, napnem — a v tem, ko petelin slišno jekne v zarezo — lisica odskoči s ceste v goščo. Samo en skok je bil, a kaj je moj strel pogodil — tega nisem znal, lisice gotovo ne. Egica se je vrnila natanko po sledu, jezik ji je molel iz gobčka, glasu ni več imela, a pred luknjo, kamor se je ugnana lisica skrila, je vendar še hripavo zalajala. Tri urice jo je gonila revica. Pozneje sem tudi to lisico pogodil, sredi Bukovja. Spodila jo je nepričakovano pod menoj. Stal sem skoro nezakrit, sredi dreves, ko zazrem lisico, ki teče ravno proti meni. Takoj mi je puška pri licu in sledim živali ž njo. Ko pride do tega mesta — bom sprožil — se v naglici odločim — a lisica teče ravno k meni. Nič več, kakor osem korakov pod menoj, ki stojim čisto prost kot okamenel, s puško pri licu, postoji in se ozre navzdol v smeri, kjer se oglaša Egica. Seveda jo je strel v vrat bliskoma rešil radovednosti. Pravijo, kako previdne, zvite so lisice — tu dokaz, da ni pravila brez izjeme.

(Konec sledi.)

Kapetan Zvonko:

Nezgode s puškami.

Gospod Starovaški piše v »Lovcu« na strani 51—52 letnika 1923 o nezgodi, katera bi se mu bila skoraj pripetila, da ga ni tega obvaroval naš lovski patron sv. Hubert. Gotovo smo mu vsi lovci hvaležni za njegov pouk, vendar s svojim spisom ni pravega zadel in prosim g. Starovaškega, da naj mi oprosti, če se ne strinjam z njegovimi izvajanji, ki so gotovo pretirana, čeprav jih je v dobri veri napisal — in to iz vzrokov, ki naj jih v sledečem pobližje razmotrim:

1. Četudi bi se mu bila, kakor trdi, svinčenka odvila iz naboja, bi ne mogel nabasati drugega naboja, ker bi svinčenka, ki je ostala med ležiščem in cevjo, tega ne bila dopustila. 2. Gospod Starovaški meni, da se je krogla sama pomaknila 4—5 cm v cev, in sicer samo iz vzroka, ker je parkrat (7—8 krat) odprl in zaprl trocevko. To je popolnoma izključeno, ker je cev ožja od svinčenke. Da se potisne svinčenka v cev, je potreba precejšnjega pritiska, kar je le mogoče storiti s plini smodnika. Če pa je bila svinčenka manjša od kalibra cevi, tedaj bi pa bila padla iz cevi že pri prvem odpiranju trocevke. 3. Če je bila svinčenka nad 4—5 cm v cevi, tedaj ni bil naboj cel, temveč je bila zapalka vžgana ter so plini zapalke (pokalno živo srebro) porinili svinčenko v cev. Smodnik, ki se je nahajal v naboju, je pa moral biti pokvarjen in se zato ni vžgal. 4. Ni verjetno, da bi bil gospod Starovaški s palico odstranil svinčenko iz cevi, ki je bila 4—5 cm daleč v cevi. Seveda, če je bila samo v ležišču, je to mogoče storiti, ker še ni bila vprešana v cev. Če pa je bila svinčenka že vprešana v risano cev, tedaj pa je potrebna poštena jeklena palica, da je mogoče kroglo odstraniti. Večkrat pa se tudi s palico nič ne opravi, zatorej se mora oddati puška puškarju, da odstrani svinčenko iz cevi. (Cev se mora segreti, da se svinec raztopi.)

Bodi mi dovoljeno, da tudi jaz spregovorim o nezgodah, ki se dogajajo s puškami. V prvi vrsti so krivi temu lovci oziroma posestniki pušk, v drugi vrsti prihaja šele konstrukcija pušk v poštev. Vobče vlada v lovskih krogih mnenje, da se puška ne sme čistiti ter da cevi ne smejo biti čiste, temveč zarjavele, ker je potem učinek boljši in sigurno smrten. Zato navadno puško obesijo po lovu na steno, ter jo pustijo tu do drugega lova. Posledica tega ravnanja je, da stene cevi vedno bolj trpijo od rje, svinčeni delci šiber se v teh rjastih brazgotinah nakopičijo ter

napravijo cev puške hrapavo in pri priložnosti, ko se vzame močnejši naboj, počijo. Krivdo pripisujejo konstrukciji puške.

Kako nastanejo konstrukcijske napake, to pač ni vsakemu lovcu znano, zato hočemo razmotrivati tudi to stvar. Cevi dvo- in trocevk se navadno spojijo v dolnjem delu, kjer je prostor za ležišče naboja, s trdo spajko (Hartlot). Od tu naprej do ustja cevi pa z mehko spajko (Weichlot). Posledice trdega spajanja so znane vsakemu strokovnjaku. Ker se mora jeklo segreti v rdečem žaru (Rotglut), je posledica ta, da trpi tudi najboljše jeklo ter pri tem izgubi svoje najboljše lastnosti. Trda spajka se stopi šele pri 800—1000° C, belo jeklo (Flusstahl) pa pri 1300° C. Mehka spajka se pa stopi že pri 200° C, kar seveda ne škoduje jeklu. Če pomislimo, da je razlika med stopitvijo trde spajke in belega jekla samo 300° C, tedaj moremo razumeti, da je prav lahko mogoče, da se jeklo preveč razgreje in da postane popolnoma nerabno, preveč krhko. Pri prevelikem razgretju jekla se tudi dogodi, da celo notranji deli cevi oksidirajo, kar jeklo še bolj pokvari. Tak material vzdrži navadno prvo, drugo in tretjo strelno preizkušnjo, vendar pa nastanejo pri tem v cevi male praske in razpoke, katere se z vsakim strelom povečajo, dokler se lepega dne puška ne razleti, posebno če je nimaš v redu. Seveda teh razpok in prask puškar ne more dognati, ker so samo mikroskopično vidne. Ker so cevi vse strelne preizkušnje prestale, jih puškar z mirno vestjo proda.

Ravno tako se lahko zgodi nesreča, če ležišče ni pravilno izvrtano. To napako je zelo hitro opaziti, posebno pri ceveh za kroglo. Če opaziš, da je izstreljen naboj dobil razpoklino ali pa se zelo nerad da izvleči iz cevi, tedaj je nabojno ležišče slabo izvrtano, vsekakor pa na strani, kjer je razpoklina, bolj navrtano kakor drugje. Temu se da na ta način odpomoči, da se vzame močnejša stročnica, še boljše pa je, da se nabojno ležišče da izvrtati. Imam n. pr. puško, v katero gredo naboji kal. 9·9 mm in 70 mm dolžine, ti pa kažejo pri vsakem strelu razpoklino; tedaj dam ležišče napraviti za kal. 9·3 mm in 72 mm dolžine. Če tega ne storim, se mi brezbrižnost kmalu maščuje, ker puška na tem mestu gotovo poči. Seveda je treba paziti tudi na to, da naboji niso stari ali pa iz slabega, krhkega materiala napravljeni.

Velikokrat pade puška na tla, bodisi iz neprevidnosti, bodisi iz malomarnosti, ali pa pade lovec s puško vred. Pri tem dobi puška udrtino. Če je ta udrtina tako močna, da jo je zapaziti v notranjosti cevi, je tako cev treba na vsak način oddati puškarju v popravilo, drugače dobi puška po par strelih na tem mestu luknjo ter postane neuporabna. Pri damastnih cevih se večkrat

opazi v cevini notranjščini črna lisa. Ta črna lisa je znamenje, da na tem mestu jeklo in železni trakovi, iz katerih damast obstoji, niso dobro zvarjeni. Taka puška se mora tudi oddati puškarju v popravilo, kateri ta del zalije s srebrno spajko in puško napravi zopet uporabno.

Če poči ali se razleti cev v sredini ali pri ustju, ni temu kriv prevelik pritisk smodnikovih plinov, temveč slab material cevi ter dolbine v cevah ali pa tudi predmeti, ki so prišli v cev, n. pr. kamenčki, prst, strjen sneg i. dr. Dostikrat pa povzročijo razbeljenje cevi pretrdi pokrovčki nabojev, posebno pri zoženih cevah (s Choke - vrtanjem). Najkočljivejši del cevi je prostor med nabojevim ležiščem in cevjo. Tu se najrajše razleti cev, posebno če se ne porablja pravilen smodnik. Da se lahko porablja brezdimni smodnik, zadostuje cev, ki je na konceh (pri ustju) debela 2·5 mm in pri nabojnih ležiščih 6·5 mm. To velja samo za cevi, ki so iz brezhibnega jekla, nikdar pa se ne sme porabljati brezdimni smodnik pri damastnih cevah.

Ker mnogim lovcem ni znano, kako se napravi strelna preizkušnja cevi, hočem še to opisati. Predpisano je, da se vsaka puška, preden pride v promet, preizkusi. Preizkušnja obstoji pri puškah, iz katerih se strelja samo zrnje (šibre) iz prve preizkušnje, ki obstoji iz 3 kratne množine zrnja tiste mere, ki se porablja za normalen naboj. Pri risanicah obstoji prva preizkušnja iz 3 kratne množine črnega smodnika in 1⅓ težine svinčenke normalnega naboja. Preizkušnja z brezdimnim smodnikom se napravi prostovoljno samo na zahtevo, in sicer poleg prvotne preizkušnje z mnogo jačjim brezdimnim smodnikom vendar z isto množino zrnja oziroma isto težino svinčenke, kakor to zahteva normalni naboj.[1]

Sedanje nezgode pri puškah je po mojem mnenju pripisovati porabi nepravilnega smodnika. Posebno svarim tovariše lovce, naj si ne nabavljajo nabojev iz Avstrije, Italije in Nemčije od tvrdk, ki jih ne poznajo, temveč samo od domačih tvrdk, katere so popolnoma zanesljive. Tudi naj se ne porablja vsakteri smodnik, ki se dobi, posebno ne brezdimni (vežbalni) smodnik za lovske naboje. (Spekulanti so ta smodnik po vojski pokupili ter ga sedaj še precej ceno prodajajo.) Pred tem smodnikom, ki se prav lahko spozna po svetlosivi barvi, posebno svarim, ker je prebrizanten in posledica porabe tega smodnika je, da se more razleteti cev, če je še iz tako dobrega in brezhibnega jekla. Sam

[1] Znake preizkušenj, in sicer avstrijske, nemške, belgijske, francoske in angleške bom v eni prihodnjih »Lovčevih« številk objavil.

sem že videl take naboje, ki so bili iz Avstrije importirani; dobijo se v zakotnih prodajalnah ali pa v prostem nakupu ter imajo napis »Kriegsware«. Taki naboji prvič nimajo nikakega učinka, ker se šibre takoj, ko zapuste cev, popolnoma razpršijo, drugič pa so nevarni, ker se cev kaj lahko razleti ter poškoduje strelca.

Tekom 16 letnega delovanja pri vojakih kot bataljonski in polkovni orožni častnik sem imel priliko v kakih 25 slučajih presoditi, iz katerih vzrokov se je razletela cev vojaške puške. Pri ostrih nabojih imam registrirane samo tri slučaje. V dveh slučajih je bila kriva zanemarjenost puške, ker dotična vojaka nista prijavila izbočenja v cevi. Puškina cev je v obeh slučajih počila na mestu, kjer je bila izbočena (vdolbena). Tretji slučaj pa je bil pri ostrem streljanju na strelišču. Ker se je rekrut bal sprožiti, mu je instruktor izpraznil oster naboj (stresel je smodnik iz naboja), potem pa kroglo zopet nataknil ter velel rekrutu ta naboj sprožiti. Seveda so plini zapalke pognali kroglo v cev. Ko je inštruktor to opazil, je kratkomalo vzel vežbalni naboj, ga vtaknil v puško ter velel rekrutu upaliti. Posledica je bila, da je razneslo cev ter težko poškodovalo inštruktorja. V drugih 22 slučajih, kjer se je streljalo samo z vežbalnimi naboji, je pa navadno počila cev pri ustju ter je bil vedno vzrok padec vojaka, ki je pri padcu napolnil ter zamašil cevi s prstjo. Med svetovno vojno pa ni bilo pri polku nikdar priglašeno, da bi bilo razneslo kako cev, to pa radi tega ne, ker je vedno mnogo pušk ležalo naokrog; če se je komu kaj pripetilo, je puško enostavno vrgel proč in si vzel drugo.

Slovensko lovsko društvo:

Pogoji letošnjega tekmovalnega streljanja

v nedeljo dne 15. junija 1924.

Slovensko lovsko društvo priredi dne 15. junija 1924 na vojaškem strelišču v Ljubljani pod pokroviteljstvom komandanta Dravske divizijske oblasti generala Drag. Z. Stojanovića tekmovalno streljanje s kroglo. Začetek vojaške tekme, dalje na bežečega jelena in divjega lovca ob devetih, za druge tekme ob štirinajstih. Vstopnina na strelišče 2 Din, vojaštvo je vstopnine prosto.

Pogoji tekme so:

1. Streljanja se sme udeležiti vsak državljan kraljevine SHS, če je plačal priglasnino.

2. Strelja se samo s kroglo, in to z vsako lovsko puško ne glede na premer, z daljnogledom in brez njega; dopustna pa je le uporaba dvojne vizirne naprave.

3. Naboje mora prinesti vsak s seboj.

4. Strelja se prostoročno, puška ne sme biti naslonjena.

5. Strel, na stojišču oddan hote ali nehote, velja.

6. Naboji, ki se ne sprožijo, ne veljajo kot oddani streli.

7. Kdor pri streljanju trikrat po vrsti ne zadene tarče, si sme na strelišču svojo puško zastreliti ter pride kot zadnji na vrsto pri istem streljanju, če plača priglasnino ponovno.

8. Komur se na strelišču puška pokvari, si sme izposoditi drugo.

9. Na strelišču bosta na razpolago dve stojišči, kjer lahko vsak preizkusi svojo puško.

10. Znesek za priglasitev k poedinim vrstam streljanja se mora plačati naprej blagajniku Slov. lovskega društva.

11. Vsak posameznik se sme udeležiti vsake tekme le enkrat, vendar pa je dopustna ponovitev proti plačilu dvakratne priglasnine ter preklicu pred ponovitvijo doseženega uspeha; le na tarčo »društva ostrostrelcev« je dovoljeno streljanje dvakrat proti vsakokratnemu plačilu priglasnine.

12. Kdor se streljanja ne udeleži iz kateregakoli vzroka, temu zapade plačani znesek.

13. Priglasnino za streljanje sprejema v dneh pred streljanjem društvena blagajna, na dan streljanja pa blagajna na strelišču.

14. Na strelišču odloži vsak strelec svojo puško na odkazano stojišče za puške.

15. Prepovedano je na strelišču vsako razkazovanje puške ali kakršnokoli vežbanje s puško.

16. Rediteljem se mora pokoriti vsakdo brez izjeme. Kdor se noče pokoriti, ta se izključi od streljanja.

17. Strelci se vrstijo pri streljanju po zaporednih številkah priglasnega bloka.

Kdor ni pravočasno na mestu, se uvrsti kot zadnji.

18. Oceno streljanja vršijo trije člani Slov. lov. društva in vojaški zastopnik (inž. Tavčar, Potokar, Juvančič in podpolkovnik Kostić 40. p. puka kot vojaški zastopnik).

19. Za oceno velja kot točka vsak krog v belem polju po številu krogov enkratno, v črnem polju pa dvakratno.

20. Pri enakem številu odloči zadnji strel, če sta tudi ta enaka, predzadnji itd.

21. Nepogoditev tarče šteje kot napaka ter se odšteje od drugih točk.

22. Darila in častne priznanice se razdele po zaključku streljanja in po izvršeni oceni sodnikov, in sicer za II. tekmo dopoldne, za ostale pa popoldne.

23. V spornih primerih odloča razsodišče, ki je sestavljeno iz dr. Lovrenčiča, višjega sodn. svetnika Mladiča in dr. Souvana.

24. Vsak udeleženec streljanja mora pripoznati ta pravila ter ona za posamezne vrste streljanja.

25. Tekmo vodi strelski mojster, kapetan v p. A. Juvančič v Ljubljani.

I.

Pogon na zajca na 20—35 m.

1. Strelja se iz lovskih pušk na zrno, ne glede na kaliber in sistem, tedaj tudi iz avtomatičnih pušk. Strelja se prostoročno; puška ne sme biti prislonjena.

2. Strelja se samo z zrnom štev. 8 = 3·5 mm. Naboji se morajo kupiti na strelišču ter se morajo na stojišču pokazati, da so žigosani po S. L. D.

3. Streljati se sme samo na bežeče zajce; druge divjačine, ki je morebiti v pogonu, se ne sme streljati, sicer se izgubi pravica do nadaljnjega streljanja.

4. Vsak strelec strelja na 5 zajcev in sicer na 3 posamezne s posameznimi streli in na dva skupaj bežeča z dvema streloma (dupleta).

5. Na vsakega zajca se sme oddati poljubno število strelov. Kadar pa se pokažeta dva zajca zaporedoma na isti črti, je na oba streljati.

6. Kot točke štejejo:

a) vsak zajec, pogoden na 1 strel 10 točk, pri dubleti, če oba zajca padeta, 50 točk; če samo eden pade, 10 točk;

b) na posameznega zajca, ako pade šele na drugi strel, 5 točk; ako pade pri treh ali več strelih, 1 točka;

c) če zajec ni zadet, se odšteje 5 točk;

d) Če strelec bežečega zajca ne opazi, ter na njega ni streljal, velja to za oddan strel, mora pa plačati radi nepazljivosti pri pogonu 5 dinarjev za »Zeleni križ«.

7. Tekma se sme samo enkrat ponoviti.

8. Daril je pet v predmetih in častna priznanica S. L. D.

9. Za prijavo se plača 10 Din, pri ponavljanju dvakratna prijavnina, tedaj 20 Din.

II.

Vojaško streljanje na 400 korakov.

1. Udeleži se ga lahko vsak aktiven, rezerven, upokojen ali v ostavki se nahajajoč član vojske, orožništva, obmejnih čet, finančne straže in policijskega zbora.

2. Strelja se samo z vojaško puško, dolgo ali kratko, ki pa ne sme imeti predelanih vizirnih naprav.

3. Strelja se na vojaško tarčo, ki je razdeljena na 15 krogov; razdalja 400 korakov, 5 strelov.

4. Strelja se stoje, kleče ali leže, brez opore, to se pravi: puška ne sme biti naslonjena.

5. Za oceno pride v poštev najkrajši čas in število zadetih krogov.

6. Streli se pokažejo skupno.

7. Nagrade so:

a) častna priznanica vojaškega mojstrskega strelca za Slovenijo in prvo darilo 250.— Din;

b) še deset daril v gotovini po 25.— Din ter častna priznanica S. L. D.

8. Za prijavo plača vsak redov in podčastnik 1 Din, častnik 5 Din, strelci v civilu 10.— Din.

III.

Lovsko streljanje s kroglo na 100 metrov.

1. Udeleži se ga lahko vsak državljan kraljevine SHS, ki je dopolnil 18. leto.

2. Strelja se na tarčo 60×60 cm, ki je razdeljena na 12 krogov po 2 cm.

3. Pet strelov, ki se pokažejo posamič.

4. Za to streljanje se lahko uporabi vsaka lovska puška za kroglo brez daljnogleda.

5. Strelja se stoje prostoročno.

6. Daril je pet v predmetih.

7. Prijavnina znaša 10 Din. Zaprisež. lovski čuvaji plačajo polovico.

IV.

Streljanje na tarčo »Srnjak«, 100 metrov.

1. Udeleženec mora biti član Slovenskega lovskega društva ali kakega drugega lovskega udruženja kraljevine SHS ter se mora izkazati z legitimacijo.

2. Strelja se na tarčo »Srnjak«, 90×115 cm, ki je razdeljena na kroge; daljava 100 metrov, pet strelov.

3. Strelja se lahko stoje, kleče ali leže prostoročno. Streli se pokažejo posamič.

4. Strelja se lahko z vsako lovsko puško za kroglo brez daljnogleda ali z njim.

5. Darilo: Častna priznanica mojstrskega lovskega strelca za Slovenijo in potujoče darilo Slovenskega lovskega društva. Zmagovalec ostane v posesti tega darila do prihodnje tekme. Darilo preide v njegovo last, če zmaga še v prihodnjih dveh zaporednih tekmah ali pa štirikrat v presledkih, ako še ni pripadlo darilo trikratnemu zaporednemu zmagovalcu.

6. Vsak tekmovalec plača za priglasitev 10 Din, zapriseženi lovski čuvaji polovico.

V.

Tarča »Divji lovec«, 60 korakov.

1. Udeleženec mora biti član Slov. lov. društva ali kakega drugega lovskega udruženja kraljevine SHS ter se mora izkazati z legitimacijo.

2. Strelja se na tarčo »Divji lovec«; daljava 60 korakov, tarča ostane vidna:

a) za navadne puške s kroglo 50 sekund;
b) za repetirke 30 sekund;
c) za avtomatične puške, pištole in revolverje 10 sekund.

V teh časih se sme oddati poljubno število strelov, najmanj pa se morajo oddati trije. Tarča je razdeljena na kroge.

3. Pri oceni se upošteva:

a) število zadetih krogov,
b) število oddanih strelov.

4. Strelja se lahko z vsako lovsko puško za kroglo (z daljnogledom ali brez njega), z avtomatično puško, pištolo in revolverjem. Strelja se prostoročno, stoje.

5. Daril je pet v predmetih s častnimi priznanicami.

6. Vsak udeleženec plača za prijavo 10 Din, zapriseženi lovski čuvaji polovico.

VI.

Tarča »Bežeči jelen«, 100 metrov, 4 sekunde vidna.

1. Udeleži se tekme lahko vsak državljan kraljevine SHS, ki je dopolnil 18. leto.

2. Strelja se na 100 metrov oddaljeno tarčo »Bežeči jelen«, ki je na 23 metrov dolgi progi vidna 4 sekunde v smislu predpisov za olimpijske tekme.

3. Odda se samo en strel, ki se pokaže.

4. Za to streljanje se uporabi lahko vsaka lovska puška brez daljnogleda. Strelja se stoje, kleče ali leže brez opore.

5. Pri oceni se upošteva najboljši strel.

6. Darili sta dve v predmetih s častnima priznanicama.

7. Prijavnina 10 Din.

VII.

Tarča »Društva ostrostrelcev ljubljanskega glavnega strelišča« na 100 metrov.

1. Za to streljanje sta postavljeni dve tarči; na prvo streljajo le člani »društva ostrostrelcev«, na drugo pa vsi drugi udeleženci.

2. Za to streljanje se uporabi: a) na tarčo društva ostrostrelcev le specialna puška ostrostrelcev, b) na drugo tarčo pa vsaka druga lovska puška za kroglo brez daljnogleda.

3. Tarči sta razdeljeni na 10 krogov.

4. Strelja se pet strelov, ki se pokažejo posamič.

5. Daril je za vsako tarčo osem v predmetih in gotovini, ki so zmagovalcem po vrstnem redu na izbiro.

6. Prijavnina 10 dinarjev.

7. Ta tekma se sme izjemoma ponoviti enkrat proti plačilu ponovne prijavnine 10 Din.

Vse tarče, na katere se bo streljalo, ima v zalogi puškarna Fr. Sevčik, Ljubljana, Židovska ulica.

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

(Dalje.)

V predidočih člankih opisana razmotrivanja so nam dala smernice za načrt novega okvirnega lovskega zakona. Pri zadnji seji jeseni 1921 leta so bili že na razpolago razni osnutki, ki so se skupno v seji pregledali, presodili in v podrobnem primerno uredili.

Končno besedilo, ki se je predložilo ministrstvu za šume in rudnike meseca oktobra 1921, je bilo to-le:

NAČRT OKVIRNEGA LOVSKEGA ZAKONA ZA KRALJEVINO SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV.

I. Pojem in obseg lovske pravice.

§ 1.

Lovska pravica izvira iz lastnine na zemljišču in daje lovskemu upravičencu pravico na določenem okolišu (lovišču) izvrševati lov, zlasti vso divjačino loviti in si jo prisvajati, kakor tudi njene dele, kot: rogovje, jajca itd., divjačino z lovopustom pa tudi gojiti.

§ 2.

Divjačina se deli: a) v tako, ki uživa lovopust,
b) v ono brez lovopusta,
c) v zveri.

a) K divjačini prve skupine spadajo:

jelen (cervus elephas),
damjak (cervus dama),
kozorog (capra ibex),
divja koza (rupicapra rupicapra),
srna (cervus capreolus),
navadni zajec (lepus timidus),
planinski zajec (lepus alpinus),
bober (castor fiber),
svizec (arctomys marmota),

divji petelin (tetrao urogallus),
spačnik (tetrao medius),
ruševec (tetrao tetrix),
gozdni jereb (tetrao bonasia),
snež. jerebica (lagopus mutus),
skalna jerebica (caccabis saxatilis),
poljska jerebica (perdix perdix),
prepelica (coturnix coturnix),
kosec (crex crex),
fazan (Phasianus colchicus),
droplja (otis tarda),
divji purani (meleagris gallipavo),
vse vrste kljunačev (scolopacidae),
divjih rac (anatidae),
in gosi (anseridae),
labodi (cygnidae),
žerjavi (gruidae),
priba (vanellus vanellus),
bobnarica (botaurus stellaris),
štorklje (ciconidae),
vodne putke (fulicae, gallinulae),
grlice (turturidae),
golobi (columbidae).

b) K divjačini brez lovopusta se prištevajo:

divji prešič (sus scrofa),
lisica (canis vulpes),
kuna zlatica (mustela martes),
kuna belica (mustela foina),
sobolj (mustela zibellina),
dehor (mustela putorius),
jazbec (meles taxus),
hermelin (mustela arminea),

mala podlasica (mustela vulgaris),
vidra (lutra vulgaris),
vodni dehor (putorius vulgaris),
kunec (lepus cuniculus),

orli (aquilae),
sokoli (falconidae, razen navadne in rdečenoge postolke),
mišarji (buteonidae),
škarnjaki (milvidae),
kragulji (accipitridae),
jastrebi (asturidae),
lunji (circidae),
sove (striges),
čaplje (ardeidae),
potapljalci (colymbidae, podicipidae),
galebi (laridae),
čigre (sternidae),
ribiči (mergidae),
krokar (corvus corax).

Pri pernati divjačini, navedeni pod a) in b), je upoštevati tudi še predpise v varstvo kmetijstva in v zaščito prirode.

c) Zveri so:
medved (ursus arctus),
volk (canis lupus),
šakal (canis aureus),
ris (felis lynx),
divja mačka (felis catus).

Oblastne skupščine smejo z uredbo še druge, tukaj ne navedene živali, uvrstiti v eno teh treh skupin.

§ 3.

Divjačino z lovopustom (§ 2. lit. a) sme gojiti in loviti ter si jo prisvajati v svojem lovišču izključno le lovski upravičenec in tisti, komur on to dovoli.

Divjačino brez lovopusta (§ 2. lit. b) sme loviti ter si jo prisvajati lovski upravičenec po vsem lovišču, sme jo pa odganjati in pobijati, toda ne s strelnim orožjem vsak lastnik, zakupnik ali uživalec na svojem zemljišču, da odvrne s tem škodo, ki neposredno preti njegovemu imetju, mora pa ujeto ali ubito oddati lovskemu upravičencu.

Zveri (§ 2. lit. c) sme pobijati vsakdo vsak čas in povsod, s strelnim orožjem pa le s privoljenjem lovskega upravičenca.

Kdor na postaven način zver ubije ali ujame, jo sme tudi obdržati, sicer pripade lovskemu upravičencu tistega lovišča, kjer je bila ubita ali najdena.

II. Izvrševanje lovske pravice.

A. Lastna lovišča in reservati.

§ 4.

Izvrševati lovsko pravico sme vsakdo:

a) Čigar zemljišče (jezera in ribniki) obseza najmanj 200 ha zdržema ležečega sveta, tako da se more priti od enega dela do drugega, ne da bi se prestopilo tuje zemljišče.

Poti, železnice in njih pritikline, reke in potoki, ki prekrižavajo zemljišče, in pa tudi vode popolnoma ali pa le deloma na njem stoječe, ne utemeljujejo nobenega presledka njegove nepretrganosti. Otoke je smatrati za nepretrgoma se držeča obrežna zemljišča.

Nasproti pa po tujem zemljišču držeča pot ali tekoča voda ne napravlja za lastno lovišče potrebne zveze med prostorno ločeno ležečimi zemljišči.

Izvrševanje lova na tujih osredkih sredi lastnega lovišča pripada proti primerni odškodnini imetniku lastnega lovišča. Način določitve odškodnine se ureja z uredbo oblastnih skupščin.

b) Čigar lastno zemljišče je ograjeno z zidom, omrežjem ali z drugo stalno ograjo ne glede na ploskovno mero, namen in lego, dokler ograja ob navadnih razmerah zabranjuje vhod zunaj zemljišča živeči dlakasti divjačini.

Obstoječi lovski reservati na tujih zemljiščih ostanejo v veljavi, novi pa niso dopustni. Reservati se na zahtevo lastnikov obremenjenih zemljišč lahko odkupijo. Način odkupa in višino odkupnine določijo oblastne skupščine s posebno uredbo.

B. Zakupna lovišča.

§ 5.

Vsa ostala zemljišča s tekočimi vodami vred porazdeli pristojno oblastvo v zakupna lovišča, predstavljajoča zaokrožene lovske gospodarske enote v obsegu najmanj 500 ha. Meje zakupnih lovišč naj bodo kolikor mogoče naravne meje.

Podrobnejša določila izdajo z uredbo oblastne skupščine.

Upravno oblastvo mora sestaviti seznam vseh lastnih in zakupnih lovišč ter lovskih reservatov s potrebnimi podatki in ga vedno voditi v evidenci (lovski kataster).

§ 6.

Lovišča, navedena v § 5. tega zakona oddaja pristojno upravno oblastvo prve stopnje na javni dražbi v zakup in odloča po lastni uvidevnosti o tem, komu izmed ponudnikov se lov preodkaže. Družbe so dopustne; število družabnikov se ravna po obsegu lovišča, in sicer sme priti na vsakih 500 ha k večjemu po en družabnik. Zakupna doba traja 10 let, zakup se ne sme podaljšati. Zakupnina pripade lastnikom zemljišč.

Natančnejše določbe o zakupodaji kakor tudi o razdelitvi zakupnine in o predčasni razvezi zakupnih pogodb, izdajo z uredbo oblastne skupščine.

C. Lovsko-policijski predpisi.

§ 7.

Nihče ne sme izvrševati lova, kdor nima lovske karte, izdane od pristojnega oblastva. Lovske karte veljajo za vso državo, razen onih, ki se izgotavljajo lovskim čuvajem.

Podrobnejše odredbe določijo oblastne skupščine.

§ 8.

Oblastne skupščine izdajajo po zaslišanju lovskih društev lovsko-policijske predpise o načinu izvrševanja lova posebno o nadzorstvu lova po zapriseženih lovskih čuvajih, o izvrševanju lova po gostih, gozdnih in lovskih uslužbencih, o prepovedanem lovskem času (lovopustu), o odstreljevanju v varstvo zemljedelstva, o omejitvah izvrševanja lova na tujem zemljišču, o potrebnih gonjah na zveri in morebitnih nagradah za njih pokončevanje, o prepovedanih lovskih pripravah in načinih lovljenja ter urejajo kazensko policijski postopek za prestopke lovsko-policijskih predpisov in višino kazni, ki pa ne sme presegati 1000 Din ali 8 dni zapora.

III. Lovski zaklad.

§ 9.

Oblastne skupščine naj ustanove, odnosno v oblasteh, kjer lovski zakladi že obstoje, prevzamejo lovski zaklad, ki naj služi pospeševanju lovstva. V ta zaklad se stekajo zlasti pristojbine za lovske karte, globe in izkupila za zaplenjene predmete.

IV. Povračilo škode.

§ 10.

Vsak lovski upravičenec je dolžan povrniti škodo, povzročeno pri izvrševanju lova tujemu imetju po lovcih, pseh ali divjačini (škodo pri lovu) in pa škodo, katero v njegovem lovišču sicer napravi v § 2. lit. a) navedena divjačina na tujem zemljišču ali na spravljenih pridelkih v kozolcih, v kopah in senikih (škodo po divjačini). Na zahtevo prizadetih oseb ima škodo ugotoviti pristojno upravno oblastvo prve stopnje, ki določi, zaslišavši prizadete in izvedence, višino odškodnine. Postopek bodo določile oblastne skupščine.

V. Zaključne odredbe.

§ 11.

Oblastne skupščine morajo tekom enega leta od dne, ko se zakon razglasi, izdati v tem zakonu predvidene uredbe, tekom

nadaljnih šestih mesecev se morajo izločiti reservati in lastna lovišča ter določiti zakupna lovišča, ki jih je nemudoma oddati v zakup. Z uredbo oblastnih skupščin se bo določilo, kako se imajo dosedanji lovski zakupi ukiniti ter zakupnina za primer nepoteklega zakupnega leta primerno znižati.

§ 12.

Za izvrševanje tega zakona naj skrbi naš minister za gozde in rudnike.

* *

Ko je ministrstvo dobilo tudi iz drugih krajev poročila glede sestave državnega okvirnega lovskega zakona, je sestavilo v lastnem delokrogu posebno komisijo, ki naj bi iz pokrajin došle predloge proučila in nato izdelala osnutek zakona, ki se predloži narodni skupščini.

Početkom leta 1922 je bilo čuti, da v Beogradu menda nimajo pravega umevanja o narodno - gospodarski koristi lova. Zato je »Hrvatsko društvo za gojenje lova in ribarstva« v Zagrebu sklicalo shod, ki se je vršil dne 15. februarja 1922. Na tem shodu so zborovalci sprejeli sledečo resolucijo:[1]

»Neobhodno je potrebno, da se o priliki sestave novega zakona o lovu upoštevajo mišljenja lovskih organizacij, zlasti še Hrvatskega društva za gojenje lova in ribarstva v Zagrebu, ki spada med najstarejše organizacije za zaščito lova v naši državi, ter Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, kakor tudi Jugoslov. šumarskega udruženja. Zato zahtevamo, da ministrstvo za šume in rudnike pozove k posvetom (anketam) tudi po dva zastopnika teh društev.

Zahtevamo, da se sprejmejo kot temeljni principi novega zakona o lovu naslednji:

1. Lovska pravica je združena z lastništvom zemljišča. Posestniki ene občine tvorijo lovsko zadrugo, ki vrši lovsko pravico svojih zadružnikov s tem, da daje lovišča na javni dražbi v zakup na 15 let. Zakupnina se razdeli med posestnike zemljišč po izmeri njihovega posestva.

2. Vsako škodo, storjeno po divjačini ali lovu, imajo zakupniki lova povrniti posestniku zemljišča. Škodo ugotavlja razsodišče, ki se za vsako leto naprej izvoli za vsako občino. Polovico razsodnikov izvoli lovska zadruga kot skupina zemljiških posestnikov dotične občine, polovico pa zakupniki lovišča, dočim imenuje oblastvo predsednika. Razsodba razsodišča je takoj izvršna.

3. Ker so s provedbo gornjih načel popolnoma zavarovani gospodarski interesi zemljiškega posestnika, se ima vsako neupravičeno lovstvo smatrati za tatvino in kaznovati z občutnimi kaznimi. Enako se imajo občutno kaznovati tudi prestopki onih določil lovskega zakona, kojih svrha je, da se omogoči in pospeši racionalna vzgoja divjačine.

Odločno se protivimo proti morebitni vpeljavi sistema lovskih izkaznic za posamezne teritorije (za vso državo, okrožja, sreze itd.) proti plačilu takse.

---

[1] »Lovec«, l. 1922, str. 166, 167.

Ta sistem je povsod, kjer se je porabil, dovel do uničenja divjačine, ker je naravno, da nikdo noče čuvati in gojiti divjačino, ako jo sme vsakdo pobiti, ki je plačal takso za dotični teritorij. Ta sistem naravnost navaja k tekmovanju, kdo izmed dotičnih, ki imajo izkaznico, bo več pobil, ne da bi bil kaj vzgojil — in popolnoma onemogoča vsako racionelno vzgajanje divjačine. Nasprotno pa je zakupni sistem dovel do izredne povzdige lova, in sicer posebno v onih državah, kjer je poljedelstvo najbolje razvito in napredno (primer Češkoslovaška) ter je tam lov ohranjen kot važna panoga narodnega gospodarstva in privrede ter osiguran lep dohodek zemljiškim posestnikom.«

To resolucijo je predložilo Hrvatsko društvo za gojenje lova in ribarstva ministrstvu za šume in rudnike po pokrajinskem namestniku v Zagrebu, ki jo je bil krepko podprl.

Tej resoluciji se je priključilo tudi Slovensko lovsko društvo, ki je poslalo po gozdarski direkciji v Ljubljani sledečo vlogo na imenovano ministrstvo:

»Slovensko lovsko društvo je izvedelo, da se pripravlja v ministrstvu za šume in rudnike načrt lovskega zakona po načelu državnega regala. To načelo je nasprotno načelu zakupa, ki je služilo za podlago načrta lovskega zakona, izdelanega s sodelovanjem našega lovskega društva, oziroma predloženega po ljubljanskem ravnateljstvu šum kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Uvesti v krajih, kjer je doslej veljalo načelo, da je lovska pravica izliv lastninske pravice, državni regal, bi bil protiustaven čin, ker je razlastitev lastnine, kamor spada tudi lovstvo, po ustavi mogoča le v določene namene in za popolno odškodnino, ki bi jo bilo pri lovu skoro nemogoče določiti in bi predstavljala v vsakem slučaju ogromen pasivum za državo. Zato se smatra Slovensko lovsko društvo kot javno priznan zastopnik interesov lova upravičenim, s posebnim poudarkom izjaviti, da bi pomenila taka rešitev konec našega celokupnega visoko razvitega lovstva. V svesti si te svoje naloge, je društvo na nalašč za to sklicani plenarni odborovi seji dne 28. marca 1922 soglasno sklenilo:

Soglašajoč v načelu z resolucijo, ki je bila sklenjena na »Lovačkoj večeri« 15. februarja 1922 v Zagrebu, stoje lovci Slovenije neupogljivo na stališču zakupnega lovskega sistema z izločitvijo lastnih lovišč primerne velikosti kot edinega gospodarskega načina izvrševanja lova ter prosijo, da se izdela načrt državnega zakona o lovu na tej podlagi in v sporazumu s predstavniki pokrajinskih lovskih organizacij ter Jugoslovanskega šumarskega udruženja kot predstavnika vseh poklicnih lovcev države. Z izločitvijo lastnih lovišč ostane v krajih, kjer je doslej veljal državni regal, še vedno večji del lova v posesti države in ga ministrstvo šum in rudnikov s primernim pravilnikom v okviru tega zakona lahko uredi na način, ki ne bo nasprotoval upravičenim koristim krajevnih činiteljev.«

Koncem meseca marca 1922 se je pečalo z vprašanjem novega lovskega zakona tudi Jugoslov. šumarsko udruženje, ki je prišlo soglasno do zaključka, ki se glasi:

»1. Izdaja novega zakona o lovu je izredno otežkočena, dokler ne bodo izdelani in izvedeni zakoni o podelitvi države na oblasti ter ostali s temi v zvezi stoječi upravni zakoni.

Zakon o lovu je tako ozko zvezan z ureditvijo upravnega sistema, da ga je nemogoče izdati, dokler ne bo urejena in v praksi izvedena preosnova javne uprave v naši državi.

2. Jugoslovansko šumarsko udruženje stoji soglasno na stališču, da se mora odpraviti regalna pravica lova v vsej državi in da se mora povsod vpeljati sistem zakupodaje lovišč na javnih dražbah.

Pri izdražitvi zakupa lovišč naj imajo v krajih, kjer je veljala doslej regalna pravica lova, lovska udruženja pravico predzakupa pred posameznimi ponudniki.

3. Jugoslovansko šumarsko udruženje smatra za neobhodno potrebno, da se doseže predvsem soglasnost v vseh temeljnih načelih, po katerih se naj izdela novi zakon o lovu. Zato prosi, da skliče ministrstvo šum in rudnikov ožjo anketo strokovnjakov, na katero naj bi povabilo odposlance jugoslovenskega šumarskega udruženja in po dva odposlanca pokrajinskih lovskih društev.

Šele tedaj, ko bodo na ta način ustvarjena in utrjena temeljna načela, se naj prične z izdelavo osnutka zakona o lovu, kateri se naj, preden bo dokončno sprejet, dopošlje jugoslovanskemu šumarskemu udruženju in vsem lovskim udruženjem v izjavo.«

Kakor nam je znano, so lovci sporazumno s pokrajinskimi upravami ne le pri nas v Sloveniji, na Hrvatskem in v Slavoniji, temveč tudi v Bosni, Dalmaciji, po veliki večini pa tudi v Vojvodini, izjavili, da želijo imeti lovski zakon po načelu zakupnega občinskega sistema. Doznali smo pa, da vsi ti predlogi in vse predstavke doslej niso nič zalegli. Posredovalci so, uvidevši pretečo nevarnost, priporočali, naj se ubere vsaj pot kompromisa, tako da bi se mogel pridržati zakupni sistem v krajih, kjer oblastne skupščine to sklenejo, drugod pa naj bi bil omogočen regalni sistem. Toda niti ta predlog ni našel milosti.

Komisija v ministrstvu za šume in rudnike je tekom leta 1922 izgotovila osnutek, ki, akotudi vsebuje marsikaj dobrega in tudi za nas sprejemljivega, ni nič drugega, nego nekoliko reformirani dosedanji srbski lovski zakon.

Zastopniki lovskih društev in Jugoslov. šumarskega udruženja niso bili povabljeni k obravnavanju, niti se jim dotični osnutek ni bil dostavil.

O tem osnutku, ki ga bo v slovenskem prevodu prinesla prihodnja številka »Lovca«, doslej nismo čuli nobenega kritičnega odmeva.

(Dalje prihodnjič.)

V. K.:

Lovski spomini s Storžiča.

Pred dvema letoma, sredi maja je bilo, ko sva jo s starim Polajnarjem, izbornim petelinarjem in cerkovnikom od Sv. Lovrenca, ki se je lansko zimo preselil v večna lovišča, mahala na Storžič na ruševca, in sicer na starega navihanca, za katerega so se mnogi izurjeni petelinarji zaman trudili, da ga dobijo v roke. Tudi nama jo je odpihal, čeprav sva se že veselila, da mu bova preštela njegova kriva peresa; odpihal nama jo je, a vendar sem pri tem imel lep doživljaj, ki mi bo ostal vedno v spominu.

Okrog treh zjutraj sva prilezla na sedlo med koničastim Storžičem in dolgohrbto Zaplato. Rezek nočnik nama je zabril v razgreta lica in naju je prisilil, da sva se za nekaj časa umaknila pod greben. Bolje je malo počakati in malo odnehati, kakor prehladiti se in biti radi kašlja in neprijetnega zobobola privezan na posteljo in prikrajšan pri divnem petelinjem lovu in uživanju krasote pomladanskih juter.

Ko sva se bila ohladila, sva se vrnila na greben. Nebotični, zasneženi vrhovi gora so jeli ravno žareti. Lahna, tanka, nepopisno nežna rdečica, lika tisti, ki se porodi na licu mladenke, je oblivala grebene.

»Sedaj pa le hitro, koroška Mojca se že smeja! Kar tamle za ono-le cretje. Škarjevec je že zbujen, kar naenkrat bo tu,« je jel priganjati Polajnar. Ob precej dolgi sneženi lisi, ki se steza od sedla do dobrih sto korakov oddaljenega rušja jo hitro mahneva in zlezeva v gosto vejevje, ki naju dobro krije. Polajnar mi je sedel za hrbet. V puško sem dal naboje št. 6 in 8, oblekel jopico in lahno lomil in krivil veje, da dobim boljši razgled po sneženi lisi in si pripravim ugoden izstrel. Pod Storžičevimi stenami je pričel grgrati planinski jereb ali »bevkla«, kakor ga imenujejo lovci v Kokri in v okolici Tržiča.

»Sedaj se bo pa tudi škarjevec kmalu oglasil. Tamle pod sedlom manjši, za bajto pa oni stari.« Zadnjo besedo je komaj zašepetal, že nekaj udari s perutmi prav blizu naju, in sicer za Polajnarjevim hrbtom. Oba sva osupnila. Polajnar mi zašepeče: »Je že tu, za mojim hrbtom sedi, pa je še pretemno, da bi streljali. Le počakajte še z vabljenjem.« Zopet nekaj zašušti, in sicer tako nizko nad najinima glavama, da sva skoraj občutila puh perutnic. Zaplavalo je in občutiti je bilo, da so to mehke peruti, ki ne udarjajo tako trdo kakor prejšnje v oster jutranji zrak. Preko naju je splavala debeloglava, žametasto pernata uharica, kraljica nočnih roparjev in se spustila v brezdno pod sedlom. Odplavala je proti svoji duplini, kjer se bo skrila, boječ se, da bi utegnila luč prihajajočega dneva obsejati in izdati njene nočne pregrehe. Preden pa se je skrila, je pregledala gredišče, v nadi, da zasači vročekrvnega pevca ali pa zaljubljeno kokoško, ki mnogokrat ne more prespati lepe pomladanske noči in že rano pred solnčnim vzhodom neprevidno zapušča varna nočevališča. Zvezde so že precej obledele in pod nama, na bližnjih macesnih, se je jel oglašati komatar, planinski kos.

»Sedaj pa dajte ‚štimo‘,« mi je zašepetal sosed. »»Čij - šuj, čij - šuj.«« Ptica, sedeča za najinim hrbtom se ropotajoč dvigne in vpade trdo pred moje noge. Komaj dober meter oddaljena prične klokati in tekati proti meni. Trdo mimo mene teče, mimo mojega soseda in se zopet vrne, neprenehoma ponavljajoč svoj »nek - nek«. Polajnar mi šepeče in rentači: »Ti salamenska kura, vse bo zlodej zbegal.« Polajnarjevo stokanje in kokošja vsiljivost sta me skoraj spravila v smeh. Kar se začuje izpod sedla, ne predaleč od naju tisti, tako težko pričakovani »čij - šuj«, in sicer parkrat zaporedoma. Kokoška trenutno postane, nato pa odfrči k petelinu. »Oj ti presneta baba, saj sem vedel, da ga bo speljala,« je zopet rentačil moj spremljevalec. Petelin pa se le ni dal motiti. Pihal in grulil je dalje in na moje klicanje prav pridno odgovarjal. Kar ga opaziva, ko se dvigne in sede kraj snežene lise. Petelin ni še dobro sedel, že je kokoš pri njem; ne sede, ampak nad petelinom zakroži, nakar se petelin ponovno dvigne in oba odfrčita tja nazaj, od koder sta prišla. »Saj sem pravil, da bo nekaj ‚naštimal‘ ta babji zlodej,« se jezi Polajnar.

»»No, kaj pa sedaj,«« vprašam in gledam radoveden odgovora na starca, ki se je jeze v lica kar spreminjal. »Nič, vrag naj vzame to zagamano kurjo jago.«

Vsled dolgega sedenja v nerodnem položaju so naju oba že pošteno noge bolele. Zato sva vstala in jaz sem bil pripravljen,

da odideva. Medtem se je že tudi popolnoma zdanilo in celokupni ptičji zbor je žvrgolel pomladansko pesem.

»Ali slišite?« — »»Slišim.«« — »To je pa oni večji.« In zopet tisti »čij - šuj«. »Dajte mu ‚štimo'.« — »»Malo daleč je, ne bo rad prišel. Zaleziva ga.««

»Bo težko, nimava kritja. Pa to zapomnite, da ima škarjevec na vsakem peresu oko.«

»Tamle do roba prideva, stisneva se kar za skale.«

Takoj nato sva globoko sklonjena previdno lezla do bližnjega skalovja, od koder sva imela dober razgled po široki planji. Stisnila sva se in kmalu sva ugotovila, kje je petelin. Kakih 200 korakov pod nama je neprenehoma pihal in grulil. Oglasim se mu; nič se ne zmeni. Oglasim se mu drugič, na kar utihne in neha gruliti. Ko sem se mu oglasil tretjič, pa je zapihal, in sicer tako močno, kakor bi zapihal težak stroj: »Čš - čš - šš - šuj«. Opazila sva ga, kako je odskočil.

»Že prihaja. Danes ga pa bova. Že dolgo ni tako bogal,« se je veselil Polajnar. Petelin je grulil in pihal in že sva ga videla, kako je jel proti nama teči. Tekal je, odskakoval, grulil in pihal; divna slika. Nato je izginil za ruševjem, se zopet pokazal, zopet izginil za robom, vedno bližajoč se. Kar ga opaziva, ko odskoči iz jarka, in sicer komaj dobrih 80 korakov oddaljen. In zopet izgine. Napel sem puško in jo držal pri licu ter trepetajoč čakal, kdaj se prikaže tista, tako divna, jekleno modro se lesketajoča glavica z rdečimi obrvmi, ali — bolje rečeno — rožo, ki tako žari, a žalibog ostane v polnem žarenju le do tistega trenutka, ko divna ptica zadnjič zatrepeče z belo progo prepetimi perutmi.

Toda človek obrača, petelin pa obrne. Če je smola na lovu, ni pomoči. Ne daleč od tam, kjer sva s cerkovnikom najprej sedela, zapiha najin prvi jutranji znanec, tisti, ki se je Polajnar pred pol ure nanj hudoval. Še preden sva s Polajnarjem mogla pomisliti, kako se bo predstava nadaljevala, že se najino težko pričakovani dvigne, sfrfota preko snežene lise k nasprotniku in izgine za nizkim rušjem. Trenutno vse tiho, nato pa dvojni koncert. Pihanje in grulenje se neprestano ponavlja. Kakor bi premikale najtežje lokomotive, tako sta pihala. Oba sva upirala oči, da vidiva, kdaj se pokažeta petelina. Kar zapaziva enega, kako pripelje kočijo izza rušja, gruli, nato zapiha in odskoči. Medtem pripleše drugi, na drugi strani izza grmičevja. To je trajalo nekaj minut. Končno pa se srečata na mali planici in podobna dvema črnima kroglama, se zaletavata drug v drugega. Peruti so močno udarjale, perje je zafrfotalo in že je močnejši vlekel

slabejšega, držeč ga za kljun ali za vrat — to se ni dalo dobro razločiti — nekako tako, kakor če pelje drvar hlod s cepinom, in sicer je šla ta čudna vožnja proti nama. Puško sem držal napeto in komaj čakal na trenutek, kdaj mi bosta na pravo razdaljo, da jima upihnem luč življenja, da se ne bi morala boriti v velikih mukah s smrtjo. Toda sedaj ju je zopet obrnila kokoš. Vrag zna, iz kakega povoda se je dvignila. Petelina sta bila takoj narazen, se dvignila in odletela za kokoško. Splavala sta precej visoko, nato pa se zopet spustila na tla, par sto korakov oddaljena in varna pred puško. Cerkovnik se ni mogel pomiriti in se je hudoval, češ, kako je vse pokvarila kokoš. A tudi meni ni bilo posebno po volji. Res sem imel lepo jutro in diven prizor, a še veliko lepše bi bilo, ako bi bil prišel v dolino s petelinom - starcem, ki je lovce vso pomlad vodil za nos.

Iz lovskega oprtnika.

Zahvalno pismo iz kabinetne pisarne Nj. Vel. kralja Aleksndra I., ki je prišlo na naslov g. dr. I. Lovrenčiča, predsednika S. L. D. se glasi:

»Njegovo Veličanstvo kralj blagovolil je odrediti, da Vam sporočim Njegovo srčno zahvalo za pozdrave z redne glavne skupščine Slov. lov. društva. — Pravomočni minister: Janković l. r.«

Iz zapisnika

XIII. rednega občega zbora Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršil dne 19. marca 1924 v Ljubljani.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori ob 10. uri XIII. redni obči zbor, konstatuje sklepčnost in pozdravi navzoče člane, zastopnika direkcije šum dvorn. svetnika g. ing. Rustia in viš. šumarskega svetnika g. ing. Šivica, zastopnike podružnic Slov. lovskega društva in zastopnike tiska.

Spominja se v letu 1923 umrlih članov ter pozove člane, da v znak sožalja vstanejo, kar se zabeleži.

Glede čitanja zapisnika XII. rednega občega zbora je g. predsednik mnenja, naj se isto opusti, ker bi se sicer današnje zborovanje preveč zavleklo. Zapisnik je bil natisnjen v »Lovcu« št. 11/12, letnik 1923. — Ker zoper to opustitev ni ugovora, se smatra, da je zapisnik sprejet.

Poročajoč o društvenem delovanju omenja, da so se lovske vrste zopet strnile k rednemu delovanju, kar se je po dolgotrajnih pogajanjih doseglo po izrednem občem zboru dne 12. sept. 1923 z dopolnilno volitvijo.

Posebno pažnjo je obračal odbor društvenemu glasilu »Lovec«, da ga spravi na zaželjeno strokovno višino, zlasti pa, da bi izhajal redno. Posrečilo se je pridobiti viš. šumarskega svetnika g. ing. Šivica za urednika.

Delovanje društvenih podružnic ni bilo enako uspešno. Najbolj se je odlikovala podružnica Celje, manj zanimanja pa kažejo ostale podružnice.

Glede ustanovitve »Centralnega saveza lovačkih udruženja« poroča predsednik, da se Savez bliža uresničenju. Slovensko lovsko društvo je v tesnih stikih s »Hrvatskim društvom za gojenje lova i ribarstva« v Zagrebu, ki je poslalo današnjemu občemu zboru pismene pozdrave, dalje s Savezom lovačkih društava za Banat, Bačku, Baranju in Srem in s Savezom lovačkih udruženja v Beogradu. Čim se izvede organizacija bosanskih in hercegovskih ter dalmatinskih lovcev, se pristopi k osnovanju Centralnega Saveza.

»Glas Lovdžije«, ki izhaja v Osijeku, je prinesel lani »Projekat zakona o lovu«. Izdelan je bil omenjeni projekt po komisiji v ministrstvu za šume in rudnike ter temelji na sistemu prostega lova. Za nas je ta projekt nesprejemljiv. Lovci v Sloveniji stojimo slej ko prej na

stališču zakupnega sistema, ki je z lovskega kakor tudi z narodno-gospodarskega stališča edino priporočljiv.

Stremljenje Slov. lovskega društva je, postati centralna in obligatna organizacija vseh lovcev v Sloveniji; ako se upošteva, da je bilo v Sloveniji v letu 1923 izdanih okoli 7300 lovskih kart, a društvo je štelo le 2113 članov, je jasno, da še vedno večji del lovcev ni učlanjen in organizovan. Temu treba napraviti konec.

Dvorni svetnik g. Rustia se zahvali v imenu direkcije šum za predsednikov pozdrav ter obljubi, da bo direkcija šum tudi v bodoče podpirala S. L. D., posebno pa bo upoštevala njegove želje in nasvete pri sestavi novega lovskega zakona. Želi današnjemu zborovanju najboljših uspehov.

G. ing. Ante Ružič pozdravlja občí zbor kot zastopnik podružnice Šumarskega udruženja ter izrazi željo, naj se med Slovenskim lovskim društvom in Jugosl. šumarskim udruženjem vzdrže in še pokrepijo v bodoče najtesnejše vezi v skupnem delovanju.

Predsednik dr. Lovrenčič se zahvali za naklonjenost in dejansko podporo, ki jo S. L. D. uživa od direkcije šum in od Jugosl. šumarskega udruženja.

Nato poroča tajnik:

Društvo šteje 2113 članov, od teh je 1928 rednih, 128 ustanovnih in izven kraljevine SHS je 57 članov. Društveno glasilo »Lovec« je izšlo v 24 številkah, tiskalo pa se je povprečno v 2300 izvodih. Brezplačno ali proti zameni se je oddajalo po 14 izvodov. Društvene podružnice so delovale v Radovljici, v Celju, Mariboru in Ptuju. Društvene posle izvajajo sledeči odseki: pravni, gospodarski in finančni, organizačni, redakcijski, veselični in pa odsek za zgradbo »Lovskega doma«. Društvo je priredilo tekmovalno streljanje na vojaškem strelišču dne 2. junija 1923. Predavanja pa so bila 7. februarja in 6. marca. Vlog je rešilo S. L. D. 487; odbor je imel 12 sej.

Blagajnik g. Zupan poda sledeče poročilo:

A. Slovensko lovsko društvo:

1. denarni promet v letu 1923 je znašal . . Din 423.058·20
2. aktiva dne 31. dec. . „ 38.851·63

Pasiva dne 31. dec. 1923 „ 25.851·—

Prebitek 31. dec. 1923 Din 13.023·63

B. Fond »Zelenega križa« znaša dne 31. decembra 1923 Din 18.996·50. Poročili se sprejmeta brez debate.

V imenu računskih preglednikov poda viš. geometer g. Avčin revizijsko poročilo. Knjige so se natančno pregledale in so se vknjižbe primerjale s prilogami. Blagajniško poslovanje je v vzornem redu.

Predlaga odrešnico odboru, blagajniku g. Zupanu pa še posebej zahvalo za njegovo trudapolno poslovanje. — Soglasno sprejeto.

Volitev:

Namesto odstopivših odbornikov g. dr. Stanka Bevka in g. Venčeta Jakila sta bila izvoljena g. Anton Juvančič, upok. kapetan, in g. Makso Jelenc, policijski oficijal, oba iz Ljubljane.

Proračun:

Društveni blagajnik g. Zupan predloži proračun za leto 1924 in predlaga, da se sprejme letna članarina 50 Din, za zaprisežene lovce pa 25 Din.

K besedi se oglasi g. Franc Stare, ki predlaga, naj znaša letna članarina tudi za zaprisežene lovce letno 50 Din. Občí zbor naj tudi sklene, naj najemniki lovišč ne vabijo na love oseb, ki se ne morejo izkazati s člansko izkaznico Slovenskega lovskega društva.

G. Vlad. Kapus se strinja z letno članarino 50 Din, predlaga pa, naj se za lovske čuvaje nastavi kar najnižja članarina, da se jim omogoči društveno članstvo in se jih vzgoji v pravem lovskem smislu.

G. dr. Vlad. Ravnihar pa predlaga, naj se apelira na ustanovnike, ki so plačali še po starem 25 Din ustanovnine, da doplačajo diferenco k današnji usta-

novnini ali pa naj plačujejo letno predpisano članarino.

G. Zupan pripomni, da večina starih ustanovnikov že itak iz svojega nagiba plačuje v smislu dr. V. Ravniharjevega predloga. Na zadnji poziv k pristopu se je odzvalo največ zapriseženih lovcev. Vzdržuje svoj predlog, naj plačujejo člani 50 Din, poklicni lovci pa 25 Din.

G. ing. Ružič predlaga, naj izposluje Slovensko lovsko društvo potom direkcije šum, da bodo izdajala okrajna glavarstva lovske karte le članom S. L. D. na podlagi članskih legitimacij.

Predsednik g. dr. Lovrenčič odredi glasovanje o sledečih predlogih:

1. Vsak član sme vabiti na lov le osebe s člansko legitimacijo S. L. D. — Soglasno sprejeto. (Predlagatelj g. Fr. Stare.)

2. Apeluje se na vse dosedanje ustanovnike, da plačujejo tudi naročnino za »Lovca«. — Sprejeto. (Predlagatelj g. dr. Ravnihar.)

3. Redna članarina znaša za leto 1924 50 Din, za zapriseżene čuvaje pa 25 Din. — Sprejeto. (Predlagatelj g. Zupan.)

4. Pozove se vse zakupnike lovišč, da priglase svoje zapriseżene lovce kot člane in plačajo za vsakega po 25 Din. — Sprejeto. (Predlagatelj g. Čeč.)

Predsednik dr. Lovrenčič poroča nato o pogajanjih s tiskarnami glede tiskanja »Lovca«. Z Jugoslovansko tiskarno se je raztegnila pogodba tudi na leto 1924 s 5% poviškom. V proračunu sprejeti nameravani honorarji za članke v »Lovcu« bodo imeli nedvomno dober uspeh.

Pri odrejenem glasovanju se sprejme soglasno proračun, ki ga je predložil društveni blagajnik g. Zupan.

Določitev nagrad

društvenim funkcionarjem odpade, ker so te nagrade sprejete že s proračunom.

Samostojni predlogi:

Oglasi se k besedi g. ing. Ružič in prosi, da se obravnava njegov predlog, ki ga je stavil pri razpravi o članarini, naj se izgotavljajo lovske karte samo članom S. L. D., kakor je to uvedeno v Srbiji za lovce, ki so člani Beograjskega lovskega udruženja.

Občí zbor prizna temu predlogu nujnost.

Predsednik pojasni, da obveznega članstva ni mogoče lahko uvesti. Za to je treba pridobiti zakonodajne faktorje.

Viš. šumarski svetnik ing. g. Šivic je mnenja, da bodo sprejeta v novem lovskem zakonu najbrž določila o organizovanih lovcih, kakor se tudi že sedaj nahajajo v ministrskem načrtu. Zato naj se priporoča lovcem, da pristopijo k Slovenskemu lovskemu društvu.

Po zaključni besedi g. ing. Ružiča odredi predsednik glasovanje. — Predlog se sprejme.

G. Zupan prebere nato pismo, ki ga je prejel od predsednika g. dr. Lovrenčiča, v katerem nasvetuje ustanovitev »Tiskovnega sklada«, ker more samo tisk uspešno širiti pravo lovsko razumevanje. Pismu je priložil 5000 Din kot prvi temeljni kamen za ta sklad.

G. Kapus nasvetuje, naj se vpelje obvezno za vse lovce lovski koledar, čisti dobiček pa naj gre v »Tiskovni sklad«.

G. Dular predlaga, naj plačajo člani za vsak zgrešeni strel na brakadah primeren prispevek, n. pr. Din 0·50.

G. Stele pa nasvetuje, naj veselični odsek večkrat na leto priredi veselico v prid »Tiskovnega sklada«.

G. Cvenkel ugovarja nasvetu g. Steleta, ker mora društvo iskati tudi prispevkov za Zeleni križ in Lovski dom, nikakor pa ne samo za Tiskovni sklad.

Predsednik g. dr. Lovrenčič izjavi, da ustanovitev »Tiskovnega sklada« ne potrebuje sklepa občega zbora. Treba je iskati virov tudi za tiskanje raznih lovskih publikacij. Podružnica Celje je izdala brošuro »Pravilnik za brakade«; nujno potrebno je, da založi S. L. D. pravilnik za lovske čuvaje. Zato priporoča, naj člani ob pripravnih prilikah prispevajo po svojih močeh za »Tiskovni sklad«.

Prijavljeni samost. predlogi:

Društv. podpredsednik g. Hafner utemeljuje sledeči predlog: Z ozirom na

dejstvo, da so divji petelini iz nekaterih naših lovišč izginili, predlaga, da se za letos odstrel divjih petelinov sploh opusti. Ako pa bi občí zbor tega predloga ne sprejel, naj sprejme drugi predlog, da se začne letošnji odstrel šele po 15. apr.

Predsednik otvori debato. Za prvi predlog se zavzemata g. Hafner in g Gorup. Drugi predlog pa priporočajo g. Pahernik, g. Zupan, g. Kapus; slednji predlaga, naj se začne v nižavah z odstrelom po 15. aprilu, v višavah pa po sv. Florijanu; g. Mastnjak predlaga, da sme odbor na prošnjo dovoliti posamične izjeme.

Predsednik odredi glasovanje.

1. Predlog, da se letos opusti odstrel divjega petelina — propade.

2. Sprejme se pa predlog predlagatelja g. Hafnerja, da se prične letošnji odstrel divjega petelina šele s 16. aprilom, s pristavkom g. dr. Leitgeba, da sme vsak član S. L. D. v loviščih Slovenije letos ustreliti samo enega petelina.

G. ing. Ante Ružič predlaga glede na v »Glasu Lovdžije« objavljeni »Projekt zakona o lovu«, da se današnji občí zbor izjavi o tem projektu. Občí zbor prizna predlogu nujnost.

Na predlog g. ing. Ružiča sprejme občí zbor sledečo resolucijo, ki se pošlje na ministrstvo za šume in rudnike:

»Občí zbor Slov. lovskega društva je izvedel, da je oficielni načrt novega zakona o lovu po komisiji v ministrstvu za šume in rudnike bil že izdelan in tudi objavljen po uredniku Lovdžije v Osijeku g. Drag. Kišpatiću. Ne spuščajoč se za enkrat v razmotrivanje tega načrta, vidi S. L. D., da se ministrstvo niti najmanje ni oziralo na predloge vseh strokovnih društev in udruženj ter da je uveljavilo edino le ozkosrčno stališče nekaterih krajevnih interesentov s tem, da je v svojem načrtu vpeljalo za vso državo regalni sistem oziroma sistem lovskih nakaznic. — O tem sistemu so se merodajna strokovna društva izjavila kot o pogubonosnem za ohranitev našega lovstva in direktno protivnem vsaki gojitvi in vnapreditvi lovstva.

Občí zbor je z obžalovanjem ugotovil, da se pri tem ministrstvo za šume in rudnike tudi ni oziralo na prošnje in ponudbo vseh strokovnih udruženj, ki so prosila, da se v komisijo pokličeta po dva njih zastopnika, da pomagajo premostiti nasprotujoča si stališča, kar je po že omenjenih, ministrstvu predloženih predlogih vendar izvedljivo.

Slovensko lovsko društvo vnovič poudarja svoje trdno prepričanje, da na drug način ne moremo priti do zadovoljivega zakona o lovu in prosi, da ministrstvo za šume in rudnike na vsak način skliče predlagano mešano komisijo zastopnikov, preden sprejme končni načrt, ki se ima predložiti narodni skupščini.«

Slučajnosti:

G. Zupan poroča o ustanovitvi »Lovske zadruge«, koje glavni namen je, prevzeti posredovanje pri nakupu in prodaji kožuhovine, divjačine in lovskih potrebščin sploh. Deleži znašajo po 100 Din, vpisnina 10 Din. Občí zbor vzame ustanovitev »Lovske zadruge« na znanje.

Odpošlje se sledeči brzojavni pozdrav kraljevi dvojici:

»Kabinetni pisarni Nj. Vel., Beograd. XIII. redna skupščina Slov. lovskega društva v Ljubljani pošilja Nj. Vel. kralju Aleksandru I. in Nj. Vel. kraljici Mariji najvdanejše lovske pozdrave.

Dr. Lovrenčič, Ljubljana, predsednik.«

Ker je dnevni red izčrpan, zaključi predsednik ob ¾ na 13. uro občí zbor.

Zapisnikar.

Podružnica Slov. lovskega društva v Celju je imela svoj drugi redni občí zbor v soboto dne 15. marca 1924 ob 8. uri zvečer v hotelu Balkan v Celju. Udeležilo se ga je lepo število članov iz Celja in bližnje okolice, zlasti iz Žalca. Prišli so tudi odlični lovci iz oddaljene Dobrne in celo iz Vranskega. S posebnim veseljem smo pozdravili predsednika osrednjega društva g. dr. Lovrenčiča, ki je pokazal zopet svoje zanimanje za našo podružnico in blagajnika g. Zupana iz Ljubljane.

Po običajnem pozdravu je podal tajnik poročilo o delovanju podružnice v minulem letu in blagajnik o stanju blagajne. Obe poročili sta se vzeli z odobravanjem na znanje.

Nato se je oglasil k besedi g. dr. Iv. Lovrenčič, ki je čestital podružnici na tako odlični udeležbi. G. Zupan je podal jasno sliko o delovanju Slov. lovskega društva v pretekli dobi in navedel naloge, ki ga še čakajo.

Z ozirom na izpremembo pravil, da veljajo volitve za tri leta, bi bile imele volitve v odbor podružnice odpasti. Da pa dá stari odbor morebitni želji društvenikov priliko po izpremembi odbornikov, je odstopil.

S ponovno volitvijo, ki se je izvršila po listkih, je bil skoraj soglasno izvoljen naslednji odbor: Fran Roblek, predsednik; Robert Diehl, namestnik; Ludovik Černej, tajnik; Ivan Erhatič, blagajnik; Franc Confidenti, Drago Bernardi, Vilko Kukec in dr. Josip Karlovšek, odborniki.

G. Erhatič napije v lepo zasnovanem govoru navzočemu starosti lovcev dr. Josipu Sernecu, ki je pred nekaj dnevi slavil svojo 80 letnico, ki pa se je udeležil še v preteklem letu večkrat lovov. Predočil nam je njegove izredne vrline.

Na tajnikov predlóg se imenujeta ob splošnem navdušenju dr. Josip Sernec in Franc Confidenti za častna člana podružnice. Oba se ginjena zahvalita za prirejeno ovacijo.

Predsednik Roblek jima prisrčno čestita z željo, da bi ostala lovstvu in podružnici še dolgo vrsto let ohranjena.

Sklenilo se je še, da naj odbor sam določi delegate za obči zbor osrednjega društva.

Svetnik Erhatič se je spominjal v vzvišenih besedah prvega lovca v državi, Nj. Vel. kralja Aleksandra I. ter predlagal, da se mu pošlje brzojavni, vdanostni pozdrav, kar se je z velikim navdušenjem potrdilo.

Nato je izpregovoril predsednik še nekaj končnih besed, bodreč navzoče, da ostanejo zvesti člani podružnice, pa pridobivajo tudi novih članov in delujejo v razmah podružnice in procvit lovstva. S tem je bil zaključen oficielni del zbora.

Sledila je lepa prijateljska zabava. Člani podružnice: Lorber, Serajnik in Reš so zaigrali nekaj krasnih pesmi, a zadnji je zapel še novo »Lovsko«, ki slika lov v Diehlovem lovišču. Uglasbil jo je komponist Pregelj. — Tako nam je le prehitro potekel lepi večer.

Tajnik podružnice.

Odborova seja celjske podružnice je bila dne 26. marca t. l. Poleg reševanja tekočih poslovnih stvari so bili na dnevnem redu sledeči predmeti: Naročilo častnih diplom pri domačem umetniku g. Benčanu. Osrednje društvo se naproša za imenik podružničnih članov, ki so že plačali članarino, v svrho izterjanja zaostankov. Letos priredi podružnica izlete na Vransko, v Gornjigrad, Konjice in Šmarje, po možnosti tudi drugam, da zainteresuje tamošnje lovce za svojo organizacijo. G. Erhatič je podal poročilo o poteku in sklepih občega zbora osrednjega društva.

Preminul je dne 19. marca t. l. Jurij Škulj, nestor lovcev. Rojen je bil l. 1826. Vedno je zvesto služboval pri Ortneški graščini. Bil je večkrat obdarovan z nagradami za pokončevanje roparic. Pred dvema letoma, ko je že komaj hodil, si ni pustil kratiti veselja, da ne bi hodil za lisicami ter jih lovil.

Pomen solnic. Kakor že v zadnji številki našega glasila omenjeno, je divjad, posebno gamsi in srne, v letošnji zimi mnogo pretrpela. V hudi zimi je bila divjad prisiljena uživati vejevje in ni dobila skoraj nič svežega zelenja. Robida in vse drugo zimzelenje je bilo nepretrgoma po snegu zapadeno. Ako si šel po lovišču, kjer so srne, si se lahko osvedočil, da je vsako zelenje, ki je le pokukalo izpod snega, bilo takoj objedeno.

Hrepenenje po svežem zelenju je v takih zimah silno in se divjad v predpomladi, ki odleze sneg, na zelenju in prvem cvetju prenapase, kar povzroča vedno želodčna in črevesna obolenja.

To je povod tudi driski, katera srnska lovišča ne samo decimira, nego mnogokrat skoraj popolnoma uniči. Sreča je, da ima naše lovsko društvo dovolj soli za pokladanje divjadi in da bomo mogli vsaj nekaj divjadi rešiti. Mnogo lovcev si je že naročilo sol in jo pokladalo še v zimskih dneh. V takih loviščih bodo srnjaki imeli gotovo mnogo močnejše rogovje, kakor pa v loviščih brez soli. Sol povzroča dobro prebavljanje hrane in tako pripomore, da divjad lažje uživa slabo zimsko hrano in ji tudi pomladansko zelenje in cvetje toliko ne škoduje.

Kdor dosedaj še ni polagal soli, je gotovo precej zamudil, popravi pa seveda še mnogo, ako sedaj prične s solnicami. Srne, ki so ostale, so slabotne in so izpostavljene raznim drugim boleznim. Ako pa jim pokladamo sol, si srne le precej opomorejo in bodo dosti bolj odporne proti bolezni kakor tudi proti mrčesu (nosnemu obadu), ki se poloti v poletju srn in katerega močni komadi še prebole, medtem ko vse slabotno podleže. Soli je še precej pri lovskem društvu in ko ta poide, je preskrbljeno že za drugo. Zatorej lovci, posebno zakupniki in posestniki lovišč, ne zamudite, da vsaj nekoliko popravimo to, kar smo zagrešili z jesenskimi brakadami in kar nam je škodovala huda, brezsrčna zima! Vl. K.

Iz Bohinjskega kota. Malokaj se čuje lovskega iz naše bohinjske republike. Zato bi pač bilo dobro, da bi se večkrat seminja slišalo, kako se razvija lovsko življenje v tem gorenjskem kotu. — Zima je minula. Jesensko sezijo na zalaz gamsa sta ovirala slabo vreme in velik sneg. V tem pogledu so imeli gamsi srečo. V velikem snegu so pa hudo trpeli srnjaki, ker je precej komadov padlo pri neizbežnih gonjah. Kar je gonjam odšlo, temu ni prizanesla huda zima. Iz vseh kotov in krajev je pribežala divjačina, zlasti srnjad, na južne obronke Pršivca, severno od Bohinjskega jezera. Divjačina je prišla iz dežja pod kap. Plazovi z njo strašno gospodarijo. Na enem mestu so dobili kar 12 komadov, največ srnjadi in nekaj gamsov. Poleg tega imamo ščeneta, ki so divjačino neusmiljeno preganjala. V okolici Nemškega rovta so psi raztrgali 6 komadov srnjadi. C. B.

Iz Šmartna ob Paki. V »Lovcu«, štev. 7—8, sem čital o pritlikavih zajcih na Gorenjskem. Tudi tukaj sem dobil meseca decembra prav majhnega zajčka, ki ni dosegel niti polovice navadne velikosti. Tehtal ni niti 1 kg. Meseca januarja pa sem našel v snegu sledi majčkenega zajčka, kakor jih je videti, kadar pade sneg proti koncu aprila. Izključeno je, da bi bila sled mladiča. Verjel bi torej o zaostalosti v rasti.

Preteklo leto je bilo tukaj precej zajcev. Srn ne bomo streljali najmanj tri leta. S strupom za lisice smo imeli smolo. Nastavil sem nad 20 vad. Požrle so lisice povsod, dobil sem pa samo dve in še te dve sta bili daleč od kraja, kjer je bila vada. Splošna sodba vseh lovcev je, da je strihnin slab. Tukaj je neki lovec skušal strup na mački. Dal ji je strupa toliko kakor za lisico. Poginila je šele po poteku ene ure. Lovci iz gornje Savinjske doline so mi pravili, da so nastavljali ciankali in da so imeli lepe uspehe. Lisica ne gre niti 20 korakov stran in že pogine. Poljskih jerebic smo imeli v jeseni v našem revirju samo še dve kiti. Sedaj jih pa že dolgo nisem videl. Morda so jih zima in roparice pokončale.

Dne 20. marca sem ustrelil pribo. Bilo jih je deset skupaj. Tukaj so se držale 3 dni. Divji golobi so prišli okoli 25. marca. Tudi pegame sem letos tukaj videl, prvič v svojem življenju. F. K.

Iz Prekmurja. Lovske razmere pri nas niso dobre, ker se negi divjačine posveča premalo pažnje. Lansko leto se je ustanovilo Prekmursko lovsko društvo, ki si je nadelo nalogo, da zopet vzredi nekaj divjačine in jo neguje. Srne in fazani so skoro popolnoma uničeni. Društvo je naprosilo direkcijo šum v Ljubljani, da bi posredovala za prepoved streljanja srn in fazanov.

Divjih lovcev ne manjka.

Svojčas so bila vsa lovišča v rokah plemičev, ki so imeli lepo urejene fazanerije in zadostno lovsko osebje za varstvo lova. Pozimi so fazane, jerebice, srne in zajce krmili.

Po prevratu, ko je zavladala svoboda, so se polastili občinskih lovišč ljudje, ki nimajo dovolj smisla za lovstvo. Tudi se je število lovcev močno pomnožilo, katerih vsak hoče priti na svoj račun

Tudi samolastni lovi, ki so prišli v upravo sekvestrov, so zelo propadli.

Kuna, sovražnica divjega petelina. Poleg lisic, kraguljev in drugih roparjev, ne vštevši prave in divje lovce, ima divji petelin hudo sovražnico v mali roparici, kuni. Mislil bi si kdo, kako bo vendar ta živalica premagala takega velikana, toda z vprav lovsko zvitim zalezovanjem mu skoči za vrat.

»Predlansko spomlad je bilo«, tako je začel stric, ko sva se ravno menila o letošnjem lovu na divjega petelina, »ko sem šel na petelina. Pridem na mesto ter čakam, da se oglasi. In res zapoje; svest si v duši sigurnega strela si ga že predstavljam pod smreko ležečega, s tistim zelenkastim, kovinasto se izpreminjajočim perjem, s krvavordečo rožo. Toda človek obrača, Bog pa obrne.

Ravno se pripravljam za naskok, kar zašumi listje pred menoj. Postanem pozoren; pa vendar ne, da bi imel danes tekmeca! Kdo bi neki mogel biti? Kak divji lovec? Ne boš me prehitel, si mislim, poprimem malo trdneje za puško, odprem že usta, da zavpijem: stoj! — ozrem se še natančneje po tekmecu onkraj grma, a glej ga spaka, živalica je četveronožna. Kar kurja polt me oblije, toda zatrem v sebi lovsko strast, previdno, kot se lovcu spodobi, se prihrulim k tlom in premišljujem trenutek, koga bi, petelina ali kuno. Med tem pa se plazi kuna med petelinovim petjem vedno bližje k njemu. Pa kaj če bi oba, si mislim ter naskakujem z dvojno previdnostjo neprestano motreč oba cilja.

Švrk čez sneg in kuna je že blizu smreke, pritisne se k tlom in čaka. Ko se petelin zopet oglasi, zdrči kuna po smrekovem deblu navzgor, že je v višini nad petelinom. Jaz seveda lepo za obema. Pa sem menda ta dan vstal z levo nogo. Nastavim previdno puško, pa prehiti me kuna. Kot strela plane z višine na petelina, ki se preplašen dvigne, zaslišim še par zamrlih glasov, potem pa v oddaljenosti kakih dvesto korakov padec petelina na tla. Grem v smeri, kjer naj bi ležal petelin, pa vse iskanje je bilo brezuspešno; ne kune, ne petelina ni bilo.

Sedem, uprem kazalec desne roke ob čelo in si pravim: Jože, danes si ga pa pošteno polomil! Vse drugače bi bilo, če bi se bil malo hitreje obrnil in s prvim nabojem usekal po petelinu, z drugim pa po kuni. Vstanem, napravim na vso jezo globok požirek iz steklenička, pa hajdi prazen domov.«

Jaz pa mislim, da bi bil stric bolj pravilno postopal, ko bi bil streljal po kuni, četudi bi bil ta dan petelina prepodil. Novinec.

Jerebovo petje v adventu. 4. dec. minulega leta, ko je sneg pokrival zemljo in so bila kopna edino le od solnca obsevana, redka mesta, čul sem ponovnokrat veseli klic jereba na eni teh kopnin. V istem okolišu se je oglasil drugi 14. dec., tudi še v snegu. Tako imam zapisano v svojem lovskem dnevniku. Ponagajal sem jerebu, oponašajoč z ustnicami in preko zob glas samice. Posreči se mi to precej dobro, seveda zelo potihoma zašušljam, a dosegel sem, da se mi je približal. Kaj sloke, stegnjene postavice je bil; čudil se je menda čudnemu odzivu, in nič kaj ni zaupal »hripavi« samici. Odletel je, prav blizu mene. Želel sem mu srečno prezimovanje. P. G.

Junaški plavač. Dne 26. marca t. l. ob 11 dopoldne sedim na klopici v Celjskem mestnem vrtu ter prebiram uvodni članek »Jutra«. Preberem ravno do vrstic: »Ako ne bo budžet odobren do 31. t. m., noben javni nameščenec ne dobi 1. aprila ni pare plače.« Presenečen se zamislim in tuhtam, kaj bo o

Veliki noči, če ne bo peneza — kar zavpije neki delavec na vrtu: »Zajec, zajec, glej ga zajca!«

Ne meneč se dalje za budžet, mi zavre hipoma stara lovska kri, prešinem z očmi okolico ter zapazim takoj na nasprotnem levem bregu Savinje zajca, ki je ravno obsedel, se s sprednjimi šapami gladil po glavi, tako, kakor domači maček, kadar se umiva. Nič ni motilo dolgouhca; ne psa ne človeka ni blizu njega. Trenutek preteče. Naenkrat skoči zajec v naraslo in derečo Savinjo ter izgine v valovih. »Reduciran je« — si mislim v prvem hipu — »izvršil je samomor!« — Kar ga vidim nekaj korakov od brega plavati, pa kako plavati! Glava je bila čisto nad vodo, tudi del hrbta sem opazil. Plavač jo reže čvrsto proti desnemu bregu in ga tudi srečno doseže kakih 400 korakov nižje od kraja, kjer je skočil v kopel. Medtem sem pribežal blizu junaka. Vrgel se je na breg, se malo otepal in otresel in bliskovitih krač odkuril preko mestnega vrta mimo delavcev na Miklavžki hrib, kjer je bil gotovo doma.

Pa naj še kdo reče, da je zajec strahopetec! J. Zupanek.

Nepremočljiva obutev. Lovec kakor tudi ribič potrebujeta nepremočljivo obutev. Pri današnjih usnjarskih izdelkih je to težko doseči, ker kakor znano usnjarski proces traja le dober mesec, mesto celo leto. — Zato je treba lovcu, odnosno ribiču, samemu poskrbeti, da usnje čevljev izboljša. Prav priporočljivo bi bilo sledeče sredstvo: V posodico nastrži ali nadrobi po priliki dva do tri prste parafina; parafin dobiš v drogerijah. Na parafin nalij toliko bencina, da bo parafin pokrit. Čez nekaj ur bo parafin v bencinu raztopljen in dobil boš mažo, podobno redkemu močniku. S to mažo namaži čevlje, ki pa morajo biti dobro osušeni. Zamaži vse šive, posebno med gornjim usnjem in podplati. Učinek bo gotovo prav ugoden. Pri pripravljanju maže kakor pri mazanju, je treba veliko previdnosti, da ne prideš v bližino ognja. P. G.

Zahvala. Gospod Jos. M. vit. Gorup je dal uredništvu na razpolago večje število umetniško izvršenih lovskih slik, ki jih je sam napravil. Prisrčna hvala. Slike priobčimo polagoma v »Lovcu«.

V počaščenje spomina pokojnega člana gosp. Ivana Florjančiča je mesto venca nabral g. Janko Kocjan za »Lovski dom« vsoto 980 Din.

† Dr. Viktor pl. Tschusi zu Schmidhoffen, znani starosta avstrijskih ornitologov, je 5. marca t. l. v 76. letu umrl v vili Tännenhof pri Halleinu na Solnograškem. Ustanovil je l. 1890. glasilo »Ornithologisches Jahrbuch, Organ für das paläarktische Faunengebiet«, ki je izhajalo do vštetega 1918. leta. Bil je plodovit strokovni pisatelj ter obelodanil nešteto člankov v raznih revijah in časopisih. Bavil se je tudi mnogo z lovsko ornitologijo. Sliko njegovega lovskega pisateljevanja bom mogel podati šele, ko zberem potrebno gradivo, ki je raztreseno po raznih ornitoloških in lovskih listih. Dr. J. P.

Darilo 100 Din je poklonil upravni svet Celjske posojilnice S. L. D. o priliki 80 letnice svojega predsednika g. dr. Josipa Serneca, odvetnika v Celju.

Tiskovni sklad. Prepričan, da se za povzdigo lovstva dá mnogo storiti s propagando po tisku, je daroval predsednik S. L. D. za tisk. sklad 5000 Din kot temeljni kamen. Našel je sledeče posnemalce: Društvo Kunc 100 Din; g. Fritz, Trbovlje, 100 Din; g. L. Remic, Trbovlje, 20 Din, gg. Zevnikar - Černe 30 Din. Skupaj 5250 Din. Vivant sequentes!

Uprava »Lovca« (Strossmayerjeva ulica št. 1) ima v zalogi letnik 1920 (VII.) po 15 Din, letnik 1922 (IX.) po 30 Din, letnik 1923 (X.) ki mu manjka prvi zvezek (štev. 1—2), po 30 Din. Na razpolago so tudi posamezne številke starejših letnikov po 1 Din.

Nasprotno pa želi uprava »Lovca« pridobiti več komadov prve številke lanskega letnika »Lovca«. Marsikdo ima po dve številki. Potrebujejo se tudi

posamezne številke prvih petih letnikov zaradi dopolnitve teh letnikov.

Novo pristopivšim članom priporočamo pravila Slovenskega lovskega društva in pravila za klube po 3 Din, dalje brošurici »Strelstvo« po 3 Din in »Lovstvo v Sloveniji« po 5 Din.

Novodobne lovske zakupnine.

Črnomaljski pol. okraj.

Občinsko lovišče	Površina v ha	Nova zakupnina v Din	Prejšnja zakupnina v Din	Zakupna doba
Čeplje	1246	420	68	1. I. 1924—31. XII. 1928
Dobliče	2373	8000	134	„ — „
Drašiči	858	2000	40	„ — „
Kot	790	300	11	„ — „
Metlika	1301	300	88	„ — „
Podgora	906	1755	18	„ — „
Vinji vrh	886	2000	5	„ — „

Mozirski politični okraj (ekspozitura).

Ljubno	5336	5005	213	1. VII. 1923—30. VI. 1929

Mariborski politični okraj.

Brengova	611	700	4	1. VII. 1923—30. VI. 1929
Sv. Trojica v Slov. gor.	121	100	0·5	„ — „

Prekmurje.

Boreča	346	950	213	I. III. 1924—28. II. 1930
Bratonci	316	885	698	21. XII. 1923—20. XII. 1929
Gorica	357	2050	48	1. I. 1924—31. XII. 1929
Kančevci	410	370	38	1. VIII. 1923—31. VII. 1929
Krajna	227	1750	75	1. I. 1924—31. XII. 1929
Kruplivnik	568	400	203	„ — „
Lipa	434	545	126	1. VIII. 1923—31. VII. 1929
Lipovci	514	1750	173	20. VIII. 1923—19. VIII. 1929
Motovilci	349	1865	165	1. IV. 1924—31. XII. 1929
Mur. Črnci	351	3875	503	„ — „
Pečarovci	811	900	120	„ — „
Šalovci	1444	1075	110	1. X. 1923—30. IX. 1929
Središče	380	850	10	1. II. 1924—31. I. 1930
Tešanovci	1062	6450	88	„ — „

Ing. A. Š.

Ribarska mreža.

Ribarski zakon. Ministrstvo poljoprivrede in voda nas obvešča, da je uvrstilo v finančni zakon člen o razširjenju kranjskega ribarskega zakona na ozemlje cele Slovenije. Skupščina pa je člen črtala iz finančnega zakona.

To je pač nov dokaz, da ne kaže reševati stvari, ki so zgolj lokalnega značaja, v osred. parlamentu. Skrajni čas je že, da se lokalne stvari rešujejo doma in da bi jih reševali oni, ki stvar poznajo. Po novi razdelitvi upravnih poslov spada ribarstvo v kompetenco oblastnih skupščin, ki bodo o ribarskih stvareh samostojno odločevale. Saj je naravnost čudno, da mora n. pr. o zvi-

šanju takse za ribarske knjižice sklepati centralni parlament.

Proširjenje kranjskega ribarskega zakona bi bila morala izvesti že Narodna vlada ob prevratu. Merodajni krogi in tačasni upravitelji ribarskega odbora so pa na to pozabili in to se sedaj maščuje. Dr. M.

Sulčja drest v letu 1924. Okoli sv. Jožefa (19. marca) se je zbralo pod jezom v Tacnu 5 sulcev, največji je imel približno 9 kg, ostali okroglo 5 kg.

V Sori pri Medvodah sta se pojavila dva sulčja para v približni teži 4 kg. Dne 28. in 29. marca je prišlo v Soro več velikih sulcev; natančno jih ni bilo mogoče opazovati, ker je bila voda motna.

Na Vrhniko so sulci jeli prihajati dne 13. marca. Dva (12—15 kg) sta bila v Mali Ljubljanici pod Furlanovim kopališčem. Dne 26. marca sta prišla dva mlečnika, težka približno 15 kg v Hribški potok in sta se valjala pod kamenitim mostom, ki vodi čez drž. cesto. Po kratkem bivanju v Hribškem potoku sta se vrnila v Ljubljanico.

V zadnji tretjini marca je začel kopneti sneg in je zakalil vode, tako da ni bilo mogoče opazovati dresti. Vode so precej narastle in bo uspeh letošnje dresti očividno slab. Dr. M.

Postrvji zarod. V zadnjih številkah »Lovca« smo poročali, da je Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani prejelo v vališču v Želimljem 80.000 postrvjih iker in da bo zarod teh iker oddajalo čimprej. Žal moramo interesente obvestiti o žalostni novici, da so nam ikre poginile.

Ker je povodenj uničila vališče v Bohinju, smo morali dati prevažati v Želimlje neoplojene ikre, torej ikre posebej in mleko posebej. Ikre so se oplodile šele v Želimljem. Ob času prevoza je bila temperatura izredno nizka in je očividno mleko izgubilo radi mraza virulenco.

Do sedaj so se valile postrvje ikre do pike (dokler so dobile oči) v vališču na Bledu. Letos bi se morale valiti v vališču v Boh. Bistrici. Ker pa je, kakor rečeno, povodenj uničila vališče, je ostal edini izhod: prenašati ikre neoplojene. Ta poskus se je pa ponesrečil.

Skušali bomo dobiti ikre šarenk (trutta iridea). Pisali smo po ikre v državno vališče v Ilidžah (izvir Bosne). Tudi je društvo poskrbelo, da dobi plemenke iz Krke. Če dobimo ikre, bomo interesente pravočasno obvestili.

Tudi Ribarsko društvo v Mariboru z letošnjimi ikrami ni imelo sreče; od 40.000 se je izleglo le 3000 zaroda.

Sulčja drest v Sori pri Goričanah se je vršila letos šele začetkom aprila. Dne 8. in 9. aprila so opažali domačini, kako so se sredi Sore od Goričan nizdol proti Savi valili po meter dolgi sulci. Bilo jih je 7 do 8. Vračali so se po izvršeni drsti na svoja stalna bivališča v Savi. — Če ne bo povodnji, bo drest uspešna. Dr. M.

Sulčja drest v Kamniški Bistrici. Kamniška Bistrica je plitva, brzo tekoča voda s prodastim dnom. Sulci jo posečajo kaj radi ob dresti. Letos so se drstili sulci v Bistrici od 8. do 10. aprila, torej izredno pozno. Nekako v sredini ob izlivu do Beričevega je bilo v eni sami drstni jami 6 sulcev, 5 mlečnikov, a le ena ikrnica. Ikrnica je tehtala približno 10, največja mlečnika približno 15 kg. Mlečniki so se preganjali in podili, da je bila vsa voda razburkana. Izkopali so si dvajset metrov dolgo drstno jamo in so imeli vse oguljene gobce od kopanja. Z gobcev so jim viseli posamezni kosi kože, s tako vnemo so kopali. Tudi sicer so se pojavili v izlivnem delu Bistrice posamezni drstni pari. Posamezni so prišli, se izdrstili in se vrnili, na njih mestu pa so se pojavili novi. Dr. M.

Konvencija o ribji lovi v Jadranskem morju. Uradni list z dne 8. marca t. l. priobčuje v št. 80 konvencijo, ki sta jo sklenili kraljevina SHS in Italija o ribji lovi v Jadranskem morju.

Konvencija opredeljuje vode skupne ribje lovi, določa pogoje in prepovedi ribolovi v skupnih vodah, predpisuje pravila za izvrševanje ribje lovi, in ustanavlja skupno nadzorstvo nad ri-

barstvom. Za fizično-biološke raziskave na Jadranu se ustanavlja poseben Jugoslovansko - italijanski odbor, za zaščito in gospodarski razvoj ribarstva pa se oživotvori stalna Jugoslovansko - italijanska komisija za ribarstvo. Dva člana te komisije imenujeta prizadeti vladi, razen tega spadajo v komisijo za vsako državo: načelnik ribarskega urada pri osrednji vladi, en luški poglavar in dva predstavnika ribarskih interesentov.

Knjižnici Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani manjkata še številki 5 in 7 letnika 1914 »Lovca«. Prosimo vse čitalce lista, osobito člane ribarskega društva, naj pregledajo svoje knjižnice, ali imajo navedeni dve številki in jih naj odstopijo brezplačno ali proti odškodnini društvu, Vodnikov trg štev. 5. Dr. M.

Vrana kot ribič. Večkrat sem že opazoval posebno v zimskem času, ko je voda najmanjša, da se potikajo vrane ob potoku. Bil sem mnenja, da iščejo hrano (žuželke) v mahu potočnih kamnov, nisem jim pa prisojal ribiške spretnosti. Ko so mi pripovedovali delavci na žagi Fortuna, da vidijo večkrat, da nese vrana ribo, sem se začel za to stvar bolj zanimati. 28. januarja l. l. sem bil na žagi in zopet so krožile vrane ob potoku; naenkrat me opozorijo delavci: »Vidite, že zopet nese vrana ribo.« Radovedno se ozrem in res je letela vrana na bližnjo jablano, noseč v kljunu kakih 15 cm dolgo, še živo postrv. Vsedla se je na debelo vejo, prijela s krempIji ribo, ki se je še na vso moč zvijala, ter jo pričela z močnim kljunom tleči po glavi. Ker nisem imel pri sebi puške, vzamem palico ter grem proti jablani. Vrana je bila tako poglobljena v svoj posel, da me je pustila priti prav blizu. Zalučil sem palico, v upanju, da mi v tem presenečenju pusti ribo, a odletela je ž njo na drugo drevo. Še dvakrat sem jo prepodil, ali ribe mi ni pustila.

Ribič Kranjske ind. družbe I. Kunčič mi je pripovedoval, da je tudi on opazoval vrane pri ribarjenju, kako se spreletavajo po potoku od kamna do kamna in ko vidijo ribo splavati pod primeren kamen, jo primejo s kljunom ter odletijo ž njo na varno. Seveda je njih ribiški posel le tam uspešen, kjer je voda plitva. K. Ogris, gozd. čuvaj.

O starosti rib. »Handbuch der biologischen Arbeitsmethoden« Berlin-Wien, zvezek štev. 94 iz leta 1923, prinaša daljšo razpravo o določanju starosti rib.

Večina živali raste le dotlej, da postanejo plodne, ribe pa rastejo do konca življenja, v starosti seveda le v zmanjšanem obsegu. Riba ne raste enakomerno, nego v presledkih; tako raste večina rib le spomladi in poleti, v zimskem času pa se rast zmanjšuje ali preneha popolnoma. Pri ribah razločujemo torej v rasti razdobja, in sicer razdobje pozimi in razdobje poleti. Vsako leto se nabira in useda na kosteh telesa plast apna, ki je poleti gostejša (obilo hrane), pozimi redkejša. Če presevamo kost z lučjo in pogledamo skozi njo, držeč jo proti luči, zapazimo na njej svetle in temne plasti, ki nam predočijo, koliko je zrastla riba v posameznih razdobjih. Te plasti razločujemo najbolje na slušni kosti, otolitu (sagitta). Sredi otolita je temno jedro, okolu tega jedra pa opazujemo sosredne svetlejše in temnejše kroge ali obroče kakor pri drevesu. Število teh obročev (temnih) nam kaže starost ribe.

Starost ribe čitamo lahko na svežem otolitu, če pa hočemo določiti starost povsem gotovo, moramo otolit dobro očistiti in ga položiti 24 ur v denaturirani, 24 ur v absolutni alkohol in nadaljnjih 24 ur v eter ali bencin. Dobro se vidijo označene plasti in obroči, ako otolit opilimo ali obrusimo. Čim starejša je riba, tem težje je ugotavljati starost.

RAZGLASI.

Tečaj za lovske čuvaje. V Kostanjevici na Dolenjskem se vrši tečaj za gozdne čuvaje, ki se je že pričel. Koncem tega tečaja, in sicer v dobi od **1. do 12. julija** bodo predavanja iz lovstva in po možnosti tudi iz ribarstva.

Prošnje za sprejem v lovski tečaj je vložiti najkasneje do 1. junija 1924 pri direkciji šum v Ljubljani (Križanke). V svojeročno pisani prošnji mora prosilec dokazati: 1. da je dopolnil 20 leto, 2. da je dovršil ljudsko šolo. Prošnji mora priložiti: a) nravstveno izpričevalo, b) zdravniško izpričevalo, c) morebitno izpričevalo gospodarja, pri katerem je uslužben, č) potrjeno ubožno izpričevalo, če namerja prositi za podporo, d) po občinskem uradu poverjen reverz, s katerim se prosilec obvezuje, da bo plačeval stroške za preživljanje.

Nadaljna pojasnila daje šumska uprava v Kostanjevici.

Občinska lova Podhruško in Motnik bosta v četrtek 15. maja ob pol 10 oddana na javni dražbi v zakup pri podpisanem okr. glavarstvu v Kamniku za čas od 1. julija 1924 do 31. maja 1929. Najprej bo dražban obč. lov Podhruško, potem pa Motnik. Dražbeni pogoji so med uradnimi urami pri okr. glavarstvu (soba št. 6) na vpogled.

Občinska lova Lukovica in Gojzd se v soboto 17. maja ob pol 10 oddasta na javni dražbi v zakup pri okr. glavarstvu v Kamniku za čas od 1. julija 1924 do 31. maja 1929. Najprej se dražba obč. lov Lukovica, potem pa Gojzd. Dražbeni pogoji so med uradnimi urami pri okr. glavarstvu na vpogled.

Dražba lovišč. Lovska pravica občin Lutverci (437 ha) in Orehovci (504 ha) se odda na javni dražbi za dobo od 1. avgusta 1924 do 31. maja 1930 v zakup. Dražba se vrši v ponedeljek, dne 12. maja 1924 ob 8. uri predpoldne v Gornji Radgoni v občinski pisarni.

Lovska dražba. Vsled poteka lovskih zakupnih dob s 30. junijem 1924 se oddajo na javni dražbi za prihodnjih 6 let, in sicer za čas od 1. julija t. l. do 31. maja 1930 v zakup lovi občin: Anže, Armeško, Artiče, Bizeljsko, Blanca, Bojsno, Brežice, Dobje, Drensko-rebro, Globoko, Golobinjek, Gorica, Gorjane, Imeno, Kapele, Kozje, Koprivnica, Križe, Lastnic, Loč, Loke, Mostec, Mihalovec, Mrčna sela, Veliki obrež, Sv. Peter, Pilštanj, Pišece, Planina, Planinska vas, Podčetrtek, Podsreda, Prevorje, Presečno, Rajhenburg, Rastez, Rigonce, Sedlarjevo, Sela, Senovo, Sevnica, Sromlje, Stolovnik, Sv. Vid, Veliki kamen, Verače, Vetrnik, Videm, Virštanj, Zabukovje, Zagorje, Zakot in Zdole. — Podpisano okr. glavarstvo določa v smislu določil § 15. štajerskega lovskega zakona z dne 21. sept. 1906, dež. zak. štev. 5 ex 1907, javno dražbo občinskih lovov, in sicer: 1. za občine Kapele, Bojsno, Globoko, Zakot in Brežice na dan 7. maja t. l. - 2. za občine Mostec, Vel. obrež, Mihalovec, Loč, Rigonci in Sel na dan 10. maja t. l. - 3. za občine Videm, Artiče, Sromlje, Pišece in Bizeljsko na dan 14. maja t. l., in sicer za vse pod 1.—3. naštete občine pri okrajnem glavarstvu. - 4. za občine Sevnica, Zabukovje, Blanca, Planina in Golobinje na dan 19. maja t. l. pri okr. zastopu v Sevnici. - 5. za občine Rajhenburg, Armeško, Stolovnik, Rastez, Gorica, Anže, Senovo, Vel. kamen, Mrčna sela na dan 20. maja t. l. pri županstvu Rajhenburg. - 6. za občine Kozje, Križe, Sv. Peter, Podsreda, Gorjane, Vetrnik, Koprivnica, Lastnič, Sedlarjevo, Imeno, Virštanj in Prevorje na dan 26. maja t. l. - 7. za občine Zdole, Drensko rebro, Podčetrtek, Pilštanj, Zagorje, Verače, Dobje, Presečno, Loke, Planinska vas in Sv. Vid na dan 27. maja t. l., in sicer za vse pod 6. in 7 naštete občine pri okr. zastopu v Kozjem. — Javna dražba se prične ob 9. uri po vzporedu, kakor so občine zgoraj naštete. — Dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri podpisanem okr. glavarstvu. Okr. glavarstvo v Brežicah, 4 aprila 1924, štev. 1125/I, Sp.

MALI OGLASI.

Za brezhibno trocevko brezpetelinko kal. 12×12×9·3 ali pa manjši kaliber, z zaklepnim ključem, se da: 1. Prvovrstna puška za visoki lov, predvojna, skoraj nova 8 mm Mannlicher re-

petirka z daljnogledom 4kratne povečave in z usnjatim etuijem. Puška je opremljena s prožilom in bodalnikom, koprščck in cevna ploščica do ustja cevi. Na cevni ploščici so priprave za merjenje na 100 in 150, na daljnogledu 100, 200 in 300 m, ročaj zakrivljen, poleg tega 50 predvoj. nabojev s ¾ plašča; 2. Mauser automatična pištola, 7·63 mm, s kopitom. Merilne priprave od 50—1000 m; 3. rabljena, nepremočljiva spalna vreča (Schlafsack) za veliko osebo. — Iz prijaznosti da vsa pojasnila kptn. v o. A. Juvančič, Ljubljana, Gosposka ulica 7 (trgovina Kunc), kjer se ponudene stvari tudi lahko ogledajo.

Naprodaj 9 m dolga, 1 m 30 cm visoka, prav dobro ohranjena mreža, pripravna za manjše vode. Cena 800 Din. - I. Krašovec, Pudob 7, Stari trg pri Rakeku.

Iščem 2 lovca, vešča tudi nekoliko lesne stroke. Prednost imajo samci ali oženjeni brez otrok. - Ponudbe pod šifro »Bled« na uredništvo »Lovca«.

Nemški kratkodlaki pes, temnorjav, 8 mesecev star, z dobro sobno dresuro po Oberländerju, s prvovrstnimi lastnostmi, sposoben za pričetek dresure na prostem, se radi pomanjkanja časa in nizkega lova proda za 2000 Din. Ogled pri Ivanu Havlas-u, premogovnik, Poljčane.

Fermača (psico), prodam. Čista, nemška pasma; sive barve z rjavimi pegami. 8 mesecev star. - Pirc Filip, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Ptičarka (Griffon), zelo lepa, 10 mesecev stara, mati vpisana v rodovnik na Dunaju, oče «Sturm pl. Lauchental« nepokvarjena, naprodaj ali v zameno za dober merilni daljnogled ozir. čistega jazbečarja ali dobrega braka. - Frid. Hertle, skladišče Tönnies, Ljubljana, Martinova cesta.

Prodajem dva 1½ god. stara kratkodlaka čistokrvna istrijanca braka, mati je dobila prvu, a otac drugu nagradu na izložbi u Ljubljani. Psi su krasni i vrlo dobri. - Milivoj Krašović, Karlovac, Hrvatska.

Čistokrvna psica ptičarka (Engl. Setter), dolgodlaka, črne barve, 2 leti stara, poslušna na mig, se po ugodni ceni proda ali zamenja za čistokrvne resaste istrske brake. - Fran Bizjak, rev. gozdar. Lukanja, p. Oplotnica pri Konjicah.

Psica, čistokrvna, Dobermann pasme, 10 mesecev stara, je naprodaj. Cena 1000 Din. - K. Čeč, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Lovca iščem, ki bi bil tudi dober r i b i č. Prednost ima, kdor je ob enem vešč gozdarskih del ter se razume na nakup stoječega lesa. Ponudbe z navedbo izpričeval na upravo pod imenom »Lovec«.

Iz blagajnikove mape. Člane S. L. D. opozarjamo, da »Lovca« dobivajo le tisti, ki so članarino za leto 1924 že poravnali. — Od lanskih članov do sedaj članarine ni plačalo do 900 članov. Prosimo člane, da te zamudnike opozorijo na njih dolžnost. Članarina za leto 1924 je objavljena na drugi strani Lovčevih platnic. Kdor nam ni prvotno poslal celotnega zneska in ga še ni naknadil, naj ga čimprej dopolni. Kdor ni plačal članarine, ne prejme »Lovca«.

Možna je tudi pogreška, da kdo radi pomanjkljivega naslova ali drugih ovir »Lovca« ne prejema, četudi je članarino pravilno poravnal. Priložbe je z dopisnico sporočiti blagajniku, Ljubljana, Gosposvetska cesta 17, da se stvar uredi, ker zgodilo se je že, da je bil vrnjen list od tam, kjer je bil celo leto red. Tako naprimer je bil list že po dvakrat vrnjen, naslovljen na g. Kopp, Pohorje; g. pl. Gorup, Zagreb itd.

Z radostjo moramo poudarjati, da nam je že več ustanovnikov, kljub plačani ustanovnini nakazalo za leto 1924 redno članarino. Podružnice in klube, ki so pod firmo lovstva priredili razne veselice, pozivljamo, da oddajo 30 % dobička v prid »Zelenega križa«. Do sedaj sta storila to samo »Lovsko društvo v Kamniku« in »Lovski klub na Vranskem«.

Peter Gillý (Višnjan):

Moja Egica.

(Konec.)

V jazbinah. Ime kraja že vse pove. Lovska meja treh obč. lovišč je v tem okolišu, vendar so stečine na naši strani najsigurnejše. V sosednjih občinah itak nimam lovske pravice. Pri pohodu sta se mi pridružila dva tuja braka. Psa — starega 12 let — sem vadil s svojimi pesmi v mladosti. Rad me ima vedno. Pridružil se je nama proti moji in Egični volji. Šla sta z menoj, neoverižena. Pes mladič stika celo pot, a sivček caplja verno tik mojih nog za menoj. Egica seveda skaklja na verižici pred menoj. Izpustim jo, ko pridem na svoje stojišče. Tuja psa odideta na levo stran — a Egica, vajena le solopetja — jo ubere na desno v jarek. Slučaj hoče, da psi skoraj istočasno zagonijo, vsak na svoji strani. In gonja gre z obeh strani proti meni. Priznam, nekakove stresljaje sem čutil v srcu in rokah od samega lovskega pričakovanja, kaj in kako bom streljal.

Nad menoj je skromna tratica. Mlado hrastovje jo porašča. Ravno po sredini je plitva vdolbina in po tej priteče sivkasta stara lisica z desne — tedaj Egičine strani. Dobro sem pomeril — tako sem si bil v svesti. — Strel poči — dima po strelu je bilo neznansko obilo. Kot siva megla se povleče po vlažni tratici. Nič ne opazim strelnega učinka, a prav pred mojimi nogami me ošvrkne ljutega pogleda lisica. Vrže se nazaj — drugi strel poči in lisica je izginila. Z drugim strelom bi jo bil vprav razpršil, ako bi bil zadel, tako sva si bila blizu. Ozrem se na stezo pod seboj. Po njej priskače lep zajec — puška mi je prazna. Preden prestavim strel na tretjo malo cev, odskoči zajec v jarek. Tuja psa

pridrvita za njim in v dolini ga je pogodil drugi lovec. Egica je pritekla po lisičinem sledu, a lisica je prav blizu ubežala v lisičino. Nisem je dobil, niti pozneje še kdaj prepodil. Poginila je pač v svoji podzemski palači. Prvi moj strel je razcefral hrastič, debel kakor roka v zapestju. To je moč šiber oslabilo ali jih odvrnilo tako, da lisica ni na mestu obležala.

Končno naj opišem še lisičje love z Egico na Stehanu.

Večinoma z iglastim drevjem porastel je ta hribec, preko katerega je izpeljana državna cesta na Dolenjsko. Pravi vzor je to, kako bi se ceste ne smele usmerjati; a v starih časih se na zložno izpeljavo cest niso ozirali, dasiravno je na Stehanu tako lepa možnost dana za to in bi se bili lahko izognili najhujših klancev. A cesta pelje ravno vrh grebena, po najvišjih delih. — Zaradi neobljudenosti, samote in gozdnega zatišja ta cesta v starih časih ni bila na dobrem slovesu. Prilika za razna zlodejstva v predželezniški dobi, ko je promet cvetel na tej cesti, je bila na Stehanu prav vabljiva.

V strašilo in svarilo so imeli Višnjegorski meščani početkom Stehana ali koncem Peščenika svoj izvršilni prostor — takozvane »gavge« — na malem hribčku pod cesto, tako da je bil najlepši pogled iz ceste na obešenca. Res tvorba grička še danes priča o namenu, kojemu je služila, dasi ga že večinoma zakriva drevje. Za vse zločestnike je bil ta hribček pravi: memento.

Pri »gavgah« je prav dobro stojišče. Razvid je skoraj kilometer daleč po državni vijugasti cesti. Ako lovec tudi ne strelja tu, zbog razdalje, lahko gleda in opazuje divjačino in pse. Prej ali slej dobri psi gotovo priženo divjačino preko tega kilometra bele, široke ceste.

Tu je gonila Egica prav vzorno, in lepe lovske uspehe sem imel. Lisice imajo svoja stalna domovanja v grapah pod cesto, in zajec, prepoden tam doli pri Žalni ali Gatini ali Veliki Loki, se prikaže gotovo na tem delu ceste, ako ga pes poganja količkaj vztrajno. Za naju z Egico so bile lisice glavna stvar. O zajcih niti ne pišem, dasi mi jih je kaj lepo številce pritirala pred puško...

Prvo jesen, ko sva počela skupaj loviti, sem lovil preko vsega Stehana, a nazadnje le še na Žalski strani. Na cesti mejijo trije občinski lovi, a mene je zanimal le še Žalski lov.

Kjer se udomačijo lisice, ondi naravno ni prida zajcev, in res, od ovinka ceste vrh Stehana pa do Gradjeka sem spodil vso tisto prvo jesen le enkrat zajca, a ga nisem pogodil.

Z dorastlimi lisicami v zgodnji jeseni sva imela obilo zabave, in doživel sem dogodek, kakor sličnega še ne do takrat in ne

pozneje. V Rudnih jamah je psica spodila. Smer je bila proti jugu in Žalni, pod cesto. Sam stojim na cesti, pritisnjen ob telefonski drog. Razvid mi obvlada skoro kilometrsko daljavo na zgoraj in spodaj. Prav ob vrhu klanca se priplazi prihuljeno dorastla zlatorumena lisica iz smrečja. Prisluškuje nekoliko, potem pa jo v počasnem teku ubere nad obcestnim jarkom, po travi, proti meni navzdol. Krije me samo vitek drog. Opazi ali zavonja me, postoji trenutek in se požene v jakih skokih nad menoj preko ceste. Egica se oglaša še vedno v jarku, in v še večji razdalji zazrem drugo lisico, ki beži preko ceste pod menoj. Za to lisico prižene Egica, prva se je sama od sebe umikala. Goni proti Gradjeku. Cesta nudi pač krasen razvid, a strelna možnost je skromna. — Začnem se namikati v smrečji tako, kakor čujem redke glasove Egičine.

Pridem do leščeve goščave, ob kateri se vije komaj še vidna stezica proti dolini, v kateri teče hudournik, večinoma suh.

Drugo stran stojišča obrašča kaj lepo petnajstletno jelkovo drevje. Pri nas je malo takih lepih jelk, kot so vobče še v tem okolišu, drugod prevladuje le smrečje. Pritisnem se k jelki in prisluškujem. Psica se oglaša v redkih presledkih, kakor ji je navada pri daljših gonjah, a če dohiti lisico, zopet prav v živo zazvoni. Žival se i to pot igraje umika, prave bojazni ni pred malo zasledovalko. Vendar pa je gonja na nasprotni, drugi strani jarka. A v obližju, pod menoj, v leščevju, oglasi se meni čisto nov glas. Sličnega nisem še čul v svoji dolgi lovski dobi. Zamanj ugibam kaj bi to bilo, niti opisati ga ne morem in ne prispodobiti kakemu drugemu glasu. Poznam bevskanje lisic, a niti iz daleka mu glas ni podoben, prej bi mislil na mačkin glas, ki se ob paritvah tako čudno izpreminja. Oglasi se ponovno, a že mnogo bližje pri meni. Bulim oči v smeri, kjer bi se morala žival vendar prikazati iz goščine, pridržujoč vprav dihanje — dasi mi srce tako hitro utriplje, vse mišičevje mi je napeto pričakovanja, kaj se mi bo prikazalo ali se me, na žalost, morda ognilo. In prav ob stezici, še na pol v goščini skrita, zahrešči — tako smem imenovati ta glasovni nestvor — zlatorumena lisička, ki prisluškuje onstran jarka goneči Egici. Moj strel ji konča vsa razmišljanja.

Mnenja sem bil in sem še, da je ta muhasta lisička vprav hotela oponašati glas njeno sestrico preganjajoče Egice. Drugega tolmačenja ne vem, ker takega spačenega glasu pri lisicah nisem še čul. Egica je svojo lisico srečno ugnala pod zemljo. Ko pa ni znala, kje sem, je zatulila, kar je bilo tudi njeno lepo svojstvo, in na moj odziv s piščalko me je kaj hitro našla. Za že ohlajeni plen se ni brigala.

»Pri gavgah« sem stal na cesti. Tik hribčka, žalostnega namena, pripelje gozdna pot iz male ravnice pod hribčkom na cesto. Psica išče pod menoj, a v onstranski rebrini spodi. Gonja gre v nasprotno smer proti Žalni. Namakniti se moram, da prestrižem stečino vrh Stehana, po glasku sem zaznal, da psica goni lisico. A prehitro se okrene gonja nazaj. Vračam se na prvo mesto in za menoj gresta po cesti dva prav glasna možaka. Prav po zaseki vrh hribčka, »na gavgah«, zazrem, da se plazi lisica, hoteča preko ceste. Nisem še na pravem — moram obstati prav na prostem, pa saj tudi možaka glasno kramljata — lisica se ne zmeni za nemir. Preden puhne preko ceste, za trenutek postoji, kar stori vsaka, preden se poda na nezaščiteno, golo mesto. Moj strel poči, a v strelnem dimu zopet ne vidim strelnega učinka. Živali ni nikjer več. Možakarja se mi povrhu še smejita: »Kje pa je zajec?« Sama nista opazila, na kaj sem streljal. Docela samozavestno sem šel na nastrel. Lisica mora ležati, a varal sem se. Psica se požene nazaj in vprav besno zagoni, kot običajno, ako je zavonjala kri nastreljene divjačine, a potem utihne. Zdaj in zdaj sem pričakoval, da zalaja — toda motil sem se. Pred bližnjo lisičino se šele oglasi zopet Egica. Lisica je ušla pod zemljo. Več tednov zatem sem videl v istem okolišu, a na veliko razdaljo, bežečo, pohabljeno lisico; leva sprednja noga ji ne služi več. Spodila jo je psica večkrat, a vedno prav v okolišu lisičin, kamor je vselej urno pobegnila. Ta lisica še živi. Kdor jo bo uplenil, bo znal, da je bila to moja stara znanka.

Megla je zagrinjala hrib in dol. Prava, pristna ljubljanska megla. Zopet sem »pri gavgah«. Psica išče pod menoj, a iz daljave se mi dozdeva, da slišim glasove tujih psov. A zopet je vse tiho. Domnevam, da sem se v megli motil, in grem ob cesti dalje. Proti meni se bliža, po sredi ceste, nekaka senca. Mislil sem, da mi teče Egica nasproti, a v jarku ni sledu. V tem že spoznam, da je to zajec, ki mi seveda ni ušel. Na strel pride psica in greva proti Žalni. V sredi obronka nad Veliko Loko zagoni psica. Visok glasek je. Pod menoj se razprostira, po lastniku »Cesarjev laz« imenovana njiva in košenina sredi gozda. Megla je, kolikor nižje pridem, toliko gostejša, niti na trideset korakov se ne razloči nobena stvar. Psica goni navzdol, a se zopet okrene. V megli niti ne razločim prave smeri. Po razoru se mi dozdeva, da se mi bliža neka žival, in v tej megleni senci spoznam orjaško lisico. Na strel se zvali na kolovoz in po vsem njenem kretanju spoznam, da sem prestrelil hrbtenico. Povleče se v grmičevje ob cesti. Ker pa je bila velika lisica v zobovju še polnomočna — samo križ ji je bil strt — sem se bal za psico, ako se spoprimeta.

Zobovje lisičino z lahkoto stre nožico psici. Zato sem se požuril, da preprečim spopad. Izpod grma so mi žarele nasproti ljute lisičine oči, in z malim strelom v glavo je bilo končano njeno življenje.

Samo pri srnjadi Egica ni imela uspehov. Prvo leto je gonila srnjad predolgo. Lisica se skrije pod zemljo, a srnjad beži dalje in dalje; čestokrat sem bil mnenja, da se Egica več ne vrne. Ker pa nisem prav nikoli oddal strela na srnjad, katero je preganjala, je opustila i ona prevztrajno gonjo. Lansko leto mi je gonila ravno po volji dolgo, videl sem parkrat srnjad, streljal pa nisem nikdar, in spoznala je menda v tem, ko nikdar ne pokam, da sama ne dela prav, ako goni to divjačino.

Kako preudarnih možganov je psica, kaže sledeči slučaj:

Močno pomrzla tla so bila v Bukovju, za lov neugodno vreme. Z vrha doli, od gabra, ki nosi zapuščeno znamenje Križanega — prav v sredini gozdne samote —, sva šla proti lijaku Jermovcu. Psica mi je sledila izredno le v obližju, kar mi je vzbujalo sumnjo, da je zavohala morda sled volka in je oplašena. Stik s kočevskimi gozdovi ima Bukovje. Možnost je vsekako dana, da bi se volk sém priklatil, dasi po novinčkih nisem sledil prav nič izrednega v celem Bukovju. Ta zver prehodi v eni noči ogromne daljine. Med skalovjem, vrh Jermenovca, se mi je zazdelo, da se je premaknilo nekaj črnkastega. Pokažem približno sled psici, ki se vidno oživi. In vzpne se na orjaško bukev. Opazujem vejo za vejo, le v srednji višini drevesa, ob koreniki orjaške veje, tik debla, se mi dozdeva, da je nekaj malega, črnega. Veselje me je proželo, nadejal sem se kune. A ko žival s strelom iz male cevi, v kateri imam vedno le šibre štev. 6 ali 8, sklatim, opazim takoj, da je to prav kuštrava in mršasta veverica, katero je psica kar v zraku že pograbila. Ko sva prišla v nižji del hriba, kjer raste iglasto drevje, je začela psica takoj stikati po vevericah. Domnevala je gotovo, da mi s tem le ustreže, dasi se poprej še nikdar niti zmenila ni za te živalice. Tudi sam jih ne pokončujem. Ne verujem v tako hudo njihovo škodljivost, da bi zaslužile smrtno obsodbo. Velik del poezije gozdov in narave bi uničili, ako bi jih iztrebljali, kar bi se lahko zgodilo. Streljač veveric ni in ni lovec. Pa brez zamere!

Okregana je takoj razumela, da ne sme iskati veverice, in je opustila zopet to namero.

Lovski uspehi so mi rodili obilo zavistnežev. Marsikdo me je pokaral, kako, da imam ravno jaz uspehe — a drugi jih nimajo.

Lovec, stoječ na najboljših, preizkušenih stojiščih, se čudi, da ni imel uspeha in tarna, da se je divjad ravno v obližju, ko

bi se mu morala prikazati, okrenila, kakor bi jo bil po nosu udaril. Vzrok so večkrat ostanki ovojnih papirjev raznih jestvin, ki okužijo ozračje, da ne navedem še kaj drugega! Malenkosti so to, a velike važnosti.

Na stojišču si oglej najprej vso okolico. Ako vodi za nastrel nevidna steza ali pot mimo stojišča, postavi v sredino te poti odlomek veje in na ta odlomek pritrdi pol pole časniškega papirja. S tem oplašiš divjačino, da odskoči v tvojo smer in tako prideš morda do strela. Majhni vzroki — veliki uspehi! In miren bodi, miren tudi tedaj, ako so psi tiho; pazljiv, vedno na strel pripravljen. Najbolj zaželena divjačina, lisica in srnjak, se kaj rada ukrade psom, in ti pride nepričakovana, v počasnem umiku, brez psov na strel. Toda mir in paznost bodita geslo. Kdor kašlja, hrka, kiha in se šeta po stojišču, ne bo imel lepih uspehov. Kak zajček mu še priteče, ostro gonjen od krdela divjih brakov, a i ta bo navadno zgrešen; prehiter je. Pristen lovec ne vidi samo, on tudi dobro sliši. Vsak šum, vsak padec listja se mora upoštevati. In če hodiš po lovišču, hodi tiho in plaho. Opazuj vse, uživaj naravo kot najsvetejšo čistost. Tisto glasno govorjenje med lovci splaši boljšo divjad, preden se je lov sploh pričel. Živali niso vajene mestnega hrupa. Ako smo na lovu, bodimo res lovci in samo lovci, vsakdanjost se nam povrne itak prekmalu.

To so skrivnosti uspehov, ki si jih vsakdo lahko pridobi! Treba mu je le še vztrajnosti, mirne krvi, dobrega psa in zanesljive puške.

Egica kot dobra mati pri novem gospodarju.

Kapetan Zvonko:

Znaki oziroma žigi na puškah.

V »Lovcu« sem objavil, da bom seznanil lovce z znaki ozir. žigi na puškinih cevih, kateri so vpeljani v raznih državah, da spoznajo, katerega izvora je njihova puška in v katerem razmerju je polniti naboje, da se ne prigodi kaka nesreča.

Kako važno je, da pozna vsak lovec te znake, kaže sledeči slučaj. Sredi decembra l. l. sem dobil lovsko dvocevko, pri kateri se je bila leva cev razletela, ter nekoliko nabojev s prošnjo, da naj oddam strokovno mnenje: a) ali je puška sploh porabna za brezdimni smodnik, b) vzrok, zakaj se je cev razletela. Na prvi pogled sem takoj ugotovil, da je ta puška belgijskega izvora, ki se jo je dobilo v predvojnem času za 40—50 frankov. Ko sem jo razdrl, sem zapazil na levi cevi belgijske znake, na desni pa francoske, pa še ti so bili tako slabo utisnjeni ali pa izpiljeni, da sem jih šele s pomočjo povečalnega stekla ugotovil. Kopito in sestav sta bila manj dobro izdelana, vendar ni bilo na sestavi nikakih znakov. Na cevni ploščici pa je bila utisnjena krona ter znak M. C. B. Staal. Iz popisa se razvidi, da sta bili cevi od dveh različnih starih pušk vzeti, otokani (verlötet) brinirani, ne da bi bili preizkušeni, v sestav dejani in ko sta dobili še kopito, je bila puška gotova. Puška bi sicer po mojem mnenju lahko še služila par let za uporabo za črni smodnik, nikdar pa ne za brezdimni. Naboji so bili iz znanega rdečega predvojnega tulca znamke »Wöllersdorf«, bili so pa gotovo že drugič ali tretjič na novo napolnjeni. Napolnjeni so bili takole: gornji pokrovček s številko 6, nato 28 g zrnja št. 6 oziroma 4 mm, pokrovček iz zelo dobre klobučevine in iz 2·5 g konglomerata brezdimnega smodnika, in sicer iz italijanskega cevnega in avstrijskega vežbalnega smodnika, tedaj tako brizantnega smodnika, da bi raznesel najmočnejšo cev iz najboljšega jekla. Tedaj a) puška ni bila porabna za brezdimni smodnik, ker ni bila zato preizkušena, b) cev se je razletela, ker je bil naboj napolnjen z brizantnim, mesto lovskim brezdimnim smodnikom.

V zadnjem »Lovcu« sem kratko pisal, kako se preizkuša vsaka cev. Zakon zahteva, da se mora vsako ročno orožje preizkusiti s črnim smodnikom, preden pride kupcu v roke. Preizkušnja z brezdimnim smodnikom se pa le napravi na izrecno željo kupca. V zadnjem času pa so začele vse tvornice delati tudi preizkušnje z brezdimnim smodnikom, ker je tega skoro največ v prometu, tako da kupec lahko dobi takoj tako puško,

ki je že preizkušena. Prva preizkušenja obstoji v tem, da se preizkusijo še surove cevi s trikratno množino smodnika, ki se ga vobče porablja za polnitev ter z dvakratno množino zrnja. Druga preizkušnja se izvrši na ceveh, ki so že znotraj in zunaj obdelane skupno s sestavnim zaklepom, z dvakratno množino smodnika in 1⅓ množine zrnja. Tretja preizkušnja se napravi, ko je puška vsa izdelana ter obstoji iz pregleda ter iz preizkušnje, ki se napravi z dvojno množino smodnika in 1⅓ normalne množine zrnja.

Preizkušnja z brezdimnim smodnikom se šele potem izvrši, ko so že utisnjeni vsi gori imenovani znaki na ceveh, zaklepu in sestavu, ter obstoji v tem, da se napolni puška z nabojem, ki vsebuje zelo brizanten smodnik, ter je pritisk tega smodnika tako velik, da to vzdržijo le iz posebno dobrega in žlahtnega jekla napolnjene cevi. Nemci imajo posebno vrsto nabojev za to preizkušnjo; ti naboji so zeleni ter imajo sledeči napis: »Gasdichte Laufbeschußpatrone mit rauchlosem Jagdpulver der vereinigten Köln - Rottweiler Pulverfabriken, 850 kg/cm² bei 15° C.« Cevi oziroma orožja, ki pokažejo pri preizkušnji najmanjše napake, se nikdar ne označijo z znakom ter ne smejo priti nikdar v prodajo.

Iz izkušnje pa nam je znano, da tudi preizkušnja z brezdimnim smodnikom ne da nikake varnosti, da bi se cev ne razletela, če se strelja s poljubnim brezdimnim smodnikom, obratno se pa zopet lahko strelja tudi brez preizkušnje z brezdimnim smodnikom iz cevi, ki niso bile nikdar v to svrho preizkušene. Glavna stvar pri ceveh je, da so napravljene iz trpežnega, brezhibnega in žlahtnega jekla, in da je debelost cevi zadostna. Debelina v začetku nabojišča (Laderaum) še ne da nikake zadostne varnosti, ker se cev kaj kmalu pooži. Pri brezhibnem jeklu srednje kakovosti zadostuje 2·5 mm debela cev, merjeno 65 mm od konca nabojišča, da se sme streljati iz nje z brezdimnim smodnikom. Iz tega se razvidi, da je najkočljivejša točka pri ceveh prehod iz nabojišča v cev.

Pri trocevkah so večkrat samo cevi za zrnje preizkušene za brezdimni smodnik, cev za kroglo pa ne. Vendar to ni vzrok, da bi se ne smelo iz te cevi streljati z brezdimnim smodnikom. Svetoval bi pa le, da se za take cevi porabljajo samo krogle z bakrenim plaščem, legirane krogle in pa svinčenke. Pri svinčenih kroglah je pritisk plina vedno malo večji, kar naj se upošteva. V dvomljivih slučajih je pa vsaj bolje, da se da puška v preizkušnjo dobremu puškarju.

Ker je puškarska obrt najbolj razvita v Nemčiji, Angliji, Franciji in Avstriji, navajam v naslednjem znake oziroma žige teh držav.

A. Nemški preizkuševalni žigi oziroma znaki so sledeči:

znak za prvo preizkušnjo na cevih; 14·4 g smodnika M/71, 71 g svinca;

U
znak za drugo preizkušnjo, poleg znaka prve preizkušnje (znak mora biti tudi na sestavi in zavori); 12·6 g smodnika M/71, 47·3 g svinca;

S
znak za cevi za zrno;

W
znak za zožene cevi (choke);

G
znak za cevi za kroglo (risanice);

E
znak za cevi za kroglo, za posebno močne naboje (Expreßpatronen);

znak za cevni kaliber pri cevih za zrno;

R
znak za puške, ki so bile predelane ali popravljene v cevih, sestavu ali pa zavori, ter so bile nanovo preizkušene;

N · 8—2·2 g Sch. P. / 32 g Bl.
znak za brezdimno preizkušnjo; 2·2 g Schutzejevega smodnika, 32 g zrnja;

NITRO
znak za preizkušnjo z brezdímnim smodnikom, ki ga rabijo v novejšem času mesto gornjega znaka;

N
znak za preizkušnjo z brezd. smodn. na cevih risanice, poleg je utisnjeno navodilo za polnjenje nabojev, n. pr.:

2·75 g G. Bl. P. / S. M. G. 2·72 g brezd. smodnika / krogla z jekl. plaščem, ali pa 3·72 g Bl. P. / S. G. ali pa K. M. G. 3·72 g brezdimn. smodn.ka / S.-krogla ali pa krogla z bakr. plaščem.

Poleg teh znamenj so navadno še znaki za kaliber in dolžino tulca, n. pr. 118·35 × 72, pod črto pa mesec in leto preizkušnje ter številka vknjiženja. Drugi znaki so še znaki celinarja, preglednika in tvornice jekla.

B. Belgijski znaki:

znak za prvo preizkušnjo; 21 g specialnega smodnika, 32 g svinca;

končni preizkusni znak na cevih { II. preizk. 14 g smodnika / 50 g zrnja št. 7,

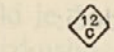
končni preizkusni znak na zaklepu { III. preizk. 11·6 g smodn. / 47·3 g zrnja;

brez krone je znak nepripoznan, ker so bile puške s tem znakom preizkušene še pred 11. julijem 1893;

znak za cevi za krogle (risanice);

P. V.
znak za preizkušnjo z brezdimnim smodnikom. Črke pod levom značijo smodnik, s katerim je bila izvršena preizkušnja; P. V. je Poudre vive = je preizkusni smodnik;

E. C.

znak za kaliber pri ceveh za zrno.

Puška ima na primer sledeča znamenja:

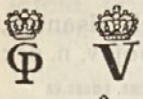
2·1 g Poudre 30 g Plombs $\frac{65}{D\ 18{\cdot}7}$ Pl K 172·7 $\frac{16{\cdot}4}{17{\cdot}2}$, to pomeni, da je bila puška v Liège (Lüttich) preizkušena z brezdimnim smodnikom, in sicer za največjo porabo 2·1 g preiskusnega smodnika in 30 g zrnja. D = premer nabojišča, 65 mm od konca nabojišča znaša 18·7 mm, Pl K 172.7 je teža cevi, t. j. 1·1727 kg, $\frac{16{\cdot}4}{17{\cdot}2}$ je kaliber cevi spredaj; 22 cm je od konca nabojišča.

C. Angleški znaki.

Na Angleškem sta samo dve tvrdki priznani, ki smeta puške preizkuševati, in sicer Gunmakers Company v Londonu in Proof House v Birminghamu.

V Londonu preizkušene puške imajo sledeče znake:

za prvo preizkušnjo,

za drugo preizkušnjo,

navedba kalibra pri puškah za zrno;

CHOKE za zožene cevi;

12 $\frac{12}{1}$ itd. za natančen kaliber cevi;

NP s krono na vrhu, preizkušnja z brezdimnim smodnikom;

577 EX. itd. za ekspres-risanice.

V Birminghamu preizkušene puške imajo sledeča znamenja:

za prvo preizkušnjo;

BP s krono zgoraj
BV s krono zgoraj
} za drugo preizkušnjo;

za enocevke, ki imajo samo ta znak za vse preizkušnje.

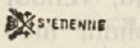
Za označenje kalibra in preizkušnjo z brezdimnim smodnikom so znaki isti kakor v Londonu.

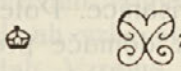
D. Francoski znaki.

Francija ima preizkuševalne zavode v St. Etiennu in v Parizu.

znaki na francoskih puškah;

znak za prvo preizkušnjo;

znak za drugo preizkušnjo;

znak za najtežjo preizkušnjo.

Poleg teh znamenj sta še napisana kaliber in širina nabojišča v milimetrih.

E. V bivši Avstro-ogrski monarhiji

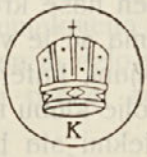
so bila sledeča preizkuševališča: Ferlach (Borovlje), Praga, Weipert, Wien in Budimpešta.

Znaki za zalogo:

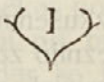
Ferlach
Prag
Weipert
Wien

Budimpešta

Znaki za prvo preizkušnjo:

Ferlach	Prag	Weipert	Wien	Budimpešta
				

Znaki za drugo preizkušnjo:

Ferlach	Prag	Weipert	Wien	Budimpešta
				

Znaki za tretjo preizkušnjo in pregled:

Ferlach	Prag	Weipert	Wien	Budimpešta
				

Znaki za preizkušnjo z brezdimnim smodnikom:

Ferlach	Prag	Weipert	Wien	Budimpešta
				

Nadalje se je običajno še utisnil znak na cevch za cevni kaliber, pri zoženih ceveh (choke) »Nicht für Kugel« — ni za kroglo. Pri ceveh, ki so prestale preizkušnjo za brezdimni smodnik, je utisnjena še težina cevi.

O preizkušnjah v naši kraljevini mi ni nič znanega, vendar pa upam, da bomo v doglednem času dobili v Ljubljani moderno preizkuševalnico za lovske puške in za risanice. Potem bomo lovci res brez skrbi lahko streljali iz pušk domače proizvodnje.

E. Križaj:

Spomladanska tekma psov-ptičarjev.

Kakor vsako leto doslej, tako je priredil Klub ljubiteljev ptičarjev tudi letos spomladasko tekmo, ne ozirajoč se na velike stroške in trud, ki jih zahteva eksaktna izvedba take preizkušnje v prospeh naše krepko se razvijajoče plemenske psoreje.

Tekma se je vršila dne 27. aprila v občinskem lovišču Ježica pri Ljubljani, katero je v ta namen dala lovska družba »Ježica« drage volje klubu na razpolago, za kar se ji izreka topla zahvala.

K tekmi sta bila povabljena za glavna sodnika predsednik avstrijske zveze za pse-ptičarje grof V. Wurmbrandt-Stuppach ter zvezni glavni tajnik, vladni svetnik Henrik Erhardt. Tema dvema preizkušenima, starima kinologoma so asistirali z vso vnemo in ljubeznijo za stvar domači sodniki oziroma pripravniki gg. inspektor minist. prosvete dr. Janko Lokar, dr. France Lokar, zemljem. nadzornik Feliks Justin in trgovec Anton Schuster.

Vodstvo prireditve pa je bilo v veščih in energičnih rokah predsednika Slov. lovskega društva dr. Ivana Lovrenčiča, čigar prav posebna zasluga je brezhibni potek prireditve, ki je omogočil trudnim sodnikom in vodnikom dokončati započeto delo še pred večerom.

V največje zadoščenje vsem prirediteljem in navzočim številnim lovcem pa je bilo počaščenje tekme po prisotnosti odlične ljubiteljice sporta gospe dr. Lovrenčičeve, avstrijskega konzula gospoda Trolla z ljubeznivo soprogo ter gospoda fin. prokuratorja dr. Souvana, ki so z vso pozornostjo sledili izvrstnemu delu posameznih tekmecev ter z veselim humorjem »smoli« kakega ne baš uspešnega četveronogega kandidata.

Tekma sama se je delila na dva dela. Prvi del ali mladinska spomladanska tekma, takozvani derby, je tekma mladih v l. 1923.

poleženih psov. Drugi del ali spomladanska vzrejna tekma je tekma dveletnih psov. Namen prve tekme je, da pokaže mladi naraščaj svoje prirodne plemenske vrline, ne ozirajoč se na kakršnokoli dresuro. Prirojeni instinkt in kakovost nosu sta edino merilo pri oceni. Druga, vzrejna tekma za dveletne tekmece ima pa namen, lovcem pokazati, da psi, ki so se izkazali po svojih naravnih vrlinah že na mladinski tekmi minulega leta, na teh vrlinah vzlic strogi dresuri niso trpeli na svojih prirojenih kvalitetah. Vzrejna tekma je nekaka afirmacija lanske ocene, dokaz neskvarjene mladinske prožnosti in zdravja v dobi svoje za plemenjenje in vzrejo nastopajoče zrelosti. Da se pa pri dveletnih psih, z ozirom na že povečini dovršeni dresuri, zahteva odličnejše delo in tudi nekaj dresurnih točk, ki so važne za celokupno oceno, je naravno.

Po tem uvodnem pojasnilu naj sledita sedaj poročili, ki sta jih napisala povabljena sodnika.

Vladni svetnik Erhardt piše o mladinski tekmi sledeče:

»K tej tekmi je bilo priglašenih 7 psov, in sicer: 4 resavci, 1 kratkodlakar in 2 angleška seterja. Dva psa, »Hek« in »Lord«, ki očividno nista bila razpoložena, sta bila umaknjena. Ostalih 5 tekmecev je prišlo v razmeroma kratkem času in celo ponovno na jerebice, tako da smo si mogli napraviti precej zanesljivo sodbo o njihovih lovskih zasnovah.

Vsem tekmecem je prednjačila mala resavka «Aga«. Pri delu je postala tudi njena vnanjost simpatičnejša kakor na smotri.

Njena bliskovita urnost, pasija in vztrajnost so nekaj posebnega. Opazovalcu se zdi skoro nemogoče, da ne bi pri brzini, s katero išče, pridirjala sredi med jerebice. In vendar se to ni zgodilo. Hipno ustavi svoj zalet in stoji ali pa leži trdno pred jerebicami. Ko pa jerebice odlete, se zopet z vso hitrostjo požene tja po polju, pazeča vzlic svoji naglosti na najmanjši žvižg ali klic svojega vodnika. To je pravi škrateljček, ki je svojemu vodniku izredno privržen. Prisojeno ji je bilo prav zasluženo I. darilo. — Drugo darilo se ni oddalo. Tretje darilo je dobila resavka »Heksa«, ki je imela mnogo sreče. Pri oceni je imela le par točk več kakor angleška seterica »Cora«. »Cora« ima sigurno lepši polet pri iskanju, a ni imela sreče, da bi bila mogla pokazati boljši nos od »Hekse«. Tudi pri stoji je imela »Heksa« več sreče. Odnosnost teh par točk je torej vzrok, da je bila prisojena Heksi ocena in nagrada III. darila, medtem ko je bila priznana Cori le ocena za III. darilo brez gmotnega ozadja.

Ostalima dvema tekmecema »Liski« in »Plutonu« je bilo izrečeno pohvalno priznanje.

Dolgo trajajoča zima in pozna spomlad je letos skrajno neugodno vplivala na training psov. Vsled tega je prišel ves naraščaj takorekoč nepripravljen na tekme in vobče ni dosegel višine lanskih rezultatov.

O vzrejni tekmi, to je tekmi dveletnih psov, pa piše predsednik avstr. zveze ptičarjev grof Wurmbrandt-Stuppach sledeče:

»Krasno spomladno jutro je napočilo na dan, ko je priredil klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani svojo letošnjo spomladansko tekmo.

Usojeno mi je bilo veselje, da sta mi bila dovedena v oceno dva resnično odlična psa — brat in sestra — »Vera« in »Ris« — ki sta sicer, dasi po vnanjosti malo slična, vendar v lovskem oziru enako dovršenih kakovosti.

Če nam je Vera pod mojsterskim vodstvom svojega vodnika, gosp. Urbanca nudila krasne slike pri stoji in iskanju, nas je očaral Ris s svojim širokim zaskokom in s silo svoje stasitosti. Naj bi njihova imetelja gg. Urbanc in dr. Lovrenčič, oba pasionirana lovca in športna prijatelja, doživela še obilo veselja nad svojima prvorednima lovskima tovarišema.

Ostali trije tekmeci so pokazali le tretjevrstne zmožnosti. Podrobnejša ocena je razvidna iz tabele.

Nepozabne nam ostanejo prijetne ure, katere smo preživeli v Ljubljani v krogu ondotnih gojiteljev in vzrediteljev psov-ptičarjev, naših vedno zvestih lovskih pajdašev. Sprejeti smo bili tako presrčno in ljubeznivo, ko smo jedva zapustili železniški kupe, da nas je prevzel takoj čut pristne lovske prisrčnosti in blage domačnosti.

Izrekam tedaj v slovo vsem svoj iskreni lovski blagor in vso zahvalo za blagodejno gostoljubnost. Naj bi sv. Hubertus blagoslovil vse lovsko delo in požrtvovalni trud v Ljubljani se nahajajočih lovskih tovarišev!«

I. darilo je dobila »Vera« gospoda F. Urbanca. Oceno za I. darilo pa »Ris« z nagrado II. darila gospoda dr. Iv. Lovrenčiča.

Ocena za II. darilo ni bila izrečena. III. darilo je dobil »Car-Ringsheim«, ki ga je vodil poklicni lovec g. Mihelič iz Maribora. Prav pohvalna in pohvalna omena sta bili izrečeni resavki »Jasni« lastnika dr. Iv. Lovrenčiča ter »Daru« gospoda Filipa Bizjaka. — To poročilo skleniti, ne da bi omenil izredno »smolo«, ki jo je imel zadnje imenovani pes gospoda Bizjaka, bi bilo skrajno krivično. Tolaži naj se, da ni bil edini.

Pes, ki je danes domalega že v vseh panogah dober, je imel nesrečno usodo, da ni našel po več kot 2 uri, pri pekočem solncu trajajočem iskanju nikake divjačine. Ko je slednjič prišel na zajca,

Ocena pri mladinski tekmi:

Štev. učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno.		Št. strok. vredn.	1 PLUTO seter P. O.		2 CORA seter K. III.		3 AGA resavka I.		4 LISKA resavka P. O.		5 HEKSA resavka III.	
			+	×	+	×	+	×	+	×	+	×
1	Nos	15	1	15	2	30	3	45	1	15	2	30
2	Stoja	5	1	5	2	10	4	20	1	5	3	15
3	Natezanje	4	1	4	1	4	2	8	1	4	2	8
4	Način iskanja	4	2	8	3	12	4	16	2	8	3	12
5	Hitrost	4	2	8	3	12	4	16	3	12	3	12
6	Vztrajnost	3	2	6	3	9	4	12	2	6	2	6
7	Sekundiranje	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
8	Poslušnost	1	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3
9	Obnašanje po strelu	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10	Splošen utis	2	2	4	3	6	4	8	2	4	2	4
11	Smotra		dobro		prav d.		dobro		dobro		dobro	
				56		89		132		60		94

Ocena pri spomladanski vzrejni tekmi:

Štev. učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno.		Št. strok. vredn.	1 DAR resavec		2 JASNA resavka		3 RIS kratkodl.		4 VERA kratkodl.		5 CAR kratkodl.	
			+	×	+	×	+	×	+	×	+	×
1	Nos	15	1	15	2	30	3	45	4	60	2	30
2	Stoja	5	0	0	3	15	4	20	4	20	3	15
3	Natezanje	4	1	4	2	8	3	12	4	16	3	12
4	Način iskanja	4	2	8	1	4	4	16	4	16	1	4
5	Hitrost	4	2	8	1	4	4	16	4	16	2	8
6	Vztrajnost	4	4	16	1	4	4	16	4	16	2	8
7	Sekundiranje	1	2	2	2	2	4	4	4	4	3	3
8	Poslušnost	2	2	4	2	4	4	8	4	8	1	2
9	Obnašanje pred odletečo perutnino	1	2	2	1	1	4	4	2	2	0	0
10	Mirnost pred zajcem	1	3	3	2	2	4	4	2	2	2	2
11	Obnašanje po strelu	1	3	3	0	0	4	4	1	1	0	0
12	Vodljivost	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
13	Splošen utis	2	1	2	1	2	4	8	4	8	2	4
14	Smotra		dobro		prav d.		dobro		izvrst.		prav d.	
				69		78		159		171		90

Opomba: + = številka učinitve, × = število točk.

ležečega na goli prahi, je bil že do skrajnosti izmučen ter ni, težko sopeč, uporabljal svojega nosu. Vsled izčrpanosti in pomanjkanja vode je bil malo nato tudi pred jerebicami medel. Upam, da bo svojo sedanjo nesrečo izlahka popravil na jesenski tekmi, — vsaj ima vse kvalitete za to.

Ako omenim še, da so bili skoro vsi tekmeci bogato obdarovani s častnimi in bodrilnimi dobitki, katere je daroval klub v spodbudo lastnikom in voditeljem še poleg denarnih daril in voditeljskih nagrad, naj zaključim to poročilo s krepkim lovskim pozdravom v veseli nadi, da se jeseni zopet sestanemo.

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

(Dalje.)

Besedilo v prejšnjih izvajanjih omenjenega, po komisiji v ministrstvu za šume in rudnike l. 1922 izdelanega projekta zakona o lovu, se glasi v slovenskem prevodu prilično takole:

I. del.

Splošne odredbe.

Člen 1. Pravica, izdajati dovoljenja za lov na divjačino v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, pripada državi. Zatorej nikdo ne sme loviti divjačine, dokler od pristojnega državnega oblastva ni dobil dovoljenja za to po odredbah tega zakona.

Člen 2. V gozdih in po zemljiščih sploh, ki so last zasebnikov ali samoupravnih teles, ako so ograjeni s kakršnosibodi ograjo ali zaznamovani z znaki in kot taki razglašeni kot ograjeni, pripada pravica lova na divjačino izključno lastniku, ako površina tega zemljišča znaša najmanj 200 (dve sto) hektarov. Pa tudi za lov na divjačino na zemljiščih, navedenih v tem členu, veljajo odredbe člena 1. tega zakona.

Člen 3. Minister za šume in rudnike je najvišje upravno in nadzorno oblastvo v pogledu lova in poleg tega tudi najvišje nadzorno oblastvo nad lovskimi udruženji.

Člen 4. Na zemljiščih, predvidenih v členu 2. tega zakona pripada pravica do izkoriščanja lova, dolžnost gojitve, razmnožitve in čuvanja divjačine lastniku zemljišča, ki se mora povsem točno ravnati po odredbah tega zakona.

Člen 5. Ako zasebni lastniki lovišč, predvidenih v členu 2. tega zakona ne bi izvrševali odredb tega zakona v pogledu zaščite koristne divjačine in pokončavanja škodljive divjačine, more jim veliki župan — oblastna uprava — potem, ko jih je bil enkrat opomnil, zabraniti lov za dobo 1 do 5 let. Proti temu ukrepu je dopustna priložba na ministrstvo za šume in rudnike, kojega odločba je izvršna. Ako bi se škodljiva divjačina ne pokončevala, more oblastna uprava ukreniti primerno, da se uniči.

Člen 6. Na vseh ostalih lovskih zemljiščih, ki niso zapopadena v čl. 2. tega zakona, kakor tudi v državnih gozdih, za katere ne bi obstojala nikakršna

posebna zabrana, more dobiti pravico do lova na divjačino vsakdo, ki postane član Zveznega lovskega udruženja po odredbah tega zakona.

Člen 7. Za negovanje, čuvanje in razmnoževanje koristne in pokončevanje škodljive divjačine v loviščih, omenjeniih v členu 6. tega zakona skrbi ministrstvo za šume in rudnike s pomočjo uprave glavne zveze lovskih udruženj, katerih naloga je to.

Člen 8. Dolžnosti zveznih lovskih udruženj, označene v členu 7. tega zakona, so vezane na teritorij političnega sreza, v katerem se nahaja njih sedež.

Ako je sedež udruženja v okrožnem mestu, obsega njegova pristojnost teritorij te mestne občine in najbližjega sreza.

Člen 9. Ako se kako zvezno lovsko udruženje ne bi ravnalo po odredbah tega zakona in naredbah ministrstva za šume in rudnike, izdanih v smislu tega zakona v pogledu razmnoževanja, gojenja in zaščite koristne in pokončavanja škodljive divjačine, more mu oblastna uprava po predhodnem drugem opominu odvzeti pravico lova na teritoriju pristojnosti udruženja za dobo do 5 let. Proti temu ukrepu je dopustna pritožba na ministrstvo za šume in rudnike, kojega odločba je izvršna.

Člen 10. Vsa lovna divjačina se deli na: 1. koristno divjačino, to so: Jeleni, damjaki, kozorogi, divje koze, srne, zajci, veliki petelini, mali petelini ali ruševci, gozdni jerebi, droplje, fazani, žerjavi, sljuke, jerebice, prepelice, kosci, labodi, divje gosi, divje race, vse vrste divjih golobov, grlice. — 2. Škodljivo divjačino in škodljive ptice, h katerim spadajo: Medvedi, volkovi, risi, divje svinje, lisice, jazbeci, divje mačke, hermelini, kune, dehorji, podlasice. hrčki, veverice, vidre, orli, kragulji, jastrebi, skobci, velika uharica, vse vrste vran, povodni kosi, vodomci, šoje, vse vrste potapljačev, vse vrste čapelj razen srebrne čaplje in žličarke.

Člen 11. Lov na koristno divjačino, našteto v točki 1 čl. 10. tega zakona, in sicer na jelena, damjaka, srnjaka, divjo kozo, petelina, fazana, dovoljuje se:

1. Zasebnim lastnikom lovišč, omenjenih v členu 2. tega zakona, ako to divjačino izrecno zaplode, razmnožavajo in gojijo v svojih ograjeniih loviščih po odredbah čl. 48. zakona o lovu;

2. članom zveznih lovskih udruženj dovoljeno je to divjačino v njih loviščih loviti pod nadzorstvom uprave dotičnega zveznega lovskega udruženja, ako to divjačino posebno zaplode, razmnožavajo in gojijo.

Člen 12. Ako v poedinih srezkih loviščih, označenih v členu 6. tega zakona, ni divjačine, naštete v členu 11. tega zakona, vendar pa obstoji možnost za gojitev ene ali več vrst te divjačine, dolžno je zvezno lovsko udruženje po odredbi oblastne uprave, da zaredi eno ali več vrst te divjačine in skrbi za njeno razmnožitev. Proti temu ukrepu je dopustna pritožba na ministrstvo za šume in rudnike, kojega odločba je izvršna.

Člen 13. Zveznemu lovskemu udruženju se more dovoliti loviti divjačino, našteto v členu 11. tega zakona, samo tedaj, ako se je ta v lovišču dotičnega udruženja razmnožila.

To dovoljenje daje ministrstvo za šume in rudnike na obrazložen predlog uprave glavne zveze in dotičnega zveznega lovskega udruženja, toda po predhodno pribavljenem mišljenju pristojnega gozdarskega strokovnjaka. Dovoljenje se more glasiti samo na omejeno lovljenje te divjačine.

Člen 14. Ako se ugotovi, da je postala v poedinih srezkih loviščih kaka vrsta koristne divjačine preveč redka, more oblastna uprava zabraniti lovljenje te vrste divjačine na poedinih delih ali na celem srezkem lovišču ali v več

srezkih loviščih obenem v svrho varovanja in razmnožitve ene ali več vrst koristne divjačine za dobo 1 do 5 let. Proti ukrepu oblastne uprave je dopustna pritožba na ministrstvo za šume in rudnike tekom 15 dni od dne priobčenja. Njegovo rešenje je izvršno.

Člen 15. Lov na škodljivo divjačino, našteto v točki 2. člena 10. tega zakona, je dovoljen vsakemu upravičenemu lovcu po vseh loviščih v kraljevini SHS po predhodno dobljenem dovoljenju lastnika lovišča, in na vse načine razen zastrupljanja, ki se more vršiti le po izrecnem odobrenju, toda po dobljenih navodilih.

Dovoljenje za zastrupljanje se more dati samo zapriseženim gozdarskim uradnikom. Dovoljenje daje srezko upravno oblastvo. Ubijanje škodljive divjačine je dovoljeno vsakomur.

Člen 16. Koristna divjačina se sme loviti samo s puško s pomočjo lovskih psov. Posamezen lovec ne sme privesti v lovišče več kot dva psa.

Lov divjačine s hrti sploh, a z zajčarji po velikih ravnicah, kakor so v Banatu, Bački, Baranji, Sremu, Posavini, Podravini itd., je popolnoma prepovedan in se kaznuje po členu 94. tega zakona.

Člen 17. Najstrožje je prepovedano:

1. ujeti, goniti in loviti koristno divjačino (sesavce) za časa velikega snega in zametov;

2. ujeti koristne ptice, posebno pevke in druge žužkojedke z lepili, zankami, mrežami in kakršnimi si bodi drugimi sredstvi;

3. kvariti in uničevati ležišča, gnezda, jemati in uničevati jajca in mladiče vseh vrst lovne divjačine ter onih, ki so omenjene v točki 2. tega zakona.

Člen 18. Ako želijo lastniki loviš, označenih v členu 2. tega zakona ali poedina zvezna lovska udruženja na svojem lovskem ozemlju zaščititi ali gojiti divje svinje ali kako drugo vrsto škodljive divjačine, omenjeno v točki 2. čl. 10. tega zakona, smejo to napraviti. Za škodo, ki bi jo ta divjačina napravila drugim, so odgovorni in so jo dolžni povrniti.

Člen 19. Zalezovati, goniti in loviti koristno kakor tudi škodljivo divjačino po loviščih, označenih v členu 2. tega zakona, je brez dovoljenja lastnika prepovedano. Od te prepovedi so izvzete javne gonje na zverjad, ki jih prirejajo policijska oblastva v slučajih, kadar se je nevarna zverjad razmnožila ali pojavila v večji množini in začela delati škodo, a se lastnik lovišča ni pobrigal za njeno uničenje.

Člen 20. Ako divjačina, naj bo zdrava ali ranjena, preide o priliki gonje iz svobodnega lovišča v lovišča, navedena v členu 2. tega zakona, ali pade ubita na zemljo tega lovišča, pripada lastniku dotičnega lovišča in se sme samo z njegovim privoljenjem dalje goniti ali vlovljene vzeti.

Protivno postopanje se smatra samolastnim in je kaznivo.

Člen 21. Po loviščih, ki po členu 2. in 23. tega zakona niso izločena, je lovljenje divjačine splošno zabranjeno:

1. po posameznih njivah, vzklilih posevkih in po livadah, dokler se ne pokosijo;

2. po vinogradih, od tedaj, ko se obrezujejo, dotlej, dokler se ne obero;

3. po sadonosnikih in vrtovih;

4. po nasadbah tobaka, na njivah, vrtovih, dokler se posevki ne obero;

5. po vinogradih in mladih nasadih;

6. po gozdnih in drugih drevesnicah;

7. po zasajenih gozdnih pomladkih in na mestih, postavljenih v zaščito zaradi pogozdovanja ali radi lova.

Člen 22. Škodljivo divjačino, našteto v točki 2, člne 10. tega zakona, sme vsakdo ubiti na svojem posestvu z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, razen zastrupljanja, za katero veljajo odredbe člena 15. tega zakona.

Ako se lov vrši s pomočjo pasti (železja), se mora v dotični okolici objaviti, da so pasti postavljene.

Ubita divjačina pripada onemu, ki jo je ubil.

Člen 23. Gotova državna dobra, na katerih se izrecno goje ena ali več vrst koristne divjačine, se bodo smatrala za rezervirana lovišča, in v njih ni nikomur dovoljeno loviti brez posebnega privoljenja ministrstva za šume in rudnike, pa naj bodo ta zemljišča ograjena ali neograjena.

Člen 24. Ob času, ko je prepovedano loviti koristno divjačino, se ne sme loviti škodljiva divjačina s pomočjo psov za gonjo divjačine. Od tega so izvzeti psi - jazbečarji.

Psi ptičarji se smejo voditi na polje tudi za časa zabranjenega lova, toda samo zaradi dresure in mora lovec biti brez puške.

Člen 25. Porabiti lovske pse za zasledovanje in gonjo, bodisi koristne, bodisi škodljive divjačine, tudi za časa, ko je lov dovoljen, je vsakomur prepovedano, ki nima dovoljenja od državnega oblastva v smislu člena 1. tega zakona, ako ni podan slučaj člena 91. tega zakona.

Člen 26. Pse, ki najmanj 500 m od hiše ali svoje črede, ki jo čuvajo, sami pohajajo in gonijo divjačino, kakor tudi domače in podivjane mačke, ki jih je najti v tej oddaljenosti od hiše na polju ali v gozdu, smejo za nadzor lova zapriseženi poklicni organi ubiti, naj si bo v svobodnih loviščih ali v loviščih, navedenih v členu 2. tega zakona, — kot škodljivce, ne da bi se dala kaka odškodnina lastniku živali. Izvzeti so pa lovski psi upravičenih lovcev, ako o priliki gonje divjačine slučajno zaidejo v drug lovski rajon, na katerem njih lastnik nima pravice loviti. Za vse morebitne škode, ki bi v tem slučaju nastopile, so odgovorni lastniki psov.

Namenoma ubijati pse, izvzemši v navedenih slučajih, je kaznivo.

II. del.

Izdajanje dovoljenj za lov.

Člen 27. Lovske izkaznice izdajajo državne gozdne uprave.

Te izkaznice za lov na divjačino morejo dobiti samo člani zveznih lovskih udruženj, ki imajo redno društveno člansko karto in dovoljenje za nošenje lovskega orožja, izdano od pristojnih oblastev, in ki so podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Lastniki lovišč, omenjenih v členu 2. tega zakona pa morejo za lovljenje divjačine v svojem lovišču dobiti izkaznico, ako pokažejo dovoljenje za nošenje orožja in ako so podaniki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 28. Osebe, ki dobijo dovoljenje za lovljenje divjačine, se morajo povsem točno ravnati po odredbah zakona o lovu in predpisih, pravilih in naredbah ministra za šume in rudnike, izdanih v smislu tega zakona.

Oni imajo pravico lovljenja na vseh neograjenih državnih, zasebnih in samoupravnih posetvih v svobodnih loviščih, na koja se jim glasi lovska izkaznica, izvzemši lovišča, predvidena v členu 23. tega zakona.

Člen 29. Člani diplomatskega in konzularnega zbora tujih držav, ki so ukazni uradniki, morejo dobiti dovoljenje za lovljenje divjačine v loviščih onih zveznih lovskih udruženj, v katerih so vpisani kot člani, in tedaj veljajo enako tudi zanje predpisi in odredbe tega zakona.

Člen 30. Vsa lovišča, izvzemši ona, ki so predvidena v členu 2. in 23. tega zakona, se delijo na edinice.

Edinica lovišča obsega ozemlje enega sreza, v katerem more biti samo eno zvezno lovsko udruženje. Vsled te razdelbe ima posestnik lovske izkaznice pravico lovljenja v mejah predpisov tega zakona na onem ozemlju lovišča, za katero je vzel lovsko izkaznico in v katerem zveznem lovskem udruženju je vpisan kot član.

Člen 31. Lovske izkaznice morejo biti srezke, oblastne in take za vso kraljevino, ravnajoč se po tem, je-li hoče lovec izkoristiti pravico lovljenja v enem srezu, v eni oblasti ali v vsej kraljevini.

Člen 32. Posestnik srezke lovske izkaznice dobi pravico lovljenja divjačine na ozemlju onega sreza, na kojega se mu glasi izkaznica, a po odredbah zakona o lovu, razen na zemljiščih po členu 2. in 23. tega zakona.

Posestnik oblastne lovske izkaznice dobi pravico lovljenja divjačine po predpisih tega zakona na ozemlju oblasti, za katero se glasi lovska izkaznica; v tem slučaju mora biti član onih lovskih udruženj, na katerih ozemlju v tej oblasti želi loviti.

Ravno to velja tudi za lovske izkaznice, ki se glasijo za vso kraljevino.

Člen 33. V enem mestu ali v enem srezu ne more biti več, kot eno zvezno lovsko udruženje. V poedinih občinah morejo obstojati podružnice.

Člen 34. Dovoljenja za lovljenje divjačine ne more dobiti:

1. kdor ni dovršil 21. leta ali je pod skrbstvom, in se ne izkaže z dovoljenjem roditeljev ali varuha;
2. kdor je v konkurzu, dokler ta ni dvignjen;
3. kdor je bil sodnijsko obsojen za zločin ali prestopek, napravljen iz koristoljubja;
4. kdor je bil obsojen za prestopek in je s tem izgubil državljansko čast, dokler ta kazen traja;
5. kogar zasledujejo zaradi koristoljubnih in vobče brezčastnih dejanj, dokler zadeva ni rešena;
6. kdor je bil tekom poslednjih dveh let policijsko kaznovan za prekršenje zoper nrav, krajo in poškodovanje tujih stvari, zaradi prevare, za utajitve in tem podobna nečastna dela, in sicer za dobo 5 let od dne, ko je kazen prestal;
7. slaboumni in oni, ki so vdani pijančevanju, kakor tudi osebe, ki imajo »javne« hiše;
8. kdor je bil enkrat kaznovan za krivdo, ki se kaznuje po zakonu o lovu, in sicer za 3 leta od izvršitve kazni;
9. kdor nima dovoljenja za nošenje orožja.

Člen 35. Kdor po členu 34. tega zakona ni izvzet, more dobiti dovoljenje za lovljenje. V lovski izkaznici mora biti točno označeno: ime in priimek, leto starosti, poklic, stalno bivališče, podaništvo, fotografija, ki se mora na izkaznico prilepiti in opremiti z žigom pristojnega urada, ki izkaznice izdaja.

Člen 36. Ako bi se naknadno ugotovilo, da posestnik lovske izkaznice nima do nje pravice po odredbah člena 34. tega zakona, ali ko bi potem, ko je dobil izkaznico bil podvržen kaki izmed odredb člena 34. tega zakona, je zvezno lovsko udruženje dolžno, da o tem izvesti pristojno gozdno upravo, ki taki osebi odvzame lovsko izkaznico brez vsake odškodnine. Nato izgubi ta oseba pravico do lova, ki jo je imela dotlej.

Člen 37. Lovske izkaznice se izdajajo za dobo enega leta, računajoč koledarsko leto.

Z 31. decembrom vsakega leta izgubijo vse izkaznice, izdane v dotičnem letu, svojo veljavo in se morajo zameniti z novimi, pa naj so bile vzete v početku leta ali med letom.

Člen 38. Z lovsko izkaznico, kateri je rok veljave potekel, si posestnik iste ne pridobi pravice do nove lovske izkaznice za nastopajoče lovsko leto. Gozdno oblastvo mora pri vsakem ponovnem izdanju lovske izkaznice postopati v smislu odredb člena 27. in 34. tega zakona, tako kakor za vsak nov slučaj, kadar kdo prosi za lovsko izkaznico.

Člen 39. Lovske izkaznice v smislu člena 27. zakona o lovu se izdajajo za srez, oblast in za vso kraljevino SHS, kar se ravna po tem, kako pravico lovljenja želi lovec imeti po odredbah člena 30. tega zakona. Zato se plača:[1]

1. za lovljenje na ozemlju enega sreza (zvez. lovskega udruženja) 150 Din;
2. za lovljenje na ozemlju ene oblasti 300 Din;
3. za lovljenje po vsej kraljevini 500 Din.

Člen 40. Posestniki zasebnih lovišč po členu 2. tega zakona, odnosno izvrševalci lova na teh loviščih, naj bo ena ali več oseb, dolžni so vsak zase izpolniti pogoje člena 37. tega zakona in vzeti lovske izkaznice za vso oblast, ne glede na to, je-li se ozemlje njihovega lovišča nahaja v mejah enega ali več srezov.

Člen 41. Vsak lovec brez razlike mora na lovu imeti pri sebi lovsko izkaznico in je dolžan, pokazati jo na zahtevo organom, postavljenim za nadzor lova (člen 69. tega zakona).

Člen 42. Posestnik lovske izkaznice iste ne sme prodati, niti drugemu posoditi.

Ako posestnik lovske izkaznice isto izgubi, ima pravico do duplikata proti plačilu takse za oglas, s katerim se izkaznica proglasi za izgubljeno in neveljavno — v strokovnem časopisju.

Člen 43. Obliko, velikost in vsebino lovskih izkaznic, kakor tudi podrobna navodila za njih izdajanje predpiše minister za šume in rudnike s posebnim pravilnikom za izvrševanje zakona o lovu.

Člen 44. Polovica dohodka od lovskih izkaznic in eventuelni dohodki od samega lova, kakor tudi vsi dohodki od kazni prodaje neupravičeno ubite divjačine po vseh loviščih, izvzemši one v členu 2. tega zakona, pripadajo lovskemu fondu, s katerim razpolaga minister za šume in rudnike. Fond se porablja izključno le za razmnoževanje, gojenje in čuvanje koristne divjačine, postavljenje posebnih čuvajev lova v državnih domenah, pokončavanje škodljive divjačine in podeljevanje nagrad za ubito divjačino v smislu člena 64. tega zakona.

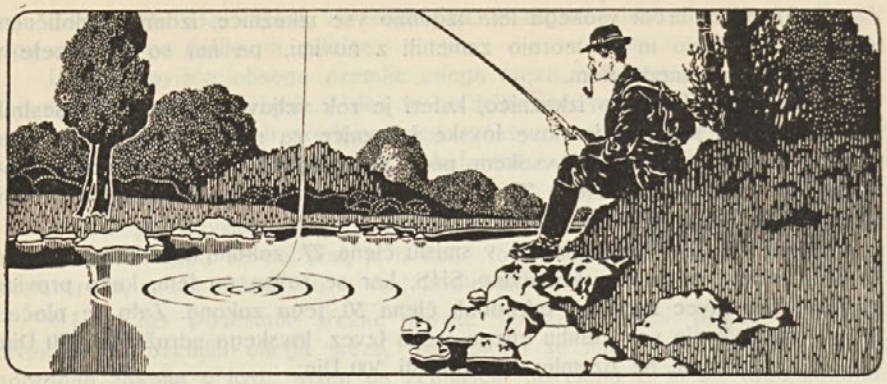
Pravilnik za upravljanje tega fonda podpiše ministrski svet.

Člen 45. Vse dohodke od lova po členu 44. tega zakona pobirajo gozdne uprave in pošljejo vplačane zneske lovskemu fondu, a istočasno obveščajo o tem gozdno direkcijo, ta pa ministrstvo za šume in rudnike.

Člen 46. Uradnik, ki deset dni po tem, ko je potekel mesec, ne bi postopal po odredbi člena 45. tega zakona, se kaznuje po odredbah zakona o državnih uslužbencih in ostalih nameščencih; ako gre za novčno kazen, se steka ista v lovski fond.

(Dalje prihodnjič.)

[1] Te takse bi bile dandanes gotovo mnogo višje.

Dr. August Munda:

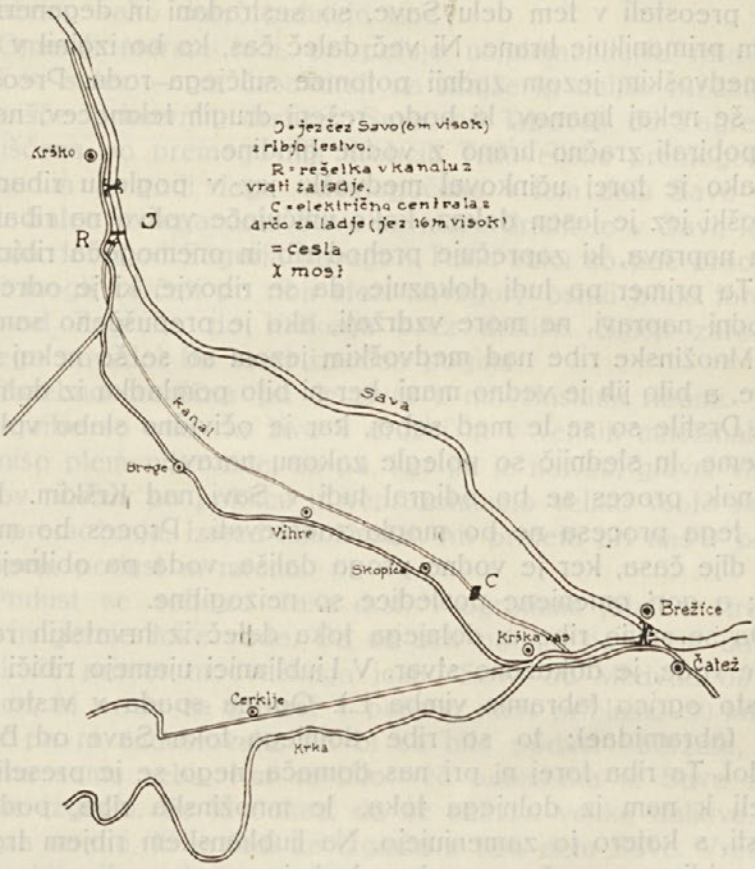
Hidroelektrična centrala pri Krški vasi in ribarstvo.

Zagrebška mestna občina bo zgradila hidroelektrično centralo pri Krški vasi, da dobi električno silo za mesto Zagreb. Izkoriščala bo v ta namen vodno silo Save od Krškega do Brežic. Šeststo metrov pod krškim mostom bo napravila 6 metrov visok jez in napeljala vodo po umetnem prekopu ob desnem bregu Save mimo Breg in Viher do projektovane hidroelektrične centrale med Skopicami in Krško vasjo, od te pa se bo voda odtekala po prekopu v Krko, in sicer 600 metrov pod mostom pri Krški vasi. V glavni strugi Save od Krškega do Brežic (10 km) bo teklo le malo vode. Redoma bo struga razen posameznih mlak popolnoma suha; napolnila se bo le, kadar bo voda vsled povodnji narastla. Selitev rib bo mogoča torej edinole po kanalu. Ker pa bodo kanal očividno večkrat čistili in popravljali, bo selitev rib tudi v kanalu otežkočena, če ne onemogočena. Pri vsakem čiščenju kanala bodo poginile vse ribe, ki bodo slučajno v kanalu. Primer za to nam nudi struga Ljubljanice, ki teče skozi Ljubljano.

Kanal bo približno 10 km dolg in 4 m globok. Električna centrala bo imela 16 m visok padec. Za splave in ladje je bila v prvotnem načrtu ob centrali projektirana splavna kamora, ki bi imela dvoje zatvornic, s katerimi bi se dala višina vode v kamori regulirati. Pri zadnji razpravi pa so to misel opustili in bodo zgradili ob centrali mesto kamore poševen jez — ki bo toliko nagnjen, da bodo mogli splavi in ladje zdrčati po njem.

Ribja steza je projektirana ob brani (jezu) pod Krškim, kjer se odcepi prekop. Steza je nameravana preko jezu v glavni

strugi. Ker bo v glavni strugi le redkokdaj teklo toliko vode, da bo omogočala ribam selitev, je ta ribja steza zelo problematična, da ne rečem brezpomembna. Pri centrali sami v uradnem načrtu še ni zarisana nikaka ribja steza. Ne bo pa težko namestiti take steze ob drči, ki je projektirana za ladje in splave.

Že iz teh podatkov moremo posneti, da bo navedena naprava zelo slabo učinkovala v pogledu ribarstva. S precejšnjo gotovostjo moremo trditi, da bo vplivala na ribarstvo naravnost katastrofalno. Posledice te naprave se bodo videle v nekaj desetletjih. Takrat bo Sava od Krškega navzgor prazna rib, kakršna je od Jesenic do medvoškega jezu.

Preden so zgradili medvoški jez, je bila Sava v gornjem toku polna rib. Sulec je uspeval izborno, ker mu ni primanjkovalo hrane. Odkar je zgradila Vevška papirnica v Medvodah čez Savo več metrov visok jez, je prenehala selitev rib izpod jezu nad jez. Posledica tega je bila, da so začele ribe nad medvoškim jezom ginevati. Proces je trajal okrog 25—30 let. Najprej so iz-

ginile mrene; po 15 letih ni bilo v Savi nad jezom niti ene mrene več. Podusti so istotako opešale, kleni in belice pa ginevajo bolj in bolj. Čim so izginile množinske ribe, osobito podusti in mrene, je počel sulec stradati in degenerirati. Danes je sulec nad medvoškim jezom precej redka prikazen. Sulci, ki so še preostali v tem delu Save, so sestradani in degenerirani, ker jim primanjkuje hrane. Ni več daleč čas, ko bo izginil v Savi nad medvoškim jezom zadnji potomec sulčjega rodu. Preostalo bo le še nekaj lipanov, ki bodo, rešeni drugih tekmecev, nemoteno pobirali zračno hrano z vodne gladine.

Tako je torej učinkoval medvoški jez v pogledu ribarstva. Medvoški jez je jasen dokaz, kako uničujoče vpliva na ribarstvo vodna naprava, ki zapreČuje prehod rib in onemogoča ribjo selitev. Ta primer pa tudi dokazuje, da se ribovje, ki je odrezano po vodni napravi, ne more vzdržati, ako je prepuščeno samemu sebi. Množinske ribe nad medvoškim jezom so se še nekaj časa plodile, a bilo jih je vedno manj, ker ni bilo pomladka iz dolnjega toka. Drstile so se le med seboj, kar je očividno slabo vplivalo na pleme. In slednjič so polegle zakonu narave.

Enak proces se bo odigral tudi v Savi nad Krškim. Ribja steza tega procesa ne bo mogla zadrževati. Proces bo morda trajal dlje časa, ker je vodna proga daljša, voda pa obilnejša in večja; a gori omenjene posledice so neizogibne.

Da se selijo ribe iz dolnjega toka daleč iz hrvatskih ravnin v naše vode, je dokazana stvar. V Ljubljanici ujamejo ribiči prav pogosto ogrico (abramis vimba L.). Ogrica spada v vrsto plošičev (abramidae); to so ribe dolnjega toka Save od Brežic navzdol. Ta riba torej ni pri nas domača, nego se je preselila in se seli k nam iz dolnjega toka. Je množinska riba, podobna podusti, s katero jo zamenjujejo. Na ljubljanskem ribjem trgu jo stalno vidimo pomešano med podustmi.

Pa tudi druge ribe prihajajo iz dolnjega toka v naše vode. Okoli Sevnice je neki ribič po poklicu, mislim, da je bil Medven, ujel, ko je imel še v Savi ribarstvo, toliko kečig, da jih je prodajal in izvažal na Dunaj. Kečiga pa je istotako riba dolnjega toka. To je najboljša riba naših voda, boljša od vseh salmonidov. V Beogradu plačajo za njo 100 Din za kilogram.

Pa ne samo iz okolice Zagreba, nego celo iz slavonskih nižin prihajajo ribe v gornji tok Save. Dandanes ni moči te selitve več ugotavljati, ker ni več ribičev po poklicu, ki love z veliko mrežo. Leta 1876 so ujeli pri Brežicah jesetro (acipenser Guldenstaedti) težko 27 kg, leta 1892 pa so vlovili celo v Savi nad Litijo 20 kg težko jesetro. Ta vrsta jeseter živi v Donavi in

prihaja le redko v Savo. Koliko je morala prepotovati ta riba, preden je prišla v naše vode!

Pred več leti je ujel ribič Čižman v Savi pri Tacnu 2—3 kg težkega soma; tudi ta riba je prišla v naše okraje najmanj iz Save v okolici Krškega ali Brežic. To so le posamezni primeri, ki kažejo, kako daleč potujejo ribe.

Omeniti moram tudi, da potuje najplemenitejša riba naših voda — sulec — za časa drsti na krajše in daljše razdalje, da si poišče primernih drstišč. Sava od Trbovelj do Zagreba je onečiščena po premogovnih drobcih Trboveljske premogokopne družbe in je radi tega onemogočena v tem delu Save vsaka dresl. Sulec iz tega dela Save se more drstiti le v Savi, kjer je še čista, torej od Zagorja navzgor. Težki sulci so pač preokorni, da bi mogli zdrčati po ribji stezi navzgor; ostali bodo torej vsi sulci od Zagreba do Krškega brez drstišč. Sulčji zarod od Krškega navzdol bo torej izročen poginu.

Posebno tragična pa je stvar z množinskimi ribami. Množinske ribe so one, ki žive v družbi in v velikih množinah. Te ribe niso plemenite vrste, so pa, ker jih je največ, glavni vir dohodkov ribičev po poklicu in reprezentujejo veliko vsoto narodnega premoženja. Izmed množinskih rib prideta pri nas v poštev predvsem podust in mrena.

Podust se seli za časa drsti v ogromnih jatah v stranske vode in gornje toke voda. Da se seli podust na večje daljave, nam kaže primer medvoškega jezu. Sava od Medvod do Radovljice, ki pride za podust v poštev, meri približno 30 km. Ta proga pa ni zadostovala, da bi se bila podust obdržala, prepuščena sama sebi. Ker ni bilo več pomladka iz Save izpod jezu, je izginila. To je dokaz, da se seli na velike daljave. Isto velja za mreno, ki je tudi že izginila v tem delu Save. Vrednost množinskih rib v slovenskem delu Save od Ljubljane do Brežic je precejšnja. Ako računamo, da dá vsako lovišče od Ljubljane do Brežic letno 2000 kg množinskih rib, znaša dohodek za te ribe letno, malo računano, milijon kron. S tem niso računane plemenite ribe. V tem delu Save se more poloviti na leto vsaj 1500 kg sulcev, ki že reprezentujejo vrednost ¼ milijona kron. To je vsekakor lepa letna renta, lep del narodnega premoženja, ki bo šel gotovo v nič.

Če se enkrat premotrim, kar sem povedal, potem lahko trdim, da bo z jezom hidroelektrične naprave pri Krški vasi uničeno vse ribarstvo v slovenskem delu Save. Naši potomci ne bodo več lovili rib v Savi, jedli pa bodo le še morske ribe ali pa krape iz hrvatskih ribnikov.

Iz lovskega oprtnika.

Glasilo »LOVEC« se tiska po sklepu redakcijskega odseka v mesečnih zvezkih, ki naj izhajajo okrog 1. dne vsakega meseca kot dvojna številka. Tekst zvezka (lovski in ribarski članki, listek, lovski oprtnik in ribarska mreža, razglasi in mala oznanila) naj obsega redno dve tiskovni poli ali 32 strani (brez inseratov).

Drugi, tretji in četrti zvezek letošnjega letnika so določeni obseg sicer prekoračili, vendar uredniku ni treba tega presežka pri prihodnjih številkah prihraniti.

Obči zbor Gorenjske podružnice SLD se je vršil dne 13. aprila 1924 v Radovljici. Udeležba je bila zadovoljiva in ves potek občega zbora živahen. Iz številnih predlogov, ki so bili stavljeni, in iz debate se da posneti, da se gorenjski lovci zavedajo kulturnega in gospodarskega pomena lovstva in da je hočejo dvigniti na čim višjo stopnjo. Da si podružnica zagotovi potrebne dohodke, se je sklenilo, prirediti poleti na Bledu lovsko veselico in delati na to, da se zgradi stalno strelišče.

V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Za načelnika: dr. Lipe Orel, finančni komisar, Radovljica; za podnačelnika: Ivan Rabič, hotelir, Mojstrana; za tajnika: France Resman, hran. ravnatelj, Radovljica; za blagajnika: Leon Patik, ravnatelj plet. šole, Radovljica; za odbornike: inž. Igo Kraut, gozd. komisar, Kranj, inž. Mirko Šušteršič, gozd. upravitelj, Jesenice, inž. Zmago Ziernfeld, gozd. nadupravitelj, Bled, Alojzij Langus, nadlovec, Radovljica. Za pregledovalca računov: Vinko Hudovernik in Florjan Janc, oba v Radovljici. Za zaupnike: I. Pleško, Kokra, I. Primožič, Tržič, Adolf Kappus, Kamna gorica, inž. Cvetko Božič, Bohinj. Bistrica, Oitzel star., Kranjska gora.

Ob priliki obč. zbora so udeleženci darovali v sklad podružnice 417 Din. Kot delegat osrednjega društva se je udeležil občega zbora g. Ivan Zupan iz Ljubljane, ki je podal obširen referat o delovanju centrale. — Tajnik podružnice.

Letošnje tekmovalno streljanje. Popravek nekaterih pogojev. V majevi številki »Lovca« so bili razglašeni pogoji letošnjega tekmovalnega streljanja, ki bo v nedeljo dne 15. junija t. l. na vojaškem strelišču v Ljubljani. Odbor SLD je v seji dne 29. aprila t. l. sklenil sledeče premembe, odnosno popravke:

Točka 2. na str. 151 »Lovca« se ima glasiti: »Strelja se s kroglo in z zrnjem . . .«

Na str. 152 v pogojih za »pogon na zajca« se ima glasiti točka 6. b): »na posameznega zajca, ako pade šele na drugi strel, 10 (ne 5) točk . . .«

Točka 6. c) odpade.

Tarče, na katere se bo streljalo, se dobijo v zalogi puškarja Fr. Sevčika v

Ljubljani, Židovska ulica. Za nekatere tarče je bilo zanimanje tolikšno, da so bile popolnoma razprodane in so se naročile znova.

Volkuljo je ustrelil g. Fr. Lackner, lovec kočevske graščine. Že dlje časa ji je bil sledil. Dne 11. aprila t. l. ji je, zasledujoč njeno sled v sveže zapadlem snegu, prišel blizu do 15 korakov. Ležala je za grmom. Pogodil jo je s kroglo ter ji zadal, ko je dvignila glavo, smrtni strel še s šibrami. Volkulja je tehtala 32 kg. Pri razteležnju so našli v njej tri, po 18 cm dolge mladiče.

Petelinji boj. Dne 21. aprila t. l. je šel lovec Fr. Polajnar zarana na zasliševanje velikih petelinov. Ob četrt na pet zjutraj pride pod Polevcem po stezi, ki vodi skozi strma rebra in plazove. Ko stopi na mal parobek, preko katerega je šla steza, zasliši šum in fofotanje. Prvi hip je mislil, da se je visoko nam njim odtrgalo kako kamenje in je obstal na mestu. Naslednji trenutek pa je že spoznal, da je temu šumu in tleskanju čisto drugačen vzrok. Dvajset korakov nad seboj namreč zapazi, da frči naokoli listje, in sicer od silnih mahljajev peruti dveh divjih petelinov, ki sta se tepla na živo in mrtvo. Držala sta s kljuni drug drugega v zaglavju ter se s perutnicami obdelovala, da je plesalo listje in perje po zraku. Valjala in prekopicala sta se drug čez drugega in se počasi trkljala nizdol. Če sta se za trenutek spustila, sta zapokala kakor pri petju in se takoj zopet sprijela. Strdili boj je trajal cel četrt ure, tako da sta se privalila preko steze nižje pod lovca. Končno sta obtičala za nekim štorom prsi ob prsi, z odprtimi kljuni, komaj ped narazen. Očividno sta bila utrujena od pretepa. Močnejši je stal nekoliko nad slabejšim in ves čas sta se merila priklanjajoč se hkrati drug proti drugemu, kot delajo tudi domači petelini, kadar se tepo. Tako sta zijala in se priklanjala kakih pet minut. Močnejši se je prvi oddahnil in začel slabejšemu, ki je še vedno zijal, peti naravnost v odprti kljun. Kakih šestkrat je ponovil svoj spev na kljub in izzivanje slabejšemu. Tedaj se je pa ojunačil tudi ta, se obrnil in stekel po tleh. Močnejši mu je sledil za petami. Vendar se je zasledovani toliko odtegnil, da je imel časa, pognati se in odleteti. Močnejši kot zmagalec pa je skočil na štor, kjer je ponosno ponovil kake trikrat svojo trubadursko pesem in se potem spustil za premagancem.

M. Š.

Ruševec. Na »Mali Kopi« na Pohorju je ustrelil dne 4. maja lepega ruševca g. Ferdo Učakar, lovec v Hrastniku. — Bo to menda prvi letošnji ruševec.

Planinski orel. Dne 16. maja t. l. zjutraj sem videl nad Rakovico na Pohorju planinskega orla, sedečega vrhu smreke. Bil sem v spremstvu treh gozdarskih uradnikov in gozdnega čuvaja. Orel je bil od nas oddaljen kakih 200 korakov. Lansko leto so v tem kraju večkrat opazovali dva orla.

Ing. A. Š.

Mlade lisičke so našli gozdni delavci dne 17. aprila v grosupeljskem lovišču. Bilo je sedem, temno rjavih, do osem dni starih, še slepih mladičev. Spregledali so 19. aprila. Podložili so jih psici, ki je bila pravkar povrgla, v zameno za njene mladiče. Živalice se pri vzgojiteljici prav dobro počutijo. Ljudje so prvotno menili, da so našli mlade volčiče in so že računali na podelitev državne premije in na visoko prodajno ceno.

R.

Lovske vesti iz Južne Srbije. Beograjska »Samouprava« je prejela iz Skoplja obvestilo, da je imel lov na koristno in škodljivo divjačino v Južni Srbiji sledeče uspehe: Zajcev 200.000, divjih svinj 40 komadov, lisic 20.000, kun do 5000, vider do 1500, volkov do 1000, jazbecev do 2000, dehorjev do 1600, divjih mačk do 2000, veveric do 1500, medvedov okrog 50.

Kože te divjačine se izvozijo večjidel preko Soluna v inozemstvo. Najbolj se zanimajo zanje Amerika, Francija, An-

gleška, Nemčija in Avstrija. — Velimir N. Nikašinović, Snežnik.

Kaj pišejo lovska glasila o lovskih zakonih. V štev. 1/2 v Beogradu izhajajočega »Lovca«, ki se nazivlje »Organom saveznih lovskih udruženj v kraljevini SHS«, objavlja »Društvo lovaca u okrugu Sarajevskom«, da je ministrski osnutek zakona o lovu neka sredina med njihovim, dosedanjim svobodnim lovom in med zakupnimi lovišči, kakor obstojajo na Hrvatskem in v Sloveniji, kjer se je lovstvo dvignilo na posebno višino. Mnenja je, da bi zakupni sistem pri bosanskih lovcih izzval velik odpor, ne glede na to, da bi bil v Bosni in Hercegovini tudi neizvedljiv. Drugi kraji, druge prilike — pravi to društvo.

Na občem zboru »Hrvatskega društva za gojenje lova i ribarstva« je odposlanec »Saveza lovačkih društava za Vojvodinu« imel daljši nagovor, v katerem je med drugim omenjal, da je v Vojvodini bil pred prevratom zakupni lovski sistem, ki je zanj še danes večina lovcev, dočim se nekateri nagibljejo k svobodnemu lovu. Savez, ki ga zastopa, stoji na principu zakupa, a za bazo bodočemu lovskemu zakonu je vzeti dosedanje zakone poedinih naših pokrajin in moderne in praktične zakone drugih kulturnih držav. Zahteva, da se skliče enketa, sestavljena iz delegatov vseh lovskih organizacij in strokovnjakov iz vse države; pri sklepanju bi se imela manjšina podvreči večini. Zaradi tega meni, da je treba združiti vsa lovska društva v en sam centralni »savez«, v katerem bi bili vsi lovci paritetno zastopani po delegatih, kateri bi branili obče lovske interese svoje organizacije.

Obči zbor je sprejel posebno resolucijo, ki se zavzema 1. za zakupni lovski sistem, ker vodi regalni sistem do upropaščenja lova in bi bil na škodo posestnikom in občinam, 2. da se zaslišijo predstavniki lovskih organizacij iz vse države glede novega lovskega zakona, in 3. pozdravlja akcijo »Saveza lovačkih društava za Vojvodinu« v pogledu čim čvrstejšega organiziranja lovcev. Ing. A. Š.

Predavanje S. L. D. Dne 26. aprila t. l. je predaval društveni blagajnik g. Iv. Zupan v Starem trgu pri Rakeku o povzdigi lova in o delovanju S. L. D. od početka do letošnjega obč. zbora.

Predavanje, ki se je vršilo ob priliki občega zbora »Lovskega društva v Starem trgu«, je bilo dobro obiskano. Sklenilo se je v bodoče vabiti na lov le organizirane lovce oziroma le člane S. L. D.

Za tiskovni sklad so darovali: g. A. Krapec, Dol. Lendava, 14 Din; »Lovsko društvo« v Starem trgu pri Rakeku 115 Din.

Za Zeleni križ so darovali: Povodom sestanka lovskih tovarišev na družabnem večeru dne 25. aprila 1924 v restavraciji g. Pavla Dostala v Ptuju, po prizadevanju novega nimroda gosp. Alojzija Brenčiča, trgovca in posest. v Ptuju, sledeči gospodje: Bremec Pavle, Lenart Franc po 20 Din; Alojzij Brenčič, Pavle Dostal, Hinko Kreft, Franc Korže, Franc Fischer, Anton Brenčič in Milko Senčar po 10 Din, skupaj 110 Din. — Josip Turk v Celju je daroval 25 Din.

Ribarska mreža.

Zakupnikom in posestnikom revirjev. Ribarski odbor je na to računal, da bo s finančnim zakonom za l. 1924 zvišana taksa za ribarske knjižice primerno stanju današnje valute. Ministrstvo je že obvestilo pokrajinsko upravo, da je dotični člen uvrščen v finančni zakon. Ko pa je zagledal finančni zakon dne 1. aprila 1924 luč sveta, ni bilo v njem člena o zvišanju takse za ribarske knjižice. Na kak način oziroma po čigavi pomoti je izostal dotični člen, nam ni znano, nima pa tudi smisla o tem danes razpravljati. Računati moramo namreč z bridko resnico, da letos ribarski odbor ne bo mogel izhajati z

dohodki, ker ima že sedaj več tisoč kron dolga.

Zato se obračamo na vse zakupnike in posestnike ribolovov, naj priskočijo to leto odboru na pomoč z darovi. Ako da vsak 100 dinarjev, bo mogel odbor dobro izhajati. Kdor pa noče nič darovati, naj priskrbi odboru vsaj nekaj prostovoljnih prispevkov za ribolovne licence. Nikdo naj ne lovi to leto zastonj, vsak zakupnik naj da to leto dovoljenje za ribolov le proti plačilu prostovoljnega prispevka v znesku 100 Din v korist ribarskemu odboru.

Lani se je nabralo prostovoljnih prispevkov preko 9000 Din, letos pa niti ena tretjina tega zneska.

Obči zbor Ribarskega društva v Celju je bil dne 26. aprila t. l. v hotelu »Balkanu« v Celju. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik dr. Ljudevit Brence, sodnik uprav. sodišča, podpredsednik Vladimir Lipold, višji rudarski svetnik, tajnik Polde Mejavšek, blagajnik Anton Zorko, nadzornik voda Fran Tramšek, odborniki: Ivan Cajnko, načelnik postaje na Polzeli, Fran Kokalj, višji revident v Rimskih Toplicah, Alojzij Rihteršič, okrajni gozdar v p. v Celju, dr. Fran Roš, odvetnik in župan v Laškem, Dušan Zanger, trgovec v Celju in Anton Zdolšek, učitelj v Štorah.

Letna članarina znaša 30 Din, kakor dosedaj, tudi cene za ribolovnice ostanejo dosedanje.

Društvo ima pod Pečevnikom lepo urejeno vališče, kjer se vali 17.000 sulčjih iker. Postrvjih iker društvo letos ni moglo dobiti.

Sulčji zarod. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani dobi okrog 20. maja t. l. 10.000 komadov sulčjega zaroda. Reflektanti naj nemudoma javijo, koliko zaroda žele. Cena bo najbrž nižja od lanske. Zaračunamo le režijsko ceno, ki nam danes še ni znana.

Ameriški somič. V prvi številki »Posavskega Lovca«, ki izhaja v Novi Gradiški, opisuje urednik pod naslovom »Bodljikavi somič« ribo, ki jo prinašajo tamošnji ribiči na trg. Po opisu sodeč, gre za ameriškega somiča (amiurus nebulosus Raf.). Opis pa je očividno v toliko netočen, da nima ribica 6 tipalnic, nego osem (štiri daljše in štiri krajše).

Ameriški somič živi v mirnih vodah Združenih držav Amerike. Leta 1885 so ga prenesli v Evropo in ga goje v ribnikih in akvarijih. Zraste do 45 cm in se drsti spomladi. Posebnost te ribe je, da ima tolščenko, ki jo imajo pri nas le salmonidi. Hrbtna plavut in prsni plavuti imajo po eno ostro in trdo bodico. Meso te ribe je oranžaste barve, nekoliko sladko in okusno.

V Jugoslaviji goji to ribo g. Zwilling v svojih ribnikih v Zdenčini pri Zagrebu. Prodajajo jo tudi na ljubljanskem trgu.

Ako so jo pri Novi Gradiški ulovili v Savi, je prišla tjakaj očividno iz teh ribnikov. Dr. M.

Redka riba v Ljubljanici. V Vevčah je ulovil gospod Škrem ribico, ki je v naših vodah precej redka. Podobna je smuču, je pa bolj podolgovata. Zove se latinsko aspro streber. H. Freyer jo imenuje »hlepivec, upiravec«. — Pri tej priliki pozivamo vse ribiče, naj pošljejo ozroma prineso ribe, ki so redke in nepoznane, Slovenskemu ribarskemu društvu, da jih odda v muzej. Dr. M.

Jez na Fužinah. Delniška družba združenih papirnic v Vevčah je zgradila v Ljubljanici pri Fužinah nov jez, ki zabranjuje vso selitev rib izpod jezu nad jez. Družba se je zavezala svoj čas, da napravi ribjo stezo. Sedaj pa se čuje, da se hoče družba odkupiti od te dolžnosti na ta način, da bi vlagala letno sulčje ali postrvje mladice v Ljubljanici pod jezom in nad njim. Taka ponudba je z ribarskega stališča nesprejemljiva. Tak aranžman je pod gotovimi okolnostmi mogoč v malih postrvjih potokih, ne pa v večjih rekah, kjer žive raznovrstne ribe. Ljubljanica je sulčja voda. Nikakor ne zadostuje vlagati sulcev, treba jim je dati tudi hrane. Hrana so jim različne bele ribe,

ki jih pa ni mogoče vlagati. Tem se mora omogočiti selitev edinole po ribji stezi.

Ribja lov v Jadranskem morju in naša prehrana. »Narodni dnevnik« z dne 8. aprila 1924, štev. 84, opozarja na važnost morske ribolovi glede na prehrano naše domovine kot pomorske države.

Vprašanje pošiljanja svežih morskih rib v notranjost države bo mogoče rešiti šele tedaj, ko se izvrši organizacija morske ribolovi in ko se zboljšajo in urede transportne zveze. Ribja lov na morju se bo razvila šele tedaj, ko bomo imeli zgrajenih dovolj železniških prog iz morskih središč v notranjost države in ko bo na njih urejen promet specialnih vagonov za prevažanje svežih rib. S tem bo tudi pomagano prebivalstvu, ki bo v stanu, uživati tečno in ceno hrano.

Morska obal, dolga več kilometrov, je za našo kraljevino neprecenljive važnosti, ki se je danes še ne zavedamo. Trajalo bo še mnogo časa, preden bo mogoče dvigniti in izkoriščati zaklade našega morja.

Prehrana z morskimi ribami bo izborno sredstvo za pobijanje draginje in bo dalo zaslužka siromašnemu prebivalstvu kršne obali. Kemična raziskovanja so pokazala, da je ribja hrana tečna in da ne zaostaja glede hranilnih snovi za drugim mesom. Ribje meso, zlasti kuhano, je lahko prebavljivo.

Treba bo seveda propagande, da se prehrana z morskimi ribami udomači. Nuditi je treba prodajanju morskih rib vse ugodnosti, osobito olajšave pri prevozu. Predvsem je treba znižati prevozne železniške tarife. S tem bo omogočeno, da bodo mogle morske ribe uspešno konkurirati z drugo hrano.

Da se uredi morsko ribarstvo, je treba tudi zakonodajnih priprav. Načrt edinstvenega zakona o ribarstvu leži že dve leti v arhivih ministrstva poljeprivrede in voda. Čas bi že bil, spraviti ga pred skupščino, da ga uzakoni. Šele potem bo mogoče začeti z organizacijo morske ribolovi in z racionelnim izkoriščanjem naših morskih zakladov.

Kako uspevajo šarenke. Šarenke (trutta iridea) so ješče ribe in rastejo v hranovitih vodah zelo naglo. »Allgemeine Fischereizeitung« (št. 7) poroča, da so vložili oktobra 1922 v nekem potoku na Bavarskem nekaj sto 7 do 10 cm dolgih šarenk. Poleti 1923, torej po preteku enega leta, so tehtale posamezne izmed njih že pol kilograma. Šarenka prenaša toplejšo vodo in se dá uspešno gojiti v ribnikih. Dr. M.

Kako vežemo piškurnik. Pozivno na notico v zadnji številki »Lovca«, kako vežemo piškurnik za sulčjo lov, si usojam navesti sledečo »svojo metodo«, in sem prepričan, da ustreza moj piškurnik vsem zahtevam lovi, saj sem imel ž njim najlepše uspehe, tudi preteklo sezono. Rad razkrijem svojo metodo in želim vsem, ki jo bodo uporabljali, najlepšega uspeha.

Za izdelavo piškurnika uporabljam medeno verižico in dva trojčka. Na prvi trojček pritrdim 6 členov, na drugega pa 1 člen gori imenovane verižice, in jo prevlečem s transparentno gumijevo cevjo, kakor jo uporabljamo za otročje mlečne sesalke. Ta dva dela zvežem z vrvico, in sicer tako, da tvori vrvica 4 cm dolgo zanko. Nato vzamem 4 naravne piškurje, ki jih zvežem z domačim sukancem, tako da nastane med glavicami te skupine odprtina 1 mm v premeru. Te naravne piškurje pritrdim na gori omenjena umetna dva piškurja, pokrijem celo skupino s svinčeno kapico — in piškurnik je gotov. Po končanem ribolovu odstranim naravne piškurje, in jih dam za nadaljnjo uporabo v špirit.

Preteklo sezono sem vlovil 6 sulcev, prvega na Heintzovo blestilko, in sicer že 12. sept. 1923, vse nadaljnje pa na svoj piškurnik. Tehtali so po 6 kg, najlepši pa, ki sem ga vlovil 27. jan. 1923, je tehtal 17 kg in meril 1 m 20 cm.

Dne 16. dec. okoli 8. ure zjutraj sem šel k Dravi in na prostoru, kjer nisem

prej nikoli ugotovil sulca, mi je sulec-velikan zgrabil tik brega za Heintzovo blestilko, ali žal ni obvisel. Nisem ga hotel dalje vznemirjati, ampak šel sem domov z namenom, da poskusim čez nekaj ur srečo s piškurnikom.

Opozoril sem svojega sportnega tovariša g. Körner-ja, brivskega mojstra v Ptuju, na sulca in ga vzpodbudil, da sva šla skupno na lice mesta, opremljena s piškurnikom. Na mestu, kjer mi je prvič zagrabil sulec, sem dal gosp. Körnerju prednost, naj vrže v smer, katero sem mu določil; in res, ravno na prostoru, kjer je poprej zagrabil meni, je prijel tudi njemu in trdno obvisel. Ker pa je tov. Körner (sicer prvovrsten strokovnjak) preveč vlekel, utrgala se mu je vrvica in sulec je bil isti dan za naju — izgubljen.

Šest dni pozneje pa je isti sulec Körnerju (jaz sem bil isti dan iz Ptuja odsoten), ponovno zgrabil za piškurnik, in ga je po tričetrturnem »drilu« srečno spravil na suho.

Posamezni tovariši društva štajerskih ribičev »Dravska dolina« v Mariboru so dvomili, da bi bil to isti sulec, ki se mu je bil šest dni poprej odtrgal, češ, isti ne zgrabi več, ali nama je bil dokaz trojček z medeno verižico, ki jo uporablja razen mene samo še g. Körner.

Herman Canjko, Ptuj.

Ribarski muzej na Dunaju. Na Dunaju so ustanovili muzej za lov in ribarstvo. V muzeju bodo zbrali vse, kar se tiče lova in ribarstva. Tak lasten muzej bi rabili tudi mi, seveda je treba k temu lastnega poslopja ali vsaj lastnega poslopja ali vsaj lastnih prostorov.

Mehurčki pri ponirajočih ptičah prihajajo, kakor je ugotovil dr. Oton Heinroth pri ptičah, ki se potapljajo v akvarijih, iz perja, ne kakor se je dozdaj domnevalo iz zadnice ali iz kljuna. Tako se je dognalo, da ima divji racman v svojem perju kake ¾ l zraka. (Journal für Ornithologie 1923, str. 166.)

Ščuka z dežnikom. Zagrebški »Ribarski Vjesnik« prinaša veselo dogodbico o zagrebškem udičarju in ščuki. Ribič po poklicu je pred kratkim vlovil v mrežo ščuko, privezano na povsem nov dežnik. Seveda se ni mogel načuditi, kako je prišla riba do dežnika; no, stvar se je kmalu razjasnila. Nekaj dni poprej je ujel v bližini neki trnkar ščuko, ki je ribo privezal na vrvico in jo spustil privezano v vodo, da bi mu ostala živa. Ker ni imel vrvice kam privezati, je zapičil dežnik na obrežju, nanj pa pritrdil vrvico s ščuko. Trnkar je trnkaril dalje, ščuka, nevajena jetništva pa je vlekla po vrvici sem in tja, dokler se dežnik ni prevrgel in splaval z ribo vred po vodi. Ščuka je plavala z dežnikom vred nekaj dni po vodi, dokler se ni zapletla s svojim priveskom v mrežo.

Konserviranje čevljev. »Österreich. Fischereizeitung«, štev. 5—6, priporoča konserviranje sportnih čevljev s ricinovim oljem. Ako jih mažemo s tem oljem, ne propuščajo mokrote. Podplate pa namažimo z vročim lanenim oljem, nakar jih temeljito posušimo.

VELIKI PETEK 1924.*

Sveti Peter
pošlje veter,
rib loviti ne pusti.
Njega krivda,
ki naliv da,
rib vloviti možno ni. —

Močnik mlečni,
zdravi, tečni,
kislo zelje in fižol;

poleg vinca
sladka pinca,
potolaž' želodčno bôl. —

Postna juha
in prikuha
brez ocvirkov, brez mastí —
vse je v vodi,
vse v zablodi,
se pretvarja v polžjo kri...

Višnjan

* Napev Hajdrihove: »Luna sije...«

RAZGLASI.

Dražba lova. Dne 26. junija t. l. ob pol 10 dop. se bo oddal na uradnem dnevu v Škofji Loki v zakup lov krajevne občine Škofja Loka na javni dražbi za dobo od 1. avgusta 1924 do 31. maja 1929. Zakupne in dražbene pogoje lahko vpogleda vsakdo pri okr. glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

Lov krajevne občine Zminec se odda v zakup na javni dražbi na uradnem dnevu v Škofji Loki dne 26. junija t. l. ob 9 dop. za dobo od 1. avgusta 1924 do 31. maja 1929. Zakupne in dražbene pogoje lahko vpogleda vsakdo pri okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

MALI OGLASI.

Upravno mesto išče absolvent šumarske srednje šole z daljšo prakso in z dosluženim vojaškim rokom, v gozdnem gospodarstvu. Ponudbe na uredništvo »Lovca«.

Lovca iščem, ki bi bil tudi dober ribič. Prednost ima, kdor je obenem vešč gozdarskih del ter se razume na nakup stoječega lesa. Ponudbe z navedbo izpričeval na uredništvo »Lovca« pod imenom »lovec«.

Iščem službo za logarja v Sloveniji. Ponudbe sprejema uredništvo »Lovca«.

Prodajo se: 1 izučen bavarski gorski barvar (Schweisshund) in 2 mala jazbečarja z rodovnikom. Cena po dogovoru. Naslov pove uredništvo.

Nemški kratkodlaki pes, temnorjav, 8 mesecev star, z dobro sobno dresuro po Oberländerju s prvovrstnimi lastnostmi, sposoben za pričetek dresure na prostem, se radi pomanjkanja časa in nizkega lova za 2.000 Din proda. — Ogled pri Ivanu Havlas-u, premogovnik, Poljčane.

Izborno dvocevko prodam; zapora med petelini. Za eno kopito dva para cevi: prvi par damaščan. kal. 16, drugi par risanica, desna cev kal. 16, leva krogla 7. Za risanico snemljiv daljnogled s križem. - Julij Mayer, nadučitelj, Zg. Tuhinj, p. Šmartno v Tuh.

Braka, eno leto starega, rjavosivkaste barve, prodam za 1000 Din. Že jeseni je kazal veliko veselje na zajca in lisico. Zamenjam tudi za dobrega jamarja. - Janez Gartner, Jamnik št. 10 (nad Kropo).

Iščem dva lovca, vešča tudi nekoliko lesne stroke. Prednost imajo samci ali oženjeni brez otrok. - Ponudbe pod šifro »Bled« na uredništvo »Lovca«.

Prodam 3 puške petelinke kal. 16 in 1 risanico. Poizve se: Dunajska cesta št. 5, I. nadstropje.

Prodam 2 lovski puški dvocevki, brezpetelinki, ena kal. 12, druga kal. 16, obe v jako dobrem stanju. Naslov: Kocjan, Ljubljana, Kmetska posojilnica.

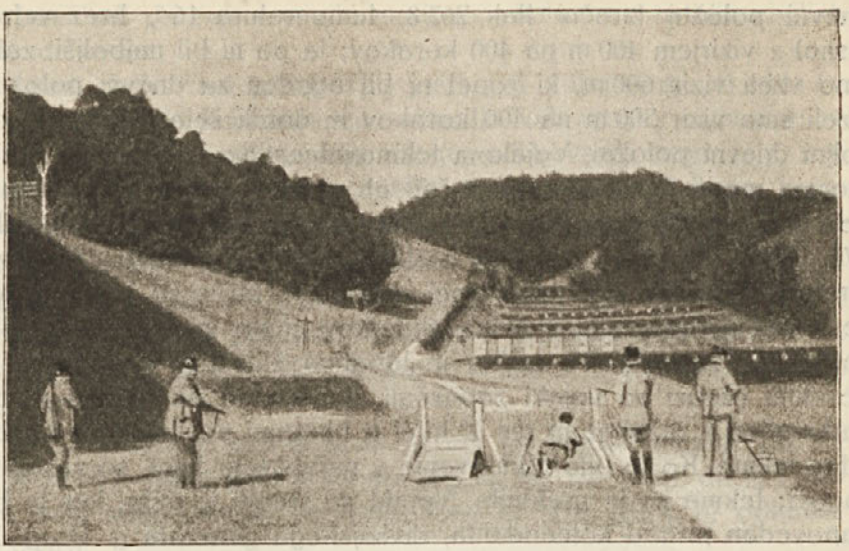
Zgubila se je lovska psica braka, resasta Istrijanka, popolnoma bela, izvzemši rumenkasta ušesa, s košatim repom in dolgo dlako, 1 leto stara, ki je pravkar mladiče oddojila. Imela ni nobenga ovratnika, pač pa vrvico okrog vratu. Pogrešam jo od srede 7. maja t. l. Pošten najditelj, ali komur je kaj o tej psici znano, naj to sporoči proti primerni nagradi lastniku psice na naslov: Viktor Meden, veletrgovec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 1.

IZ BLAGAJNIKOVE MAPE.

Pravila »Lovske zadruge« v Ljubljani, r. z. z o. z., koje namen je posredovanje pri nakupu in prodaji kožuhovine, divjačine in lovskih potrebščin sploh, je trgovsko sodišče odobrilo.

Čisti donos »Družabnega večera« S. L. D., ki je bil dne 5. aprila t. l., znaša 1311 Din 25 p —, ki je namenjen za »Lovski dom«.

Brez navedbe namena so poslali po Din 100.— gg. Miha Bohinc, Zapoge, p. Smlednik, Fr. Černečič, Kostanjevica 10. Dol., in graščina Ormož.

Juvančič Zvonko:

Letošnje tekmovalno streljanje.

Dne 15. junija se je vršilo na ljubljanskem vojaškem strelišču tretje tekmovalno streljanje S. L. D. Zanimanje za tekmo je bilo vsestransko in je tekma prav dobro uspela. V prvi vrsti se je za uspeh zahvaliti pokrovitelju, šarmantnemu komandantu dravske divizijske oblasti, generalu g. Drag. Z. Stojanoviću, ki nam je radevolje dal na razpolago strelišče in moštvo ter nas tudi v vseh drugih ozirih najkrepkeje podpiral. Istotako gre hvala kapetanu 40. pp. »Triglavskega« gosp. Milivojeviću, ki je pri vseh prilikah radevolje sodeloval, vodil vojaško tekmo ter s tem pripomogel, da je vojaška tekma izvrstno uspela.

Že zjutraj pred osmo uro je bilo na strelišču veselo vrvenje. Vojaški razsodniki so postavljali straže, vojaki so nosili tarče in druge potrebščine za tekmo na svoja mesta, člani S. L. D. pa so še opravljali poslednja pripravljalna dela pri tarčah.

Ob pol devetih so prikorakali v strnjenih vrstah na strelišče vojaki-tekmovalci 40. pp. »Triglavskega«, aeroeskadrile, topničarji in drugi. Kratke zapovedi poveljnikov in že je pričelo porazdeljevanje posameznih vojakov na odkazana stojišča. Mirno, brez vsakega razburjenja, so vojaki zasedli odkazane jim prostore, veselje se jim je bralo na obrazu in z veliko pozornostjo so poslušali navodila svojih starešin častnikov. Ob 8. uri 40 min. je bil ustreljen

dnevni položaj (zračni tlak 763·8, temperatura 16°, brez vetra, jasno) z vizirjem 400 m na 400 korakov; ta pa ni bil najboljši, zato smo vzeli vizir 600 m, ki zopet ni bil ugoden za dnevni položaj. Vzeli smo vizir 500 m na 400 korakov in dobili šele približno povoljni dnevni položaj. Vojakom tekmovalcem se je razložilo, kam morajo meriti, in se je nato točno ob devetih začela vojaška tekma na 400 korakov v 20 krožno tarčo. Tekmovalcev je bilo 171. Prvi so začeli streljati častniki, nato pa moštvo. Strel za strelom je padal, signalni zvonci so zvonili, tarče so izginjale ter se zopet prikazovale, številke zadetkov, male in še več velikih, so kazale zadetke. Le redko je lopatica žalostno odmahala. Z veselimi obrazi so vojaki zapuščali stojišča, ta ali oni pa ni bil zadovoljen z rezultatom ter je hitel k blagajni po listek za ponovitev tekme. Ko je bilo tekmovanje v najboljšem teku, so zatrobili rogovi; tekma se je prekinila. Vojaki so stopili v vrste, ker je bil napovedan prihod komandanta, divizijskega generala g. Drag. Z. Stojanovića.

Poleg gospoda generala-pokrovitelja so se zbrali še sledeči dostojanstveniki:

Veliki župan ljubljanske oblasti, g. dr. Viljko Baltič, zastopniki diplomatskega zbora, gerent stolnega mesta Ljubljane dr. Viljem Krejči, dvorni svetnik ing. Josip Rustia i. dr.

Po vojaškem raportu je predsednik S. L. D. dr. Ivan Lovrenčič častne goste pozdravil s sledečimi besedami:

»Slavna gospoda!

Tekmovalno streljanje, ki se vrši danes, je že tretja tekma naših strelcev. Kakor častno sta potekli prvi dve, enako uspešno naj poteče tudi današnja. Da se bo to zgodilo, jamčijo strnjene vrste naših junakov-vojakov, naših bistrookih lovcev in ne v zadnji meri visoko pokroviteljstvo.

Zato naj mi bo dovoljeno, da pozdravim ob otvoritvi v prvi vrsti komandanta drav. div. oblasti g. generala Stojanovića. Kdor ljubi svojo domovino — ta je vojak, pa naj nosi vojaško ali civilno odelo. Gosp. general, bodite uverjeni, da v slučaju potrebe smo tudi mi lovci — vaši redovi. Zato nam je i čast i radost, da ste prevzeli pokroviteljstvo nad našo prireditvijo, za kar se Vam kot predsednik društva najiskreneje zahvaljujem.

Izredno odlikovanje, ki ga nam posvedoča diplomatski zbor, ki se je danes tukaj zbral, daje naši prireditvi še posebno slovesno lice, zato naj sprejme naš presrčni lovski pozdrav! Strelski

sport se tudi pri nas v visoki meri goji, kakor po ostalih civiliziranih državah.

Imam dalje čast pozdraviti gosp. vel. župana dr. Baltiča kot najvišjega funkcionarja civ. oblasti. Tudi njegov prihod je za nas lovce veliko odlikovanje. Tega odlikovanja smo tem bolj veseli, ker vemo, da je gosp. veliki župan sam vnet lovec in bo gotovo vselej zastavil svojo vplivno besedo za prospeh lovstva.

Pozdravljam tudi šumarsko direkcijo, ki je tu zastopana po svojih dveh predstavnikih. Kakor pri vsaki priliki, je direkcija tudi za to prireditev pokazala dejansko naklonjenost do društva. Jaz pa ne zamudim prilike in ji zopet in ponovno izrekam svojo zahvalo.

Počastil nas je tudi gospod gerent ljubljanske mestne občine dr. Krejči. Drag nam je njegov obisk, ker bo videl, da je Ljubljana tudi nam lovcem centrala, kjer se vse zbira in odkoder vse izvira.

Končno se moram imenom društva zahvaliti vsem, ki so delali priprave za današnje tekmovanje, osobito našemu strelskemu mojstru kap. Juvančiču.

Gospoda, vabim Vas, da se udeležite tekme kot strelci ali vsaj kot naklonjeni gledalci in Vam vsem skupaj kličem: Lovski pozdrav!«

Na dano znamenje so vojaki zopet zasedli svoje prostore in streljanje se je nadaljevalo. Dasiravno sta bili razsvetljava kakor tudi dnevni položaj skrajno neugodni in so vojaki imeli nove puške, katerih še niso poznali do dobra, so bili vendar uspehi nad vse pričakovanje dobri. Povprečno je vsak vojak oddal pet strelov v 30 sekundah, kar je gotovo prav ugoden rezultat, saj se običajno računa eno minuto za oddajo dobro merjenega strela. Na vsak način se je pri tej tekmi pokazalo, da so naši vojaki dobro izvežbani in smo nanje lahko ponosni. Uspehi so bili sledeči:

prvo darilo, častno priznanico vojaškega mojstrskega strelca Slovenije je prejel podnarednik 12/40 Milan Alagić s 1150 točkami;
drugo darilo kaplar 8/40 Ladislav Kolrus s 1090 točkami;
tretje darilo podnarednik 8/40 Nikodij Petrović s 1040 točkami;
četrto darilo podnared. 10/40 Andrija Šebetić s 1010 točkami;
peto darilo redov 6/40 Stanoje Nikolić z 860 točkami;
šesto darilo poručnik aeroeskadrile, Petar Petrović z 860 točkami;
sedmo darilo g. Ivan Javornik z 820 točkami;
osmo darilo narednik-vodnik 8/40 Ivan Kuhar z 810 točkami;

deveto darilo redov 12/40 Sreto Draganić z 810 točkami;
deseto darilo g. Milan Sterlekar s 740 točkami;
enajsto darilo narednik int. slag. Dominik Karavanja s 720 točkami;
dvanajsto darilo narednik 7/40 Joško Grubič s 700 točkami.

Ob desetih se je začela tekma na bežečega jelena in na divjega lovca.

Bežeči jelen na 100 m; na progi, dolgi 23 m, 4 sek. viden. Pri tej tekmi je bilo 55 tekmovalcev. Borba je bila težka, pa tudi pogoji niso bili lahki. Streljalo se je veliko boljše, kakor lani; krasno prvo in drugo darilo je tekmovalce še bolj bodrilo k streljanju. Vedno novi tekmovalci so prihajali in vsak je skušal svo-

jega prednika izpodriniti. Tekma je trajala od 10. do 12. ure in 15 minut. Darilo sta dobila, in sicer:

prvo darilo g. Gallé Karl s 900 točkami;
drugo darilo g. Potokar Adolf s 700 točkami.

Po 700 točk so dosegli tudi gg.: Alfonz Praunseis, Joško Piškur, Anton Schuster; žreb pa je odločil, da je dobil darilo g. Potokar.

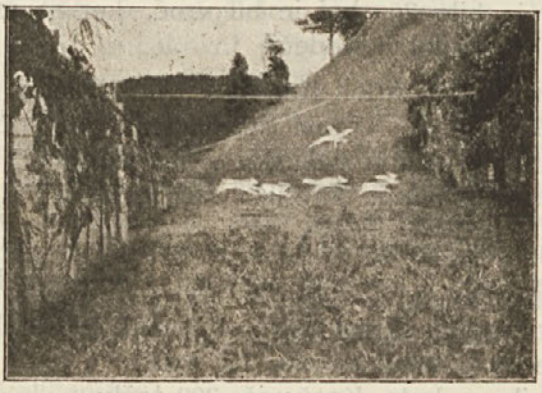
Divji lovec na 60 m. Tekmovalcev je bilo 30. Pogoji isti, kakor lani. Streljalo se je prav dobro. Darila so dobili sledeči tekmeci:

prvo darilo g. dr. Ernst Görey (Osijek), 1250 točk;
drugo darilo g. Milan Sterlekar, 1020 točk;
tretje darilo g. Adolf Potokar, 820 točk;
četrto darilo g. Karl Gallé, 810 točk;
peto darilo g. Josip Hočevar, 810 točk.

Žreb je odločil, kdo dobi četrto in peto darilo.

Popoldansko streljanje je privabilo mnogo lovcev in še več gledalcev na strelišče, ker se je bliskovito raznesla vest, da posetita strelišče Nj. Veličanstvi kralj Aleksander in kraljica Marija. Točno ob 14. uri se je začela tekma na lovsko tarčo, na srnjaka, na tarčo ostrostrelcev in na bežečega zajca. Dnevni položaj ni bil ugoden (ob 14 je bil zračni tlak 762·5, temperatura 22, začetkoma solnce in zelo soparno, od 16. ure naprej se je pripravljalo k nevihti). Udeležba je bila veliko večja nego lanska, iz česar je sklepati, da so naši lovci in strelci pričeli uvidevati važnost streljanja.

Lovsko streljanje na 100 m. 56 tekmovalcev. Streljalo se je od 14. do 19. ure. Letošnja tarča je imela 20 krogov,

iz katerega vzroka so tudi letošnji uspehi veliko večji od lanskih, kar se tiče števila točk. Vobče se je prav dobro streljalo in se je videlo, da so se strelci precej urili v streljanju. Darila so pripadla sledečim:

prvo darilo g. dr. Ernstu Görey (Osijek), 1540 točk;
drugo darilo g. Josipu Gorupu, 1480 točk;
tretje darilo g. Josipu Hočevarju, 1380 točk;
četrto darilo g. Andreju Maurerju, Zagreb, 1150 točk;
peto darilo g. Karlu Gallétu, 1100 točk.

Srnjak na 100 m. Tu je šlo za čast mojstrskega lovskega strelca Slovenije in za prehodno darilo S. L. D. Tekmovalcev je bilo 90. Ta tekma je bila najbolj obiskana ter se je tekmovalo od 14. do 19. ure 30 min. Najboljši strelci naše države so tu tekmovali. Boj je bil hud in nikdo ni hotel popustiti. Streljalo se je tako izborno, kakor še nikdar pri nas. Zato pa se je končno kar enajst strelcev borilo za prvenstvo. Zadnji strelec, kpt. Knežević (artile-

rijski puk) je tako izborno streljal, da smo mislili, da odnese darilo; toda imel je pri predzadnjem strelu smolo; zato je odstopil od tekme in je bilo končno prisojeno prehodno darilo in čast mojstrskega strelca g. Josipu Gorupu, ki je dosegel 800 točk.

Isto število točk je dosegel tudi g. dr. Ernst Görey iz Osijeka, katerega predzadnji strel pa je bil slabši od Gorupovega. Izvrstno so streljali še sledeči gospodje, katerim je le par točk manjkalo, to so gg.: Plemelj, Godnov, Lombar, Goršič, kptn. Kneževič, kptn. Pogačnik, pobočnik Nj. V. kralja, Primožič, Javornik in Maurer.

Poleg Slov. lovskega društva je postavilo tudi Društvo ostrostrelcev ljubljanskega glavnega strelišča, ustanovljeno l 1562, dve 12 krožni tarči. Na prvo tarčo so streljali samo člani društva, in sicer s težkimi, špecialimi puškami ostrostrelcev. Tekmovalcev je bilo 26, boj je bil vroč, ker se je prav dobro streljalo. Darila so dobili sledeči:

prvo darilo g. dr. Adolf Kaiser s 370 točkami;
drugo darilo g. dr. Avgust Schweiger s 310 točkami;
tretje darilo g. Anton Schuster s 300 točkami;
četrto darilo g. Franc Sevčik s 300 točkami.

Pri drugi tarči za nečlane je bilo 38 tekmovalcev. Streljalo se je na tarčo z lovskimi puškami. Darila so dobili sledeči:

prvo darilo g. dr. Ernst Görey (Osijek), 390 točk;
drugo darilo g. Josip Gorup, 310 točk;
tretje darilo g. kptn. Kneževič, 290 točk;
četrto darilo g. Milan Sterlekar, 270 točk.

Pogon na zajce, razdalja 20—35 m, tekmovalcev 56. To streljanje je nudilo gledalcem, kakor tudi strelcem največjo zabavo. Ko je bil strelec pripravljen na strel, je moral paziti na dve gozdni preseki, kjer se je imela pokazati divjačina. Streljati je smel samo na zajca, druga divjačina je imela ta dan lovopust. Pri tej tekmi se je pokazala strelčeva spretnost v hitrem naslonu in streljanju. Poleg tega pa je moral še brzo odločiti, ali naj strelja ali ne, ker so poleg zajcev v hitrem teku prihajali črez obe preseki tudi psi, lisice in fazani. Neprevidnost je marsikaterega strelca privedla do prenagljenega strela na psa, lisico ali fazana, kar je zbudilo med gledalci veliko veselja, posebno če je strelec imel smolo ter je zadel mesto zajca štirinogega lovskega tovariša — psa. Neprevidni strelec je moral za takšen zadetek plačati globo. To streljanje, ki je bilo popolnoma novo in našim strelcem skoro nepoznano, ni imelo posebnih uspehov. Upamo pa, da bodo drugo leto uspehi boljši. Darila so dobili:

prvo darilo g. Franc Bizjak s 700 točkami;
drugo darilo g. dr. Friderik Luckmann s 500 točkami;
tretje darilo g. Mihael Primožič z 200 točkami;
četrto darilo g. Lenart Zupan z 200 točkami;
peto darilo g. Franc Ilesič z 200 točkami.

Vrstni red je pri zadnjih treh tekmecih odločil žreb.

Mladinske tekme na 25 m letos ni bilo zato, ker se bo ta tekma vršila letos po vsej kraljevini v času od 1. avgusta do 15. septembra.

Letošnje tekme se je udeležilo vsega skupaj 522 tekmovalcev, tedaj 79 tekmovalcev več kakor lani.

Ob 17. uri so zatrobili rogovi in streljanje je bilo prekinjeno. Po vsem strelišču je zašuštelo: Dvor prihaja. Vse je hitelo k vhodu strelišča, pričakovat Najvišjih poseteljev. Ob 17·15 se pripelje dvorni avtomobil in Nj. Vel. kralj in kraljica sta izstopila. Iz vseh grl lovcev, strelcev vojakov in drugih navzočih je zadonel krepak »Zdravo, živela naš kralj in kraljica!« Veličanstvi sta nato stopili na strelišče. Kot prvi jih je pozdravil veliki župan dr. Baltić, nato gerent mestne občine ljubljanske dr. Krejči, za njim minister n. r. dr. Žerjav.

Ko se je kralj približal lovcem, je predsednik dr. Lovrenčič v imenu S. L. D. pozdravil Nj. Veličanstvi takole:

»Vaši Veličanstvi!

Iskren, četudi kratek bo moj strelski pozdrav, kratek, kakor je kratek puške pok, ki se danes razlega tu okrog.

Ali jak je ta pok, jak, kakor je jaka naša vernost in udanost do Vašega Veličanstva, jaka naša zvestoba do — groba.

Tudi mi lovci in strelci se zavedamo poslanstva narodne himne, ki pravi:

»Za blagor očetnjave
naj puška govori!«

Ne želimo, da bi skoro govorila, ali kadar bo govorila, bo — kosila.

Naše svinčenke ne zgreše, o tem se Vaše Veličanstvo lahko danes prepriča.

Tovariši lovci! Tovariši strelci! Naš vrhovni lovec, naš vrhovni strelec stopa danes s svojo vzvišeno gospo soprogo, kraljico Marijo med nas. Pozivam Vas, da jima zaorite trikratni lovski in strelski: živio! živio! živio!«

Nj. Vel. kralj je nato izrazil željo, naj se streljanje nadaljuje, nakar je vse pohitelo na svoja mesta. Kralj si je ogledal vsako posamezno strelsko skupino in si povsod dal pojasniti pogoje streljanja in tudi uspehe pri posameznih tarčah. Razgovarjal se je z mnogimi strelci; med pohodom po strelišču je bil kralju predstavljen tudi načelnik ostrostrelcev g. Jean Schrey. Črez eno uro sta ostali Nj. Veličanstvi na strelišču. Ko sta kralj in kraljica odhajala, so jima lovci in ostalo občinstvo priredili navdušene ovacije.

Po odhodu Nj. Veličanstev kralja in kraljice so bila razdeljena darila in častne priznanice vojaškim tekmecem. Drugo streljanje pa se je nadaljevalo. Po vsakokratnem končanem streljanju so bila razdeljena dotična darila. Ob 19·30 je bilo izročeno prehodno darilo, nato so rogovi naznanili konec tekme.

Mnogo odbornikov, članov S. L. D. in nečlanov je sodelovalo pri pripravi in ob prireditvi streljanja. Vseh navesti, tu ni mogoče. Slovensko lovsko društvo se jim bo primerno, pismeno zahvalilo.

Zahvalno omeniti je tudi, da so nekatere tvrdke in zavodi prispevali z darili v denarju in lepih predmetih. Posebno je pohvaliti tukajšnja puškarja gg. Fr. Ševčika in Fr. Kaiserja za njuno požrtvovalnost. Vseh darovalcev se bo društvo še posebej spomnilo.

Kl. V.:

Lov na divje svinje v Sremu.

Meseca novembra preteklega leta je bilo, ko sem čital v ljubljanskem dnevniku, da vabi Beograjsko lovačko udruženje člane S. L. D. na lov na divje svinje v Morović v Sremu. Mislil sem si takoj, to bo nekaj zame, kajti lovil sem že marsikatero divjačino, divje svinje pa še ne in tedaj se mi nudi prilika, da doživim tudi to in v kraju, kateri mi je še popolnoma neznan. To bo jako zanimivo.

Po kratkem premisleku sem se takoj odločil, da se javim pri g. predsedniku S. L. D. za ta lov. Tam sem zvedel, da se je že nekoliko članov prijavilo, da se pa g. predsednik sam ne more udeležiti tega lova in da bo enega izmed udeležencev poveril z zastopstvom S. L. D. Ta lov je bil namreč namenjen tudi za nekak sestanek med obema društvima za pogovor o obojestranskih interesih. Odrejeno je bilo, da se odpeljemo vsi lovci skupno z vlakom, ki odhaja iz Ljubljane o polnoči. Ko sem se bil zadnji večer pred odhodom v Srem zglasil zopet pri g. predsedniku, da izvem še kaj natančnejšega, isti ni bil navzoč. Povedalo se mi je, da se odpelje nekaj gospodov iz Ljubljane in da vstopi nekdo tudi v Trbovljah. Kdo je poverjen z zastopstvom S. L. D. nisem izvedel. Končno mi je to bilo vseeno; pripravil sem vse, kar rabim za lov in hajd na kolodvor. Bilo je ravno tisti čas, ko so savski valovi poplavljali vsa obrežja savske doline in deževalo je tako, da je bilo misliti, da se pripravlja doba, podobna oni, ko je Noe moral barko graditi. Na kolodvoru sem se oziral na vse strani in gledal, če pride kak privrženec sv. Huberta, a ni bilo nobenega. Bil je že zadnji čas za odhod vlaka, toda nikoder se ne pokaže kak zeleni brat. Premišljal sem že, da bi se tudi jaz vrnil domov, ker sem mislil, vsi so se bili radi slabega vremena in povodnji premislili in samo jaz naj bi bil tako nespameten? A zadnji trenutek je prevladala pri meni lovska strast in vstopil sem v vlak, naj že bo, kar hoče. Upal sem, da vstopi v Trbovljah oni gospod, za katerega sem zvedel, da se pridruži. In res, v Trbovljah vstopi lovec v vlak z velikim nahrbtnikom in z dvema puškama. Šel sem takoj k njemu, da se mu predstavim. Dejal mi je, da se pelje v Srem na lov na divje svinje. Bila sva torej že dva in zadovoljna sva se peljala v nejasno bodočnost.

Že v Zidanem mostu je prenehalo deževati in med nadaljno vožnjo se je nebo popolnoma razjasnilo in toplo jesensko solnce nas je prijazno ogrevalo, kar je v naju vzbujalo upanje v lepe lovske dneve.

Dospevši v postajo Šid, koder sva morala prestopiti v drug vlak, sva imela ¾ ure časa do odhoda vlaka v Morović. Šla sva v bližnjo restavracijo, da se nekoliko okrepčava. Do sedaj sva bila še vedno sama in nisva vedela, ali nas bo v Moroviću kdo pričakoval in kam naj se sploh obrneva. No, sva dejala, v skrajnem slučaju, če se je vse skesalo in če lova sploh ne bo, se pa peljeva s prihodnjim vlakom zopet nazaj. Tako sva govorila, kar se odpro vrata in vstopili so lovci, bili so Beograjčani. Zelo sva se razveselila in vsestransko predstavljanje in pozdravljanje je sledilo. Našel sem tu tudi lovca - tovariša, s katerim sem že lovil v naših domačih gorenjskih hribih.

Nato smo se podali vsi skupaj v vlak in vožnja je bila zelo kratkočasna. V Moroviću so nas pričakovali že z vozmi, da nas popeljejo v vas. Sestali smo se potem vsi v neki restavraciji, se tukaj okrepčali in pogovorili o lovu, kako se bo isti prihodnji dan vršil. Odrejena so bila posameznim skupinam prenočišča v vasi in po kratki skupni zabavi smo se podali k počitku. Za prihodnje jutro je bil določen sestanek ob 6. uri v restavraciji. Tam so bili pripravljeni vozovi, ki so nas odpeljali v lovišče. Vreme je bilo povoljno, a ne tako ugodno, kakor prejšnji dan, kajti nebo se je jelo zopet oblačiti. Vožnja v lovišče je bila zelo zanimiva. Dirjali smo s tamkaj običajnimi vozili skozi obširne hrastove gozde — državne šume. Teren je popolnoma raven. Orientacija v teh gozdih bi bila docela nemogoča, ako bi ne bile napravljene proseke v svrho gozdnega obratovanja in komunikacije. Te proseke so napravljene tako, da tvorijo oddelke v pravih četverokotih. Peljali smo se prav do Save k mali šumarski kočici, koder so nas pričakovali že logarji in iz Bosne došli hajkači (gonjači). Tu smo nekoliko zajutrkovali.

Nato je bil izdan dnevni red. — Lovilo se bo v prvi vrsti na divje svinje in na srnjad. Na lisice in zajce naj se ne strelja, da se ne vznemiri s streljanjem plemenitejše divjačine. Lovcev nas je bilo okoli 30, ki nas je vodil šumarski inženjer. Gonjačev je bilo približno tudi toliko. — Podali smo se vsi nadepolni v šumo ter se premikali jako mirno in previdno. Zastavili smo, ker nas je bilo primeroma malo lovcev za tak lov, samo en oddelek. Stojišča so bila izborna. Jaz sem stal pri debelem hrastu na nekem ovinku, tako da sem imel izstreljaj na dve strani. Z napetimi živci in pripravljeno puško sem pričakoval, kaj pride. Slišalo se je že vpitje gonjačev, trpelo je že nekaj časa, a nič se še ne gane. Poslušal sem napeto in bil na vse strani pozoren. Kar zaslišim šumenje in lomljenje v goščavi. Močno mi je utripalo srce, v duhu sem že videl, kako se mi prikaže divja svinja

in šegetalo me je po kazalcu moje desne roke. Lomastenje se bliža vedno bolj, že tako blizu je bilo, da bi moral vsak trenutek videti črno prikazen. A sedaj se pomika vse bolj na desno in vedno močneje se sliši. Kar naenkrat se prikaže nekaj, stopi prav na preseko in obstoji. Kaj pa je to? Jelen rogati je bil! Čeravno mi ta divjačina ni bila nova, mi je vendar pogled na krasno žival — bil je močan osmerak — močno pognal kri po žilah. Toda ostal sem miren in užival prekrasen prizor, ki je trajal kakih 15 sekund. Streljati nisem smel, ker je bil jelen že v prepovedanem času. Jelen odskoči v goščavo. Istočasno pa zaslišim, da se tudi za mojim hrbtom nekaj prigiblje. Močno je začelo

šumeti, prav tako, kakor bi kdo z vozom vozil po grmovju in oddaljevalo se je vedno bolj, bilo je namreč v sosednem oddelku, kateri ni bil obkoljen. Takoj sem si mislil, da se umikajo svinje iz sosednega oddelka, v katerem bomo pozneje lovili, škoda! In res se je to moje domnevanje žalibog potrdilo. Ko smo namreč po brezuspešnem prvem pogonu, — svinj v tem oddelku ni bilo in padel ni niti strel —, jeli zastavljati drug oddelek, smo našli na nasprotni strani čisto svežo sled divjih svinj, ki so vsled prejšnje preglasne gonje izdrle iz tega oddelka.

Pri tem drugem pogonu sem stal zopet na lepem stojišču. Stal sem že nekoliko časa in gonja je bila v polnem teku, ne prikaže se nič, saj tudi upal nisem, da bodo svinje v tem oddelku, ker sem jih, kakor že omenjeno, slišal in sledil, da so izdrle. — Gonjači so sedaj bolj tiho gonili, slišati ni bilo ničesar,

moja pozornost pa je bila kljub temu, kakor vedno na stojiščih, povsem napeta in vsled tega mi tudi ni odšlo šviganje v goščavi. Premikalo se je nekaj tiho in precej hitro proti meni in je na robu gozda obstalo. Bila je krasna lisica. Škoda, da ne smem streljati, kajti tako velike lisice se vidijo redko kdaj, sem mislil in risanice niti dvignil nisem. Lisica je stala kakih 35 korakov od mene in se previdno ozirala na vse strani, kar me zagleda in švigne nazaj v goščavo, meni se je pa v tem trenutku kar zavrtelo po glavi, pozabil sem na vse. In lisici prizanesti? Ne. Vrgel sem puško k licu in počil je prvi strel pri tem lovu. Ker sem streljal s črnim smodnikom, nisem videl v goščavi, ali sem pogodil ali zgrešil. Gledat nisem šel takoj, ker nisem hotel zapustiti stojišča, da bi ne motil nadaljnje gonje. Ko so pa gonjači dospeli do mene, sem šel gledat na nastrel in naštel sem skoraj vse šibre, bilo jih je osem v naboju, (pripravljene so bile za eventuelen strel na svinjo iz bližine) na debelčkih malih drevesc. Krvave sledi in dlake nisem našel in mislil sem, da sem zgrešil, toda v moji neposredni bližini se oglasi gonjač »evo lisjak«, in privleče izredno velikega lisjaka, kakršnega dosedaj še nisem videl. Zadet je bil samo z eno šibro in ležal je, ko ga je našel gonjač, kakih 8 korakov od nastreljaja. Ta pogon je bil sedaj končan. Padel je bil samo ta moj strel.

Ko smo se lovci zopet zbrali, da obkolimo nov oddelek, sem se podal takoj k vodilelju lova in se opravičil, da sem na lisico streljal. Ta pa mi je zadovoljno dejal, da sem storil prav, da bi bilo res škoda takemu pravemu sremskemu lisjaku prizanesti in ne malo sem se razveselil, ko sem čul, da se ta lisjak meni pokloni.

Izkušeni po vsakokratnem neuspehu, smo sedaj sklenili, da se zastavi bolj oddaljen, še ne vznemirjen oddelek. Med tem je pa začelo polagoma deževati in premišljevali smo, ali bi se naprej lovilo ali ne. Odločili smo se končno, da napravimo še en pogon ter se podali na stojišča. Dež pa je vedno močnejše padal in ravno, ko je bila gonja v najlepšem tiru, je začelo tako močno liti, da so lovci jeli zapuščati stojišča in se kretali proti kočici pri Savi. Ali glej, ravno sedaj, ko lovcev ni bilo več na stojiščih, je izdrlo kakih 10 komadov svinj, videli so jih še od daleč zadnji od stojišč odhajajoči lovci. Uspeh je bil torej zopet negativen.

Pri kočici ob Savi smo vsi premočeni zopet zasedli vozove in se odpeljali nazaj v Morović, poprej pa je bil še dogovorjen načrt za lov prihodnjega dne. — Odločilo se je, da se vrši lov samo ob ugodnem vremenu.

V Moroviću smo se zopet sestali v restavraciji. Pri dobri večerji in izborni kapljici je najprej g. predsednik B. L. U. imel nagovor, pri čemer je najprisrčneje pozdravil nas goste, potem pa razlagal pomen udruženja vseh lovcev. Poudarjal je, da se bodo samo s strogo organizacijo dali doseči vsi zaželjeni cilji, kakor n. pr. lovski zakon v pravem lovskem duhu, pri čemer naj jim tudi lovci iz Slovenije, ki imamo ugodnejše razmere, stojimo na strani. Odgovarjali so na to posamezni lovci in tudi jaz sem se dvignil in ker nisem imel nikakega pooblastila oficielno zastopati S. L. D. in tudi informacij nisem imel, mi ni preostajalo drugega, kakor da sem se v imenu S. L. D. za prijazno vabilo in za skrajno ljubeznivost in gostoljubnost vseh beograjskih tovarišev-lovcev najprisrčnejše zahvalil in napil s krepkim lovskim pozdravom vsem navzočim.

Po zabavi, ki je trajala pozno v noč, smo šli k počitku, da se rano zjutraj zopet snidemo na lovu.

Prihodnje jutro je bilo vreme prav nezanesljivo, deževalo sicer ni, toda kazalo je, kakor da hoče vsak čas začeti. Napotili smo se v lovišče. Radi neugodnega vremena pa niso prišli gonjači. Sestaviti smo morali gonjaško četo iz vrst lovcev. Na razpolago so bili logarji in nekaj lovcev, kateri so se prostovoljno zglasili za gonjače. Napravili smo dve gonji, pri katerih je padlo nekaj srn in ena lisica. Svinj ni bilo v gonji, sledili smo jih pa mnogo. Če bi ta dan imeli na razpolago vse gonjače prejšnjega dne, bi bil lov zelo izdaten, posebno na srne, ali radi premajhnega števila gonjačev srne niti izstopile niso iz goščave. Kar jih je padlo, so bile od lovcev - gonjačev ustreljene.

Ker je večina lovcev bila namenjena že z večernim vlakom odpotovati, se je zaključil lov že okoli poldne. — Po kratki zabavi v Moroviću in poslovivši se od tamkajšnjih lovcev, smo šli na kolodvor. Tukaj sva se še midva Slovenca od beograjskih lovcev prisrčno in z zahvalo poslovila in nato odpeljala proti Ljubljani.

Tako je potekel ta lov na divje svinje. Dasiravno žalibog nismo dobili nobene, mi ni bilo žal, da sem se lova udeležil in tako daleč potoval. Zanimivo je bilo zelo in ti lepi dnevi lovskega veselja mi bodo ostali še dolgo v prijetnem spominu. — Morda mi bo usojeno, da še enkrat posetim mogočne sremske šume in morebiti z večjim lovskim blagorom.

Vl. K.:

Nekaj o lovskih izrazih in običajih.

Zadnji čas je, da pričnemo s poglavitnim, kar še potrebuje naše lovstvo in lovsko pisanje, z zbiranjem pravilnih lepih izrazov, ki bodo vredni tega plemenitega sporta. Imamo sicer že nekaj precej dobrih, a mnogo, mnogo nam jih še manjka. Da pa jih zberemo, je treba iti zopet v »Rovtarske Atene«, med narod in ne upoštevati samo suhih izrazov nego jim dodati razne »druge pritikline«. Treba pa je upoštevati tudi navade naroda in značaj, vse kar je v zvezi z lovom, kakor tudi naravne pojave. — Sklenil sem začeti pri gamsih ali divjih kozah. Ker je naravoslovno že ing. Ziernfeld opisal gamse, zato nameravam opisati le to, kar se mi zdi potrebno za lažje pojmovanje mojih sledečih utemeljevanj.

Ali naj imenujemo našo gorsko antilopo gamsa, ali pa divjega kozla? Kaj imenujemo mi kozla? V imenu »kozel« vidimo nekaj čudnega, nekaj grdega, nekaj neumnega. Kako dvoumno se sliši: »da je kozle streljal, ali kozla ustrelil«. In če je ta kozel še divji, kako šele izgleda? — Ali si moremo predstavljati tam gori v planinah, na nebotičnih vrhovih, v kraljestvu bajke bivajočo žival, ki leži in spava med cvetjem nebeške zvezdice planike in pije iz gorskega studenca, kjer se umivajo naše zlatolase pol-boginje vile, brata našega bajnega zlatoroga, kot zmršenega, nazadnje še mogoče neprijetno dišečega kozla, s skuštrano brado? Ali ni smešen po takem pojmovanju neveščih tudi tisti, ki gre v te lepe divne kraje in to bajno žival lovi? Mislim, da ne bo pogrešno, ako obdržimo splošno znano besedo gamsi ali divje koze — samec je gams in samica pa gamsova koza. — Beseda divji kozel se lahko opusti.

Beseda gams gotovo ne bo v kvar jeziku, ker beseda ni samo nemška, kakor mnogi trdijo, ker tudi Italijani rabijo besedo »camoscio«, ki je gotovo v zvezi z našo besedo.

Nadalje je treba za tako znano popačeno »gamsovo brado« končno odločiti, kako jo bomo nazivali. — Zato se mi zdi potrebno malo opisa, da bodo mnogi, ki imenujejo nošnjo gamsove dlake neumno, neslovansko, nemško itd., lažje pojmovali.

Konec maja približno sleče gams temno oguljeno zimsko suknjo in obleče novo svetlo letno obleko, ki je pri različnih gamsih tudi različno barvana. Prehaja od svetlo rumenkaste do rdečkastorjave. Na hrbtu pa se pojavi takoj temna proga, ki sestoji iz temnih dlak s svetlimi konicami. Barva konic je kakor

glavna prevladajoča barva života. Pri mlajših gamsih so konice precej enakomerno dolge, pri starejših pa se primeri, da je posamezna dlaka popolnoma bela, temna, brez belih konic, včasih do polovice svetla; dogodi se, da je spodaj bela, zgoraj pa temna. Mnogo dlak je popolnoma belih. Svetle konice imenujemo cvet ali roso. Cvet se posebno lepo pokaže, ko so gamsi popolnoma temni. Temniti se pričnejo gamsi že začetkom septembra. Temna dlaka, ki kasneje zraste, ima le redko svetle konice. Ona dlaka pa po hrbtu in vratu, ki je pričela rasti takoj, ko se je gams letinsko preoblekel, ostane nespremenjena in doraste do srede meseca decembra, nakar rast zamrje. Prej precej voljna, nekako svilnato mehka dlaka, postaja vedno bolj trda in je precej odvisno od vremena, kako dolgo ostane lepa. Je pač kakor pri drugi divjadi. Dlaka kožuhovine pred novim letom ustreljene divjadi se ne lomi, kožuhovina po novem letu ustreljenih živali pa ni posebno priporočljiva. Gams ima dolgo dlako po vsem hrbtu, najdaljšo navadno konec križa. Trditev, da dlaka dobi lep cvet šele po božiču, kar pravijo mnogi lovci, je smešna in se ne more tolmačiti na nikaki naravoslovni podlagi.

Omenjena daljša dlaka je najlepša, najdaljša pri samcih od 6 do 9 let starih, pri takih, ki so spolno najbolj razviti. Mlajši samci imajo krajšo dlako, pač pa voljno in bolj temno. Gamsi nad devet let imajo vsako leto bolj trdo in pusto dlako in vedno bolj zamazanorjavo. Nad dvanajstletni imajo navadno že precej belih dlak in njih dlaka nima več lepote in prožnosti.

Samice imajo redkeje dolgo dlako. Iz omenjenega se pač razvidi, da dolga dlaka ni morda radi gorkote ali kakih drugih vzrokov, nego samo nekak znak lepote in moči, ki naj diči samo vestnega borilca in mu pripomore do simpatij nežnega spola v času ljubezenskega razpoloženja. Tudi pri pticah je, da za časa ženitve oblečejo praznično obleko. N. pr. čaplje, divji petelini in tudi vsi manjši ptiči; ko je ženitovanje gotovo, pa navadno zgube lepoto. Kakor kaže srnjak svojo zdravo naravo in spolno moč v lepoti in moči rogovja, tako kaže gams v lepoti dlake, ki se mu v razburjenju precej dvigne.

Nemci imenujejo povezano dlako, ki jo nosijo za klobukom, »Gamsbart«. Mi smo seveda to takoj povzeli, in ne glede na to, da Bart ni mišljen kot brada, nego da je ta beseda nastala iz besede Borst, kakor pravijo Tirolci in Švicarji, prestavili smo »Gamsbart« v »gamsovo brado«.

Kakor sem zvedel, rabijo kmetje in lovci večkrat besede »gamsov šop«. Ta izraz se mi zdi pravilen. Mislimo si zvezek

lepih cvetic, to je šopek; mislimo si zvezek najlepših gamsovih dlak, ki so lovcu, ako si je te težko priboril, gotovo najmanj tako drage, kakor najlepše cvetice, in imenujemo jih »gamsov šopek«, ako so te dlake kratke, ako so dolge — pa »šop«. (Šop ni nemški Schopf. Schopf je čop.)

Mnogo jih je med nami, ki ne morejo razumeti, kako je mogoče, da lovci tako radi dičijo klobuke z »gamsovim šopom«. Trdijo, da to ni slovensko, in ne vem, kaj vse. S tem kažejo, da nimajo pojma ne o lepoti lova, ne o naših ljudeh in ne o naših običajih.

Konec jeseni, začetkom zime, ko je borba med dnevom in nočjo, med jugom in severom, ko je po gorah že vse pod snegom, gre lovec v planine na gamse. Žene ga neka posebna slast in mnogi so to že plačali z nevarno boleznijo, mnogi s smrtjo. Kdor pa se je vsemu temu privadil, je postal čvrst telesno in duševno. Slabič, ki ni vztrajen, ne bo šel in mu tudi ni svetovati. In ako si je priboril lovsko trofejo v veliki nevarnosti, le te naj bi ne smel nositi? Koliko je v zvezi s tem lovom veselja, lepih spominov in koliko poezije, ako pomislim, kako previdno in kako pazljivo smo pulili te posamezne dlačice, nazivajoč jih zlate nitke.

Želeli bi, da bi tudi drugi lovci in gg. jezikoslovci o lovskih izrazih razpravljali, da čimprej in kolikor mogoče temeljito izpopolnimo velike vrzeli.

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

(Dalje.)

III. del.

Čas in način lovljenja.

Člen 47. Za časa parjenja, poleženja mladih je prepovedano loviti koristno divjačino, in sicer:

1. jelene, domjake od 1. novembra enega do 1. septembra sledečega leta;
2. divje koze od 1. oktobra do 1. septembra;
3. srnjake od 1. oktobra do 1. maja nasl. leta;
4. kozoroge in samice divjačine, naštete v točki 1, 2, 3 in 4, je prepovedano loviti celo leto, ako ni izrecno dovolil minister za šume in rudnike;

mladiče je v prvem letu starosti prepovedano loviti;

5. zajce od 1. februarja do 1. oktobra;
6. velike in male peteline od 1. junija do 31. marca, njih mladiči pa so celo leto v prepovedi;
7. fazane od 1. februarja do 1. septembra, a njih samice in mladiče tekom celega leta;
8. poljske jerebice in skalne jerebe, dalje gozdne jerebe, prepelice in kosce od 1. januarja do 15. avgusta, a samice gozdnega jereba celo leto;
9. gozdne kljunače od 15. aprila do 15. septembra;
10. vse vrste divjih rac, gosi in kozic od 1. marca do 1. julija;
11. divje labude od 1. januarja do 1. septembra;
12. velike droplje od 1. marca do 1. oktobra, kadar je led;
13. vse vrste divjih golobov in grlic od 1. februarja do 1. julija.

Člen 48. Vse ostale vrste divjačine, ki niso imenovane v členu 47. tega zakona je svobodno loviti v vsaki letni dobi. Vendar pa sme tudi za to divjačino in poedine vrste minister za šume in rudnike na predlog posameznih saveznih lovskih udruženj odrediti čas zabrane lova, in za divjačino omenjeno v členu 47. tega zakona podaljšati čas zabrane za poedine lovske okoliše.

Člen 49. Ako se ena ali več vrst koristne divjačine v kakem kraju toliko namnoži, da počne škodo delati na polju, more minister za šume in rudnike na obrazložen predlog zveznih lovskih udruženj podaljšati rok lova na to divjačino za poseben, omejen čas ali na kak drug primeren način, kakor s prirejanjem posebnih lovov njih število zmanjšati. To se more napraviti le v določenih lovskih rajonih ali njih delih.

Člen 50. Lov koristne divjačine z zankami, železjem, pastmi, s pomočjo raznih mrež, pozemnih lukenj, ali sploh s pripravami, ki se porabljajo v svrho, da se ta divjačina ujame živa ali mrtva, je zabranjen po odredbah točke 5, člena 95. zakona o lovu.

Člen 51. Ako bi se ugotovilo, da so poedine vrste divjačine v posameznih predelih ali po vsej kraljevini iztrebljene ali redke, a so dani pogoji, da se ohranijo in razmnožijo, odredi minister za šume in rudnike, da se lov te divjačine po vsej kraljevini, posameznih loviščih ali delih lovišč povsem zabrani za dobo 1 do 5 let. Ta zabrana se objavi v službenm listu in po pristojnih policijskih oblastvih z navedbo pričetka in prenehanja zabrane.

Člen 52. Zoološkim zbirkam javnih prosvetnih ustanov in zveznih lovskih udruženj, kakor tudi za naučne svrhe sploh more minister za šume in rudnike

odobriti, da se lovi in ujame koristna divjačina tudi za časa, ko je to divjačino zabranjeno loviti.

To odobrenje mora obsegati poleg roka o trajanju še ime in priimek osebe, za katero velja, število in vrsto divjačino, ki se sme ubiti ali ujeti in okoliš, kjer se bo ta divjačina lovila.

Člen 53. Lov škodljive divjačine, kakor zveri in ptic roparic, je dovoljen celo leto z ozirom na točko 2 člena 10. tega zakona in je nje uničevanje posebna dolžnost članov zveznih lovskih udruženj z naročilom, da je vsak lovec dolžan o priliki, ko prosi za lovsko izkaznico, predati šumski upravi dvajset parov nog škodljive divjačine. Ako tega ne bi izpolnil, mu šumska uprava ne izda državne lovske izkaznice.

Člen 54. Deset dni po zabranjenem lovskem času na poedine vrste koristne divjačine in za dobe, dokler prepoved traja v smislu čl. 47., 48. in 49. zakona o lovu, nikdo ne sme zabranjene divjačine, bodisi žive, bodisi ubite, cele ali razkosane, prinesti naprodaj na trg ali drugam, v trgovinah prodajati, v gostilnah za hrano pripraviti ali za to svrho na katerikoli način si bodi naprodaj ponuditi. V vsakem navedenih slučajev se bo smatralo, da je dotičnik divjačino sam neupravičeno ujel ob prepovedanem času in bo vsled tega kaznovan.

Člen 55. Prodajanje koristne divjačine, ubite za časa, ko je bil lov dovoljen, je dovoljeno onim osebam, ki imajo po členu 27. tega zakona lovsko izkaznico o priliki prodaje divjačine. Toda člani zveznih lovskih udruženj morajo imeti razen navedenega tudi dovoljenje dotičnega lovskega udruženja.

Izvzete so od tega mesarske in delikatesne prodajalne, ki se bavijo s prodajanjem koristne lovne divjačine, toda one se morajo nadzornim organom vselej izkazati pismeno, na kateri način in od koga so dobavile divjačino za prodajo.

Kdor bi se proti temu pregrešil, smatralo se bo, da je sam na neupravičen način divjačino ulovil in se bo ž njim postopalo po odredbah tega zakona kakor z neupravičenim lovcem.

Člen 56. Ubito koristno divjačino in njene dele, uvožene iz inozemstva, je vsakomur svobodno prodajati, toda prodajalec mora v vsakem slučaju imeti uverenje pristojnega državnega oblastva o izvoru in količini ulovljene divjačine.

Člen 57. Prodaja žive velike koristne divjačine, kakor: jelenov, damjakov, srn itd., fazanov, skalnih in gozdnih jerebov, je dovoljena samo onim osebam, ki to divjačino gojijo v popolnoma ograjenih prostorih, iz katerih ta divjačina ne more uiti, niti druga udreti, ali ako je ta divjačina dobavljena iz inozemstva, za kar mora dotična oseba imeti pismena potrdila od pristojnega državnega oblastva.

V svrho razmnoževanja in gojenja divjačine morejo posamezna lovska udruženja z drugim lovskim udruženjem prodajati navedeno divjačino ne glede na to, da je vzgojena v ograjenem prostoru.

IV. del.

O gonjah.

Člen 58. Kjer se škodljiva divjačina — zverjad — kakor volkovi, divje svinje in medvedi itd. — pojavi v večji množini in postane opasna ljudem in živini, prirejati je gonje.

Gonje prirejati imajo policijska oblastva ali zvezna lovska udruženja, in sicer izključno na opasno škodljivo divjačino, kakor so volkovi, divje svinje,

medvedi itd. Za časa teh gonj se ne sme ubijati nobena škodljiva niti koristna divjačina, navedena v členu 10 zakona o lovu.

Člen 59. Občinske uprave so dolžne, da na zahtevo policijskih oblastev ali zveznih lovskih udruženj takoj odredijo potrebno število gonjačev in jih s poimensko označbo napotijo v kraj, koder se gonja odredi.

Člen 60. Gonjače pozove policijsko oblastvo, a gonjo organizuje in vodi uprava krajevnega zveznega lovskega udruženja. Vsi lovci in gonjači se morajo njihovim odredbam brezpogojno pokoravati.

Člen 61. Vsak neopravičen izostanek od gonje ima za posledico kazen, tako za pozvane člane zveznih lovskih udruženj, ki vsled dolžnosti morajo prisostvovati pri vseh gonjah na teritoriju svojega udruženja, kakor tudi za pozvane gonjače.

Člen 62. Gonjači, ki bi pri gonji ne postopali točno po naredbi voditelja gonje in ki ne bi gonili pravilno ter bi s takim postopanjem onemogočili izvršitev gonje, so podvrženi kazni po odredbah tega zakona, a na pritožbo voditelja gonje.

Člen 63. Vsak lovec, ki ubije: medveda, volka, lisico, jazbeca, divjo mačko, dehorja, veliko uharico, vseh vrst jastrebov in vseh vrst orle, razen kraškega sokola,[1] dobi nagrado iz lovskega zaklada.

Ubita škodljiva divjačina pripada lovcu, ki jo je ubil, a nagrado dovoljava ministrstvo za šume in rudnike na predlog zveznega lovskega udruženja.

Člen 64. Osebam, ki ubijejo katero nižje naštete škodljive divjačine, se izplačuje iz lovskega zaklada po členu 33 tega zakona ta nagrada:[2]

1. za medvedko 100 Din;
2. za medveda 50 Din;
3. za volkuljo 200 Din;
4. za volka 150 Din;
5. za lisico, jazbeca, divjo mačko 10 Din;
6. za samico divjačine, v točki 5. navedene, 20 Din;
7. za dehorja 10 Din;
8. za veliko uharico 20 Din;
9. za vse vrste jastrebov 10 Din;
10. za vse vrste orlov, razen kraškega sokola, 20 Din.

Člen 65. Nagrado po členu 64 tega zakona morejo dobiti samo člani zveznih lovskih udruženj, a za dokaz, da so zares ubili škodljivo divjačino, za katero prosijo nagrade, imajo predložiti overenje zveznega lovskega udruženja.

To overenje mora obsegati razen imena in priimka še: dan, mesec in leto, kakor tudi vrsto divjačine in kraj, kjer je bila ubita.

Za to overenje se ne plača nikakšna taksa.

Člen 66. Zvezno lovsko udruženje je dolžno od vsakega komada, za katerega se plača nagrada, odvzeti tak del, da bi se onemogočila ponovna prijava za nagrado enega in istega ubitega komada.

Člen 67. Kdor izda overenje, mora gledati na to:

1. da je divjačino ubil resnično oni, ki jo prijavlja;
2. da je ta oseba upravičeni lovec in član zveznega lovskega udruženja, ker samo ti imajo pravico do nagrade;

[1] V izvirniku »kraguj« = Falco Feldeggi Schleg.

[2] Dandanes bi bile nagrade pač večje.

3. da od ubite živali odseka takšen del, ki bo onemogočil ponovno prijavo za nagraditev istega komada, ali pa mora na drug način to onemogočiti;

4. da vsaka oseba doprinese prijavo za nagrado najdalje v roku petih dni od tedaj, ko je bila divjačina ubita, ker v protivnem slučaju izgubi pravico do te nagrade;

5. da ugotovi, da prijavljena divjačina za nagrado ni bila že prej prijavljena.

V. del.

Nadzor nad lovom.

Člen 68. Po členu 3 tega zakona je minister za šume in rudnike najvišje nadzorno oblastvo nad lovom in zveznimi lovskimi udruženji v kraljevini SHS. Organi, po katerih vodi minister za šume in rudnike nadzor, so:

1. vse ukazno in neukazno gozdarsko osebje;

2. vsi organi javnih upravnih oblastev in pri državnih oblastvih zaprisežено gozdarsko osebje;

3. finančni in monopolski kontrolorji in stražarji, kakor tudi trošarinski in obmejni stražarji;

4. vsi od državnih oblastev zaprisežени lovski čuvaji.

Člen 69. Vsako lovsko udruženje mora imeti vsaj enega svojega stalnega lovskega čuvaja. Ako ga ne postavi v roku šestih mesecev, potem ko je stopil v veljavo ta zakon, ga postavi gozdna uprava, a kjer te ni, pa srezko policijsko oblastvo na stroške dotičnega lovskega društva.

Lovski čuvaji imajo položiti izpit pred komisijo, ki jo odredi oblastna uprava. Pravilnik za polaganje tega izpita predpiše ministrstvo za šume in rudnike.

Člen 70. Lovski čuvaji se postavljajo iz vrst pismenih oseb, ki niso izvzeti niti v eni točki člena 34 tega zakona, a so znani kot dobri lovci.

Za izvrševanje te dolžnosti morajo položiti prisego pri srezkem oblastvu in morajo nositi za dobo vršenja dolžnosti znak, ki bo zanje predpisan.

Člen 71. V pogledu vršenja dolžnosti in discipline so lovski čuvaji po točki 4, člena 68 tega zakona in člena 69 v istem odnošaju napram vsem oblastvom, kakor so državni gozdni čuvaji, a svojo dolžnost vršijo pod neposrednim nadzorom in po navodilih srezkega gozdarskega referenta, kateremu so službeno prideljeni po členu 68 tega zakona. Dolžni so tudi, da varujejo koristno divjačino in da skrbijo, da se škodljiva divjačina čim bolj pokončuje in da vodijo kontrolo, da nikdo ne lovi proti odredbam tega zakona.

Člen 72. Člani zveznih lovskih društev, katerim bi se dokazalo, da so lovili v družbi z lovci, ki nimajo dovoljenja za lovljenje, se kaznujejo po odredbi člena 95 tega zakona, v ponovnem slučaju pa izgubijo poleg tega, da se kaznujejo z globo, tudi pravico do lovljenja za leto dni od dne, ko je bila naložena kazenska globa po členu 95 tega zakona.

Člen 73 O vseh nepravilnih dejanjih proti odredbam zakona o lovu sestavijo poklicani organi za nadzor nad lovom referat obtožbe in ga predajo v roku 48 ur onemu polic. oblastvu, v katerega srezu se je krivica zgodila. Njihov referat obtožbe velja kot popolno dokazilo.

Člen 74. Poklicani organi za nadzor lova imajo pravico, potem ko so se legitimirali, zahtevati od vsake osebe, na katero naletijo na lovu, da pokaže državno lovsko izkaznico, in od vsake osebe, ki divjačino prodaja ali nosi

naprodaj, poleg izkaznice še dovoljenje lovskega udruženja po členu 55. Ako zasačena oseba ne bi imela lovske izkaznice, odnosno dovoljenja lovskega udruženja za prodajo ali ko bi se primerilo, da je slednja nepravilna ali tuja, so jo dolžni dotični osebi zapleniti obenem s celokupno lovsko opremo in ubito divjačino, ako bi jo dotični imel.

Vse odvzete predmete je oddati najbližji občinski upravi proti reverzu, ki se ima priložiti zapisniku o obtožbi. Odvzeto divjačino ima občinska uprava takoj prodati kratkomalo na ustmeni dražbi v korist lovskega zaklada. Te dražbe se ne more udeležiti oni, ki mu je bila divjačina zaplenjena.

Člen 75. Ako se ugotovi, da krivec po tem zakonu sploh nima lovske izkaznice, se ima oprema s puško oddati srezkemu upravnemu oblastvu, ki to proda v korist lovskemu zakladu na javni dražbi, katere se obdolženec ne more udeležiti.

Ako pa ima izkaznico in jo je bil samo izgubil, se mu vrne oprema, ako jamčita dva neoporečna in znana državljana.

Člen 76. Oni, ki zasači, ovadi ali razkrije rušilca poedinih odredb tega zakona, dobi na račun ovaduške nagrade polovico denarne kazni, na katero se je bila zasačena ali ovadena oseba obsodila.

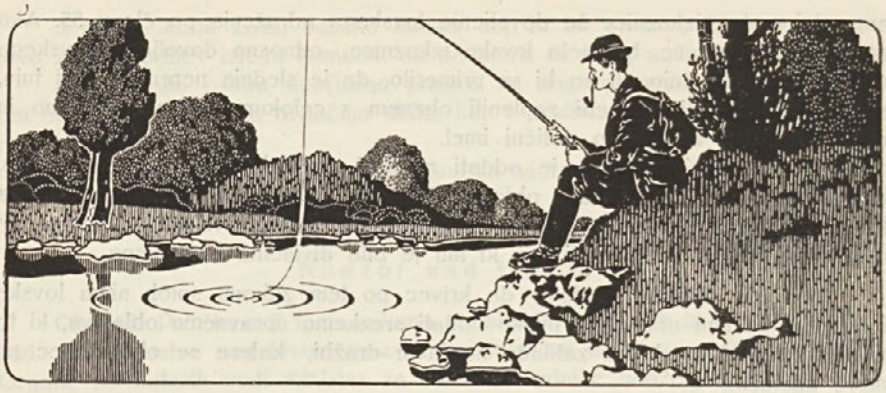
Od tega niso izvzeti tudi poklicani organi za nadzor nad lovom po čl. 68 zakona o lovu, četudi so dolžni, da ta nadzor vodijo in krivce obtožavajo.

Člen 77. Ako bi se dognalo, da je poklicani organ za nadzor lova po krivem obtožil kako osebo, bodisi iz koristoljubja, zlobe ali osvete ali slično, mu bo odgovarjati po obstoječih zakonih, poleg tega se kaznuje z odvzetjem pravice lovljenja za dobo petih let.

Člen 78. Vsi poklicani organi za nadzor nad lovom po členu 68, 69 in 70 zakona o lovu, ki se ne bi brigali za izvrševanje svojih dolžnosti, ki jih jim nalaga zakon, se kaznujejo v korist lovskega zaklada s 100 do 200 Din. V vsakem ponovnem slučaju je kazen dvojna. Te kazni izreka minister za šume in rudnike; njegova odločba je izvršna.

(Konec sledi.)

Dr. August Munda:

O ribji lovi s prepovedanim orodjem in na prepovedan način.

Predpisi o zaščiti ribarstva so že od nekdaj določali, kako se sme loviti in kako se ne sme vršiti ribja lov in so odrejali, katere lovne priprave so dopustne in katere zabranjene. Nekateri načini in sredstva ribje lovi prinašajo ribiču, bodisi upravičenemu ali neupravičenemu le trenuten uspeh, sicer pa škodujejo ribarstvu, ker ugonabljajo ribji zarod in uničujejo več rib, kakor jih pride ribiču v roke.

S tega vidika zabranjuje zakon predvsem, da se rabijo v svrho ribje lovi eksplozivne in omotične snovi. Uporabo takih snovi sme pokrajinska (oblastna) uprava dovoliti le ob izkazani potrebi po zaslišanju ribarskega odbora. (§ 57. kranjskega rib. zakona, § 6 štaj. rib. zak.) Za tako dovoljenje bo prosil ribarski upravičenec, ki hoče n. pr. vlagati v svoj potok postrvje mladice, mora pa poprej iztrebiti iz potoka nadležno šaro in drobnjad, osobito kleniče, ki so kot roparji nevarni mladicam.

Najnavadnejše eksplozivne snovi, ki jih rabijo ribji tatovi, so dinamitne patrone. Uporaba takih patron vpliva za ribarstvo uničujoče. Po pritisku, ki ga povzroča eksplozija, ne poginejo le ribe, ki si jih hoče storilec prilastiti, nego tudi ribovje, ribji zarod in vse živalstvo nižje vrste daleč na okrog. Ribe, ki so poginile po eksploziji, poznamo na razpočenem mehurju, izbuljenih očeh in krvavitvi notranjih organov. Mesto dinamita rabijo ribji tatovi tudi žgano apno, ki ga mečejo v odprtih steklenicah v vodo, kjer eksplodira.

Čudno je, da niti zakon niti naredba na ozemlju bivše Kranjske izrečno ne zabranjujeta rabe strelnega orožja. V bivši Štajerski je izrecno prepovedano streljati ribe. Streljanje rib je grda razvada, ki se je žalibog ne poslužujejo samo ribji tatovi, nego ponekod tudi upravičenci ribolovov. Pri streljanju se riba sicer ubije ali omami, v največ slučajih pa ne pride ribiču v roke, ker ji poči mehur in jo odnese voda. Edinstveni ribarski zakon (osnutek) izrecno zabranjuje streljanje rib.

Priljubljeno ribolovno sredstvo je lov z omotico. Za omamljanje rib rabijo običajno omoto ali otrovilo, jedro indijske rastline Menispermum Cocculus L., ki se dobiva v drogerijah in lekarnah pod imenom Cocculi indici. To omotico primešajo kruhu, ki ga mečejo ribam v majhnih kroglicah. Ribe, ki zaužijejo to zmes, prično po približno 10 minutah omamljene tavati in plesati po vodni gladini, da jih moremo z lahkoto poloviti. Drugo omotično sredstvo je jedro Strychnus nux vomica (čilibuha), ki učinkuje na isti način.

Zakon zabranjuje tudi ribolov z drugimi strupenimi in ribam škodljivimi tvarinami in snovmi (§ 13, 47 rib. zak.). Oblastvo sme upravičencu, ki bi kršil to določbo, celo odvzeti lovišče (§ 16).

Predpisi zabranjujejo običajno tudi ribjo lov z orodjem, ki prizadeva ribam hude rane in jim povzroča nepotrebne muke.

Okrutno, a žalibog zelo razširjeno lovno orodje so osti. Pritrjujejo jih na več metrov dolge drogove in nabadajo ž njimi ribe, osobito sulce ob času dresti, ko niso toliko plašni. Osti so okrutno, barbarsko orodje. Često uide težko ranjena riba, ki brez koristi pogine.

Pri nabadanju rib je treba presoditi dvoje, in sicer: globočino vode, kjer stoji riba, in prozornost vode, ker je od te odvisno lomljenje svetlobnih žarkov, ki prihajajo iz globočine v ribčevo oko. Svojčas so nabadali v Krki, ko je bila še ribovita, some na osti. Navadno sta se ga lotila dva. Eden ga je nabodel pri glavi, drugi pri repu in sta ga tiščala k tlom toliko časa, da je omagal.

Na ozemlju bivše Štajerske so osti izrecno prepovedane, ne pa v bivši Kranjski. Zakaj osti pri nas niso prepovedali, mi ni znano; vsekakor je ta opustitev velik greh, ki ga je treba čimprej popraviti. Popolnoma pravilno in upravičeno se je zahtevalo na letošnjem občem zboru Slov. ribarskega društva, naj se napravi temu barbarskemu načinu lovi konec. Res je, da z mrežo ne moremo preloviti vseh ribjih prostorov, to pa še nikakor ne opravičuje rabo osti. Saj je prava sreča, da imajo ribe še skrivališča, kjer jim človek ne more do živega, sicer bi bilo ubogi ribji pari že dolgo odklenkalo.

Osnutek edinstvenega zakona izrecno zabranjuje rabo osti in harpun in prepoveduje tudi prodajo rib, ulovljenih z ostmi.

Kar velja za osti, velja tudi za vse druge priprave, ki povzročajo ribam težke rane. To je n. pr. ubijanje rib s kolom in zapenjanje rib s trnki brez vade. S tako lovjo se rani več rib, kakor jih pride ribiču v roke; ranjene pa poginejo v mukah in brez koristi.

Zelo priljubljena lovna priprava so zanke. Zankarjev ni najti le v vrstah ribjih tatov nego ponekod tudi med upravičenci ribolova; posamezni celo zatrjujejo, da je zankarjenje sport. Za zanko uporabljajo prožno bakreno ali medeno žico, ki jo spretno vodijo ribi, ko stoji mirno v vodi, od repa proti glavi; ko je prispela žica do srede života, jo s krepkim sunkom zadrgnejo in vržejo ribo iz vode. Zanke prizadevajo ribi občutne zadrgnine, na katerih se zaredi običajno plesnivec (bissus). Radi tega je ta način lovi nedopusten tudi za lov drstnic, ki jih nameravamo, ko smo jih osmukali, spustiti nazaj v vodo.

Ribja lov z zanko po obstoječih predpisih ni prepovedana. Bavarska, ki ima zelo moderne predpise o ribji zaščiti, jo zabranjuje. Tudi v tem oziru bo treba naše predpise izpopolniti.

Nevarno lovno orodje so ribje pasti, ki jih nastavljajo pod vodo; hvala Bogu, pri nas niso razširjene. Predpisi za bivšo Štajersko jih omenjajo in zabranjujejo.

Vsi ribarski predpisi, ki veljajo za Slovenijo, zabranjujejo pobijanje rib pod ledom. Ribe pobijajo, oziroma omamljajo s tem, da tolčejo z gorjačami ali koli po ledu, kjer so prezimišča rib. Omamljene ribe poberejo z lahkoto iz vode, mnogo jih pa ostane pod ledom, kjer poginejo brez koristi.

Na ozemlju bivše Štajerske je sploh zabranjeno loviti ribe, ko prezimujejo pod ledom. V mirnih stranskih vodah (mrtvicah) imajo ribe svoja prezimišča, kjer v velikih množinah prežive zimo. Lov na takih mestih je sicer uspešna, ne bila bi pa ekonomična, ker bi polovili neprimerno preveč rib. Radi tega je umestno, da se lov na takih mestih zabrani.

Že od nekdaj so ribarski predpisi zabranjevali ribjo lov ponoči. Ribarjenje ponoči onemogoča ribarskemu nadzorovalnemu osebju, da vrši nadzorstvo. Največ prestopkov ribarskih predpisov se izvrši baš v nočnem času. Prepoved ponočne lovi je s stališča nadzorovanja voda umestna, je pa občutna, ker onemogoča tudi upravičencu ribolova, da lovi. V mrežo pa se ribe ponoči laže ujamejo, ker ne razločujejo točno mrežnih okenc; nekatere vrste rib kakor: somi, menki in raki, pa sploh zapuste le ponoči svoja skrivališča in jih podnevi ni lahko ujeti. Na ozemlju bivše Šta-

jerske je zabranjeno ribariti in račiti ponoči in ob umetni razsvetljavi. Na ozemlju bivše Kranjske ni takih predpisov.

Namen prepovedi nočne lovi je, kakor rečeno ta, da olajša nadzorstvo ribolovi. S tega vidika torej ne kaže zabranjevati nastavljanja mrež in vrš preko noči, če pobiramo plen šele proti jutru. Predpisi, ki veljajo v tem pogledu na ozemlju bivše Štajerske, so zelo strogi; prepovedujejo kratkomalo vsako lov z vršami, stavnicami in nastavljanjem trnkov čez noč.

Na ozemlju bivše Kranjske ni prepovedano preko noči nastavljati trnkov, pač pa smejo okr. glavarstva ta način lovi zabraniti za posamezne vode ali lovišča.

Nastavljanje trnkov čez noč je priljubljeno sredstvo ribjih tatov. Prihajajo neopaženo ob mraku, spuste trnek v vodo in pridejo istotako neopaženo ob zori po plen. Ribiška priprava za ta način lovi je kaj enostavna: nekaj metrov dolga vrvica, ki jo privežejo na grm ali skalo, za udico jim služijo trnki dvojčki na medeni, pleteni žici, za vado pa živa ribica: klenič ali zelenika. Ta način lovi je krut in ogaben; ribica-vada se trpinči na trnku po več ur, preden pogine; riba roparica, ki trnek navadno globoko požre, pa se istotako muči in običajno pogine, preden pride ribič po njo. Že z vidika trpinčenja živali je ta način lovi absolutno nedopusten; človek, ki ima količkaj srca do živali, se ga ne sme poslužiti.

Ne glede na to je nastavljanje nočnih trnkov nevarno in neekonomično sredstvo. Postrvje potoke moremo, ako nastavljamo kapiče (glavače), s to lovjo povsem opustošiti. Tudi je nevarnost, da uničimo s tem načinom lovi ribe, ki so v drsti, ali ribe, ki nimajo predpisane mere; saj so male postrvi sila požrešne in večkrat se zgodi, da zagrabi postrv za ribjo vado, ki je le malo manjša od nje. Pravijo, da je nastavljanje trnkov čez noč često edino sredstvo, s katerim moremo uničiti ribe, ki so nam škodljive in ki jih hočemo zatreti. To velja predvsem za menka. Menek je nočni ropar ter osobito nevaren ribjim ikram. Z nastavnico ga kaj lahko ujamemo; polovimo in zatiramo ga pa istotako lahko z vršo.

Nastavljanje trnkov preko noči ni torej v nobenem oziru potrebno in ga je treba brezpogojno prepovedati. Iz istega razloga naj se zabrani tudi nastavljanje trnkov čez dan, ki je, ne glede na vse drugo, nevarno ljudem, ki se utegnejo pri kopanju zaplesti v vrvico, se poškodovati ali celo ponesrečiti.

V tej zvezi naj izpregovorim še nekaj besedi o lovi roparic z živo ribjo vado. Marsikdo se bo čudil, da govorim o tej stvari

v zvezi s prepovedanim ribarskim orodjem. Po mojem mnenju spada semkaj tudi ta način lovi, četudi se ga v krajih, kjer ni plemenitejših rib od ščuke, precej splošno poslužujejo. Ta način športa je gotovo zanimiv, saj je znano vsakomur, ki je kdaj lovil z živo vado, kako mu utriplje srce, ko zagrabi ščuka za vado in se pripravlja, da jo požre, ribič pa z napetostjo čaka na usodepoln trenutek, ko bo zapel roparico. Živčna napetost, ki traja pri lovi na vlak le trenutek, se tu znatno podaljša, s tem se pa tudi stopnjuje športni užitek. Mnogo zabave, zanimivosti, mikavnosti in poezije nudi ta lov, zabavo pa nam greni misel na ribico-vado, ki se zvija na trnku v mukah in bolečinah.

K prepovedanim ribarskim pripravam spadajo slednjič mreže, ki imajo manjša okenca, kakor je predpisano. Na ozemlju bivše Štajerske morajo meriti okenca mrež od vozla do vozla najmanj 4 cm. V bivši Kranjski velja ta mera le za večje vode, za manjše pa je predpisana le mera 3 cm. Ta mera velja za mreže v mokrem stanju. Če je mreža mokra, se okenca, kakor znano, zožujejo.

Ni pravila brez izjeme. To velja tudi glede velikosti mrežnih okenc. Mreže in pletene priprave za ribjo lov z manjšimi okenci naj bi smel rabiti, kdor si lovi ribice za vado ali kdor hoče zatreti manj vredno ribjo šaro v vodi, v katero namerava vlagati plemenite ribe. Isto velja za lov rib v znanstvene svrhe ali v svrhe umetnega gojenja.

Zakon (§ 58 in 59) zabranjuje slednjič nastavljanje vrš in drugih lovnih priprav ob zatvornicah. Stalne ribolovne naprave pa smejo segati največ do sredine vode, da ne zapečujejo prehoda rib.

Razume se končno samo po sebi, da ni dopustno v svrho ribolovi odvajati potoke, izsušiti ali izpuščati vode, ker se z izsušenjem uniči ves ribji zarod in tudi vse živalstvo nižje vrste, ki služi ribam za pašo.

Če pa je odvajanje vode potrebno iz drugih razlogov (n. pr. čiščenje struge, poprave na vodnih napravah, poprave na obratih ob vodi), tedaj se morajo ribarski upravičenci o tem obvestiti najmanj 8 dni poprej, da ukrenejo v varstvo ribovja, kar treba.

K sklepu še omenjam, da veljajo vse prepovedi ribarskega zakona in ribarskih predpisov o varstvu rib seveda le za javne vode, ne pa tudi za ribnike in basene (§ 63. rib. zak.). Slednjih ni treba ščititi, ker je pričakovati, da bo lastnik ribnika v lastnem interesu uporabljal one načine lovi in se posluževal le takih lovnih priprav, ki mu bodo donašale uspeh in korist.

S tem končam. Omenil sem le glavne izrodke ribje lovi, ki bi jih bilo brezpogojno prepovedati. Oblastveno bi torej kazalo

po tem, kar sem gori povedal, prepovedati (§ 62 rib. zak.) sledeče načine nedopustne ribje lovi:

1. Nabadati ribe na osti in harpune; loviti ribe na zanke in druge priprave, ki povzročajo ribam težke rane ali muke;
2. ubijati ribe pod ledom;
3. nastavljati ribje pasti;
4. nastavljati trnke čez noč ali čez dan;
5. streljati ribe s strelnim orožjem;
6. odvajati, izpuščati ali izsušiti vodo (zapiranje zatvornic) radi ribolovi;
7. ribjo lov ponoči;
8. ribjo lov v mirnih vodah na prezimiščih pod ledom;
9. ribjo lov z mrežami in drugimi pletenimi lovnimi pripravami z okenci, ki merijo v mokrem stanju od vozla do vozla manj kakor štiri, v postrvjih vodah pa manj kakor 3 cm.

To so glavni izrodki ribje lovi, ki so zabranjeni v vseh kulturnih državah. Predpisi na ozemlju bivše Štajerske so v tem pogledu dobri in napredni, ne tako predpisi v bivši Kranjski. Neverjetno, a žalibog resnično je dejstvo, da je na ozemlju bivše Kranjske še danes dovoljeno: loviti ribe z zanko, jih streljati s puško in nabadati na osti. Ni torej čuda, da se tega načina ribje lovi ne poslužujejo le ribji tatovi, nego ponekod tudi upravičenci lova. Kako globoko je radi tega padel sportni čut, ilustruje dejstvo, da se je še pred nekaj leti hvalil «sportni« ribič v strokovnem listu, kako je streljal ribe in jim nastavljal trnke čez noč. Brez sramu je priznal, da se mu je marsikatera riba, ranjena ali ubita, pogreznila v globočino, ne da bi jo bil dobil. To so posledice nezadostnih predpisov o zaščiti ribarstva.

Ako so gorenje vrstice prispevale k temu, da bo vlada z naredbo zabranila gori omenjene načine nedopustne ribje lovi, sem dosegel svoj namen.

Iz lovskega oprtnika.

Sestanek lovskih društev kraljevine SHS je bil dne 1. junija t. l. v Beogradu. Zastopani so bili:

Savez lov. udruženja v Srbiji v Beogradu po predsedniku gen. M. Vasiću, po min. Ž. Rafajloviću in prof. P. Švabiću. — Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva v Zagrebu po predsedniku dr. M. Zoričiću in podpredsedniku V. Dojkoviću. — Slovensko lovsko društvo v Ljubljani po predsedniku dr. Iv. Lovrenčiču in dr. St. Erhartiču. — Savez lov. društava za Vojvodinu v Novem Sadu po I. sekretarju I. Divildu. — Savez lov. udruženja za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu po dr. D. Turkoviću. — Vukovarsko lov. udruženje po G. Kovačeviću.

Zborovalci so se pečali z vprašanjem organizacije lovstva v kraljevini. Sklenili so, da se stvori centralna uprava vseh društev v kraljevini in so sestavili načrt za to upravo. Preciziralo se je stališče organizacij napram izenačenju zakonov o lovu.

Izdan je bil poseben komunike, v katerem se naglaša:

1. da je do izenačenja lovskih zakonov ravnati po vseh krajih kraljevine strogo po sedaj obstoječih zakonih in naredbah o lovu;

2. da se osnuje centralna uprava lovskih društev kraljevine SHS s sedežem v Beogradu. V to upravo pridejo kot enakopravne edinice z enakimi pravicami in dolžnostmi vsa društva, obrazovana na temelju sedaj obstoječih zakonov o lovu, in sicer:

a) Savez lov. udruženja za Srbiju v Beogradu;
b) Hrvatsko društvo za gajenje lova i ribarstva v Zagrebu;
c) Slov. lovsko društvo v Ljubljani;
d) Savez lov. društva za Vojvodinu v Novem Sadu;
e) Savez lov. društva za Dalmacijo v Splitu;
f) Savez lov. udruženja za Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu.

Črna gora naj si voli sama, katerim obstoječim lovskim zakonom se hoče podvreči.

3. Vsaka navedenih edinic pošlje v centralno upravo po 3 člane, kateri tvorijo širši upravni odbor. Ta odbor se sestaja redno dvakrat na leto. Izmed članov tega širšega odbora imenuje vsaka edinica po enega člana v izvršilni odbor centralne uprave. Proti zaključkom izvršilnega odbora se smejo edinice priložiti na širši upravni odbor; medsebojne spore med edinicami ima reševati izbrano lovsko razsodišče. Na tem temelju je izdelan načrt pravil.

4. Radi razlike med obstoječimi zakoni o lovu se priznava navedenim edinicam izključna pravica, da same organizujejo lovce na svojem področju, toda v mejah teritorija, za kojega velja dotični lovski zakon.

I. redna odborova seja S. L. D. v Ljubljani se je vršila dne 29. aprila 1924 ob 20. uri v restavraciji »Pri Šestici«. Navzočih je bilo 14 odbornikov.

Seji predseduje podpredsednik gospod Hafner. Zapisnik lanske XII. odborove seje in blagajniško poročilo se sprejmeta brez pristavka.

Orožnikom raznih postaj, ki so se posebno zavzeli za preganjanje lovskih tatov, se določijo denarne nagrade v skupnem znesku 2000 Din. Istočasno se sklene, da se dopošlje za l. 1924 zahvalne diplome S. L. D. onim orožnikom, ki pokažejo posebno vnemo pri zatiranju lovskih tatvin.

Obravnavajo se došli dopisi. V imenu pravnega odseka poroča dr. Modic, da so rešene vse zadeve, ki jih je odbor izročil pravnemu odseku v rešitev.

Na predlog dr. Lokarja se dovoli Klubu ljubiteljev psov ptičarjev za kritje stroškov zadnje pasje tekme znesek 2000 Din.

G. Zupan poroča kot predsednik propagandnega odseka o poteku občega zbora podružnice v Radovljici in v Ptuju.

Isti poročevalec predlaga, da se določi cena društvenim znakom na 25 Din. Predlog se sprejme s pristavkom, da se smejo znaki oddajati le na člansko izkaznico S. L. D. ter da je lovski znak za vse člane S. L. D. obvezen.

G. Žmitek poroča o poteku družabnega večera, ki ga je priredilo S. L. D. dne 4. aprila t. l. v »Zvezdi« ter predlaga, naj se izreče za požrtvovalno sodelovanje g. Vlad. Kapusa pismena zahvala. Tudi upravi »Slov. Naroda« in »Slovenca« naj se pošlje zahvala za brezplačno priobčevanje reklamnih notic. Posebno zahvalo pa zasluži g. Fr. Krapež, kavarnar in restavrater »Zvezde«, ki je prevzel plačilo za dvorano in finančno oblast ter tako pripomogel, da S. L. D. ni imelo pri tej prireditvi izgube. — Soglasno sprejeto.

G. Zupan sporoča, da bo priredilo S. L. D. dne 1. septembra t. l. veselico v Hribarjevem gaju in predlaga, naj se v to svrho izvoli širši veselični odsek.

G. Juvančič poroča o strelski tekmi, ki bo dne 15. junija na vojaškem strelišču in prosi, da ga odbor pooblasti, da izpremeni nekatere strelske točke. — Sprejeto. Natančneje o tej tekmi bo poročal v prihodnji seji.

Glede vpeljave enotnega neobveznega lovskega kroja se sklene, naj to zadevo prouči poseben odsek.

G. Zupan poroča, da so pravila za »Lovsko zadrugo« potrjena in da je zadruga začela poslovati. Repovš.

Iz zapisnikov II. odborove seje SLD v Ljubljani, ki je bila 30. maja 1924. Navzočih 18 odbornikov.

Seji prisostvujeta tudi gg. Urbanc kot zastopnik kluba ljubiteljev psov ptičarjev in dr. Pirc kot zastopnik kluba ljubiteljev športnih psov.

Predsednik dr. Iv. Lovrenčič ugotovi sklepčnost in preide po pozdravu navzočih na dnevni red.

Zapisnik I. odborove seje se odobri.

Društveni blagajnik g. Zupan poroča, da so se razposlale vsem lanskim članom članske izkaznice in položnice z vabilom, da poravnajo za leto 1924 članarino. Žal pa je mnogo izmed teh sprejem zavrnilo. Imenik za leto 1924 se šele sedaj sestavlja, ker prihajajo dan za dnem nove prijave. Tačas je prijavljenih 2250 članov.

Nato poda predsednik informativno poročilo o svojem potovanju glede ustanovitve Saveza lovskih društev SHS.

Na razpravo pride ustanovitev Kinološkega Saveza.

Dr. Lovrenčič nasvetuje, naj se Savez sestavi iz predsednikov, tajnikov in voditeljev rodovnih knjig klubov ljubiteljev psov ptičarjev, brakov in športnih psov; ti naj zainteresirajo za kinologijo tudi ostale pokrajine naše države. Slovensko lovsko društvo bi dalo tudi za publikacije svoje društveno glasilo na razpolago — kolikor bi pač dopuščal prostor.

D o p i s i : Dopis glede streljanja mačk pri hišah se odstopi v pojasnilo uredništvu »Lovca«.

Izstop g. Jos. Juga, pleskarja v Ljubljani, iz SLD se vzame na znanje.

Na dopis lovske družbe v Podbrežju se odgovori, da se sprejemajo v SLD le osebe, ne pa lovske družbe kot take.

Dopis podružnice SLD v Ptuju glede sklepov, ki jih je potem okrožnice podružnica sporočila lovskim zakupnikom, paznikom in lovcem Ptujskega okraja se vzame na znanje. Glede premembe lovnega časa za srnjad pa se podružnica opozori na tozadevni zakon.

Celjski podružnici se sporoči, naj se članarina pošilja centrali, in sicer na podlagi članskega imenika.

Vabilu 16. artilerijskega polka, ki praznuje svojo slavo 5. junija t. l. se odzove SLD po odposlancih.

Tvrdka Vajda iz Čakovca sporoča, da je pripravljena kupovati od članov SLD ustreljene srnjake. Dopis se odstopi Lovski zadrugi, da poroča pri prihodnji seji.

Slučajnosti: G. Žmitek poroča o uničevanju lovskih psov po konjačih. Sklene se po daljši debati, da se skliče glede pasje stekline in varnostnih predpisov enketa. Repovš.

Odborova seja celjske podružnice S. L. D. v Celju se je vršila dne 23. aprila t. l. v Petrovčah pri Vodeniku. Udeležili so se je vsi odborniki, pregledovalec računov in zaupnik. Uredila se je matična knjiga, ki jo je g. Drago Bernardi podaril podružnici. Na podlagi te knjige in evidenčnih listov se bo vodil natančen kataster članstva. Pregledala sta se dva osnutka za častne diplome. Imenovali so se zaupniki za podružnično področje. Sklenilo se je prositi osrednje društvo, da predlaga direkciji šum: 1. da zahteva pri zakupih lovišč pred odobrenjem izklicnih cen od centralnega društva oziroma podružnice izjavo, ali odgovarja izklicna cena dejanski vrednosti lovišča ali ne, 2. da reši vprašanje, ali se sme lovski zakup razveljaviti, ako zakupnik čezmerno izkorišča lovišče. Bati se je namreč, da bodo nekateri zakupniki predragih lovišč pri pomanjkanju denarja skušali kriti zakupnino s tem, da bodo pobili čimveč divjačine, s čimer bo uničeno dotično lovišče in tako za bodočnost oškodovana tudi občina. Predlaga se osrednjemu društvu, da naj ima za našo podružnico samo odbor pravico sprejemati člane, kajti le ta jih pozna sam. Sestavi se kataster vseh lovskih zakupnikov in zapriseženih paznikov. — V zadevi pomladitve krvi divjačine se bosta dva odbornika obrnila na znane lastnike lastnih lovišč. Podružnica se bo odslej po zaupnikih udeleževala vsake dražbe lovišč.

Odborova seja podružnice S. L. D. v Celju se je vršila dne 14. maja v hotelu »Balkan« v Celju.

Odbor je sklenil, da zaprosi po osrednjem društvu orožniško brigado, da bi se smeli po organizaciji primerno nagraditi tisti orožniki, ki naznanijo lovskega tata, ako je bil dotičnik sodnijsko kaznovan. — Storili se bodo potrebni koraki, da se prepove v mesecu juniju nadobičajna izstrelba srnjakov v loviščih, ki preidejo v druge roke. — Podružnica bo prirejala po možnosti vsak mesec, zlasti v času, ko se ne lovi, sestanek lovcev, kjer se bo poročalo o delovanju podružnice. Sestanek bo imel tudi družaben namen. — V hotelu »Balkan« se nabije posebna stenska tabla za razne lovske objave.

Obči zbor podružnice S. L. D. v Ptuju je bil dne 13. aprila 1924.

Ob 10. uri je otvoril obči zbor načelnik podružnice dr. Franjo Šalamun s pozdravom došlega predsednika S. L. D. gosp. dr. Lovrenčiča in vseh prisotnih članov. — Poda kratek pregled o prošlih lovskih uspehih, o zatiranju in zastrupljanju škodljivcev in zasledovanju lovskih tatov in sredstvih, ki so se skusila uveljavili, da se lovske tatvine kolikor mogoče omeje, zlasti z onemogočenjem prodaje ukradene divjačine.

Dr. Lovrenčič pozdravlja v imenu centrale in referira o lovskih sistemih v različnih pokrajinah naše države, o pripravah za nov lovski zakon in o borbi centrale, da ohrani za naše prečan-

ske razmere zakupni sistem in če mogoče razširi istega z novim zakonom v vsej državi. Ako bi pa to ne bilo mogoče, pa vsaj v onih pokrajinah, ki bi se izjavile za ta sistem prostovoljno, vsled česar bi moral biti državni zakon le splošen okvirni zakon.

Nato poda tajnik g. Fischer svoje poročilo, v katerem omenja vse važnejše dogodke in korake, ki jih je napravila podružnica. Poročilo in zapisnik zadnjega občega zbora se odobrijo.

Samostojna predloga sta bila predložena le dva od odbora, in sicer: 1. Obči zbor skleni, da se v prihodnji lovski sezoni ne sme streljati nobena fazanka v področju ptujske podružnice. 2. Obči zbor skleni, da se v prihodnji lovski sezoni ne sme streljati srna in mladi kozliček - srnjak v področju ptujske podružnice. — Oba predloga utemeljuje načelnik dr. Šalamun, v debato posežejo gg. dr. Lovrenčič, dr. Ban iz Ormoža, dr. Pernat iz Maribora, graščak Pongratz iz Dornave. — Po končani debati sprejme obči zbor oba predloga soglasno in potrdi tudi na predlog dr. Lovrenčiča že pri glavni skupščini S. L. D. v Ljubljani sprejeti predlog, da se sme streljati divji petelin šele po 16. aprilu.

Oskrbnik g. Tippl iz Vurberga stavi nujni predlog:

Obči zbor skleni, da se lovska doba za srnjaka skrajša za 1 mesec, tako da ga je dovoljeno streljati le do 1. decembra vsakega leta. — Predlogu se prizna nujnost in otvori o njem debata, v katero posežejo gg. graščak Pongratz, Pavel Pirich iz Ptuja, Glatz iz Krčevine, Vezjak iz Pragerskega, dr. Šalamun in dr. Lovrenčič, nakar razširi g. Pongratz predlog v tem smislu:

Obči zbor skleni in odbor podružnice naj napravi korake, da se od politične oblasti določi lovska doba za srnjaka od 1. maja do 1. novembra vsakega leta. Ta razširjeni predlog je bil na to soglasno sprejet.

Med slučajnostmi se je obravnavalo in priporočalo, da vsi lovski zakupniki skrbe za krmljenje divjačine, zlasti jerebic v hudi zimi, da kolikor mogoče preprečijo nakup divjačine od nelegitimiranih oseb in da strogo zasledujejo lovske tatove. — V ta namen je določila centrala 5000 Din za nagrado orožnikom, ki se izkažejo v tem oziru posebno vestne in vztrajne, vsled česar naj se ti slučaji naznanijo podružnici, da ista lahko predlaga nagrade. Graščak Pongratz obljubi prispevati v to svrho 500 Din.

Končno opozarja dr. Lovreničič, da se je ustanovil pri centrali tiskovni sklad, da se omogoči kritje natisa lovskih publikacij, ki jih ni mogoče kriti s samo članarino. Tega sklada naj se lovci spominjajo in zanj zbirajo. Tudi zeleni križ, ki je namenjen za podporo onemoglim lovskim paznikom in njih družinam, se priporoča. Pristopajo naj k Lovski zadrugi, ki ima namen postaviti v Ljubljani lovski dom.

Sprejme se predlog, da morajo biti vsi lovski zakupniki in pazniki člani Slovenskega lovskega društva in da ne sme noben zakupnik pripustiti k svojim lovom nobenega lovskega gosta, ki se ne izkaže, da je član S. L. D.

Na predlog načelnika dr. Šalamuna se pošlje Nj. Veličanstvu kralju brzojaven pozdrav, kar se z navdušenjem sprejme.

Vsi sprejeti predlogi se pismeno sporočijo vsem lovskim zakupnikom.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Po III. rednem občem zboru dne 26. aprila in po prireditvi tekme fermačev dne 27. aprila t. l. se je vršila prva redna odborova seja Kluba ptičarjev dne 27. maja 1924, s sledečim sporedom: 1. Konstituiranje novega odbora; 2. notranje klubove zadeve; 3. bodoče tekme; 4. razmerje do lovskega kluba »Ježica«; 5. razmerje kluba napram avstrij. kinološkemu savezu; 6. slučajnosti.

Predsednik Fr. Urbanc otvori s pozdravnim nagovorom sejo, priporoča gg. odbornikom i nadaljno neumorno

delovanje za klub, toplo pa se zahvali klubovemu blagajniku g. Justinu za smotreno izboljšanje klubovega gmotnega stanja ter ga prosi, da nadalje obdrži to mesto, na kar slednji tudi pristane. Nadalje priporoča govornik, da bi klub razširil svoje delovanje in se osvežil s tem, da bi vsaj odborniki po možnosti nadomestili svoje starejše pse z mlajšim zarodom in različnimi pasmami, kar se je vzelo na znanje.

Novi odbor se je konstituiral takole: Predsednik, podpredsednik in 10 ljubljanskih odbornikov, število zunanjih odbornikov-zaupnikov pa je neomejeno. Za predsednika se je izvolil Franc Urbanc, veletrgovec; za podpredsednika dr. Janko Lokar, gimn. ravnatelj in inspektor za srednje šole v ministrstvu prosvete; za tajnika Peter Žmitek, profesor in akad. slikar, za blagajnika Feliks Justin, agrarni zemljem. nadzornik; za preglednika računov Pavel Stele, trgovec in posestnik in Filip Bizjak, krznar in trgovec; za gospodarja Rado Hribar, industrialec, za vodjo rodovne knjige Evgen Križaj, poštni računski nadsvetnik; za ostale ljubljanske odbornike pa: Fran Avčin, višji agrarni zemljemerec; dr. Fran Lokar, odvetniški kandidat; dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik, dr. Fric Luckmann, odvetnik, Anton Schuster, trgovec in Fran Tavčar, inženjer.

Za vnanje odbornike-zaupnike se določijo: Hana dr. Schwarzova v Ljutomeru; Viljem Führer, višji ev. zemljemerec in Ivan Hutter, sodni svetnik, oba v Kočevju; Dragotin Klobučar, bančni ravnatelj v Mariboru; baron Henrik Lazarini, graščak in major v p. v Smledniku in dr. Fran Trampuž, odvetnik v Kamniku.

Naslov novega tajnika je: P. Žmitek, Ljubljana, Rimska c. 2/II., blagajnikov ostane isti: F. Justin, Ljubljana, Rimska cesta 7.

Nadomestiti svoje starejše pse, ozir. nabaviti si mladiče so pripravljeni: Justin, Filip Bizjak, Stele, Schuster in pogojno tudi dr. Fr. Lokar. V ta namen se poveri E. Križaja, da izsledi legla in poda o tem poročilo. Dr. Fran Lokar pripomni, da prodaja gospa Hana Schwarzova mladiče iz legla »Hekse« in »Marka«, in sicer po 1000 Din za komad; oglas priobči v »Lovcu«. Ker so psi stari šele šest tednov, se sklene opozoriti jo, da ni umestno prodajati mladičev pred osmimi tedni, obenem pa naj za klubove člane prodajno ceno zniža. Tudi Karl Šimic, trgovec na Vrhniki, prodaja kratkodlakega psaptičarja, a še ni sporočil izvor čistokrvnosti.

Klubovemu tajniku se da nalog, da poizveduje zastran psarn in njih imejiteljev ter objavi o tem članek.

Že na občem zboru je bilo sklenjeno, da se udeležimo s petimi psi nameravanih tekem, ki se imajo vršiti jeseni v Zagrebu. V Zagrebu naj bi se vršila tekma s fermači, v Sloveniji pa poleg teh tudi s spanieli, ker ti ne morejo biti prej vpisani v rodovno knjigo, preden se niso vsaj enkrat udeležili z uspehom tekme. Ako bi se tekma vršila tudi v bivši Štajerski, naj se klub o tem dogovori z dr. Pfeiferjem v Mariboru.

Na predlog dr. Lovrenčiča je bilo že na občem zboru sklenjeno, da se smejo v lovišču kluba »Ježica« dresirati le čistokrvni psi. Članom kluba ptičarjev pa se naj omogoči tam dresirati pse proti določenemu plačilu. Ker se bo o tem sklepalo na prihodnjem občem zboru kluba »Ježica«, se določijo v to svrho delegatje dr. Fran Lokar, J. Kremenšek, E. Križaj, F. Justin in P. Žmitek.

Reciprocitetna članarina pri kinološkem savezu na Dunaju se naj izplača, zahteva pa se, da pošlje vsaj po 21 izvodov vsake številke svojega glasila.

Pri slučajnostih se sklene, da vsi klubi ljubiteljev psov določijo svoje delegate, ki naj se posvetujejo o ustanovitvi kinološkega saveza ter naj poročajo o tem na prihodnji seji.

Izrazi se ogorčenje nad dejstvom, kako brezobzirno merodajna oblast v

nekaterih krajih pokončuje pse, med njimi celo pravilno zavarovane lovske, proti čemur naj se napravijo primerni koraki.

Dr. Fran Lokar poroča nato o dopisu češkoslovaškega lovsko-kinološkega udruženja o važnosti angleških fermačev in njih odličnih uspehih na tekmah.

Odborove seje naj se v naprej vrše dvakrat na mesec. P. Ž.

Klub ljubiteljev brakov v Ljubljani.

Dne 22. maja 1924 se je vršil ustanovni občni zbor kluba s sledečim sporedom:

1. Pozdrav predsedujočega. Obrazložitev in pomen ustanovitve kluba. 2. Pravila. Določitev ustanovnine in članarine. 3. Volitve. 4. Slučajnosti.

Zborovanju je predsedoval g. dr. Ivan Lovrenčič, ki je otvoril občni zbor s pozdravnim nagovorom ter obrazložil namen kluba. Klub si je v prvi vrsti stavil nalogo, gojiti in vzgajati tudi pri brakih čisto pasmo. Vsakega klubovega člana dolžnost bodi, loviti le s čistokrvnimi psi; uporabljajo naj se le na zajce in lisice, na srne pa samo po potrebi in še to le enkrat na leto v istem lovišču. Naloga klubova pa je tudi, širiti v javnosti zanimanje, da se v tem smislu doseže čimveč.

Po izčrpnem pojasnilu, zakaj se je osnoval ta klub, preide govornik k drugi točki dnevnega reda, k pravilom, ki so bila neizpremenjena sprejeta. Sklenilo se je, da znaša ustanovnina enkratno Din 100, članarina pa letno Din 10.

V korist kluba naj bi se na brakadah pobirali prostovoljni prispevki, posebno od vsakega, ki bi se pregrešil proti lovskim predpisom.

Dr. Lovrenčič omenja, da bo klub vodil rodovno knjigo J. R. B., v katero se bodo vpisovali psi, ki to zaslužijo.

Za zdaj se sicer še ne more zahtevati od vsakega klubovega člana, da sme loviti samo s čistokrvnimi psi, pač pa čez nekaj let, ko se polagoma vpeljejo čistokrvni braki.

Tretja točka dnevnega reda so volitve. V novi odbor so bili izvoljeni: za predsednika baron Henrik Lazarini, graščak in major v p. v Smledniku, za podpredsednika Ivan Zupan, ravnatelj dohod. urada v Ljubljani, za tajnika Peter Žmitek, profesor in akad. slikar v Ljubljani, za blagajnika Viktor Herfort, dvorni preparator v Ljubljani, za ostale odbornike: Slavko Plemelj, tržni nadzornik in upravitelj dvornih lovišč v Ljubljani, Leopold Grünfeld, trgovec in zavar. zastopnik v Ljubljani, Hinko Štamcar, trgovec in posestnik v Ljubljani, Franc Roblek, industrialec v Žalcu in Josip Godnjav, posestnik v Tržiču.

Poleg teh se je priznal virilni glas v odboru: psarni »Turjak«, lastnik grof Auersperg; psarni »Krmelj«, lastnik Venče Jakil; psarni »Podgora«, lastnik dr. Ivan Lovrenčič; psarni »Bistra«, graščak H. Galle.

Sklenilo se je, da ima vsaka psarna virilni glas v odboru, ako goji najmanj po dve plemenski psici in enega plemenjaka, vpisanega v J. R. B.

Za preglednika računov sta bila izvoljena dr. Franc Kalan, sodni svetnik v Vel. Laščah, in Peter Štepic, gostilničar, posestnik in trgovec v Šiški.

Klub si nabavi za svoje člane tudi znak. Stavil si je nalogo, prirejati v raznih krajih pasje tekme in smotre. Tudi jamarje in barvarje bi v takem oziru sprejel pod svoje okrilje. Za letos naj bi se vršili dve tekmi, ena v celjski okolici, druga pa na Grosupljem.

Pri slučajnostih se na predlog gosp. Grünfelda sklene, da naj bodo odborove seje javne, na katerih bi imel vsak udeleženec posvetovalen glas.

Naslov tajnika je: P. Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta 2/II., blagajnika pa: V. Herfort, Ljubljana, Vrazov trg 1. Prvi sprejema vse dopise, drugi vse denarne pošiljatve, ki se tičejo kluba.

Klub že sedaj šteje 10 ustanovnikov in večje število članov. P. Ž.

Lovska zadruga, r. z. z o. z. v Ljubljani. Dne 15. junija zvečer se je vršil po plenarni odborovi seji S. L. D. v steklenem salonu na Glavnem kolodvoru v Ljubljani ustanovni obči zbor zadruge s sledečim sporedom:

1. Pomen zadrug; 2. obrazložba pravil; 3. volitev načelstva in nadzorstva in 4. slučajnosti.

Predsednik S. L. D. dr. Ivan Lovrenčič konstatira sklepčnost, ugotovi, da je bil obči zbor pravilno sklican in razglašen. Nato pojasni pomen Lovske zadruge, ki naj nudi po § 2. v točkah 1—4 zadružnih pravil svojim članom kar največ ugodnosti. Sedež zadruge bodi v Ljubljani, zadruga pa ima pravico po § 3. ustanavljati tudi podružnice po celi državi.

Po sprejetju zadružnih pravil so se vršile volitve šest članov načelstva in pet članov nadzorstva s sledečim izidom:

V načelstvo so bili soglasno izvoljeni: inž. Franjo Tavčar, Ljubljana, Breg št. 8, za predsednika; Mat Hafner, kr. notar, Ljubljana, Miklošičeva 6, za podpredsednika; Peter Žmitek, profesor in akad. slikar, Ljubljana, Rimska cesta št. 2/II, za tajnika; Anton Juvančič, kapetan v p., Ljubljana, Gosposka ulica 7, za tajnikovega namestnika; Ivan Zupan, dohodarinski ravnatelj, Ljubljana, Pražakova ulica 10, za blagajnika in Franc Roblek, industrijec v Žalcu, za blagajnikovega namestnika.

V nadzorstvo so bili istotako soglasno izvoljeni: dr. Iv. Lovrenčič, odvetnik in predsednik S. L. D. v Ljubljani, Miklošičva cesta 8; Karl Čeč, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6; Anton Schuster, trgovec, Ljubljana, Mestni trg 26; Peter Štepic, veletržec, Ljubljana, Sp. Šiška, in inž. Anton Rudež, graščak v Ribnici na Dolenjskem.

Po končanih volitvah in slučajnostih se je obči zbor formelno zaključil, nato pa se je razvila neprisiljena zabava, ki je mogoča le v pristno lovskih družbah.

P. Ž.

Ustanovil se je dne 16. junija 1924 **Jugoslovanski kinologični savez** s sedežem v Ljubljani. Namen tega saveza je, voditi celokupno rodovno knjigo in gojiti čistokrvnost vseh vrst psov po celi državi, ter vzdrževati stike z inozemskimi organizacijami. P. Ž.

V Karavankah. Jug in toplo solnce sta tudi v senčnih gorah in grapah vzbudila naravo k novemu pomlajenemu življenju. Petelin oznanja solnčnemu jutru, da se je srečno izognil vsem nevarnostim hude zime, lisicam in snežnim zametom, oznanja početek ljubezni v naravi in budi putke k dolžnostim pomladitve.

Ruševec pozdravlja s svojim koketnim plesom na še snežnih vrhovih jutranjo zoro in prevzet od naravne krasote piha in zdihuje, kliče na korajžo ter odganja tekmece. Putke radovedno gledajo boj tekmecev, občudujejo taktiko spretnejšega borca ter se naslajajo nad njegovim pogumom in njegovo močjo, pretresa jih predslast vseobjemajoče pomladne ljubezni. Medtem se prekoplje čez snežne plazove lovec s puško v roki, ozira se na naravni čar gorskih velikanov, pozdravlja s hitrim pogledom plesišče pred seboj, drugo oko pa preteče prodira okolico, ni li skrit v bližini nepoklican zločinec, pripravljen, da s krivcem na nedeljskem klobuku moti harmonijo v naravi. Požrešno privoha lisica in čuteč lovca, se spretno umakne ter se zadovolji z ostanki zimske mrhovine, tolažeč se, da je visoki pevec itak prežilav. Kuna zapazi z visokega macesna, trezno motreč okolico, lovca ter jo urno odkuri, iskat si manj opasnega plena. Medtem je ruševec s svojim koketnim plesom in ekstazo izvabil putke med ruševje, na prazno plesišče pa posije solnce in ogreva gamsu od zime premrte kosti, ko si išče prvih pomladanskih travic. Petelin v bukovju spodaj zakleplje še par okroglih ter si poišče utrujen in prevzet od hrepenenja med mladim bukovjem utehe.

Lovec zapusti svoje opazovališče, poišče si solnčen prostor za skromen za-

jutrek, pazeč da ne bi motil zakulisnega življenja ravnokar končane predstave. Pregret od prvega solnca, vstane lovec s svežimi močmi in prevzet od ravnokar odigrane scene, pogleda otožno hrepeneč, v daljno dolino, pokrito z meglenimi valovi.

Na določenem mestu najde tovariša in skupno preiskujeta nato kot samaritana po bitki naravo, ter odstranjujeta sledi, ki jih je zapustil boj neizprosno trde zime z živimi bitji. Kmalu najdeta sledi dlak in pod košato smreko kup dlake ter par oglodanih koščic. Dalje spodaj najdeta ostanke glave mladega kozlička, ki se je boril dolgo zimo za hrano proti plazovom in zametom, in je iskal slednjič še neizkušen in neokreten zavetja pod košato brino, dokler ga ni onemoglega objel sen in ga prestavil na večno solnčne in zelene vrhove. Stopaje po pobočju navzdol, jima topli veter prinese v nos neprijeten smrad. V smeri smradu najdeta pod solnčno skalo na mali zelenici kozico, ki si je preveč privoščila mlade trave in plačala svojo sladkosnedenost s smrtjo. Zavlečeta jo v jarek, pokrijeta jo z vejami in kamenjem, da ne bi s smradom okuževala okolice in odganjala druge divjadi. Nato pregledata solnike, so li ti polni in ni li pomanjkanje soli zakrivilo smrti mlade kozice. Medtem začujeta po sosednjem, z bukovino poraslem robu padanje kamenja in takoj zagledata divjo kozo, ki beži z dvema slabotnima lanskima mladičema v zavetje goščave. Nad goščo pa privrši orel, ki se pa, zapazivši nad tem pogledom vznemirjena lovca, bliskovito okrene, nato pa mirno dviguje naravnost proti solncu, dobro vedoč, da solnčni blesk omami pogled z očmi zasledujočih ga lovcev. Počasi se spuščata lovca v dolino, skrbno motreč vso okolico. Od časa do časa obstaneta in motrita z daljnovidom nasprotne goličave. Spotoma si ogledata krmišča, pospravita ostanke sena, pograbita in razgrabita odpadke divjačine ter zasejeta po njih v nahrbtniku pripravljene sladke trave in oves. Dobro vesta, da bo pripeljala tja mati svojega mladiča, ko ga bo pričela nežno odganjati od sebe in navajati, da si poišče sam hrane in se privadi boja za obstanek, v hudi zimi pa, da se zateče h krmišču. Radovedno gleda iz bližnjega gozda tropica jelenov njihovo početje ter jima je hvaležna za skrb in varstvo. Dobro ve, da je v sosednjem lovišču pred malo tedni dvojica zločincev iztrgala iz njihove srede dva jelena iščoč si juhe iz od zime odrevenelih kosti, iz kože pa žganja. Lovca uganeta njihove misli, mišice na obrazu in rokah se jima bolestno napno in brez besedi se podasta dalje. Mislita oba iste neizprosne misli. Iz teh mračnih misli jih vzbudi pogled na belega golobčka, ki mora kot vada kragulju žrtvovati svojo prostost, da obvaruje s tem mlade petelinčke in ruševčke grabežljivega roparja. Nasujeta mu zadostnega zrnja in nalijeta sveže vode.

Prišedši na cesto jih dohiti mestni lovec, v usnjatem suknjiču z lovskim šopičem za klobukom. Na kolesu ima bahavo navezanega edinega petelinčka iz praznega kmečkega lovišča. Preskrbel mu ga je drvar za risanico, ki bo jeseni neizprosno morila.

Ves čar pomladnega jutra na vrhovih izgine iz lic lovske dvojice — ker zopet sta v dolini med ljudmi. —o—

Lisičji lov pri obločnici. Kadar je ponoči pobelila nova belina, so vselej sledili zjutraj neposredno ob zidovih Javorniške železarne lisico, kljub temu, da je velik prostor vso noč razsvetljen po močni obločnici, dobro ograjen s staketami in je noč in dan precej daleč čuti ropot tovarniških strojev. Sledi so vodile iz bližnjega gozda preko železniških tračnic k železniškim poslopjem in nato zopet nazaj preko tračnic skozi plot za tovarniški prostor. Na tovarniškem dvorišču je ležalo več praznih, od maščobe in olja zamazanih sodov, kar je najbrž lisice privabilo k tovarni.

Tovarniški skladiščnik, spreten lovec, je to izkoristil in je pričel nositi na mesto, oddaljeno približno 60 m od ob-

ločnic in 20 m od pisarniškega poslopja, kosti in razne druge jedilne ostanke.

Lisica je redno prihajala; posebno gotova je bila v temnih nočeh, kar pa seveda pri lepi razsvetljavi ni motilo, da bi lisice ne opazili. Tudi glede prihoda je bila lisica kaj točna; kmalu po polnoči se je priplazila, pohrustala za njo pripravljeno večerjo in nato zopet odšla svojo pot. — Lisica pa k tovarni ni prihajala naravnost iz gozda, temveč je preko proge in tračnic obiskala najprej kokoši javorniškega postajnega načelnika, nato pa šla nazaj in skozi plot na tovarniško dvorišče. Kokoši je zastonj obiskovala, ker so bile vedno skrbno zaprte.

Ko je bila lisica dobro privajena, se je sklenilo, da jo počaka sam ravnatelj tovarne in dostojno pozdravi. Družba je sedela v prijetno zakurjeni sobi, srkala čaj in se prijetno zabavala pri taroku, medtem ko je zunaj padal sneg, kakor bi berače trgal. Krasna noč za lovca, posebno ko lahko v topli sobi uživa vso zimsko lepoto. Lepa noč za botro lisico, ko tako tiho stopica po mehki belini. — Eden izmed družbe je bil v sosednji sobi pri oknu na pozorišču in čakal, da more javiti g. ravnatelju častен poset lisice. Ob običajni uri je lisica prišla k večerji. Komaj je pričela pobirati ostanke gosposke mize, že je zagrmel ravnateljev pozdrav skozi okno in lisica ga je plačala z življenjem. Bila je velika samica.

Lisici so vzeli mehur in lovec ga je drugi dan vlekel iz bližnjega gozda proti vadišču. Ker je bilo to baš začetkom lisičje gornje, je bil uspeh že drugi dan na vidiku. Prihodnjo noč je lovec zopet opazil lisico, ki pa se je krmišču bolj previdno približala, kakor prva. V nekaj dneh je tudi ta postala precej zaupljiva, na kar jo je zadela ista usoda, kakor prvo. Drugi je bil lisjak. Vl. Kapus.

Prirodni varstveni park na Gorenjskem. Na prošnjo odseka za varstvo prirode pri Muzejskem društvu v Ljubljani, podprto s strokovnimi izjavami jugoslov. univerz, je gozdna direkcija v Ljubljani izposlovala pri ministrstvu za šume in rudnike dovoljenje, da se izloči ozemlje v okolišu Sedmero triglavskih jezer za prirodni varstveni park. Naravne meje tega parka so: Gornji rob nad steno Komarčo, od tod pod Črnim jezerom proti Belj skali in na Kol (2003 metre), dalje po državni meji proti severu preko Velikih vrat (1945 m), Vogla (2350 m), Lepe špice (2400 m) do Kanjavca (2570 m). Nato proti jugu nazaj na vrh Velike Tičarice (2319 m), Male Tičarice, Kopice in po grebenu mimo planine Ovčarije na Studor vrh in do Komarče. Inž. A. Š.

Pravilnik za brakade je založila podružnica S. L. D. v Celju. Pravilnik bi naj imel vsak najemnik lova, vsak paznik, pa tudi vsak lovski gost. Komad stane s poštnino vred 2·50 Din. Manj kot 5 komadov se ne razpošilja. Naroča se pri tajniku Podružnice S. L. D. v Celju.

Denarno podporo za prireditev strelske tekme je naklonil odsek A direkcije šum Slov. lov. društvu.

Popravek. K zadnjemu odstavku članka: »Znaki oziroma žigi na puškah« dostavljam sledeče:

V naši kraljevini se pravkar ustanavlja moderno urejena državna preizkuševalnica orožja v Kranju, ki bo spojena z državno puškarsko šolo, katera tam že obstoja. Vodstvo preizkuševalnice prevzame strokovnjak, tako da bomo lovci brez skrbi streljali iz pušk naše domače, prvovrstne puškarske industrije, ki v nikakem oziru ne zaostaja za prvovrstnimi izdelki inozemskih tvrdk. — Kapetan Zvonko.

Za tiskovni sklad S. L. D. so darovali: Jos. Hočevar, Velike Lašče in Vinko Jan v Gorjah, vsak po 50 Din.

Pri družabnem sestanku članov SLD po tekmovalnem streljanju dne 15. junija t. l. se je nabralo 410 Din. Hvala vsem darovalcem!

Julijev zvezek »Lovca« preseza določen obseg za pol tisk. pole.

Ribarska mreža.

Ribarstvo in državni proračun. V proračunu za leto 1924/25 so posamezne postavke za pospeševanje ribarstva. Ker je naša država pomorska sila, se proračun ozira predvsem na pomorsko ribarstvo. — V sestavu ministrstva poljoprivrede in voda posluje med drugimi oddelek za sločarstvo. Odsek tega oddelka je določen za živinarstvo, svilarstvo in ribarstvo. Na čelu odseka stoji inšpektor, dodeljena sta mu sekretar in pisar. — Za proučavanje jezerske in pomorske ribolovi radi enotne eksploatacije in za ostale stroške ribolovi je določen osrednji kredit 250.000 Din. Ta kredit seveda za Slovenijo ne pride v poštev. — Za gradnjo okeanografskega inštituta na Jadranskem morju je določen znesek 200.000 Din. — Za gojenje rib v Hrvatski je proračunan znesek 50 tisoč dinarjev, za gojenje rib v Sloveniji pa znesek 10.000 Din. Stroški ribogojnega zavoda v Boh. Bistrici so preliminovani s skupnim zneskom 36.000 Din. — Iz teh podatkov vidimo, da se zaveda vlada pomena ribarstva za našo državo. Žalibog pa uspešno delo tako dolgo ne bo mogoče, dokler ne dobimo enotnega ribarskega zakona in dokler se ribarstvo temeljito ne decentralizira. Dr. M.

K članku »Nekaj podatkov o sulcih v naših vodah« bi imel nekaj pripomb. Mnogo jih je, ki menijo, da ribe, ko so v ženitovanjskem razpoloženju, ne uživajo nikake hrane. Neki moj znanec se je hotel prepričati, ali uživajo ribe hrano, ko so na drstiščih. V Poljanšici je poskusil pri sulcih. Pomolil je kapeljna sulcem, ko so bili na drstišču. Oba, samec in samica sta splavala za vado in mlečnik jo je zagrabil, katerega pa je ribič kasneje izpustil. Na vadi seve ni bilo trnka. Poskušal je že na več mestih in povsod so sulci prijemali za vado. Pa tudi sam sem se parkrat prepričal z isto vado kot moj znanec, pri drstečih se postrveh. Tudi jaz sem napravil poskus z vado brez trnka. Mnogo postrvi je prijelo za vado, nekatere so vado tako krčevito prijele, da sem jih brez trnka potegnil iz vode. K.

O vlaganju lipanov. »Deutsches Fischereiblatt«, številka prva, poroča o vlaganju lipanskih iker. — Vzgajanje in vlaganje lipanskega zaroda je kočljiva stvar, ker je lipanski zarod izredno nežen in občutljiv. Zato so poskušali z vlaganjem lipanskih iker en do tri dni, preden so se izlegle. Lipanske ikre se vale naglo, zarod zgubi že v nekaj dneh rumenjak. — Vlaganje iker je v toliko nevarno, ker izpostavljamo ikre roparicam. Če jih pa namestimo na prostorih, ki so zaščiteni, potem tudi ikram v kratkem času, dokler se ne izleže zarod, ne preti bogve kaka nevarnost. — V prošlem letu so v Švici poskusoma vlagali lipanske ikre. Uspeh je bil naravnost sijajen. Jeseni je bila vsa proga, koder so vlagali, posejana z lipanskimi mladicami. Dr. M.

Konserviranje rib. Očedene, iztrebljene in umite postrvi obriši, da so suhe. Male postrvi ostanejo cele, večje razreži v primerno velike kose. Glave odstrani. Ribe praži v surovem maslu, ki ne sme imeti žarkega okusa, in sicer počasi in previdno v toliko, da ne bodo v notranjosti krvave. Preveč opražene ribe razpadejo. Nato jih vloži v porcelanasto ali stekleno posodo in jih zalij z dobrim vinskim kisom. Kis je treba poprej precediti in prevreti. Kisu naj se doda primerna količina soli, popra in morda še kake druge dišave, n. pr. citronovih luščin, popra, čebule itd., po lastnem okusu. — Vložene postrvi naj se obteže. Glavno je, da ne gleda kak del preko tekočine in da se po potrebi še prilije. Posoda naj se pokrije s pergamentom ali svinjskim mehurjem in se pokrivalo pritrdi, kakor je pač običajno pri konserviranih kumarah, gobah in kompotu. Tako konservirane ostanejo dobre in užitne čez mesec dni. P. G.

Bogastvo rib v macedonskih jezerih. Ribarski nadzornik v Grški, Ata-

nasolufos, priobčuje glasom »Schweizerische Fischereizeitung« podatke o produkciji rib v macedonskih jezerih za čas od l. 1919 do 1922. Macedonska jezera, kojih je 17, so dajala leta 1919 1,870.367, leta 1920 2,312.821, leta 1921 2,231.218, leta 1922 1,796.943 ok rib. (Oka = 1·25 kg.) Povprečni letni donos vseh jezer znaša torej na leto 2,052.837 ok ali 2,737.116 kg. — To je velikanska količina rib, ki igra važno vlogo za prehrano naroda. — Najvažnejše ribe v teh jezerih so: krap, jegulja, ostriž in som, ki dosega ogromno velikost. — Posamezna jezera imajo planinski značaj. Ohridsko jezero je eno največjih in najglobljih vse Evrope. — Najznamenitejša riba Ohridskega jezera je ohridska postrv.

Žabe škodljivke rib. Znana stvar je, da žabe često napadajo manjše ribe. Neki ribarski znanstvenik je ugotovil, da se to zgodi le spomladi in le iz spolnih nagonov. Žaba (samec) se baje loti, ako ne najde samice žabjega pokolenja, tudi rib ter se jih tik za glavo krčevito oklene segajoč s prstmi ribi v očesne dublinc. Žaba pritiska na ribine škržne poklopce, tako da riba ne more dihati in se zaduši.

O varstvu rib in izkoriščanju voda. »Schweizerische Fischereizeitung«. Prva številka tega letnika prinaša zanimivo razpravo o tem, kako naj čuvamo ribje vode in kako naj jih izkoriščamo.

Različne naprave sodobne kulture uničujejo ribištvo bolj in bolj, ribji zarod pojema od leta do leta. To je bil povod, da se je začelo človeštvo baviti z intenzivnim načinom ribarstva, z vlaganjem mladic in s čuvanjem lovišč. Zaščitna sredstva so: varstvene dobe, najmanjše dopustne mere, predpisi o načinu lovi in kakovosti ribiške sprave. Vse te mere vplivajo brez dvoma blagodejno na ribarstvo. Staviti pa si moramo vprašanje, do katere meje naj čuvamo ribovje. Odgovor na to vprašanje je sila važen v ekonomskem pogledu. Ako bi bila teorija o brezpogojnem čuvanju rib pravilna, potem bi bil najboljši ribarski gospodar oni, ki sploh ne lovi. Pa narava sama kaže, da ta način gospodarjenja z lovišči ne more biti pravilen. Za kakovost in gospodarsko vrednost vode ni merodajno aritmetično število rib, ki se nahaja v vodi, nego količina in teža rib, ki jo leto na leto dobivamo iz vode. Ribja hrana (živalstvo nižje vrste) v vodi ni neomejena, nego se nahaja v vsaki vodi le v gotovi količini; v dobrih vodah je je več, v nerodovitnih manj. V vsaki vodi more trajno uspevati le toliko rib, kolikor jih dobiva zadostno hrano. Če je v vodi več rib, kakor bi jih smelo biti z ozirom na razpoložljivo količino hrane, začne ribovje pešati, in ne pridobiva več mnogo na teži in dolžini, skratka, ribovje začne degenerirati.

Tej nevarnosti se izognemo s tem, da osobito večja lovišča od časa do časa temeljito polovimo. Trnkarjenje ne zadostuje za vsako vodo, osobito ne pri množinskih ribah. Večja vodovja je treba preloviti z mrežo. Seveda se mora to vršiti po gotovem načrtu, izloviti se mora vsako leto le toliko ribovja, kolikor ga je odveč in kolikor ga vsako leto na novo doraste. Na ta način bo za preostale ribe zopet hrane dovolj, rastle in razvijale se bodo po dolžini in teži. Dr. M.

Trpinčenje živali in ribarstvo. Čeprav je lov na videz krvoločen način osvojevanja divjačine, vendar še z daleka ne dosega ribarstva, kar se tiče trpinčenja živali. »Schweizer. Fischereizeitung« opozarja v številki 4 predvsem na »sportno« lov z živo ribico in izvaja doslovno: »Eno najtemnejših poglavij ribolovi je poraba živih ribic za vado, ki jim zasajajo trnek globoko v meso ter se ribice-vade zvijajo in mučijo po več ur, dokler v bolečinah ne izdihnejo. Zares, to je znak živalskega barbarstva napol divjih narodov!« — Huda obsodba, a pravilna!

Ali ribe mislijo? O ščuki pravijo, da je zelo premetena. To potrjuje sledeča dogodbica, ki se je zgodila v nekem ribniku na Švedskem. Posestnik

ribnika je imel v ribnjači, ki jo je pogreznil v ribnik, približno 50 kg ščuk v teži do 5 kg, torej same večje ščuke. Pokrov ribnjače je bil tik pod vodno gladino. Nekdo, ki je čolnaril blizu ribnjače, je zaslišal naenkrat votel udarec, nato je nad ribnjačo zašumela in zavalovala voda. Slutil je takoj, da je iz ribnjače ušla riba; ko si je ogledal ribnjačo, je zapazil, da je ena izmed desk pokrova zrahljana. Obvestil je o tem posestnika ribnika, ki je pokrov za silo popravil. Bilo je že proti večeru. Ko se je bilo nekoliko zmračilo, so se ponovili gori omenjeni udarci na ribnjačo. Ropot je trajal nekaj časa, nato je vse utihnilo. Ko je ribnikar drugi dan pregledal ribnjačo, je bila ena izmed desk pokrova skoro popolnoma izbita, ribnjača pa je bila prazna.

Kako mariniramo ribe. »Posavski Lovac«, list za lov in ribarstvo, prinaša v svoji prvi številki z dne 1. aprila 1924 sledeči recept o mariniranju rib: Očiščeno ribo razrežemo na prikladne kose in jo pristavimo z malo vode k ognju. Vodi pridenemo nekaj jesiha, nekaj zrn popra in gorčice, soli in lovorjevega listja. Tako kuhamo ribo eno uro in pazimo, da voda polagoma vre. — Nikdo naj ne misli, da riba radi dolgega kuhanja razpada in se razkuha. Obratno! Riba postaja, ko se je kuhala prve pol ure, mehka in pripravna za jed, druge pol ure kuhanja pa se vnovič strdi in postane pripravna za mariniranje. Ako bi ribo kuhali manj časa, bi v jesihu razpadla. — Na ta način kuhano ribo denemo v posodo za konserviranje ter jo polijemo z marinado, v kateri se je kuhala. Pridenemo ji tudi dišave, s katerimi vred se je kuhala in, kdor želi, nekaj čebule ali hrena in lupine rdeče paprike. — Ako ni dovolj polivke, nalijemo na ribo nekaj prekuhanega jesiha, tako da je riba povsem pokrita s tekočino. — Posodo povežemo s pergamentnim papirjem ali živinskim mehurjem in jo čuvamo na hladnem prostoru. Na ta način pripravljeno ribo moremo hraniti po več mesecev. — Ako pa jo hočemo obdržati marinirano več let, jo denemo v konzervne posode »Rex« ali »Weck« ali pa v pločevinaste posode, ki jih je treba zalotati. Dr. M.

POZIV!

Da bi nudilo Slovensko lovsko društvo v Ljubljani svojim članom čim več koristi, je ustanovilo **Lovsko zadrugo** r. z. z o. z. — Namen te zadruge je:

1. Spravljati od svojih članov vsakovrstno divjačino in lovske pridelke in izdelke in jih prodajati, prevzemati za kogarkoli dobavo takih pridelkov in izdelkov, bodisi na svoj račun, bodisi na račun članov oziroma posredovati za svoje člane take kupčijske posle;
2. oskrbovati svoje člane z vsemi lovskimi potrebščinami in vzdrževati naprave, ki so s temi posli v zvezi;
3. prirejati lovske razstave in
4. oskrbeti si v dosego teh namenov potrebne prostore in tehnične naprave, predvsem Lovski dom.

Že iz zgoraj navedenega je razvidno, da bi bilo odveč, siliti lovske tovariše, da pristopijo polnoštevilno kot člani zadruge; sleherni član bo imel poleg zavesti, da podpira lovsko stvar, tudi sam materielne koristi.

Zadružni delež znaša 100 Din z enkratnim jamstvom, vpisnina za vsak delež pa 10 Din; število deležev je neomejeno.

Prijavi se lahko z dopisnico, z natančno navedbo naslova in zadnje pošte, na kar se vsakemu prijatelju pošlje v podpis pristopnica in čekovna položnica, na željo pa tudi zadružna pravila.

Za pripravljalni odbor:

dr. Ivan Lovrenčič, odvetnik in predsednik; dr. Hubert Souvan, fin. prokurator; Mate Hafner, kr. notar; Franjo Tavčar, inženjer; Ivan Zupan, dohodarinski ravnatelj; Peter Žmitek, profesor in akad. slikar.

RAZGLAS

o pristojbinah po športnem ribolovnem redu za državne ribje vode v Bohinju.

Pristojbine kakor tudi dnina spremljevalcu ostaja tudi za leto 1924 ista kakor jo določa razglas oddelka za kmetijstvo z dne 29. maja 1923, št. 3549, t. j.:

športna pristojbina za enodnevno lov 40 Din; športna pristojbina za enotedensko lov 200 Din; športna pristojbina za enomesečno lov 600 Din; dnina spremljevalcu za ves dan 40 Din; dnina spremljevalcu za pol dne 25 Din.

Stalni gostje hotela »Sv. Janez ob Boh. jezeru« kakor tudi člani Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani in ribarskih društev v Mariboru, Celju, Konjicah in Ribnici plačujejo polovico določene takse proti društveni izkaznici in prejšnji prijavi pri kmetijskem oddelku velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani. Drugače pa veljajo tudi zanje določila ribolovnega reda.

Veliki župan ljubljanske oblasti,
št. 12.886, dne 3. junija 1924.

MALI OGLASI.

Oddam 4 po 2 meseca stara prepeličarja. Križ. angl. pointer z nem. rjav. tigr. kratkodlakom. Krasna eksemplarja; prvovrstna. - Poizvedbe pri uredništvu »Lovca«.

Psarna Smlednik (pošta Medvode) ima naprodaj dva frmača - resavca, z rodovnikom, in mlade resaste brake; starši izborni.

Psico in dva psa prodam radi začasne opustitve lova. Psi so v resnici izučeni, lovski, gonijo od zajca do srnjaka ter lisico, da so kupcu event. reference na razpolago. Psica svetlo, psa temnorjava, kratkodlaka istrijana, stari 3, 2, in 1 leto, zunanjosti odlične. Pogoji ugodni. Prodam event. tudi puške »Schynauer« in 2. Hammerles Cal. 16. Interesenti naj blagovolijo osebno pogledati pri Adolfu Supanu, Kropa.

Dva ptičarja prodam po nizki ceni ter zamenjam enega za dobrega psa čuvaja. Vsi trije psi so dobrih staršev (prav. vpisa v rodovnik) ter poleženi letos v marcu. Bogo Rohrman, Kostanjevica pri Krškem.

Nemški kratkodlaki pes, temnorjav, 8 mesecev star, z dobro sobno dresuro po Oberländerju s prvovrstnimi lastnostmi, sposoben za pričetek dresure na prostem, se radi pomanjkanja časa in nizkega lova za 2000 Din proda. Ogled pri Ivanu Havlas-u, premogovnik, Poljčane.

Naprodaj imam po nizki ceni: 1. petmesečnega ptičarja, nemškega resavca, plemenitih staršev, krasne postave; 2. udomačenega šesteraka in srno. Psa prodam, ker imam premalo poljskega lova. Franc Stele, pisarn. ravnatelj, Sv. Lenart v Slov. goricah.

Prodam puško sistema Mannlicher, kal. 8 mm. Karl Smrekar, Kropa, Gor.

Prodam štiri istrijanske resaste brake (dva psa in dve psici), prvovrstnih staršev. Karl Benčina, Retje, pošta Loški potok.

Nemška kratkodlaka psica, osem mesecev stara, dobrih staršev, oče ima rodovnik, z dovršeno sobno dresuro, se poceni proda. Ceno in vse drugo pove Anton Godec, učitelj v pok., Limbuš pri Mariboru ob Dr.

Kupim izvežbanega lisičarja, pasma postranska. Ponudbe na M. Žabka, Zagreb, Vodovodna ulica 3.

Najplemenitejši nemški kratkodlaki mladiči. Mati: jugosl. in avstr. champion Hexe Gerlov, oče: Marko (Maks) Maxburg. Oba odlikovana na tekmah s prvim darilom. Mladiče po 1000 Din oddaja, ko bodo stari osem tednov, **psarna Gerlov, lastnica Hana Schwarzova v Ljutomeru.**

Okrajni gozdar z večletno prakso gozdnega gospodarstva, vešč slovenskega, hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, išče primerno službeno mesto svojega poklica, kot podrejeni ali samostojni gozdar na večjem ali malem veleposestvu v Sloveniji. — Službo lahko nastopi takoj ali pa po dogovoru. Naslov pove uredništvo »Lovca«.

Josip Hočevar:

Izza dolenjskih gričev.

Skoro nikdar se ne oglasimo v našem ljubem glasilu »Lovec« in vendar delamo in trpimo tudi mi na lovskem polju, opazujemo, se veselimo ali pa tudi jezimo, kakor pač nanese lovska sreča po razpoloženju muhaste Dijane. Lahko bi bil napisal dokaj lepih dogodkov iz naših gozdov in dobrav, da bi se oteli pozabljenosti, ali človek tako težko prime za pero, in če že, tedaj sam ne ve, kako bi začel...

Ej, te naše dobrave in gozdi, pravim; kolikokrat sem jih prebredel vse križem s svojim lovskim tovarišem Jankom! Poleti in pozimi, zjutraj in zvečer, ob vsakem vremenu sva trgala škornje in obleko po hribovitem pečevju in goščah. Sedaj naju je vleklo za lisicami, sedaj za jerebi, srnjaki in jazbeci in enkrat, letošnjo zimo, celo za pravim pravcatim medvedom. Toda o vsem tem mogoče drugič!

Najino največje veselje pa je bil zalaz in čakanje srnjaka. Ta je bil krona najinega lovskega veselja in nikdar nisem videl na tovariševem obrazu razlite lepše glorije, kakor če mi je zaupal skrivnost, da je našel srnjaka in da ga ima, kakor »privezanega«. Pa tudi jaz sem navadno že imel svojega na »špagi«, saj imava vendar najino srnjad prešteto skoro do zadnje dlake. In potem

sva hodila zjutraj ali zvečer z najiskrenejšimi željami vsak na svoje porobje...

Stara in vendar vedno nova, večno lepa pesem...!

Tako sva sedela preteklega leta na velikega Šmarna dan popoldne na kegljišču pri sosedu ter ob vrčku mrzlega piva gledala, kako fantje podirajo lesene prillikavce. Sicer tudi sam rad kegljam, vendar takrat mi je bilo malo prevroče in, kaj bi tajil, bil sem nekako len. Najraje bi šel v gozd nad svojega srnjaka, a ravno prej sta mi doma mama in tudi moja boljša (?) polovica Marjetka napravila nekako pridigo, da se danes, ko je vendar tolik praznik, ne spodobi laziti s puško okrog in celo, da se ta dan puška sploh ne sproži i. t. d. Saj vendar nisem tako babjeveren, vendar bi jima bil še nekako rad ustregel, ker je bilo res sila vroče in ob takem času se človek kar nekam poleni. In tako srebljeva z Jankom mrzlo pivo ter se pogovarjava — kdo bi ne uganil — o najinem srnjaku.

Skozi steklo sem ga že parkrat opazoval na neki mali, s kopinjem in robido obrasli poseki sredi precej gostega bukovja, preko katerega se je spenjal kolovoz, vendar mi ni prišel na strel. Hodil se je tja past večkrat in me je parkrat pošteno potegnil za nos. Ker pa ni bil tam nikdar splašen, sem zatrdno upal, da ga bom dobil. Škoda se mi je zdelo vsakega dne, kadar nisem mogel v gozd radi drugih opravkov, ker sem se po pravici bal, da mi ga ne »izpiha« kdo drugi, ko ga imam vendar že tako »privezanega«. In povrhu še tak srnjak! Sicer ne Bog ve kakšen »kapitalkozel«, toda rogovje, rogovje! Kolikor sem ga mogel opazovati, sem dognal, da je izredno močno in grintavo, a kar me je posebno zanimalo, je bilo dejstvo, da se mi je zdel desni rogelj nekako povešen na stran, iz njegove krone pa je kakor uhan rastel navzdol precej dolg odrastek, kakršnega še nisem videl pri srnjakovem rogovju. Še v sanjah me je vznemirjalo to rogovje in v duhu sem ga že občudoval na steni...

»Stavim, kolikor hočeš, da bo jutri moj!« sem zatrdil Janku, ki je vlekel mojo pripoved kakor škripec na ušesa, ali kakor skesan grešnik posluša spovednika, kadar mu ta narekuje pokoro, da bi česa ne preslišal.

Za nama pa je sedel sam živi izkušnjavec v človeški podobi lovca Škendra. Tudi ta je prejšnje čase podrl marsikaterega rogača, a sedaj, odkar se je oženil in tako srečno prijadral po viharnih valovih mladostnega življenja v »zakonske sreče varni pristan«, je nekoliko, da ne rečem povsem, odnehal.

Zato pa je bil tem hujši, kadar smo se takole pri mizi udarili o tem in onem in tako tudi sedaj, ko naju je tako lepo na tihem

poslušal. Pa se ti namrdne, priloži od desne strani svoj palec na nos, razprostre prste in pomaha ž njimi rekoč: »Kaj misliš, da je srnjak kakor moja koza, ki pride, kadar jo pokličem na sol? Prav gotovo, da srnjaka kosmatega pojem, če ga vidva danes prineseta!«

Jaz pa dregnem tovariša Janka, ki je bil tudi že ves na trnju, med rebra: »No, kaj pa ti praviš, ali greva danes?«

»Pa pojdiva!«

Še nekoliko ponagajam Škendru, naj si nabrusi zobe, ker je srnjak pač srnjak, potem plačava z Jankom in greva vsak na svoj dom po puško. Za nama sem čul nekaj kakor smeh in besedičenje, toda jaz sem bil z duhom že v gozdu...

Pozdravljene, Mrzle doline! — Ko bi živel tisoč let, vas bi ne pozabil z vašimi lepimi dolinicami, skalovitimi rebri, obrastle s stoletnimi bukvami in smrekami, prepletene z goščami, sanjavimi lazi in dobravami, raj naše najžlahtnejše divjačine — srnjadi!

Kako prijetno božajoče naju sprejme sveži gozdni zrak v svojo sredo! Lističi komaj slišno šušte, kakor potoček sredi livade, sanjajoč Bog ve o čem... Tu pa tam se zadere hripava šoja ali zgrmi gozdni jereb v goščavo, sicer pa vlada popolna tišina... Veliki Šmaren! Zdelo se mi je, kakor bi si bil tudi gozd oblekel praznično obleko in da tudi on praznuje svoj veliki praznik. Le suho listje nama šumi pod nogami, ko se bližava nahajališču »njega«. —

Rad bi Janku napravil veselje, da bi on streljal ali vsaj videl srnjaka, zato mu rečem, naj se postavi na obrobje že omenjene poseke, kamor srnjak sigurno pride.

On pa, seveda nekam nezaupljiv, obstoji približno 200 korakov pred njo, kar je pozneje srčno obžaloval, jaz pa jo mahnem po kolovozu naprej; pred menoj se je že svetila mala poseka. Toda sedaj, kam naj se postavim, da bom lahko obvladal ves prostor, to mi je bila največja skrb! Negotov sem obstal pred poseko ter z očmi preletel nizko grmičje, a nehote sem jel stopati polagoma ob poseki navzgor na nasprotni rob, kjer sem se zopet ustavil. Nič kaj se mi ni dopadlo tu, tudi sem se nadejal od spodnje strani rogatega strica, zato se obrnem in koračim navzdol nazaj, kjer se vsedem tik kolovoza na parobek ob debeli bukvi. Previdno nabašem trocevko, prižgem cigareto, ker jaz navadno tudi na preži kadim, ter se prepustim tistim prijetnim občutkom, ki obhajajo vsakega lovca v takem položaju.

Odkod ga bo neki prineslo? Če od spodnje strani, kakor sem se tudi nadejal, potem mi pride ravno pred cev kot nalašč, če pa se pokaže na gornjem robu poseke, tedaj bi mi bil skoro malo

predaleč. V duhu premerim razdaljo. Domala 150 korakov. No, če se mi pokaže povoljno, tedaj bi šlo; trocevka je precizna, jaz pa tudi ne streljam rad zastonj na srnjaka, da bi ga samo plašil. Rajši ga pustim in «na svidenje drugič!« Po kratkem razmotrivanju prepustim vse to previdnosti srnjaka s skromno in pobožno željo, da bi mi ga sv. Hubert kolikor mogoče lepo in mirno postavil pred cev...

V istem hipu me malce poskrbi patrona. Se bo li vžgala ali ne? Zadnjič, pred dobrim mesecem, se mi je to sicer res pripetilo, ko sem streljal v Dolgi dolini na močnega srnjaka, toda tam sem bil krasno krit in tudi dovolj daleč, tako, da me srnjak, četudi se je ob prvem udaru petelina ostro ozrl proti meni, ni niti opazil ter se potem mirno pasel dalje.

Leno, malomarno je obiral nizko grmičevje in travo ter se včasih popraskal z zadnjo nogo za levim uhljem. »Primojdevet«, takrat sem bil pa v škripcih, da mi je pot stopil na čelo! Vse na okrog smrtna tišina — bilo je po hudi plohi — pred menoj se pase srnjak, kot bi ga pričaral sam vrag — jaz pa tu s patrono, ki se mi ne vžge...! Da bi patrono zamenjal, ne da bi me srnjak čul, na to niti misliti ni bilo. Prišel sem do končne odločitve, ki je za las podobna oni »plavaj ali utoni«, napel še enkrat z vso previdnostjo petelina, pomeril v zaplečje — stal je poševno od mene — in, o hvala Ti sv. Hubert! takrat je počilo v resnici! Srnjak — 26 kg čist — se je obrnil, napravil par skokov navzdol, očitajoče zroč proti meni ter se zvrnil v travo...

Toda takrat je še šlo, kaj pa, če se mi danes ne vžge patrona niti ob prvem niti ob drugem in me srnjak zapazi...?

Vem, da bi se niti naš pekar Marolt tako ne jezil, če bi se mu vse »štručke« sežgale v peči in bi mu to mi — nehvaležna svojad — štirinajst dni »naprej metali«, kakor bi se jaz jezil nad tako patrono takrat! Vendar pa sem na drugi strani zaupal gosp. Ševčiku, ki mi je bil pred kratkim vse prazne tulce na kroglo prebasal ter mi zatrdil, da so sigurni in — — »Mböh, beau, böh!« se oglasi prav pod menoj, kakor trobenta sodnega dne, da mi je puška kar zletela k licu. Opazil pa nisem ničesar, le kopanje po suhem listju se je čulo iz gošče, potem pa zopet vse tiho... Srnjak je moral biti od mene kvečjemu 60 korakov in mrzlično sem čakal, da se mi vsak hip pokaže izza grmovja. A zaman! Kakor bi se ugreznil v zemljo.

»Zavohal me je in izginil,« sem si mislil, zrl v goščo ter tiščal puško, da so me bolele roke. Očital sem si, da sem kadil, v duhu pa sem že požiral trpke zabavljice Škendra in Marolta na moj račun...

Menda mi je sam Bog vdahnil misel, da sem se ozrl kar tako slučajno na desni rob poseke in glej — na kolovozu stoji »on« ter povohljava po tleh vprav tam, kjer sem pred pol ure stal jaz, ko sem si izbiral prostor. Ni me še opazil, vendar ne zdi se mu povsem varno; sedaj ima lepo rogljato glavo pri tleh, sedaj zopet na višku ter se ozira in voha, vleče...

Polagoma, vsak trenutek porabivši, se preokrenem na desno, prislonim puško ob bukev ter ga vzamem na muho. Čisto nič nisem bil vznemirjen, vsa razburjenost me je minula mahoma kot bi odrezal in ko je ponovno povohljaval po tleh, tedaj je rezek pok jeknil preko Mrzlih dolin... Srnjak se je obrnil hipoma ter zgrbljen takoj izginil za kolovozom...

Kakor bi bil Bog ve kako utrujen, sem mirno obsedel na mestu, porinil v cev novo kroglo, si nažgal cigareto ter čakal — Janka. Niti podvomil nisem, da bi mi srnjak ne obležal, tako sem bil strela siguren, vendar mi je vse to prišlo tako prenenadoma, da sem čutil malce razburjenosti.

V tem že prisopiha navzgor Janko. Že oddaleč me vprašuje z glavo in rokami, kaj sem streljal in ko mu tudi jaz tiho pokažem z roko da rogača, je menil, da sem ga zgrešil, češ, sicer bi ne sedel še vedno na svojem mestu. Ko pride do mene, mu pojasnim celo stvar in mu pokažem, kje je stal srnjak. Zdelo se mu je predaleč in hotel je za njim, a pomiril sem ga in šla sva skupaj na kraj nastrela. Kri tu... kri tam... debele temnordeče kaplje — oznanjevalke bližnje smrti... Še 50—60 korakov sva šla navzdol med bukovjem in tam sva ga našla. Ležal je z daleč iztegnjenim vratom v listju tih in miren... Ubožec! —

Kaj naj potem še povem? Saj to gotovo ve vsak pravi lovec, ki je kdaj tako podiral srnjaka! Človek bi objel ves svet in vedno iznova vzljubi to lepo, božanstveno prirodo, ki ga očara dan za dnem, če jo pravilno razume v dno duše...

Škender in Marolt sta plačala proti njuni navadi »ceho« celega večera pri »zadnjem pogonu«. Škender mogoče že tudi zato, ker se je bal, da mu ne pošljem kaj kosmatega za večerjo, vendar sem molčal. Sedaj tudi nič več ne zabavlja. Rogovje pa mi dela kras in veselje. Najlepše je, kar jih imam.

Doma pa sem mamo, mamico in druge prepričal, da srnjak tudi na veliki Šmaren lahko pade, če le ni — smole.

Kapetan Zvonko:

Temelji za presojo lovskih pušk.

Iz lovskih krogov dobim večkrat vprašanja, kako se dá presoditi, jeli puška strelja oziroma »nosi« dobro. Ker mi ni mogoče na vsa vprašanja odgovarjati vsakemu posamezniku, podam tu kratko navodilo, kako lahko vsak posameznik ugotovi, ali mu puška strelja slabo ali dobro, kaka je puška glede »kritja«, »enakomernosti«, »probojnosti« in kako »nosi«.

Lovske puške za zrnje ni mogoče presoditi na mah, ker so zahteve, ki jih stavi lovec do svoje puške, odvisne od lovčevih želja in od razmer v lovišču. Če hočemo puško presoditi, jo moramo v petih različnih smereh preizkusiti, potem šele moremo oddati končno sodbo. Te smeri upoštevajo vse večje evropske preizkuševalnice orožja, in sicer:

1. kritje zrnja v razmerju zgostitve proti sredini;
2. enakomernost v kritju;
3. enakomernost strela do strela;
4. probojnost (Durchschlag);
5. kako puška nosi; namembišče strelov (Treffpunktlage).

Da preizkusimo puško po gornjih vidikih, je potrebno, da najprvo preizkusimo, kako puška nosi (Treffpunktlage). V to svrho vzamemo polo papirja, ki ima v kvadratu ¾—1 m ter zarišemo v sredino točko s premerom 10 cm. To tarčo pritrdimo na desko ali pa med dve drevesi, nato se oddaljimo od tarče na 50 korakov (35 m) ter si tu prostor zaznamujemo. Nato merimo v črno točko in oddamo mirno strel na tarčo. Po strelu gremo gledat, kako je zrnje razpreseno po tarči. Če je zrnje zgoščeno okoli črne pike, imamo centričen strel, če je pa zrnje zgoščeno nad črno piko, tedaj imamo visok strel. Opozarjam, da imajo skoraj vse moderne puške visok strel.

Ko smo dognali, kak strel imamo, si napravimo tarčo s premerom 75 cm, ki je razdeljena na 100 polj (100 Felderscheibe, glej sliko 1). Krog A na tarči ima 25 cm premera. Tarčo pritrdimo na mesto prejšnje tarče. Potem gremo na mesto, od koder smo oddali prvi strel. Tu si napolnimo puško z zrnjem štev. 8 = 3·5 mm. Naboji naj bodo napolnjeni pri kalibru 16, z 2·25 g brezdimnega smodnika in 28 g zrnja štev. 8; pri kalibru 12, z 2·5 g brezdimnega smodnika in 33 g zrnja štev. 8. Pri centričnem strelu merimo v sredino tarče, pri visokem strelu sorazmerno nižje in oddamo mirno strel. Po strelu gremo k tarči, kjer se prepričamo, kakšen

je bil učinek strela, ali se zadetki zgoščujejo proti sredini ali pa so raztreseni po celi tarči; tako ugotovimo k r i t j e.

Zadete točke zalepimo najbolje z belimi okroglimi papirčki. Da ugotovimo e n a k o m e r n o s t strela, oddamo z istega stojišča ponoven strel na tarčo, seveda merimo vedno v isto točko. Če po strelu ugotovimo, da se zadete točke precej dobro krijejo s starimi, tedaj je ugotovljena enakomernost glede kritja.

Zadete točke zalepimo z rdečimi papirčki ali pa jih zaznamujemo z rdečim svinčnikom, potem oddamo še na isto tarčo 2—4 strele ter po vsakem strelu zadete točke s papirčki različne barve zalepimo ali jih zaznamujemo s svinčniki različne barve. Če vidimo, da se zadete točke dobro ujemajo med posameznimi streli, ugotovimo tako e n a k o m e r n o s t s t r e l a d o s t r e l a.

P r o b o j n o s t i nam navadno ni treba preizkusiti, ker je enakomerno kritje na večje daljave najboljše merilo za probojnost. Opozarjam pa, da premočno polnjenje bodisi s smodnikom ali pa z zrnjem na nikak način ne poboljša niti kritja niti probojnosti, temveč ravno nasprotno učinkuje. Lovec tudi ne sme nikdar čutiti prevelikega sunka, ker je močan sunek redno znak, da so naboji nepravilno napolnjeni.

Da odvisi kritje od cevi, je samoobsebi razumljivo. Bolj ko je cev poožena (zadrgnjena, choke cor), tem boljše je kritje in toliko dalje lahko streljamo. V sledečem pregledu podajam srednje dobro kritje dobrih pušk, iz katerih se je streljalo na 35 m v krog s premerom 75 cm po ugotovitvah v nemški preizkuševalnici modernega lovskega orožja v Hallensee pri Berlinu.

Cevi za zrnje	Mera zgostitve proti sredini	Kaliber 16 zrno št. 8 = 3·5 mm		Kaliber 12 zrno št. 8 = 3·5 mm	
		zadetih točk	zadetih polj	zadetih točk	zadetih polj
navadna cilindrasta cev . . .	1 : 1·0	56—60	41—45	60—66	44—49
poboljšana cilindrasta cev . .	1 : 1·5	69—74	48—52	73 - 80	50—55
malo zadrgnjena cev (choke)	1 : 2·0	78—82	53—56	86—93	56—11
srednje „ „ „	1 : 2·5	83—86	55—57	96—100	61—63
močno „ „ „	1 : 3·0	86—89	56—59	100—104	63—65
zelo močno „ „ „	1 : 3·5	87—90	57—59	102—105	63—65

Da si lahko izračunamo odstotke zadetkov v krogu 75 cm na 35 m daljavo, nam ne zadostujejo samo označbe polnitev in številka, temveč moramo poznati tudi število zrn v naboju. Po odstotkih zadetkov lahko delimo puške v 4 vrste, in sicer v puške, ki imajo v tarči, ki je na 100 delov razdeljena, 70% zadetkov

(izvrstne), 60% zadetkov (prav dobre), 50% zadetkov (dobre) in 45% zadetkov (zadostne).

Za približno smernico učinkovitega strela na zajca, ki počez beži, nam služi kritje na 35 m v tarčo s premerom 75 cm, z zrnjem štev. 8, ki je bil dognan v preiskuševalnici lovskega orožja v Neumannswalde v Nemčiji, in sicer so:

Kaliber 16	Odstotki zadetkov	Učinkovitost strela	Kaliber 12	Odstotki zadetkov	Učinkovitost strela
	45	38 m		45	41 m
	50	40 m		50	43 m
28 g zrnja štev. 2 = 112 zrn	55	42 m	33 g zrnja štev. 8 = 132 zrn	55	45 m
	60	44 m		60	47 m
	65	45·5 m		65	48·5 m
	70	47 m		70	50 m

Da prednjači kaliber 12 kalibru 16 in 20, mi menda ni treba posebej omeniti. Marsikdo bi morda mislil, da doseže uspeh kalibra 12, ako dene v kaliber 16 množino zrnja, ki je za kaliber 12. Ali poskus nas uči, da temu ni tako. Preveč napolnjen naboj dá slabo kritje in še slabši proboj in tudi sunek ni posebno prijeten. Kritje in proboj sta pa zato slaba, ker se v cevi zrnje preveč poplošči, zatorej naj lovec nikdar preveč ne napolni nabojev ter naj uporablja samo gotovo predpisano in že preizkušeno mero smodnika in zrnja, ker bo sicer večkrat doživel razočaranje.

Lovce bi razdelil na tri vrste, in sicer: 1. Največji del lovcev je takih, ki so povprečno zadostno dobri strelci, to so taki, ki pri 10 strelih zgrešijo 5—6 krat. Taki lovci se morajo zadovoljiti s puškami, ki nosijo približno tako, kakor kaže slika 1. Streljajo naj samo na daljavo do 25 m, in naj si tudi ne omislijo puške, koje cevi so poožene (choke), ker bodo s tako puško še več zgrešili.

Dobri strelci so taki, ki pri 10 oddanih strelih navadno 3—4-krat zgrešijo. Ti naj si nabavijo puško, ki nosi približno tako, kakor kaže slika 2. Te puške naj imajo srednje ali pa močno poožene cevi. Streljajo naj samo na daljavo do 35 m in le v izjemnih slučajih smejo streljati do daljave 40 m.

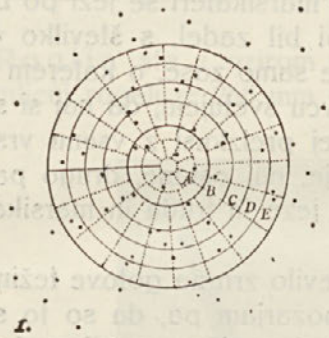
Izvrstni strelci so taki, ki so svojega strela gotovi ter pri 10 oddanih strelih ponajveč 1—2 krat zgrešijo. Ti si smejo omisliti puško z močno in zelo močno poožено cevjo, katera nosi približno tako, kakor kaže slika 3. Tem naj bo povprečna strelna daljava 45 m; tudi na daljavo 50 m in še več bodo dosegli uspeh,

vendar pa bi jim priporočal, da na manjšo daljavo kot na 25 m ne streljajo, ker bi sicer mesto divjačine prinesli domov kepo mesa.

Lovec oziroma strelec naj si tedaj omisli puško, ki odgovarja njegovi strelni spretnosti in razmeram v lovišču, vendar pa mora zahtevati, da puška pravilno nosi ter pri popolni enakomernosti strela zgoščuje strel proti sredini.

Krog A ima 25 cm, krog E 75 cm premera.

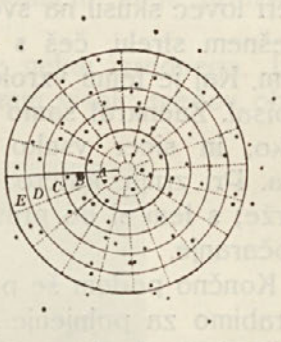
Slika 1.

I.

Enakomerna razdelitev zrnja.
Dober strel.

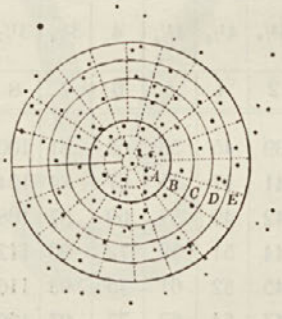
Slika 2.

II

Proti sredini bolj zgoščena razdelitev zrnja.
Zelo dober strel.

Slika 3.

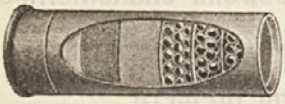
III

Proti sredini zelo močno zgoščena razdelitev zrnja.
Izvrsten strel.

Vobče zahteva lovec, da mu puška nosi zelo skupaj, ker je to pogoj za strel na večjo daljavo, vendar mu je večkrat tudi to zelo neljubo, ker preveč razstreli divjačino, posebno če mora, kakor n. pr. v gozdu, streljati na male razdalje. Temu se pa da lahko odpomoči. Da se zrnje bolj razprši, je treba samo med zrnje v naboju dejati dva pokrovčka (glej sliko 4). Če hočem, da

se razprši še bolj, pa denem med zrnje papirnat križ (glej sliko 5). S tema dvema pripomočkoma dobim navadno že na 20 m isto kritje, kakor z normalnim nabojem na 35 m.

Slika 4.

Slika 5.

Da vsaka puška ne nosi vseh vrst zrnja enako, je že marsikateri lovec skusil na svojo žalost in marsikateri se jezi po brezuspešnem strelu, češ s številko 6 bi bil zadel, s številko 4 pa nisem. Kaj je temu vzrok, je poglavje samo zase, o katerem bom še pisal. Zaenkrat samo vsakemu lovcu svetujem, da naj si svojo puško, in sicer vsako cev posebej preizkusi z vsemi vrstami zrnja. Pri zrnju, katero da lepo kritje, naj ostane, drugo pa naj zavrže; s tem si bo prihranil mnogo jeze in truda in marsikatero razočaranje.

Končno podam še pregled za število zrn za gotove težine, ki jih rabimo za polnjenje nabojev. Opozarjam pa, da so to samo približna števila, ker vsako zrno ni matematično pravilno okroglo ter se posamezna zrna iste številke velikokrat razlikujejo v specifični teži in premeru.

Velikost (premer) zrnja v mm	5½	5¼	5	4¾	4½	4¼	4	3¾	3½	3¼	3	2¾	2½	2¼	2
Štev. zrnja	00	0	1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14	15
25 gramov	27	30	34	39	45	53	65	81	100	120	155	200	259	350	540
26 „	28	31	35	41	47	55	67	84	104	125	161	207	269	364	562
27 „	29	32	37	42	49	57	69	87	108	130	167	215	280	378	584
28 „	30	34	38	44	51	59	72	90	112	135	173	223	290	392	606
29 „	31	35	40	45	52	61	75	93	116	140	179	231	301	406	628
30 „	32	36	41	47	54	63	77	97	120	145	186	238	311	420	650
31 „	33	37	42	48	56	65	80	100	124	150	192	246	322	434	672
32 „	34	38	44	50	58	67	82	103	128	155	198	254	332	448	694
33 „	35	40	45	52	59	69	85	107	132	160	205	262	343	462	715
34 „	36	41	46	54	61	71	38	110	136	164	211	270	353	476	727
35 „	38	42	48	55	63	74	91	113	140	169	217	278	364	490	758

Fran Sonnbichler:

Nekaj prispevkov k članku o divji kozi.[1]

Več kot deset let je naše lovsko osebje opazovalo divjo kozo, ki je hodila dolga leta z mladičem v večjem tropu, poznejša leta pa jo je bilo videti kot jalovko le tu in tam pri manjšem tropu. Koza je dočakala po mojem domnevanju vsaj dvajset let, kar sklepam iz tega, ker se prvih deset let skoro ni razlikovala po rogljih od drugih kozâ. Na levem roglju ima odlomek, ki ga je najbrž šele v poznejših letih povzročil kamen, ki je pridrvel s hriba.

Roglja sta z ozirom na dimenzije nekaj izrednega. Levi, odlomljeni rogelj je 268 mm dolg in 230 mm visok; njegov obseg

na najdebelejšem, spodnjem delu hlačnic znaša 94 cm. Desni rogelj pa je 330 mm dolg in 260 mm visok; obseg meri 94 cm. Razkrečenost znaša 240 mm.

Po Quadt-Rieglerjevem obrazcu bi imela roglja, računši po dimenzijah desnega, normalnega roglja, 99·2 točk. Smelo trdim,

[1] Glej članek: »Nekaj o divji kozi« v prvih številkah letošnjega »Lovca«.

da je to število točk največje, ki jih je dosegel gams v Karavankah in morda tudi drugod po naših krajih. Trofeje, ki jih navaja letošnji »Lovec« na 6. strani prve številke za Rabičevo in Oitzelovo zbirko, ne presegajo niti 86·7 točk. Po navedenem obrazcu bi imela roglja 92 točk, ako se ravnamo po levem, abnormalnem roglju, ki pa ni merodajen.

Naj se dotaknem še člankovega odstavka, ki govori o p r e b i v a l i š č u gamsov. Po mojem prepričanju ni pravega razločka med goličavarji in goščarji. Le mir v revirju in ugodni življenski pogoji so merodajni, da se naselijo divje koze v gozdu in da v njem ostanejo. V našem posestvu pri Sv. Katarini so gozdnati kraji, v katerih pred kakimi 20 leti ni bilo nobenega gamsa. Dandanes pa je tam stalen v večjih tropih poleti in pozimi. Ti tropi se ne zatekajo v pečevje na Košuto, temveč ostanejo v gozdih.

Gamsi samotarci se pač podajajo za časa prska v višavje. Tropi pa ostanejo nižje doli v gozdu, kjer se vrši tudi prsk. Tako sem opazoval preteklo jesen trop 26 komadov, med njimi sedemletnega in štiriletnega gamsa, ki so se podili po strmih, od gozdne uprave komaj pol ure oddaljenih, od gozda obkroženih tratah. Lovsko osebje jih je vso jesen opazovalo na istem kraju.

Gamsom je treba, kakor sem že povedal, predvsem privoščiti miru in se jih ne sme nikdar preganjati s psi. Potem jim bo ugajalo v varnih gozdih z dobro pašnjo mnogo bolje kakor po praznem pečevju, kjer je pozno na jesen in pozimi hrana prav pičla.

Gams je za negovanje najhvaležnejša divjačina. Ne potrebuje skoro nobenega krmljenja in ne dela škode. Zato naj bi ga gojili in ohranili posebno tam, kjer se je prvikrat pojavil. Ni lažjega, kot privaditi ga v revirju; ne zahteva drugega, kakor da ga ne vznemirjamo in mu napravimo tu in tam kako solnico.

Kar se tiče o d s t r e l j e v a n j a gamsov, naj napravim tudi nekaj opazk. Mnenja sem, da naj se ne streljajo samo močni kozli brez vsakterega preudarka. Nasprotno. Neobhodno potrebno je, da ostane vselej primerno število močnih kozlov v revirju za pleme; manj škode bo, ako se tu in tam tudi nekaj kozâ — posebno šibkejših in jalovih — postreli. Slednje seveda ni prav lahko izvedljivo. Jalove koze more najlaže ugotoviti in odbiti lovec, ki pozna revir in stanje divjačine.

Tam, kjer je obilo divjačine, naj se vršijo mali pogoni, toda šele pozno na jesen, ko so kozliči že toliko razviti, da morejo sami vztrajati in ni nič napačnega, ako pade tedaj nekaj kozâ

Opažam, da nekateri lovci prisegajo na to, da je pri gonjah zadnji komad v tropu vedno kozel. Večinoma pri večjih tropih, izvzemši čas prska, močnega kozla sploh ni zraven. Ako pa je

v tropu, se rad med begom odstrani od tropa in skrije v gozd. Kadar pa je v gonji močan kozel v tropu, ni vedno zadnji, temveč pribeži lahko tudi sredi med tropom.

Drugače je, ako pride divjačina mimo lovca, ne da bi bila vznemirjena. Tedaj pride kozel rad kot poslednji za tropom, mnogokrat precej daleč za njim.

Znano je, da gamsi niso povsod enako močni in da so n. pr. v severnih Alpah šibkejši kakor pa v Karavankah in v Julijskih Alpah. Pri nas pa zopet niso tako težki kakor v Bosni. Naši so prilično enaki onim, ki živijo v Transsilvanskem gorovju. Alpski gamsi pa imajo lepši šop (brado) kakor naši in bosanski.

Ing. A. Š.:

Proučavanje lovstva v naši kraljevini.

VI. del. (Konec.)

Sodba, pristojnost in postopek.

Člen 79. Vsa dejanja, ki se kaznujejo po tem zakonu, so pregreški, v kolikor ne bi iz njih postali prestopki in zločini.

Člen 80. Pregreške po tem zakonu zasleduje in kaznuje srezko upravno oblastvo, a prestopne krivice same preišče in oddaja pristojnemu sodišču v obsodbo.

Izvzete so krivde, ki jih preišče in kaznuje minister za šume in rudnike po odredbah tega zakona.

Člen 81. Krivde po tem zakonu se preiskujejo na tožbo poklicanih organov za nadzor nad lovom, oškodovanih privatnih oseb in na prijavo zveznih lovskih udruženj.

Člen 82. Pregreški po tem zakonu zastarevajo v treh mesecih od dne, ko so bili učinjeni. Za prekinjenje zastaranja veljajo odredbe kazenskega zakona.

Člen 83. Pritožbe proti obsodbam policijskih oblastev za lovske prestopke se vlagajo na ministrstvo za šume in rudnike v roku petih dni, računajoč od dne priobčenja obsodbe; pritožbe je vlagati pri onem oblastvu, ki je obsodbo izreklo.

Odločba ministra za šume in rudnike na tako pritožbo je izvršna.

Člen 84. V slučajih, kjer se denarna kazen ne bi mogla plačati niti s tretjino imovine obsojenčeve, se more zamenili z zaporom, v takem slučaju se računa 10 Din za en dan zapora.

Obsodbe, ki so nižje kot 10 Din, se računajo za en dan zapora.

Člen 85. Ako se dejanja, kazniva po tem zakonu, ponovijo, se kaznujejo dvojno, a nadaljnja v slučaju kumulacije po osnovi kazenskega zakona in s kaznimi, ki jih predvideva ta zakon.

Člen 86. Poleg kazni po tem zakonu obsoja se krivec vselej, da za ubito, poškodovano ali ujeto divjačino plača odškodnino, in to:

za jelena, damjaka, kozoroga	1000 Din
„ košuto, samice damjakov in kozorogov	1500 „
„ srnjaka in gamsa	500 „
„ srno in divjo kozo	1000 „
„ fazana, petelina, gozd. jereba in divje kokoši . . .	250 „
„ skalno jerebico in zajca	150 „
„ poljsko in gozdno jerebico in prepelico	100 „
„ dropljo, žerjava, labuda	100 „
„ gozdnega kljunača, kosca	50 „
„ divjo gos in raco	50 „
„ vse vrste divjih golobov, grlico in škorca	20 „
„ vse ptice pevke (ki se živijo od žužkov in od miši), za njih vlovljenje (z lepilom, mrežami, pastmi itd.), kakor tudi za kvarjenje njihovih gnezd, vzemanje jajec in mladičev, za vsak komad	100 „

Člen 87. Kadar policijsko oblastvo prejme obtožbo poklicanega organa za nadzor nad lovom, ali dostavitev zveznega lovskega udruženja ali oškodovanca vobče, je dolžno, da na isto zapiše dan prejema in da tekom osmih dni, računajoč od dne prejema, obtoženca zasliši, rešitev in sodbo pa da napravi najdalje tekom tridesetih dni od dne prejema obtožnice.

Uradnika, ki v navedenem roku obtoženega ne zasliši in preiskave ne izvrši, kaznuje minister za šume in rudnike z globo 200 do 300 Din v korist lovskega zaklada; njegova odločba je izvršna.

Člen 88. Ko postane sodba policijskega oblastva ali prvoinstančnega sodišča izvršna, ima policijsko oblastvo takoj odrediti izvršitev in ta se mora končati v roku tridesetih dni, od dne prejema iste v izvršitev; o tem mora obvestiti ministra za šume in rudnike.

Uradnika, ki ima obsodbo izvršiti, pa ne bi postopal povsem po odredbah tega člena, kaznuje minister za šume in rudnike z globo 200 do 300 Din v korist lovskega zaklada; njegova odločba je izvršna.

Člen 89. Poklicani organi za nadzor nad lovom, po členu 68. in 69. tega zakona, se kaznujejo, ako bi po krivem koga obtožili, pa bi se to dognalo, po odredbah kazenskega zakona (člen 78.).

Ravno tako se kaznujejo tedaj, kadar bi svojo dolžnost zlorabili ali kadar zasačenega krivca ne bi obtožili po odredbah člena 74. in 75. tega zakona.

VII. del.

O kaznih.

Člen 90. Kdor po zasebnih, ograjenih zemljiščih, omenjenih v členu 2. tega zakona, brez dovoljenja lastnika zemljišča divjačino lovi ali na katerikoli način zatira, se smatra za tatu. Ravno tako se vsakdo smatra, da krade po ostalih loviščih, ako lovi brez državnega dovoljenja in se kot tak kaznuje po kazenskem zakonu na tožbo oškodovanega.

Člen 91. Z globo 50 do 100 Din se kaznuje:

1. kdor lovi koristno divjačino protivno odredbi člena 16. tega zakona; poleg tega ima povrniti škodo po členu 87. tega zakona;

2. kdor lovi v svobodnih loviščih v nasprotju z odredbami člena 21. tega zakona; poleg tega mora povrniti škodo po členu 87. tega zakona;

3. kdor lovi proti predpisom odredb člena 23. tega zakona; poleg tega mora povrniti škodo po členu 87. tega zakona;

4. kdor postopa proti odredbi člena 25. in 41. zakona o lovu.

Člen 92. Z globo 200 do 300 Din se kaznuje:

1. kdor ravna proti odredbam člena 24. tega zakona;

2. kdor ravna proti odredbam člena 17. tega zakona; poleg tega mora povrniti škodo po členu 87. tega zakona;

3. kdor lovi divjačino proti odredbam člena 11. tega zakona; poleg tega plača odškodnino po odredbah člena 87. tega zakona;

4. kdor ujame ali ubije koristno divjačino s pripravami, zabranjenimi po členu 61. tega zakona; poleg tega povrne škodo po členu 87. tega zakona.

Člen 93. Z globo 300 do 500 Din se kaznuje:

1. kdor lovi koristno divjačino za dobe, ko jo je loviti prepovedano (člen 48. tega zakona); poleg tega plača odškodnino po členu 87. tega zakona;

2. člani zveznega lovskega društva, ki lovijo v družbi z osebami, katere nimajo dovoljenja za lovljenje, ali pa da izvedo za takšen slučaj in ga ne ovadijo oblastvu (člen 73.);

3. kogar zasačijo, da lovi divjačino sploh s strupom brez pristojnega dovoljenja, kar nasprotuje členu 15. tega zakona.

Člen 94. Z globo 100 do 150 Din se kaznuje:

1. kdor divjačino prodaja brez lovske karte in dovoljenja dotičnega lovskega društva. Poleg tega se mu divjačina odvzame in proda v korist lovskega zaklada, ako ne gre za slučaj po členu 91. Poleg kazni po členu 54. in 94. tega zakona povrne škodo po členu 87. tega zakona;

2. kdor koristno divjačino prodaja, kadar jo je prepovedano loviti (člen 55. tega zakona); poleg kazni po členu 94. tudi povrne škodo po členu 87. tega zakona.

Člen 95. Z globo 100 do 200 Din se kaznuje:

1. komur je bilo odrejeno, da ima ali gonit (gonjač ali lovec), pa se ne bi odzval in svoje odsotnosti tekom treh dni ne opravičil (čl. 62. zakona o lovu);

2. kdor se pri gonji ne ravna po izdanih odredbah voditelja gonje (čl. 63. zakona o lovu);

3. kdor povodom gonje ubije zajca ali kako drugo koristno divjačino; poleg tega povrne škodo po čl. 87. tega zakona;

4. kdor državno lovsko izkaznico izgubi, a o tem ne obvesti onega oblastva, ki mu jo je bilo izdalo (čl. 43. zakona o lovu);

5. občinski načelniki ali njih namestniki, ki na zahtevo ne bi odredili zadostnega števila ljudi za gonjače k odrejenim gonjam in bi jih ne napotili s posebnim izkazom na kraj, kjer je gonja odrejena (čl. 60. zakona o lovu.)

Člen 96. Z globo 200 do 300 Din se kaznuje:

1. občinski načelnik ali njegov namestnik, ki bi postopal proti členu 79. zakona o lovu in ne bi prevzel od poklicanih organov za nadzor nad lovom odvzete lovske opreme in divjačine in ne bi hotel za te stvari reverza izdati;

2. kdor neresnično prijavi v nagrado ubito škodljivo divjačino, ki jo je ubil kdo drugi, v kolikor ta zadeva ne bi spadala v kazenski zakon;

3. kdor s tujo lovsko izkaznico prinese naprodaj vlovljeno koristno divjačino ali njene dele.

Člen 97. Z globo 100 do 500 Din se kaznuje:

1. kdor proda divjačino, uvoženo iz inozemstva, proti določbam čl. 57. tega zakona;

2. kdor prodaja ali ima živo, veliko divjačino v nasprotju s čl. 58 tega zakona;

3. kdor poklicanemu organu za nadzor nad lovom ne pokaže lovske izkaznice, niti ne pove svojega imena in poklica (čl. 42. in 76. zakona o lovu);

4. osebe, zasačene, da so neupravičeno lovile, ako poklicanemu organu za nadzor nad lovom ne bi oddale vse lovske opreme in tudi ubite divjačine (čl. 77 zakona o lovu); poleg tega se kaznujejo po členu 96., točki 3. in povrnejo škodo.

VIII. del.

Predhodne odredbe.

Člen 98. Vse dosedanje kratke in dalj časa trajajoče pogodbe o zakupu lovišč, ki so še v veljavi, se imajo tekom enega leta od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, popolnoma likvidirati in v bodoče prilagoditi odredbam tega zakona.

Člen 99. Minister za šume in rudnike se pooblašča, da predpiše pravila in navodila za izvrševanje zakona o lovu.

Člen 100. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga je sprejela skupščina in ga kralj podpiše. Tedaj izgube veljavo vsi zakoni in zakoniti predpisi, ki niso predvideni v tem zakonu.

Pravkar v prevodu objavljeni ministrski osnutek državnega zakona o lovu nam daje zadosten vpogled, kako so si v centrali predstavljali organizacijo in izvrševanje vsega lovstva.

Lepa je v osnutku poteza, da se daje lovskim društvom, kojih organizacija in delokrog sta pobliže predpisana, velik vpliv pri sodelovanju za čim pravilnejše izvrševanje lova. Društva nosijo tudi precejšnjo soodgovornost, da se zabranijo prekršaji predpisov, ki jih predvideva osnutek zakona. Seveda morajo društva dobro delovati in bi ne smelo priti do sporov v društvenih vrstah.

Lov se dovoljuje edino le v dotičnih oficielnih lovskih društvih organiziranim članom, za katere pač društva jamčijo. Kdor ni včlanjen pri teh društvih, ne dobi lovske izkaznice (lovske karte).

Hvale vredna je tudi določba, da se posamezne vrste divjačine tam, kjer so postale redke, ne streljajo toliko let, dokler se niso zopet povoljno zaplodile. Ravno tako je toplo pozdraviti v osnutku predvideno prepoved lova na koristno dlakasto divjačino za časa, kadar zapade debel sneg in ob zametih, kakor tudi tedaj, kadar nastopijo velike poplave itd. Ta določba bi baš za naše kraje prav prišla, ker bi napravila konec obsojevanja vrednim dejanjem mnogoterih naših legitimiranih lovcev.

Na žalost pa vidimo, da vsebuje ministrski osnutek mnogo določb, ki niso sposbne, da bi pri nas lovstvo vzdržale niti na stopnji, na kakršni je sedaj.

Ustroj osnutka je v navzkrižju z določbami Vidovdanske ustave, ker ne upošteva lastninske pravice zemljiškega posest-

nika, kateremu to pravico odvzema brez odškodnine. Vidovdanska ustava prepušča uredbo podrobnih določil oblastnim skupščinam, ministrski osnutek pa že obseza skoro vsa detajlna določila, ki po tako raznovrstnih pokrajinah naše države niso mogoča, n. pr. enoten prepovedani lovski čas za posamezne vrste divjačine, ki naj bi bil enak v toplih krajih, kjer nikdar nimajo snega, onemu v alpskem visokogorju.

Osnutek tudi ni v skladu s predpisi zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih — glede instančnega postopka. Osnutek namreč določa v nekaterih stvareh, da minister za šume in rudnike sam odloča (v prvi in zadnji instanci obenem) in da naj se peča z malenkostmi, kot je n. pr. določevanje nagrad posameznikom za ubite zveri, poročanje o dohodkih lova i. dr.

Najbolj pereče vprašanje, ki nam ga vsiljuje ta osnutek, je nedvomno, kdo naj bi še gojil in varoval divjačino v posameznih lehko dostopnih krajih, n. pr. v naših gamsovih revirjih, ako sme vsak lovec, pa naj pride od koder si bodi, v te revirje, da tam, dokler ima čas in voljo, zasleduje in strelja divjačino, ki jo sme tudi obdržati in prodati. Ali ne bo lov pri takem pojmovanju v najkrajšem času popolnoma propadel? Toda čemu to vprašanje? Mar ne vemo, kam so prišli v pokrajinah, kjer je bil lov že doslej regalen in tam, kjer so po prevratu sistem svobodnega lova kratkomalo začeli izvajati? Vsi lepi predpisi posameznih lovskih udruženj so več ali manj le na papirju.

Kaj poreko naše občine? Znano je, da posameznim občinam, koder zemljiški posestniki ne zahtevajo po zakonu pripadajoče jim razdelbe lovskih zakupnin, mnogo zaležejo te zakupnine v pokritje občinskih izdatkov. In novodobne lovske zakupnine niso neznatne; o tem so se prepričali bralci iz prijavljenih izkazov o lovskih zakupih v »Lovcu«. Ti dohodki bi na mah popolnoma odpadli. Ali bodo potem občinarji mirno gledali, kako hodijo lovci po njih zemljiščih, ne da bi se jim plačala dosedaj veljavna zakupnina?

V presojo drugih podrobnosti se tu ne morem in ne maram spuščati. Omenim naj le, da osnutek navaja med škodljivo divjačino živali, ki so pri nas zakonito zaščitene. Težko izvedljiv se mi zdi tudi predpis, da ima vsak lovec na leto doprinesti dvajset parov nog škodljive divjačine. Pri nas imamo lovce, ki na leto oddajo komaj po 2 do 3 strele in se jim zato nikakor ne more očitati, da bi bili slabi lovci.

Jako nevarna se mi zdi določba čl. 98., ki ukinja eno leto po uveljavljenju novega zakona vse dosedanje zakupne pogodbe brez vsakih podrobnejših določil. Posledica bo, da bi premnogi

zakupniki dotično, obenem zadnje leto zakupnega sistema, ugonobili v lovišču vse, kar le mogoče.

Upajmo, da so se nazori ministrstva od leta 1922., ko je bil ta osnutek zakona o lovu sestavljen, do danes, ko je imelo priložnost opazovati stanje lovstva v pokrajinah regalnega kakor tudi zakupnega sistema, temeljito izpremenilo in da bo naše najvišje lovsko upravno mesto svoje takratno stališče primerno revidiralo.

Lovska razstava na ljubljanskem velesejmu 1924.

Na povabilo velesejmskega urada v Ljubljani, da se Slov. lovsko društvo udeleži letošnjega velesejma s svojo lovsko razstavo, je društvo sklenilo, čeprav je le malo časa na razpolago, prirediti razstavo. Vso prireditev je prepustilo društvo Lovski zadrugi. Lovska zadruga se zaveda, da bo razstava vsled kratkega časa in premajhne pripravljenosti pomanjkljiva, da se izstavi vsled tega javni kritiki, ki jo bo večkrat tudi grajala, vendar pa upa, da koristi lovski stvari več, če skuša, čeprav pomanjkljivo, pokazati javnosti veliko narodno-gospodarsko korist lova. Mnenja smo, da bo odločeval na koncu le dokaz gospodarske koristi, kadar se bo v javnosti razpravljalo lovsko vprašanje.

In kadar se bo razpravljalo vprašanje zakupnega sistema ali prostega izvrševanja lova, bo odločilen dokaz, da s prostim lovom uničimo te gospodarske koristi.

V čem je narodno-gospodarska korist lova, je prvo vprašanje, na katero bi radi na tej razstavi odgovorili. Narodno-gospodarska korist obstoja v glavnem v zakupnini, iz izkupička ustreljene divjačine, iz ustvaritve novega stanu poklicnih lovcev in v vsej obrti in industriji, ki izdeluje ali za lov potrebščine, ali pa predeluje in izkorišča lovski plen. Kadar zbiramo to tvarino, nastane takoj drugo vprašanje, kako zvečamo te koristi in dohodke. Tu se prične druga naloga, proučevanje in širjenje umnega lovskega gospodarstva. Kakor je slabo brezmiselno pobijanje vsega živega v lovu, tako je neuspešno, če ustavim vsakršno streljanje v svojem lovu, v nadaljnjem pa prepustim divjačino samo sebi. Umno gospodarstvo je v tem, da s krmljenjem, varstvom in nadzorstvom,

z dobrimi poklicnimi lovci pomnožim svojo divjačino in dosežem letno tudi večji odstrel. Važno je tudi, da zboljšamo za svojo divjačino tržno ceno s pravilnim ravnanjem in iskanjem dobrega trga. Posebno se bo izkazala korist take organizirane prodaje pri prodaji kožuhovine. Zavedamo se, da so ta vprašanja pri nas le malo proučena, tvarina pomanjkljivo zbrana, znamo pa tudi, da iz malega raste veliko. Istočasno s tem gradivom razstavimo rogovje, pridobljeno od leta 1921 naprej v posebni tekmovalni razstavi, dalje lovske slike, puške in razne zanimivosti. Vse razstavljene predmete zavaruje Lovska zadruga in povrne razstavljalcem prevozne stroške.

Vse gg. lovarišе, kateri nam hočejo pomagati z nasveti, s podatki, kakor tudi tiste, ki nam hočejo pomagati z razstavnimi predmeti, prosimo, da pošljejo svoja naznanila in vprašanja na naslov: Prof. I. Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Vabimo vse gg. lovce, da se vabilu številno odzovejo.

Lovska zadruga v Ljubljani.

Ribarska razstava.

Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani se udeleži letošnjega velesejma v času od 15. do 25. avgusta z ribarsko razstavo. Društvo bo razstavilo vse vrste rib naših vodá bodisi žive, bodisi preparirane v alkohlu ali formolu, škodljivce rib, živalstvo nižje vrste, ki služi ribam v hrano, bolezni rib, poslovanje v vališču, ribarsko orodje, in nekaj ribarske statistike.

Prosimo vse člane in prijatelje društva, da se udeleže razstave in dado društvu na razpolago preparate rib, akvarije, razno ribarsko orodje, pasti, osti, zanjke, mreže in vse drugo dopustno in nedopustno ribarsko orodje.

Dr. M.

Ing. Cvet—ič:

O ribjih stezah.

Naše ribarstvo si mora v našem narodnem gospodarstvu priboriti vlogo, ki mu gre po njegovi važnosti. Dobro je znano, da je naša država bogata teh vodnih zakladov. Samo znati nam jih je treba dvigniti. Gotovo je razveseljivo, da se vidi na vseh koncih in krajih živahno stremljenje, spraviti ribarstvo, kot važno narodno gospodarsko panogo do čim večje veljave.

Vsem nalogam ribarstva prednjači ribogojstvo. Moderni čas pač nikjer ne pušča naravi njenega toka, nego poskuša z energično gesto poseči v to borbo življenja ter odstraniti škodljive vplive in tako pripomoči do hitrejšega in uspešnega razvitka dotičnemu svojemu varovancu. Isto je pri ribarstvu, ki doseže svoj višek v umetnem ribogojstvu. Ribarstvo ima to prednost, da zahteva razmeroma malo stroškov in malo dela, kaže pa veliko uspehov. Saj so v bivši Avstriji cenili letne dohodke ribarstva na približno 18 milijonov (zlatih) kron.

Kakor vsakemu življenskemu bitju, tako tudi ribam preti na vseh koncih in krajih kaka nevarnost. Na temelju natančnega spoznavanja življenskega razvoja rib poskuša moderni gojitelj rib te nevarnosti v naravi zmanjšati na minimum, v nadaljnjem podpiranju pa ribam ustvariti čim ugodnejše predpogoje za njihov nemoten in uspešen razvoj.

Že dolgo je znano, da gotove vrste rib potujejo in se selijo iz kraja v kraj, odnosno spreminjajo večkrat svoja bivališča. Vzroke je iskati v življenskih navadah rib. Imamo ribe, ki potujejo daleč iz morskih globin v gorske potoke, ki jim nudijo ugodna drstišča. Od teh so najbolj znani lososi in jegulje v severnih krajih. Jegulje v donavskih pritokih ni najti, pač pa v rekah, ki se izlivajo v Jadransko morje. V donavskem okolišu in za nas najvažnejšem

pritoku, namreč v Savi, pride v poštev kot riba selivka baš sulec in v manjši meri naša postrv. Slednja prav za prav ni v tej smeri selilka kot preje navedene ribe, nego spreminja svoje bivališče v manjšem obsegu po stanju vode. Ako je veliko vode, sili v gorenje vode, pri mali vodi gre pa za vodo navzdol. Pri tem si izbira tudi hladnejše kraje, tolmune.

Baš pri teh večjih ali manjših potovanjih se stavljajo ribam razne ovire in zapreke nasproti. Z moderno industrijo, ki preplavlja počasi deželo za deželo, se te ovire le množe in se lahko opaža, da počasi gineva prejšnje ribje bogastvo v naših vodah.

Tu pač mora človeška roka energično poseči vmes in v kompromisni ustvaritvi najti sredstva, da uspeva industrija in da se zagotovi obstanek ribam.

Največje zapreke delajo ribam prevelike višinske razlike raznih slapov, jezov, zatvornic in prevelika vodna hitrost. Take zapreke poskušajo ribe premagati s tem, da se poženejo iz vode, da preskočijo enostavno to oviro, ali pa da s plavanjem razvijejo največjo hitrost in da tako premagajo preveliko brzino vode. Seveda gre to do gotove meje. Preko te pa naj pomaga — človek ribar.

Že pred več desetletji so začeli študirati, kako bi te ovire odstranili. Pomagalo se je ribam s tako zvanimi ribjimi stezami. Že v sami naravi dobimo lepe primere takih naravnih ribjih steza. Umetne ribje steze pa omogočujejo ribam, da prehajajo, četudi s težavo, naravne ali umetne ovire v potokih in rekah. Na te ovire zadevajo ribe ponajveč pri potovanjih navzgor.

Pri ribjih stezah razlikujemo 2 skupini:

1. ribje stopnice, kjer se ponajveč porazdeli višinska razlika v več manjših višin, in

2. ribje prehode, kjer se skuša hitrost vode zmanjšati v daljšem toku vode.

Naravno je, da mora vsaka taka umetna naprava upoštevati predvsem ribjo velikost in moč in ribjo vrsto, za katero se zgradi. Taka ribja steza ustreza namenu edinole takrat, kadar more tudi najslabša ali najtežja riba iste vrste uporabiti za njo zgrajeno napravo. V tem oziru so se že udomačila gotova pravila, pridobljena na podlagi izkustev; tako na pr. naj znaša višina ribjih stopnic za postrvi kvečjemu 0·25 m, vodna brzina pa naj varira med 2 in 3 m v sekundi. Poleg tega se vzame navadno pri padcu v poštev najslabša vrsta rib, pri dimenzijoniranju najnemirnejša. Pri postrvih je znano, da preskakujejo ovire do ½ m višine in premagajo z najhitrejšim plavanjem do 1 m višinske razlike, ako ne presega vodna brzina 4 m v sekundi. Za postrvi ima biti širina

ribje steze od ½—¾ m, globina za plavanje najmanj 20 cm, tolmunčki za skok pa naj bodo ca 30 cm globoki.

Pri splošni koncepciji ribjih steza ima pač glavno besedo ribogojec, ki najbolj pozna navade in zahteve svojih varovank.

Prvi glavni pogoj je, kje naj se začne taka ribja steza. Početna točka mora odgovarjati v dolnji vodi življenskim navadam rib. Ker silijo ribe navadno iz mirne v živejšo vodo, se privežejo take naprave pri malem tolmunčku tik ob vznožju ovire, ki leži precej blizu glavnega curka. Dobro je napraviti zamišljeno ribjo stezo precej blizu brega, to pa vsled varnosti pred plovečim ledom, kosi lesa, valečim se kamenjem in vsled lažjega opazovanja. Gledati je, da priteče iz ribje steze voda tako v daljnjo vodo, da se baš vsled živahnejšega vrvenja vode privabijo ribe iz mirnejših tolmunčkov, odnosno da se spelje voda bliže h glavnemu curku.

Za višino ustja ribje steze v dolenji vodi se vzame v poštev ono stanje vode, ki prevladuje navadno ob času, ko ribe potujejo. Ako se to vodno stanje zelo izpreminja, potem se napravi gibljiv, odnosno plavajoč iztok ribje steze, lahko pa tudi več iztokov.

Drugi pogoj je vprašanje, kje in kako naj ta ribja steza pelje v gornjo vodo. Važno je to za ribe, ki se po izdrstenju vračajo v svoja prvotna bivališča, odnosno si iščejo lahko tudi več vode. Predvsem mora priti ustje v gornji vodi vedno pod vodo in sicer najmanj 30 cm ob najnižji vodi, v kateri morejo ribe prehajati. Ako početek ne leži v curku, se ga mora zvezati vsaj z umetno strugo ali z malim nasipom z glavnim curkom. S tem se doseže, da drži glavni curek deloma v to ribjo stezo, drugače bi nastala nevarnost, da preseže vodna brzina dopustno mejo. Dalje je zavarovati gornji del ribje steze proti poplavam, proti plavajočemu ledu, lesu, kamenju. Po lokalnih razmerah bode zadostovala kaka zatvornica ali kak pritrjen ploh.

Tretji pogoj je, da imajo zgrajene naprave dosti vode. Večkrat je namreč treba v to svrho speljati vodo iz kakega stranskega potoka. Vode mora biti toliko, da pri ustju v dolnji vodi močneje priteka in da s tem nastane živahnejše valovanje vode pri ustju ribje steze. Tako namreč postanejo ribe pozornejše na tak pritok in se ga tudi poslužujejo. V glavnem rabijo ribje stopnice manj vode kot ribji prehodi. Pri prvih se računa, da se potrebuje, in to po obsegu naprave, 0·3—0·6 m^3 vode na eskundo.

Pri vseh teh premotrivanjih je važno mnenje poznavalca lokalnih razmer. Z ribarsko-tehničnega gledišča mora imeti glavno besedo dotični, ki ribe — pozna in jih goji, t. j. ribarski izvedenec. Za tem pride šele do določitve načina, kako naj se cela naprava izvede. (Konec sledi.)

Iz lovskega oprtnika.

Iz zapisnika III. plenarne odborove seje S. L. D., ki se je vršila dne 15. junija 1924 v steklenem salonu restavracije »Južni kolodvor v Ljubljani«.

Navzočih je bilo 14 odbornikov.

Ker se je tekmovalno streljanje zaključilo ta dan šele ob 20. uri, otvori predsednik sejo ob pol 21. ter preide zaradi pozne ure na predlog blagajnika Zupana preko tajnikovega in blagajnikovega poročila, po kratkem pozdravu navzočim, k razglasitvi izida strelske tekme, ki je bila objavljena v »Lovcu« št. 13/14.

Nato poda predsednik daljše poročilo o »ustanovljeni« Središni upravi lovačkih udruženja v kraljevini SHS na podlagi zapisnika konference zastopnikov lovskih društev, ki se je vršila dne 1. junija t. l. v Beogradu. Odbor sprejme vse točke tega v bistvu že v predidoči številki »Lovca« objavljenega zapisnika in sklene naprositi Savez lovačkih udruženja v Beogradu, da se »Sred. uprava lov. udruženja« skoraj realizuje.

Ker se je po seji vršil obči zbor z volitvijo načelstva in nadzorstva »Lovske zadruge«, zaključi predsednik odborovo sejo ob 22. uri. Repovš.

Odlomki iz zapisnika IV. plenarne seje S. L. D., ki se je vršila dne 3. julija 1924 ob 19. uri v restavraciji »Pri Šestici« v Ljubljani.

Navzočih je bilo 15 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatuje sklepčnost, otvori sejo in izjavi, da je sklical plenarno sejo zaradi važne točke dnevnega reda, ki je bila gg. odbornikom sporočena potom vabila. Žal, da se vabilu k plenarnim sejam gg. odborniki ne odzivljajo polnoštevilno. Treba bo na vsak način uveljaviti § 14. društvenih pravil.

Zapisnik II. in III. odborove seje se odobrita brez pristavka.

Nato predloži društveni blagajnik ravn. Zupan obračun strelske tekme z dne 15. junija t. l. in prosi, naj ga pregledata društvena preglednika računov. — Sprejeto.

Odbor sklene izreči denarnim zavodom in tvrdkam, ki so podpirali strelsko tekmo, pismeno zahvalo.

Razpravljalo se je o dražbah obč. lovišč v sreskem poglavarstvu ljubljanskem.

Dopisi: Direkcija šum v Ljubljani je prisodila orožništvu v Boh. Bistrici za uspešno zasledovanje lovskih in ribjih tatov nagrado v skupnem znesku 3200 Din. Na predlog g. dr. Lovrenčiča se sklene izreči direkciji šum pismeno zahvalo.

Podružnica S. L. D. v Ptuju prosi ponovno, naj posreduje centrala, da se dovoli za lovišča v področju podružnice streljati srnjad od 1. maja do 1. dec. Na predlog g. ing. Tavčarja se sklene sporočiti podružnici, da ne kaže izpre-

minjati lovnega časa v posameznih krajih in za gotovo vrsto divjačine, ker je lovopust zakonito določen.

Dopis g. Bizjaka iz Boh. Bistrice, ki vprašuje, pod kakimi pogoji smejo inozemci loviti v loviščih naše države, se odstopi g. uredniku, da odgovori na stavljeno vprašanje v »Lovcu«.

Slučajnosti: Vodstvo ljubljanskega velesejma vabi S. L. D. k razstavi.

Predsednik otvori k tej točki debato, v katero posežejo gg. ing. Tavčar, Žmitek in Zupan.

Sklene se odstopiti dopis »Lovski zadrugi«, ki naj stopi potom g. ing. Tavčarja v stik z vodstvom ljubljanskega velesejma.

Na vprašanje g. ing. Tavčarja, v kakem stadiju se nahaja razvoj Središne uprave lovačkih udruženj za kraljevino SHS odgovori predsednik, da pričakuje S. L. D. vabila k ustanovnemu občemu zboru.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 23. Repovš.

Malokaliberska strelska tekma. Tovariši lovci! S. L. D. razpisuje za celo državo strelsko tekmo z malokaliberskimi puškami za mladino. Namen tekme je, da se naša mladina izvežba v streljanju in s tem obrambno možnost naše mlade države kolikor mogoče poviša, poleg tega pa je to streljanje tudi predizobrazba za vojaško službo. Kako veliko uvaževanje je ta šport našel na najvišjem mestu, se iz tega razvidi, da je prevzel pokroviteljstvo nad to tekmo naš Najvišji lovec in strelec Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I.

Tekma se bode vršila v času med 1. avgustom in 15. septembrom tega leta kakor tudi vseh prihodnjih let. Tekma je tako mišljena, da strelec, ki je kupil tarčo, lahko strelja, kjer hoče, na vsakem kraju naše države, in kadar hoče, med 1. VIII. in 15. IX. Pogoji za to strelno tekmo niso težki in imajo to prednost, da strelec lahko strelja tam, kjer se nahaja, na daljavo 25 m, prostoročno, stoje, vpričo dveh verodostojnih prič. Kot verodostojne priče pridejo v poštev vsi člani S. L. D. kakor tudi vsi člani drugih lovskih udruženj, ki so udružena v Savezu lovskega udruženja S. H. S., potem p. t. duhovniki, uradniki, častniki, gozdarji, učitelji, župani, orožniki, finančni stražniki in sploh vse ugledne osebe dotičnega kraja. Streljanja se lahko udeleže vsi, ne glede na stan in spol, ki so izpolnili 10. leto in še ne prekoračili 20. leta.

Strelja se samo z malokaliberskimi puškami premera 6—9 mm. Po vsakem strelu se mora strel zapisati v rubriko na tarči in po končanem streljanju se morata obe priči čitljivo podpisati. Isto tako se morajo vse rubrike na tarči natančno izpolniti. Če sistem puške ni znan, naj se to navede. Na nepravilno izpolnjene tarče se ne bode oziralo. Tarče je najkasneje do 1. oktobra 1924 poslati S. L. D. v Ljubljani.

Tovariši lovci! Priporočajte in širite propagando za to streljanje v vseh krajih in krogih, kamor zahajate. Bodite si svesti, da si s tem streljanjem pridobimo pravih bodočih lovcev. Mladostrelcem pa pojdite povsod na roko, vzemite jih s seboj v lovišče, poučujte jih, kako se morajo vesti v lovišču ter jim dovolite odstreliti škodljive vrane, kavke, srake in šoje. Mogoče pride pri teh pohodih pred cev tudi še katera druga krilata ali četveronožna škodljivka našega nižjega lova, katerih v naših loviščih, na žalost, preveč mrgoli. Na teh pohodih Vam je dana najlepša prilika, da mladini vcepite ljubezen do lova in narave, poučujte jo, kako se pravilno izvršuje lov, kaj je lovsko in kaj ne, kako se mora streljati na žival, ki stoji ali beži, da ne trpi bolečin, četudi je roparica, kako se neguje divjačina, skrbi za solnice v lovišču in krmljenje živali pozimi, ko trpi pod vremenskimi neprilikami. Bodite uverjeni, da takih naukov mladina nikdar ne pozabi. Pomisleki, da bi s streljanjem malokaliberskih pušk vznemirjali lovišče, niso umestni, ker je pok iz teh pušk neznaten in se ga komaj 50 m daleč

sliši. Če pa vidite, da se kdo mladostrelcev posebno zanima za strelno teorijo, dajte mu v roke »Lovca« 1923, zvezek 15.—16., kjer najde napisano o strelstvu vse, kar potrebuje, če pa »Lovca« nimate, opozorite strelce na brošurico »Strelstvo«, ki jo je izdalo S. L. D. in ki se dobi pri S. L. D. za ceno 3 Din. V brošurici je cela strelna teorija na kratko in zelo razumljivo popisana tako, da vsak strelec dobi na vsa vprašanja zadovoljiv odgovor. Povedano je tudi, kako je postopati, da se zabranijo neprilike in nezgode. — Strelski odsek Slovenskega lovskega društva.

Dobava pušk za malokalibersko streljanje. »Puškarna« v Kranju izdeluje poleg najmodernejšega lovskega in strelskega orožja tudi kot špecialiteto malokaliberske puške v kal. 6 mm ali 22. Ko se je pojavila v S. L. D. ideja za prirediteV malokaliberske strelske tekme za vso državo, se je odločila »Puškarna« v Kranju, da za ta šport izdela posebno vrsto pušk, ki ne bodo v nobenem oziru zaostajale za puškami inozemstva. In res, kmalu sem imel priliko videti dve vrsti teh pušk. Reči moram, da sem bil presenečen, ko sem videl lično izdelavo in še bolj, ko sem preizkusil puške, kar se tiče precizije strelov. Lahko trdim, da smemo biti ponosni na naše puškarje v Kranju, saj te puške lahko stavimo v eno vrsto z izdelki inozemstva.

Puška »Kranj I.« težke vrste je prav tično in okusno izdelana ter prvovrstna, kar se tiče precizije strela. Teža puške je 1·85 kg, dolžina pa 1·5 m, vsi deli puške so zelo okusno brinirani. Kaliber puške je 22 ali 6 mm, cev je začetkoma zelo pojačena ter se proti koncu poožuje, dolžina cevi od nabojišča pa do ustja je 57 cm, cev je iz najboljšega jekla napravljena ter ima 6 grebenov in brazd. Na cevi je napravljen vizir na premik z vijakom tako, da si lahko strelec podaljša ali pa pokrajša vizirno premo. Zaklep je znani Mauserjev zaklep z nekaterimi malenkostnimi spremembami. Na zaklepu je močan potezač, ki prime skoraj polovico naboja, ter zelo sigurno deluje, tako, da se nam ni bati, da bi ostal naboj v cevi. Kopito je napravljeno iz bukovega lesa, je zelo lično izdelano, opremljeno s pištolnim ročajem in kopitnim licem. Na pištolnem roču so vrezane ribje luske, kar je zelo praktično, ker se kopito bolje oprime in ne drči. V splošnem so dolžina, krivina in used kopita zelo primerno napravljeni ter se da kopito zelo lepo opreti ob ramo; poleg tega pa imamo na kopitu lično izdelan branik in francosko prožilo. Omenil bi še, da se da puška razstaviti brez vsakega orodja in da se vsak posamni del dobi, če bi se slučajno izgubil ali pa zlomil.

Puška »Kranj II.« je izdelana po istem principu kakor »Kranj I.«, težka je 1·60 kg, dolga je pa samo 98 cm, je brez vizirja za premik — na vijak, cev od nabojišča do ustja meri 48 cm, ter je razdalja med vizirjem in muho 40 cm. Kopito je lično izdelano; je gladko angleško kopito iz bukovega lesa.

Nastreljeni sta obe vrsti pušk na 25, 50 in 100 m in sicer z naboji 22 short, long in long rifle. Na 25 m dobimo z naboji 22 short pršilen pravokotnik 7 × 5 cm, z naboji 22 long pa 2 × 2 cm. Na 50 m dobimo z naboji 22 long (22 short ne pride v poštev na večje daljave kakor 30 m) pršilni pravokotnik 6 × 4 cm, na 100 m pa 12 × 8 cm. Z naboji 22 long rifle dobimo na 50 m pršilnj pravokotnik 5 × 3 cm, na 100 m pa 8 × 6 cm. Če primerjamo te pršilne pravokotnike na tarči za malokalibersko streljanje, vidimo, da spravi spreten strelec lahko vse strele v tarčino črno. Priporočam pa to puško tudi vsem lovcem, katerim gre za to, da svoje lovišče v lovopustu ne vznemirjajo z glasnimi streli, da se poslužujejo te puške s katero lahko marsikatero neljubo žival v lovišču ustrele, ne da bi s svojim strelom vzbujali pozornosti. Precizija je tako izborna, posebno z 22 long rifle kakor tudi probojnost, da odgovarja ta puška vsem željam tudi najrazvajenejših strelcev, poleg tega je cena zelo zmerna. Obe vrsti pušk se dobivata sa-

mo v samoprodaji »Puškarne« v Kranju, ki daje drage volje vsa pojasnila, kar se tiče cene pušk in nabojev.

Kapetan Zvonko.

Moje mnenje. Ko sem čital v »Lovskem oprtniku«, ki v 11.—12. številki »Lovca« ni baš natlačen, poročilo o občem zboru Gorenjske podružnice S. L. D., sem imel neprijeten občutek, takistega kakor tajnik, ki je sesal peresnik, da bi mogel napisati kako besedo preko poročevalske suhoparnosti, zavite v obče fraze. Ali pri najboljši volji in dobrem namenu ni imel kaj, da bi poslal v natis. Tako revna in prazna po činih pa je podružnica sama. Tudi o drugih podružnicah, izvzemši celjsko, ne gre noben glas po deželi, da bi bilo čuti, da se giblje. Naravno in razumljivo je to! Zakaj? Podružnice na podlagi pravil S. L. D. so praktično preslabokrvne, da bi bile resničnega življenja in dela zmožne. Jaz namreč ne smatram za višek delavnosti, ako se priredi obligatna podružnična veselica. Gonilna sila vsakega društva so gmotna sredstva in pogoj temu je zadostno število članstva in primerno velik delokrog. Kaj od teh temeljnih pogojev pa imajo naše podružnice? Nič! Zato pa je njih delo temu odgovarjajoče. Slovenija v vsej velikosti je komaj za eno samo centralno društvo. Vse podružnice so mu samo breme in delo, mesto da se osredotoči, se cepi na mrtve podružnice. Že administraciji sami so podružnice peto kolo in za to, da je večja zbrka v pregledu, statistiki, vplačevanju članarine, dostavljanju lista itd. itd. Če je kje na mestu centralizacija, je v S. L. D. Proč s podružnicami! Oklenite se srca, to je centralnega društva, ki bo potem edino imelo zmožnost krepkega življenja.

Mesto podružnic naj potrebne posle prevzamejo zaupniki, ki imajo iste pravice kot redno voljeni odborniki. Če že mora biti kaka podružnica, naj bo samo ena in sicer za mariborsko oblast, pa z malo širšim delokrogom kot je sedanji. Zaupniki naj se volijo za posamezna okrožja, katera so geografsko nekako zaokrožena, kakor n. pr. Bohinj, Mežiška dolina itd., pač tako, da ima dotični okoliš, ki mora biti primerno velik, kolikor možno enotne razmere v vseh ozirih. Okoliši se morajo vsekakor tako razdeliti, da tak okoliš po možnosti obsega samo ene vrste lovišča, n. pr. samo nižinska, samo sredogorska ali samo alpska, kjer je divja koza stalna divjačina. V praksi je brez kompromisov seveda taka podelitev neizvedljiva. Odloča pač glavni fenomen okoliša.

Zaupnik ima dolžnost, da je v stalnih stikih z lovci svojega okoliša, da jim daje navodila, jih seznanja z društvenim gibanjem in jim daje sploh vsakovrstne informacije, ki se tičejo lovstva. Zato pa mora biti zaupnik primerno inteligenten in izobražen, da more biti, če treba tudi v pismeni zvezi z društvenim odborom in kar je glavno, da sprejema od lovcev svojega okoliša poročila o lovskih dogodkih in pojavih v naravi in da jih zna primerno opisati za naš strokovni list. Koliko dragocenega materiala se zgubi, ker ni nobenega, ki bi pripovedovanje preprostega lovca zapisal, odnosno ker lovec ne ve, na koga bi se obrnil. Zaupnik določi po potrebi gotove dneve v mesecu za take sestanke, pri katerih je na določenem kraju lovcem na razpolago. S tem bi se ustvaril kontakt, živa vez, ki bi dovajala lovski ideji nove krvi in ustvarjala enotnost v naziranju, nivelirala razlike o pojmovanju lovstva itd. Tak zaupnik, ki je z znanjem, srcem in inteligenco na svojem mestu, bi koristil lovstvu več kot sedaj vsa podružnica! Glasilo samo bi si pa pridobilo ogromno takega materiala, ki ga sedaj nima. Seveda bi moral biti zaupnik do gotove meje glede svojih funkcij obvezen. In brez bojazni bi se zaupniku, ki bi vršil svojo častno dolžnost, lahko povrnilo izdatke za poštnine, event. vsak mesec eno pot k sejam ali kakorkoli.

Na ta način bi oživele tudi odborove seje, ker bi vsak zaupnik vedel kaj po-

vedati. Saj bi stal v vednem stiku z lovci, ki bi mu neposredno poročali o vsem iz prvotnega vira. Seveda je treba pri tem malo spretnosti in žrtvovanja, dokler ni stvar organizovana. Ko bi pa lovci (tu mislim prave, po naravi lovce, — ne špekulante, mesarje in nedeljske vseznalce) in predvsem poklicni lovci in čuvaji spoznali tendenco in smisel zaupnikov, bi rastla stavba sama po sebi.

Za razne prireditve bi se zaupniki zedinili po potrebi razmer in časa in gotovo bi bili uspehi boljši tudi v tem oziru, kajti tak zaupnik, ki bi bil na svojem mestu, bi si sčasoma pridobil velik vpliv in njegovi nasveti bi bili upoštevani. Sedaj se pa vsak član, pa ne samo za prireditve, zanaša na odbor in tolaži s tisto abstraktno podružnico, ki »bo že naredila...« in vsak odbornik na načelnika. Zanašajo se vsi na enega in eden na vse, češ, saj ima podružnica dovolj članov in odbornikov itd. V razmotrivanem slučaju pa bi tisto zanašanje in izgovarjanje odpadlo, ker se zaupnik ne bi mogel skrivati za široka pleča odbora in ta ne za debelo suknjo predsednikovo.

Seveda ne bi smel biti zaupnik »romar«, ampak stati bi moral na višku v lovskih vprašanjih in v inteligenci. Pa ne samo to. Odbor društva bi imel lažje delo, kadar gre za razna lovska vprašanja specielne narave. Če bi obravnaval problem nižinskega lova, n. pr. bi pozval posebno na sestanek zaupnike takih okolišev. Če bi pa krivil divjim kozam rogove, ne bi s tem dolgočasil zaupnika s Ptujskega polja itd. Pri primernem aranžmaju take organizacije in previdni izberi zaupnikov bi se dal nov puls zelenemu društvu, ki boleha na »federalizmu«.

Krepka centralna organizacija brez podružnic je edina na mestu za razmah in razvoj društva. S tem bi počasi shiralo tisto omejeno in trmoglavo lokalno patriotstvo med lovci, ki drži često vsak pokret kot veriga lovskega psa. Naj mi ne zamerijo vsi lovski »avtonomisti«! Tolažijo naj se s tem, da so to samo besede, vržene v zrak kakor šibre nedeljskega lovca za bežečim zajcem in da je moj klic po »centralizmu« samo pok naboja brez svinca!

»Zeleni centralist«.

Iz Prekmurja. S čutom pravega lovca hočem podati iz naših krajev nekaj črtic našemu društvu, katero bo, upam z zanimanjem, v duhu zasledovalo moje opisovanje.

Kar se tiče lovcev v Prekmurju, so — z nekaj častnimi izjemami — med njimi taki, da jih ne zanima gojenje divjačine, ampak samo hudo in strastno zasledovanje in streljanje.

Na podlagi opazovanja in zanimanja sem dognal, da je večja in plemenitejša divjačina, kakor jelen in srna, že tako redka, da je dandanes v pravem izumirajočem stanju. Ako v tem oziru zakon ne priskoči na pomoč in to čim prej, je plemenitejša divjačina brezpogojno izgubljena. Jelen je že sedaj v tako pičlem številu, da se nanj sploh skoraj ni mogoče ozirati.

Med vojno, posebno pa pred vojno, je gojenje divjačine stalo na precej visoki stopnji. Oskrbovali so divjačino s tem, kar je potrebovala, posebno pa se je skrbelo zanjo v zimi s prehrano. To oskrbovanje je prineslo lepe sadove. Bili so lovci, ki so oskrbovali in preskrbovali — a danes je to — s častnimi izjemami — drugače. Hudo in naravnost divje preganjanje in zasledovanje, streljanje sedanjih lovcev tira že skoraj preredko divjačino k zadnjemu izdihu — k smrti.

Manjša, navadnejša divjačina, ki domuje na poljih in travnikih, je tudi že redka. V občinskih najemih ni nikjer čuvaja in oskrbnika, da bi držal red in po zakonu ščitil divjačino. V jutranjih svitih že je povsod slišati čivketanje vaških psov, zasledujočih manjšo divjačino. Vedno nam čivka po ušesih »njifnjav«, — koncert, ki zahteva življenje in izumiranje divjačine v okolici. Kako moremo torej smatrati in si predstavljati v takih slučajih dobro stanje teh

živali, katere niti ponoči niti podnevi nimajo varnega odpočitka. Kaj si moramo misliti o živali ženskega spola, katera si hoče prirediti, ali pa je že priredila, oziroma izkopala domovanje. da porodi mladiče, pa je peneča dolgo tekala pred hudim pasjim gobcem, četudi je utekla? V slučaju, da je žival že porodila, kaj se zgodi z mladiči v takem nemogočem stanju? To so sama taka vprašanja, na katera lahko odgovorimo. Kakšne odpomoči bi bilo treba, vemo vsi, in ta je nujna. To so kričeče napake in grehi, ki težijo naše prave lovce.

Iz tega opisa je razvidno, da prekmurski lovec misli še vedno na pradobo, ko je bilo mogče samo pobijanje, a gojenje nepotrebno.

O fazanih lahko rečem, da si upam našteti njih število, isto velja tudi o jerebih.

Največjo propast in izredčenje je dal divjačini tudi boljševizem in pred tem bivša revolucija, ko se ni bilo mogoče sklicevati niti na zakon niti na pravo. Rdeča boljševiška vlada je naravnost dala ukaz na veliki lov po gozdovih na vso divjačino, posebno pa na večjo in plemenitejšo. Ti so, na žalost, z nezmernim, vednim lovom iztrebili divjačino, sebi na veliko veselje, skoraj vso do ničle.

Veliko bi še bilo poročati o tem in onem, ali zastonj je zvonenje po toči.

S temi vrsticami kličem vsakemu ljubitelju narave, da bi se pri prihodnjem lovskem zborovanju zanimal tudi za Prekmurje, kako odpomoči nekdaj visoko razviti in preskrbljeni, a sedaj skoraj izumrli divjačini.

Končno naj še omenim stanje divjačine svojega gozdnega okrožja »Mala Poljana«. Danes je divjačina redka; imamo le nekaj srn, jelenov ni, malo zajcev in fazanov. Že smo začeli gojenje, ali bližnja okolica je vzela lov v najem in ta je neusmiljena. Ako pride divjačina iz gozda, jo gotovo zadene krogla. Lovci v moji okolici naravnost prežijo na divjačino cele noči in dneve. Ako bi se moglo zabraniti, da se v gotovi coni oddaljenosti od gozdov ne sme streljati nobene divjačine, bi se čudili kmalu vsi o velikem napredovanju in uspehu. Ali, kako sedaj, ko ob gozdnem robu bližči cev na le preredko divjačino?

Vsi ljubitelji lova zahtevajmo, da se ukrene potrebno, kar zahteva že zakon same prirode, da ne iztrebimo in ne obsodimo, ampak da tudi gojimo in skrbimo za divjačino. Zaščite je treba našim gozdom in mnogi cenjeni bralci teh vrstic bi se čez par let veselili dobrega uspeha in lepega, velikega lova.

Zimmer Arpi, gozdar.

Planinski orel v Karavankah. Osemnajstega junija t. l. je lovec Avsenik Franc ležal v Potoških melch, nedaleč od Valvazorjeve koče, ter pasel divjačino in lovske nebodijihtreba.

Bilo je sredi dopoldneva. Kar ga predrami neki piš in frfotanje. Ko se radovedno ozre, zapazi, da se je iz neposredne bližine dvignil planinski orel in odplaval za rob. Po kratkem času je priplaval v lepem kolobarju nekaj niže od lovca tik nad vrhove drevja in to večkrat ponovil.

Lovec je postal pozoren in radoveden, na kaj preži roparica. Spustil se je po bregu do mesta, kjer je krožil orel, ki je medtem že odletel. V neposredni svoji bližini je zapazil 2, kakih 8 dni stara srnjačka, ki sta pred njim zbežala. Vsekakor je orlov poset veljal njima, katera je lovčeva navzočnost in pazljivost otela strašnih krempljev. — Devetega julija pa sem izpred koče v Zelenici s tamošnjim lovcem opazoval planinskega orla, ki je pregledoval strme obronke Orgljic pod Stolom. Redno vsak teden prihaja ta ujeda in preži na srnjakove in gamsove kozliče. Zdi se, kot da se plazi v svojem karakterističnem letu, prilagojajoč svoje kroženje vsem terenskim oblikam, tik nad drevjem in skalami. Večkrat obvisi za trenutek v zraku, ali celo sede na drevo ali skalo, da z bajnim svojim vidom točneje ugotovi kaj zanj zanimivega v

kaki skriti kotanji ali gostem grmu. Sistematično in skrbno preiskuje pobočja Karavank in lahko si je predstavljati, koliko škode napravi med divjačino, posebno pri mladičih večje divjačine. Zato pa lovec s skrbjo spremlja smrtnonosni orlov polet v očigled zaščitnemu zakonu, ki varuje planinske orle pri nas. Če motri to simbolično ptico v njenem mogočnem letu in krasoti, se mu zdi razumljivo, zakaj kralja ptičev ščiti zakon. Če pa opazuje njegovo krvoločno delovanje, se mu stisne srce in nehote seže roka po risanici, da naslednji trenutek omahne pred zakonom z željo, da bi ne bilo ali orla ali pa zakona.

M. Š.

Volka je ustrelil lovec Fran Schleimer v mestnem kočevskem gozdu. Slišal je v gozdu skoke, nakar je pokleknil. Pritekel je mimo močan srnjak-šesterak, ki mu je bil na 10 korakov za petami volk. Srnjak je bil videti silno izmučen. Lovec je na 20 korakov daleč streljal na volka, ki pa strela nikakor ni označil, temveč je dalje zasledoval srnjaka. Ko pa je hotel lovec drugič pomeriti na volka, se je le-ta sesedel ranjen na zadnji nogi. Lovec je stekel proti volku, ki se je obrnil proti njemu. V tem ga je pogodil s šibrami in podrl. Volk je težak 40 kg.

Drugi naš lovec je izsledil v mestnem gozdu skotišče, kjer je volkulja imela mlade. Volkuljo je še vedno slediti v bližini bivšega skotišča ter jo bomo skušali s pogonom dobiti v pest.

V Livoldi, 4 km od Kočevja oddaljeni vasi, je pretekli teden volk iztrgal volu rep in kos mesa, tako da so morali vola zaklati. Istotam se je izgubila telica v gozd in je niso več našli.

Iz Starega loga nam poročajo, da trgajo volkovi ovce. Po naših krajih imamo torej volkove vsevprek, ki nam pokončujejo divjačino in živino na paši.

Mat. Rom, Kočevje.

Lovski blagor. Meseca junija t. l. sem imel kljub mnogim logarskim opravkom lovski blagor. Uničil sem namreč 1 staro in 5 mladih lisic, več kraguljev, kakor tudi drugih roparskih ptic. Dne 13. junija sem ustrelil popoldan ob 4. uri kuno zlatico, starega močnega samca. Ob pol 8. uri zvečer sem pa na zalazu ustrelil krasnega srnjaka, pravilnega osmeraka. Srnjakov sicer tukaj ne smemo streljati logarji, dotični je bil mejni srnjak ter sem imel dovoljenje zanj.

J. Donko, knežji logar.

Kako daleč od hiše smem streljati domačo mačko? (C. D. v Kr.) Po štajerskem zakonu se smejo domače mačke ugonabljati, če se zalotijo, da pohajajo po gozdu in polju; na Koroškem samo po gozdu. Kako daleč od hiš, ni predpisano. Kranjski deželni zakon o tem ne predpisuje ničesar. Popolnoma zanemarjene domače mačke, ki pohajajo po gozdih, in podivjane mačke, ki delajo ptičem veliko škodo, je smatrati za divje mačke, ki se smejo streljati. (Sicer pa glej str. 17 brošurice: »Lovstvo v Sloveniji«, ki se dobiva pri S. L. D. in v knjigarnah za ceno 5 Din.)

Pozor na loveče pse! Našli smo hudo izmučeno srno, katera se je pred lovečimi psi zatekla v potok in tam čepela v mrzli vodi. Bila je še noseča, kar je 9. junija precej pozno. Popolnoma apatično srno smo prenesli v hlev, da se mirno odpočije. Po dveurnem odpočitku je postala zopet živahna, nakar smo jo spustili na prosto in je odhitela, še nekoliko opotekajoč se, v bližnji gozd.

Sredi februarja smo našli srno, v leščevem grmu zagojzdeno, še živo, pod spolovilom natrgano in razmesarjeno od psov. Seveda se je hitro napravilo trpljenju živali konec. Srna je nosila enega že krepko razvitega mladiča. Embrio sem poslal muzeju.

Za časa nosečnosti srn je prav posebno paziti na loveče pse in jih je postreliti brez pardona. Žival je v nosečnem stanu bolj neokretna in prav hitro zmučena. — Črna v Mežiški dolini.

A. V.

Prijeta lovska tatova. Naši vzorni orožniški postaji se je posrečilo, dvigniti pravo gnezdo lovskih tatov. Zasle-

dila je dva divja lovca in jima zaplenila pravcato skladišče orožja in municije, obstoječe iz šestih pušk, dveh predelanih vojaških, treh pištol, enega samokresa, osmih škatelj smodnika, preko 300 vojaških nabojev, ene škatlje svinčenih krogel in raznih vojaških ropotij. Okoli tatinske hiše se je našlo precej dlake srn in divjih koza. Zasačenca sta že dolgo osumljena kot prebrisana lovska tatova, ter sta zadnji čas osrečila predvsem revir svinčenih rudnikov mežiških in okolišna lovišča na Peci in avstrijski meji. Zadevo ima sedaj sodišče v rokah. — Našemu vrlemu orožništvu prav krepka lovska zahvala za energičen juriš, kateremu naj sledijo še drugi, da spravimo naša decimirana koroška lovišča zopet na predvojni stan. — Črna v Mežiški dolini.

A. V.

Na ljubljanskem veleseJmu se priredi letos lovska razstava. Razstavijo se: rogovje, lovske slike, puške in druge lovske zanimivosti. Za rogovje, pridobljeno od l. 1921 naprej, se napravi posebna tekmovalna razstava. Vse razstavljene predmete zavaruje za naznanjeno vrednostno vsoto Lovska zadruga; ravno tako povrne tudi vse prevozne stroške. Gg. lovce vabimo na obilno udeležbo in jih prosimo, da pošljejo svoja naznanila na naslov: Prof. I. Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Predmete pa, ki jih bodo razstavili, na naslov: Ljubljanski veleseJem, lovska razstava, Ljubljana, Gosposvetska cesta.

Ali morejo inozemci dobiti orožne liste in lovske karte? (To vprašanje nam je poslal g. Bk. v B. B. z željo, da odgovorimo nanj v »Lovcu«.)

Ni zadržka, priznati inozemcu pravico do zakupa lovišča, do orožnega lista in lovske karte, ako njegovo vedenje in delovanje ne da povoda, da je nastopiti proti njemu kot državi in drž. interesom nevarni osebi.

V tem oziru oblastva v vsakem posameznem slučaju presojajo o zanesljivosti dotičnega inozemca. Leta 1922 je ministrstvo za šume in rudnike izdalo okrožnico, s katero opozarja, da bi mogli anacionalni elementi pridobiti pri nas občinske love v svrho protidržavne agitacije. Tako delovanje je z vsemi sredstvi zabranjevati. Zato je paziti posebno na take osebe, proti katerim obstojajo utemeljeni pomisleki, ali ki se jih sumi protidržavnega mišljenja in delovanja. Take osebe je po možnosti izključiti že od dražbe lovišč, vsekakor pa naj se ne odobrijo kot zakupniki in odreče naj se jim tudi pravica do orožnega lista.

Ako so v kaki lovski družbi posamezne take osebe, naj se samo te izključijo; ako pa družba obstoji iz večine takih oseb, naj se ista v celoti kot zakupnik ne odobri.

Kot anacionalne elemente je smatrati in od lova izključevati take osebe, o katerih je dognano, da so državnim interesom nasprotni ali državi nevarni in ki bi jim bila s pridobitvijo in z izvrševanjem lova dana prilika, da protidržavno agitacijo razširjajo.

Dokaze za anacionalnost in protidržavno delovanje pa si mora pristojno srezsko oblastvo glede vsake sumljive osebe točno preskrbeti in na podlagi teh dokazov od slučaja do slučaja presojevati.

Isto, kar je temeljem omenjene okrožnice presojati glede nezanesljivih pripadnikov naše države, velja smotreno tudi glede inozemcev.

Pri inozemcih, ki jih pristojna oblast ne pozna, se lahko zahteva pred izgotovitvijo lovske karte (in orožnega lista), da jamči zanje eden ali več naših državljanov. Ruskim državljanom izdaja orožne liste ministrstvo za notranje zadeve v Beogradu.

Ing. A. Š.

Klub ljubiteljev spanielov priredi koncem meseca avgusta t. l. v bližini Linca tekmo, na katero vabi tudi člane tukajšnjega Kluba ljubiteljev ptičarjev oziroma spanielov. — Za pojasnila se je obrniti na Klub spanielov v avstr. Gradcu.

Cene divjačini. Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je določilo sporazumno z »Lovsko zadrugo« meseca julija t. l. ceno srnjakom 25 Din za kilogram. Po posredovanju »Lovske zadruge« prevzema po tej ceni sveže in pravilno iztrebljene srnjake trgovec E. Vajda, postaja Čakovec. Srnjak naj se odda brzovozno na najbližji oddajni postaji; vse nadaljnje stroške nosi tvrdka E. Vajda. — Ta cena velja za mesec julij in avgust. V bodoče bodo objavljene cene za vse vrste divjačine za vsak mesec posebej. — Načelstvo »Lovske zadruge«.

Nagrado za izsledite lovskih in ribjih tatov je izplačala direkcija šum v Ljubljani orožniški postaji v Bohinjski Bistrici. Direkcija je votirala 2400 Din, oddelek za kmetijstvo ljubljanske oblasti pa 800 Din, skupno 3200 Din. Nagrade so bili deležni: Ivan Remic, komandir postaje; Ivan Schnabel, kom. zastopnik; dalje kaplarji: Josip Pangeršič, Blaž Schweiger, Adam Višovnik, Franc Cerar, Josip Vedramin.

Za Zeleni križ so darovali: Lovski klub Višnja gora 100 Din po g. F. S. Šknebarju in pisarna g. dr. Lj. Periča v Ljubljani 100 Din kot poravnavo v slučaju g. M. Rozmana iz Ježice ca S. Vidmar, Dobeno.

Popravek. Društvo ostrostrelcev je streljalo na dve 10 krožni tarči, ne na 12 krožni, kakor se pomotoma navaja v članku o tekmovalnem streljanju v prejšnji številki »Lovca«.

Dopisniki, ki želijo pismenih pojasnil glede malih oglasov i. dr., naj priložijo v pismu znamko za odgovor.

Ribarska mreža.

Hidroelektrična centrala pri Krški vasi. V času od 15. do 22. maja 1924 se je vršila pod vodstvom vladn. svetnika Mencingerja komisija radi projekta hidroelektrične centrale pri Krški vasi. Komisije se je udeležilo mnogo zastopnikov raznih oblastev in mnogo zasebnikov, ki se čutijo po zgradbi oškodovani. Posamezni posestniki so zahtevali za zemljišča ogromne cene; istotako s pretiranimi zahtevami so nastopili tudi posamezni ribarski upravičenci, ki so zahtevali za ribolov milijonske odškodnine.

Ribarski upravičenci od Krškega do Brežic bodo gotovo trpeli škodo, ker bo teklo v glavnem koritu Save le malo vode. Ti upravičenci pa bodo odškodovani s tem, da dobe ribarsko pravico v kanalu. § 5 kranjskega ribarskega zakona določa: »Ako nastane nova struga po prekopu ali odtoku za odvajanje vode iz glavne struge, je treba odkazati ribarsko pravico v prekopu ali odtoku onim, ki imajo pravico ribolova v glavni strugi. Politično okrajno oblastvo mora novo strugo razdeliti v istem razmerju med ribarske upravičence, v katerem se nahajajo njih ribje vode v glavni strugi.«

Po tem zakonitem določilu ribarski upravičenci torej ne bodo oškodovani, ker jim ostane ribarska pravica v glavni strugi, povrh tega pa jo dobe še v novi strugi (v prekopu). Škodo bodo trpeli le v toliko, v kolikor se bodo izsušile radi znižanja vodne gladine v glavni strugi razne stranske struge in mrtvice. Takih strug je v okolici Brežic precej. Te struge so ribovite in nudijo ribam izvrstna drstišča in zavetišča ob hudi vodi in povodnji. Ribarski upravičenci bi smeli po mojem mnenju zahtevati odškodnino le v toliko, v kolikor bodo izginjale ali se zmanjšale te stranske vode. Vse cenitve ribarskih pravic v glavni strugi so torej odveč. Dr. M.

Ribarstvo v Kolpi. Kolpa je izvrstna športna voda, toda žal, da ribarske razmere v tej reki še niso urejene. Vzrok je ta, da je Kolpa obmejna reka.

V Brodu na Kupi so osnovali neki odbor, ki si je stavil nalogo, da uredi ribarske razmere v Kolpi. Odbor se je obrnil na razna oblastva s prošnjo, naj se zabrani za dobo treh let vsak ribo-

lov v Kolpi, da se ribarstvo zopet nekoliko opomore. Sedaj se izkorišča Kolpa na prav neracionelen način. Na kranjski strani love z mrežo, na hrvatski pa z dinamitom.

Namen gori imenovanega odbora je vsekakor hvale vreden, ni pa po našem mnenju izvedljiv. Zabrana vsakega ribolova po obstoječem kranjskem ribarskem zakonu ni dopustna. Zakon (§ 55) pozna le zabrano ribolova za čas drsti.

Cela stvar pa se da urediti na drug način. Kolpo je treba razdeliti po vzorcu drugih slovenskih vodâ na ozemlju bivše Kranjske v lovišča (v revirje). To je na podlagi slovenskega zakona mogoče (§ 9). Ali daje tudi hrvatski ribarski zakon za to zakonito podlago, naj presodijo hrvatski interesenti. Ako da podlago, je stvar dokaj enostavna, če pa razdelitve na temelju hrvatskega zakona ni moči izvršiti, potem ne kaže drugega, kakor počakati na nov edinstveni ribarski zakon, ki predvideva razdelitev manjših voda v revirje.

Cel projekt razdelitve Kolpe v revirje je že izvršen in leži pri pokrajinski upravi, oddelku za kmetijstvo v Ljubljani. Razdelitev je izvršil profesor Ivan Franke. Kolikor nam je znano, je razdelil Kolpo v 12 ribarskih okrajev, in sicer: I. okraj Čabranka od izvira do mostu pri Zamostu, II. ostala Čabranka in Kolpa do Gašparc, III. Kolpa od Gašparc do Gustilaza, IV. Kolpa od Gustilaza do Doluša, V. Kolpa od Doluša do Goršet, VI. Kolpa od Goršet do Zapeč, VII. Kolpa od Zapeč do Brega (Špeharij), VIII. Kolpa od Brega do Fratovc, IX. Kolpa od Fratovc (Vučakovci) do Vidin, X. Kolpa od Vidin do Podbrežja, XI. Kolpa od Podbrežja do Otoka, XII. Kolpa od Otoka do izliva Kamenice.

Okraji naj bi bili zakupni. Oddajala bi jih srezka poglavarstva na javni dražbi za dobo 10 let. Nekaj okrajev bi oddajala slovenska, nekaj pa hrvatska srezka poglavarstva. To bo stvar dogovora slovenske in hrvatske pokrajinske uprave.

Šele tedaj, ko bo vse to izvedeno, bo mogoče misliti na pravilno in racionelno gospodarstvo v Kolpi in njenih pritokih.

Pravila Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani. Odbor je dal na novo natisniti društvena pravila. Kdor želi pravila, jih dobi pri odboru (Vodnikov trg št. 5). Cena 4 Din, po pošti 5 Din. Denar naj se pošilja vnaprej, bodisi v gotovini bodisi v znamkah.

Knjižnica ribar. odbora. Knjižnici manjka še 5. številka V. letnika (1914) »Lovca«. Kdor jo ima, naj jo proti odškodnini odstopi odboru Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Prodajem: 3 posve mlada brakirca, čista istrijanca, od izvrsne huje, slične posvema »Egici«, parena sa istrijancem brakircem gospodina Šetine u Črnomlju. Naslov: Tomislav Brajković, Ljubljana, Glavna carinara.

Tražim čistokrvne dakle, gotove za lov. Ponude na naslov: Eugen Pavlović, Karlovac, Riječka ulica.

Najplemenitejši nemški kratkodlaki mladiči. Mati: jugoslov. in avstr. champion Hexe Gerlov, oče: Marko (Mako) Maxburg. Oba odlikovana na tekmah s prvim darilom. — Mladiče, stare nad osem tednov, oddaja po 1000 Din **psarna Gerlov, lastnica Hana Schwarzova v Ljutomeru.**

Lov v »Grdi dolini« (revir Kokra) dasta v najem upravi graščin Turn in Brdo. Ponudbe naj se pošljejo na naslov: Michelangelo Zois jun., grad Brdo pri Kranju.

Nemški dolgodlaki ptičar, z dobro Oberländerja dresuro, 3 leta star, se proda za 2000 Din. Za vsak lov, tudi za lisico izvrsten. — Anton Velec, lovec in gozdar, Lobnica, pošta Limbuš, Maribor.

Iščem stalne službe. Izvrsten lovec, 30 let star, oženjen, z daljšo prakso, z lovskim in ribarskim tečajem, dresiranje ptičarjev s prav dobrimi izpričevali. Naslov pove uredništvo.

Velimir N. Nikašinović:

Snežnik.[1]

Od Rakeka, naše zadnje železniške postaje ob italijanski meji, pelje cesta proti jugovzhodu najprej po ravnem skozi trg Cerknico in mimo znamenitega Cerkniškega jezera skozi vas Martinjak do Grahovega, kjer se cesta deli v gornjo in spodnjo.

Gornja cesta se vije najprej po ravnici. Na levi in desni ležijo male parcele z raznovrstnimi posevki med zelenimi košenicami. Cesta se počne dvigati skozi občinske in kmečke smrekove, jelove in bukove gozde, dotakne se nekaterih selišč, potem pa se spušča v lahnem padcu v Loško dolino, kjer so ob cesti mestece Lož, Stari trg in vas Pudob. Odtod se odcepija vozna pot na desno, ki nas popelje v vas Kozaršče ob podnožju gozdnatega »Snežnika«, posest Hermana kneza Schönburg-Waldenburga.

Ako pa jo krenemo iz Grahovega po dolnji cesti, ki pelje vštric izvirkov Cerkniškega jezera, pridemo mimo znatnega števila vasi in naselbin zopet v občinske in kmečke gozde, ležeče na brežinah, po katerih se spenja cesta, ki se nato polagoma v vijugah spušča v Loško dolino in skozi sela Dane, Nadlesk in Pudob, odkoder nas popelje že omenjena vozna pot do podnožja Snežniških gozdov.

Daljava od Rakeka do podnožja Snežniških gozdov znaša po opisanih obeh cestah 35, odnosno 33 kilometrov. Ti dve cesti tvorita od Rakeka do Snežnika prometno sredstvo za kakih 60 selišč. V teh naselbinah prebiva večinoma ljudstvo, ki se peča z lesno trgovino in žagarsko industrijo.

Spodnja cesta je nekoliko krajša; ker pa je bolj zapuščena, se gornja češče uporablja.

Že ko potujemo od Rakeka proti podnožju Snežnikovemu se nam v perspektivi prikaže očarajoča prirodna panorama divnih

[1] Posl. ing. A. Š.

in z gostimi jelovimi gozdi odetih gora. Vrstijo se zaporedoma: Javornik, Ločnik, Škodovnik, Bička in Pleča, ki se kažejo v večnem zelenilu. Pri odsevu solnčnih žarkov in v mesečini trepečejo vrhovi drevesnih grančič v raznovrstnih nijansah svetlikastih boj, kakor najdragocenejši opal. Spominjajo nas na ono

bogato nakinčano božično drevesce s svečicami, ki prinaša v hišo mir, ljubezen in veselje.

A nad temi, liki dvema zaporednima valovoma se vrstečimi višavami se dviga »Snežnik«, nižji in mlajši rodni brat slovenskega Olimpa-Triglava.

Ta divna prirodna grupa v jugozapadni Sloveniji je precej slična lepi grupi fotografskega posnetka, na katerem so upodobljeni člani ene družine v treh kolenih: V prvem, dolnjem otroci oziroma vnuki, v drugem, višjem redu njih roditelji, a v tretjem in najvišjem ded in stara mati.

Iz Kozaršč pridemo po voznem potu preko zidanega mostu, ki vodi čez potok Obrh v Snežniški graščinski park. Park je z lepimi drevesnimi grupami posajen; med njimi so dobro negovane košenice. Brez vsakterih moderno urejenih steza ali okrogličastih gredic z eksotičnim rastlinstvom, je park praktično in rentabilno urejen ter kaže sliko divne prirodne gozdne lepote. Po njem so lepo vzdrževana vozna pota speljana na vse strani,

ki se večinoma osredotočajo blizu gospodarskih poslopij in okrog graščine, koje temelj je bil postavljen že za rimske dobe. Njeni lastniki so jo od časa do časa povečavali s prizidki, tako da je dandanes zgradba od prvotnega obličja že nekoliko izgubila.

Velezanimivo je, da se nahaja v pritličju grada prostran koridor, ki se pride vanj preko zidanega mostu in tudi čez star železen most na jugovzhodni strani.

V gradu je bogato urejen zoološki muzej od najmanjše do največje, strokovnjaško nagačene raznovrstne divjačine in zverjadi, ustreljene ali ujete v Snežniških gozdih. Vmes so jako močni eksemplari, n. pr. medved, volk, merjasec i. dr. V veži so stene okrašene z močnim jelenjim in krasnim srnjim rogovjem. Lepo je zastopana tudi pernata divjad. Na vsakem večjem

eksemplaru divjadi ali lovskih trofej so napisi, ki povedo, v katerem gozdnem kraju te graščine je bil uplenjen dotični komad, kdo ga je ustrelil in katerega dne, meseca in leta.

V prvem nadstropju se nahaja prostrana sobana, koje stene dičijo tudi lovske trofeje. Med rogovjem jelenov in kapitalnih srnjakov nahajamo razne ptice.

Na žalost je danes od mnogobrojnega števila divjačine in zverjadi, ki jo je videti v tem muzeju, komaj še 15—20% v Snežniškem revirju, primerjaje ga s prejšnjim lovskim bogastvom. Za dobe svetovne vojne so mnogo divjačine po teh krajih pobili vojaki onih čet, ki so bile tu v zaledju za fronto. Plen so pošiljali v Pešto in na Dunaj.

Iz graščinskega parka je speljana dobra in široka vozna pot v graščinske gozde, ki se v serpentinah popenja do kote 718 m. Tu se deli na dve poti. Prva vodi južno pod z jelovim gozdom pokrite vrhove: Cinkovec, Srednji vrh in Grajševko, druga pa jugozapadno do Bičke, Vratec in Škodovnika. Ker se gozdni sestoji po predpisanem turnusu od časa do časa prebiraje izkoriščajo, je treba pota na vse strani stalno vzdrževati v dobrem stanju.

V ozadju za navedenimi hribi se dviga na jugozapadu mogočni Snežnik (1796 m). Razdalja med navedenimi hribi in Snežnikom znaša v zračni črti kakih 8 km.

Po Rapallski pogodbi je posest graščine Schönburga Waldenburškega razdeljena tako, da približno osmina površine pripada naši državi, ostalih sedem osmin s Snežnikom vred pa Italiji.

Kratek historiat Snežniške graščine; divjačina in lov.

Umirovljeni oskrbnik tega veleposestva, g. Henrik Schollmayer-Lichtenberg je bil tako ljubezniv, da mi je dal podatke, ki jih v sledečem navajam:

To fideikomisno posestvo, ki do leta 1918 ni bilo razdeljeno med našo in italijansko državo, je prešlo v last kneza Schönburg-Waldenburga takoj po ogrski vstaji leta 1848. Umljivo je, da je bilo takrat stanje divjačine tudi na tem posestvu povsem neznatno. Divjačina, pripadajoča visokemu lovu, je bila popolnoma iztrebljena, srne pa močno decimirane. Druga divjačina je bila tudi zelo redka. Zato sta si graščaka Jurij in njegov sin Herman prizadevala, da tekom let z velikimi materialnimi žrtvami iztrebita škodljivo roparsko divjad, ki je bila ostala izza leta 1848 in da zaplodita plemenito divjačino.

Izza starih časov je znano, da so bili po velegozdih na Notranjskem zelo razširjeni medvedi. Za to prirodno redkost v Evropi so se bili Schönburgi zelo zanimali in se trudili, da medvede obdržijo na svojem posestvu. Zato so mnogo let medvede ščitili in zabranjevali lov nanje. Tako so se zaplodili medvedi v revirjih Mašun, Snežnik, Stare ognice, Leskova dolina, Lepi dol itd.

Dne 26. aprila l. 1893 je ubil princ Herman starega medveda, dolgega 2·3 m, ki je tehtal 220 kg. Pozneje, l. 1898, in sicer 24. julija je bil ubit pod hribom Grajševko medved, ki je bil nekoliko manjši od prvega. Dne 23. julija 1900 so zalotili medvedko z dvema mladičema. Starejšega, imenovanega »Pešlun« so ubili, drugi pa je z medvedko utekel. Lovca je medvedka, močno razdražena, hudo atakirala. Na to atako spominja kamenit spominček, postavljen na dotičnem mestu.

Število medvedov pa se ni tako namnožilo, kot so pričakovali. Sosedni lovci so jih namreč pridno zasledovali. V okolici Snežnika so lovski sosedi tekom desetletja 1879—1889 ubili deset medvedov. Tedaj se je računalo, da je v Snežniškem posestvu še kakih deset medvedov.

Graščina ni ščitila samo medvedov, temveč tudi druge redke živali, n. pr. sove uharice i. dr.

Leta 1869 so ustrelili risa. Do leta 1889 so še večkrat videli risove sledi.

Volkovi so se stalno pojavljali v Snežniškem okolišu. Četudi so jih preganjali, so prihajale vedno nove tolpe iz Bosne in Hrvatske.

Tudi divje mačke so bile stalna zverjad v teh šumah. Tekom desetih let (1879—1889) so ubili 27 komadov.

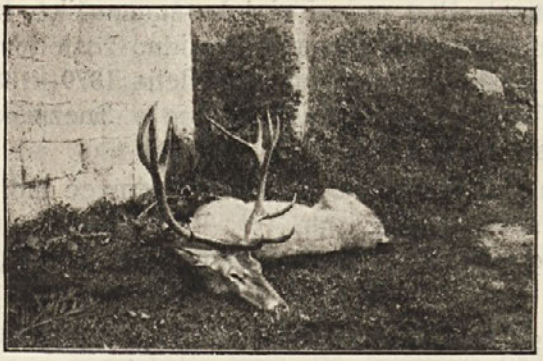
V tem desetletju je bilo na lovski listi še 369 lisic, 110 kun, 7 dehorjev, 2 vidri.

Sčasoma se je tudi število srn namnožilo, tako da so jih našteli v revirjih »Snežnik« in »Bički laz« že leta 1884 do 40 komadov. Knez Jurij je skušal z importiranjem naseliti fazane in kunce ter divje koze. Ta poskus pa se je izjalovil, ker klimatične in terenske razmere v teh krajih tem vrstam divjačine ne prijajo.

Početkom XIX. stoletja je bilo v Snežniškem posestvu in njegovi okolici zelo veliko divjačine visokega lova. Po pripovedi starega gozdarja so opažali leta 1846—1847 po notranjskih gozdnatih brdih na Kranjskem tropе jelenjadi, ki so štele po 30—40 komadov. Revolucionarna doba l. 1848 jih je po vsej Kranjski, tako tudi na Snežniku, iztrebila.

Leta 1899 se je v Snežniku obrnilo na bolje. Na s popaljenjem izkrčeni gozdni ploskvi so dne 19. januarja 1899 napravili ograjen zverinjak. Dne 2. aprila dotičnega leta so spustili v ta zverinjak jelenjad, naročeno na Dunaju. Istega leta so kupili in spravili v Leskovo dolino dve košuti in enega jelena-šesteraka. Tačas pa so se pojavili v Leskovi dolini še en jelen in dve košuti, ki so ušli iz neke obore. Dne 28. novembra 1899 so prispeli za Leskovo dolino po naročilu zopet dva jelena, pet starih košut in eno tele. Tako so bili koncem leta 1899 v tej obori 4 jeleni, 8 košut in 1 tele. Leta 1900 so košute povrgle pet telet, tako da je bilo koncem leta 18 komadov divjačine v obori.

Leta 1901 so razširili zverinjak od deset na štirideset hektarov. Tega leta se je pomnožilo stanje le za 4 teleta.

Prvi jelen, ki so ga ubili v tej obori, je bil dvanajsterak z neobično kratkim, lopatastim rogovjem. Imel je 100 kg. Konec leta 1901 je prišlo stanje jelenjadi na 21 komadov.

Leta 1904 se je pojavila že izven zverinjaka na prostem jelenjad; med njo so opazili kapitalnega jelena in košuto s teletom.

Meseca junija 1907 so podrli ograjo krog zverinjaka in spustili vso jelenjad na prosto. Obenem so napravili v revirju »Snežnik« na več mestih solnice in velike šupe za prehrano proste divjačine, lovopust na jelenjad pa je bil poostren.

Ko je prenehal lovopust, je v revirju »Snežniku« princ Herman 1. oktobra 1911 ubil prvega jelena na prostem, dne 13. septembra 1913 pa kapitalnega jelena štirinajsteraka.

Po zabeležbah uprave snežniškega veleposestva je bil na celokupnem posestvu, pred okupacijo po Italijanih, od leta 1913 pa do 1918 plen divjačine sledeči:

40 jelenov, 73 košut, 40 telet, 535 srnjakov, 298 srn, 106 kozličev, 147 zajcev, 47 divjih petelinov, 32 gozdnih jerebov, 50

divjih gosi, 1 mala raca, 12 kljunačev, 1 divji golob, 1 star in 1 mlad volk, 118 letnih in 47 zimskih lisic, 2 letni in 23 zimskih divjih mačk, 6 letnih in 41 zimskih kun, 32 psov klateževv, 26 podlasic, 36 domačih, podivjanih mačk, 111 veveric, 129 raznih ujed, med njimi 102 skobca, 1 kanja, 7 vran in 95 srak.

V onem delu revirja dvolastninskega veleposestva Snežniškega, ki leži na naši strani, je bila od leta 1919 pa do leta 1923 polovljena sledeče divjačina:

3 jeleni, 6 košut, 2 teleti, 41 srnjakov, 16 srn, 11 kozličkov, 99 zajcev, 1 divji petelin, 10 gozdnih jerebov, 8 velikih in 1 mala raca, 4 kljunači, 4 divji golobi, 13 starih in 4 mladi volkovi, 32 letnih in 12 zimskih divjih mačk, 12 letnih in 4 zimske kune, 1 letni in 5 zimskih dehorjev, 18 psov klateževv, 2 podlasici, 4 podivjane domače mačke, 81 veveric, 39 raznih ujed, med njimi 21 skobcev, 6 kanj, 10 vran in 2 sraki.

Nedavno sem zvedel, da se na vrhu Snežnika, na italijanski strani nahaja gnezdo planinskega orla. Pred petimi leti je bil tam orel svoje gnezdo zapustil in se preselil drugam. Najbrž ga je pregnalo vojaštvo na takratni bližnji demarkacijski črti, ki je smelo v onem času še nebrzdano streljati po divjačini. A sedaj se je orel zopet povrnil v svoje staro gnezdo v veliko veselje posestnika Hermana kneza Schönburga-Waldenburga, ki ga skrbno čuva.

Lovsko društvo v Loški dolini.

V tej dolini obstoja že več kot 20 let društvo, registrovano pod naslovom »Lovsko društvo Loške doline«, s sedežem v Starem trgu. Šteje redno svojih 20 članov, starih in mladih, različnih poklicev. Tačasni predsednik tega društva je obče uvaževani g. Karol Kovač, gostilničar, lesotržec, gozdni posestnik in lastnik novozgrajene parne žage. Imenovani je ali predstavnik ali član mnogo humanitarnih, nacionalnih in koristnih ustanov v tem kraju. Požrtvovalnosti in naklonjenosti predsednika Slov. lov. društva, gosp. dr. Ivana Lovrenčiča je pripisovati, da se loško društvo lepo razvija in v bratskem sporazumu članov dobro napreduje.

Od starejših društvenih članov omenjam veselega, dovtipnega in čvrstega kmeta g. Janeza Krašovca, po domače »Ribiča«. Slednji pridevek se ga je prijel najbrž radi tega, ker ima že več let v zakupu ribolov v teh krajih. Starešina »Ribič« je kljub temu, da je prekoračil šestdeseto leto, zdrav in čil in še vedno strasten lovec na veliko in malo divjad. Še lanske jeseni je po gozdih ponoči nastavljal pasti, v katere je lovil glodalce »polhe«, kojih

meso je mastno in izbornega okusa, njih kožica pa jako čislana za kožuhovino, iz katere izdelujejo moške in ženske čepice ter druge kožuhovinaste predmete.

Predsednik g. Korle je obdarovan z izrednim spominom ter mi je brzo, kar na pamet, naštel statistične podatke o lovskem plenu tega društva, pridobljenega v občinskih in kmečkih gozdih ter po drugih prostorih. V zadnji sezoni so bili na lovski listi: 3 košute, 1 jelen, 25 srnjakov, 1 srna, 45 zajcev in 52 divjih rac. Dalje 18 lisic, 2 jazbeca, 2 dehorja in 1 vidra. Videti je pa, da člani niso baš zadovoljni s tem plenom, ker jim v tej sezoni ni prišel v posest niti en volk. Zato si medsebojno predbacivajo in vsi skupaj zavidajo graščinske Snežniške gozdarje, kojih volčji plen je bil v tej sezoni odličen. Toda vsi ti lovski prepiri se pretvarjajo v satirične lovske šale, polne krepkega humorja, ki pri bogato obloženi mizi s pečeno in »špikano« divjačino, obloženo z debelimi cmoki in zaliti z izvrstnim ljutomerčanom, trajajo v pozno noč. Neprisiljeno se lovska družba zabava ob petju divnih slovenskih narodnih pesmi. Tako se lovske razprave završujejo na vasi.

Te vesele prizore moških lovcev nežni spol ob strani nemo in nekoliko zavidljivo motri dotlej, dokler ga potrpljenje ne mine. Tedaj pa stopijo žene in dekleta tudi v aktivnost, poudarjajoč: Naši očetje, možje in bratje, ki imajo srečo, da morejo biti člani lovskih društev, naj ne pozabijo, da so ženske v tej napredni dobi ravnopravne z ljudmi. Ako so one danes članice vseh mogočih viteških, humanitarnih in sportnih društev, v katerih vdano in uspešno vršijo svojo dolžnost, zakaj bi ne bile tudi članice lovskih društev zajedno z moškimi člani, tam kjer so njih očetje, možje in bratje...? Ako ne kaj boljega, bi jim bile na lovu izvrstne gonjačice, ker se jim ne more očitati, da niso hitrejše, bistrejšega vida in boljšega sluha kakor moški gonjači. Pri takem pogonu bi bil plen gotovo sigurnejši in znatnejši. In tako ne bi bilo onih porogljivih zabavljic, kakor tedaj, ko se jim očetje, možje in bratje z dolgim nosom in praznimi lovskimi torbami sami vračajo z lova.

Navedeno težnjo ženskega spola prepuščam merodajnim faktorjem lovskih družb in društev v oceno in razmišljanje.

Ribolov.

Ribolov je v tem kraju neznaten, ker ni prave reke z globljo strugo, po kateri bi stalno voda tekla. Po dolini se vije le nekak jarek, ki bi ga mogli primerjati večjemu potoku. Seljaki ga iz-

koriščajo za pogon manjših potočnih žag in mlinov. Ob dolgotrajni suši se večji del potoka popolnoma posuši. Kadar pa dolgo dežuje, nastane poplava po celi Loški dolini, kakršna je bila n. pr. početkom tega leta. Potok dobiva vodo iz dveh izvirkov, takozvanega Velikega in Malega Obrha, poleg tega pa še od pritokov, ki prihajajo ob deževju s hribov.

Veliki Obrh je na jugovzhodni strani blizu vasi Vrhnike, drugi pa jugozahodno na meji graščinskega parka. Mali in Veliki Obrh se sestajata poleg vasi Markovec, odkoder teče voda do sela Viševk in nato do Pudoba, odtod pa k vasem Nadlesk, Dane in Podcerkev, kjer se izgublja v požiralniku v neposredni bližini Cerkniškega jezera.

V tem velikem potoku, med selom Pudobom in Cerkniškim jezerom je precej lepih, dosti velikih rakov, poleg tega tudi rib sledečih vrst: malih postrvi, velikih ščuk, karpov, linjev in nekoliko belic. Ribarska pravica pripada Snežniški graščini, v zakupu pa jo ima gori omenjeni strastni lovec, naš starina Janez Krašovec, po domače »Ribič«.

Kapetan Zvonko:

Temelji za presojo lovskih pušk.

6. (Konec.)

B) Presoja enocevnih, dvocevnih in Bockovih risanic, trocevk in repetirk.

Vse gori imenovane puške presojamo z istega stališča kakor puške na zrnje. Vendar so sedanje puške, kar se tiče škropljenja strelov, tako izpopolnjene, da celo prekašajo zahteve najbolj razvajenega lovca. Izkazalo se je tudi, da ni potreba iskati nobenih razlik v škropljenju strelov, kar se tiče različnih debelin kalibra, edino kar moramo razlikovati je mala razlika med svinčenimi kroglami in kroglami s trdim ovojem ali plaščem. Pa tudi tu si niso še vse preizkuševalnice na jasnem.

Nemška preizkuševalnica v Hallensee-Berlinu presoja risanice glede škropljenja strelov in izstrelkov (krogel) na sledeči način ter jih deli v:

Presoja risanic glede škropljenja strelov na 80 cm (ca. 100 korakov) z 12 streli

	izvrstne	prav dobre	dobre	zadostne	komaj zad.
	centimetrov				
Risanice s svinčen. kroglami .	do 7·75	8—10·50	10·75—12·75	13—16·75	17 in črez
Risanice s trdim ovojem . . .	do 6·50	6·75—8	8·25—9·50	9·75—12·50	12·75 in črez

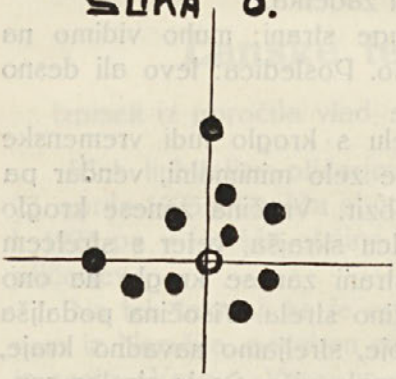
Preizkuševalnica v Neumannswalde pa presoja ne glede na krogle ali so svinčene ali pa s trdim ovojem, škropljenje strelov, oddanih brez napak v merjenju na sledeči način ter jih deli v:

	pri petih strelih		pri desetih strelih	
	na 80 m	na 100 m	na 80 m	na 100 m
izvrstne	4 cm	5 cm	6 cm	7·50 cm
prav dobre	6 cm	7·50 cm	9 cm	11·25 cm
dobre	8 cm	10 cm	12 cm	15 cm
zadostne	10 cm	12·50 cm	15 cm	19 cm

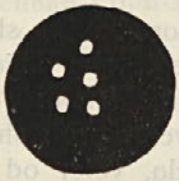
Pri risanicah dvocevkah ne sme biti srednji zadetek bolj narazen kakor $^1/_{1000}$ daljave, tedaj na 80 m največ 8 cm, na 100 m največ 10 cm.

Najbolje je, da si vsak lovec sam preizkusi svojo puško glede škropljenja strelov. Zato naj si postavi na 100 korakov ali metrov tarčo, ki naj meri v kvadratu 50 cm; na sredi naj si napravi krog 10—13 cm. Na to tarčo naj odda 5 strelov zapored v presledkih 30 sekund do 1 minute, to pa radi tega, da se cev preveč ne razgreje. Strelja naj leže, puško naj nasloni na vrečico, napolnjeno s peskom. Vrečica naj bo samo ¾ napolnjena z mivko, pržem, da se dobi boljše ležišče za puško. Meriti je z vodoravno muho na spodnji del črnega kroga. Vse risanice imajo nekoliko visok strel. Če so vsi streli v črnem krogu, tedaj odgovarja puška popolnoma lovskim zahtevam, seveda kolikor bolj so streli skupaj, toliko boljša je. Dostikrat se bo tudi zgodilo, da nosi puška zelo nizko ali pa visoko. Temu je kriv dnevni položaj (Tageslage). Zato je zelo dobro, da si pred preizkušnjo vsakokrat iz dobre,

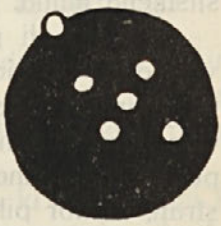
SLIKA 6.

SLIKA 7.

SLIKA 8.

že preizkušene puške, določimo dnevni položaj. V to svrho oddamo na tarčo 5—10 strelov zapored z vodoravno muho, z naslonjeno puško, na spodnji del črnega kroga. Iz teh strelov takoj lahko spoznamo ali je dnevni položaj nizek ali visok. Da dobimo srednji zadetek je treba, da potegnemo skozi sredino skrajnih zadetkov navpično in vodoravno črto, kjer se obe črti križata, tam je srednji zadetek oddanih strelov. (Slika 6.) Smer streljanja naj bo, če je le mogoče, vedno proti severu, pri dnevni temperaturi + 15° C. Najboljše so dopoldanske ure med 9.—11. uro. Slika 7 nam kaže zadetke prav dobre risanice, oddane leže, puška naslonjena, na 100 m v 10 cm krog. Slika 8 nam kaže zadetke izvrstne trocevke oddane leže, puška naslonjena, na 100 korakov v 13 cm krog. Če vidimo, da puška, katero preizkušamo, dasiravno smo ugotovili dnevni položaj, nepravilno nosi, tedaj sta temu kriva strelec ali pa puška.

Strelec lahko zakrivi sledeče:

1. Ima desno ali levo zaobrnjeno puško, kar povzroča, da pade krogla na stran zaobrnitve in malo niže; mera odvisi od kota zaobrnenja.

2. Ima visoko muho, kar ima za posledico, da gre krogla više za ca. 15 cm na 100 korakov.

3. Ima nizko muho, posledica je ista, krogla pade za ca. 10 cm na 100 korakov.

4. Ima desno ali levo stisnjeno muho, krogla pade na stran, kamor je stisnjena muha; zadetek se preloži za ca. 10 cm na 100 korakov.

Poleg teh napak strelca igra še veliko vlogo razsvetljava muhe.

1. močna razsvetljava od zgoraj; muha se vidi večja. Posledica je, da je ustje puške nižje, tako tudi zadetek.

2. Slabo razsvetljena muha. Mislimo, da vidimo muho slabše; posledica je dvignenje ustja puške in zadetka.

3. Razsvetljava od ene ali druge strani; muho vidimo na strani, od koder je razsvetljena, širšo. Posledica: levo ali desno stisnjena muha.

Upoštevati pa moramo pri strelu s kroglo tudi vremenske vplive. Ti so sicer na lovske daljave zelo minimalni, vendar pa se morajo le semtertja jemati v obzir. Vročina zanese kroglo više, mraz pa niže, veter proti strelcu skrajša, veter s strelcem podaljša dolžino strela, veter od strani zanese kroglo na ono stran, kamor piha. Dež skrajša dolžino strela. Visočina podaljša strel. Pri prostoročnem streljanju stoje, streljamo navadno kraje, če pokleknemo pri strelu, streljamo malo više. Če je strelec razburjen, vzame vedno visoko muho, posledica visok strel.

Če strelec vse navedene okoliščine upošteva, pa mu puška še vedno slabo nosi, tedaj je slabemu nošenju kriva puška. Naj sledi par nasvetov, po katerih naj se ravna strelec. Najbolje je seveda, da da puško dobremu puškarju, ki popravi priprave za merjenje ter puško na novo preizkusi. Pri napakah na puški je paziti, da je pri strelu na desno premakniti zarez na levo ali pa muho na desno, pri strelu na levo po razmerju pa je zarez premakniti na desno ali pa muho na levo. Pri visokih strelih se napravi zarez manjši ali pa muha večja, pri nizkih strelih pa narobe.

Čeprav vse te omenjene stvari igrajo samo podrejeno vlogo, sem jih vendar omenil, da si moremo eventualno tolmačiti, kake so mogoče nepravilnosti pri streljanju in da preprečim, da ne bi kdo prehitro obsodil puške in puškarja, češ slaba je puška in še slabše preizkušena.

Končno omenjam še, kako se najenostavneje odpravijo zaostanki svinca iz cevi risanice. Najboljše sredstvo je živo srebro. Tega nekoliko kapljic vlijem v cev ter potem tresem cev sem ter tja. Tako se spoji svinec z živim srebrom v amalgam, katerega potem kaj lahko odstranim z malo krpico, pritrjeno na čistilo. S tem pa tudi zabranim, da cevi ne zarjavijo, ker živo srebro zveže umazan žvepleni kalij v žvepleno živo srebro, katero je popolnoma kisline prosto. Če pa slučajno nimam pri roki živega srebra, kupim v lekarni sivo mazilo (Graue Salbe, Unguestum cinereum) ter s tem mazilom namažem cev, ki jo nato izbrišem. Honny soit qui mal y pense!

P. Ž.:

Lanske tekme fermačev.[1]

Izpisek iz poročila vlad. svetnika Erhardta od 15. okt. 1923.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je priredil v dneh 22. in 23. aprila 1923 v lovišču občine Moste mladinsko, 14. in 15. oktobra l. 1923 pa v lovišču občine Ježica vzrejno in poljsko tekmo psov ptičarjev.

Na teh tekmah se je opazilo, da tvorijo psi, ki so vpeljani k nam iz Nemčije, poseben razred zase. Za primer vzemimo brata in sestri »Vero«, »Vera« in »Floro« von Obersee.

Te tekme se je udeležilo 11 psov, 5 drugih je bilo pri smotri odklonjenih, in sicer:

1. »Flora von Obersee« I. a darilo.
2. »Vera« von Obersee I. b darilo.
3. »Vero« von Obersee (klicno Ris) II. a darilo.
4. »Marko v. d. Maxburg« III. a darilo.
5. »Zar-Ringsheim« III. b darilo.
6. »Stop-Krimski« III. c. darilo.
7. »Bistra-Krimska« III. d darilo.
8. »Uff-Hohentau« P. p. o.
9. »Stop-Krimski« P. p. o.
10. »Norma-Hohentau« P. o. in
11. »Lia von Bayerwalde« P. o.

[1] Priobčeno na željo kluba ljubiteljev ptičarjev.

Posledica, da niso mogli vsi psi zadosti pokazati svojih vrlin, je bila v glavnem ta, da je bil čas za preiskušnjo prekratko odmerjen in pa pomanjkanje divjačine, ki se je ravno tokrat neprijetno opazilo.

Neoporečno pa je pri poljskem delu napravil najboljši vtis, in sicer vsled svojega živahnega temperamenta, pes »Vero« von Obersee (klicno »Ris«). Če bi bil še na roparice zadosti oster, bi bil odnesel prvo darilo, tako sta ga pa nadkrilili lastni sestri »Flora« in »Vera«.

Prva cena, z 210 točkami se je prisodila »Marku v. d. Maxburg«. Njegova ubogljivost in splošna poslušnost je fino razvita, na mig uboga svojo vodnico, na strel takoj leže, celo ako ga odda drug vodnik v oddaljenosti; pa tudi nos ima izredno dober. Ker se je izredno izkazal pri delu v vodi in na roparice s prav dobro kvalifikacijo, je bil kljub mladosti pripuščen k tekmi na polju s starejšimi psi, kjer je odnesel tudi I. darilo.

K jesenski tekmi je bilo priglašenih pet psov, brat in sestri, »Flora«, »Vera« in »Vero v. Obersee«, »Marko v. d. Maxburg« in resavec »Dar-Krimski«.

Od prvih treh sta se od spomladi zboljšali psici »Vera«, od »prav dobro« na »izvrstno«, »Flora«, od »dobro« na »prav dobro«, medtem, ko je dobil »Vero« vsled slabotne postave le dobro oceno. Izredno krepke postave s »prav dobro« oceno je bil »Marko v. d. Maxburg«, pa tudi »Dar-Krimski« je bil po postavi za »prav dobro« ocenjen, četudi ga je deloma kazila mršava dlaka.

II. denarno darilo, z oceno za I. darilo z 208 točkami, je dobila »Vera« v. Obersee. Ta lepa psica se ni le telesno izboljšala, temveč se je v lovskem oziru izpopolnila kakor je bilo od nje pričakovati. Izborno dela na roparice. Da jo je »Marko« prekosil za dve točki, je edino pripisovati pripetljajem, ki se dogajajo na tekmah.

III. denarno darilo, z oceno za II. darilo, je dosegel s 186 točkami »Vero« v. Obersee, ki je prav dobro delal, dasi je bilo tu pa tam opaziti, da mu manjka vaje, na kakovosti pa ni izgubil ničesar; isto velja tudi za njegovo sestro »Floro«, ki je dobila s 178 točkami darilo za P. p. o. ter oceno za II. darilo. Ako bi bila ta dva psa vsaj par tednov pred tekmo v kakem boljšem lovišču pod sposobnim vodstvom, bi bila lahko prednjačila.

»Dar-Krimski« je zaostal daleč za svojimi tekmeci. Vsled slabe stoje in nedoločnosti nosu ter nebrzdanosti je dosegel samo 107 točk.

K poljski tekmi, s predmeti uporabnostne tekme so bili prijavljeni štirje psi. Zmagovalka je ostala prekrasna psica »Champion Hexe-Gerlovska«, last ge. Hane dr. Schwarzove, ki je daleč nadkriljevala svoje tekmece. Njeno delo, gibanje, idealna poslušnost in lahkotna vodljivost je sodnike naravnost očarala; ta psica zna čitati misli in želje z obraza svoje vodnice; komaj da migne vodnica, je že psica izvršila nalogo.

II. denarno darilo, z oceno za I. darilo z 251 točkami, je odnesel, kakor je že zgoraj omenjeno, sopsarnik »Hexe«, »Marko v. d. Maxburg«, tudi last ge. dr. Schwarzove v Ljutomeru.

III. nagrado z oceno za II. darilo z 215 točkami je dobila sicer pridna psica »Rita«.

Končno je omeniti še izredno prikupljivo psico Griffon »Czuppa«. Dasi jo je vodnik prevzel šele dan pred tekmo ter niti ni vedel, v kakem jeziku je dresirana, mu je bila neverjetno poslušna in vdana ter je dobila z 204 točkami oceno za II. darilo.

Ing. Cvet-ič:

O ribjih stezah.

(Konec.)

Zgradba umetnih ribjih steza je mogoča na več načinov. Tudi v Sloveniji je že nekaj takih naprav. Največja te vrste je pri elektrarni pri Fali na Dravi, ki mi pa žalibog ni pobliže poznana. Svetoval bi pa, da jo kdo v »Lovcu« opiše. Manjše umetne ribje stopnice ima potok Mostnica; napravljene so iz betona.

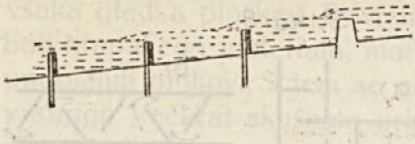
V prilogi je nekaj takih naprav šematično skiciranih, kar je prevzeto deloma iz brošure bivšega avstrijskega poljedelskega ministrstva: »Anleitung betreffend die Herstellung von Fischwegen (1891)«, deloma iz publikacije mednarodnega ribarskega kongresa v Washingtonu (od 22.—26. sept. 1908): Fishways: By H. von Bayer, Arch. and Eng. United States Bureau of Fisheries; nekaj tudi po izpiskih iz predavanj gozdarsko - inženjerske stroke.

Pri zgradbi umetnih ribjih stopnic imamo sledeče glavne načine:

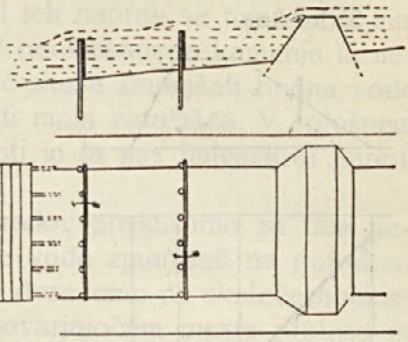
1. Ribje stopnice s pomožnimi jezovi. Na ta način se doseže, da se velika razlika v višini med spodnjo in gornjo vodo porazdeli s pomožnimi jezovi v več manjših višinskih razlik. Način izvedbe je skiciran v slikah 1 do 5. Po različni izvedbi so tudi stroški za te naprave večji ali manjši. Prednost pri teh napravah je iskati v tem, da se rabi za nje samo voda, ki neporabljena uhaja preko jezu, torej se s tem nič ne izgubi vodne moči.

2. Ribje stopnice v posebnem toku, t. j. v posebni strugi. Take struge se zgrade na bregu, ki leži bliže glavnemu curku, ali v neposredni bližini zatvornice. Povprečni padec v takem zatvorjenem toku se računa na 1:10 do 1:12 v višini 30—50 cm. Izvedbo nam predočata sliki 6 in 7.

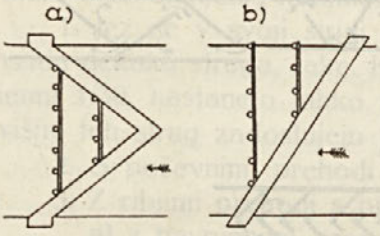
Slika 1.

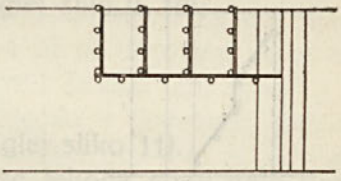
Slika 2.

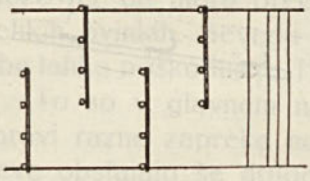
Slika 3

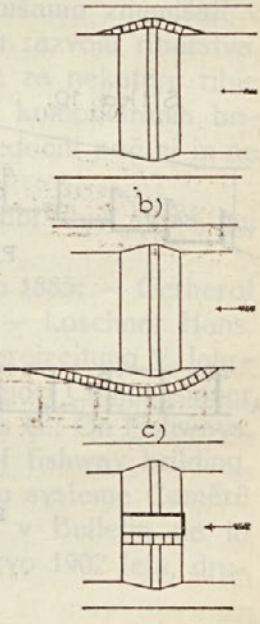
Slika 4.

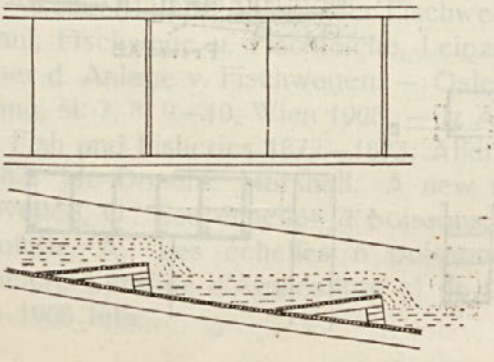
Slika 5.

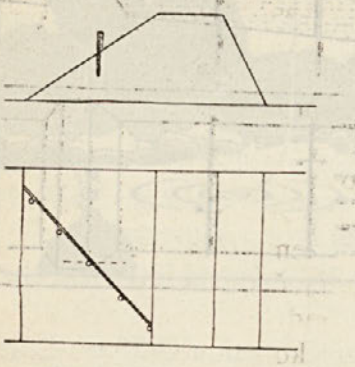
Slika 6a)

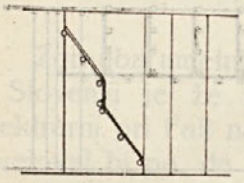
Slika 7.

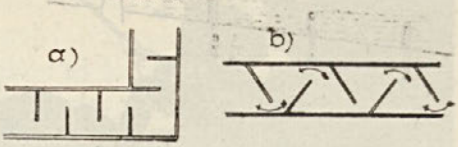
Slika 8a)

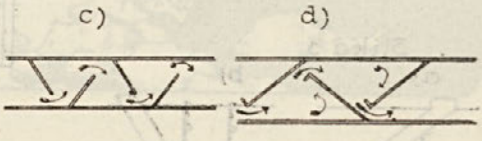

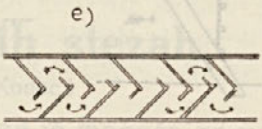
b)

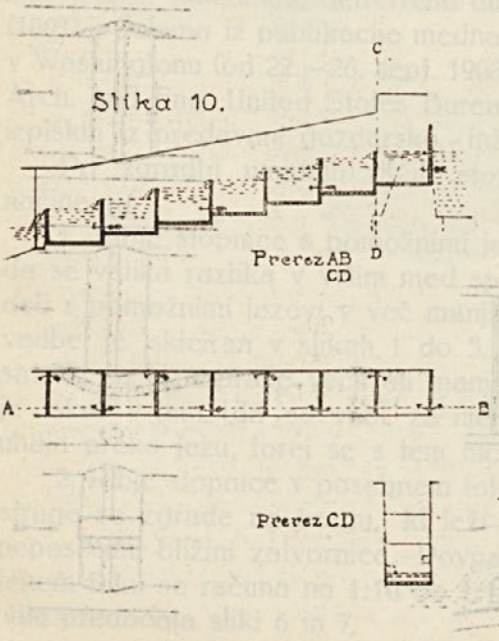
Slika 9
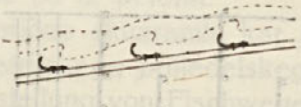

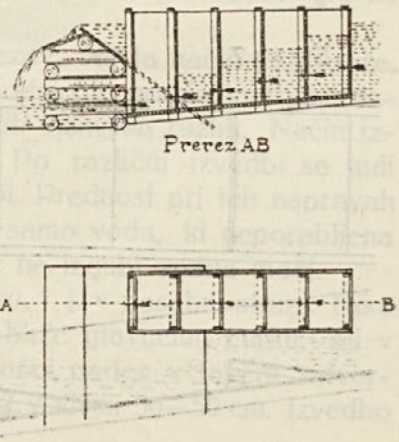
Slika 10.

Slika 11.

Slika 12.

Pri obeh načinih je glavno, da se čim bolj mogoče odstrani vsaka gladka ploskev. Površina tal teh naprav se napravi iz čim bolj hrapavega materiala, morda iz neoklesanega kamenja in nepooblanih plohov. S tem se namreč skuša zmanjšati brzina vode v strugi. Večkrat skušamo pripraviti mala zatočišča. V splošnem je pa treba naravo samo proučevati in ta nas največkrat napoti k uspešnejši izvedbi problema.

Pri zgradbi umetnih ribjih prehodov poskušamo za ribe nepremagljivo brzino in silo padajoče vode zmanjšati na potrebno mero brez ukinjenja kontinuitete. To dosežemo na sledeče načine:

1. Jez se v svoji širini na odgovarjajočem mestu pretrga in vzida nekaka struga, rake. Ker ne sme padec biti večji kot kvečjemu 1:30, nastanejo lahko precej dolge konstrukcije. V širini in višini teh strug zadostujejo dimenzije 30—60 cm.
2. S poševnimi prehodi (slika (8 a b) na jezovih.
3. Z ribjimi prehodi s pregrajami (glej sliki 9, 10);
   a) z navpičnimi pregrajami,
   b) z inklinantnimi pregrajami,
   c) z deklinantnimi pregrajami.
4. Z ribjimi prehodi s protitokom (glej sliko 11).

Vse te naprave povzročujejo, da se tekoča voda zelo premeče ter da mora precej serpentinizirati, t. j. da teče po zelo velikih ovinkih. Seveda ima vsa naprava to slabo stran, da se ribe lahko poškodujejo. Hitrost vode se pri tem lahko zelo zmanjša.

To so v glavnem naprave, s katerimi skušamo zmanjšati v naravi razne zapreke normalnemu, naravnemu razvoju ribarstva. Seve obstajajo še druge detajlne konstrukcije za nekatere ribje vrste, in sicer od najprimitivnejših do najbolj kompliciranih betonskih zgradb (glej n. pr. sliko 12). Te vse predočiti pač ni in ne more biti namen temu članku.

Kdor rabi temeljitejša detajlna dela o zgradbi ribjih steza, naj mu služijo sledeča dela:

Keller H.: Die Anlage der Fischwege, Berlin 1885; — Gerhardt Paul, Fischwege u. Fischteiche, Leipzig 1904. — Loschner Hans, Über d. Anlage v. Fischwegen. — Österr. Fischereizeitung V. Jahrgang, št. 7, 8, 9—10, Wien 1908. — Iz Annual Report Commissioner of Fish and Fisheries 1872—1873: Atkins Charles G.: On Fishways, 1882: Mc Donald, Marshall: A new system of fishway brilding. Lavellée, G.: Les échelles à poissons, étude du systeme Camêrê Violette, A.: Les échelles à poissons: oboje v Bulletin de la Societé Centrale d'Aquiculture et de Péche; prvo 1902 leta, drugo 1908 leta.

Premogokopna družba v Trbovljah in ribarstvo.

Kakor smo že poročali, se je posrečilo gosp. inž. Alojziju Lavrenčiču izumiti napravo za mehanično čiščenje tvorniškega odtoka v Trbovljah. S svojimi začasnimi pripravami je baje dobival iz vode že precejšnje množine premoga. Beležili smo svojčas to vest z velikim veseljem in zadoščenjem misleč, da bo konec sistematičnemu onesnaževanju Save. Žalibog smo se bridko motili.

Dnevno časopisje poroča (Narodni dnevnik štev. 146, 148, 151, 153) da se je Trboveljska premogokopna družba pritožila proti temu, da lovi kdo drug premog, ki ga ona spušča po Savi. Pristojno oblastvo je po časopisnih vesteh pritožbi ugodilo. Sedaj smo torej zopet tam, kjer smo bili. Onečiščevanje Save in uničevanje rib se bo nadaljevalo, premog pa bo brez koristi splaval po vodi, namesto da bi se uporabil za javni blagor.

Gosp. inž. Alojzij Lavrenčič omenja, da je nalovil v svojih lovilnih napravah v oktobru lanskega leta 30 tisoč kg premoga dnevno, in to samo v Trbovljah. V Hrastniku pa je bilo nalovljeno dnevno 20.000 kg. K temu moramo še prišteti 15.000 kg, ki ga nalovi v Zagorju gosp. Mirko Weinberger, in 10.000 kg, ki ga nalové v Zagorju dnevno Tauferjevi dediči.

Vidimo torej, da znaša množina premoga, ki jo dnevno nalové privatniki z nepopolnimi, provizornimi napravami, okroglo 75.000 kilogramov ali sedem in pol vagonov dnevno. Razen navedenih love premog tudi gg. Zorčič, Halper in neka gospa v Savskem Marofu, ki nalove dnevno po 10 vagonov. V Jasenicah pri Savskem Marofu so lansko leto zgradili briketno tvornico, ki ima v zalogi 400 vagonov nalovljenega premoga.

Inž. Lavrenčič trdi, da bi se moglo dnevno iz Save naloviti do 30 vagonov premoga. To pa preprečuje Trboveljska družba zato, da ji ne bi bilo treba znižati cen premoga.

Odkar spušča premogokopna družba premog po Savi, je Sava umazana in črna od Zagorja doli blizu do Siska. Ko je bila voda še čista, je bila Sava od Trbovelj do hrvatske meje polna rib. Živelo je več ribičev po poklicu od samega ribarstva. Sedaj so pospravili mreže, lové le še s sačo. Dno Save je postalo vsled premogovnih drobcev nerodovitno. Vodno rastlinstvo, ki služi v hrano nižjemu živalstvu, je pomrlo. Radi tega tudi ni živalstva nižje vrste, ki služi ribam za hrano. Ribstvo je postalo redko, ker nima niti hrane ni možnosti drstenja. Premogovni drobci uničujejo ikre, ki rabijo za razvitek svežo in čisto vodo.

Umazana voda pa ne škoduje le ribam, nego je tudi kvarna domači živini, ki jo pije. Kmetje savske doline trdijo, da je postala, odkar traja onesnaženje Save, živina bolehava.

Savski pesek so rabili za zidanje. Sedaj tudi to ni več mogoče. Da kopanje v taki vodi ni ugodno, pač ni treba posebe poudarjati. Da pa sta z onesnaženjem Save uničena čar in slikovitost savske doline, je žalostna resnica.

Že teče drugo leto, odkar je bila v Trbovljah vodnopravna razprava proti Trboveljski premogokopni družbi, a še danes ni rešitve.

Družbo je treba čim prej prisiliti, da napravi čistilno napravo. Že sedaj pa naj oblastva ne delajo težkoč onim, ki nameravajo loviti premog iz vode, saj s tem delajo obenem za javni blagor. Ako so predpisi v tem pogledu nezadostni in neprikladni, jih je treba pač spremeniti.

Iz lovskega oprtnika.

Iz zapisnika V. odborove seje Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 31. julija 1924. Navzočih je 12 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatira sklepčnost in otvori ob pol 21 sejo.

Zapisnik IV. odborove seje se sprejme s predsednikovim pristavkom, da je bil gmotni uspeh strelske tekme dne 15. junija t. l. zadovoljiv, kar naj se vstavi v zapisnik.

Ker je društveni blagajnik g. Zupan na dopustu, odpade blagajniško poročilo.

Predsednik prebere dopise sreskega poglavarstva Kočevje, da so prešla po dražbi občinska lovišča v sledeče roke:

Obč. lovišče Dane v roke g. Antona Rudeža iz Ribnice.

Obč. lovišče Struge v roke g. Alojzija Klausa.

Obč. lovišče Loški potok v roke g. Fr. Rusa.

Obč. lovišče Rob v roke g. Hermana Auersperga iz Turjaka.

Dopis pripravljalnega odbora za osnovanje nove podružnice S. L. D. v Murski Soboti se vzame v vednost. Sklene se, poslati na ustanovni obči zbor, ki bo 8. in 9. sept. t. l., poročevalce iz centrale.

Zapisnik obč. zbora podružnice Maribor se vzame na znanje. Ker pa je v tem zapisniku več uvaževanja vrednih resolucij in sklepov, se sklene, da prouči organizatorični odsek S. L. D. to zadevo in poroča o njej v prihodnji seji.

G. Žmitek poda obširnejše poročilo o razstavi na ljubljanskem velesejmu, ki jo priredi »Lovska zadruga v Ljubljani« skupno z drugimi lovsko-sportnimi društvi pod naslovom »Priroda Slovenije«.

Sklene se, da zastopata S. L. D. pri otvoritvi dne 15. avgusta t. l. društveni predsednik in podpredsednik.

G. Rozman poroča, da se naj kot društvenega gospodarja obračajo dnevno interesenti za lovske znake, in prosi, naj odbor podrega tvorničarja, ki so mu izročeni lovski znaki v izdelavo, da jih izvrši v najkrajšem času.

Sklene se, da se zavzame društveni blagajnik za to zadevo.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik dr. Lovrenčič ob ¾ na 22 sejo. Repovš.

Tečaj za gozdne in lovske čuvaje v Kostanjevici se je 15. julija t. l. zaključil. O gozdarstvu se je poučevalo 2 meseca in pol, o lovstvu in ribarstvu pa samo 12 dni, kar je vsekakor premalo. — Gozdni in lovski tečaj je obiskovalo 11 oseb, samo lovski in ribarski pouk pa 4 osebe. H končnemu izpitu za gozdne čuvaje je prišlo še 7 kandidatov iz Prekmurja, ki tečaja niso obiskovali, dočim so tečajniki položili izpite, ki jih sposabljajo deloma za gozdne, deloma samo za lovske čuvaje. Splošen uspeh tega tečaja je bil zadovoljiv. — Poučevali so višji gozdni upravitelj ing. R. Kozjek ter državna

gozdarja Mir. Hanzlovsky in Jos. Drachsler. O ribarstvu je predaval prof. Ivan Franke iz Ljubljane, o splošni psoreji in dresuri gozdar M. Hanzlovsky, poleg njega pa tudi g. E. Križaj iz Ljubljane.

Kako je z lovom na zemljiščih, ki so bila po agrarni reformi dana v večletен zakup? Ministrstvo za šume in rudnike je z naredbo z dne 17. aprila 1924, štev. 12.377, odredilo, da se imajo v pokrajinah, za katere velja hrv. zakon o lovu z dne 19. marca 1883:

1. zemljišča bivših veleposestev, ki so bila odvzeta v svrho agrarne reforme, za sedaj po terenski možnosti oddeliti kot posebna samost. lovišča, ki naj jih upravljajo pristojni šumarski organi sreskih poglavarstev in jih izkoriščajo analogno kot državna lovišča itd.;

2. da se dohodek od teh lovišč, kolikor ga bo, odda finančnim oblastvom v korist dohodkov ministrstva agrarne reforme;

3. da velja ta naredba dotlej, da izide zakon o ekspropriaciji veleposestev, odnosno do končnega likvidiranja po novem zakonu o lovu.

Ta naredba se ne nanaša na slična zemljišča drž. in občinskega imetja, niti ne na imetje krajiških imovnih občin.

To je kratka vsebina ministrske naredbe, ki jo je v celoti v Osijeku izhajajoči »Glas Lovdžije« objavil — brez pripombe.

V »Lovačko ribarskem vjesniku«, glasilu hrv. društva za gojenje lova in ribarstva v Zagrebu, pa je izšel daljši članek, ki poudarja, da gornja naredba nasprotuje državni ustavi in zakonu o lovu z dne 27. aprila 1893, ki je veljaven za Hrvatsko, Slavonijo in Srem, in dvomi, da bi se mogla naredba provesti, ako se interesiranci pritožijo na kompetentna mesta.

Pravica do lova je po lovskem zakonu združena z imovinsko pravico in izvira iz lastninstva zemljišča. Zato je ekspropriacija te pravice po čl. 37. drž. ustave dopustna samo na temelju zakona proti pravični odškodnini. Z navadno naredbo se stvar ne da rešiti.

Po agrarni reformi je lastniku zemljišča razpolaganje z zemljiščem samim, ki je dano v zakup, omejeno. Vendar do sedaj še ni bilo ukinjeno lastninstvo, ker ni bila provedena ekspropriacija. Zato se tudi pravica do lova ne more ukiniti.

Pa tudi tedaj, ko bi veleposestniki izgubili v zakup dana zemljišča, jim pripada po lovskem zakonu lov še toliko časa, dokler ne poteče zakupna doba dotičnega občinskega lova; odvzeta poljedelska zemljišča, ki sestojajo iz manjših objektov in bi pripadla mnogoterim malim lastnikom, bi se morala pridružiti seveda le občinskemu lovu.

Zakon o lovu ne pozna »posebnih samostalnih« lovišč na privatnih zemljiščih, katera bi upravljali šumarski organi sreskih poglavarstev in jih izkoriščali analogno kot državna lovišča.

Z min. naredbo se ruši ves sistem, na katerem je zgrajen zakon o lovu — pravi »Lovačko ribarski vjesnik«. Nastati bi morala lovu tudi velika škoda, ker sreski šumarji nimajo osebja, ne denarja, da bi mogli lov čuvati in vzdrževati.

Članek dalje navaja sredstva, ki so interesentom na razpolago proti nezakonitim predpisom državne oblasti, in pravi, da je možna tožba na redno sodišče v roku 30 dni, računši od tedaj, ko se jih je motilo v mirni posestvi. Poleg tega je dopustna pritožba na drž. svet tekom 30 dni, računši od dne, ko se je posamezniku dostavila cit. ministrska odredba. Ing. A. Š.

Nova pristojbina za orožni list. Po zakonu o taksah in pristojbinah z dne 25. oktobra 1923, razglašenem v »Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo« dne 19. decembra 1923, štev. 368, se plačuje posebna taksa za dovoljenje, da smeš p o s e d o v a t i strelno orožje in posebna taksa, da smeš n o s i t i to orožje.

Da dobiš dovoljenje, p o s e d o v a t i strelno orožje, ga moraš prijaviti sreskemu poglavarstvu (odnosno policijskemu ravnateljstvu). Prijava je bila predpisana že z zakonom z dne 18. feb-

ruarja 1922, Ur. list štev. 78, in je bilo glasom poziva ministrstva za notranje zadeve z dne 21. marca 1922, Ur. list štev. 79, orožje prijaviti najkesneje do dne 1. maja 1922.

Kdor je pozneje z nabavo ali na katerikoli način pridobil kako strelno orožje, ga mora prijaviti in po novem, gori navedenem zakonu o taksah plačati za vsak prijavljeni komad 10 Din (po tarifni postavki 97 a).

Prijava je le enkratna in velja dobljeno potrdilo, ki ga je shraniti, dotlej, dokler ne nastopi glede prijave kaka izpremememba.

Ako stranka prijavljeno orožje odtuji, je dolžna o tem obvestiti pristojno drž. oblast (sresko poglavarstvo odn. polic. ravnateljstvo), če pa orožje samo zamenja, je dolžna plačati novo takso po tarif. postavki 97 a, kakor za novo nabavljeno orožje. Vloga, s katero stranka orožje samo odjavlja, ni podvržena nikaki taksi.

To so predpisi glede pridobitve dovoljenja, da smeš posedovati, t. j. imeti doma strelno orožje.

Da smeš strelno orožje tudi n o s i t i, rabiš, kot uvodoma povedano, posebno dovoljenje, t. j. o r o ž n i list. Orožni list velja samo za e n o l e t o in se zanj plačuje (po tarifni postavki 97 b) po 50 Din za vsak komad strelnega orožja, ki ga želiš nositi. Generalna direkcija posrednih davkov je izrečno predpisala, da je treba za vsak komad strelnega orožja, ki je vpisan v orožnem listu, plačati posebno letno takso (torej po 50 Din).

Ako posestnik strelnega orožja nosi s seboj — na primer na lov — samo eno puško, zadošča orožni list samo za dotično puško, četudi ima lastnik še drugo strelno — po navedenih predpisih za posedovanje prijavljeno — orožje doma. Vendar pa zadošča orožni list samo za tisto vrsto orožja, ki je izrečno navedena v orožnem listu. Če ima kdo n. pr. orožni list za lovsko puško enocevko, z dotičnim orožnim listom ne sme nositi dvo- ali trocevke.

Takse za orožni list nimajo plačevati oni uslužbenci, ki imajo po svoji službi in po svojem poklicu pravico ali dolžnost nositi orožje. Med te spadajo n. pr. zaprisežen gozdni in lovski čuvaji i. dr.

Ing. A. Š.

Na odborovih sejah Kluba ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani dne 18. julija in 1. avgusta t. l. so se reševala v glavnem sledeča vprašanja: Bodoče jesenske tekme psov; dresiranje psov v lovišču občine Ježica; o psarnah in njih lastnikih psov ptičarjev in spanielov; nabava novih psov in slučajnosti.

Letošnjo jesen se imata vršiti dve tekmi ptičarjev, ena za bivšo Štajersko in Hrvatsko na posesti grofa Bombella pri Varaždinu, druga pa v Ljubljani, in sicer prvi dan v lovišču »Ježica«, drugi dan pa v lovišču občine Dev. Mar. v Polju; to bodo vzrejene tekme za pse, ki so poleženi od 1. decembra 1922 dalje, ter uporabnostne tekme za starejše pse. Pri tej tekmi bodo sodelovali tudi psi spanieli, ki še niso vpisani v rodovnik, ker se jih drugače ne more vpisati, ako vsaj enkrat pri tekmah uspešno ne sodelujejo. Ta tekma se ima vršiti v dneh 4. in 5. oktobra t. l., za ono tekmo, ki se ima vršiti pri Varaždinu, pa se bo rok še natančno določil in pravočasno objavil. Lastnike psov, posebno one spanielov, na to opozarjamo, sicer dobe v kratkem natančna navodila in pravila za tekmovanje po strokovnih določilih.

Pri točki o razmerju Kluba ljubiteljev ptičarjev do Kluba »Ježica« se je na občem zboru Kluba »Ježica« dne 8. julija t. l. sklenilo sledečo: Člani Kluba ljubiteljev ptičarjev lahko dresirajo v tem lovišču svoje pse, bodisi sami ali pa jih oddajo v dresuro tamošniemu poklicnemu lovcu. Ako jih dresirajo sami, imajo plačati za dobo dresiranja mesečno po 100 Din, drugače pa se pogode z lovcem - dreserjem za plačilo.

Člani, ki imajo še nečistokrvne pse, jih sicer lahko še nadalje dresirajo, oni pa, ki h klubu na novo pristopijo ali si nabavijo nove pse, smejo dresirati v

tem lovišču le čistokrvne pse, in sicer od načelstva kluba »Ježica« določenem delu revirja, na desnem bregu Save pri Tomačevem.

Nastavljeni poklicni lovec tega lovišča sme hkrati prevzeti v dresuro le štiri pse, biti pa morata najmanj dva čistokrvna, ostali pa eventuelno še brez rodovnika.

Za časa dresiranja se sme streljati v tem lovišču samo v navzočnosti lovca, v slučaju, da bi se zalotil kak član, ki bi tega ne uvaževal in si vnaprej ne preskrbel dovoljenja, se mu odvzameta puška in pes.

Glede psarn in njih lastnikov prečita klubov tajnik nekatere dopise, med njimi v prvi vrsti od ravnatelja D. Klobučarja iz Maribora, ki poleg drugega izjavlja sledeče: »Ako potrebuje klub pse za poklicne lovce, ali pa za lovca, ki se po obvezal, da izpolni pogoje kluba, sem pripravljen, podariti jih, za druge interesente pa stane pes 500 Din, psica pa 400 Din.«

Odbor je vzel to izjavo s hvaležnostjo na znanje. Prijavilo se je takoj nekaj interesentov, nekaj pa se jih lahko še prijavi naravnost g. bančnemu ravnatelju D. Klobučarju v Mariboru ali Klubu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani.

Predsednik g. Fr. Urbanc poroča, da je njegova psica »Vera« polegla 11 mladičev, 7 od teh se je pokončalo, 4 pa so ostali. Ako uspejo, podari enega klubu, da se v korist kluba med interesenti izlicitira. Ako bi se pokazalo, da pravilno ne uspevajo, jih pa rajši še te uniči, ker ne mara razširjati slabo uspelega zaroda.

Dr. Fr. Robiču v Mariboru se prizna prijava psarne za spaniele pod imenom »Pohorska«.

Nekateri klubovi člani si nameravajo nabaviti nove pse pod pogojem, da te, ki jih imajo že popolnoma dresirane in uporabne, z namenom, da čimbolj osvežijo pasme, prodajo interesentom, ki žele ravno take pse kot čistokrvne, zrele za lov. Prijave je poslati na Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani. P. Ž.

»Posavski Lovec«, glasilo sreskih lovskih udruženj v Novi Gradiški in Bosanski Gradiški, je prinesel ponatis odnosno prestavo članka: »Znaki oziroma žigi na puškah«, ki ga je v »Lovcu« (štev. 11/12) objavil Kapetan Zvonko. Prestava je izšla tudi v separatnem odtisu, ki ga »Posavski lovec« odnosno dotično lovsko udruženje prodaja po Din 6·50 (s poštnino vred).

»Lovački Glasnik«, glasilo saveza lovskih društev za Vojvodino, prinaša slike Jos. M. pl. Gorupa, ki so bile natisnjene v starejših letnikih »Lovca«.

Popravek. Na strani 261 »Lovca« beri 94 mm, ne 94 cm!

Čudno obnašanje lisice. Dne 15. julija ob 6 zjutraj je šla mati posestnika hiš. št. 20 v Mostah na Gorenjskem v listnico pri hlevu, da odpre kokošem kurnico, kjer krilati svet nočuje. Pozornost ji je zbudil stari jerbas, ki je služil kokošem za gnezdo, kjer so legle jajca. Jerbas je bil komaj seženj od kurnice in to jutro nekam preobrnjen in bolj pri tleh. Torej je očividno zdrčal s svojega navadnega mesta in lege. Skrbna mamica, hoteč popraviti jerbas, stopi tja in seže po njem. Namesto sena pa začuti v roki mehek kožuh in ko presenečena pogleda v jerbas, odskoči vsa zbegana pred lisico, ki je ždela nepremično na gnezdu.

Gospodar, obveščen o čudnem obisku, v katerega pa gotovo ni takoj verjel, se je še na lastne oči prepričal in ugotovil bridko resnico. Poklical je na pomoč soseda, ki ima klešče za jazbece in kateri je bil takoj na mestu. Zgrabil je z njimi lisico v jerbasu, gospodar pa ji je z gnojnimi vilami pregnal roparsko življenje iz telesa. Bila je lanska samica in je po vsem znakih imela letos mlade. Vsekakor pa je čudno, da je ves ta manever čisto mirno prenesla in ni pobegnila in tudi ni kazala znakov, da se boji. Na živali se tudi ni videlo, da bi bila kaj bolna. Zopet je pa težko verjeti, da bi bila

sicer tako previdna in oprezna žival, zaverovana v kokoši v toliki meri, da bi bila pozabila na lastno varnost in vse, kar se okoli nje godi.

Za zvitorepko gotovo malo častna smrt. M. Š.

V obrambo veverice. V »Lovcu« je opisal svojčas naš najdelavnejši lovski in naravoslovni pisatelj veverico kot hudo — ropno žival, mesojedo in plenilko gnezd! Ali je pa v splošnem to tudi resnica? Čital sem o škodljivosti veveric mnogokrat, a najprvo se poudarja škoda na — sadežih, semintja tudi pri ptičjem zarodu. Naj mi bo zagovor veverice dovoljen.

Vse njeno žitje in bitje je le v okras naših gozdov. Ako jo iztrebimo — kar je prav lahka stvar —, uničimo skoro vso poezijo po logih. Da se veverica hrani s semenjem iglavcev in s sadeži lesnik, bukev in sličnih dreves, ki obilo rodé, kadar je njih doba, ni tako hudo, vsaj zato narava skrbi, da ima vsaka stvarca svojo mizico v uživanje. Milijoni sadežev odpadejo, ne da bi se pretvorili v nova žitja. Gozdar bi o bistveni škodi po vevericah ne smel tarnati.

Trditev, da pleni vsaka veverica gnezda ali da napada celo godne mladiče, ni dokazana. So veverice, ki imajo nenaravno poželjenje po jajčkih. Kdo bi se temu čudil, ko so tako podobna — lešnikom. In da se izcimi v posameznem bitju protinaravni nagon po golih glavicah malih ptic v gnezdu, ki so zopet tako podobne butice — lešnikom in orehom! A hujših pregreh, ki bi bile obče svojstvo veveric, pač ni možno dokazati. Na stotine veveric sem opazoval v prostosti, pa nikdar nisem opazil takih pregreh. Niti ptice, ki poznajo svoje sovražnike in jih takoj označajo z glasovi in obletavanjem, veveric ne sovražijo in jih ignorirajo.

Da se pa izcimi kak veverični nestvor in ga je slučajno kdo videl v pregrešnem delovanju ter je to hitro opisal, — čital sem že te trditve večkrat — je umevno, vsaj i lev in tiger postaneta posamič »ljudožrca«, ko se v obče pač izogibata človeka; zato pa ves rod ni odgovoren.

Imel sem v letih 1903—1907 vedno veverice doma. Že takrat sem poskušal, ali se lotijo jajčec in mesnih jedi, živalske krme. Dal sem jim priliko v to. Le ena je pograbila vrabičje jajce, a ga takoj spustila. Mesa niso uživale. In bile so mi domače, da je stari kurkmurk pri meni pod odejo spančkal.

Dovolj imamo druge mesne hrane, pustimo gozdovom poezijo in naj puška — ne govori.

Pred leti sem imel priliko opazovati spomladi sledeče: Ob robu gozda, pri Spodnjem Brezovem nad potjo proti vasi Peč je bil orjaški kup hlevskega gnoja. Kmetič ga je tja odvažal z doma, da ga porabi v jeseni. Sedel sem skrit v bližini. Na takih mestih se rada oglaša lisica. Pred mano je bila mala njiva, z deteljo obrastla. Naenkrat izleti iz njive poljska jerebica — redke so pri nas — in čudno obletava ozki kolobar nad deteljo. Takoj sem sumil — sovražno bitje jo je prepodilo z gnezda. — Ko le ni miru, grem pogledat. In kaj najdem? — Pred menoj jo pobere star zajec urnih skokov. Ko iščem dalje, najdem kotanjico s pomandranimi jajci, ki so bili napol godni, zmes je bila s krvjo pomešana.

Kdo je bil grešnik? Gotovo zajec, ki je prepodil jerebico in on je uničil vsebino preprostega gnezdiča. —

Zakaj? Čemu?

Kdo razkrije uganke v bistvu posameznih bitij.

In vendar ne bomo tudi zajcev sploh imenovali uničevalcev pritličnih gnezd.

V dotičnem letniku »Lovca« sem čital: »Tudi že goden kos, ki brska tam po suhem listju in se čuti vzvišenega nad vsako nevarnostjo, se grdo moti. Preden se zave, začuti, da ga objemajo ostri krempeljci, in že je izdihnil mlado življenje.«

In kdo naj je ta grešnik ubijalec? Veverica! — Prehude so besede, pretežak greh, ki se ga naprtuje tej revici! Dokazov, dokazov; potem obsodba!

Vprašam vas vse, ki lazite po gozdih, ali je kdo sam že kaj sličnega doživel in videl veverico, morečo kosa? Dehorji in kune so ti morilci in dehor je na hitrico podoben črni veverici. A kdor zamenja dehorja z veverico, kar se je pač moralo opazovalcu primeriti, naj bi bil rajši molčal, ker je veverici odrekati sploh vsako možnost takih činov pri kosih. Opišem naj slučaj, ki sem ga doživel:

Ležal sem pred leti v zgodnji jeseni pod Zavrtačami v bukovem gozdu. Sloka drevesa so bila polna žira in vse živo je bilo po njih. Jakokljuni dlesk je trl žir, da je kar pokalo; šoje so si polnile kljune in goltance, da so skrivale za zimo žir potem v raznih razpoklinah dreves. In veverice so imele svoje pirovanje. Skakale so, glodale sadeže in se podile vse navzkriž. Opazoval sem ves nem in zamaknjen v radosti takega življenja. — Priskače po suhem listju po tleh čila veverica in hiti mimo mene. Kar zaveka zajec in prav ob meni beži orjaški dolgokrakec, veverica pa na bukovem deblu malo od tal stresa s svojim omelom in se jezi: tak-tak-murk-tak.

Zakaj je zavekal zajec? Pri bukovem deblu je imel ležišče, še gorka je bila kotanjica. Veverica v svoji hudomušnosti mu je skočila na glavo in potem šele na deblo. Okoli in okoli debla je imela za skok dovolj prilike in prostora, lahko bi bila tudi preko zajca skočila — a ne, ravno nanj skoči, da ga oplaši v svoji srboritosti.

Se ga je li hotela lotiti, kakor godnega kosa? To ne sme dopuščati sklepov na vse veverice. Izjeme so povsod možne.

Lepo prosim, da vsi, ki se čutite pristne lovce, ne oskrunjate pušk z moritvami za lovstvo nedolžnih veveric!

P. G.

Lesna sova (Symium aluco L.), ali se v sili loti tudi mrhovine? Vsem znana lesna sova, ki je pri nas precej pogosta ptica, posebno v gozdnatih krajih s starimi kostanji, hrasti, topoli, bukvami, tudi vrbami, najsi bodo ali v gorovju ali v dolini, se zgodaj spomladi, včasih že februarja oglasi s svojim krikom: hu, hu, hu! ali pa kuvit, kuvit! Sili jo k temu spolni nagon. Treba je poiskati družico, kajti gnezditi začne zgodaj. Že meseca marca si napravi gnezdo v duplih starih dreves. Kjer pa teh ni, se zadovolji tudi z zapuščenimi gnezdi vran in ptic roparic, kamor nanosi mah, mehko travo in perje, kjer znese včasih tudi brez vse podlage 3 do 4, redko do 5 belih jajec, katere vali tri tedne. Mladiči rastejo prav počasi. Starši jih gojijo z vso skrbjo in se postavijo zanje v sili z vso močjo v bran. Ako sedi ta ptica čez dan v najgostejšem smrečju, hojevju ali borovju, te zaspano pogleda s svojimi velikimi črnimi očmi. Hanzlovsky ji sicer v zadnji številki »Lovca« (1923, str. 375) pripisuje rumene oči, kar pa ni istina. Vse lesne sove imajo brez izjeme črne ali pa temnorjave oči. Imel sem jih menda že nad 25 v rokah in nisem pri nobeni našel kakšne izpremembe v barvi očes.

Lesna sova se živi z vsakovrstnimi mišmi, krtmi, žabami, večjimi žuželkami in gosenicami. Friderich pravi v svojem obširnem in temeljitem prirodopisu ptic, da napade tudi ptice v velikosti do grivarja, da celo mlade zajce. Kjer se je tedaj v loviščih preveč razmnožila, jo je treba redčiti, drugače pa naj ji pravi lovec prizanese in ne kaže krempljev svojemu lovskemu gospodarju.

V nobeni ornitologični knjigi nisem čital, da bi se ta ptica tudi menda samo v hudi stiski lotila mrhovine.[1] In vendar se mi je v letošnji zimi pripetil sledeči slučaj: V sredi januarja sem nastavil navadno past za lisico ali kuno v gostem, mladem smrečju na pobočju precej širokega parka pod 3 m visoko smreko. Na smreki 4 dm nad zemljo je bila obešena mrhovina kunca, okoli pasti pa koščki raznih živali, kakor zajca, vrane, kure, kakor se pač že nastavi lisici, 1 dm oddaljeni od že-

[1] Prim. dr. J. Ponebšek, Naše ujede I. del, str. 106, opomba 67. — Ured.

leza. Vsako jutro sem hodil gledat in željno pričakoval plena. — Neki dan sem našel tam namesto lisice lesno sovo. Čudil sem se, ko sem jo videl v pasti. Saj se menda ne ulovi mnogokrat v lisičjo past. Prijelo jo je za noge in slutim, da se je vsedla na ploščo ter hotela kljuvati po kuncu ali okoli ležečih koščkih in jo sprožila. V mesu je bila prav tolsta in mastna. Manjkalo ji tedaj ni hrane, saj so še v snegu vedno našle v gozdu kakor na polju sledi raznih miši. Raztelesil je pa nisem. Mogoče, da bi bil naletel v golši ali v želodcu na dele nastavljene vade.

Ant. Godec.

Beležke o preseljevanju lunja dolgorepca (Circuo macrourus Gm.) v letu 1923 v okolici Maribora. Na jesen lanskega leta sem dobil podpisani naročilo oziroma vabilo g. dr. Iv. Ponebška, da napišem in objavim opazovanja o preseljevanju lunja v l. 1923 v mariborski okolici, kjer se je ta roparica v tem letu v večjem številu pojavila. Ker nisem imel sam priložnosti, razen v enem slučaju, jo opazovati, sem se obrnil na slovitega ornitologa in lovca, Otmarja Reiserja, ki v poletnem in jesenskem času stanuje na svojem posestvu v Pekrah in ki me je pri nekem lovskem sestanku opozoril na to redko prikazen v teh krajih s prošnjo, da mi prepusti svoja opazovanja za »Lovca« s poljubno porabo. Objavim tedaj tukaj beležke g. O. Reiserja o tej vrsti lunja v letu 1923.

Dne 23. sept. je ustrelil g. Stanböck v Razvanju samico. Dne 24. aprila v Novi vasi pri Mariboru je bil ustreljen v sredi hiš 1¾ leta star samec, ko se je zakadil v škorca, ga hotel zgrabiti, pa ni imel več priložnosti ga dobiti. Dne 30. julija je pri pekrskem ribniku opazil starega samca in še tudi mlad komad, ko sta zletela oba od starih vrbovih štorov. Dne 9. sept. je na lovu na jerebice na meji limbuškega in pekrskega lovišča dvakrat videl mlad eksemplar. Dne 15. sept. so bili pri preparatorju Zaveskem v Mariboru o tem času štirje lunji v delu, in sicer mladi eksemplari, ki so bili vsi iz mariborske okolice. Zaključek, da so se prejšnji teden te ptice intenzivno selile skozi naše kraje. Dne 17. sept. sem podpisani sam opazoval en komad na limbuškem polju proti mraku, ko je krožil nad veliko njivo ajde nizko pri zemlji. Iskal je plen. Čeravno se je večkrat približal v strelsko daljavo, mi ga ni bilo mogoče podreti. — Ta vrsta lunjev je v naših krajih redka prikazen in samo to leto sem imel priložnost, opazovati ga v času preseljevanja. Pri nas ne prebiva stalno. Živi pa v velikem številu v podonavskih nizkih pokrajinah, posebno v tamkajšnjih prostranih pustinjah ogrskega Banata, Bačke in Srema.[1] V Dobrudži se nahaja v nekaterih krajih v tolikem številu, da se v času gnezditve lahko v enem dnevu nabere na stotine jajec. Gnezdi vedno na zemlji, in sicer v visoki travi, med grmičjem in v žitu. Roparica je škodljiva lovu, ker pobira prepelice, jerebice, fazane, tudi mlade zajce ter odnaša mladiče in jajca z gnezd naše divje perutnine. Dne 17. sept. je g. Otmar Reiser sam opazoval zadnji eksemplar na precej obširnih poljih v Pekrah pod Pohorjem. Ant. Godec.

Lovsko-planinska razstava. Kakor je bilo že v zadnji številki »Lovca« objavljeno, se je dne 15. avgusta na letošnjem ljubljanskem velesejmu otvorila zelo poučna lovsko-planinska razstava, ki vsebuje še druge sorodne panoge. O tej razstavi izide v prihodnji številki »Lovca« stvaren in obširen članek.

Nagrada. Direkcija šum v Ljubljani je z razpisom z dne 21. avgusta 1924, štev. 2569, priznala lovcu Karla Auersperga na Glažuti nagrado 700 Din za dne 21. februarja ubitega volka in dne 11. aprila l. l. ubito volkuljo. (Volkulja je bila noseča; povrgla bi bila 3 mladiče.)

Lovsko in sportno razstavo bo videti v Gradcu na velesejmu od 30. avgusta do 8. septembra t. l.

---

[1] Če v teh pokrajinah tudi gnezdi, dozdaj še ni dognano. (Schenk, Aves, str. 102, št. 34.) — Ured.

Ribarska mreža.

Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Okrajni ribarski odbor v Ljubljani je predložil že začetkom tega leta ministrstvu poljoprivrede in voda osnutek člena za finančni zakon, s katerim naj bi se razširil kranjski ribarski zakon s 1. aprilom 1924 na ozemlje vse Slovenije. Ministrstvo je sprejelo člen v fin. zakon, skupščina odnosno dotični skupščinski odbor pa je člen črtal.

Meseca julija 1924 je centralna vlada pozvala pokrajinske urade, naj pošljejo ministrstvom čimprej podatke za proračun 1925/26. Okrajni ribarski odbor je pri tej priliki vnovič predložil vladi načrt člena o razširjenju ribarskega zakona za finančni zakon 1925/26.

Upamo torej, da se posreči uveljaviti enotni ribarski zakon za vso Slovenijo s 1. aprilom 1925.

Navedba v članku »Slov. Naroda« z dne 30. julija 1924, da je zakon že razširjen, torej ni resnična. Dr. M.

Avstrijski ribarski kongres v Gradcu. Koncem avgusta 1924 bo v Gradcu avstrijski ribarski kongres. Obravnavali bodo zanimiva ribarska vprašanja, kakor: 1. o osnutku ribarskega zakona za Štajersko; 2. o vprašanju sulcev na Štajerskem; 3. o pouku o ribarstvu; 4. o gospodarskem pomenu ribarstva; 5. o škodljivcih ribarstva; 6. o ukinjenju varstvene dobe za podusti (Chondrosthoma nasus L.); 7. o davčnih vprašanjih, tičočih se ribarstva; 8. o ribarskem katastru; 9. o organizaciji ribarskih interesentov kot centralnemu vodstvu ribarskih društev v Avstriji; 10. o delovanju hidrobiologičnega zavoda na Dunaju.

Švicarski ribarski kongres v Schaffhausnu v Švici. Dne 31. maja in 1. junija 1924 je zboroval v Schaffhausnu v Švici švicarski ribarski kongres. Na dnevnem redu so se obravnavala zanimiva ribarska vprašanja. Osobito zanimivo je bilo predavanje o bastardiranju (križanju) rib.

Velesejem in ribarska razstava. Radi nepričakovanih ovir ni bilo mogoče prirediti popolne ribarske razstave in so posamezne tvrdke razstavile le ribarske predmete.

Ribarski tečaj v Kostanjevici. V času od 1. do 12. julija 1924 se je vršil v Kostanjevici poučni tečaj za logarje in lovske paznike. Pouk v raznih predmetih se je začel zjutraj ob 7. uri, popoldne ob 13. uri in je trajal tri dni v tednu po 10, tri dni po 6 ur.

O ribarstvu je predaval prof. Ivan Franke, in sicer vsak dan od 11. do 12. in od 17. do 18. ure. Ribič Medven v Kostanjevici je nalovil sproti najvažnejše ribe, tako da se je vršil pouk nazorno. Ker je bil spomin poslušalcev radi obilega predavanja v drugih predmetih že utrujen, je prof. Franke glavne stvari učencem narekoval. Imel je na razpolago tudi dobre barvane slike vseh sladkovodnih rib.

Predaval je o najvažnejših pojmih ribarstva, predvsem o biologiji, o škodljivcih rib, o ribjem gospodarstvu in o ribarskih predpisih.

Povodenj uničila ogromne množine rib. Noč od petka na soboto od 8. na 9. avgusta 1924 je prinesla ogromno škodo ribarstvu v okolici Ljubljane.

Med strašnim tulenjem viharja, gromom in bliskom se je utrgal v dolini Ločnice oblak, ki je na mah spremenil skromni potoček v divje besnečo reko, globoko nad 3 metre. Potok Ločnica ponekod ne teče več v stari strugi in si je deloma izbral čisto novo pot.

Tudi Polhov gradec in Dobrova sta doživela strašno noč. Nad vasmi: Švica, Gaberje, Hrastovica, Dolenja vas, Pristava je divjalo uničujoče neurje. Vsa okolica je bila naenkrat pod vodo. Mostovi, brvi so porušeni, brzojavni drogovi poruvani, ceste odplavljene. Več gospodarskih poslopij, mlinov in žag je voda porušila in odnesla. Hudourniki so nanesli na travnike in polja toliko

gramoza, prsti in blata, da je le tu in tam opaziti še kak zelen prostorček.

V puštalski grapi, ki gre od Škofje Loke proti Sv. Ožboltu, je teren ponekod popolnoma spremenjen. Hrastnica je napravila ogromno škodo.

Žalibog je strahovito neurje zahtevalo tudi 20 človeških žrtev. Žalostno in obupno je zgledalo v soboto zjutraj nad Goričanam. Voda je naplavila vse mogoče. Ob bregovih so ležali poginuli konji, prašiči, razbite postelje, zibelke, ribe, ostanki pohištva, vse deloma pokrito z naplavljeno prstjo.

Neurje je imelo za ribarstvo strahovite posledice.

Že v soboto zjutraj so začeli stanovalci ob Gruberjevem kanalu z grabljami pobirati iz vode poginule ribe. V Mostah so jih imeli v vsaki hiši dovolj. Voda je bila rdečerjavkasto barvana in povsem gosta. Ribam so se zablatile škrge, tako da so se udušile.

Postrvji potoki, kjer je divjalo neurje, so seveda popolnoma uničeni. V njih gotovo ni ostalo živega bitja. Sora, ki sprejema večino teh potokov, je narasla za 2 metra in valila s seboj ogromne množine ilovice in blata. Poginulih rib je bilo ogromno. S potokov je prinašala postrvi, v njej pa so poginili sulci in lipani. V Sori so našli ljudje ogromnega mrtvega sulca, ki je tehtal 24 do 26 kg. Ribe so bile večinoma popolnoma ali na pol zasute. Ljudje so jih kopali iz ilovice in blata. Na grabljah papirnice v Goričanah se je nabralo toliko rib, da se je voda zajezila. Ljudje so jih s škafi odnašali. Kmetje in delavci niso vedeli, kaj bi z ribami, pa so jih začeli sušiti.

Sora je prinašala smrt tudi ribam v Savi. Od Tacna do Černuč je našel ribič ob bregovih ogromne množine rib. Cenil jih je na cente. Bile so večinoma mrene in druge bele ribe. Bilo pa je videti rib vsake vrste. Ihtiolog bi mogel na suhem proučiti vso ribjo favno.

Pri Biričevem so našli ljudje mrtvega sulca, težkega 22 kg; pri Lazah dva sulca po 12 kg in nešteto manjših sulcev. V eni sami jami pri Lazah je naštel ribič 40—50 lipanov.

Ljubljanica pred izlivom v Savo je naplavila več velikih mrtvih sulcev. Eden je tehtal 18½ kg, drugi 15 kg, več po 10 do 12 kg. Paznik Strah je opazoval sulca, težkega okrog 15 kg, ki je bil še živ in se je motal in sukal po vodi, glavo pa je imel vso zablateno. Ribe, ki so prišle na vrh vode, so bile tako zablatene, da se ni videlo ali je poleno ali riba. Voda je bila povsem gosta. V tvornici v Vevčah je nekdo zajel iz Ljubljanice kozarec vode. Ko se je blato v kozarcu nekoliko poleglo, je bilo pol kozarca blata. Razumljivo, da mora v taki vodi poginiti vsaka riba.

Dno vode je pokrito z debelo plastjo blata. To utegne škodljivo učinkovati tudi v bodoče za prehrano rib, ako jih je sploh še kaj preostalo. Uničeno je s tem tudi živalstvo nižje vrste, zasute so rastline, ribam so odvzeti vsi pogoji življenja. Dr. M.

Čistilna naprava tvornice «Indus« na Vrhniki. Dne 16. maja 1924 se je vršila na Vrhniki končna obravnava o čistilni napravi tvrdke »Indus« (Polakove usnjarne) na Vrhniki. Ribarski izvedenec je pri zadnji obravnavi, ki se je vršila v preteklem letu, zahteval, da napravi tvornica odvodni kanal neposredno v Veliko Ljubljanico. Odtok tvornice bi veliki vodi gotovo manj škodil, drstišče ob izlivu Hribškega potoka, kamor se izteka kanal, pa bi ostalo čisto. Oblastvo temu predlogu ni ugodilo in je odobrilo napravo s pogojem, da bo čistilna naprava brezhibno funkcionirala. Če se ugotovi nasprotno, bo morala tvrdka napravo preurediti.

Prosimo naše zaupnike na Vrhniki, naj nam nemudoma sporoče, ako bi zapazili, da tvorniški odtok škoduje ribam in njihovemu zarodu.

Zatvornice Gruberjevega kanala. Ribarski zakupniki se pritožujejo, da zapira komisija za osuševanje Barja neopravičeno zatvornice, bodisi v Ljubljanici, bodisi v Gruberjevem kanalu in

da prizadeva vsled tega ribarskim interesentom veliko škodo. Ribarsko društvo se je radi tega obrnilo na vlado, ki nam je sporočila sledeče:

»Zatvornice v Ljubljanici na Prulah so vedno odprte. Zatvornice v Gruberjevem prekopu je pa treba včasih pripreti v toliko, da voda naraste na 1·90 m na vodomeru v Prulah, tako da teče približno 30 cm³ vode po strugi v Ljubljanico. To splakovanje struge je iz sanitarnih ozirov neobhodno potrebno. Zatvornice v Gruberjevem prekopu se običajno pripirajo samo v nedeljo, oziroma ob velikih praznikih. Le v izjemnih slučajih se pripirajo tudi med tednom.

Zatvornice se smejo v smislu vodopravnega privolila mestnega magistrata z dne 15. marca 1911, štev. 1824, v nedeljo pripirati tako daleč, da se vsaj 2 m³ vode na sekundo prosto odteka izpod zatvornic, ne da bi smel kdorkoli ugovarjati.«

Ribarski interesentje bodo o zapiranju zatvornic pravočasno obveščeni.

Sladkor — sredstvo proti ubodljajem žuželk. Zelo enostavno sredstvo zoper ubodljaje žuželk (muh, komarjev itd.) je sladkor. Mesto ubodljaja namažemo s koščkom sladkorja, ki smo ga nekoliko zmočili v vodi. Sladkorni sok uničuje strup, ki je prišel po ubodljaju v kožo. V nekaj minutah nehajo tudi bolečine in oteklina. Čim prej (po ubodljaju) uporabljamo omenjeno sredstvo, tem bolj učinkuje. (»D. Fischereiblatt« št. 3/1924.)

Kako vidi riba. »Jutro« z dne 6 tega maja t. l. poroča, da je prirodoslovec dr. Ward spisal znamenito knjigo o refleksih zunanjega sveta v ribjem očesu. Ko riba plava, vidi podnevi svetel krog, ki ji neprestano sledi. Ta krog imenuje dr. Ward »ribje okno«. Velikost okna zavisi od globine, v kateri riba plava. Če je riba 1 m pod vodo, znaša obseg okna 6 m. Triintrideset metrov pod vodo pa se okno trikrat poveča. Ribje oko ne vidi vseh stvari takšnih, kakršne so v resnici. Človek, ki je n. pr. do pleč v vodi, izgleda ribi zelo čudno. Najprej vidi ribje oko truplo do ramen, ki se nahaja v vodi, v pravilnem stanju. Potem zajme oko refleksijo istega dela na vodni gladini in vidi dve trupli, eno obrnjeno navzdol, toda strnjeni v eno. Skozi okno pa vidi riba dele, ki so nad vodo: glavo, vrat, pleča.

Ponesrečen sulec. Sulec s tako vnemo zasleduje svoj zaželjeni plen, da se zažene prav često v plitvino ali celo na suho. Navadno se skobaca nazaj v vodo. Dogodi se pa tudi, da ostane na suhem in da ne najde več nazaj v vodo. Tako poroča »Deutsches Fischereiblatt« št. 2/1924, da je našel neki delavec v Klein-Krummnussbaumu ob Donavi na suhem sulca, težkega 17 kg. Bil je še živ in ga je delavec ubil s sekiro.

Lep uspeh sportnika. Znani sportnik gospod Anton Kos, upokojeni major v Brežicah, je ujel dne 15. julija t. l. okoli poldneva ob hudi vročini in sopari ob izlivu Krke na Heintzovo blestivko (7½ cm) soma, težkega 10½ kg, dolgega 129 cm. Vrvica, ki jo je rabil pri lovi, je bila primeroma tanka (št. 2), trnki trojčki na vadi primeroma majhni. Utrujenje ribe je trajalo 25 minut. — Zanimivo je, da je imenovani gospod ujel na majhno blestivko že več somov. S tem je ovržena trditev, da som ne prijema na blestivko.

MALI OGLASI.

Službo logarja išče v Sloveniji 26-letni samski lovec, vešč tudi vseh gozdarskih in kmetskih del. Naslov na uredništvo »Lovca«.

Srnjačka, letošnjega, lepega, prodam ali zamenjam za dobrega braka ev. kupim dva dobra psa b r a k a, katera gonita zajca in lisico. Ceno za srnjačka in drugo pove: Drago Bižal, Kočevje.

Želoda (Quercus pedunculata in Qu. sessiliflora), zdravega, kupim večjo množino. Dobava v oktobru t. l. Ponudbe z navedbo cene za hl franko vagon je vposlati na uredništvo »Lovca« pod »Semenski želod«.

Uspevanje sulčkov v vališču v Želimlju. Spomladi 1924 je dalo Slovensko ribarsko društvo v svoj ribnik v

Želimlju okroglo 5000 komadov sulčjega zaroda. Sulčki uspevajo dobro. Zrastli so že približno na 10 cm dolžine. Hranijo se s krustacejami (rački).

Španjele (Springer), 8 tednov stare, proda upravitelj Spitz, Grmače, pošta Šmartno pri Litiji.

Dvocevka kal. 16, Lankaster, katera zajamčeno izvrstno strelja, popolnoma prenovljena, naprodaj. Cena 1800 Din. Ogleda se pri g. Rozmanu, real. gimnazija v Ljubljani.

Mannlicher-Schönauer kal. 6·5 mm, upucan izvanredno točno na udaljenosti do 400 koraka, posve novi, zajedno sa 110 punih patrona, prodaje se za Din 2000·—. Isto poluautomatska belgijska puška »Bayard« kal. 22 short, long i long-rifle, sa nišanom na 50, 100 i 150 metara, luksusna izradba, uzdržano kao novo, zajedno sa 80 patrona, Din 500. Adresa u uredništvu.

Naprodaj dobro dresirana, najplemenitejša nemška kratkodlaka psica, 15 mes. stara, izvrstna za lov jerebic, zajcev in rac; za vodni lov zelo dobra. Cena po dogovoru. Na ogled je vsak dan. Martin Toporišič, lovec, Vel. Obrež št. 58, Dobova.

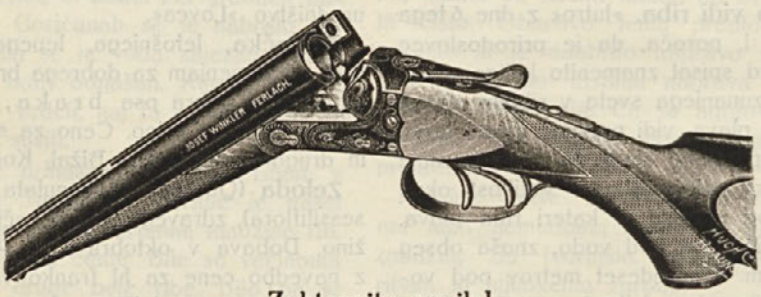
Dobro lovsko psico (brak), 2 in pol leta staro, ima naprodaj Lovsko društvo »Radeče« v Radečah pri Zidanem mostu. Cena za psico 250 Din.

Trocevka »Hammerless« naprodaj. Izdelek tvrdke Sauer & Sohn, Suhl. Popolnoma nova, najnovejšega modela, Holland - zapora, Kruppove jekl. cevi, 16. 16. 9·3 + 72 mm za brezdimni smodnik, prvovrstno orožje v vsakem oziru. Nabavna cena 12.000 Din, proda se za 11.000 Din. — **Mannlicher - Schönauer** 8 mm, malo rabljena puška, izborno ohranjena, s pritrjenim daljnogledom, Voigtlaender, lep usnjen etui, za 3000 dinarjev naprodaj. Obrniti se je na naslov: Hugo Jäger, vinska trgovina, Vršac, Banat.

150 gamsovih in 150 srnjakovih rogov se proda. Vsi rogovi na mecesnovih podstavkih, dalje tudi več drugih rogov, potem 8 kaliforniških valilnih aparatov za postrvi, sulce, lipane itd. Dolgost 42 cm, višina 16 cm in širina 24½ cm. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Puškar Josip Winkler, Kranj

priporoča svojo veliko zalogo lovskih pušk, pištol, revolverjev, municije in vseh drugih lovskih potrebščin.

Zahtevajte cenik!

Popravila orožja in vlaganje novih cevi v puške vseh sistemov.
Montiranje daljnogledov. Solidno delo, zmerne cene.

L. Z.:

Priroda Slovenije.

Lovsko-planinska razstava na letošnjem ljubljanskem velesejmu.

Da osveži učinkovitost razmaha svojih velikopoteznih prireditev, se je obrnila uprava ljubljanskega velesejma meseca julija t. l. na odbor Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, s predlogom, da bi se pod nekaterimi povoljnimi pogoji priredila v letošnji poslovni dobi ljubljanskega velesejma razstava, ki naj bi nudila občinstvu nekaj čisto novega, kar spada v našo ožjo prirodo in v gospodarski sport, ki se v njej goji.

Odbor Slovenskega lovskega društva je misel sámo kot tako odobraval, vendar pa je smatral, da to važno zadevo odstopi Lovski zadrugi. Zadruga se je pred kratkim ustanovila in ima v svojem programu poleg drugih važnih točk tudi prirejanje lovskih razstav. Zadruga naj bi stopila v nadaljne razgovore z upravo sejmišča in ugotovila, da li bi bilo mogoče v tem kratko odmerjenem roku še kaj uspešnega prirediti.

Ko je načelstvo zadruge prejelo to ponudbo, je takoj napravilo primerne korake, da se v prvi vrsti posvetuje o možnosti ali nemožnosti te, za naše razmere zelo važne prireditve. Sledila je seja za sejo, nadaljevali so se medsebojni dogovori, pretresala

so se vsa v to spadajoča vprašanja. Končno se je sklenilo, da je odbor stopil v podrobnejše dogovore z upravo sejmišča.

Največ skrbi je prizadel kratko odmerjeni čas, ker za take važne prireditve se rabi mesece in mesece, preden se zbere in pripravi zasnovi primeren material; pa tudi podjetnih moči ni baš dostajalo. Zasnova sama je imela namen, pokazati javnosti vse važnejše panoge, ki imajo večji ali manjši pomen v bistvu naše prirode.

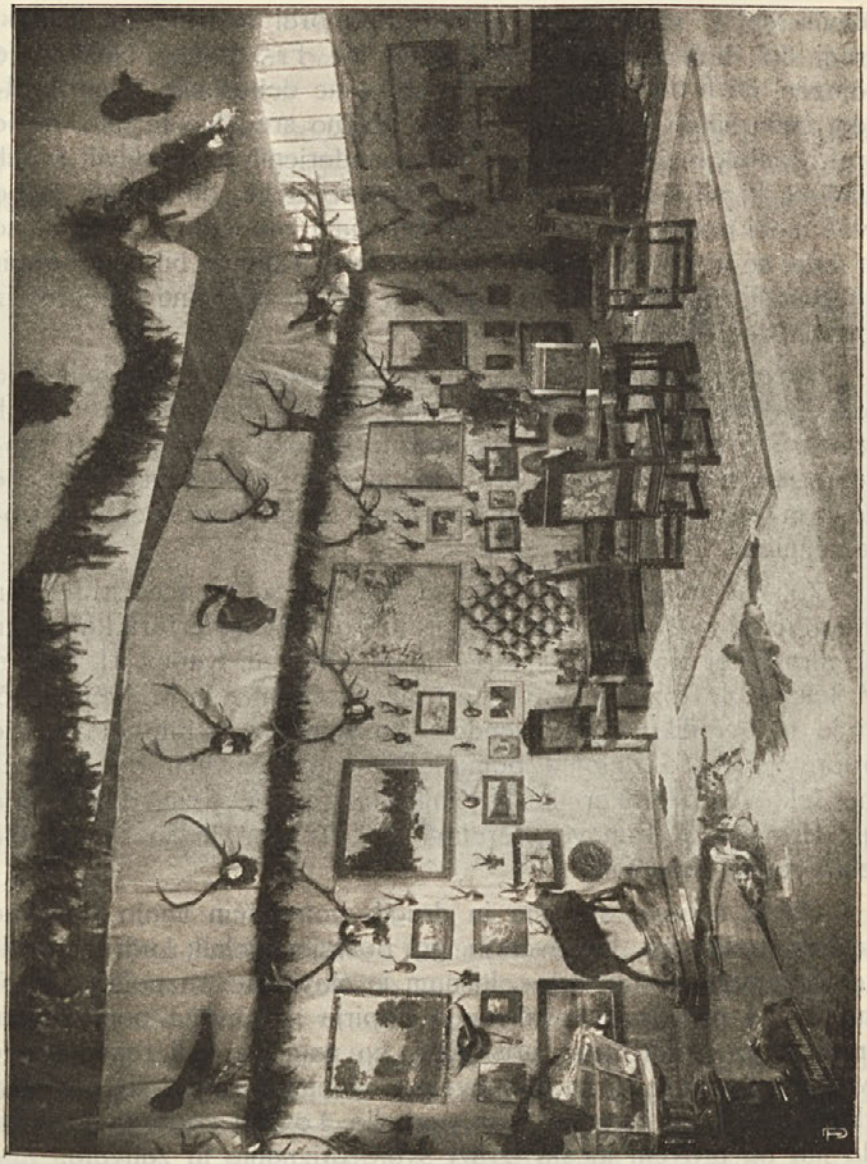
Izprva se je nameravalo pritegniti k udeležbi vse korporacije, ki bi mogle prispevati s svojimi vrednotami za čim popolnejšo izvršitev te naloge. Poleg lovstva naj bi sodelovale vse okvirne panoge, kakor šumarstvo, ribištvo, planinstvo, turistika v obče, poleg tega pa tudi vsa k tem panogam prispevajoča podjetja.

Že prvi dogovori z merodajnimi korporacijami so zadeli na več krajih na mrtvo točko. Šumarstvo je čisto upravičeno kratkomalo odklonilo soudeležbo, ker je smatralo po vsej pravici ta kratko odmerjeni čas za nemogoč, da bi se zbral in pripravil dovolj primeren razstavni material v tej stroki. Ribarsko društvo je izpočetka še imelo namen, sodelovati po svoji moči pri tej važni prireditvi, toda ko ni bilo pravočasno primernega razstavnega materiala na razpolago, je — dasi so bile priprave že v polnem teku — vendarle odklonilo nadaljnjo oficielno udeležbo na tej razstavi z utemeljitvijo tega nedostatka. Planinsko društvo, Muzejsko društvo in Društvo ostrostrelcev so kolebali in izražali svoje pomisleke. Treba je bilo vednega prigovarjanja in navduševanja s strani prirediteljev, da so se končno odločili za udeležbo; le društvo za promet tujcev, »Putnik« in nekatere tvrdke so kazale nekaj več podjetnega duha. Vsa prireditev je obvisela, kot je navada pri nas, na ramah nekaterih požrtvovalnih oseb, ki se niso strašile ne truda ne žrtev, da uresničijo to velepotezno začrtano misel.

Vzpodbujani od gospoda ravnatelja velesejma in konzula g. Dularja Milana so iz načelstva Lovske zadruge: predsednik inženjer Fran Tavčar, tajnik prof. Peter Žmitek ter blagajnik dohodarinski ravnatelj Ivan Zupan započeli odgovorno prireditev ter k uresničenju iste pritegnili najprej nadarjenega in marljivega akademičnega slikarja Josipa pl. Gorupa, kasneje pa, ko se je program začel razvijati, še nekatere druge podjetne sotrudnike, ki jim je bilo na tem, da se taka podjetja, četudi z ogromnimi žrtvami, uresničijo ali vsaj kar najbolje izvedejo.

Že po prvih sejah se je poverilo g. Gorupu, da začne nadaljevati predložene in od načelstva domenjene načrte in kompozicije, na katerih se je po potrebi premenila ta ali ona malenkost.

Funkcije delovanja v načelstvu so bile točno porazdeljene; vsakemu je bilo odkazano delovanje do skrajne meje, da se je moglo pri sestankih vsak del zase sklopiti brez pogreška v celoto; v teku je bilo postalo delo že tako usmerjeno, da je bilo upanje na

gladek izid, postalo pa je žal drugače. Gospodu Gorupu je bilo treba oditi ravno v času najvažnejših priprav, da odsluži svoj devetmesečni rok pri vojakih. Storili so se vsi mogoči koraki, da bi se ga pustilo vsaj do otvoritve razstave na mestu, celo na

g. vojnega ministra je bila odposlana v ta namen brzojavka za nekajtedenski dopust. Ker ni bilo od nobene strani ugodnega odgovora, je moral g. Gorup oditi tja, kamor ga je klicala domovina. Že tako vsestransko preobloženo z delom, je moralo načelstvo prevzeti nase še ogromno delo, izpeljavo zasnovanih dekoracij. Glavni delež vsega tega je seveda moral prevzeti g. Žmitek, drugi del, bolj tehnične vsebine pa inž. Fr. Tavčar. Nastala je bojazen, da li bo mogoče vse te ogromne dekoracije v tem kratkem času sploh še izvesti. Glavno rešilno sredstvo je bilo, da je prof. Žmitek našel v Ljubljani nekaj nadarjenih in marljivih svojih dijakov, ki so še sami povabili svoje prijatelje, da pridejo in po svoji moči pomagajo pri nadaljnji izpeljavi započetega dela — no in tedaj se je začelo vrvenje s polno paro. Takoj je bil napet papir po stenah, povečavalo se je risbe in slikalo ogromne scenerije iz lovskih doživljajev.

Načelstvo samo pa tudi ni držalo križem rok, treba je bilo sedaj pritegniti še drugih pripravnih delavnih moči, da se v celoti zasnovano delo razdeli v posamezne odseke in oddelke. Osnovali so se razni odseki, ki prevzamejo zopet vsak sam zase svoje delo in pritegnejo k temu še razne druge pododseke in posameznike.

Za načelnika dekoracijskega odseka, za vence, trofeje in drugo je bil izvoljen dvorni preparator, g. Viljem Herfort, kateremu ob strani naj stoje gg. Lenart Zupan, Vlad. pl. Kapus, H. Koder, M. Jelenc, S. Rozman, V. Herfort ml., S. Gruntar in M. Metlikovič, ki je tudi vodil vezenje vencev. Pozneje ko je bilo glavno že pripravljeno, so deloma pomagali pri okraševanju gg. I. Kremenšek, Ad. Potokar in P. Galle, pri planinskem odseku pa gg. Hrovatin, J. Kunaver, Jeretina in J. Tavčar, ki so svoja dela lastnoročno razobesili.

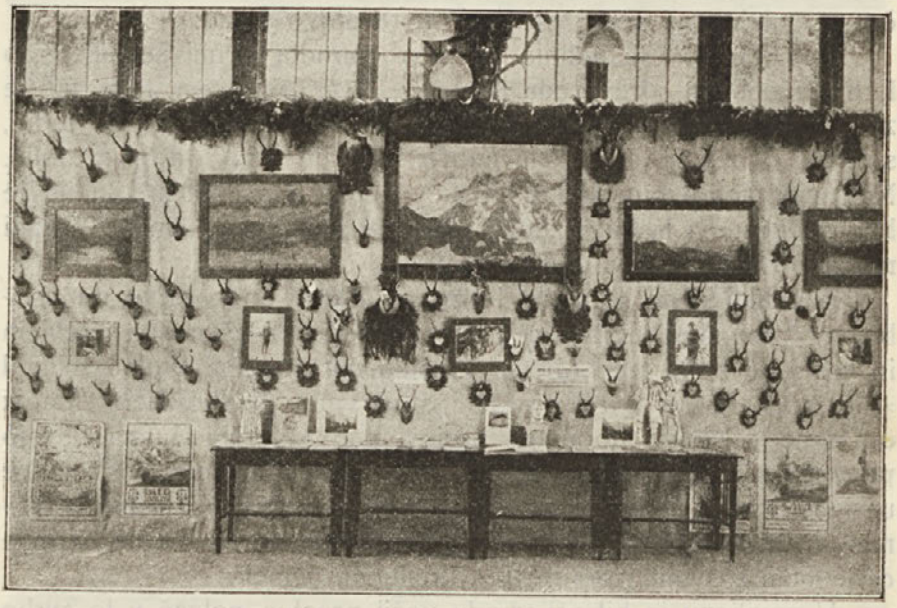
Glede nabave smrečja in drugih potrebščin imajo posebno zaslugo poleg inž. F. Tavčarja, gg. postajenačelnik Ludvik, Metlikovič in tvrdka »Jugoavto«, ki nam je stavila na razpolago avtomobile za prevoz dekorativnega papirja iz Vevške papirnice in smrečja iz kolodvora; priskočile so nam pa tudi razne druge tvrdke na pomoč, ki so prispevale s svojimi darovi z žico, žreblji, kljukami itd. za izvedbo tega podjetja. Lovska zadruga poskrbi, da jim na pravem mestu izrazi svoje priznanje in zahvalo.

Dopisovalnemu odseku je načeloval g. Ivan Zupan, ki mu je pomagalo tudi ostalo načelstvo, posebno pa g. Vl. Kapus pri razpošiljatvi oglasnic, vabil in drugih posredovalnih in reklamnih spisov.

V odsek za proučavanje in obrazlaganje lovstva so bili določeni gg.: Vl. Kapus, inženjer viš. svet. A. Šivic in svet. A. Ružić, ki naj bi zbrali statistično snov za obrazložbo in nazorno primerjanje pravilnega ali nepravilnega gojenja divjačine in oskrbovanja lovišč.

Oddelek za varstvo prirode je bil poverjen g. notarju M. Hafner-ju, ki naj mu pa v razdelitveno-dekorativnem oziru pomaga g. V. Herfort st.

V ostrostrelski oddelek se je pritegnil poleg J. Gorupa, Fr. Tavčarja in P. Žmitka še g. And. Schuster kot društveni tajnik, pri čemer mu je pri dekorativni razdelitvi pomagal A.

Juvančič, ki je vodil z inž. Fr. Tavčarjem konstruktivno in izvršilno delo strelišča, ki naj bi služilo za tekmovalno in event. vršeče se mladinsko streljanje.

Vse je tako nekam odgovarjalo zasnutku, le časa je vedno-bolj primanjkovalo, posebno se je opazilo v tem, kako počasi so prihajale rastavne trofeje posebno s kmetov. Zelo mnogo je bilo vabljenih in naprošenih k sodelovanju pri razstavitvi lovskih predmetov in trofej posebno tudi graščakov in veleposetnikov, ki imajo najbogatejše zbirke, toda ravno s te strani je bil odziv najslabši. Kaj je temu krivo, prekratko odmerjen čas ali popolna brezbrižnost s strani onih, ki so svoječasno največ pripomogli k

povzdigi in ohranitvi lova in prirodnih lepot? Nekje tiči skrita ona tako krilato bobneča beseda »mentaliteta«, ki straši zadnje čase svet ne le samo ponoči, ampak tudi podnevi. Ako bi se taka prireditev še kdaj vršila, bi bilo želeti, da se merodajna gospoda intenzivnejše pridruži takim podjetjem ter podpre odnosno pripomore s svojimi zbirkami za čim bogatejši učinek. Seveda je pa stvar tudi prireditelјev, da se take činitelje pravočasno obvesti, da morejo zbrati primeren material in ga postaviti na mesto, kamor treba.

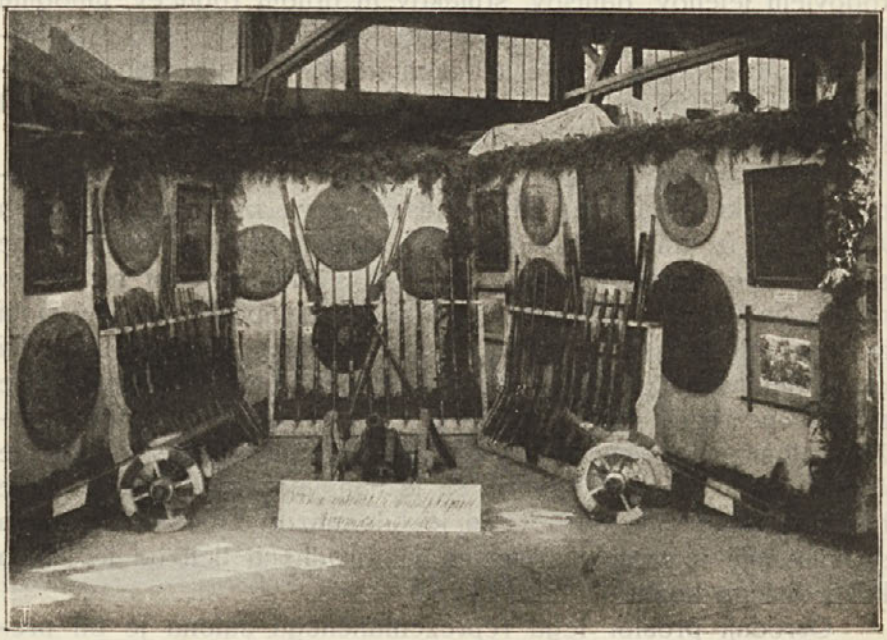
Vse te in marsikatere druge podrobnosti bi bilo še prerešetati, toda zaenkrat bodi dovolj. Razstava je napravila nepričakovan učinek, za to pa vzemimo raje to za dobro, kar se je z obilnim trudom in požrtvovalnostjo doseglo v tako kratkem času. Oglejmo si sedaj paviljon in razstavo samo.

Paviljon »L« se nahaja na severozapadni strani sejmišča ob Lattermannovem drevoredu. Dolg je 30 m, širok pa 19 m ter je zasnovana njegova konstrukcija v podobi bazilike na tri ladje, stranski dve nižji, od 3.30 m naprej, srednja višja, od 5.5 m dalje. Notranja njegova osnovna ploskev znaša torej 570 m², ki jih je bilo po zasnovi treba razdeliti tako, da se zadobi učinek, ki bodi nekaj povsem nenavadnega.

Zunanja stena pročelja je že od daleč opozarjala, da vsebuje notranjost nekaj izrednega. Na pročelju, okrašenem z vejevjem in venci, je sredi med obema vratima na mogočni skali kraljeval »Zlatorog« ter v svoji vzvišeni stoji vabil obiskovalce, naj si ogledajo prirodno bogastvo krajev, nad katerimi čuva s svojo poezijo. Levo in desno so na steni uganjali svoje poskočnice urni dolgouhci, ki jim je pa višino odrezal napis: »Priroda Slovenije« in grb Lovske zadruge, nad vsem tem pa so merile ozračje divje gosi s svojimi peruti; res privlačen učinek.

V paviljonu je bil pri vhodu večji prostor, nalašč v to svrho tlakovan s parketnimi deščicami ter opremljen kot reprezentančni lovski salon. Ob levi strani na steni je bilo razobešenih več krasnih fotografij Nj. Veličanstev, kralja Aleksandra, kraljice Marije in rumunskega kralja Ferdinanda kot sportnikov, ki jih je posnel tržni nadzornik Slavko Plemelj, upravitelj dvornih lovišč. Nad temi fotografijami so visele planinsko-pokrajinske slike avtorjev: Iv. Groharja, Fr. Klemenčiča, I. Klodiča in Maksa Koželja, last društva za tujski promet. Ostali prostor med fotografijami in slikami je bil izpopolnjen z raznimi trofejami divjega petelina, jelenjih in srnjakovih ter gamsovih rogov. V sredini stene pa je bilo obešeno rogovje srnjakov in gamsov, ki je bilo dobljeno po zadnji razstavi rogovja in psov v Ljubljani ter

določeno za medsebojno tekmovanje. Komisija za ocenjevanje rogovja, ki se je izvršilo dne 24. avgusta 1924, je bila sestavljena tako-le: predsedoval ji je g. Kosler Ivan za gamsovo rogovje, ostali člani pa gg.: ing. Sonnbichler, I. Koder, kapt. Juvančič in Iv. Rus. Oceno so dobili rogovi: I. darilo za gamsovo rogovje dr. Fuchs Gilbert z 80½ točkami, II. darilo Vladimir pl. Kapus s 73¼ točkami in prav pohvalno priznanje dr. Fuchs Gilbert z 72¼ točkami. Pri oceni srnjakovih rogov: I. darilo dr. Fuchs Gilbert, II. darilo ravnatelj Malenšek Josip; prav pohvalno priznanje: pl. Kapus Vl., inž. Fr. Tavčar, Galle Karel, dr. Ravnihar Vladimir in Herfort Viktor; pohvalno priznanje: Galle Karel, inž. Fr. Tavčar

in dr. Al. Kobal. Za abnormalno rogovje I. in II. darilo inž. Fr. Tavčar; prav pohvalno priznanje: dr. Ivan Tavčar, dr. Fr. Luckmann in Karel Galle. Za jelenovo rogovje: I. in II. darilo in prav pohvalno priznanje Plemelj Slavko, tržni nadzornik in upravitelj dvornih lovišč.

Spodnji del te stene je prerezala dolga miza, sredi katere je stal kip Nj. Veličanstva kralja, na vsakem koncu pa žanrove figure v kmečki narodni noši, delo akademičnega slikarja in profesorja A. Repiča. Med temi kipi so bile razložene po mizi razglednice naših pokrajinskih slik, razna turistovska literatura in plakati tukajšnjega društva za promet tujcev in »Putnika«. Vsak

poseinik si je to lahko ogledal, si na željo nabavil ali pa dobil potrebna pojasnila, ako ga je zanimala lepota naših krajev.

Tej steni nasproti in na obeh stranskih je viselo večje število krasnih oljnatih pokrajinskih slik, delo Maksa Koželj-a iz Kamnika, lepe planinske akvarelne slike I. Hodnika iz Bohinja, obsežna zbirka pokrajinskih fotografij naših Alp, članov Slovenskega planinskega društva gg. I. Kunavera, I. Ravnika in dr. St. Tominška, ki so bile pred kratkim razstavljene tudi na planinski razstavi v Beogradu. Sredino te glavne stene so pa dičile zopet fotografije Nj. Veličanstev kralja in kraljice iz lovsko-ribarskega žanra ter dva motiva iz dvornega lovišča v Krmi, zopet delo Sl. Plemelja. Vmesni prostor je bil izpopolnjen z raznim razkošnim rogovjem jelenov, gamsov, srnjakov in drugih rogačev, mnogimi trofejami divjih petelinov in ruševcev, jerebov in fazanov, nadkrijevala pa je vse te trofeje impozantna glava z ogromnim rogovjem kozoroga, ki je bil ustreljen v ljubeljskem gorovju in je last g. dr. K. barona Borna v Tržiču.

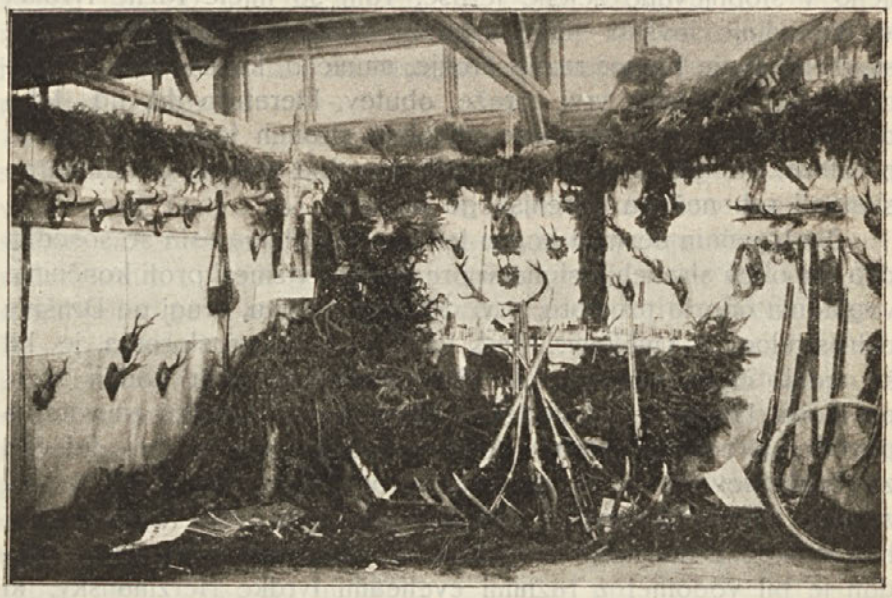
Levi in desni vogal tega prostora sta zelo ugodno izpopolnjevala divja koza in merjasec, prva iz naših gorenjskih Alp, drugi iz dolenjskih Gorjancev. Sredi glavne in desne stene sta bili dve starinski, bogato rezljani skrinji, spredaj na desno pa lep in udoben naslonjač s podnožnico. Spodaj ob levi steni je razprostiral svoje razsežne peruti ponosen planinski orel, ki ga je deloma zakrival herbarij s cvetlicami, pod njim pa so bile razvrščene razne druge trofeje in mehovi, ki naj nazorno pokažejo albinizem ali beličnost pri živalih. Bel planinski zajec je čepel v kotu, ne daleč vstran se je nahajala »bela vrana«, dalje beličnati fazan in jereb; vse je bilo nazorno porazdeljeno za spoznavanje te vrste izprememb v prirodi, na tleh pa je ležala koža divjega kozla.

Osrednji prostor tega reprezentančnega salona je bil pregrnjen po tleh z razkošno veliko preprogo, na njej pa je stalo 6 lepih foteljev v staro-angleškem slogu, istotaka okrogla miza v sredini, na njej pa se je šopiril v svoji vzpeti stoji bronasti kip jelena, ki ga je podarilo Slovensko lovsko društvo svojemu predsedniku dr. Ivanu Lovrenčiču, ko je kot vnet dolgoletni lovec našel sebi naposled še družico, ter i njo zvabil v zavetje zelene bratovščine.

Od glavnega prečnika, ki je nosil zopet vsepolno trofej divjih petelinov in drugih, pa je visel na sredi svojevrsten lestenec, sestavljen iz jelenovih in srnjakovih rogov ter opremljen z žarnicami za električno razsvetljavo. Po njem sta se nemoteno sprehajala kraljevski in zlati fazan. Četudi je njih prvotna domovina

v toplih krajih, vendar sta se našemu podnebju čisto prilagodila. Lesteneč, fazana in mnogo drugih trofej, ki so tudi bile na tej razstavi, so last g. Pavla Cvenklja. S tem smo si v splošnem ta del razstave ogledali, sedaj pa nadaljujmo in se vrnimo na desno!

Takoj v kotu stoji mizica s štirimi škatljami, katerih pokrovi so od stekla, pod njimi pa opazimo množino raznovrstnih jajc po velikosti in barvi. To so razna jajca naših lovnih ptic, jerebic, fazanov, rac in tem podobnih, večina jih je pa od roparic, ki prevladujejo tudi po svoji velikosti in pestrosti. Ta zbirka je samo del one, ki jo poseduje g. dr. Janko Ponebšek; žal da ni razstavil

več, toda preparati raznih drugih posebnosti so tako občutljivi, da se je bilo bati njih poškodb ali celo uničenja, ker za razstavljanje takih posebnosti morajo biti tudi temu primerne zavarovalne opreme.

Zanimiva je poleg različne velikosti in oblike tudi barvitost na zunaj, ki kaže povečini že sledove poznejše barvitosti na perju.

Po zamislu in izvirnih vzorcih g. J. Gorupa, pomnoženih od g. Skružnega, je bil vznožni zidec prevlečen z dekorativno podanimi ob strani hodnika vzdolž se podečimi jeleni, košutami, srnjaki in srnami. Vsa ta dolga plast je bila med okni razdeljena v posamezne oddelke s pragozdnimi drevesi. Na vseh štirih končnih stenah stranskih ladij so bile velike dekorativne slike, ki

so predočevale primitivno borbo naših pradedov z orjaškimi medvedi; te obsežne slike so povečali po izvirnih načrtih gosp. J. Gorupa pod vodstvom prof. P. Žmitka, nekateri nadarjeni učenci poslednjega.

Nasproti zunanjim stenam je bila na vsako stran po ena krajša stena, ki je prehajala v večji del prostora. Na teh dveh stenah so bile pritrjene planinske fotografije, posnete od članov Slov. planinskega društva gg. Kunavera, Ravnika in dr. St. Tominška, med njimi pa je bilo vse polno srnjakovih rogov, po večini last gg. dr. Vladimirja Ravniharja in dr. Fr. Luckmanna iz Ljubljane.

Središče glavne ladje je bilo v sredini vglobljeno ter razdeljeno v stopnjevane zelene terase. Tam so imele razne tvrdke, ki dobavljajo lovsko-turistovske in ribarske potrebščine, razstavljeno svoje blago: razno orožje, municijo, kožuhovino, suknено blago, testenine, vrvi, mreže, obutev, literaturo itd. itd., tako da so bile terase obložene na obeh straneh tega globinskega prostora, ki ga je delil po sredi navzdolž plastično modeliran skalnati rob našega gorenjskega pogorja.

Na levem in desnem koncu teh gorskih planjav sta se sosedila dva, na obeh straneh s stenami predeljena, v smeri proti končnima vogaloma odprta prostora, prvi določen lovstvu, drugi pa Društvu ostrostrelcev v Ljubljani. Med tema dvema prostoroma je bil še tretji, čigar odprtina je bila usmerjena proti zadnji steni paviljona. Le-ta je bil dodeljen Muzejskemu oddelku za varstvo prirode. Preostali končni prostor v paviljonu je bil določen za izpolnitev vseh že omenjenih oddelkov. Na sredi je bil zgrajen mičen vodomet, v katerem so lazile človeške ribice, ki tvorijo tipičen del naših kraških in drugih podzemskih voda. Obdan je bil vodomet z raznimi cveticami tvrdke Herzmansky, ki so v ozadju zapirale prehod mimo zadnje stene. Na levo in desno na vsaki strani so tvorili nekako ograjo razni moderni prevozni motorji in dvokolesa, v obeh zadnjih vogalih paviljona pa so bile nazorno urejene in postavljene lovne pasti za jazbece, šoje, kune, lisice in polhe ter drugovrstne pasti za pokončevanje roparic.

V prostoru, ki je bil določen lovstvu, so stale razne naprave za krmljenje in zaščito poljske lovne perutnine, fazanov, jerebic in drugih. V ozadju je bilo videti pritrjeno na kol košaro, v kateri je bil zaprt jereb, deloma krit s pletenko. Na košari pa je pritrjena past, v katero se vjame skobec, kragulj ali druga roparica, ko hoče ugrabiti v košari zavarovano ptico. Na levi steni je bilo rogovje gamsov in divjih koz kot primer njih tipičnosti v prehodni obliki. Pod njimi pa je bil razpored statistično

dokazanega razvoja pravilnega lovskega gospodarstva, ki ga je nazorno uredil g. Vl. Kapus. Na nasprotni strani je bilo več raznih trofej, dalje samokresi in drugo lovsko orožje raznega tipa od najstarejših dalje, zlasti puške, eno- in večcevke, kresalke, brezpetelinke od najstarejšega pa do najnovejšega sestava. Vse je bilo nazorno razloženo, prislonjeno ali obešeno ob stenah in na stenah. Za primer, kako učinkuje poškodba noge pri tekmoprstih živalih je bilo tudi nekaj slučajev podanih. Noga, ki utrpi na poškodbi kosti, ni več rabna, za to se parkelj ne odbrusi, začne rasti in doseže včasih neverjetno dolžino. Vse te razne slučaje je nudila ta razstava, pa bila bi jih še več, ako bi bile dopuščali čas in moči. Na mizi je ležalo mnogo klicnih piščalk za srnjaka, gozdnega jereba itd., po tleh pa je bilo vse polno različnih vrst nabojev in drugovrstnega streliva. Ta prostor je bil za lovca, kdor se za take stvari res zanima, nazorna in tudi zanimiva knjiga za izpopolnitev znanja.

Malo vstran od tega oddelka, so stale jasli za krmljenje srnjadi in sorodnih živali, posebno v času hude zime, ko zapade visok sneg. Dobro sušeno seno se nahaja spravljeno pod varno streho, nižje pa je v korito natresen divji kostanj ali njemu sorodna krma, ki nudi hrane in obenem zavetja v hudih časih. Ne daleč odtod se je moglo ogledati par načinov pripravljanja solnic, ki so za srnjad posebno po hudi zimi neizogibne temu, ki hoče imeti močen zarod v svojem lovišču. Po prestani hudi zimi, ako jo divjačina prebije in narava ozeleni, se vrže z vso slastjo na zelenje, da se čimprej odškoduje z zeleno pomladjo za dolgi zimski post. Ker je vsled prepičle hrane drobovje divjačine oslabelo, škoduje preveč zelenja naenkrat, posebno v močvirnih krajih. Zato je neobhodno potrebno napraviti solnice, ki jih prežvekovalci posebno radi obiskujejo in ližejo, s tem se pa črevesje utrjuje in obvaruje pred pretečo drisko ali drugimi nevarnimi boleznimi, ki bi sicer uničile žival.

Srednji prostor, oddelek za varstvo prirode, je sistematično navajal, kake vrste živali ali rastlin spadajo pod obrambni zakon; nazorno je bil razstavljen material za potrebno razlago, bodisi herbarično ali v nagačeni obliki. Fotografičen posnetek kraja in okolice prostora, ki je določen za naravni park pri triglavskih sedmerih jezerih in načrt tega prostora, sta jasno podkrepila plemenito nalogo, ki si jo je stavilo to društvo. Razdelitev tega razstavnega materiala je bila poverjena gg. kr. notarju Mate Hafnerju, Viktorju Herfortu in Iv. Rozmanu.

V že omenjenem prostoru, ki je bil določen Društvu ostrostrelcev v Ljubljani, ustanovljenem 1562 in ki je eno najstarejših

v Evropi, so bili razstavljeni nekateri predmeti iz hranjenega društvenega inventarja. Tu so bile razstavljene zelo zanimive, za poznavalca starotipične strelske tarče, med katerimi je bila za javnost najbolj zanimiva ona iz leta 1862., ko je za časa proslave 300-letnice obstoja tega društva streljal vanjo slovenski pesnik Miroslav Vilhar, prestrelil naravnost središče in dobil vsled tega prvo darilo, prekrasen srebrni pokal. Na tarči so naslikane kokoši na dvorišču; ona črna v sredini, ki je bila določena za glavni cilj, ima prestreljeno oko, kar znači višek dobrega merjenja, bistrega očesa in mirne roke. Spodaj je v loku zapisan šaljiv izrek: »Tudi slepa kura zrno najde« in letnica 1862. Med tarčami porazdeljeno so viseli nekateri portreti za društvo tipičnih in zaslužnih mož. Prvi strelski poglavar Leopold Eger, nekdanji ljubljanski župan I. N. Hradezky in par drugih. Krog njih in med tarčami so dekorativno krasile vmesni prostor starotipne puške, ki so služile svoječasno za vaje in pri paradah. Ob stojala jih je bilo prislonjenih v odmornem načinu in dekorativno pomeščenih tri vrste, ki so kazale tipe od najstarejših risanic do najnovejšega sistema s pri-

F. K. **Kaiser,** puškar, Ljubljana, Šelenburgova ulica. — **Avg. Agnola,** trgovina porcelana in stekla, Ljubljana, Dunajska cesta. — **Gričar & Mejač,** trgovina z oblekami, Ljubljana, Selenburgova ulica. — **»Lana«,** tovarna testenine, Zgoša pri Lescah. — **Adamič Josip,** vrvar, Domžale. — **Anton Schuster,** manufakturna trgovina, Ljubljana, Mestni trg. — **Filip Bizjak,** krznar, Ljubljana, Gosposvetska cesta. — **Pošinger Josip,** puškar, Maribor, Lajteršberg št. 63. — **Lovska zadruga:** Puškarne v Kranju, v Radovljici, Wernig—Fürsager. — **»Elite«,**

trjenim daljnogledom, ki olajšuje natančnejše merjenje v daljavo. Vhod v ta prostor so zapirali trije montirani topiči na kolesih po vzorcu velikih topov in ki jih je svoječasno rabilo društvo za oddajo salv pri raznih slavnostih. Poleg vrhovnega vodstva sta v glavnem uredila ta prostor društveni tajnik g. Anton Schuster in kapelan v p. g. Anton Juvančič.

Na zelenih terasah med orožjem, strelivom in ribarskimi mrežami smo opazili izredno praktično izdelane nahrbtnike, kjer je treba odpeti samo par gumbov, pa se razvije še v pelerino in kapuco, kar zelo udobno služi ob času slabega vremena in nenadnih nevihtah, kar je važnega vprašanja za lovca in turista, da mu ni treba nositi s seboj preveč navlake. Take nahrbtnike izdeluje tvrdka F. Zorn v Ljubljani, Cesta na južno železnico.

Po teh terasah je bilo razpostavljenega in razloženega še vse polno drugega blaga, ki je v zvezi z lovstvom, ribištvom, planinstvom in sportom sploh, od čevljev do pokrival; celo literature za preganjanje dolgega časa ob slabem vremenu ni manjkalo.

trgovina z oblekami, Ljubljana, Prešernova ulica. — **Franzl Henrik,** tovarna pletenin, Ljubljana, Privoz. — **O. Bernatovič,** Ljubljana, Mestni trg. — **Brayer A.,** zaloga čevljev, Ljubljana. — **»Šešir«,** Škofja Loka. — **Bernik J.,** klobučar, Šiška, Sv. Jerneja cesta. — **Kassig A.,** krznar, Ljubljana, Židovska ulica. — **»Globus«,** tovarna konserv, Vrhnika. — **Brenčič I.,** izdelovatelj torb za lovce, Vrhnika 126. — **Šinkovec A.,** vrvar, Grosuplje. — **Zorn Franc,** izdelovatelj futeralov in nahrbtnikov, Ljubljana, Cesta na Južno žel. — **A. Sevčik,** puškar, Ljubljana, Židovska ul.

Že med tem, ko smo hodili po razstavi, je sem in tja počilo, kakor bi kdo udarjal s šibo po mizi. Radovedni, kaj naj bo to, smo pri izhodu iz paviljona nehote zavili na levo, da se prepričamo, kaj pomeni to pokanje.

Za lično poslikano blagajno smo zagledali vzdolž paviljona ob steni narejeno pravo strelišče z utico in varovalnimi stenami. Postavljeno je bilo nalašč za to prireditev, da si je mogel vsak strelec in lovec po navdušenju in opazovanju trofej privoščiti tudi malo razvedrila, da preizkusi razne puške pa tudi samega sebe, kakšen strelec je. Ob tem tekmovalnem streljanju se je istočasno vršilo tudi mladinsko streljanje, ki se vrši ves čas za nagrade. Največ zaslug pri tem strelišču in za časa streljanja samega gre poleg inž. Fr. Tavčarja in načelnika strelišča kapetana v p. A. Juvančiča, g. Lenartu Zupanu, ki je sploh ves čas razstave posvetil le-tej prireditvi, bil z neumorno vztrajnostjo vedno na mestu in pripravljen, izvesti tudi najtežavnejše delo, ako se je izkazalo potrebnim. Poleg njega so pa pri streljanju in preje pri dekoracijah stalno sodelovali še: gg. Smole, Ad. Potokar in I. Gruntar.

Prireditev te razstave je pokazala, da imamo pri nas neizčrpne prirodne vrednote, ki jih je treba spoznavati, gojiti in smotreno izrabljati. Le v takem pravcu smemo upati na užitke, ki jih nudi prirodno bogastvo. Želeti je, da se to započeto delo smotreno nadaljuje in spopolnjuje. Zanimanje naj raste čimbolj, tudi pri takih, ki so dosedaj stali ali brezbrižno ob strani ali so pa samo zabavljali. Naj ne ostane tudi v bodoče tako, da bi ves trud slonel na ramah samo tistih požrtvovalnih mož, ki jih itak vidimo pri vsaki prireditvi.

Comes Huberti:

Doneski k letošnji vzrejni (mladinski) tekmi ptičarjev.

I.

Za letošnjo mladinsko tekmo sem pripravljal dva psa ptičarja, povržena v letu 1923.

Prvi je bil Tibor.

Dobil sem ga od dr. Lovrenčiča, predsednika Slovenskega lovskega društva. Rodbinskega lista sicer še do danes nisem dobil, danes žal tudi ni več potreben, toda po zatrdilu dr. Lovrenčiča je izhajal ta pes iz Žive Podjunske, lastnika dr. Lokarja, po Sturmu v. Lauchatal, lastnika dr. Lovrenčiča.

Psiček, ki sem ga dobil v starosti 10 tednov, je bil bele barve z rjavo glavo, kratke resaste dlake, ki se je šele v petem mesecu začela kazati v pravi obliki, pravilne kvadratične postave, zelo živahen in še pred vsako dresuro na mig in klic po imenu ubogljiv.

Tega psička sem začel za mladinsko tekmo, pa brez vsake dresure, pripravljati že v starosti treh mesecev. Kadarkoli sva namreč šla skupaj na izprehod, sem se mu, če le mogoče, skril in potem bežal pred njim, dokler sem mogel, oziroma, dokler me ni izsledil in dohitel.

Že pri prvem takem poizkusu sem opazil, da je pesek takoj, ko je videl, da me ni nikjer zaznati, stekel tja, kjer me je nazadnje videl, je nato začel z nosom po tleh iskati, ter z nosom ob tleh prišel, pa ne korakoma, marveč v teku, za menoj. Tek se je pozneje izpremenil v skok (galop). In v galopu me je ta pes pozneje vselej, pa prav vselej, pri vsaki taki priliki našel in me ni niti enkrat zgrešil, pa naj sem se mu še tako daleč skril. V petem mesecu starosti sem mu začel v sledovitosti dajati take naloge, da je stari Levičar s Ceste, nekdaj hud lovec, ko je naju s psom opazoval, rekel: »Gospod, tega Vam pa ne bo naredil; še starega psa nisem nobenega videl kaj takega delati, in če bo ta mladič to nalogo rešil, je zlata vreden.« Napravil sem namreč pot, ki je obstojal iz večjih in manjših zanjk okoli grmov; pravzaprav so bile to osmice, vse medseboj z mojimi koraki zvezane; vodile pa so najprej po hribu navzdol, potem po strani v pobočju hriba, nato v hrib nazaj gori in potem zopet čez hrib po drugi strani doli, v vseh mogočih vetrovih, po prostem in kupiranem terenu, med grmovjem in po zaraščeni hosti. In pes me je vendar našel.

Bil je torej res zlata vreden.

Pa še nekaj drugega je bilo na Tiborju. Ko je bil približno pet mesecev star, sem ga peljal na jerebice. Pesek je imel na polju precej urno, skočno iskavo in je, ko je jerebice dobil v nos, sam od sebe postal; seveda ni dolgo stal, in mi je, ko sem prišel blizu, jerebice čisto lepo razpodil.

Tudi vode se ni prav nič bal. Ko je bil štiri mesece star, sem ga jemal s seboj na kopanje, in če sem jaz šel v vodo, je prostovoljno za menoj prilezel oziroma pozneje tudi že priplaval.

Tibor pa je imel napako, da ni imel prav nobene korajže. V starosti petih mesecev se je še vedno bal tujih ljudi in istotako mačk; in če sem mu vratnik privezaval, mu je voda uhajala, dasi ga nisem nikoli udaril, in istotako nihče mojih ljudi ne.

Zaradi te napake sem bil sklenil prodati ga. Preden pa je prišlo do prodaje, sem vendar njegov neprecenljivi, da ne rečem naravnost neprekosljivi dar prirojene sledozmožnosti, začel tako visoko ceniti, da sem ga sklenil obdržati, tudi če mi pri mladinski tekmi v točki ostrost, popolnoma propade.

Dostavljam le še, da je Tibor že s štirimi meseci na povelje lajal, in je sploh imel jako rahlo grlo; nisem pa imel prilike preizkusiti ga, če zajca glasno goni. Najbrže pa bi ga bil gonil, ker je tudi na ptiče, ki so na ograjo sedali, neutrudljivo bevskal.

Da sem Tiborja sklenil navzlic pomanjkanju ostrosti obdržati, prihaja odtod, ker sem se postavil na čisto pravilno stališče — vide tudi Cromptom: Unser Jagdhund št. 38 z dne 26. jun. 1913 — da ostrost ne sme biti sama sebi namen, da pa je sledozmožnost pod vsakimi pogoji sama sebi namen pri »vsestranskem lovskem psu«. (To je izraz, ki ga rabim za nem. »Gebrauchshund«.)

Na mojo največjo žalost pa je ta pes zbolel, tako da ga tudi živinozdravnik ni mogel rešiti in je, 7 mesecev star, poginil.

To, kar je Tibor imel v sledozmožnosti prirojenega, sem čital v toliki meri samo o enem psu v vseh številkah časopisa »Deutsche Jägerzeitung«, kar sem jih dobil v roke; ta pes je »Ilka v. Donnersberg« (vide D. J. Z., 7. jan. 1923, štev. 29, str. 424).

Nisem vprašal dr. Lokarja, komu je leta 1923 ostale mladiče od Žive Podjunske po Sturmu v. Lauchatal prodal, da bi mogel te lastnike vprašati, če so sestre in bratje Tiborjevi imeli istotako sledozmožnost, kakor on. Če je pa vsaj 50% mladičev iz tega legla imelo toliko sledozmožnosti kakor Tibor, potem je zveza Živa - Sturm za naše lovstvo tako velikega pomena, da ga more ceniti samo lovec, ki vé, kako redko so sejani sledozmožni ptičarji in tudi samo lovec, ki se napram ranjeni divjačini zaveda svoje dolžnosti.

Ko je Tibor poginil, sem iskal takoj drugega psa, seveda zopet resavca oziroma žimavca. Baš v onih dneh je ponujal Henrik Lazarini iz Smlednika mladiče iz Diane Smledniške zopet po Sturmu v. Lauchatal. Ker se je Tibor v sledozmožnosti, ki je zame alfa in omega vsega lova, tako dobro obnesel, in ker sem bil mnenja, da je Tibor to lastnost ponajveč podedoval po očetu, ta pa zopet po Gaunerju v. Steilenfels, ki je bil tudi izboren v delu po sledu, sem mislil, da bo hči Diane Smledniške tudi svojega očeta oziroma dvojnega praočeta v sledovitosti podedovala. Zastopam namreč mnenje, da so hčere ponajveč podobne očetu, sinovi pa da podedujejo lastnosti matere. Zato sem naročil Dio Smledniško, ne da bi je videl ali preizkusil, dasi je tedaj imela že 8 do 9 mesecev. Korespondence z Lazarinijem ne bom zanašal sem, pač pa povem, kaj sem dobil, ker to še danes lahko vsakdo vidi.

Dia je žimovka, za psico precej velike postave, rjave glave z rjavimi lisami, v ostalem pa rjavo-sivo melirana; dlaka je nekoliko predolga in premehka; tudi se mi glava zdi preozka. Ker se rodovnik, ki ga je Lazarini poslal, omejuje samo na tri imena: Diana Sturm - Dia, tudi ne vem, kak rodovnik ima Dia. Dia dela pa name vtis, da nosi v sebi pudelpointersko kri.

Prvo, kar sem z Dio napravil, ko sem jo dobil, je bilo, — hotel sem jo peljati na mladinsko tekmo 1924, — da sem jo privadil na svojo osebo, potem pa jo peljal v gozd, se ji tam skril, in jo pustil, da me je sama iskala. Skril sem se prvič in še pozneje večkrat, tako sem jo lahko opazoval celo pot do mene. Prvič sem ji dal prav kratko nalogo. Pa kaj se je zgodilo?

Dia ni znala nosu na tla položiti; našla me je sicer, pa le z visokim nosom, v vetru in po dolgotrajnem tekanju sem in tja. To se je pri težjih nalogah tudi pozneje ponavljalo.

Prave ostrosti Dia tudi ne pozna. Če pride k meni berač ali tujec, ga ne pozdravi z lajanjem ali z belimi zobmi. Če vidi mačko, jo pač napodi na prvo drevo ali čez bližnji plot, vratu pa še ni nobeni poskušala zaviti.

V dresuri sem z Dio prišel do konca marca ravno do tja, da je bilo treba psici pokazati ne preveč hudo in ne preveliko, eventuelno privezano mačico za prvi pouk dela na roparice.

S pravilno dresuro sem pa hitel — in to je bilo mogoče, ker je psica silno poučljiva in brihtna, — do tja, da je bila v aportiranju gotova. Na aportiranje pa je Dia naravnost obsedena in to tako, da je, ko je bila pri sobni dresuri za aportiranje gotova, šla takoj po krepeljc, vržen v vodo. Dne 27. aprila je iz vode že tako pravilno aportirala, kakor malokateri stari pes.

Pa še eno dobro lastnost ima Dia prirojeno. Teden pozneje, ko sem jo dobil, sem šel z njo skozi lovišče Franceljna Žnidaršiča v svoje lovišče. S Franceljnom sva si dobra in poštena soseda. Dovolil mi je, da smem, če ravno slučaj nanese, tudi v njegovem lovišču streljati. Ko sem tako po poti skozi vrbino korakal, mi Dia naenkrat obstoji, in sicer čisto pravilno, kakor mora predstoje pred divjačino stati. Jaz Die v tej stroki še nisem prav nič dresiral, vsaj do tedaj ne. Ko je nekaj časa stala, skoči par korakov naprej, pa zopet obstoji; ko zopet skoči in zopet postoji, stopim jaz do nje, v tem trenutku pa zaslišim frfotanje in kok, kok. Jaz ustrelim, fazan pade na tla, Dia pa skoči k njemu, ga prime, odnese in se hoče z njim igrati, ker še ni bila tedaj v aportiranju od mene absolutno nič dresirana.

Z dresuro v aportiranju pa sem potem hitel radi tega, da sem jo takoj, ko je znala pravilno donašati, mogel učiti na aportiranje »nazaj«, to je donašanje na ta način, da sem jaz na svojem potu skozi gozd, najprej po potih in stezah, pozneje tudi izven potov — pustil donesilo (Aportirbock) na tleh ležati in da sem potem, naprej hodeč, psico sprva na tri korake, pozneje pa eventuelno na cel kilometer po mojem sledu po donesilo nazaj poslal. To delo pa je bilo težko za psa in še težje zame. Psu ni šlo v glavo, da se z nosom na tleh v takem slučaju največ, najbolj sigurno in najhitreje opravi. Vzel sem zato v roke knjigo: Gersbach: Dresur und Führung des Polizeihundes, in proučil ono mesto, ki navaja, kako se psa uči za delo po sledu.

Dobil sem po zadevnih trudapolnih poizkusih donesilo sicer do danes še vselej v roke, toda če je bilo do sedaj po sledu ali vetru najdeno, je drugo vprašanje. Zaenkrat je bilo glavno, da sem donesilo dobil, kake vrednosti bo pes za delo po sledi obstreljenega zajca, o tem si zaenkrat nisem glave belil.

II.

Letošnja mladinska tekma se naziva tudi vzrejna tekma ptičarjev. Če jo nazivamo vzrejno, potem hočemo očividno s tekmo pokazati, v koliko smo v zadnjih letih napredovali pri vzreji ptičarjev. Preden pa moremo spoznati, ali smo napredovali ali nazadovali, je treba, da navedem smernice psoreje, kojih se držijo vsi pravi lovci.

Za lovce, ki ne morejo ali nočejo imeti več psov specialistov, je najboljši takozvani »vsestranski lovski pes«, ki je višek vseh lovskih psov. Vsestranski lovski pes je v svoji popolnosti ptičar, ki je vsem nalogam lova kos, samo v jazbino ali lisičino ne more iti, ker je za to kot ptičar prevelik. V ostalem

pa je pravi vsestranski lovski pes v dobri izdaji tedaj zmožen po sledu takega dela, kakor čistokrven barvar ali brak, je oster in hud na sumljive osebe in dlakasto roparsko zverjad, dalje je sposoben za vse delo na polju, čeprav morda ne brzi tako daleč kakor čistokrvni pointer, gre rad v vodo, je pripraven za grmarenje pred puško in šari seveda po vodi istotako, kakor po gosti hosti.

Ker imamo največ lovcev takih, ki imajo samo enega psa ptičarja, ni nič naravnejšega, da si dotičnik nabavi psa, ki ima vsaj deloma lastnosti vsestranskega lovskega psa. S tem pa je tudi reji ptičarjev podana smer na vsestranskega lovskega psa.

Seveda moram priznati, da je vsestranski lovski pes v svoji popolnosti danes še v prav malo eksemplarjih zastopan. To so psi, ki na tekmah vsestranskih lovskih psov dobijo prvo ceno; prištevati so pa tudi ob prvi ceni popolnim le pod pogojem, da njihova sledovitost ni zgolj priučena in da znajo z nizkim nosom izdelati tudi v praksi sled obstreljenega zajca ali srne oziroma okreljutene jerebice. Sledozmožnosti, kakršna se včasih na javnih tekmah kaže, namreč po skoraj meter široki kunčevi ali zajčevi vlečki, se naposled tudi kak pointerling priuči. Ker pa eksistirajo vendar psi, ki so v delu po sledu prvovrstni, zopet drugi, ki so v ostrosti neprekosljivi, zopet drugi, ki so špecialisti za delo v vodi, zopet drugi, ki so špecialisti za delo na polju, in zopet drugi, ki so prvovrstni v grmarjenju ali šarjenju, — potem ideal vsestranskega lovskega psa ne more biti samo fantom, marveč je prav gotovo dosegljiv, seveda šele s primernim križanjem skozi mnogo rodov in z neprestano vajo vsakega posameznega rodu.

Napredek je torej res le polagoma mogoč; obstoja pa v tem, da izkušamo s križanjem gotovih staršev dobiti mladičev, ki kažejo več, ali popolnejše vsestranske lovske lastnosti, nego so jih starši imeli.

(Konec sledi.)

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Ernejč:

V čaru svetlobe.

Znano je, da ima svetloba čudovit vpliv na vsa živa bitja. Najpriprostejša bilčica sili k solncu prav tako, kakor največji rastlinski orjak. Nekatere cvetice odpirajo samo solnčnim žarkom svoje cvetne dvorane, a razkošna solnčnica se obrača sramežljivo za svojim kraljem, kakor neuslišana devojka za svojim izvoljencem. Na travniku tekmuje stotero rastlin in v gozgu se dvigata poleg vitke jelke grčavi gaber in gosposki jesen, pa dreves nebroj — kvišku, le kvišku, v morje svetlobe! Žlahtna trta, ki pleza na sadno drevo, in divji bršljan, ki ovija mogočno bukev, se spenjata vedno bolj in bolj na vrh, dokler ne zadušita svoje mogočne žive opore, kakor marsikdo v življenju svojega dobrotnika. — —

Kaj šele živali! Spomnimo se samo drobnih ptičic, ki pozdravljajo s čvrčanjem in žvrgolenjem, z gostolenjem in žvižganjem vstajenje žarkega solnca ali zaničevanih trebušastih pevk z rumenimi predpasniki, ki prepevajo po svoje v pomladanskih in poletnih nočeh ob bledi mesečini tam v mlaki za vasjo.

V mislih pa nimam danes naravne svetlobe, brez katere bi sploh ne bilo življenja, temveč umetno svetlobo, luč!

Luč ima za živalstvo čudovit čar. Ko prižgemo poletnega večera ob odprtem oknu svetilko, imamo takoj vse polno nepovabljenih in nenapovedanih gostov. Mušice in muhe, manjše in večje vešče, nočni metulji, kratkokrilci itd., se zbirajo ob luči ter plešejo kakor obsedeni okoli plamena svoj — smrtni ples.

Ob nočnih požarih obletavajo nedolžni golobčki goreče domove, dokler ne pocepajo drug za drugim v pekel. Perutnina divja kakor blazna v ogenj. Konja spraviš še najlažje iz gorečega hleva, ako mu zaveže oči, a že rešene druge živali silijo nazaj in nazaj v smrt.

Stari ponočnjak — čuk — se kaj rad približa kočici, ki brli v njej luč ob postelji ubogega bolnika. Na bližnjem drevesu čepeč se oglaša s svojim enomernim tožnim glasom. Ko pa odreši izmučenega zemljana univerzalna zdravnica bela smrt, pripovedujejo stari vaščani, da mu je prepeval »smrtni ptič«.

Meglene jesenske noči sem poslušal ptice selivke, ki so krožile dolgo časa nad razsvetljeno vasjo. Luč jih je zmotila na ponočnem potovanju.

Spominjam se lepe slike. Visok morski svetilnik širi svetlobo v temno noč. Svetilnik pa obletava jata plavaric. Nekatere so se zaletele s tako silo v debele šipe, da padajo onesveščene ali mrtve v mrzli grob. Tako ima vsak tak svetilnik, ki mu je naloga

reševati morske popotnike, na vesti neštevilno drugih ponočnih romarjev.

Hvaležna snov! Napisal bi še marsikaj, toda za uvod je že itak preveč!

Opozoriti sem hotel namreč samo na nevarnost, ki preti našim ubogim zajčkom od luči avtomobilov.

Nisem tako srečen človek, da bi se vozil mnogo z avtomobili, zlasti ne ponoči. Slišim pa jih vsako noč nešteto, ko drve mimo mojega stanovanja, bodisi v mesto ali iz mesta. In mnogokrat se tedaj spomnim na razgovor o priliki nekega izleta, kjer se je pripovedovalo, da je en sam avtomobilist povozil eno poletje kakih 10 zajcev. Takrat sem si mislil, da je to nemogoče. Sedaj pa mi je stvar jasna. Vozili smo se po državni cesti. Omeniti moram, da je kratko časa pred nami vozilo tam več avtomobilov. Hipoma smo opazili pred seboj dolgouhca. Bilo ga je naravnost smešno gledati. Kakor kak paglavec je tekel pred vozom, skočil sem, skočil tja, pa jo ubral zopet naravnost naprej. Bili smo vedno bliže skupaj in da ni bil naš šofer usmiljenega srca, bi ga bil gotovo povozil. Ko pa mu je že bil popolnoma za petami, je znižal brzino, da jih je ubogi dirkač odnesel. Ni mu mnogo pomagalo. Pešal je in zastal vštric avta. Takrat mi je odleglo od srca, ker sem mislil, da je rešen. Toda s podvojeno silo se je zagnal revež zopet pred voz. K sreči je prišel ovinek. Tam se je krenila luč v drugo smer in zajec je bil na polju. Tisto noč pač ni šel nikamor v škodo, ako ga ni zvabil na cesto in v smrt kak drugi »vrag z žarečimi očmi,« kakor je popisal mali Hrvatič očetu avtomobil. — Kmalu nato je pritekel od strani proti nam še drugi zajec, ki pa je bil k sreči toliko prepozen, da smo že švignili mimo njega.

Vem dobro, da je doživel tak dogodek že marsikateri lovec. Ne spominjam pa se, da bi bil kdaj o tem kaj čital.

Prvotno sem mislil, da pride pred avto samo kak zajec, ki je bil slučajno na cesti. Prijatelj, izkušen lovec in avtomobilist pa me je poučil drugače. Ropot avta opozori zajca in izredno močna luč ga potegne z magnetično čarobnostjo v svoje območje. Ko teče žival po razsvetljeni cesti, ima brezdvomno čuvstvo, da je na levo in desno prepad. Tako se ne more rešiti iz luči in pogine pod vozom, bodisi, da mu zdrobi kolo kosti, ali da ga vrže silni zračni pritisk ob trda tla.

Ako pomislimo, da je povozil en sam avtomobilist v enem letu na primeroma kratki progi 10 zajcev in da vozi — zlasti po državni cesti — toliko avtomobilov, lahko trdimo, da povzročajo lovstvu naravnost ogromno škodo.

Ne morem sicer verjeti, da bi vozili nekateri avtomobilisti tako z namenom, da bi pobirali za seboj — plen, a mislim, da zadostuje za razmišljevanje že omenjeno dejstvo.

V interesu lostva je, da se obrne naše društvo na vse avtomobiliste z javno prošnjo in s pozivom, da varujejo koristi lova, ali recimo jasno: tujo lastnino na ta način, da znižajo brzino in zatemne za par trenutkov luči, ko zagledajo pred seboj divjačino. Toliko plemenitosti in kavalirstva pač lahko pričakuje in zahteva športnik od — športnika!

Tone Podvrečar:

Leto dni nedeljski lovec in ribič v Skoplju.

Leto dni je prešlo, neverjetno, a resnično. Nisem mislil lanskega leta 1. julija, ko sem prestopil prag mesta cara Dušana, da se bom tako hitro privadil njegovemu makedonsko - orientalskemu značaju, neurejenim ulicam, polnim prahu ali blata, neznosni vročini in še drugim enakim neugodnostim. Pa kaj ne stori ljubezen do spoznanja novih razmer, novih krajev, do narave!

Že od mladih nog vedno po svetu, se nisem prav nič uplašil prvotnega utisa, ki ga je na mene napravilo Skoplje. Mislil sem si: »V prostem času se boš posvetil lovu in tako paraliziral neprilike bivanja v tem kraju.«

Znanci so mi pripovedovali še doma v Sloveniji o skalnatih jerebih, jerebicah, prepelicah, vodni perjadi, slokah, zajcih in lisicah, ki poživljajo slabo obdelane poljane, gole hribe in močvirja Makedonije. — Takoj drugi dan po mojem prihodu me je zvabil Vardar v hladne valove in kopajoč se, sem začudeno opazoval deco, stikajočo pod podvodnimi koreninami in po luknjah. Stopil sem bliže in glej; pod vrbo so imeli košaro polno lepih rakov, a ne koščakov, temveč — pravih »jelševcev«. Bilo jih je nekaj prav »Solo«; pri nas na Kranjskem se sedaj po vojni redkokdaj vidijo taki velikani. Račja prikazen me je tako navdušila, da sem sam počel iskati po rupah ter se hitro prepričal, da je Vardar res bogat »žlahtnih rakov«. Račja kuga v makedonskih vodah še ni zahtevala svojih žrtev.

Po kratkem času sem se seznanil s slovensko skopljansko družbo in tudi njo upoznal z vardarskimi raki. V gostoljubnem stanu gospe Slavke smo pogostokrat večerjali v dobrem razpoloženju rdeče »škarjevce« (ne »ruševcev«).

Prinesel sem bil s seboj v Skoplje tudi ribiško orodje in poskusil svojo srečo pri ribah. Ker so ribe v Vardarju precej iztrebljene in ker v njegovem srednjem toku ni salmonidov, a belice, mrene in jegulje nerade oziroma sploh ne skačejo na muho, sem pogostokrat brezuspešno neusmiljeno bičal njegovo vodno površino z muharico.

Nastopil je kimovec; zahotelo se mi je ravnega polja, kamenitih gričev; klicale so kotorne, jerebice in prepelice; zamislil sem se na zajce. Ribiško palico sem ostavil v zaprašenem kotu, poklical zvestega spremljevalca Šolca (irski seter, star 7 let, še ostanek od Nemcev iz okupacijske dobe, slučajno malo bolj izvežban kakor drugi sicer lepi skopljanski ptičarji), vzel dvocevko in hajdi na prvi lov na skopljansko polje. Prijatelji, ki so že vedeli o mojih lovskih namerah, so mi bili voščili srečo in obljubovali, da bodo moj prvi plen kar kosmatega pojedli.

Malo za zadnjimi mestnimi poslopji je postal Šolc nemiren; počel je tekati sem in tja. Na mah se je ustavil, držeč glavo poševno proti zemlji, oči uprte strmo v brazdo njive. Hipno me je spreletela lovska groznica, a hitro sem se pomiril. — Šolc, naprej! Dober korak — jata jerebic se je vzdignila pred njim. Dupliral sem, pobral eno jerebico takoj, druga je padla po kratkem poletu. Šolc jo je hitro našel ter lepo prinesel. Postal sem ponosen. Sedaj bodo pa že jedli kosmate jerebice, ako jih bodo hoteli, sem si mislil. Hodil sem še nekaj časa po polju, ustrelil še tri prepelice in se veselega obraza vrnil v mesto. Svoj plen sem šel pokazat prijatelju Kovaču, ki me je sprejel s sledečimi besedami: »Za prvi pot lep uspeh, a večkrat se boš vračal prazen z lova.« Večkrat sem se v poznejših lovih spomnil Kovačevih besedi, ko sem se ob nedeljah zvečer vračal iz Ljubancev, Ajvatovca, Aleksandrovega, Hasanbegovega in drugih lovišč, vzlovoljen in prazen proti domu. — Torej, svoj prvi plen sem ponosno podaril gospej Slavki. Ona je primerno pohvalila mojo lovsko sposobnost, pripravila dva dni pozneje dobro večerjo in na njej smo moj prvi lovski uspeh v Makedoniji primerno zalili.

Od tedaj naprej sem bil vsak praznik, soboto popoldne in nedeljo na lovu. Navadno sem hodil s prijateljem Kovačem, dokler ga nemila usoda ni pritisnila na bolniško postelj za tri mesece. To se je pa zgodilo tako-le:

Dne 23. septembra smo se odpeljali trije lovci v smeri proti »Generalu Jankoviću« v skopsko »Crno goro« lovit kamenarke in zajce. Jaz sem bil nekoliko dni prej dobil nov driling iz Kranja in sem ga ta dan prvikrat porabljal za lov. Lovili smo dopoldne, ustrelili 8 kotorn in 2 zajca ter v opoldanski vročini se odpočili v neki gorski grapi od napora. Približno ob dveh popoldne smo krenili dalje. Kovač je lovil po sredini grape, jaz na njenem levem bregu in tretji lovec na desnem. Opazili smo med tem na desnem bregu dva velika ovčarska psa popolnoma sama. Kovač me je pozval, da poskusim svojo cev za kroglo in streljam na enega izmed psov. In res sem izpalil dva »kuršuma« na prvega psa. Zadel sicer nisem, ker je bilo okoli 300 korakov razdalje, a videlo se je dobro, da sta strela prav dobro padla. Psa sta po drugem strelu pobegnila. Počeli smo loviti dalje in naenkrat zavpije Kovač pod menoj v grapi: »Eto ti, sad jedan lovački ker (pes), ja ću da pucam.« Komaj se je bil on oglasil, poči iz grmovja z desne strani od spredaj strel. Slišal sem hipno, kako je Kovač zakričal, »ranjen sam.« Dobrih 100 metrov sem po bregu stekel proti njemu in našel sem ga sedečega na tleh, vsega v krvi. Težko je bil ranjen v desno roko, prsa, vrat in glavo ter, kakor se je pozneje dognalo v bolnici po strokovnjakih, skoro gotovo streljan iz dolge arnavtske puške, napolnjene s sekanci iz daljine 70 do 80 korakov. (Strel zelo skupaj in sekanci niso došli do pljuč oziroma globoko v druge telesne dele.) Neugodna situacija! V toku lova smo se bili vedno bolj in bolj oddaljili od človeških bivališč in baš sedaj tičali dobri dve uri od železniške čakalnice Majdan pri »General Jankoviću«. Kaj početi? Kovač mogoče smrtno ranjen; pravega pota nobenega, samo nerodna grapa in strmi bregovi. Da bi bili vsaj čobani (ovčji pastirji) v bližini! Pustil sem Kovača, ko sem mu bil obvezal život s svojo srajco in kolikor mogoče zaustavil kri, v oskrbi tretjega lovca in vojaka poslužnika ter šel iskat pomoči. Po dobri uri brezuspešnega iskanja sem se vrnil in našel Kovača in obadva spremljevalca v bližini mesta, kjer je bil ranjen, na neki strmi, neobdelani, a še ne zaraščeni njivi, pri njih pa oslička, običajno transportno sredstvo Makedonije. Medtem, ko sem jaz iskal ljudske pomoči, sta Kovačeva spremljevalca slučajno zagledala par sto metrov nad nesrečnim prostorom pastirje, čuvajoče ovce in v njihovem društvu oslička. Oslička sta ta dva brez velikih pogajanj rekvirirala. Natovorili smo ranjenca na potrpežljivega sivca in vzeli pot pod noge. Pri žalostnem transportu se nam je primerilo, da je Kovač kljub svojim ranam zagledal jato skalnatih jerebic, bežečih preko brda in zahteval puško, Ko sem

slišal Kovačevo zahtevo, sem od veselja zavriskal misleč, da smrtni ranjenec ne more imeti enakih zahtev in zanimanja, torej morda ni opasno ranjen.

Proti večeru smo se privlekli utrujeni v »Majdan«; po kratkem času je prišel večerni vlak in po enourni vožnji sem z izvoščkom odpeljal stokajočega Kovača v Skopljansko bolnico. Takoj po prihodu, ob enajstih ponoči, ga je pregledal službujoči zdravnik, a ni mogel dognati, da bi pljuča ne bila ranjena. Drugi dan se je ugotovilo, da je sicer prijatelj Kovač težko poškodovan, a važni telesni deli so ostali zdravi.

Kakšno noč sem prebil po oddaji Kovača v bolnico, si vsak sam lahko misli. Spominjala je zelo na noči, prebite na »Monte Gabrielu« v pričakovanju sovražnega napada.

Kovačeva bolezen se je vlekla dobre tri mesece, a o Božiču je že zvesto prelomil svojo obljubo, da ne prime več puške v roko, in je prav pridno začel pohajati za racami in gosmi ob Vardaru.

Govori se čestokrat o nevarnosti lova v južnih krajih. Baje čepi za vsakim grmom komita ali kačak in preži na lovca. Hvala Bogu, temu ni tako. Res ni take varnosti tukaj kakor v Sloveniji, toda ako je lovec oprezen in korekten v postopanju proti ljudstvu, se mu ni treba posebno bati. Nekaj korajže je pa pač potrebno, kdor je nima, naj lov rajši opusti. Tudi ta lovska nezgoda se je pripetila po naši krivdi, saj nam ni bilo treba streljati na tuje pse.

V oktobru, novembru in decembru sem vse proste dneve porabil za spoznavanje bližnje in daljne Skopljanske okolice. Mnogokrat sem bil sam, včasih v družbi drugih, v lovskem polju. Ustrelil sem precej kotorn in jerebic, 3 kljunače, 5 kozic, 1 kormorana, 1 čapljo in nekaj zajcev. Prišli sta mi pred cev tudi dve lisici, a kaj se hoče, lovec ne more vedno zadeti.

O Božiču je zapadel sneg. Ajvatovsko močvirje in Vardar sta dobila mnogo pernatih gostov od severa. Race najrazličnejših vrst, gosi in druge vodne ptice so se preletavale nad njima. Pričelo je čakanje v »zemunicah«. Več mesečnih noči sem prečepel v teh kolibah v družbi zmrzujočih častilcev Diane; ob nesrečni priliki sem ustrelil raco vabnico, a v splošnem sem imel dobre uspehe. Redko kdaj smo se vračali proti jutru prazni v mesto. Največ smo iz zemunic postrelili velikih rac, nekaj gosi, regeljc in čopastih rac (Schopfenten).

Prijatelj Kovač bi mogel povedati, kako je ustrelil nekemu gazdi raco - vabnico, preden smo še prišli na mesto čakanja. Bila je huda jeza ter mnogo razburjenja, a danes so duhovi že

pomirjeni. Sezona vodnega lova je trajala do konca meseca februarja; ob tem času so nas severni gostje spet zapustili. Pričela se je pomlad in lovsko orožje sem odstavil iz službe za nekaj mesecev. Nastopil je mir za lovce in divjačino.

Prišel je rožnik in ž njim vročina. Poželjenje po kopanju se je pričelo uveljavljati v zvezi z ribo — in ribolovom.

S Kovačem sva spletla mreže in lovne košare za rake (ako so okenca pri mrežah eventuelno preozka, naj to gospod dr. M. oprosti, a do takrat še nisem bil preveč natančno prečital ribiških zakonov), pozvala »ata« Sajovca in slavnega muzika Emila na »součestvovanje«.

Prva večerja je bila pri »Radaku«. Prijetno so dišale »pohane« ribe, lepi so bili rdeči jelševci. Naš »ata« je bil imenovan častnim predsednikom društva rakolovcev. To izvenredno imenovanje se je z dobrim smederevskim vinom pošteno proslavilo. Še celo gospa Slavka in g. Ferdo sta bila zadovoljna in Micka Kovačeva je žela obilno pohvale kot izborna lovska kuharica.

Proti koncu junija sem odpotoval na dopust, da v zeleni Sloveniji pogledam za srnjaki v okrilju Sv. Ane nad Ribniško dolino. Prehodil sem »Malo goro« in obudil stare lovske spomine na »Pajničevem štantu« in pri »Hudičevi bukvi« ter nekaj dni užival prijazno ribniško gostoljubnost. Bukovčan! lepa hvala za povabilo. Na svidenje drugo leto pri jerebih!

S tem zaključujem svoj lovski »konfiteor« iz prvega leta svojega bivanja v Makedoniji in naj ga sprejme moj predobri oče kot malo oddolžitev za prelepe ure preteklega dopusta. Vem, da se bo tudi on zamislil pri čitanju teh vrstic v prošle čase, ko je bil gozdni pripravnik v Idriji in užival mladeniško lovsko veselje v »Črnem vrhu« in ob Idrijci. Želim mu še na mnoga leta obilo lovskega uspeha v temni Jelovci, bistri Savi in pri lipniških »forelah«.

Dr. Avgust Munda:

O ribarskih okrajih.

Ribarstvo je važna panoga narodnega gospodarstva, ki ji posvečamo pri nas vse premalo zanimanja. Mnogo je neplodnega sveta, ki bi se dal izrabiti za napravo ribnikov, in mnogo je tekočih voda, ki so v pogledu ribarstva neizrabljene.

Ribje bogastvo vodâ pa ni neizčrpno; tudi za ribje vode velja gospodarsko načelo: kdor ne seje, tudi ne žanje.

V davni preteklosti, ko zemlja še ni bila gosto obljudena, je bilo ekstenzivno gospodarstvo z ribjimi vodami opravičeno, dandanes tako gospodarstvo ni več mogoče. Iz istega razloga je nemogoč svoboden ribolov, ker bi na mah upropastil ribarstvo v sladkih vodah. — Ribarstvo sme biti dandanes le v rokah posameznikov, ki umejo z vodami pravilno in umno gospodariti.

Vode moremo izkoriščati na različne načine. Način izkoriščanja pa je odvisen od kakovosti vode. Razume se, da ne moremo nižinskih velelokov izkoriščati na isti način kakor majhne postrvje potoke.

Slovenija tvori, kar se tiče ribarstva, gospodarsko celoto. Vse vode v Sloveniji imajo po ogromni večini gorski značaj; nižinski potoki so izjema. Glede na gorski značaj voda prevladuje v njih kot vodilna riba postrv. Ribje vodovje v Sloveniji tvorijo torej gorski potoki in gornji in srednji toki naših rek. Edino izjemo dela Drava, ki ima tudi že v Sloveniji značaj večje reke.

Že glede na značaj slovenskih vodâ je pri nas mogoče le intenzivno ribarstvo. Umno intenzivno gospodarstvo pa je možno le v gospodarskih enotah. Take enote tvorijo ribarska lovišča ali revirji.

Ribarski revir je ribja voda ali vodna proga, ki omogoča racionelno gospodarstvo z ribami. Voda, ki naj tvori revir, mora

biti dovolj obsežna, da nudi ribam od časa, ko se izležejo iz iker do časa, ko postanejo plodne, ugodne življenske prilike. Voda, ki nima drstišč, skrivališč in stališč za ribe, ni primerna za revir. Že iz tega sledi, da ne kaže ustanavljati premajhnih revirjev. Kako dolgi naj bodo revirji, se ne da šematično določevati, ker so razmere v posameznih vodah različne.

Ribovit in hranovit postrvji potok, z zmernim strmcem, z vijugasto strugo, s prodastim dnom z obilnimi skrivališči v podbrežju, obrastel z vrbičevjem in grmovjem, ki se izliva po kratkem toku med travniki v nerodovitno reko, ima vse pogoje za revir; več kilometrov dolga reka z izenačenim strmcem, z izprano strugo, brez ovir in ribjih stališč, pa jih nima.

Vodna proga, ki tvori lovišče (revir) mora biti neprekinjena in mora obsegati oba bregova. Le velike reke kakor Donava, se morejo deliti po sredini, tako da so na obeh bregovih različni revirji in različni ribarski upravičenci.

Meje lovišč so naravne zapreke, kakor jezovi, vodopadi; kjer teh ni, pa mostovi, izlivi stranskih pritokov in druga trajna, dobro vidna znamenja.

K lovišču spadajo vse studenčine, mrtvice, stranski rokavi (rame) in manjši pritoki. Mirni stranski rokavi služijo množinskim ribam za drstišča; v plitvinah stranskih strug se solnčijo mladice in ribji zarod. Kjer je voda uravnana v ravno strugo, in kjer ni postranskih mirnih zavetišč za ribe, tam ribovje propada. Zgled nam daje Sava od Tacna do Zaloga. Strmec je tu velik in preveč izenačen, voda izpira in si leto na leto poglablja korito; struga je gladka, enakomerna, voda nima nikakih ovir. Če naraste, preriva prod liki hudournik. To je tip ribje pustinje, pravcate brezribje proge, ki se izpremeni v riboviło šele ob izlivu Ljubljanice.

Taka brezribja proga ni prikladna za revir. Ne kaže je pa sploh izločiti iz sestava lovišč, ker je tudi taka proga važna za selitev rib in jo je raditega treba priklopiti riboviti progi.

Studenčine in stranske potočke posečajo postrvi ob drsti in se v njih izdrsté. Radi tega spadajo ti pritoki k revirju, ker so bivališča ribjega zaroda in mladic v zgodnji mladosti.

Kar velja za naravne stranske rokave, velja tudi za prekope, odtoke tvorniških podjetij in mlinščice. Umetno napravljeni stranski toki v pogledu ribarstva niso privatna last, četudi teko v celoti na privatnem zemljišču.

V mlinščicah so izvrstna postrvja stališča v tolmunih in pod kolesi mlinov in žag. Ako bi gospodaril v mlinščici mlinar, bi bile s tem na mah uničene vse postrvje vode v Sloveniji, ker so baš v mlinščicah najboljša postrvja stališča. Radi tega določa zakon,

da pristoja ribarstvo v stranskih vodah onemu, ki ga ima v glavni strugi. Ako je stranska voda daljšega obsega, pristoja ribarska pravica v njej upravičencem glavne vode sorazmerno dolžini lovišč. To velja tudi za prekope, ki nastanejo na novo, bodisi naravno ali umetno.

Večji pritoki, ki imajo sami pogoje za lovišče, tvorijo lovišča zase. Treba pa je pri tem upoštevati načelo, da naj bodo ribe v prid onemu lovišču, v katerem zrastejo. Po tem načelu spadajo h glavni vodi izlivne proge dotokov, v koje prihajajo ribe glavne vode ob drstitvi in kamor se umikajo ob hudi vodi in povodnji. Izlivne proge pritokov je treba torej priklopiti do prve zapreke glavni vodi. Zapreka bodi take vrste, da preprečuje prehod rib. Ako bi takih prog ne pripojili glavni vodi, bi upravičenec pritoka v njem polovil vse ribe, ki iščejo v pritoku zavetja bodisi ob drsti, bodisi ob povodnji.

Profesor Franke, ki je ustvaril revirje na ozemlju bivše Kranjske, je omenjeno načelo temeljito izvedel.

Zakon se drži krčevito načela, da sme razpolagati z ribami svojega lovišča le ribarski upravičenec. Radi tega dovoljuje zakon (§ 43), da si sme upravičenec za časa poplave poloviti ribe tudi na poplavljenem zemljišču; povrniti pa mora lastniku obrežnega zemljišča škodo, ki mu jo je z lovom povzročil na zemljišču. Ako pa se ribarski upravičenec ne briga za ribe na poplavljenem zemljišču, jih sme poloviti lastnik zemljišča, pa šele tedaj, ko je voda odtekla.

Revirji so ali samosvoji ali zakupni. Zakupne revirje oddaja politično oblastvo po javni dražbi za dobo 10 let. Posestnik samosvojega revirja pa izvršuje svojo lastno ribarsko pravico ali sam, ali pa oddaja revir v zakup po dražbi ali brez dražbe, pa tudi le za dobo 10 let.

Za samosvoje revirje se morejo na željo upravičenca proglasiti lovišča, v katerih obstoja le ena sama ribarska pravica, naj si bo ta idealno deljena na več oseb. Pri zakupnih revirjih se razdeli zakupnina na posameznike - posestnike, sorazmerno obsegu ali dolžini njihovih pravic.

Na ozemlju bivše Kranjske je 124 ribarskih lovišč; od teh je 76 samosvojih, 48 zakupnih. Lastniki samosvojih revirjev, razen nekaj redkih izjem, ne izvršujejo ribolova sami, nego oddajajo revirje v zakup.

Brez ovinkov priznam, da je zdrava misel rodila institucijo samosvojih lovišč. Vsakdo ljubi, neguje, skrbi in dela najrajše za to, kar je izključno njegovo. Iz tega stališča bi bila institucija — samosvojih revirjev najidealnejša rešitev ribarskega posest-

nega vprašanja. Vsakdo rad sam uživa sadove svojega truda. To je vrhovno načelo v narodnem gospodarstvu, ki velja tudi v ribarstvu. Temu načelu pa istotako ustrezajo dolgotrajnejši zakupi. Po zakonu ne sme biti zakupna doba ribje vode krajša od 10 let. V desetih letih pa more skrben ribarski gospodar večkrat uživati sadove svojega truda. Postrv, lipanj, zlatovščica postajajo v treh letih godni za lov, sulec pa v štirih do petih letih.

Samosvoji revirji pa imajo tudi svojo slabo stran. Posestnik lovišča je bil morda navdušen ribič, dedič pa nima ne smisla ne veselja do ribarstva; lovišče propada in slednjič ga dado v zakup. Lovišče ostane samosvoje le še po imenu. In tako se je zgodilo skoraj z vsemi samosvojimi revirji na ozemlju bivše Kranjske.

Upravo lovišča in način gospodarjenja prepušča zakon ribarskemu upravičencu. (§ 37.) Zakupnik (posestnik) lovišča mora točno upoštevati predpise in prepovedi zakona in oblastvenih predpisov in mora pravilno gospodariti z loviščem. Osobito ne sme odvajati v ribjo vodo nečistih ali strupenih odtokov in spuščati vanjo ribam škodljivih snovi. (§ 13, 47.)

Slednje določilo velja osobito za tvornice. Po nepazljivosti oblastev se je posrečilo posameznim tvorniškim podjetjem dobiti v zakup nekaj lovišč. Lovišč si niso pridobila radi ribolova, nego le iz namena, da bi mogla nemoteno spuščati v »lastno« vodo strupene odtoke svojih tvornic.

V tem pogledu prednjači na ozemlju bivše Štajerske tvrdka Woschnagg v Šoštanju, ki ima v zakupu celo Pako. Paka je od Šoštanja naprej vsa rjava od samih tvorniških odpadkov. Na ozemlju bivše Kranjske pa dela ribarstvu mnogo preglavic papirnica v Vevčah. Klorovo apno, ki ga spušča v vodo, deluje na ribe uničujoče. Preteklo leto je uničila vse ribovje v Sori od Goričan do izliva v Savo in salmonide v Ljubljanici od Vevč daleč preko Zaloga.

Papirnica v Vevčah je prizadela ribarstvu že milijonsko škodo. Največja katastrofa je zadela ribarstvo v Sloveniji dne 15. avgusta 1890. Ta dan je bil ob bregovih Ljubljanice nizdol od Vevč pravcati sejem. Ljubljanica je bila sila nizka, poginulih rib pa je bilo vse belo, kamor je človek pogledal. Plesale, valile in motale so se po vodi, zastrupljene po klorovem apnu. Možje so brodili po vodi in metali ribe na suho. Rib je bilo vsake vrste, med njimi tudi marsikak sulec — velikan. Nekdo je sulca odpeljal po cizi; nositi ga ni mogel, bil je pretežak. V Zavogljah sta stala dva moža v čolnu in lovila ribe z grabljami. Iz bližnjih vasi pa so prišli ljudje z jerbasi, škafi; drugi so vezali

ribe v rute. Čolnarja pri mlinu sta opešala in nehala nabirati ribe. Tudi drugi so se kmalu naveličali pobiranja in so jeli metati že nabrane ribe nazaj v vodo, da se ne bi usmradile. Dan je bil izredno vroč in soparen. Rib je bilo toliko, da jih je imel vsakdo dovolj, akoravno jih je voda mnogo odnesla. Dosti pa jih je obležalo po zatonih in tolmunih in obviselo na grmovju, da je voda več dni smrdela po gnilobi.

Po tej katastrofi je bila Ljubljanica od Vevč nizdol prazna rib. Katastrofa je uničila po cenitvi izvedencev okoli 2 do 3 tisoč doraslih rib in ves ribji zarod; upropastila je bila ribarstvo za dobo 5—6 let. Nesreča se je pripetila, ker je tvornica spustila naenkrat 2000 litrov klorove apnene vode. Delavcu je bilo sicer naročeno, naj spušča vodo polagoma. Bil pa je praznik in lep dan; delavec pa se je hotel čimprej iznebiti dela.

Veliko škodo je napravila Vevška tvornica ribarstvu tudi v letih 1904, 1905, 1906 in 1907 kakor dokazujejo orožniške ovadbe iz teh let.

Vzlic vsemu temu je okr. glavarstvo v Ljubljani svojčas vzelo na znanje zakupne pogodbe, ki jih je sklenila ta družba za Savo od Medvod do Černuč in za Ljubljanico od Vevč do izliva. S takimi pogodbami se zakon naravnost izigrava. Angleži bi se prav iz srca smejali taki praksi.

Ne smemo pozabiti, da je vse ribarstvo pod državnim nadzorstvom. Tudi lastnik ne sme delati z vodo, kar hoče, nego jo mora upravljati tako, da ribovje ne peša. To so prezrla tvorniška podjetja, ko so vzela ribolove v zakup, in tudi oblastva, ki so zakupe odobrila.

Razume se, da se mora upravičenec ribolova pokoravati odločbam ribarskega zakona in ribarskih predpisov. V poštev pridejo pred vsem predpisi o varstveni dobi, o najmanjši dopustni meri rib in o ribji lovi s prepovedanim orodjem in na prepovedan način.

Če se ribarski upravičenec ne pokorava tem predpisom in če ne gospodari z ribjo vodo skrbno in racionelno, mu sme oblastvo odvzeti revir. (§§ 13, 16.)

Kako naj gospodari ribarski upravičenec z loviščem, to prepušča zakon njegovi preudarnosti. Zakon zahteva »redno« gospodarstvo. Redno gospodari upravičenec, ki izkorišča lovišče le v toliko, da ribovje ne peša; ko se pa konča zakupna doba, mora izročiti nasledniku lovišče v istem stanju, kakor ga je bil prejel. (§ 1109 občnega drž. zak.)

Ne bo odveč, izpregovoriti pri tej priliki nekaj besed o upravi lovišč. Izmed lovišč jih je zelo malo, ki jih pravilno uprav-

ljajo. Seštejem jih lahko na prstih ene roke. V tem pogledu vladajo pri nas še precej nejasni pojmi. Nekateri izkoriščajo revirje do skrajnosti in jih s tem uničujejo, drugi jih izkoriščajo premalo ali jih sploh puščajo v nemar. Poznam obsežne samosvoje revirje, za katere se lastniki prav malo brigajo. Sami ne love, ribolova ne oddado, love le ribji tatovi.

V loviščih gospodarijo deloma ribiči po poklicu, deloma ribiči sportniki. Prvi love za zaslužek, drugi za zabavo. Obrtni ribiči skušajo doseči čim večji zaslužek; to je naravno. Čim pa voda peša, je ne vzamejo več v zakup. Najbolj karakterizuje naše ribarske razmere dejstvo, da je v Sloveniji le še malo ribičev, ki se pečajo izključno z ribarstvom. Ribarstvo ni več v stanju, da jih preživlja. Niso jih izpodrinili ribiči-sportniki, uničila jih je industrija, v Krki pa račja kuga. Odkar onečaščajo odtoki Trboveljske premogokopne družbe Savo do Zagreba, je počelo ribovje v tem delu Save propadati. Na dnu vode se zbira usedlina premogovnega prahu. Vodno rastlinstvo preneha, z njim živalstvo nižje vrste, ki se hrani s temi rastlinami; kjer pa ni živalstva nižje vrste — ribje hrane — tam tudi ni rib. Zračna hrana pa ne zadostuje, da bi mogla ribovje prehranjevati. Iz istega vzroka peša ribovje tudi v Savi nad Trbovljami, ker je prenehal dotok rib iz dolenjega toka. Savski ribiči so pospravili drug za drugim svoje mreže in love le še s sačo ob povodnji, ko iščejo ribe zavetja ob obrežju.

Ko so v Krki izumrli raki, so začele ribe stradati in ginevati, ker so jim bili raki glavna hrana. Prej ribovita Krka je sedaj precej prazna in ne nudi več zaslužka prej cvetoči ribiški obrti.

Izkoriščanje naših voda po ribičih po poklicu torej danes v Sloveniji ne pride več v poštev. Naše vode so radi naraščajoče industrije v takem stanju, da ne nudijo več dovolj zaslužka obrti, temveč le še nekoliko zabave sportnikom. Večina revirjev je že v rokah sportnih ribičev. Uprava teh revirjev je v splošnem dobra, že iz razloga, ker sportniki mnogo ne love. V tem pa ni bistvo dobre uprave. Kdor hoče lovišče dobro upravljati, mora gojiti, čuvati in loviti.

Glede gojenja rib je ribarski upravičenec odvisen od vališča, ki mu da zarod. Vališč imamo v Sloveniji premalo, zato tudi ni mogoče ugoditi vsem željam posestnikov postrvjih voda, ki se obračajo na ribarsko društvo radi mladic. Čim bo začelo poslovati vališče v Boh. Bistrici, se bo tudi v tem pogledu marsikaj okrenilo na bolje.

Čuvanje ne pride v poštev kot način gospodarjenja, nego le kot pripomoček pri upravi voda. (Konec sledi.)

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika VI. odborovne seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 4. septembra 1924 ob 20. uri v restavraciji »Pri Šestici«.

Navzočih je bilo 11 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič konstatuje sklepčnost in otvori ob pol 21. uri odborovno sejo.

Zapisnik V. odborovne seje se odobri brez pristavka.

Društveni blagajnik g. Zupan izjavi, da nima o stanju društvenega premoženja ničesar novega poročati.

Obravnavajo se došli dopisi:

Pripravljalnemu odboru za ustanovitev podružnice S. L. D. v Murski Soboti se sklene sporočiti, da se vrši 5. oktobra t. l. uporabna tekma psov ptičarjev ter bi se zastopniki centrale ne mogli udeležiti podružničnega ustanovnega občega zbora, ako bi bil sklican na ta dan. Nasvetuje se preložitev občega zbora na 28. septembra, ako je mogoče.

Na vabilo »Streljačkega društva Kralj Aleksander« v Osijeku, ki praznuje 6., 7. in 8. septembra 140 letnico svojega obstoja, se sklene, poslati brzojavne pozdrave.

Glede prepovedi uporabe vojaškega strelišča posameznim članom S. L. D. se sklene opozoriti g. komandanta Dravske divizijske oblasti, da je S. L. D. uporabljalo vojaško strelišče izključno samo na dovoljenje Dravske divizijske oblasti.

Na razpravo pride nova naredba o posesti in nošnji orožja, ki je bila natisnjena v Uradnem listu štev. 81 iz leta 1924; sklene se, naj prouči pravni odsek to naredbo in sestavi izčrpni referat za prihodnjo sejo.

Poročilo odsekov:

Pravni in finančni odsek nimata ničesar poročati.

V imenu organizačnega odseka poroča načelnik g. Zupan, da je proučil resolucije Mariborske podružnice.

Glede vpeljave vpisnine za novovstopivše člane v znesku 25 Din, ki naj pripade podružnični ali pa centralni blagajni, kjer je pač novi član vplačal članarino, se po daljši debati sklene, naj odbor stavi pri prihodnjem občem zboru predlog, naj se uvede vpisnina 25 Din za vse one člane, ki pristopijo k Slov. lovskemu društvu po občem zboru leta 1925.

V imenu »Lovske zadruge« poroča g. Zupan, da je ob priliki razstave »Priroda Slovenije« vrglo tekmovalno streljanje z malokalibrskimi puškami znesek 4195 Din.

Z ozirom na uspelo lovsko razstavo, ki jo je priredila »Lovska zadruga« v tako kratkem času in skoraj brez sredstev, se sklene na predlog g. dr. Lovrenčiča izreči »Lovski zadrugi« društveno pismeno zahvalo in čestitke na tako lepih uspehih te prireditve.

Predavanja, družabni in ožji zabavni večeri:

Ker so se v preteklem zimskem času predavanja in družabni večeri prav dobro obnesli, se naroča organizačnemu odseku, naj skrbi za predavanja in zabavne večere tudi v letošnjem zimskem času.

G. Zupan omeni pri tej priliki, da se ni mogla vsled letošnjega neprestanega deževja vršiti nameravana večja veselica na prostem, ki je bila prvotno nameravana za 1. september.

Lovski kroj:

Odseku za izbiro lovskega kroja se naroča, naj skuša doseči potom stikov s prikrojevalnimi strokovnjaki enotno lice v lovskem kroju, ki bi služil pri slavnostnih udeležbah.

Slučajnosti:

Po naročilu g. ing. Tavčarja vpraša g. Zupan društv. predsednika g. dr. Iv. Lovrenčiča, v koliko je napredovala Središnja Uprava Lovačkih Udruženja, na kar mu predsednik odgovori, da ni prejel na vlogo, v kateri prosi, naj se skliče občí zbor S. U. L. U., še nikakega odgovora.

G. Rozman opozarja na točko v novem pravilniku o nošnji orožja, ki omenja dražbeno razprodajo zaplenjenega orožja in prosi, naj to točko prouči pravni odsek. Ako se ne izpremeni, pride razprodano orožje zopet nepoklicanim osebam v roke.

G. Kapus poroča, da je sestavil Lovski koledar s poučno vsebino za mesečno delo v loviščih. Priporoča, naj založi ta koledar »Lovska zadruga«.

Določijo se cene divjačini za letošnjo lovsko dobo.

Sklene se ponoviti v dnevnikih sklep letošnjega občega zbora S. L. D., da smejo člani S. L. D. kot zakupniki lovišč vabiti na love samo lovce, ki se izkažejo z izkaznico S. L. D. Repovš.

Pro domo. Napočila je lepa doba jesenskih lovov. Odmeval bo po bregovih in livadah glas roga, zvončkanje brakov bo poživljalo osrčja lovcev in puškin pok bo osvežal duše lovcev. Veselih lovskih krogov sklepni pogoni se bodo razvijali kaj razboriło. Med priprostimi lovci domačini in došlimi mestnimi lovci bo padla mnoga šaljiva in resna beseda, obilo židane volje poraja medsebojni lovski stik v prirodi sami, ko se praznijo nahrbtniki, kakor tudi miza v okajeni nizki sobi kmečke krčme.

Včasih se tarna, da je lovski nahrbtnik prazen, a izpraznjen je po lastni brezbrižnosti prešteviłnih lovcev, ki ga puščajo praznega zevati, ko bi ga sicer morali napolnjevati sami za sebe. Vsi pismeni naši lovci so poklicani v ta namen. Kdor ne najde lastnih, opisa vrednih dogodkov, njemu je dana najlepša prilika, da zabeleži, kar pripovedujejo starejši priprosti lovci, v katerih kroge ga slučaj privede. Koliko dobrovolja in smeha je redno v lovskih družbah na kmetih pri sklepnih prireditvah. Biseri se izluščijo čestokrat — seveda smetja še mnogo več — iz ust priprostega kmečkega lovca po deželi, opisa vredna opazovanja, ki so zanj samega le vsakdanjosti. Ne poslušaj, ne smejaj se samo mimogrede, ampak odstrani se in prav na skrivnem zunaj, si zapiši na košček papirja, čeprav le na beli rob časnika, s svinčnikom glavno snov prigodbe, ki si jo slišal. Ne zanašaj se na svoj spomin, vse je naknadno pozabljeno prav po navadi, ali pa je jedro zgodbe šlo k vragu. Pritrkavanje in žvenkljanje kozarčkov učinkuje moreče na spomin. Ne smeš se izdati, da zapisuješ kaj — tajnost bodi to pripovedovalcu, inače ti natvezi izmišljotine, da je joj! Učinek beležk drugega dne, pri jasni glavi, bo inače le — smešen.

In tako bi prav lepo z lahkoto pomagali našemu uredniku polniti — oprtnik.

Poleg teških glav in otrplih udov bi donašali večkrat v izpraznjenih lastnih nahrbtnikih polnila važne vsebine za listov — nahrbtnik.

Le malo dobre volje, pa bo šlo — vsi smo poklicani! —y.

II. redni obči zbor lovske družbe »Ježica« v Ljubljani. V soboto 8. julija t. l. se je vršil II. redni obči zbor lovske družbe »Ježica«. Obči zbor, ki je bil dobro obiskan, je otvoril preds. g. Urbanc s pozdravom navzočih članov, kakor tudi zastopnikov kluba ljubiteljev psov ptičarjev in takoj nato orisal v kratkih potezah dosedanje delovanje družbe.

Predsednik naglaša, da se je družba osnovala zgolj iz idealnih lovskih namenov v poglavitnem zaradi gojitve divjačine, vežbanja psov in prirejevanja pasjih tekem. Vse to je v veliko korist v prvi vrsti naši ubogi, vedno zasledovani divjačini in ne manj v korist lovcem samim. Odkrito prizna, da je razočaran, ker družba pri nekaterih lovcih ni našla umevanja in simpatij, kar pripisuje znani lovski strasti in podivjanosti. Čestokrat se je zlasti ob priliki razreševanja mejnih vprašanj in pri dražbah lovišč prepričal, da se smatra našo družbo kot nekako institucijo, ki stremi le po dobičkaželjnosti, kakršnih imamo žalibog le preveč. Sleherni naših lovcev bi moral biti ponosen, ako more biti član te koristne družbe, ker le kot takemu bi mu bila dana prilika pripomoči našemu lovstvu.

Namena, ki ga družba zasleduje z vso vnemo, neglede na občutne materialne izdatke, žal zaradi neugodnih vremenskih razmer ni bilo mogoče doseči in prosi, da se ta neuspeh ne pripisuje načelstvu. Morebiti bi drugo načelstvo imelo več sreče in uspeha, dasi se je sedanje načelstvo prizadevalo na vso moč, doseči in uresničiti to, kar se je začrtalo. Vendar tudi ni manjkalo uspehov. Zlasti razveseljivo je dejstvo, da je družbi uspelo pridobiti drugo, enako veliko lovišče kot je »Ježica«, v katerem se bo divjačina istotako gojila.

Iz nadaljnjega poročila posnemamo, da je družba tekom svojega kratkega obstoja dosegla lepe uspehe. Zlasti je treba poudariti agilno delovanje posameznih članov za vzrejo divjačine. Dosedaj šteje družba 26 članov in pričakovati je z ozirom na velevažen cilj, ki ga zasleduje družba, da se bo število članstva pomnožilo.

Iz gospodarskega poročila je razvidno, da je družba posvetila največjo pažnjo vzreji jerebic in pokončavanju ujed. Tekom dolgotrajne zime so se jerebice pridno krmile in se družba ni ustrašila ne materielnih žertev, ne truda, da si ohrani lepo število divjačine. Omeniti je treba dalje, da si je družba najela lastnega strokovnega lovca - dreserja, kar je izrednega pomena, če upoštevamo, da so morali naši lovci dosedaj importirati pse iz inozemstva in jih tja pošiljati v dresuro. To bo sedaj odpadlo, ker imamo na razpolago dovolj izbornih psov iz domačih psaren, ki jih bo lahko dresiral najeti lovec-dreser.

Družbi je tudi uspelo pridobiti za vzrejo in gojitev koristne divjačine lovišče Zg. Šiška, kar je vsekakor v korist njenemu idealnemu stremljenju. Divjačina se bo pri zadostni zaploditvi oddajala proti primernim cenam v druga lovišča. Na ta način se bo znatno pripomoglo k oživljenju opustošenih lovišč.

Iz blagajniškega poročila sledi, da je imela družba v preteklem letu precejšnje izdatke. Z ozirom na to se je sklenilo, da se za preteklo leto pobira po 1000 Din letne članarine od vsakega člana. Za tekočo dobo pa je preliminirana članarina na 500 Din. Soglasno je bilo dalje sklenjeno, da morajo novi člani plačati pristopnino v znesku 100 dinarjev. Upati je, da se bo finančni položaj družbe v doglednem času znatno zboljšal z oddajo jerebic. Radi tega bo v bodoče možno, članarino znižati in tako omogočiti vstop v družbo tudi manj imovitim članom.

Nadalje je bil tudi sprejet samostojni predlog predsednika g. Urbanca glede dovoljenja dresure psov članom kluba ljubiteljev psov v družbinem lovišču proti plačilu takse 100 Din od vsakega pričetega meseca.

Izvoljeno je bilo nato staro načelstvo, in sicer: za predsednika g. Fr. Urbanc, za podpredsednika g. notar M. Hafner, za gospodarja g. A. Schuster, za tajnika

in blagajnika g. O. Fritsch. Dobro uspeli obči zbor je bil zatem zaključen.

Klub ljubiteljev brakov v Ljubljani je imel v dneh 23. junija in 8. julija t. l. na vrtni verandi hotela Union naslednji dve odborovni seji:

Seji dne 23. junija je prisostvoval kot gost dr. Oton Byloff, živinozdravnik v Kindsbergu (Dol. Avstrija), ki je zastopal Klube ljubiteljev brakov za južnonemške dežele in v kratkih potezah obrazložil njih stremljenja in delovanje.

Na tej seji se je sklenilo, naj klub čimprej zbere potreben material, da se more točno določiti tipe brakov, ki so v Jugoslaviji sploh, posebno pa pri nas v Sloveniji. V to svrho se obrača klub na lastnike psarn in poznavalce te vrste psov, posebno pa na gg.: S. Kompoša v Novem gradu pri Celju in H. Führerja v Kočevju, da z nasveti prispevata k predmetu.

Dalje se je sklenilo naprositi lastnike psarn, da bi oddajali klubovim članom vsaj za prvi čas čistokrvne pse po kolikor mogoče nizkih cenah.

Med drugim se je pretresalo tudi vprašanje, ali bi ne kazalo poleg objav v »Lovcu« izdajati od časa do časa svoje glasilo, v katerem naj bi se objavljala važna vprašanja o brakih in lovrstni kinologiji. Tudi se je sklenilo prirediti v najkrajšem času smotro nekaterih glavnih tipov psov brakov.

Dne 8. julija t. l. se je taka ožja smotra psov brakov že vršila, in sicer na vrtu hotela Union v Ljubljani. Smotra je imela namen, na temelju nazornega ogleda posameznih brakov, določiti plemenske znake. V poštev so prišle le one pasme, ki so pri nas v Jugoslaviji razširjene.

Referat je podal predsednik Slovenskega lovskega društva dr. Iv. Lovrenčič, ki je najprej na kratko očrtal zgodovino in poreklo naših brakov, na to pa ocenil posamezne pse, ki so bili privedeni na smotro. Opozarjal je navzoče na vrline in hibe predstavljenih psov. Zastopani so bili:

a) Istrski braki gladke dlake (»Pika«, last dr. Iv. Lovrenčiča in »Taras«, last sod. svetnika Fr. Kalana iz Vel. Lašč).

b) Istrski braki resaste dlake (»Barin«, last dr. Iv. Lovrenčiča in »Logar«, last H. barona Lazarinija).

c) Keltski braki (»Waldmann«, last Jos. Kočevarja iz Vel. Lašč in »Barina«, last H. barona Lazarinija).

d) Posavski braki (»Boj«, last A. Brajerja, trgovca v Ljubljani).

Prav žal, da nismo videli tipičnih balkancev iz psarne »Krmelj«, last Venčeta Jakila.

Dr. Iv. Lovrenčič je nazorno primerjal razliko med posameznimi psi, kakor tudi njih dela ter pri tem jasno pokazal na vrline kakor tudi napake. Po končani smotri se je vršila klubova odborovna seja.

Po pozdravnem nagovoru predsednika Henrika barona Lazarinija, se podpredsednik Iv. Zupan na predlog L. Grünfelda zahvali vsem onim, ki so pripeljali pse na smotro, dr. Iv. Lovrenčiču pa še posebej za izčrpno poročilo.

Po poročilih tajnika in blagajnika se sklene na predlog L. Grünfelda, da klub založi v lastni režiji svoj znak, ki ga bo prodajal svojim članom po 25 Din za komad.

Dr. Iv. Lovrenčič stavi klubu brezplačno štiri čistokrvne mlade psice brake na razpolago, ki naj bi se odvzele tekom prihodnjih tednov in razdelile med člane.

G. Fr. Roblek iz Žalca je mnenja, da bi bilo umestno določiti kot najbolj priporočljivo vrsto brakov, privedenih k današnji smotri. Nato pripomni g. dr. Iv. Lovrenčič, da je bil material današnje smotre itak po večini prvovrsten, izbere si pa lahko vsakdo sam iz teh vrst primerno za svoje lovišče in teren.

Tudi klubov predsednik H. baron Lazarini je pripravljen odstopiti klubu brezplačno dva mladiča za klubove člane; tako bi se razdalo lahko že sedaj med klubove člane brezplačno šest mladičev.

Dr. Iv. Lovrenčič svetuje, naj bi se povabilo vse one, ki so poslali lani svoje pse na razstavo, da pristopijo h klubu.

Pri določitvi tipov in poimenovanja posameznih pasem brakov se ugotovi naslednja razvrstitev:

1. Istrski braki, beli, z oranžno-rumenimi lisami, kratkodlaki in resasti.

2. Balkanski braki, dveh tipov: a) tip žujko (rumen s črnim plaščem); b) tip vranji (črn, rumeno paljen, rumene pike nad očmi).

3. Posavski braki (pšenično-rumene ali rdeče barve), kratke dlake. To pasmo bi prav za prav lahko dodali k balkanskim brakom, toda, ker so vendar nekoliko oddaljeni od prej določenih tipov a) in b), dobijo poseben naziv, ki naj odslihdob velja v kinološkem svetu tudi za inozemstvo.

4. Keltski braki (rumeni, rdeče-sivi, beli s sajasto ali sivo-rumenimi lisami) resaste dlake.

Ker se je ravno vršil pogreb umrlega Aleša Zalaznika, restavraterja pri »Šestici« na Dunajski cesti, člana raznih društev, prekine g. predsednik sejo, pozove navzoče, da se v znak sožalja dvignejo s sedežev; nato pa se je seja zopet nadaljevala.

Dr. Ivan Lovrenčič je izjavil, da je pripravljen sestaviti plemenske znake priznanih pasem, prosi pa, da ga pri tem delu podpirajo tudi ostali člani.

Zadeva o morebitni jesenski tekmi brakov se odloži, dokler se ne ugotovi, ali bo dal g. Fr. Urbanc svoje lovišče na razpolago ali ne, ker bi sicer bilo treba dobiti v ta namen kak drug revir. Pri tej tekmi smejo sodelovati samo taki psi, ki so sposobni za vpis v rodovno knjigo. Ves material je predložiti v septembru t. l. za nadaljne sklepe.

Več novo prijavljenih članov se sprejme v klub. P. Ž.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je imel 29. avgusta in 15. septembra t. l. pri P. Košaku svoji redni odborovni seji.

V prvi seji se je ugotovilo, da je g. ravnatelj D. Klobučar v Mariboru brezplačno podaril klubovim članom 4 mladiče ptičarje, in sicer gg.: Fr. Avčinu, A. Schusterju in inž. Weinbergerju po enega psa ter poklicnemu lovcu kluba Ježica eno psico. Podaritev se je izvršila s pogojem, da se obveže po klubovih pravilih vsak član, ki sprejme v vzrejo čistokrvnega mladiča, da ga v drugem letu polegla privede na spomladansko mladinsko in jesensko vzrejno tekmo, pri psicah pa poleg tega še, da se jo spari s psom, ki ga klub v to določi. Ako pes ali psica vsem tem zahtevam ne bi zadostila, se jih lahko proda dalje, vendar brez rodovnika.

Za morebitno tekmo pri Varaždinu se določijo za sodnike naslednji gg.: F. Justin, E. Križaj, A. Schuster in inž. F. Tavčar.

Za sodnike pri ljubljanski tekmi se določijo gg.: grof V. Wurmbrandt, vlad. svetnik H. Erhardt, dr. Janko Lokar, F. Justin, A. Schuster in inž. Fr. Tavčar, ki naj razpored tekme določijo sami. Nagrade za to tekmo se določijo enako za ptičarje kot za španijele, in sicer: I. nagrada 200 Din, II. nagrada 150 Din in III. nagrada 100 Din.

Ta tekma bo pri nas dosedaj največja, kar se jih je doslej vršilo ter se bo od psov ptičarjev zahtevalo naslednje: a) kakovost nosa (15); b) stoja (5); c) natezanje (4); č) način iskanja (4); d) hitrost iskanja (4); e) vztrajnost iskanja (4); f) sekundiranje (1); g) poslušnost na klic, žvižg, migljaj (2); h) obnašanje po strelu (2); i) obnašanje spričo odletele perutnine (2); j) donašanje perutnine na povelje (2); k) — zajca čednost (2); l) vodljivost (1); m) donašanje dlakaste divjačine na povelje (3); n) donašanje brez sledu izgubljene perutnine in dlakaste divjačine (3); o) donašanje dlakaste divjačine po sledu (5); p) vodno delo (7); r) obnašanje napram roparicam (8); s) čakanje na določenem mestu (1) in š) splošen vtis z ozirom na vodljivost in inteligenco (2). Kdor

želi natančnejših podatkov o teh predpisih, jih dobi v »Lovcu«, letnik VIII. 1921, štev. 14—19 in štev. 22—23, na straneh 258 in 331 dalje. Pogoji za španijele so pa ti-le: K tekmi je dopusten vsak španijel zategadelj, ker se na podlagi vzrejnih pravil izrečno zahteva, da morejo biti vpisani v rodovnik potomci nevpisanih staršev, ki so bili odlikovani na uporabnostnih tekmah španijelov, že v tretjem rodu v vzrejno knjigo I. R. P., če dokažejo svojo čisto vzrejo. Vpisnina v ta rodovnik stane 10 Din.

Tekma se bo vršila po novem tekemskem pravilniku monakovskega kluba lovskih španijelov, in sicer tako-le: I. Delo na sledu: oblajanje ali nakazanje mrtve divjačine ali delo na vrvi. II. Šarjenje: a) na suhem: 1. grmarjenje ob strani lovca, 2. šarjenje s stojišča ali v gonjo (z gonjači) ali migljaj, ali povelje, če se pes prej odloži; b) v vodi: 1. v bičevju in v vodi brez race, 2. prav tam z raco. III. Donašanje: 1. perutnine brez sledu, 2. zajcev po sledu, 3. iz globoke vode. IV. Delo pri roparicah: davljenje (ni obvezno) ali ustavljanje. V. Kakovost nosa. VI. Dresura: 1. splošna poslušnost, 2. obnašanje po strelu, 3. obnašanje spričo splašene divjačine, 4. čakanje na določenem mestu, 5. vodljivost in 6. obnašanje na stojišču.

Zanimanje za te male prikupljive pse je od 1914, od začetka svetovne vojne, zelo padlo. Treba je zopet oživeti to zanimanje med širšimi lovskimi krogi in prepričati jih o lovski sposobnosti španijelov, kar brezdvomno dokazujejo uporabnostne tekme teh psov.

Za prireditev te tekme se naroča tajniku, da vloži prošnje za denarni prispevek pri Slovenskem lovskem društvu in na kr. Direkcijo šum v Ljubljani.

Za nabiralce daril k tekmi se določita gg. Rado Hribar in Pavel Stele.

Pri slučajnostih se je ugotovil sprejem vabila »Društva ljubiteljev psov v Celovcu« na udeležbo k pasji smotri, ki se je vršila dne 24. avgusta t. l. Ker je dopis prepozno prispel, se temu vabilu ni bilo mogoče dejansko odzvati. Poleg nekaterih drugih podrobnosti javi predsednik g. Fr. Urbanc, da je psica, ki jo je obljubil podariti klubu, godna za zdražitev ter preide končno v last klubovega člana g. P. Steleta, ki jo sprejme s pogojem, da se bo ravnal po klubovih tozadevnih predpisih.

V seji z dne 15. septembra se je obravnavalo naslednje: Grof Wurmbrandt poroča, da se vrši v času, ko bi morala biti ljubljanska tekma, slavnost dvajsetletnice gornjeavstr. društva ljubiteljev psov. Ob tej priliki društvo priredi obenem tudi svojo jubilejno razstavo. Oba tamošnja gg. sodnika sta dolžna sodelovati pri ljubljanski tekmi. Da se to omogoči, se je sklenilo, da naj se vrši ljubljanska, jesenska in uporabnostna t e k m a v d n e h 11. in 12. oktobra t. l.

Klub ljubiteljev športnih psov ima namen prirediti na dan 11. oktobra t. l. popoldne pasjo smotro vseh vrst psov. Zato želi, da poleg domačih presojevalcev podasta svoje mnenje tudi sodnika strokovnjaka, ki se udeležita tekme ptičarjev. Prizadete gg. strokovnjake v inozemstvu se bo o tem, kakor dogovorjeno, pravočasno obvestilo.

Ali se bo vršila tekma ptičarjev pri Varaždinu ali ne, še ni znano. Prizadeti se bodo o tem pravočasno obvestili.

Klub ljubiteljev brakov namerava prirediti v grosupeljskem lovišču 26. okt. t. l. prvo tekmo z braki. Zbirališče bo na Grosupljem po prihodu vseh jutranjih vlakov po 7. uri v bližini kolodvora. Po končani smotri bo odhod s psi, ki bodo priznani, v del lovišča, ki se določi za tekmo.

Prijave psov brakov k tekmi je poslati najkasneje do 20. oktobra na naslov: P. Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta 2/II.

V slučaju izredno slabega vremena se bo tekma na najbližji čas preložila; to vse in druge morebitne spremembe ali sklepi se objavijo v dnevnikih.

Klub ljubiteljev ptičarjev naznanja, da je na dan 11. oktobra t. l. zjutraj zbi-

rališče na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora kot navadno. Po dovršeni smotri je na to odhod v del lovišča, ki bo določen za tekmo. P. Ž.

Pasji kontumac na deželi. Od spomladi smo imeli pasji kontumac. In prav lepo se bo naredba skušala zdaj, ob lovski dobi, po loviščih. Divjačine, osobito zajcev, je obilo.

Druga leta so pokončavali vaški psi zarod dolgouhcev noč in dan. So lovci, ki se visoko ocenjajo, a brake imajo v lovopustu res privezane podnevi — zvečer so pa prosti in vse noči ugonabljajo potem živali po logih in njivah.

Pasji kontumaci so najboljša zaščita mladi divjačini. Hostar.

Nagrada. Direkcija šum v Ljubljani je z razpisom z dne 29. avg. 1924, štev. 2603 priznala Hermanu Urbančiču, lovcu g. Antona Rudeža v Ribnici, za dne 5. julija 1924 ubito volkuljo in volka mladiča nagrado 700 Din. — Z razpisom z dne 18. sept. 1924, št. 2756, je dalje priznala Francu Schleimerju, posestniku in lovcu iz Dolge vasi, občina Livold pri Kočevju za dne 5. julija v mestnem gozdu pri Kočevju ubitega volka nagrado v znesku 350 Din. Ubiti volk je bil visok 75 cm, dolg 147 cm in je tehtal 41·5 kg.

Za lovsko razstavo je ministrstvo za šume in rudnike dovolilo S. L. D. iz sredstev pokr. lov. zaklada znatno podporo. Odsek direkcije šum je naklonil podporo za prireditev jesenske tekme fermačev in španijelov iz istega zaklada.

Zapriseženi lovski paznik — lovski tat. Iz spisov okrajnega sodišča pri Sv. L. v Slov. g. izhaja, da je zapriseženi lovski paznik ustrelil julija meseca v sosednem lovišču v lovopustu zajca in si ga prilastil. Krivcu je orožništvo konfisciralo puško, naboje, orožni list, lovsko karto in izkaznico ter oddalo vse to sodišču. St.

Brezdimni smodnik. Nad 10 let rabim brezdimni smodnik za svojo originalno Pieper-puško. Rabim navadno rdeče patrone Wöllersdorf, ne zelenih. Koncem oktobra 1922 sem dal napraviti nov piston. Puškar je dal preozek piston, kateri ni popolnoma zakril luknje, ter vijaka v baskilo ni vrezal vijačno, ampak ga je le zatolkel.

30. novembra 1922 sem šel z g. notarjem Št. na lov. Pri izstrelu mi je vrglo nazaj piston in vijak ter odpelo petelina. Žival sem pogodil. Ožgalo me je na desnem sencu in obrvi.

Sreča je bila, da mi piston ni zaneslo v oko in me ubilo.

Proti puškarju bi lahko postopal, a sem to opustil, ker je bila pri vsem še sreča v nesreči.

Kakšni so vzroki te nezgode? St.

Odgovor: Na poročilo »Brezdimni smodnik« Vam sporočam sledeče:

Na vsak način je bil naboj napolnjen s preveliko količino smodnika, in sicer preveč brizantnega smodnika, zato Vam je pa tudi piston izbilo. Ker pravite, da imate originalno »Pieper« puško, bi Vas opozoril, da imajo vse originalne »Pieper« puške, ki so ustreljne za brezdimni smodnik, na straneh (Seitenplatte) sledeči napis: Machine-Made-Safety Action -Bayargun. Na cevih pa mora biti napis in številke n. pr. 2·1 g Poudre 30 g Plombs, kar pomeni, da je puška ustreljena za 2·1 g brezdimnega smodnika in 30 g šiber. Izvirne »Wöllersdorf« patrone so tako-le napolnjene: Kaliber 12, 2·50 g smodnika, 33 g šiber; kal. 16, 2·25 g smodnika in 27 g šiber. Seveda teh nabojev ne dobite več v Jugoslaviji, ampak jih puškarji sami polnijo. Tudi bi Vas opozoril, da je zelo težko dobiti brezdimni smodnik in zato kaj radi zakotni puškarji polnijo naboje z nekdanjim takozvanim »Exerzier«-smodnikom, kateremu sivo barvo s tem vzamejo, da ga z ogljenim prahom ali pa grafitom počrnijo, tako, da ga le strokovnjak razločuje. Moje mnenje je, da je bil Vaš naboj s takim smodnikom napolnjen.

Ko bi imel puško ali pa vsaj naboj, pri katerem se je zgodila nesreča, v rokah, bi lahko vse stvari dognal, tako pa le domnevam to, kar pišem. Da Vam je piston izbilo ter odprlo petelina, je na

vsak način kriv prevelik pritisk plina. Kaj pa je bilo z nabojem? Ali je bila kapica predrta? Če je bila kapica predrta, potem je kriva vžigalna konica, ki preveč ven moli. To mora popraviti puškar. Pravite, da je puškar piston zatolkel. To skoraj ni verjetno, ker se piston ne da zatleči, ampak samo z vijakom pritrdili (einschrauben). Kateremu puškarju ste dali popraviti puško? Po mojem mnenju je najbolje, da vpošljete puško v popravilo puškarni v Kranju. Ako Vam je mogoče, vpošljite mi naboj, ki je bil tam kupljen, kot dotični, pri katerem se Vam je pripetila nesreča. Ako imate še tisto tulčico naboja, ki ste ga imeli, ko Vam je piston vrglo ven, pošljite mi tudi to. Če dobim gori omenjene stvari, Vam tekom tedna pošljem svoje mnenje.

Kapetan Zvonko.

Orel v Karavankah. Zadnji dve leti sem skoraj vsakega lepega dne opazoval enega do dva orla, ki sta krožila nad obronki kotline severno od Storžiča. Lani sem opazil starega orla, spremljajočega mladiča, ki se je po neokretnosti sodeč, baš izpeljal. Sklepal sem iz tega, da je gnezdo nekje v bližini. Koncem junija mi je pa javil čuvaj, da gnezdi orlovski par v južni steni Stegovnika. Opažali smo nekaj časa par, pozneje pa samo enega. Ko se nam je posrečilo pogledati v gnezdo, ki je bilo napravljeno v zdolbini sredi velike previseče stene, smo se prepričali, da samica sedi in da ji nosi hrano samec. Prinesel je visoko nad goro običajno okoli poldneva in zvečer neposredno v pričenjajočem se mraku plen in se bliskovito spustil z višine v gnezdo. Opetovano smo opazovali, da je prinesel srnico, zajca, večkrat tudi nekaj belega, mladi ovci podobnega. Velikokrat je prinesel tudi čreva od večje živali, ki so mu čez dva metra visela po zraku iz krempljev. Vznožje Stegovnika, ki ima vse predpogoje, da bi moralo imeti dosti srnjakov, gamsov in jelenov, je bilo pa kot izumrlo. Pokazal se je le semtertja kak starejši gams ali jelen. Sicer po opazovanjih nima orel navade, da bi plenil v bližini gnezda, prinesel je plen običajno izpod Košute, vendar pa vznemirja lovišče okoli gnezda. Koncem julija je bil mladič izvaljen in pričela sta starejša zopet skupne roparske pohode, da pomirita nikdar sitega mladiča. Nosila sta mu dvakrat na dan čreva in manjše živali, pozdravljal jih je še v zraku z glasnim čivkanjem. Dne 4. avgusta pa mladiča ni bilo več v gnezdu. Čuvaj ga je slišal na pobočju Orlovca čivkati in ko ga je hotel videti ter se mu je v gozdu približeval, zasliši naenkrat vršanje v zraku, nakar se je eden orlov spustil tik nad drevesa in iz zraka izpustil nad mladiča planinskega zajca. Ko je mladič opazil lovca, se je spustil po strmem pobočju navzdol ter padel v goščavo. Lovec se mu je približal na 20 korakov in ga dalje časa opazoval poln sovraštva do požrešneža. Mladič se je čez nekaj časa izpeljal pod ondotne težko dostopne skale. Starca sta še nekaj dni kričala po zraku, potem sta pa izginila.

Dne 17. avgusta ga pa zapazi lovec pod Ilovnatim jarkom v gošči in ker ni že dneve videl starcev ter je iz vseh okoliščin posnel, da bo mladič zapuščen poginil, ga je ustrelil. Bo pa nagačen vzbujal ljubezen do življenja v Alpah, katere njegov rod tako malo izkazuje svojim sobitjem. Meri preko peruti 1 m 80 cm. Po opazovanjih z gotovostjo sklepamo, da je en par gnezdil tudi na južnozapadnem pobočju Kočne, drugi pa v severnih stenah Storžiča. Da bi orli izumrli, se po opazovanjih ni bati, dokler bodo naša lovišča polna, ker se orel kot vsak škodljivec naseli tam, koder ima najugodnejše življenske pogoje. Pač pa bi se orel pri dolgi življenski dobi, kljub temu, da ima vsako leto le po kvečjemu dva mladiča, razmnožil toliko, da bi občutno uničeval naraščaj naše divjačine. P.

Tiskovine za vabila na lov (dopisnice) ima v zalogi Slov. lov. društvo. Oddaja jih gospodar Iv. Rozman, Strossmayerjeva ulica 1 po 50 par komad. Izpod 50 komadov se ne razpečava.

Iz ribarske mreže.

Regulacija Save od Tacna do Gameljnov. »Slovenec« z dne 12. avg. 1924, št. 183 poroča, da je vlada dovolila regulacijo Save od Tacna do Gameljnov. Ta del Save dosedaj ni bil pravilno urejen. Regulacija, sporedna z bregovi, je povzročila, da je Sava svojo strugo leto za letom poglobila. Tok je postajal enakomeren, voda je začela vedno bolj izpirati in jemala ribam potrebna skrivališča in zatone.

Regulacija se bo vršila radi vodovoda, da se dvigne stanje talne vode. Regulacija pa bo velikega pomena tudi za ribarstvo. Z delom se bo baje takoj pričelo in se bodo napravili veliki pragi, ki bodo dvignili vodno gladino. Pragi so velikega pomena za ribarstvo. Pod pragom nastanejo globine, tolmuni, krnice, poleg njih pa mirna mesta, ki nudijo ribam zavetišča.

Upamo, da se bodo po regulaciji v tem delu Save zopet naselile ribe, ki so sedaj postajale že prav redke, ker jim voda ne nudi več pogojev za obstanek. Sedaj brezribja proga obeta postati zopet ribovita. Dr. M.

Postrv, ki jé krompir. V obče se hrani postrv z isto hrano kakor vse druge ribe. Uživa talno hrano (polže, ličinke, račke, črve) in hrano, ki prihaja iz zraka (mušice, hrošče, kobilice, metuljčke, vešče itd.). Razen tega lovi kot roparica tudi druge živali, kakor majhne ribe, žabe itd. Večja postrv se loti tudi miši, podgan, krta, sploh vsega, kar je živo in kar more pogoltniti. Izmed malih rib polovi največ glavačev ali kapičev (Cottus gobio L.).

Hrana postrvi je torej dokaj mnogovrstna in različna. Izjemo dela postrv, ki jo hrani ribiški paznik Pavel Groznik v Medvodah že več let v ribnjači (zaboju) v studenčici Pirhovčevega mlina tik železniškega mostu čez Soro v Goričanah.

Ujel jo je avgusta 1921 slučajno na trnek ob močni vodi v Sori. Bila je takrat komaj nekaj cm dolga. Rešil jo je previdno trnka in jo dal v ribnjačo. Začel jo je krmiti z muhami in črvički. Privadila se je življenju v zaboju in postala povsem krotka. Dala se je nemoteno prijeti in ko jo je paznik spustil nazaj v

zaboj, je bila povsem mirna in jo je mogel vnovič prijeti, kolikorkrat se mu je zljubilo. Če je odpiral mlinarjev sin Stanko zaboj, je prišla na vrh vode in se mu dala mirno prijeti. Tretje leto pa je postala boječa in bojevita.

Paznik jo je krmil skoro edinole s krompirjem. Vrgel ji je kuhanega krompirja, ki ga je nekoliko zmečkal, v zaboj in ga je vpričo paznika s slastjo pojedla. Dal ji je v zaboj razne druge, osobito mesnate stvari, pa se jih ni dotaknila. Poskusil je tudi z malimi ribicami, pa jih ni marala. Jedla je edinole krompir.

Trpela pa ni druge ribe v zaboju. Nekoč je dal v zaboj nekaj klinov, eden je tehtal okrog 1 kg. Drugo jutro so bili vsi mrtvi, skoro brez luskin in nagrizeni. Toliko časa jih je butala ob steno, da so poginili.

Dno zaboja je pokrito z 10 cm visoko plastjo peska. Napravila si je v zaboju, ki je precej velik, udobno ležišče. En kot zaboja je popolnoma očedila peska in kamenčkov, tako da leži na samih deskah. Barve je temne, skoraj črna in tehta že preko pol kilograma, meri pa 31 cm. Dr. M.

O selitvi rib. »Schweizerische Fischereizeitung« prinaša v 4. štev. zanimive podatke o selitvi rib. Ti podatki so nekaj povsem novega, ker se je o tem dosedaj še malo pisalo.

Znana stvar je, da se ne selijo le ribe-selilke kakor losos in jegulja, nego tudi druge ribe. Ni se pa vedelo dosedaj, kako daleč se selijo ribe. Radi tega si ribarski krogi tudi niso bili povsem na jasnem, kaj naj ukrenejo, da se v vodah zajamči svobodna in neovirana selitev rib.

Švicarsko-Badenska ribarska komisija si je stavila nalogo, da proučuje selitev rib v Renu. Zaznamovala je tekom leta 1923 na stotine različnih rib, osobito podusti in mren z medeno zaponko in jih spustila na določenih mestih v vodo. Od markiranih rib so ponovno ujeli 16 podusti, 8 mren in še nekaj drugih rib.

Uspeh markiranja je bil sledeči:

Večina rib (18) se je selila po vodi navzgor, manjši del (6) pa po vodi navzdol. Zanimivi so podatki o razdaljah, ki so jih ribe preplavale od dne vlaganja do dne, ko so jih vnovič ujeli. Neka mrena je v 16 dneh 34 km prepotovala, druga v 9 dneh 25 km, tretja v 14 dneh 25 km, podust v 42 dneh 34 km, druga v 9 dneh 25 km, tretja 20 dneh 14 km.

Ribe so spustili koncem junija in početkom julija, torej v času, ko se je bila vsaj podust že brezdvomno izdrstila.

Ribe se ne selijo torej le ob drsti, nego tudi izven drstnega časa. Dne 22. avgusta 1923 so spustili pri Warmbachu v Ren mreno, ki so jo zopet ujeli po 60 dneh 29 km nižje označenega kraja. Tu gre torej očividno za selitev izven drsti. Mrena se drsti od maja do julija.

Podusti so vsega skupaj vnovič ujeli trinajst. Vse so izpustili koncem junija in od početka do konca julija. Podust se drsti od marca do maja. Vse gori označene selitve podusti so se vršile torej tudi izven drsti.

Gori označena komisija še ni dokončala svojega dela in bo preiskave glede selitve rib nadaljevala.

Že ti podatki zadostujejo, da si moremo predočiti posledice, ki jih bo imel jez novo projektirane elektrarne pri Krškem. V Sloveniji, vsaj v posavskih krajih, v doglednem času ne bo več rib. Dr. M.

Električne ribe. Nekatere morske ribe imajo čudno lastnost, da oddajajo električne udare. — Najnevarnejši med njimi je električni ogor (gymnotus electricus), ki živi v južni Ameriki. Proizvaja električno silo do 300 voltov. Električni organ tvori večje število stebričev, ki jih deli vezna staničevina v več predalov. V stebričih se menjata živčna ploščica in slizna plast. Na ploščici so majhni živci, ki se odcepijo od velikega živca, razširjajočega se po vsem organu. Električni živec ima svoj izvor

v možganih. Ribe morejo s tem organom samovoljno proizvajati električne treske. Ta organ rabijo, da si ugrabijo plen ali da se varujejo sovražnika. — Enake lastnosti kakor električni ogor ima tudi som-treskavec (malopterus electricus) iz severne Afrike in veliki skat (torpedo occidentalis) iz Atlantskega oceana.

Krvoločne ribe. V Južni Ameriki v reki Amaconki živi ribica, komaj ped dolga in je podobna ostrižu. Pravijo ji piranha (serrasalmo piranha). Nastopa v velikih množinah in se loti vsakega živega bitja. Ko se je zagrizla, noče več popustiti, naj se napadena žival še tako brani. Vsaka žival, naj si bo še tako velika, je zgubljena, ako se je lotijo piranhe.

Španski potovalec Gumila piše, da še celo velike živali kakor voli ne morejo preplavati vodâ, ako so v njih imenovane ribe. Požrešne ribe se lotijo dela s tako naglico, da ostanejo od žrtve v kratkem času le še kosti. Če pade človek v vodo, kjer so piranhe, je brez upa rešitve zgubljen. Nemški prirodoslovec L. Müller poroča, da je na Ararijskem jezeru padel pastir v vodo; preden so ga mogli rešiti tovariši, so mu izjedle ribe meso in drob; izvlekli so iz vode golo okostje.

MALI OGLASI.

Mali oglasi. Kdor oglaša v »Lovcu«, naj priloži znamko 1 Din za event. objasnila. — Kdor želi od uredništva na razglasila v malih oglasih kakega pojasnila, naj priloži pismsko znamko za odgovor in znamko 50 par za papir in ovitek.

Lovišče z gozdnimi jerebi, kjer se letos še ni lovilo, in **lovišče** z gamsi iščeta dva lovca. Plačilo od komada in posebna nagrada vodniku. — Tudi se išče **mlad lovski pes,** star 8—10 mesecev (Griffon ali Stichelhaar). Rodovnik zaželjen. Dragotin Iveković, Hrv. štedionica, Zagreb.

Revirni gozdar, 35 let star, v vseh panogah gozdarstva in lovstva popolnoma verziran, zmožen štirih jezikov, išče takojšnjega mesta. Ponudbe pod »Čehoslovak« na uredništvo.

Logar z drž. izpitom, oženjen, dva otroka, razume vsa gozdna in v lesno stroko spadajoča dela, lov in dresiranje psov. Želi službo zamenjati takoj ali koncem tega leta. Naslov pove uredništvo »Lovca«.

Gozdarska uradnika se iščeta. Graščina dr. Alfreda Windisch-Graetza v Rogatcu išče gozdarskega pristava in gozdarskega nadglednika (Forstwart). Prosilci z absolvirano višjo gozdarsko šolo oziroma z nižjim državnim izpitom, vešči slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, jugoslovanski državljani, naj pošljejo svoje prošnje z životopisom in prepisi spričeval na graščinsko ravnateljstvo dr. Alfr. Windisch-Graetza v Rogatcu, Slovenija.

Zapriseženi lovski čuvaj želi izpremeniti službo. Prileten, oženjen, ima malo družino. Nastopil bi takoj. Naslov pri uredništvu.

Prodam Lancaster-puško, kal. 16, dvocevko, čisto novo, še nič rabljeno. Cena 1700 Din. Franc Čereč, Dravograd.

Lovec išče službe. Vešč je nekoliko tudi lesne stroke. Ponudbe na naslov: Jože Užnik, tč. gostilna Žvirc pri Sv. Ani nad Tržičem.

Iščem službo kot lovec ali logar. Razumem se na dresiranje psov, sem dobro izvežban v ribarstvu in nakupovanju lesa. Naslov pove uredništvo.

Imam naprodaj 8 mesecev starega psa (rodovnik) ptičarja, zelo prikupljivega ter pripravnega za vsako učenje. Reflektant naj si ga pride ogledat; na zahtevo pridem sam ž njim na ogled. Cena po dogovoru. Simončič Mihael, Ilovica 50, poleg Rudnika pri Ljubljani.

Zamenjam Browning puško, kal. 12, za Bock (za šibre in kroglo). M. Jevak, Domžale.

Puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, obvešča p. n. gospode lovce, da ima

tudi letos izborne »U«-patrone vseh kalibrov, ki so se izmed vseh vrst izkazali kot najboljši.

Nadalje ima nove dvocevke za **brezdimni smodnik že od 1400 Din** dalje. Priznano najboljše puške sist. **Manlicher-Schönauer** za kroglo vseh kalibrov. Zaloga vsakovrstne municije in lovske opreme. Slovite **pasti** za divjačino iz **Haynau-a.**

Zaloga in montiranje daljnogledov na vse sisteme pušk za kroglo strokovnjaško in ceno.

Zagotovljena točna postrežba!

Prodam radi opustitve lova belega, gladkodlakega psa, istrijanca, 3½ leta starega. Pes se odlikuje po zunanjosti in je v lovskih krogih znan kot vztrajen delavec. Cena 2500 Din. Prodam tudi dobro dvocevko, eno leto rabljeno, za 1750 Din. Naslov pove uredništvo »Lovca«.

Prodam dobro lovsko puško, Lancaster, kal. 16, za brezdimni smodnik, preizkušeno; dalje prodam psico, kratkodlako, istrijanko, 10 mesecv staro, oboje po nizki ceni. R. Simonišek, trgovec, Hrastnik.

Zeiss - Trieder, 8kratna povečava, stekla zelo svetla, in izvrsten **barometer** (aneroid), tvrdke Neuhofer, se proda za 1250 Din oziroma 250 Din. - Karl Galle, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16/I.

Ljubitelji lepega lovskega orožja! Prodam skoraj novo luksuzno izdelano lovsko puško: Hamerless dvocevko, Roeochlings Elektrostahl, kal. 16. Cena zmerna. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Iz blagajnikove mape. Na zadnji odborovni seji S. L. D. se je ugotovilo, da slovenski lovci ne poznajo svoje strokovne organizacije, ker kljub temu, da je za leto 1924 v Sloveniji izdanih okoli 8000 lovskih kart, še ni doseglo članstvo S. L. D. številke 3000. Sklep te seje je, da se zakupniki lovišč v Sloveniji opozore, da je na love vabiti le lovce, ki so včlanjeni v Slovenskem lovskem društvu. Člani pa se naprošajo, da pridobijo vsak še vsaj enega člana S. L. D. Ako stori sleherni lovec Slovenije svojo dolžnost in pripomore zgorajšnjemu sklepu odbora do veljave, bi se moglo naše glasilo »Lovec« prihodnje leto znatno povečati in s številnejšimi slikami opremiti.

Za lovski dom so poslali: Lovsko društvo »Zlatorog« v Zagorju ob Savi 250 Din in Leopold Grünfeld, Ljubljana, 100 Din. Lovski pozdrav! — Blagajnik.

Puškar Josip Winkler, Kranj

priporoča svojo veliko zalogo lovskih pušk, pištol, revolverjev, municije in vseh drugih lovskih potrebščin.

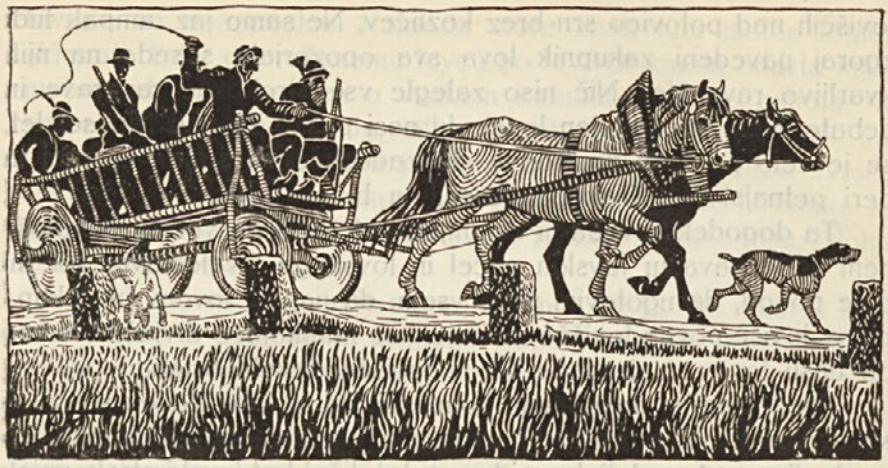
Zahtevajte cenik!

Solidno delo, zmerne cene.

Montiranje daljnogledov.

Popravila orožja in vlaganje novih cevi v puške vseh sistemov.

Mirko Hanzlovsky:

Ureditev staleža srnjadi po spolu.

Lovski najemnik, ki je mimogrede omenjeno tudi lovec po poklicu, odnosno lovec - strokovnjak, je imel v lovišču, ko ga je vzel pred leti v zakup, stalen stalež 35 do 40 srn (koz) in pa štiri do pet za plemenitev sposobnih srnjakov. Med srnami pa se je nahajalo tudi štiri do šest jalovk. Upoštevajoč te, za razvoj srnjadi kvarljive razmere, se je dotični najemnik odločil, da bo v prvi vrsti odstrelil jalovke, ker se je iste že leta in leta popolnoma ščitilo. Do tačas uveljavljeno odstreljevanje srnjakov pa se je ukinilo in to iz razloga, da se število za plemenitev sposobnih srnjakov poveča. Opažalo se je namreč, da skoro polovica mladičnih srn pohaja po revirju brez mladičev, torej dober dokaz za to, da jih je nekako polovica ostalo neoplemenjenih.

Nadaljnjo uredbo staleža pa si je najemnik pridržal za poznejša leta, ker bi se znalo nenadno trebljenje pred predhodno natančno ugotovitvijo staleža bridko maščevati. Nameravana odstrelitev jalovk se je izvršila nato pri pogonih z gonjači po veščih lovcih; ustrelilo se je namreč štiri jalovke. Toda komaj se je zaznalo pri sosednjih lovskih zakupnikih za to odstrelitev, že je zaoril vihar ogorčenih odkritih in prikritih protestov, češ, mi streljamo samo srnjake, a vi pobijate srne. To dejstvo mi je dalo povod, da sem se začel malo bolj zanimati za sosednja lovišča in način njihovega lova. Na žalost sem dognal, da se je v skoro vseh loviščih vrglo lovstvo na uboge srnjake in da ne prizanašajo niti najbolj mlečnemu šilarju. Ugotovil sem tudi, da promenira po

loviščih nad polovico srn brez kozličev. Ne samo jaz, ampak tudi zgoraj navedeni zakupnik lova sva opozarjala sosede na njih kvarljivo ravnanje. Nič niso zalegle vse strokovne razprave in debate. Neki inteligenten lovec, ki nosi puško že nad trideset let, se je celo povzpel do trditve, da zadostuje en srnjak za reci in beri petnajst srn. (Takega korenjaka bi rad videl!)

Ta dogodek seveda ni osamljen in temelji po večini na splošnem nepoznavanju lovskih načel in lovskega živaloslovja, ter mi daje povod, da ugotovim pred vsem, da največ lovcev in zakupnikov lovišč pozna lovišče in v njem se nahajajočo divjačino samo ob času lovov, a drugače jim je lovišče deveta briga.

Pred vsem si dovoljujem poudariti, da se moj članek ne izvoli smatrati kot nekak zagovor uvodoma omenjenega zakupnika. To ugotavljam zategadelj, ker si bo znal dotični kot lovski strokovnjak že sam najti zadoščenje, katero mu pa mimogrede povedano, ne more kratiti kak lovski laik z zelenim peresom, ker so pravi lovski cilji vzvišeni nad vsakdanjo kritiko. Gre mi v naslednjem članku največ za pouk tistih, ki se šopirijo v lovskem hramu z vsem mogočim in nemogočim, a so pred altarjem naše velike boginje in zaščitnice lova pravi pritlikavci.

Kdor si hoče torej pravilno urediti svoj stalež srnjadi v svojem lovišču po spolu, mora gledati v prvi vrsti na to, da si svoje lovišče kolikor toliko arondira. Z dobro voljo se izvrši komasacija (skladanje ali zložitev) razkosanega lovišča s sosedi z lahkoto. Tudi se seveda ne sme strašiti morebitnih denarnih žrtev. Lepo zaokroženo lovišče ne bo samo njegov ponos, ampak imel bo tudi z njim veselje, ko bo videl, kako lepo uspeva divjačina, ako so dani vsi pogoji, ki jih zahteva njen obstoj.

Če si torej hočem ustvariti pravo sliko o staležu srn, ki se nahajajo v lovišču, moram posečati lovišče zelo pogosto in to ob vsakem letnem in dnevnem času ter ob vsakem vremenu. Čas plemenitve pa mora lovca tako rekoč vezati na lovišče. Nič manj važen faktor za ugotovitev staleža srnjadi so tudi sledovi, zapuščeni v mokrih tleh ali pa v sveže zapadlem snegu. Za opazovanje pa je neobhodno potrebno, da imam pri roki dobro kukalo, kajti dostikrat ne morem zalezti divjačine na razdaljo, katera je potrebna za opazovanje ter mora napraviti leča svoje podrobnejše delo. Lovec, ki ne zna brzdati svojih strasti, naj ostane lepo doma za zapečkom in pusti to delo opraviti lovcu, ki ima samega sebe na uzdi. Poleg vseh teh lastnosti pa je potrebno, da ima divjačino opazujoči lovec tudi porcijo za vse naravine vtise dovzetnih možganov, kajti kdor ne zna čitati iz velike knjige, ki mu jo odpira narava na vsak korak, ta ne spada v gozd oziroma

lovišče za opazovalca. Kajpada mora znati tudi malce logično sklepati. Tako oboroženemu lovcu bo lovišče kmalu odprta knjiga in bo natančno poučen o vsakem komadu, kje se nahaja, kje izstopa, kake navade ima, jeli zdrav, bolan, kratko rečeno, imel bo v roki vse podatke, ki jih rabi za naslednjo uredbo svojega staleža srnjadi. Kajti v tem smislu neurejeno lovišče je enako zapravljivcu, ki se ne zmeni za svoje finance toliko časa, dokler ni nič več v mošnjičku.

Kako naj opazuje, to je stvar poedinca. Vsak ima namreč svojo metodo; temu prija tako, drugemu zopet drugače. Preobširno pa bi bilo opisovati vsak pohod po tihem lovišču.

Ko sem siguren, da imam pri roki vse podatke, ki se zahtevajo za uredbo staleža, si napravim majhen pregled in načrt o vsej, v lovišču se nahajajoči divjačini. Poleg tega si zabeležim, koliko komadov imam za plemenitev popolnoma zdravih in sposobnih srn in srnjakov, število za plemenitev nesposobne mladine (do enega leta starosti), število jalovih komadov in množino klateževv, to je onih, ki se klatijo iz lovišča v lovišče in nimajo stalnega bivališča. Kakor že rečeno, izberem za račun staleža samo popolnoma zdravo divjačino in ne smem računati tudi z mladino, jalovimi komadi, degenerirano in bolehavo divjačino. Na vsakega močnega vilarja se določi nato po dva, na vsakega starejšega gospoda pa (če je močan!) po tri do štiri komade popolnoma zdravih srn (ne jalovk!). Pri srnah je treba posebno skrbne izbere, kajti vsaka teta tudi ni sposobna za materinstvo. Če se torej še posebej po že urejenem staležu opazi, da še kaka mladična srna ostaja več let zapored brez kozliča, potem jo je kar brez vsake skrbi prišteti k jalovkam. Ta za vzgojo določena množina srn in srnjakov mora ostati na vsak način nedotaknjena in se mora čuvati kot zenica v očesu. Marsikateri bo pa rekel: Kaj mi pa potem ostane za lov? Pravim, še dosti! Ostanejo ti še tisti prav stari gospodje, ki hodijo že po bergljah (seveda, če jih že nisi iztrebil prej in strašijo po lovišču še samo njih duhovi), potem se vrzi na iztrebljenje jalovk, bolnih, degeneriranih in drugače pohabljenih komadov in pa, če že ni drugače, tudi na klateže. Zadnje pa samo v slučaju, če jih motri tvoj sosed le preveč pozorno in bi jim tudi on ne prizanesel, če bi prestopili obmejni jarek. Sicer pa glej, da živiš s sosedom v najboljših odnošajih in da si zagotovita obojestransko vse možne koncesije. Ne pozabi mu pa pri tej priliki zabičati, da tudi on ne čuva samo svoje, ampak tudi tvojo železno zalogo.

Pod popolno zaščito spada tudi samo ob sebi umevno vsa zdrava mladina; bolno pa glej, da čimprej pošlješ v večno lo-

višče, kajti od rahitičnega in drugače bolnega mladiča ne smeš pričakovati, da povzdigne lovno divjačino.

Prej navedeno razvrstitev staleža, koliko srnjakov pride na gotovo število srn, utemeljujem sledeče. Ob času plemenitve si izberejo mlajši samci navadno srne, ki so že bile deležne kratke zakonske sreče, dočim si starejši strici izberejo za ženitovanje kako začetnico. Kakor znano, ne trpi močnejši srnjak daleč na okrog nobenega tekmeca in je na svoje srnice jako ljubosumen. Za oplemenitev izbrane družice, ki še ni okusila materinstva, rabi samec več časa, kakor pa mlad srnjaček pri starejši srni. Pa tudi mladeniču dela njegova ognjevitost obilo neprilik. Tako ostane srnjak starejši kot mlajši pri srni okoli štiri do pet dni, kar velja samo za čas ugodnega vremena. Slabo vreme pa lahko ta čas še bolj raztegne. Šele, ko si je srnjak svojega dela popolnoma gotov, si prične iskati drugo srno in če je še dovolj pri moči, še tretjo družico. Navadno je že pri tretji srni tako zdelan, da živi le še od dobre volje. Ob času plemenitve se pa kaj rade sučejo krog srnjakov stare mamice, ki pa niso za nobeno rabo več. Starejši srnjaki se sicer za nje ne zmenijo dosti, zato pa omamijo še kakega mladiča, da trati po njih svojo dragoceno moč. Na ta način gre v zgubo obilo zaroda. Upoštevajoč opisano, ne smemo torej računati pri julijski plemenitvi več kot tri do štiri srne, katere ostanejo gotovo oplemenjene. Računamo pa lahko še na decembersko plemenitev, vendar pa ta ni gotova, ker vsled slabega vremena lahko izostane. Pri decemberski plemenitvi, katera pa po mojem mnenju še ni dovolj opazovana, se ne sme računati po več, kakor po eno oplemenitev.

Ako pa ima srnjak na izbero nadnormalno število srn, ki ob ženitovanjskem času kar tiščijo v srnjaka, se drži srnjak le malo časa izbrane ženice in začne begati krog drugih. Ker pa rabi oziroma zadostuje za gotovo oplemenitev ene samice po deset do petnajst zaskokov, so vsa prizadevanja srnjaka, ugoditi čim več samicam, dvomljive vrednosti in ne kažejo, kakor že nešteto krat opazovano, pravega uspeha.

Navadno pa se dogaja, da se po lovcih, ki ne poznajo pravih lovskih načel, postrelijo že pred plemenitvijo vsi močnejši srnjaki. Kam dovede tako nelovsko ravnanje, tega se tak lovec sploh ne zaveda. Pri poznejši plemenitvi odpade glavno delo ognjevitim mladeničem, ki ga opravijo hitro, zato pa površno. In kaj je posledica tega? Zanosijo navadno samo starejše srne, a mladice ostanejo neoplemenjene. Zarod pa je slaboten in podvržen raznoličnim boleznim in stopnjujoči se degeneraciji. Zato poudarim ponovno, da moramo biti, ko odstreljujemo srnjake, zelo oprezni.

Streljajmo pa šele po končani plemenitvi. Zato opozarjam vse lovce, naj prej temeljito izprašajo svojo vest, kaj je storiti, kajti po loči zvoniti, jako malo zaleže.

Druge preglavice pa delajo lovcu nestalne razmere v staležu srn v lovišču, bodisi da se dogajajo iste vsled topografične lege ali pa vsled slabih prehranjevalnih razmer. Pravi lovec naj postopa tudi v takem lovišču z vso previdnostjo in naj se nikar ne izgovarja, češ, danes je srnjak tu, jutri pa bogsivedi kje drugod. Če boš skrbel za mir, katerega ljubi vsaka divjačina nad vse in ji podaš poleg tega vse ugodnosti, ki so v zvezi s prehrano, potem bo ostala pri prihodnjem obisku tvojega lovišča že dlje časa tamkaj in naposled dosežeš, da se v tem novem kraju docela udomači in ti ostane stalna. In samo pri enem komadu ne bo ostalo. Mir in vse ugodnosti uživajoča divjačina pripelje, ali bolje rečeno privabi hitro v svoj novi kraj svojo žlahto, in ti, dragi lovec, glej, da jo potem neguješ z vso skrbjo. Za tvoje delo ti bo hvaležna divjačina in te bo razveselila z marsikaterim veselim dogodkom, kar bo le tebi v ponos kot pravemu lovcu. In ko boš imel enkrat urejen stalež, potem pa pusti, če že ni drugače, govoriti svojo zvesto spremljevalko.

Še nekaj! Pred poldrugim letom sem obiskal na svojem službenem pohodu lovca, ki je obenem sozakupnik nekega občinskega lovišča. Stopivši v njegovo sobo sem kar ostrmel od začudenja. Po stenah njegove okusno opremljene sobe je viselo nešteto raznoterih rogljev. Prvo vrsto je seveda zavzemalo srnjakovo rogovje. Tu je bilo najti med najmočnejšim, tako rekoč divnim rogovjem tudi obilo rožičkov od šilarjev in pa tudi še kosmatih, neosnaženih rogov. S ponosom mi je kazal rogovje najmočnejšega šesteraka in pripomnil, da je ta gotovo »zadnji«, ker nimajo v lovišču gotovo nobenega srnjaka več. Ko pa sem mu omenil, kdo bo skrbel sedaj za zarod, je z nasmehom dejal: »Ej, saj bodo že vaši srnjaki prišli k našim srnam v vas.« Pravil mi je nadalje, da je lovišče že precej prazno, ker od 22 sozakupnikov hoče priti vsak na svoj račun. Končno mi je še pripomnil, da ima njih lovski konsorcij krasna lovska pravila, a da se jih nikdo ne drži, ker so samo na papirju. Sam se je imel seveda za najboljšega lovca, kateremu ga ni pod solncem para. »Pane, ponavljam ti pa danes to, kar sem ti že takrat rekel, da ste ti in tvoji sodrugi navadni mrharji, ki zaslužite, da se zakupna pogodba z vami takoj razveljavi, vam pa našteje, namreč vsakemu posebej po pet in dvajset.«

Dragi lovci, to še ni vse. Takoj, ko se je pričela plemenitev, je sedel omenjeni psevdo - lovec dan za dnem na naši meji in

pazil, da bi le kak srnjak ne prišel v vas k njegovim srnam. K sreči ni imel uspeha, kajti kakor hitro bi on streljal po srnjaku, ki bi prekoračil mejo, bi tudi njega doletela tako sramotna kazen, da bi nikoli več preko naše meje ne škilil. Naj ve, da je bil tudi on opazovan po pravem lovcu, ki ne razume šale. To je že dotični večkrat na prav pošten način dokazal.

Nočem sicer kritikovati zastarelih določb našega lovskega zakona, toda ne da mi vest, da bi ne omenjal ene, ki naj bi se čimprej spremenila. To je določba glede oddaje lova v zakup v zvezi s podaljševanjem pogodb. Če si hočem urediti svoje lovišče, rabim za vzgojo in negovanje najmanj 10 let. To je nepobitna resnica, ki se vse premalo uvažuje. Zakupnine bi se pač dale urediti po valutnih razmerah, ne pa z javnimi dražbami, kamor je pripuščen vsak, kdor pokaže poln mošnjiček, a ne vpraša pa se ga, če je sploh lovec. Le na ta način se lahko ukrade v pravo lovsko občino nebroj takih lovcev, katerim žari iz oči samo mesarstvo in pohlepnost. Kaj se vse počenja koncem zakupne dobe v loviščih, osobito takih, kjer se je bati težkega tekmeca. Kdo misli tačas na ubogo divjačino? Vse gre na rovaš trpeče živali, katera mora plačati koncem koncev pač največji tribut za umazano konkurenco.

Vsekakor bi bilo umestno, da se ozirajo merodajne oblasti, ko ponovno oddajajo lovišče v zakup, v prvi vrsti na starega zakupnika, ki se je izkazal za pravega moža in pravega lovca. Če pa se prišuli v ospredje kak začetnik, naj se z njim postopa kot z vsakim drugim, ki hoče imeti za kako obrt koncesijo. Napravi naj mojsterski izpit, da se bo znalo, kaj mož zna. Naj ve, da pri lovu ne velja samo denar in pa nova puška. Nadalje navajam še sledeče. Če so že privatni gozdi pod strogo državno kontrolo, zakaj pa bi ne bila tudi lovišča?

In ko odstranimo vse te zajede lastnega telesa, potem bomo šele mogli govoriti o racionelni vzgoji plemenite divjačine in urejevanju staleža.

Oprostite mi, cenjeni lovci, da sem tako daleč zašel od svojega cilja, toda priti sem moral na dan tudi s stvarmi, ki so mi tako težile srce.

Comes Huberti:

Doneski k letošnji vzrejni (mladinski) tekmi ptičarjev.

(Konec.)

Lovstva sem se učil v teoriji od Nemcev. Pri Nemcih sem našel tudi mladinske tekme. Ločijo pa Nemci strogo dve vrsti mladinskih tekem, in sicer: Derby in Jugendsuchen (mladinske tekme v ožjem pomenu).

Med pristaši ene in druge tekme vlada veliko nasprotje in je večina lovcev na eno ali drugo stran opredeljena.

Pristaši derbyja so predvsem lastniki in reditelji lepih pointerlingov in seterlingov, torej psov, ki imajo po več vatlov dolge rodovnike, in ki so si na raznih razstavah nabrali krog in krog vratu vse polno odlikovanj za: lepo postavo, primerno dlako, simpatično razdelitev barve in lepe temne oči, za pravilno barvan in pravilno oblikovan nos, za lepe dolge uhlje, za ravne noge, za lepo zaokrožene šape, poševna pleča, kratek kvadratičen život, za skočno in prožno zadnje (Hinterhand), za krepko ravno ledvično partijo, za po možnosti globoka prsa in prižet trebuh, ter za vrat brez kožnatega podvratka itd. itd.

Ne glede na te zunanjosti imajo ti psi ptičarji po navadi res izbočen nos in temperamentno skočno iskavo na 200 do 300 metrov in so, če so dobro dresirani, izborni predstojci predvsem na pernato divjačino; stoja jim je včasih tudi prirojena, ker nosijo odlomke od 1/256 pa do ¾, včasih še tudi več ali manj čiste pointerske ali seterske krvi v sebi.

Priučiti se dado za donašanje vsake divjačine, vendar je priučenje čistokrvnih pointerjev in seterjev na donašanje danes že zelo težavno delo. Prinašajo pa navadno samo divjačino, kojo so videli pasti; ker so pa res temperamentni, bežé tudi za obstreljenim zajcem, dokler ga vidijo in rešijo na ta način marsikaterega zajca nepotrebnih muk in nevarnosti, da se zgrudi. Aportirajo tudi iz vode, vendar ne vsi, in pozimi zelo neradi ali pa sploh ne. Nekateri izmed njih so tudi tako hudi, da stresejo v trenutku mačko ali lisico, vendar je slednjih pri nas prav malo, če tudi se ta lastnost najde celo pri čistokrvnih pointerjih.

Za delo po sledu ali barvi obstreljene divjačine, koje ne vidijo, pa ti psi ponavadi nimajo nobenega smisla, dasi se je primerilo, da je seter že igral vlogo barvarja. Tudi jih je skoro nemogoče privaditi na delo z

nizkim nosom, ker so že skozi več rodov vajeni samo na delo z visokim nosom.

Ti psi svoje lastnosti, kakor so: dober nos, skočno daljno iskanje, večkrat tudi stoja pred divjačino in precejšnje nagnenje za aportiranje ponavadi redno prenesejo na svoje mladiče. Najizraziteji zastopniki te smeri ptičarjev so pointerji in seterji, za njimi pa razni pointerlingi in seterlingi. Tudi razni resavci in žimavci te vrste nosijo pointersko kri v sebi.

Mladinske preizkušnje takih psov na njihove prirojene lastnosti obsegajo torej: nos, iskanje, vztrajnost, natezanje event. tudi sekundiranje, obnašaje pred odletelo divjačino in podobno. To pa so predmeti, ki so se imeli preizkušati na naši letošnji vzrejni oziroma mladinski tekmi.

Naša letošnja mladinska tekma je torej pravzaprav le derby. Jaz se je nisem udeležil, in sicer radi tega ne, ker ni bila prava mladinska tekma, in sem mnenja, da se z golimi derbyji pri nezadostno vestnem lovstvu samo streljaštvo podpira, kojega je itak že preveč.

Čisto nekaj drugega so mladinske tekme v pravem pomenu besede. Tudi na te tekme se dovajajo mladiči, ki so bili prejšnje leto povrženi. Na teh mladinskih tekmah se mladiče preizkuša na to, kar imajo prirojenega od vestranskih lovskih lastnosti. Psu, ki pride na tako tekmo, pravzaprav ni treba ničesar znati, treba mu ni nobene dresure imeti, sme poljubno goniti zajce in sicer čim glasneje, tem bolje, sme spoditi jerebice in jih poizkusiti doteči, je torej lahko popoln divjak in vendar lahko pride v prvo ceno. Za tako ceno pa mora imeti nekaj, kar mladinska tekma ravno pokazati hoče, in to je primerna ozir. zadostna množina prirojenih vsestranskih lovskih lastnosti.

Med te lastnosti šteje na prvem mestu sledozmožnost, to se pravi v smislu tekemskega reda lastnost, da pes sledi stopinjam gospodarja, ki je že ca. 500 korakov po raznih ovinkih oddaljen in skrit in ga bolj ali manj natančno po sledu najde. Sodniki tekme pa še rajši vidijo, če je skočil zajec iz lovišča, kojega pes ni videl, in postavijo potem psa na ta prazen zajčji sled, ter potem po načinu zasledovanja nevidnega zajca sklepajo na bolj ali manj resnično prirojeno sledozmožnost tekmujočega psa.

Ta lastnost je po mojem in še marsikaterega drugega lovca mnenju krona lastnosti vsestranskega lovskega psa. O potrebi te lastnosti ne bom na tem mestu razpravljal; kdor nanjo ne verjame, naj vzame v roko knjigo: »Oberländer, Dressur und Führung des Gebrauchshundes.« Prebere pa naj knjigo do konca in ne morda

samo točke o sobni dresuri, preko kojih večina naših dresurujočih lovcev ne pride.

Stojim celo na stališču, da bi vsak pravi lovec moral imeti psa aporterja, ki je za delo po sledu primerno sposoben in zdresiran, da tako z iskanjem izgubljenega (Verloren apportieren) korigira napake, ki se tudi najboljšemu lovcu-strelcu na ta način primerijo, da n. pr. zajcu odbije samo eno nogo, da se jerebici razbije samo perut, ali da srnjak samo krvavi in tak v goščavo zbeži itd., itd., in celo tako trdo stališče zastopam, da naj oni, ki ne more primernega psa-aporterja rediti, lov pusti pri miru. Kajti lov je resen in moralično odgovoren sport, ki ne sme biti ne za berače ne za mrharje.

Pa tudi pri mladinski tekmi iz okolnosti, da pes po sledu najde gospodarja, ni vselej umestno sklepati, da je psu sledozmožnost že res prirojena. Šele, če je pes sled zajca, kojega ni videl odskočiti ozir. teči, pravilno izdelal, in tudi vse zajčeve obrate in zavoje, šele tedaj se sme reči, da ima pes prirojeno lastnost, najti žival po sledu. Če pa samo gospodarja najde, osobito če se pri tem ne drži natančno gospodarjevih stopinj, marveč po 10—15 korakov od pota izbegava in izkuša sled gospodarja v vetru najti, je to znamenje, da ima pes gospodarja gotovo rad, da je zmožen tudi najti jerebice v krompirišču, pa tudi, da ima nekoliko prirojenega razpoloženja za delo po sledu, prirojene prave in pravilne sledozmožnosti pa tak pes nima. Če se s takim psom delajo dalje časa kunčeve ali podobne vlečke, ali če se kdo potrudi psa po Gersbachu na sled dresirati, kar je več mesecev trajajoče delo, bo morda nekaj uspehov dosegel, popolnoma gotov v vsakem položaju lova pa uspeh tudi pri tolikem trudu s psom ni.

Ne izdam nobene skrivnosti dreserjev in vodnikov psov, če povem, da so na mladinske tekme pripeljani psi, ki gospodarja najdejo z bolj ali manj visokim nosom ozir. bolj ali manj v vetru, na tako sledozmožnost po večini pridresirani že pred mladinsko tekmo, — torej vendar ne popolnoma surovi, kakor se to od take tekme želi. Tudi jaz sem z »Dio« tako delal z namenom, da na tekmi dosežem kak uspeh. Sicer sem jo pa m o r a l s svojega lovskega vidika, ker nima prirojene sledozmožnosti, umetno na delo po sledu učiti in vaditi, ker jo hočem za čim najbolj vsestransko lovsko sposobnega psa zdresirati, in je le na tak način pri pomanjkanju prirojene sledozmožnosti, mogoč zaželjeni napredek.

Tako dresiranje pri nepravem pojmovanju dolžnosti lovca in pri iskanju dobička pri psoreji lahko marsikoga zavede na po-

ševno pot. Nič novega ni dejstvo, da gotovi psorejci prodajajo mladiče za sledozmožne in ostre, kar pa v resnici niso; previdnost je proti takim ljudem edino sredstvo. Tudi se najdejo psi, ki so prvovrstni na tekmah, v praksi pa pri iskanju izgubljenega skoraj redno odrečejo. Vem tudi, odkod to prihaja, vendar razpravljanje o tej točki ne spada v te vrstice. Rečem le, da bi marsikateri imejitelj prve cene propadel, če bi se n. pr. tekme vsestranskih lovskih psov pri preizkušanju sledozmožnosti vršile po resničnem sledu obstreljenega zajca. Navzlic takim neprilikam pa niti na mladinskih niti na jesenskih tekmah vsestranskih lovskih psov preizkušnje za delo po sledu ne smemo opustiti; če tekmovalni red take nedostatke omogoča, ni kriva ideja, da je treba sledozmožnost preizkušati in utrjevati, marveč so krivi oni, ki so tekmovalni red sestavljali.

Da se lovstvo v splošnem izogiba preizkušnje sledozmožnosti po sledu obstreljenega zajca in da vsestranski lovski pes v splošnem ne pride do prave veljave, zato je več razlogov.

Predvsem bi bil tak način preizkušnje (z obstreljenim zajcem) res nekoliko nečloveški. Dalje bi prav neznatno število psov prišlo v ceno; derbyji pa tega števila seveda tudi ne bodo povišali. Glavni vzrok po mojem mnenju pa je ta, da *porablja večina lovcev psa samo za to, da išče zdravo divjačino, da imajo potem kaj streljati.* Ta okolnost povzroča potem povpraševanje po pointerjih, pointerlingih in seterlingih, in psorejcem je takemu povpraševanju danes že prav lahko zadostiti. Napaka teh lovcev pa je, da se ne zavedajo tudi svoje *dolžnosti napram divjačini* predvsem napram obstreljeni divjačini, *ki obstoja v tem, da mora lovec na vsak način in pod vsakim pogojem obstreljeno divjačino iskati in najti.* Ta dolžnost je v mojih očeh tako velika, da jaz vsakogar, ki to dolžnost zanemarja, štejem nakratko med mesarje in mrharje. Okolnost pa, da se lovci ne potrudijo iskati obstreljene divjačine in si v to svrho potrebnih sredstev nabaviti, koja sredstva obstoje v prvi vrsti v dobrem sledozmožnem aporterju, je povod, da ni resnega povpraševanja po ptičarjih, ki imajo sledozmožnost že prirojeno, in psorejci potem seveda ne najdejo potrebe, težko dosegljivi material za sledozmožne ozir. vsestransko lovsko sposobne pse pribavljati in rediti. Pri takem položaju torej ni čuda, če pointerling in seterling delata najboljšo karijero pri ljudeh, ki imajo sicer denar za psa, ki pa nimajo zadostne strokovne izobrazbe, ozir. ki niso primerno lovsko doktrinarno orijentirani. No, takih lovcev je pri nas morebiti 90 odstotkov.

Pa naj neham govoriti o sledozmožnosti. Pristavim le še, da sledozmožnost v dovršeni obliki res obstoja, ker sem to sam, seveda izmed osmih psov, ki sem jih dosedaj imel, samo na dveh izkusil, dasi sem iz nemških (reichsdeutsch) rodovnikov izbiral po tedanjem svojem mnenju najboljši material, kakor so bili: Ferid (Peter Waldpforte), Ruf (Leo Waldschlößchen), Herta (Hektor v. d. Ostgrenze) in Bessie II (Rino Altenau); ista dva pa sta bila Herta, hči Hektorja v. Ostgrenze, in Tibor, o kojem sem pod I. govoril.

Kot druga prirojena lastnost se na pravih mladinskih tekmah preizkuša ostrost na mački ali lisici. Zakaj je tak pes za lovca potreben, tukaj ne morem utemeljevati; kdor kaj nasprotnega misli, ga moram zopet zavrniti na Oberländerja, ki je najizrazitejši zastopnik struje za vzrejo vsestranskega lovskega psa.

Ostrost je psu skoraj nemogoče priučiti. Pes, ki ostrosti nima prirojene, je v primerni množini nikoli ne bo imel. Mogoče pa je ostrost bolj ali manj zgodaj vzbuditi in deloma tudi izpopolniti, tako da že mlad pes na tekmi lahko zadavi mačka. Vendar jaz mladinskih tekem s tako dalekosežnim efektom v ostrosti ne priporočam; s psi davilci je namreč prihodnje poletje pri donašanju ustreljene, pa še živeče užitne divjačine velik križ, ker radi vse zmečkajo, če niso do zadnje dlake predresirani. Pes pa, ki pokaže ostrost že na mladinski tekmi, jo ima prav gotovo prirojeno in jo po navadi tudi na potomce prenese.

Nadaljnji predmet mladinskih tekem je preizkušanje nagnjenja za delo v vodi. Navadno je pes, ki je oster, tudi za delo v vodi sposoben ozir. neobčutljiv. Take izjeme nisem v tem oziru še na nobenem psu videl kakor na Dii Smledniški. Napram vodi se psi različno obnašajo. Doživel sem, da se psi v starosti do enega leta vode boje, medtem ko pozneje postanejo izborni šarljivci in aporterji iz vode (Ferid). O psu, ki gre že spomladi pri mladinski tekmi v vodo ali celo iz nje aportira, pa lahko mirno rečemo, da ima to lastnost prirojeno, in da bo to lastnost mogel tudi prenesti na svoje potomce.

Seveda se pri mladinskih tekmah preizkuša tudi nos, hitrost in vztrajnost na polju, osobito pa način iskanja in obnašanja, kadar dobi pes divjačino v nos. Sekundiranje se seveda ne zahteva, in istotako ni natezanje predmet posebne ocenske točke, pa se ponavadi vseeno vpošteva, če pes to ravno zna; so pa to stvari, ki jih v dobrem jerebičjem revirju dober dreser leto starim psom najkasneje tekom enega tedna lahko popolnoma doprinese, v kolikor so sploh priučljive. Hitrost in vztrajnost pa morata biti prirojeni, ker se z vajo moreta le nekoliko izpopolniti.

* *

V čem torej obstoji razlika med derbyjem in mladinsko tekmo?

Derby je za pse z navadno prirojenimi enostranskimi lovskimi lastnostmi ali bolje rečeno za pse, ki so specialisti na polju, predvsem specialisti na jerebice; mladinske tekme pa so za pse, ki imajo pokazati kar najboljše in kar največ prirojenih lastnosti vsestranskega lovskega psa.

Kaj pa je boljše: Specialist za delo na polju ali vsestranski lovski pes? Odgovor na to vprašanje je nekoliko kompliciran.

Kdor je tako dobro situiran, da si za vsako stroko lova lahko vzdržuje posebnega psa - specialista, temu seveda naravnost priporočam sledečo serijo specialnih psov:

1. Za iskanje jerebic, prepelic itd.: pointerja, seterja ev. tudi prav dobrega pointerlinga ali seterlinga;

2. za šarjenje po nizki hosti: cocker - španijela;

3. za šarjenje po vodi: springer - španijela;

4. za aportiranje na polju poleg pointerja ali pointerlinga: retrivierja, springer - španijela, ali v sledozmožnosti dovršenega ptičarja oz. prepeličarja;

5. za brakiranje: jazbečarja, še boljši je resasti foksterier, ev. brak; tudi springer - španijel;

6. za jazbine in lisičine: jazbečarja;

7. za aportiranje iz vode: springer - španijela ali ptičarja resaste ev. žimaste dlake, predvsem kosmodlakega pudelpointerja;

8. za lov na vidre: psa vidrovca;

9. za delo po barvi plemenite divjačine (jelen, srna itd.): barvarja; in

10. za lov na kunce: kunčarja (nizki jazbečar).

Lovec, ki bi vse te pse posedoval, bi bil najidealnejši lovec. Če si pa kdo iz te skupine vzame samo enega specialista, pa je in ostane nepopolen lovec, ker je tudi njegov pes samo enostranski, in ker vsak pes, razen aporterjev, potrebuje dopolnila ravno za aportiranje obstreljene divjačine.

Toda, kdo pa ima pri nas toliko in takih specialistov? Menda nihče! Tudi po dva psa si prav malo lovcev more dovoliti. Mi Slovenci smo lahko veseli in zadovoljni, če ima lovec vsaj enega psa, ker imamo, ne previsoko cenjeno 90 % lovcev, — če se vpoštevajo tudi gostje — ki sploh nimajo nobenega psa.

Kdor pa si vzdržuje samo enega psa, ta po gorenjem ne more nič več izbirati, zanj je vsestranski lovski pes edino pravi.

Pa naj si bo potreba vsestranskega lovskega psa še tako evidentna, vendar se slišijo proti njemu razni ugovori. Izmed teh ugovorov vzamem v pretres samo dva, namreč:

1. da ima vsestranski lovski pes preslab, oziroma prekratek nos; in

2. da popolnih vsestranskih lovskih psov sploh ni.

Kar se tiče ugovora pod 1), navajam naslednje:

Kaj je dober, kaj je slab nos, je skoraj nemogoče za vsestranske lovske odnošaje po isti meri presojati. Dober barvar n. pr. prav gotovo nima slabega nosu, in vendar se njegovo delo koncentrira zgolj na delo z nizkim nosom. Je pa res neka čudna, še nerazgonetena zveza med nosom, ki dela v vetru, in med nosom, ki dela po sledu, in sicer taka, da dober nos za delo po sledu do danes še ni bil tudi izboren nos za delo v vetru.

O slabem nosu se torej pri vsestranskem lovskem psu ne more govoriti, kvečjemu o prekratkem.

Ugovor prekratkega nosu pa se more nanašati samo na lov na jerebice, ker zajca na ležišču pointer ravno tako malo najde v vetru, kakor vsestranski lovski pes. V tem oziru je res, da vsestranski lovski pes v povprečni izdaji ne potegne jerebic tako daleč, kakor pointer, seter ali pointerling (nemški kratkodlakar fieldtrialec). O resnično prekratkem nosu pa smemo le tedaj govoriti, če pes dobi jerebice v nos šele tedaj,ko jim je tako blizu, da jih redno spodi (slučaje neugodnega vetra izvzamem); normalni vsestranski lovski psi pa imajo vsekako boljše nosove. Jeseni, ko so polja gola, ima pa tudi pointer prekratek nos, ker jerebice, osobito če so bile že obstreljevane, niti lovca, niti psa več ne vzdržijo. V kupiranem terenu ali tam, kjer so visoke kulture, kakor koruzna polja, pa tudi noben »dolg« nos ne pomaga veliko, ker ima pes z dolgim nosom tudi 100—300 metrov široko iskavo, v koruzi pa psa komaj na 30—40 korakov ali niti tako daleč ne vidite; isto velja o grmovju in hribčastem svetu.

Če je torej n. pr. pes v koruzi od vas 150 korakov oddaljen, naj še tako lepo stoji ali vleče jerebice, pa magari na 70 korakov daleč, vam to skoraj nič ne pomaga, enostavno, ker psa ne vidite. Sicer pa če pointer potegne v koruzi jerebice na 70 korakov, kar pa sicer niti ni verjetno, kaj morete pravzaprav storiti? Za enkrat nič, ker se dvignejo jerebice v koruzi šele na 8—10 korakov od lovca; če pa morate v tem slučaju, ako ste sploh opazili psa, hoditi proti jerebicam še 60 korakov daleč, niste dosti na boljšem, kakor če vam vsestranski lovski pes potegne jerebice samo na 15—20 korakov. O izjemnih pripetljajih, raznih neprilikah in slabo dresiranih psih niti ne govorim.

Z nekega stališča ste pri psu, ki samo na 50 korakov daleč išče in samo na 15—20 korakov pred jerebicami stoji, celo na boljšem; imate ga lahko vedno pred očmi in, kar je glavno, tudi

vedno v rokah napram vsakemu zajcu; tega pa o pointerju, ki je od vas oddaljen 200 korakov, ne morete vselej trditi.

Sicer pa: Kdor ima v lovišču dosti jerebic, ta bo prišel na svoj račun tudi s psom, ki dobi v nos jerebice na 15—20 korakov.

Vrhtega pa se ugovor prekratkega nosu sliši samo od ljudi, ki so tako nestrpni, da kar ne morejo pričakati, kdaj bodo zadeli na jerebice, da bi mogli streljati (streljaštvo), in kojih moralični nivô je tako nizek, da se jim mudi do mesa (mesarji če dobro streljajo, mrharji če samo obstreljavajo, obstreljene divjačine pa ne poiščejo ali nimajo sposobnega psa, da bi jim to delo opravil), ali pa da najdejo višek lovske zabave v golem ubijanju.

Tem ljudem in še marsikateremu drugemu velja sledeče:

a) prva dolžnost lovca je negovanje divjačine in potem šele odstreljevanje. Odstreljevanje pa vrši pravi lovec le v toliki meri, v kolikor razmnožitev divjačine ovira redni naravni razvoj. Kdor ima v lovišču tako malo jerebic, da pride do njih samo s pointerjem, za tega ni samo nos vsestranskega lovskega psa še vedno predolg, marveč ta naj jerebice v svojem lovišču eno do dve leti sploh ne vznemirja.

b) Izvrševanje lova obstoji iz dveh delov: 1. iz poiskanja divjačine do izvršenega strela, in 2. iz poiskanja ustreljene, predvsem pa iz poiskanja obstreljene divjačine.

Kdor zanemarja drugo nalogo, se ne sme prištevati pravim lovcem, in je drugo nalogo smatrati etično za neprimerno višjo, kakor prvo.

Prvo nalogo vam res izvrši najkrasneje poljski specialist, kakor je pointer ali pointerling, in je res prava zabava z dobro dresiranim takim psom izvrševati prvi tukaj označeni del lova; pri drugi nalogi pa, če gre za okreljuteno jerebico, vam skoraj redno odreče, ker je tako jerebico, ki bega brazdo gori, brazdo doli, njivo sem, njivo tje, in ki pred lovcem nikoli neče vstati, silno težko ali skoraj nemogoče dobiti, osobito če pointer ni tudi dober aporter. Pravi lovec mora torej za drugo nalogo poleg poljskega specialista imeti še psa aporterja oz. sledovičarja, ki obstreljeno jerebico najde po sledu. Vsestranski lovski pes pa vam v povprečni izdaji drugo nalogo že danes reši in v boljši izdaji tudi prvo.

Kar se tiče ugovora pod 2) — da vsestranskih lovskih psov sploh ni — pa poleg tega, kar je v tem oziru na raznih mestih teh doneskov povedanega, rečem samo sledeče:

Čimbolj pa bi se mi na tem mestu lahko očitalo, da je med onimi psi, ki jih za vsestranske stroke lova uporabljamo, danes še prav malo takih, ki bi imeli sledozmožnost v polni meri prirojeno, in čimbolj moramo vsi uvidevni lovci priznavati, da pri naših

ptičarjih, osobito kratkodlakarjih, sposobnost za delo po sledu v tej meri gineva, v kojih se jim primešava angleška (pointerska in seterska) kri, je tembolj najvišja dolžnost vsakega pravega lovca, da svoje ptičarje vedno in povsod k delu po sledu navaja in v tej vaji utrjuje, ker le na ta način bo mogoče danes še nekoliko oddaljeni ideal vsestranskega lovskega psa v doglednem času res doseči.

III.

Kljub ljubiteljev ptičarjev je v Sloveniji edina institucija, ki se peča z vprašanji negovanja, vzreje, vzgoje in porabe ptičarjev. Delovanje kluba bi torej moralo biti usmerjeno s stališča pravega lovstva, torej stališča, ki veli, da je lov resen in moralično odgovoren sport, ki pristoja samo duševno in telesno plemenitim naravam. S tega stališča bi bilo pričakovati, da klub svoje delovanje usmeri predvsem na negovanje vsestranskega lovskega psa in da bo njegovo delovanje v vsakem oziru za druge slovenske lovce moglo biti vzgledno in vzorno. To tembolj, ker je med našimi lovci najmanj 90% takih, ki lovsko strokovno niso naobraženi, še manj pa lovsko doktrinarno primerno orientirani. Vsi ti lovci bi znali misliti, da je to, kar se na naših javnih tekmah prireja, edino pravilno in lovsko pravično, in da so te prireditve višek idealov in smernic lovstva. Samo da bi se tako mišljenje pri neukih lovcih ne ustalilo in udomačilo, samo v ta namen so napisane predstoječe vrstice.

Moja resna želja je, da se vsi pravi lovci strnemo v eno samo falango, ki naj pri lovskem psu zasleduje najvišji cilj, to je udejstvovanje vsestranskega lovskega psa.

Res je sicer, da je derby ozir. fieldtrial še vedno boljši, nego nič; toda res je tudi, da bi vendar nekaj na derby poslanih psov prišlo morebiti tudi pri pravi mladinski tekmi v ceno, dasi mi v Sloveniji ni znan noben javno dostopen dreser, ki bi znal pse za delo po sledu učiti in v ostrosti vaditi.

Če smo od mladinske tekme leta 1922 prišli na derby l. 1924, potem tega ne moremo imenovati napredek, ampak nazadovanje.

Ni mi znano, kako se je klub ljubiteljev ptičarjev za tak korak odločil, prepričan sem pa, da bo za prihodnjo spomlad zopet razpisal mladinsko tekmo.

Če pa bi se klub ne mogel preorientirati nazaj, potem pa seveda za vse prave in iskrene lovce ne bo preostajalo drugega, nego da poleg kluba ljubiteljev ptičarjev in poleg novo ustanovljenega kluba ljubiteljev brakov, ustanove še poseben in najbolj

umesten klub, to je klub ljubiteljev vsestranskih lovskih psov. Veliko članov ta klub v Sloveniji najbrže ne bo štel, toda kar jih bo imel, o teh bomo s precej mirno vestjo lahko rekli, da so pravi lovci. Razlegnil pa bi se ta klub lahko na celo Jugoslavijo. Klub bi moral vsako leto prirejati mladinske tekme in jesenske tekme vsestranskih lovskih psov (Gebrauchshundsuchen); pri klubu bi se vodila knjiga, v kojo se vpišejo psi, ki so na kaki polni vsestranski lovski tekmi dobili I.—III. ceno. K tekmi pa se ne pripuščajo samo v rodovnike vpisani psi, marveč tudi taki, katere bi pred tekmo sodniki tekme na podlagi ocene njihove zunanjosti spoznali za sposobne, da dobe vsaj II. ceno na kaki javni razstavi.

Sicer pa po mojem mnenju ustanovitev novega kluba ni potrebna; to bi pomenilo cepljenje moči, in jaz sem največji sovražnik ustanavljanja malih strank in strančic. Zadeva bi se dala rešiti tudi na ta način, če se klub neče izrecno usmeriti na vsestransko lovskega psa, da razpiše za prihodnjo spomlad derby in mladinsko tekmo, za jesen pa feldtrial in tekmo vsetranskih lovskih psov. Stvar slovenskega in ev. celega jugoslovanskega lovstva pa je potem, da pokaže, če zna ločiti zrno od plev, ozir. če je zrelo za pravo lovsko pojmovanje.

Nekje bomo lovci, ki ne moremo vzdrževati deset enostranskih psov specialistov, s kojimi pa pohaja na lov vsaj po en zvest štirinogati lovski tovariš, in ki se potezamo za naslov pravih lovcev ter smo usmerjeni na vsestranskega lovskega psa, gotovo prišli skupaj; z združenimi močmi hočemo potem smernice pravih lovcev ne samo zastopati v teoriji, ampak tudi v dejanjih vedno in povsod kazati, ter pred vsem na udejstvovanje in razširjanje vsestranskega lovskega psa sodelovati.

Kapetan Zvonko:

Preizkuševalnica orožja kr. državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju.

V štev. 11—12 »Lovca« sem objavil, da bodemo v doglednem času dobili v Jugoslaviji moderno preizkuševalnico orožja. Moja napoved se je prej uresničila, kakor sem mislil. Na vse hvale vredno iniciativo gosp. dvornega svetnika dr. Rudolfa Marna, delegata ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani in voditelja kr. drž. strok. šole za puškarstvo v Kranju gosp. Janka Ravnika, se je osnovala v Kranju moderna preizkuševalnica orožja. Kako velike važnosti je ta zavod za našo mlado, toda prvovrstno puškarsko industrijo v Kranju in posebej za lovce in strelce, tega se še marsikdo ne zaveda. Vojni in posebno povojni čas je prinesel na trg puške iz inozemstva, ki so sicer za navadno oko lepo izdelane, kar pa strokovnjaka ne moti, da bi jih ne motril s kritikujočim očesom. Marsikatere uvožene puške ne zadovoljujejo glede vzdržnosti in točnosti strela zahtevam, ki jih stavijo lovci. Pa ne samo puške, temveč tudi naboji in pa še posebno smodnik so krivi različnih neuspehov strela pri lovu. Marsikateri lovec si bo mnogo jeze prihranil, če bo svojo puško poslal v preizkuševalnico, v kateri se bodo cevi preizkusile glede vzdržnosti, poleg tega pa tudi ugotovila pravilna mera smodnika in zrnja za naboj, tako da bo lovec lahko brez skrbi streljal in njegov strel bo tudi učinkovit in precizen.

Da pa lovci in strelci vedo, kaj se bo preizkušalo, ugotovilo in presojalo v tem novo ustanovljenem zavodu, hočem na kratko orisati smoter tega zavoda. Zavod se imenuje »Preizkuševalnica orožja kr. državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju, Slovenija«. Namen tega zavoda je vsakovrstno orožje: novo, staro, uvoženo ali pa pri nas izdelano, na zahtevo posameznika preizkusiti, vstreliti, ugotoviti in oceniti. Na tem zavodu se bodo vršila sledeča dela in sicer:

A. Glede preizkušnje:

1. Preizkušnja na vzdržnost v inozemstvu ali pri tuzemskih tvrdkah nabavljenih in napol izdelanih cevi;

2. preizkušnja na vzdržnost (smodnikova preizkušnja) gotovega orožja, bodisi uvoženega ali v domovini izdelanega;

3. vstrelitev risanic in cevi na zrnje;

4. preizkušnja posameznih delov vseh pušk, posebno pa avtomatičnih.

B. Glede ugotovitve:

5. Ugotovitev, kako nosijo risanice in druge lovske puške;

6. ugotovitev pravilne polnitve nabojev, (smodnika in zrnja ter krogel);

7. ugotovitev najprikladnejše množine smodnika in zrnja za polnitev nabojev vseh smodnikovih vrst.

C. Glede presoje in ocene:

8. Daje oceno o strelnem orožju in strelni tehniki sodiščem, kakor tudi vsem privatnim osebam;

9. vrši kvalitativno presojanje in oceno orožja in municije;

10. presojanje novih izumov na polju orožjeznanstva in strelstva;

11. daje pojasnila o vzrokih, ki so zakrivili, da so se razletele puškine cevi itd.;

12. izdeluje načrte za strelišča ter vrši pregled istih;

13. objavlja strokovna poročila o delovanju zavoda v lovskih in šumarskih listih;

14. vodi o preizkušnjah natančen zapisnik ter označuje preizkušeno orožje z določenimi znaki.

Preizkuševalnica prevzame vsa dela, ki sem jih označil, ter jih izvršuje po vrstnem redu, kakor prihajajo; v zelo nujnih slučajih se lahko izvršijo tekom 24 ur. Kar se cen tiče, bodo odmerjene delu primerno, da si bo vsak lovec in strelec lahko dovolil ta izdatek. Opozarjam pa, da preizkuševalnica ne prevzame nobene odgovornosti, ako bi se puške pri preizkušnjah poškodovale, n. pr. ako bi se razletele cevi itd. Tudi ne prevzame nikake odgovornosti za po pošti poslane stvari, za pravilno in točno dostavitev ali pa za morebitno izgubo istih na prevozu. Zato naj vsakdo, ki odpošlje puško po pošti, njeno pravilno vrednost natančno označi, da ne bo trpel škode ob morebitni izgubi.

Tovariši lovci in strelci! Mnogo žrtev in truda je stalo, da se je dosegla za ustanovitev tega prepotrebnega zavoda, ki je prvi in edini v naši kraljevini. Naša dolžnost je sedaj, da podpiramo in priporočamo ta zavod v vseh krogih, kamor zahajamo, ter da delamo na to, da ne propade. Ko nastopi lovopust, imamo priložnost skrbeti za svoje orožje, da nam ne propade; zatorej je naša dolžnost, da damo svoje orožje temeljito preiskati in preizkusiti od strokovnjakov. Ne dajajmo orožja v popravilo kovačem, temveč strokovnjakom-puškarjem, ki nam bodo orožje uredili v naše zadovoljstvo. Ne strašimo se malih stroškov, ki so malenkostni v primeri z neuspehi in jezo na lovu. Mi lahko pripomoremo, da se

bo preizkuševalnica razvijala in izpopolnjevala. Cene za preizkušnje, kakor tudi pričetek delovanja preizkuševalnic se bo pravočasno objavil v časopisju.

* * *

Za preizkušnje se bodo uporabljali sledeči žigi, ki bodo desetkrat manjši, kakor na slikah:

Za prvo preizkušnjo posameznih surovo izdelanih cevi z monogramom »P K«, kar pomeni: »Preizkušeno v Kranju.«

Za drugo preizkušnjo zloženih ali garniranih cevi z oznako glave M. Obilića.

Za tretjo preizkušnjo dvo- ali večcevnih pušk, za drugo preizkušnjo enocevnih pušk in za enkratno preizkušnjo samokresov in pištol z grbom mesta Kranja (po Valvazorju).

Za preizkušnjo z brezdimnim smodnikom z monogramom »B B«, kar pomeni »Bezdimni barut«.

Za orožje, ki se nahaja v skladiščih in za vse uvoženo orožje z znakom:

Kl.:

Tekme ptičarjev letošnjo jesen.

Klub ljubiteljev ptičarjev je priredil letošnjo jesen tri tekme: uporabnostno tekmo, jesensko vzrejno tekmo in tekmo španijelov. Vršile so se 11. in 12. oktobra v loviščih Ježica in Devica Marija v Polju ob lepem, ugodnem vremenu.

Tekme je vodil dr. Janko Lokar, sodila sta znana in merodajna avstrijska sodnika grof Wurmbrand in svetnik Erhardt. Kot domača sodniška pripravnika sta jima bila prideljena Feliks Justin in Anton Schuster.

Zanimanje za tekme je bilo razveseljivo. Oba dneva je spremljal tekmovalce lep venec pozornih gledalcev, od katerih zaslužijo priznanje posebno oni naši psorejci, ki so se pripeljali od daleč, da bi se na lastne oči prepričali o stanju in kakovosti naših ptičarjev ter o zahtevah njihove dresure, ki kaže nagle razvojne stopnje. Ženski svet je bil zastopan po gospe dr. Lovrenčičevi, ki je z veliko neumornostjo sledila poteku tekem.

Prvih dveh tekem so se udeležili po štirje psi. Za prvenstvo pri uporabnostni tekmi sta se borila kratkodlakarja Vera in Ris (Vero), sestra in brat, ki sta se kosala za zmago že pri mladinski tekmi. Prvo je vodil njen lastnik France Urbanc, drugega poklicni vodnik Haym, kateremu je dal po mladinski tekmi Risa v dresuro njegov lastnik dr. Ivan Lovrenčič.

Kar sta psa obetala pri mladinski tekmi, to sta izpolnila na jesen. Bilo je v resnici užitek gledati omenjena psa pod vodstvom izkušenih vodnikov. Vera, krasna, temperamentna, kot psica nekoliko nervozna žival je švigala črez njive in se vila kot kača skozi gosto travo. Iz oči ji je seval ogenj in skoro bi rekel neka hudomušnost in poželjenje, da bi vsaj za trenutek ušla smotrenemu vodstvu in vsaj enkrat poskočila po ljubi volji. Toda vodnikova roka je bila trda in njegovo oko pozorno: že pri zoper dresuro grešeči misli jo je streznil njegov žvižg.

Ris je plaval v dostojanstvenem galopu prek polja z mirnostjo in resnobo, skoro bi rekel z zavestjo, da ne more osramotiti svojega vodnika, čigar roka mu je vlila omenjeno zavest in zamenila prirojeni temperament z imponirajočim dostojanstvom. Že pri mladinski tekmi sem občudoval Risovo sigurnost. To je edini pes, ki napravlja name vtis, da je pri njem izključeno, da bi pridirjal v sredo solnčečih se jerebic ali pa da bi vzdignil zajca, ne da bi stal nanj. Koliko je vreden ta občutek za siguren strel, vé le tisti, ki vodi sam psa.

Pri Risu je tudi delo, za katero ga pripravi sobna dresura, popolno, medtem ko je pokazala Vera v tem oziru majhne nedostatke. Škoda, da je Ris napram mački skoro popolnoma odrekel. Vera pa se je odlikovala v tem pogledu v ostrem boju s hudo in močno mačjo mrcino.

Oba psa sta v lovskem oziru prvovrstna, Vera tudi sicer prvovrstna plemenjakinja, katere zarod bo delal našim lovcem sigurno še mnogo veselja. Ris je glede lovskih lastnosti vzoren

plemenjak. Boljšega si ne more nikdo želeti. Na žalost ima par telesnih hib; pred vsem ga kazi podvratek in nekoliko tudi strmo padajoči križec. Njegova barva je pa več ali manj stvar okusa.

Zmago je odnesel in pošteno zaslužil Ris, kakor kaže priložena preglednica. Vera je zaostala za njim samo za 24 točk.

Ostala udeleženca uporabnostne tekme sta bila resavca Dijana Smledniška in Dar Krimski. Prvo je vodil njen lastnik baron Henrik Lazarini, drugega Evgen Križaj za lastnika Filipa Bizjaka. Dijana je pokazala od zadnje tekme razveseljiv napredek in je res vsestransko uporabljiv pes. Nekoliko trdnejše sobne dresure bi ji ne škodilo, sicer ji pa otežuje pot do višje popolnosti nos, ki je tudi pri Daru začetek in konec vseh pomanjkljivosti.

Nos je žalostno poglavje resavcev. To so učljivi, razumni, ubogljivi, poslušni psi, a redki so, ki bi imeli več kot sreden nos. Kaj pa pomeni za lovskega psa nos, o tem je vsako razpravljanje odveč.

Tudi udeleženci jesenske vzrejne tekme, od katerih so bili trije resavci, potrjujejo neskladnost pojmov resavec in dober nos. Edino izjemo dela Aga, ki ima pa po svojih pradedih od očetove strani nekoliko pointerske krvi v sebi. Ta prikupna psička obeta mnogo, toda njen lastnik se bo moral resneje baviti ž njo. Sploh so bili vsi tekmovalci za jesensko vzrejno tekmo preslabo pripravljeni in niso pokazali od spomladi deloma prav nobenega napredka. Veliko lovske strasti je pokazala Frika Smledniška, mnogo veselja do lova pa angležinja Kora. Toda njen vodnik in lastnik mora obračati svojo pozornost pred vsem na način njenega iskanja.

Vodili so Hekso njen lastnik Hackel, Friko za lastnika Bakarčića baron Henrik Lazarini, Ago lastnik Kremenšek in Koro lastnik dr. Luckmann.

V tej skupini se ni mogel povzpeti noben tekmec prek tretjega darila. Najtočnejšo sliko o njihovem polovičnem delu nam podaja pridejana preglednica.

Od vseh osmih psov je opravila svoj posel z roparico, katero je nadomestovala mačka, najenergičneje Dijana Smledniška in je dobila zato najvišjo oceno s pristavkom: odlično.

Posebno zanimivost in privlačnost tekem letošnje jeseni je tvorila tekma španijelov, prva te vrste v Sloveniji. Udeležil se je je z dvema španijeloma dr. Robič iz Maribora, z dvema pa ljubljanski gojitelj španijelov Urbanc ml., medtem ko je prisostvoval kočevski reditelj španijelov g. Hutter le kot gledalec.

Ker je imela tekma pred vsem namen, pokazati našim lovcem, kaj tiči v španijelih in kaj se sme in mora zahtevati od njih, se niso ocenjevali posamezni predmeti preizkušnje, ampak se je podala le zaključna ocena.

Ilko Pohorsko, katero je vodil lovec Lešnik, kaže odprte oči in tudi ogrodje ni prvovrstno. Psica je lahko vodljiva in sijajno poslušna. Kaže veliko lovske strasti in je vztrajna. Splošen vtis je prav dober. Sodniki so ji priznali prvo nagrado, kar pomeni za devetmesečno živalco veliko.

Heidy Hartenstein, mati Ilke, katero je vodil dr. Robič sam, je polna temperamenta, izvrstna pri iskanju divjačine po sledu ter prav dobra donašalka iz vode in na suhem. To je tipična špringerica, katero kazi malo le zadnji del telesa. Psica je pokazala v vsakem oziru prav dobre lovske lastnosti. Splošen vtis je prav dober. Pripadla ji je druga nagrada. Ako poišče lastnik njej in Ilki odgovarjajočega plemenjaka, kar mu ne bo težko, saj ima v bližini Gradec z dr. Buxbaumom, znanim ljubiteljem španijelov, dobimo odličen zarod španijelov.

Posebno razveseljivo je, da se je pokazal lovec Lešnik kot miren, preudaren vodnik, ki obeta biti prav dober dreser španijelov, ako si izpopolni prirojeno usposobljenost za to z znanjem, ki si ga pridobi lahko s posečanjem tekem.

Urbančev Lumpi je dopadljiv pes poln živahnosti, ki dela čast svojemu imenu. Na žalost je umel večkrat izmuzniti se roki vodnikovi, ki se je bil v toliki meri zanesel nanj, da je zakrivil sam njegov delni neuspeh. Da ni mačke gladko zadavil, je vzrok gotovo to, da ga je že prej pošteno opraskal izredno hud maček, na katerega ni bilo treba izpustiti vodniku psa. Pri boljšem vodstvu bi dobil ta simpatični koker sigurno več kot tretje darilo, saj je izšel že enkrat v Gradcu kot zmagovalec.

Lumpijeva tovarišica Bijotka je izredno ljubka živalca, ki še ni dozorela, a kaže prav dobro zasnovo. Zlasti se je odrezala pri iskanju izgubljene divjačine po sledu. Kot mufek ti polzi po grmovju in odgovarja dobro na migljaje vodnika. Zajec, ki je bil večji kot njegova neprijateljica, je vlekel, obstreljen, na eno stran, ona na drugo, končno se ji je posrečilo, potegniti ga proti vodniku. Dobila je kvalifikacijo za tretje darilo.

Ta tekma španijelov je sigurno navdušila mnogoterega opazovalca za španijele. Posebno priporočljivi so za mestne lovce, katerim branijo stanovanjske neprilike, da bi mogli imeti večjega psa. Španijeli so tako mirni in s tako malim zadovoljni, da se jih niti ne čuti v hiši.

Kljub je razdelil med tekmovalce razen določenih nagrad za vsako skupino še 12 lovskih predmetov kot darilo. Dalje je dobil dr. Robič kot priznanje za svoje španijele svetinjo od dunajskega kluba ljubiteljev luksuznih psov, baron Henrik Lazarini in prof. Kremenšek pa za Dijano in Ago svetinji dunajskega kluba ljubiteljev resavcev. Darilo za najboljšega kokerja v znesku 100 Din je odnesel Urbančev Lumpi. Od poklicnih lovcev so dobili posebne nagrade: Haym 300, Lešnik 200, Hackel 100 Din.

Nadejamo se, da je klub ljubiteljev ptičarjev i s to tekmo oživil pravi lovski duh v naših vrstah. Kajti naših lovišč ne razjedajo več v toliki meri tatinski lovci in roparice, kolikor lovci-trgovci, ki se na opasen način množe. Kdor vidi v lovu trgovino, temu bi morala biti zaprta pot v naše lovsko svetišče!

Tekme je zaključil prijeten družabni večer v ljubljanskem hotelu Union v društvu s klubom ljubiteljev športnih psov, ki je bil baš tisti dan razstavil svoje pse.

Preglednica uporabnostne tekme.

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje: 1 Kakovost nosu	2 Stoja	3 Natezanje	4 Način iskanja	5 Hitrost	6 Vztrajnost iskanja	7 Sekundiranje	8 Poslušnost na klic, žvižg, migljaj	9 Obnašanje vprčo odletele perutnine	10 Zajčačednost	11 Obnašanje po strelu	12 Vodljivost	13 Donašanje perutnine na povelje	14 Donašanje dlakaste divjačine na povelje	15 Donašanje izgubljene perutnine brez sledu	16 Donašanje izgubljene dlakaste divjačine brez sledu	17 Donašanje dlakaste divjačine po sledu	18 Vodno delo	19 Obnašanje napram roparicam	20 Ormarjenje	21 Obnašanje na čakališču	22 Čakanje na določenem mestu	23 Splošen vtis glede vodljivosti in inteligence	Vsota številk strokovne vrednosti	Darilo, odnosno priznanje	Označitev	Smotra
	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno																											
	Št. strok. vrednosti	15	5	4	4	4	4	1	2	2	2	2	1	2	3	3	4	5	7	8	2	2	1	2	85			Ocena
		Učinitev																							Končna štev.			
1	Vera Obersee . .	3	4	—	3	4	4	—	3	3	4	2	3	3	2	3	4	3	3	3	3	4	3	4	258	II.	I.	izvrstno
2	Vero (Ris) Obersee	4	4	—	4	4	4	—	4	4	4	4	3	4	4	3	4	4	3	1	3	4	3	4	282	I.	—	dobro
3	Dijana Smledniška	2	3	—	3	3	4	—	2	2	3	2	3	3	1	3	1	3	3	4 odl.	3	4	3	2	217	III.	II.	dobro (prav dobra v dlaki)
4	Dar Krimski . .	1	3	—	2	2	3	—	2	1	2	2	3	2	3	2	3	4	3	1	1	0	3	1	162	Pr.p.pr.		povoljno

Vodja tekme: **Dr. J. Lokar.**

Sodnika: **Grof Wurmbrand.** **H. Erhardt.**

Sodniška pripravnika: **F. Justin.** **A. Schuster.**

Preglednica jesenske vzrejne tekme.

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje: 1 Kakovost nosu	2 Stoja	3 Natezanje	4 Način iskanja	5 Hitrost	6 Vztrajnost iskanja	7 Sekundiranje	8 Poslušnost na klic, žvižg, migljaj	9 Obnašanje vzpričo odletele perutnine	10 Zajacčednost	11 Obnašanje po strelu	12 Vodljivost	13 Donaš. perutn. na povelje	14 Donašanje dlakaste divjačine po sledu	15 Vodno delo	16 Obnaš. napram roparicam	17 Splošen vtis	Vsota številk strokovne vrednosti	Darilo, odnosno priznanje	Označitev	Smotra: Ocena
	Števil. učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno																					
	Štev. strok. vrednosti	15	5	4	4	4	4	1	2	1	1	1	1	2	5	4	4	2	60			
		Učinitev																	Končna štev.			
1	Heksa	1	1	—	2	2	2	—	2	1	2	2	3	1	2	2	1	1	82	Pohv. pr.	—	povoljno
2	Frika Smledniška .	1	0	—	1	3	3	—	0	0	2	0	3	3	3	2	0	1	79	Pohv. pr.	—	dobro
3	Aga Krimska . . .	3	4	—	4	4	4	-	2	3	2	3	3	3	0	2	1	3	122	III.	—	prav dobro
4	Kora Hohental . .	2	1	—	1	3	3	—	1	0	2	2	3	2	2	2	0	2	98	Pohv. pr.	—	prav dobro

Vodja tekme: **Dr. J. Lokar.**

Sodnika: **Grof Wurmbrand.** **H. Erhardt.**

Sodniška pripravnika: **F. Justin.** **A. Schuster.**

Dr. Avgust Munda:

O ribarskih okrajih.

(Konec.)

Preostane še vprašanje, koliko smemo loviti, da ne opustošimo lovišč in v koliko moramo čuvati. Brezpogojno čuvanje je istotako nesmisel kakor brezmejno izkoriščanje.

Ribič športnik, ki upravlja sulčji revir, se ne sme brigati edino le za sulce, nego mora posvečati vso pažnjo tudi drugim ribam v revirju. Ako ni v lovišču dovolj množinskih rib, osobito podusti, bo začel propadati tudi sulčji zarod, ker mu bo primanjkovalo hrane. Radi pomanjkanja belih rib so propadli vsi sulčji revirji nad medvoškim jezom, ker zapreČuje ribam prehod v gornji tok.

Na drugi strani pa nima smisla puščati v nemar množinske ribe, češ za športnika itak ne pridejo v poštev.

Bele ribe se razplode zelo naglo. V spomladanskih mesecih izležejo njih ikernice na milijone drobnih iker. Ena sama ikernica belih rib, kakor klena, podusti, plaînice, jeza, črnovke izleže do 100.000 iker. Iz teh iker se izleže leto na leto milijonski zarod. Četudi izgine precej tega zaroda v nenasitljivem požiralniku raznih roparic, ga ostane kljub temu toliko, da se morajo vode s časom prenapolniti, ako jih od časa do časa temeljito ne prelovimo. Vsaka voda ima le določeno količino ribje hrane (živalstva nižje vrste). Ako je v vodi v primeri s to hrano preveč rib, počenja ribovje propadati in sčasom degenerirati.

Ako ne lovimo, ne prihranimo ničesar, nego kvarimo ribe, ker zaostajajo v rasti. Tako postopanje se ne zove čuvanje, nego nesmiselno, slabo gospodarjenje. Pravilno gospodari, kdor vzame vsako leto iz vode toliko ribjega mesa, kolikor ga na leto priraste. S tem bo preostalo za ostalo ribovje zopet hrane dovolj, da se bo moglo nemoteno razvijati. Ribarski upravičenec, ki ne izlovi leto na leto svojega lovišča do dopustne meje, sliči malomarnemu kmetiču, ki ne obira sadnega drevja, nego ga pušča v nemar, da mu sad brez koristi propade.

Tako gospodarjenje je tudi iz narodnogospodarskega in socialnega stališča nepravilno. Na ta način propada leto na leto mnogo narodnega premoženja; ljudstvu pa jemljemo zdravo in ceno hrano. Po mestih tožijo, da ni rib, v loviščih pa jih propada radi nepravilnega gospodarjenja na tisoče kil na leto. Ribe, kolikor jih je v vodi odveč, spadajo na trg, ne pa v vodo, kjer se izrode in ginevajo radi pomanjkanja hrane. Sicer pa tudi ribe ne žive večno, nego, kakor kaže statistika, večinoma le nekaj let. Ako jih ne polovimo, poginejo naravne smrti. Ta način smrti pa ni za ribe niti primeren, niti dostojen.

Vsak upravičenec ribolova si mora biti svest, da upravlja del narodnega premoženja. Upravljati ga mora radi tega tako, da bo imel koristi od lovišča ne le sam, nego tudi javnost. Kdor ribolova ne misli tako upravljati, naj ga ne vzame v zakup; nego naj se zadovoljuje z ribolovno licenco. To velja za sportnike, ki imajo v rokah večja lovišča in se pečajo izključno le s sportno lovjo. Oblastvo naj bi, ko oddaja ribolove v zakup, zakupniku izrečno predpisalo pogoje, kako mora izvrševati ribolov. S tem bi bilo zadoščeno temeljnemu načelu ribarskega gospodarstva, da so ribe obče narodno dobro in da je izkoriščanje tega premoženja pod državnim nadzorstvom.

Žalibog se je pri nas že ukoreninilo naziranje, da je ribarstvo privatna stvar, s katero sme vsakdo razpolagati po svoji mili volji. Oblastva naj bi se od časa do časa temeljito prepričala o upravi posameznih lovišč. Umestno bi bilo, da bi zahtevala od zakupnikov vseh lovišč letni izkaz, kako so gospodarili z vodo, koliko so polovili rib, koliko vlagali in koliko spravili na trg. Taki izkazi bi bili potrebni tudi radi sestave ribarske statistike. Na ta način bi šele spoznali, kolikšno je narodno premoženje na ribah.

S tem bi dobilo oblastvo vpogled, kako se gospodari z ribjimi vodami, kdo jih pravilno izkorišča in kdo jih zanemarja. Čim bodo lovišča v pravih rokah, bo prišlo čim več rib na trg in široki sloji bodo imeli dobro in ceno hrano.

Vode moramo torej leto za letom temljito preloviti.

Seveda pri množinskih ribah ne zadostuje trnkarjenje; lovišče je treba poloviti večkrat na leto z veliko mrežo na vlak. Manjše ribe moramo odbirati in jih spustiti nazaj v vodo, večje pa obdržati in eventuelno vnovčiti.

In koliko rib smemo na ta način na leto poloviti? Temeljno načelo racionelne ribje lovi je, da smemo na leto poloviti le toliko rib, da ribovje ne peša. Večletna izkušnja nas bo sama učila, do katere meje smemo lovišče brez škode za ribjo vodo izkoriščati. Te količine ne smemo pod nobenim pogojem prekoračiti. Da doženemo to količino, si moramo vsako leto zapisovati količino ujetih rib po teži in po številu. Ako ugotovimo na ta način vsak leto povprečno težo posamezne ribe, vidimo, ali ribovje prospeva ali propada. Na podlagi takih zapiskov si moremo za vsako leto izračunati količino rib, ki jih smemo poloviti, ne da bi škodili lovišču.

Količino rib, ki jih smemo brez škode za revir letno poloviti (letni donos), izračunamo po sledečem obrazcu: $D = \frac{Dn \times T}{Tn}$ (D = letni donos, Dn = normalni letni donos, T = povprečna teža, Tn = normalna povprečna teža.) Normalni letni donos je povprečni donos prejšnjih let. Normalna povprečna teža ribe Tn v lovišču pa nam je znana po izkušnji, ker vemo po uspehu lovi, kako rastejo in uspevajo ribe v revirju.

Ako dá n. pr. postrvji potok običajno 200 kg postrvi na leto in znaša povprečna teža plodnih rib 0·25 kg, povprečna teža preteklega leta pa le 0·20 kg, potem smemo v tekočem letu poloviti le $\frac{200 \times 0{\cdot}20}{0{\cdot}25} = 160$ kg postrvi.

Čim raste povprečna teža posamezne ribe, se zvišuje avtomatično letni donos; padanje povprečne teže rib pa je znak, da ribovje peša. To je opomin posestniku lovišča, da omeji lov.

Izkušnja kaže, da smemo vzeti iz naših večjih sulčjih lovišč na leto po 100 do 200 kg sulcev. Naši postrvji potoki dado na leto in na kilometer 2—20 kg postrvi; boljši revirji naših rek pa na leto 1000 do 2000 kg množinskih rib.

Državno vališče na Idrijci, ki je sedaj pod Italijo, je imelo približno 48 km vodovja. Od tega je prišla v poštev le dobra tretjina. Ta voda je dajala letno okrog 400 kg postrvi, torej približno 25 kg na kilometer. To je vsekakor izvrstna postrvja voda, pa tudi gospodarstvo je bilo vzorno.

V postrvjih vodah je treba gledati tudi na to, da mlečniki preveč ne prevladujejo. V nekaterih vodah je 70—80% mlečnikov.

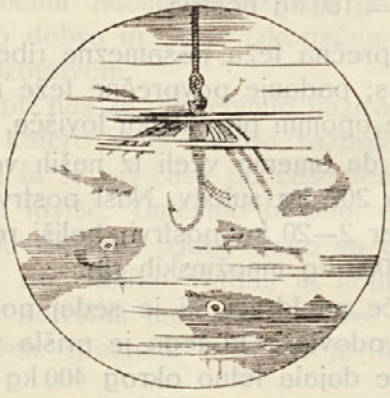
Čim več je mlečnikov, tem slabša je drest, ker ovirajo drug drugega pri dresti. Ikrnice je treba čuvati in jih spuščati nazaj v vodo, mlečnike pa lovimo v pozni jeseni. Pravo razmerje spolov dosežemo, ako vodo prelovimo s sakom ali mrežo. Tu se nudi prilika, odbrati mlečnike, ikrnice pa spuščati nazaj v vodo. S črvarjenjem in s sportno lovjo pa pravilnega razmerja spolov ne bomo nikdar dosegli.

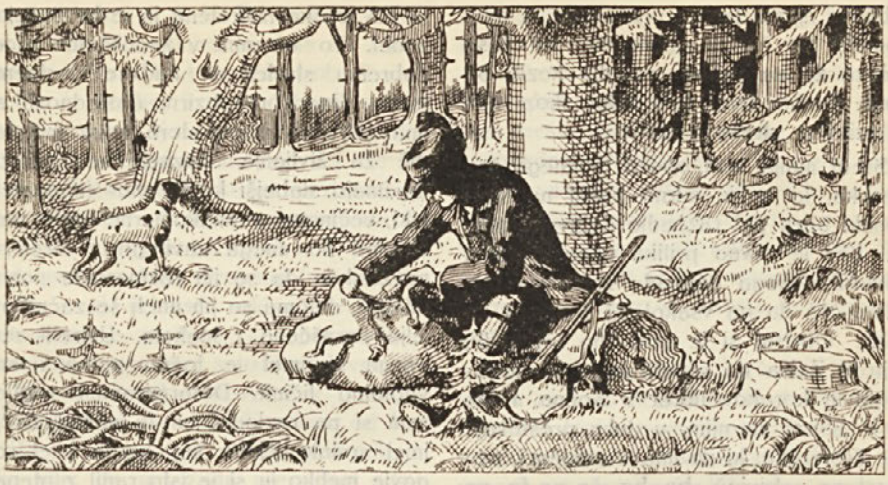
V posameznih majhnih potočkih živi pritlikavo izrojeno postrvje pleme, ki zraste redko preko 25 cm. Pravijo jim »gorske postrvi«. To ni posebna vrsta postrvi, nego prava potočja postrv, ki je izrojena, ker ji nedostaja hrane. Ni pa vedno nerodovitnost vode kriva njeni pritlikavosti, večji del so te ribe izrojene, ker se parijo le med seboj in ne dobe pomladka iz dolnjega toka. V tako vodo je treba vlagati svežega zaroda, izrojeno pleme pa zatreti.

Kakovost revirja ni odvisna od tega, koliko rib je v njem, nego od tega, koliko rib moremo iz revirja poloviti. Polna voda rib ne koristi, ako ni mogoče rib ujeti. Za lov z mrežo je treba vlakov, to je prostorov, kjer je mogoče z mrežo loviti. Globoke vode, iz katerih štrle čerî in škrbine, niso ugodne za lov z mrežo. S trnkarjenjem pa ni mogoče vodá pravilno in umno izkoriščati.

Pa tudi mnogo ujetih rib nam ne koristi, ako jih ne moremo takoj vnovčiti. Dobre vode so one, ki so blizu prometnih sredstev, blizu večjih krajev ali letovišč, kjer se použije mnogo rib.

Dobro ceno pa imajo le žive ribe. Producent mora torej na to gledati, da spravi ribe žive na trg.

Iz lovskega nahrbtnika.

Nagrade. Direkcija šum je podelila za ubite volkove sledeče nagrade:

250 Din gosp. Norbertu Schadingerju za dne 15. septembra t. l. v Welšpergu pri Kočevju na pogonu ustreljenega volka;

250 Din g. Adolfu Krausu v Kočevju za dne 21. sept. t. l. v istem okolišu na pogonu ubitega volka.

Sestanek dolenjskih lovcev v Gorenji vasi pri Stični se je vršil v nedeljo dne 12. t. m. Bil je dobro obiskan po lovcih iz vse stiške doline. Na sestanku je poročal o lovu kot gospodarski panogi ter o pomenu Slovenskega lovskega društva za lov, društveni blagajnik, ravnatelj mest. dohod. ur. Ivan Zupan. — Ustanovil se je klub članov S. L. D. za Stiško dolino. Za predsednika kluba je bil izvoljen g. Jos. Zajec iz Znojil, p. Krka, tajnikom pa g. Milan Končina iz Gorenje vasi. — Ta sestanek je prvi korak k povišanju števila članov SLD, kakor tudi k zboljšanju lovstva v Stiški dolini.

V prid tiskovnega sklada SLD je bila podarjena divjačina, ki se je prodala za 130 Din.

Građansko streljačko društvo »Kralj Aleksander« v Osjeku je praznovalo proslavo 140 letnega obstanka. Proslavo so praznovali mnogoštevilno zbrani, odlični člani društva dne 7. septembra s pontifikalno sv. mašo v kapucinski cerkvi. Nato se je vršilo tekmovalno streljanje po predpisanem sporedu. Opoldne je bil skupen obed, ki so se ga udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Streljanje se je dne 8. septembra nadaljevalo in zaključilo. Na večer tega dne so se razdelila darila. Kraljevo darilo, obstoječe iz lepe lovske puške, je prejel g. dr. Viktor Görög iz Osjeka, ki si je poleg tega darila priboril še pet drugih. Dr. Görög je član Slovenskega lovskega društva in je pri strelski svečanosti zastopal naše društvo, za katero je pokazal mnogokrat veliko zanimanje.

Nosni obad in drugo. Kakor je svoječasno poročal »Lovec« v članku o nosnem obadu, je bil isti že prejšnja leta razširjen severno Zaplate. Letos je pa napadena srnjad že tudi v Kočni.

Bolno žival, zlasti srnjaka, je opaziti lahko po tem, da je manj plašljiv in da ima sploh manj razvite čute. Opaža se, da trpi zlasti vonj. Bolnega kozla je spoznati že v tem, da se na paši ne

giblje z njemu lastno prožnostjo in gibčnostjo, po čemer razlikujemo za časa zalaza že na veliko razdaljo kozla od koze. Bolna žival tudi hrka skozi nos in pri tem stresa z glavo.

Sredi junija sem opazil močnega šesteraka, ki se je mirno pasel na stari poseki blizu pol razpadle delavske bajte. Ker je ravno prilika nanesla, sem povabil nekega gospoda zelenega poklica, češ da ga vsakoletni šesterak že čaka. Obrisal si je podjetno ščipalnik, pritrdil Zeisa na repetirko in jo nedosegljivih korakov ubral v Kočno. Folte jo je ubiral za njim, v duhu prešteva je vse šesterake, ki jih ima v evidenci, neprestano zatrjujoč »bo, bo, če ne ta, pa oni tam ali pa oni tam.« Jaz sem jo pa ubral v sosednji rob. Kar zaslišim v smeri omenjene kolibe strel — in še eden — in še eden — in še eden. Krogle so v zmerni razdalji od mene švigale v nepreračunljivi smeri. Ko začujem četrto, sem jo s krepkim gorenjskim pozdravom — poslal naprej. Ošvrknil sem z mislijo tudi strelca.

Nazaj grede zaslišim precej glasno govorjenje in na prvi pogled zagledam od daleč gosta, ki se mi je zdel vsaj za štiri prste večji kot prej in za njim Folteja — s šesterakom. Čudna so božja pota, sem si mislil, a še bolj čudna pota izstreljene krogle. Strelec je zagledal — kratko povedano — blizu kolibe šesteraka na nekem robu in ga pričel bombardirati, za kar se srnjak ni niti najmanj zmenil, temveč je mirno obiral grmičevje na robu. Po zadnjem strelu je pa šel čez rob in tam ga je našel lovec z lepim strelom za plečem.

Doma sem preiskal srnjaka in prvo opazil sumljivo rdečerumeno krvno peno ob nosu, potem pa v nosni vdolbini kakih dvanajst do 20 mm dolgih, kot svinčnik debelih ličink, poleg tega pa še več manjših. Srnjak je bil srednje močan z razmeroma visokimi roglji, dobro prebarvan in dobro pri divjačini. Gotovo je bil po zajedavcih toliko izmučen in omotljen, da strelov ni slišal in strelec se je pozneje prepričal, da je cev puške izstrelena in je le slučajno zadel. To omenim v zadoščenje sicer dobremu strelcu in nadvse častnemu lovcu, čigar brezobzirni doslednosti se ima zahvaliti marsikatera koza in mladič za življenje. Pozneje sem opazil, da imajo slabejši kozli, eno- in dvoletniki, večinoma neenakomerne roglje, večinoma po enega zavitega v stran in navzdol in da so jih razmeroma pozno očedili, deloma so jih imeli še začetkom julija poraščene z mahom. Ustrelil sem enega in imel je točno polno nosno vdolbino ličink. Deformiranost rogljev sem si pa razlagal na ta način, da je imel srnjak ličinke že, ko je imel rogovje mehko in si je isto ranil z otepavanjem glave, vsled česar je dobil en rog nepravilno zaostalo rast.

Po zadnjih opazovanjih ni opaziti dosti slabe srnjadi; smatram, da je že izhrkala ličinke. Če pa kak slabič radi tega pogine, ga pa itak hitro pokoljejo lisice in kune, marsikaterega si bo pa privoščil orel.

Sredi julija je našel lovec ob studencu mirno ležečo in prebavljajočo gamsovo kozo, ki ga je gledala kakor domača koza svojo gospodinjo in se je ravno tako udano pustila pripeljati k meni na vrt. V vrtu se je požrešno pasla, lizala iz roke sol in pila iz posode vodo. Tretjo noč je pa vtaknila roglje v železno ograjo in se toliko poškodovala, da je dopoldne poginila. Bila je normalno razvita, imela lepe skoro kozlove roglje, le po trebuhu ni bila še prebarvana. Prvo sem pričel preiskovati glavo in našel pod levim rogljem v možganski vdolbini kot oreh velik vodeni mehur. Na istem mestu so bile mehkejše kostne plasti razjedene, na znotraj pa možgani popolnoma normalni. Na kosti, ki jo hranim, se razločno vidi, da je izgubila koza njej lastne čute le vsled notranje tvorbe in ne vsled zunanje poškodbe. Drobovje je imela popolnoma zdravo, morala je imeti tudi mladiča, ki ga je pred kratkim dojila. P.

Medved pred drvarsko kolibo na Malinovem vrhu. V četrtek, dne

18. septembra t. l. je šel gozdni delavec Anton Valentinac, ki dela na Milanovem vrhu (Hrv.) nekako ob 9. uri zvečer iz kolibe, in se odstranil nekoliko korakov. Kar naenkrat zasliši v neposredni bližini lomastenje vej. Še se ni utegnil premakniti, ko ga medved popade s šapo za bok, on pa medveda za vrat, iščoč pri tem po žepih nož. Ker ne najde noža, zakliče svojemu tovarišu Fr. Grojču, naj prinese sekiro iz kolibe. V tem pa je medved — spoznavši s kom ima opravka, spustil delavca in se glasno rjoveč odpravljal k pobegu. Valentinac pa, — dobivši sekiro od tovariša, — zamahne proti medvedu s tako silo, da mu zada precejšen udarec med pleča. Medved še huje zarjove, se postavi na zadnji nogi in jo ubere za tretjim delavcem, ki je ravno dospel iz kolibe. Ta jo hitro pobriše, medved za njim, za medvedom pa prva dva, t. j. Valentinac in Grojč. Valentinac mu v tem zada še drugi udarec in sicer v hrbet. — Medved se sedaj močno rjoveč spusti v bližnjo reber, kamor mu v temi niso mogli slediti.

Drugi dan so na licu mesta našli mnogo krvi, ki priča, da je bil medved precej poškodovan.

— alko. —

Ali naj ščitimo veverico? V zadnji številki »Lovca« se zagovarja veverica kot nekaka dika in oživalka naših, drugače precej mrtvih gajev in gozdov.

Deloma ima pisec prav, da so naši gozdovi prazni; še celo ptice pevke so decimirane. Stalež divjadi pred desetimi leti se z današnjim ne da niti primerjati. Da je pa tako slabo stanje naše koristne divjadi in koristnih ptic, je mnogo pripomoglo napačno gojenje in očuvanje. Mnogokrat v preveliki meri čuvamo to, kar bi ne bilo potrebno, kar je škodljivo, premalo pa pazimo na ono, kar bi morali čuvati. Vzemimo kot primer kanjo. Kako se je zadnja leta zaplodila! Gotovo moramo gledati na to, da to ali ono bitje stvarstva ne izgine iz svetovne površine, ali treba pa ni in je škodljivo za druga bitja, ako se škodljivci preveč razmnožujejo. Tako je tudi z veverico.

Dokler bo toliko veveric, da jih srečaš na vsakih par sto korakov in ti na vsakem mestu, kjer kličeš jerebe, priskaklja radovedna veverica, se ni še treba bati, da bo veverica zatrta. Ako si tu in tam kdo privošči veveričjo večerjo, ni smatrati tega še za uničevalca prirode. Da razne škodljivce in tudi veverice pri nas premalo streljajo, je deloma kriva draga municija.

Navedem naj slučaj, ki kaže, da veverica ni tako nedolžna. Imel sem grlico, ki je legla, moja gospodinja pa veverico in pinožo. Prvo hudobijo, ki jo je veverica napravila je bila, da je pinoži odjedla glavico. To je tako hitro izvršila, da ni bilo mogoče tega preprečiti, četudi je bilo prisotnih več oseb. Drugo veveričje rokovnjaštvo je bilo, da je pregnala grlico z gnezda in deloma izpila, deloma pa pomendrala grlična jajčeca. Slučajno so jo tudi pri tem hudodelstvu zasačili in je bil vsak sum izključen, da je krivec kdo drugi.

Nadalje je člankar mnenja, da bi ptice nad veverico kričale kakor na druge svoje sovražnike, ako bi bile veverice njim škodljive. Sicer pa imamo še mnogo drugih škodljivcev, na primer srake, šoje, vrane. Posebno prve so pozvane kot največje roparice gnezd. Kadar poletavajo po gozdu, jih puste v miru, pač pa kriče nanje, kadar se približajo njihovim gnezdom. Nasprotno pa ptice kriče na jazbeca, jelena, srno in celo na zajca, ker ga pač smatrajo kot nekaj nenavadnega. Ako bi kričale na vsako veverico, bi ptice prehitro postale hripave in bi bilo še manj petja kot ga je sedaj.

Mislim, da se bo marsikak izkušen lovec in prijatelj ptic pevk priključil mojemu mnenju.

Vl. K.

Vzdržljivost prepelice pred psom. Bilo je sredi meseca septembra. Jaz in moj tovariš sva lovila na jerebice. in prepelice po štipljanskem polju in posebno pri jerebicah imela slabe

uspehe, ker so se posamezne kakor v jatah vedno predaleč dvigale, tako da nisva skoro mogla priti do strela. Opoldne sva naredila odmor in okoli dveh popoldne zopet nadaljevala lovljenje. Moj fermač Šolc je naenkrat postal v brazdi koruzne njive in oprezno gledal predse v zemljo ter kazal vse znake, da je pred njim v njivi ptica (za zajca namreč malo drugače markira). Zapovem Šolcu glasno: Naprej! in on napravi tudi dva koraka. Pred njim se nič ne dvigne v zrak, on pa še vedno gleda srepo v zemljo. Grem prav do psa in pogledam v smeri njegovega pogleda. Pred njim, 20 cm od njegove glave oddaljena je čepela prepelica in me plaho motrila. V početku sem mislil, da je bolna ali ranjena in hotel sem jo prijeti z roko. Toda, ko sem že bil z roko tik pri njej, da jo primem, se je dvignila v zrak in se z urnim poletom izgubila med turščico. Ko bi bil hitro snel z glave klobuk in ga vrgel na njo, bi jo mogel ujeti živo. V splošnem sem opazil, da prepelica zelo dolgo zdrži pred psom, a da bi čepela zdrava prepelica 20 cm od pasje glave v njivi in ne odletela, to se mi do sedaj še nikdar ni pripetilo. Pri skalnatih jerebih sem pa pač opazil, da, koder je jata razkropljena in so se posamezne ptice poskrile med kamenjem in grmičjem, večkrat zdrže do zadnjega trenutka, skoraj da jo lovec pohodi.

Tone Kappus, Štip.

V Beli Krajini se je vršila dražba lovov, katera je bila prav živahna. To je bilo naklepov, načrtov, skupin in skupinic! »Združimo se kmetje, gospoda ne bo streljala v naših loviščih. S podpečki na dan! Kdor bo le mogel, vsak bo lahko streljal. Nabijajmo, dokler gre!« so dejali bodoči zakupniki. Leteli so dinarji v klobuke, včasih se jim je pridružil še kak dolar. Prišel je dan. To je bil polom! Cene ogromne in — omejeno število lovcev — se je čitalo, razporedno število po velikosti lovišča. Tiho so se muzale strančice skozi vrata. Zakupnik, komur je srečno prišlo lovišče v roke, je hitel domov. Sedaj pa društvo! Na člane je prišla velika vsota, zato so začeli odstopati in mož je moral prodati kravico. Ni vzdihnil zaman: »Ob obnovi nikdar več!«

Pa je srečal neki lovec iz Črnomlja vaškega in mu rekel: »Drugi teden vam bo pa financa zapečatila puško. Jojme, jojme, tega še ni bilo,« in bliskoma se je raznesel strah.

Zaščita živalim mora biti, drugače bi opešala lovišča in le kaka puška bi še rjavela v suhem gabru.

Osnutki novega lovskega zakona, objavljeni v »Lovcu«, so vzbudili med lovci veliko zanimanja. Reči moram, da jih je dosti in tudi dobrih lovcev, ki se navdušujejo tudi za regalni sistem. Vzrok temu je pač to, ker so pri nas love zdražili večinoma bogataši, tako da ubog lovec ne pride skoro do strela, kaj šele, da bi si mogel privoščiti enkrat na leto zajca; vsi zajci se drago prodajo v Čakovec.

Lovci najemniki pravijo, da bodo lovišča, ako obvelja »regalni sistem«, kmalu prazna in da se bodo preveč izkoriščala. Imajo prav, toda pripomniti moram, da se mnogotera lovišča pri nas tudi sedaj tako izkoriščajo, da se bolj sploh ne bi mogla. Neki najemnik manjšega lovišča, za katerega plačuje par tisoč kron, je v preteklem letu postrelil blizu 20 kom. srnjadi, kljub temu, da je ista že zelo redka. Ni se zadovoljil s tem, da bi postrelil par komadov, s katerimi bi kril stroške najemnine. Ne, moral si je napraviti, če računamo še zajce (60 kom.) in lisice (11 kom.), še ogromen dobiček. Drug slučaj: 10. avgusta t. l. sem bil Logarski dolini in morete si misliti moje začudenje, ko zaidem med pravo pravcato brakado. Pomislite, v avgustu loviti z visokonogimi braki. Na vprašanje, kaj bodo streljali, so odgovorili, da »rehlne«. Prepričan sem, da so streljali na vse, kar jim je prišlo pred cev. Ali ni gozdno politični oblasti v Gornjem gradu o tem ničesar znanega? Že večkrat sem hodil po Savinjskih planinah in vedno sem se

čudil, da ni v tako lepih revirjih videti nobene divjačine. Sedaj mi je jasno. —

Celjski turist in lovec.

Modras in slavec. V juliju je bilo. Solnce je razbelilo kamenje, da je migljalo okoli polegajoče ozračje in šele pozno popoldne je zapihal hladen veter.

Streljaj od šole je grmičevje, kjer gostuje vsako leto slavčev par in si goji mladiče. Pozno popoldne sem šel zopet gledat njih življenje. Samec je stal na skali, ob kateri je raslo grmičevje, potresaval s perutničkami in glasilo se je otožno cvrčanje. Kaj more biti, ker stojim korak pred njim in se še ne gane z mesta? Gledal sem in zapazil modrasa, ki je prežal ob grmu. Niti za trenutek se ni ganil. Nenadoma je odletel slavec nekoliko više, modras se je pa zgrudil na zemljo, zlezel natančno na dotični kraj, kjer je bil slavec položil glavo in čakal, da se vrne. Zanimivo bi bilo nadaljno opazovanje; šel sem domov, vzel puško in zagodel smrtno igro. Slavčev par si je pa srečno vzgojil mladiče, kateri nas obiščejo ob letu. A. Čebular.

Cene divjačini. Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je sklenilo s tvrdko E. Vajda, Čakovec, pogodbo, da prevzame spodaj navedeno divjačino do preklica po sledečih cenah: srne kg po 20 Din, gamsi in jeleni kg po 12.50 Din, zajci nad 3 kg kos 60 Din, poljske jerebice kos 25 Din, fazani (petelini) kos 50 Din, gozdne jerebice kos 30 Din, kljunač kos 30 Din in velike race kos 30 Din. Cene so mišljene franko oddajna postaja. Pošilja se samo po železnici. Zajci ne smejo biti iztrebljeni, sploh nič odprti, marveč samo iztisnjeni, da odteče voda. Drobno divjačino je treba vpošiljati v košarah med slamo. Košare vpošilja tvrdka franko oddajna postaja.

Lovske knjige. V založbi ilustrovanega časopisa »Waidmannsheil« so izšle tekom zadnjih let te-le publikacije: Die österreichische Jagdgesetzgebung von Dr. E. Dolleisch (tč. razprodana). — Die volkswirtschaftliche Bedeutung der Jagd in Osterreich von K. Berger. — Jägerehre und Waidmannspflicht. a) Niederjagd, b) Hohe Jagd; von der freien Vereinigung z. Schutze des Waidwerkes. — Das Jägerjahr von K. Berger (razprodana). — Die Steigerung der Jagderträge von K. Berger. — Das Jagdschutzorgan und die Rechte und Pflichten desselben. —

Za tiskovni sklad so nabrali lovci na Poljanah 400 Din kot globe, plačane povodom velikega lova, ki je bil dne 16. oktobra t. l. v Starem trgu pri Rakeku. Hvaležno sprejeto!

Za zeleni križ so darovali v počaščenje spomina umrlega g. Rado Medića njegovi prijatelji in družabniki »Mengiškega lova« — 340 Din. Najlepša hvala.

Muhe lovske sreče. Na pogonu na divje koze, 28. sept. t. l. v Planici, se je približal tropič divjih koz gospodu ing. A. R., ki je stal pod Grlom in vzel na muho primernega kozla. V trenutku, ko je skrivil usodni prst, vskoči v strelno črto drugi kozel, a risanica se je že oglasila. Tropič se je razbegnil, strelec pa, ki je imel dovolj opravka s »popravljanjem« streljanega in zadetega kozla, ni imel časa, da bi opazoval ostale. Nenadno pa se mu privali pod noge drugi kozel, o katerem je mislil, da je v samomorilnih namenih vseeno odnesel zdravo kožo. V dobri veri, da je ta že povsem »dober«, ga je pustil, da se je trkljal v dolino med ruševje, od koder pa jo je kozel popihal, kakor je presenečenemu strelcu kazala krvava sled. Po kratkem iskanju pa so ga našli. Torej je z enim strelom pogodil dva.

Kozel je bil prestreljen tik za sklepi stegenj, tako da mu je krogla razdejala votlino kolkov in so zadnje noge deloma ohromele.

V ljubezni Diane topečemu se strelcu pa je reditelj lova zataknil vršič ruševja za klobuk, utrjen od jeznih viharjev.

Iz ribarske mreže.

Ribarska razstava v Dunajskem Novem mestu. Začetkom septembra 1924 je bila v Dunajskem Novem mestu ribarska razstava. V šestih akvarijih je bila razstavljena ribja favna tamošnjih voda ter zarod postrvi in krapov letošnjega leta. V nadaljnjih akvarijih je bilo videti nižje živalstvo, ki služi ribam v hrano ter ribam koristno in ribam škodljivo vodno rastlinstvo in nižje živalstvo. Nadalje je bilo videti preparate ribam škodljivih ptic in drugih ribam nevarnih živali (vidra, vodni kos, vrana, razne vodne kokoši, čaplja, vodomec, itd.). V slikah so se predočile razne ribje bolezni.

Razstavljeni so bili vsi predmeti za notranjo opravo vališč kakor: valilnik sistema »Scheibelhuber«, kalifornski valilnik, ribnjače, umetna ribja hrana itd. —

Stroga kazen za ribje tatove. Ribji tatovi so radi tega tako drzni, ker vedo, da jih čaka pred sodiščem mila kazen. Ko bi sodišča nekaj časa drakonično kaznovala ribjo tatvino, bi se ribji tatovi kmalu spametovali.

V drugih državah zasledujejo ribjo tatvino zelo strogo. »Österreichische Fischereizeitung« 1924 štev. 17, 18 poroča, da je okrožno sodišče v Lincu obsodilo dva ribja tatova na 5 oziroma 4 mesece ječe. Lovila sta s čolna z zanjko sulce, ne da bi bila kaj ujela.

Starost ščuke. »Schweizerische Fischereizeitung« 1924, štev. 8, navaja nekaj podatkov o starosti ščuk. Preiskava luskin je dognala sledeče:

ščuka, ki je tehtala 2·5 kg in merila 70 cm, je imela 5 let;

ščuka, ki je tehtala 3 kg in merila 80 cm, je imela 5 let;

ščuka, ki je tehtala 4 kg in merila 83 cm, je imela 6 let;

ščuka, ki je tehtala 4·5 kg in merila 85 cm, je imela 7 let.

Kje se drsti jegulja? Še pred svetovno vojno se ni vedelo, kje se drsti jegulja (anguilla vulgaris L.). Uganko je rešil Danec dr. Jos. Schmidt, ki je v času od 1913 do 1921 preiskal atlantski ocean, da najde drstišča jegulje. Jeguljine ličinke je našel po vsem atlant-

skem oceanu od obrežij Evrope do obrežij Združenih držav Amerike. Čim bolj se je približeval Ameriki, tem manjše ličinke je našel in slednjič je dospel na mesto, kjer je našel ličinke, ki so se jedva izlegle. Tako je prišel do drstišč. Ta drstišča so severnoisločno od zapadne Indije. S tem je ugotovil tudi čas drstenja. Jegulja se drsti koncem zime in spomladi. Aprila merijo ličinke že 12—13 mm, junija 25 mm, oktobra 35 do 40 mm. Prvo poletje so ličinke v bližini drstišč. Pozimi odpotujejo proti severoistoku. Prihodnje leto merijo že 75 mm in dospò že do obali Evrope. Jeseni in pozimi drugega leta se ličinke spremene, život se jim zožuje in skrajša in dobivajo obliko ribice. Te ribice potujejo v tretjem letu starosti v sladke vode. Takrat merijo 65 mm. Ribice so prozorne in potujejo v ogromnih množinah po rekah navzgor.

Kakor znano, jegulje ni v vodah donavskega porečja, ker jim Črno morje ne nudi drstišč. Pač pa so jegulje v rekah, ki se izlivajo v Jadransko morje, n. pr. v Soči.

Zanimiva zgodba o vidri. Zanimivo zgodbo o vidri priobčuje »Oesterreichische Fischereizeitung« 1924 št. 17, 18. V reki Taji na Zgornjem Avstrijskem je neki lovec ustrelil ponoči v mesečini vidro. Drugo jutro jo je šel iskat in brodil s kolom po vodi, da jo spravi na suho. V tem začuti, da je nekaj v vodi zagrabilo za kol. Ko privzdigne kol, vidi, da ga drži z zobmi druga vidra. Ni imel pri rokah puške, sicer bi ustrelil tudi njo. Ubita vidra je bila samec, druga vidra, najbrže samica, pa je čuvala mrtvo tovarišico in lovcu branila, da jo izvleče na suho. Ustreljena vidra je tehtala 10 kg.

Dvoboji med ribami. Poseben sport imajo, kakor poroča »Schweizerische Fischereizeitung« 1924, štev. 8, ribiči v Siamu. Dočim se divijo Španci bikoborbi, Belgijci pa bojem petelinov, zasledujejo Siamezi z napetostjo in strastjo boj med dvema ribicama. Stavijo visoke vsote na to, katera ribica bo zmagala. Včasih zaigra pri takih stavah kdo vse premoženje, često tudi ženo ali otroke.

Ribica, ki jo rabijo za ta dvoboj, se zove znanstveno »Betta pugnax« in meri jedva 5 cm. Posebnost teh ribic je, da se smrtno sovražijo. Čim jih dado v zato pripravljeno posodo, obstanejo trenutek kakor okamenele ter so takoj nato z divjo strastjo zaženó druga proti drugi.

Kako velik zraste losos? »Neudammer Fischereizeitung« poroča, da je tehtal največji losos, ki so ga doslej ujeli, 70 kg. Ulovili so ga leta 1911 pri Washingtonu. Tudi na Angleškem so ujeli izredno velike lososе, tako 1906 v Firth of Forthu 46·8 kg, 1910 pa 40·8 kg težkega. Zadnji je bil dolg 1·60 m.

MALI OGLASI.

NADZIRATELJA LOVA iščemo, samskega, ki bi takoj nastopil. Stanovanje z malim vrtom. 2 obleki, 2 para čevljev letno. Mesečni deputat v živilih in 500 Din začetne plače. Ponudbe, po možnosti s fotografijo na Milana Horn, Zagreb, Ilica 54, II. nadstr.

Drugega logarja in lovca iščejo za svoje gozdno veleposestvo Jatna pri Radečah, Zidani most, Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani. Prosilci z gozdarsko izobrazbo, jugoslovanski državljani, naj pošljejo svoje ponudbe z životopisom in prepisi izpričeval na Upravo Združenih papirnic d. d., Ljubljana, Dunajska cesta 1 b.

Kupim lovskega psa braka, 3 leta starega, kratkodlakega istrijanca. Biti mora že dobro izvežban ter imeti vse dobre lastnosti lovskega psa brez vsakršnih napak. Josip Kostanjšek, trgovec v Mozirju, Sav. dolina.

Pouzdan mladi nadlovac traži se za brdsko lovište u Slavoniji. Treba da poznaje njegu jelena, srna i ostale divljači. Ponude sa prepisima svjedodžbe slati na uredništvo »Lovca«.

FRANC ZORN, Ljubljana

Cesta na južno železnico **izdelovalnica nahrbtnikov** Cesta na juzno železnico

„PRAKS“ = nahrbtnik + pelerina + oglavnica.

Pelerina in oglavnica sta zganjeni in nevidni. Nahrbtnik pretvorjen.

Ob lepem vremenu se nosi »PRAKS« kakor vsak drug večji nahrbtnik: pelerina in oglavnica sta na poseben način na hrbtnem delu zganjeni in pritrjeni. Ob slabem vremenu se treh prijemi, ne da bi ga bilo treba odložiti, nahrbtnik pretvori v nahrbtnik + pelerino + oglavnico: z desnico odpnem in izvlečem izpod nahrbtnika desni del pelerine in si z njo zavarujem desno ramo in roko, z levico pa na isti način svojo levo stran; nato potegnem oglavnico črez zatilnik na glavo. — Za turiste, lovce, logarje, sportnike, skavte in šolarje je ta praktična novost največjega pomena.

V zalogi so tudi drugovrstni nahrbtniki, ročnice, torbice, prevleke itd.

Puškar Josip Winkler, Kranj

priporoča svojo veliko zalogo lovskih pušk, pištol, revolverjev, municije in vseh drugih lovskih potrebščin.

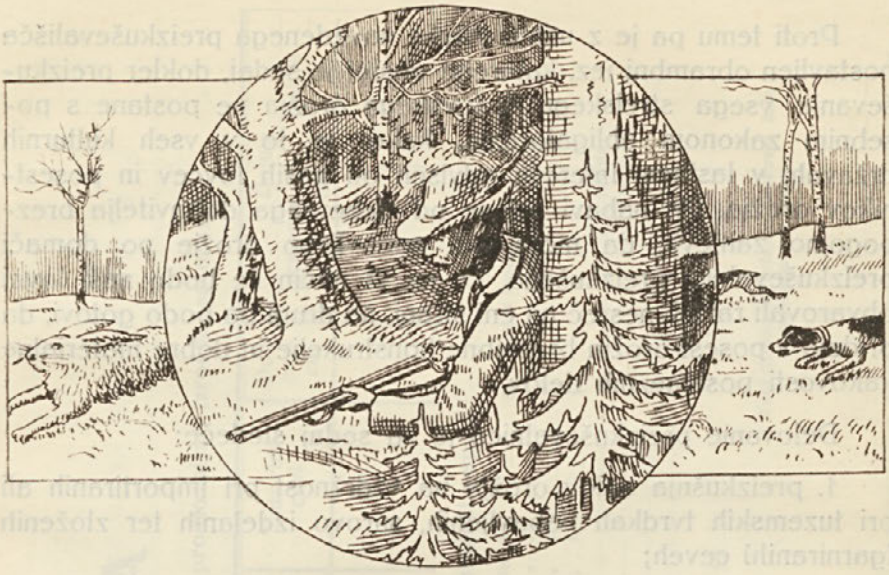
Zahtevajte cenik!

Solidno delo, zmerne cene.

Montiranje daljnogledov.

Popravila orožja in vlaganje novih cevi v puške vseh sistemov.

Oklic lovcem in strelcem!

(Objavlja preizkuševalnica orožja kr. državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju, Slovenija.)

Razne nesreče, ki so se dogodile našim lovcem širom domovine, sicer po pretežni večini po krivdi lovcev samih, vendar pa tudi vsled slabe konstrukcije pušk, posebno glavnih delov, t. j. cevi in zaklepa, so jasno pokazale potrebo po ustanovitvi preizkuševalnice orožja v lastni državi. Vodstvo kr. drž. strokovne šole za puškarstvo v Kranju je na iniciativo velezaslužnega pionirja na polju ustanovitve puškarske industrije v Kranju, gosp. dvornega svetnika dr. Rud. Marna, načelnika oddelka ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani, realiziralo dobro premišljeni načrt in ustanovilo s finančnelno pomočjo tukajšnje »Puškarne« oddelek za preizkuševanje orožja, ki je pričel z rednim poslovanjem dne 30. oktobra t. l.

Povod temu, da se je pričelo misliti na ustanovitev te velevažne institucije za preizkuševanje orožja na vzdržnost, je v največji meri dalo tudi importirano orožje, lovske dvocevne puške sestavov Toplever, Greener, srednje vrednosti, ki so izdelane, da se ne izrazim pretirano, pod vsako strokovno kritiko. Dejstvo, da se pri nas do danes še ni mislilo na primerno obrambo, oziroma zaščito osebne varnosti lovcev in obenem tudi na zaščito lepo razvijajoče se domače puškarske industrije, so inozemski dobavitelji orožja znali dobro izrabljati.

Proti temu pa je z ustanovitvijo navedenega preizkuševališča postavljen obrambni jez, katerega obstoj je sedaj, dokler preizkuševanje vsega strelskega in lovskega orožja ne postane s posebnim zakonom obligatorično, kakor je to v vseh kulturnih državah, v lastnem interesu odvisen od naših lovcev in posestnikov orožja. Pri nabavi naj se od slehernega dobavitelja brezpogojno zahteva, da mora biti nabavljeno orožje po domači preizkuševalnici preizkušeno. Le na ta način se bodo naši lovci obvarovali raznih nesreč na eni strani, na drugi pa bodo gotovi, da pridejo v posest orožja brezhibne konstrukcije in dobre materialne kakovosti posameznih delov.

Delovanje preizkuševalnice je za sedaj sledeče:

1. preizkušnja delov orožja na vzdržnost pri importiranih ali pri tuzemskih tvrdkah nabavljenih, surovo izdelanih ter zloženih (garniranih) ceveh;

2. preizkušnja na vzdržnost (s črnim ali z brezdimnim smodnikom) lovskega in strelskega orožja ter orožja za samoobrambo (pištol, samokresov), bodisi importiranega ali tu izdelanega;

3. strokovna vztrelitev risanih pušk in pušk na zrnje;

4. ugotavlja streljaj risanih lovskih in strelskih pušk;

5. daje oceno o strelnem orožju in strelni tehniki sodiščem kakor tudi privatnim osebam.

O delovanju pod 1. in 2. navedenem se vodi natančen zapisnik v obliki izkaznice v treh izvodih (glej obrazec, str. 397), od katerih original pridrži zavod v svrho eventuelne kontrole, kopije pa se izročijo predajatelju odnosno lastniku orožja.

Preizkuševanje se izvršuje v pravcu, opisanem v »Lovcu« štev. 9 - 10 pod naslovom »Nezgode s puškami«; žigi, ki se uporabljajo, pa so nazorno objavljeni v zadnji štev. 21 - 22.

Da bodo naši lovci in strelci natančno informirani tudi o tem, kaka vrsta in množina smodnika, debelost in kakovost svinčenega zrnja se uporablja za I., II. in III. ter za brezdimno preizkušnjo, navajam v nastopnem tri natančne tabele, ki se nahajajo na str. 398 in 399.

Janko Ravnik,
tehn. vodja drž. strokovne šole za puškarstvo.

PREIZKUŠEVALNICA OROŽJA
KRALJ. DRŽ. STROKOVNE ŠOLE ZA PUŠKARSTVO V KRANJU
SLOVENIJA

IZKAZNICA

o izvršenih preizkušnjah sledeče navedenega in v to svrho prostovoljno izročenega orožja.

Ime in naslov izročitelja oz. lastnika orožja	Kom.	Vrsta	Kal.	Sestav	Način zaklepa	Surovina cevi	Dolž. cevi cm	Datum prejema orožja	Datum vrnitve orožja

S preizkušnjo na vzdržnost so se dognali sledeči uspehi:

I. preizkušnja surove cevi ..... gr črnega smodnika štev. 1, ... gr svinčena krogla;
II. „ zloženih ali garniranih cevi ..... „ „ „ „ 1, ... „ mehkega svinčenega zrnja;
III. „ dvo- ali večcevnih in II. enocevnih pušk ..... „ „ „ „ 1, ... „ „ „ „
Normalna polnitev naboja za zrnje znaša ..... „ „ „ „ 1, ... „ ..... „ „
„ „ „ „ kroglo „ ..... „ ....., ... „ ..... krogla;
Preizkušnja z brezdimnim smodnikom ..... „ ....., ... „ ..... zrnja;
Normalna polnitev naboja za zrnje znaša ..... „ ....., ... „ ..... „
„ „ „ „ kroglo „ ..... „ ....., ... „ ..... „

Tek. štev. ..... letnica .....

(se vtisne po izvrš. preizkušnji na cev.)

KRANJ, dne ..... 19.....

Preizkuševalni mojster: .....

Funkcijonar kr. državne strokovne šole za puškarstvo v Kranju: .....

OPOMBA. Za morebitne poškodbe orožja, glavnih delov itd., ki bi nastale vsled preizkušnje na vzdržnost, preizkuševalnica kr. drž. strokovne šole za puškarstvo v Kranju ne prevzame nobene odgovornosti.

397

Tabela

preizkusnega in uporabnega naboja za cevi na svinčeno zrnje.

Kaliber štev.	Patrone		Premer vrtanja za I. in II. preizkušnjo določenih cevi, merjen ob ustju, v mm	I. preizkušnja		II. preizkušnja		III. preizkušnja		Uporabni naboj	
	premer	dolgost		smodnik	krogla*	smodnik	krogla*	smodnik	svinč. zr.**	smodnik	svinč. zr.
	mm			grami							
4	24·0	101·5	20·6 – 23·2	32·0	192·0	26·7	160·0	21·3	128·0	16·0	96·0
8	21·2	82·5	19·0 – 20·5	20·0	120·0	16·7	100·0	13·3	80·0	10·0	60·0
10	19·6	70·0	17·8—18·9	14·0	84·0	11·7	70·0	9·3	56·0	7·0	42·0
12	18·4	65·0	17·1 17·7	11·6	69·6	9·7	58·0	7·7	46·4	5·8	34·8
14	17·6	65·0	16·5—17·0	10·6	63·6	8·8	53·0	7·1	42·4	5·3	31·8
16	16·8	65·0	15·9—16·4	9·6	57·6	8·0	48·0	6·4	38·4	4·8	28·8
18	16·2	65·0	15·4—15·8	9·0	54·0	7·5	45·0	6·0	36·0	4·5	27·0
20	15·6	65·0	14·5—15·3	8·2	49·2	6·8	41·0	5·5	32·8	4·1	24·6
24	14·6	65·0	13·7—14·4	7·2	43·2	6·0	36·0	4·8	28·8	3·6	21·6
28	13·8	63·5	13·2—13·6	6·4	38·4	5·3	32·0	4·3	25·6	3·2	19·2
32	13·2	63·5	12·8—13·1	6·0	36·0	5·0	30·0	4·0	24·0	3·0	18·0
36	12·8	63·5	12·4—12·7	5·6	33·6	4·7	28·0	3·7	22·4	2·8	16·8
40	12·4	63·5	12·0 – 12·3	5·2	31·2	4·3	26·0	3·5	20·8	2·6	15·6
44	12·0	52·0	11·5—11·9	4·8	28·8	4·0	24·0	3·2	19·2	2·4	14·4
50	11·4	52·0	11·0—11·4	4·4	26·4	3·7	22·0	2·9	17·6	2·2	13·2

Črni smodnik: fini lovski in strelski štev. 1 iz državne barutane v Kamniku.

* Krogla za I. in II. preizkušnjo: svinčen cilinder s polokroglo glavo; za Choke-vrtanje svinčeno zrnje štev. 12; premer, oziroma debelost svinčenega zrnja 2·5 mm.

** Svinčeno zrnje za III. preizkušnjo: štev. 12, debelost 2·5 mm.

Tabela

preizkusnega in uporabnega naboja za cevi na kroglo.

Kaliber vrtanja v mm	Premer vrtanja cevi ob ustju v mm	I. preizkušnja	II. preizkušnja	III. preizkušnja	I., II., III. preizk.	Uporabni naboj	
		smodnik			krogla	smodn.	krogla
		grami					
2·70	25·1—26·0	34·2	25·7	17·1	252·0	17·1	168·0
25·0—26·0	23·1—25·0	31·4	23·6	15·7	229·5	15·7	153·0
23·0—24·0	21·9—23·0	26·0	19·5	13·0	187·5	13·0	125·0
22·0—22·8	20·9—21·8	22·8	17·1	11·3	162·0	11·4	108·0
21·0—21·8	19·9—20·8	20·0	15·0	10·0	139·5	10·0	93·0
20·4—20·8	19·3—19·8	17·4	13·1	8·7	118·5	8·7	79·0
19·0—20·2	18·1—19·2	16·0	12·0	8·0	106·5	8·0	71·0
18·0—18·8	17·1—18·0	13·2	9·9	6·6	82·5	6·6	55·0
17·2—17·8	16·3—17·0	11·8	8·9	5·9	69·0	5·9	46·0
16·4—17·0	15·5—16·2	11·0	8·3	5·5	60·8	5·5	40·5
15·6—16·2	14·7—15·4	10·4	7·8	5·2	54·0	5·2	36·0
14·8—15·4	13·9—14·6	10·0	7·5	5·0	49·5	5·0	33·0
13·6—14·6	12·9—13·8	9·8	7·4	4·9	46·5	4·9	31·0
12·4—13·4	11·7—12·8	9·4	7·1	4·7	42·0	4·7	28·0
11·2—12·2	10·5—11·6	9·0	6·8	4·5	37·0	4·5	25·0
10·0—11·0	9·3—10·4	8·2	6·2	4·1	31·5	4·1	21·0
8·8—9·8	8·1—9·2	7·0	5·3	3·5	27·0	3·5	18·0
7·6—8·6	7·0—8·0	5·2	3·9	2·6	21·0	2·6	14·0
6·4—7·4	5·9—6·9	3·4	2·6	1·7	16·5	1·7	11·0

Črni smodnik: fini lovski in strelski štev. 1 iz drž. barutane v Kamniku.
Krogla: svinčen cilinder s polokroglo glavo.

Tabela

brezdimne preizkušnje in naboja za cevi na svinčeno zrnje.

Kaliber vrtanja		Preizkusni naboj		Uporabni naboj	
		smodnik	zrnje	smodnik	zrnje
številka	mm	grami			
12	18·4—18·8	3·1	47·4	2·3	35·4
14	17·6—17·8	2·95	43·2	2·2	32·4
16	16·8—17·0	2·7	39·0	2·0	24·4
18	16·2	2·5	36·0	1·8	27·0
20	15·6	2·3	33·6	1·7	25·2
24	14·6	1·75	29·6	1·3	22·2
28	13·8	1·5	27·2	1·1	20·4
32	13·2	0·95	24·0	0·7	18·0

Smodnik: Haslocher, brezdimni lovski smodnik znamke „Fasan“ bele barve.
Svinčeno zrnje: štev. 12, debelost 2·5 mm.

Tone Podvrečar:

Savezno lovačko udruženje v Skoplju.

Društveno življenje je v južnih krajih naše države še v povojih in tembolj se je čuditi, da so skopljanski lovci imeli toliko smisla, da so ustanovili leta 1921. »Savezno lovačko udruženje«. Pač jih je primoral k temu na eni strani srbski lovski zakon, ki predvideva v svojih določilih prisilna lovska udruženja, na drugi strani pa način lova, ki se izvršuje v teh krajih po regalnem sistemu.

Ravno regalni sistem je najbolj vplival na lovce, da so se združili in si ustanovili skupen organ, ki tvori neko višjo strokovno instanco in korporacijo z dolžnostjo, da čuva interese lova in lovcev, to je, da zabranjuje začasno v posameznih, divjačine revnih okrajih lovljenje, da ima upravičene lovce v točni evidenci ter da ovaja oblastvom divje lovce in tiste, ki se ne ravnajo po zakonskih predpisih.

V Skoplju, odnosno v skopskem okrožju in županiji more dobiti lovsko karto samo tisti, ki se izkaže z legitimacijo »Saveznog lovačkog udruženja«. V drugih okrožjih, kjer še ne obstoje lovska udruženja, se seveda dobi lovsko karto tudi brez legitimacije. Mislim pa, da se bodo tudi v drugih okrožjih lovci s časom organizirali, ker, kakor že rečeno, zakon to predvideva.

Iniciativa za ustanovitev udruženja je izšla iz krogov inteligence — uradništva, odvetništva in trgovcev. Samoobsebi je umevno, da so morali takoj po postavni ustanovitvi udruženja tudi vsi drugi lovci vanj vstopiti. Je pač to prisilna korporacija, po načinu naših obrtnih zadrug. Hočeš, nočeš — moraš. Ako dobiš lovsko karto, si eo ipso član udruženja in stavi se ti določen rok za poravnanje društvenih prispevkov; v nasprotnem slučaju se odvzame lovska karta.

Kr. šumska uprava obvešča o izdanih lovskih kartah predsedništvo udruženja; udruženje pa šumsko upravo o nanovo podeljenih izkaznicah. Medsebojna kontrola.

V prvih dveh letih je imelo udruženje le malo članov, ker ni obstojala nobena kontrola; letos pa, ko so začeli pregledavati pri šumski upravi spiske članov udruženja in so se našle znatne diference med številom izdanih lovskih kart in izdanih društvenih izkaznic, se je napravil red. Mnogo je bilo lovcev, ki so imeli članske karte, a niso imeli zakonitega dovoljenja, drugi so spet imeli dovoljenje, a niso bili člani udruženja. Šumska uprava in

združenje sta nastopila z občutnimi kaznimi oziroma sta zahtevala naknadne prispevke. Tako se je število članov znatno povišalo. Samo mesto Skoplje, ne vštevši podeželskih lovcev, ima nad 200 članov.

Združenje ima razen običajnih društvenih organov to posebnost, da obstoji v njihovem okviru »lovački sud«, ki rešava častne kakor tudi manjše spore materialnega značaja, nastale med člani. »Sud« sestoji iz predsednika, dveh prisednikov in namestnikov. Težji spori se lahko obravnavajo ali pa se morajo obravnavati pred občim zborom.

Sedanji predsednik združenja, odvetnik g. Dimitrijević, je vzel z dobro voljo vodstvo združenja v svoje roke in edino le njemu se je zahvaliti, da se društvo ni razšlo. Pojavila so se bila stremljenja gotovih članov društva, ki so zahtevali eden kakor drugi, predsedniško mesto kljub očividni nesposobnosti; šlo jim je pač za čast in v slučaju, da bi ta ali oni ne bil izvoljen, bi pa izstopil iz združenja. In res, nekateri so zapustili organizacijo in se formalno seveda tudi odrekli lovu. Počeli so sestavljati protiudruženja, a brez vsakega uspeha, ker sta se jim šumska uprava in lovačko združenje krepko postavila po robu ter se je po brezplodnem intrigiranju ohranila enotna lovska družina.

Kar se tiče delovanja združenja samega, sem nekaj že omenil v početku tega članka, a letos je napravilo združenje korak naprej in zabranilo članom lovljenje divjačine v gotovih krajih na desni obali Vardarja, ker so že zelo iztrebljeni. Ta prepoved lovljenja je hvalevredna, samo zelo problematična; saj ima skoro vsak makedonski kmet skrit kakšen star ali tudi nov pihavnik v svoji bajti in si včasih poželi divjačine v lonec. Pastirji pa itak redno nastavljajo zanke in stave za jerebice in kotorne, naj bo dotični kraj v prepovedi ali ne.

Društvenega glasila združenje nima, pač pa je precej razširjen med pisnimi člani novosadski »Glas lovđije«. Povpraševal sem med lovci, zakaj si ne naročijo »Lovca«, a odgovorili so mi, da jim dela slovenski jezik prevelike težkoče in da ne morejo razumeti njegove vsebine.

Združenje goji tudi medsebojno tovarišijo in prireja v to svrho vsako leto lovačko zabavo v predpustu in svečani lov ob otvoritvi lovske sezone. Ima tudi svoj društveni lokal: »Kasina kod lovca«, kjer se shajajo člani na pogovore pri čaši črne kave in mlačnega piva.

Zadnji svečani lov je bil letos 10. avgusta na vso lovno divjačino, ker lovopust je po srbskem zakonu mnogo kračji, kakor po našem in je s 25. julijem odprt lov na zajce, jerebice, prepe-

lice, kotorne, race, gosi itd. Srne je vobče prepovedano streljati v Makedoniji.

Svečanega lova se je udeležilo nad 80 lovcev. Različne vrste pasjega rodu so bile zastopane, v prvi vrsti fermači in braki, po večini rjavočrni albanci. Uspeh svečanega lova ni bil posebno povoljen, ker je skoraj ves dan prav pošteno lilo ter je bilo vodstvo lova vrh tega izbralo zelo neugoden teren za lovljenje. Ustreljenih je bilo več ko 30 zajcev, 12 jerebic, 17 kotorn in skalnih golobov. Mnogo lovcev je sploh ostalo na zbirališču ter v zavetju dreves pričakovalo povratek tovarišev ob sviranju oddelka vojaške godbe, ki se je tudi udeležil te prireditve. V popoldanskih urah je pripeljal ozkotirni vlak iz Hanrijevega prijatelje in družine lovcev na določeno mesto in razvila se je prava domača zabava pri pečenih pujskih in janjcih. Proti večeru je poseben voz privlekel dobro razpoloženo družbo nazaj v Skoplje. Zastopani so bili vsi sloji naroda, od razcapanega seljaka iz »Turske male« do gospoda ravnatelja kakšne skopljanske banke. To je najboljši dokaz za demokratizem lovačkog udruženja, ki je pa mogoč samo v krajih, kjer se dandanes še izvaja regalni sistem lova, ki je koristen za medsebojno spoznavanje pravih lovcev in ljubiteljev narave, a škodljiv divjačini vsled preobilice lovcev.

Rudi Jagrovski:

Laskarjeve.

I.

Bralcem »Lovca« je Laskar že znan. Zadnjič je o njem pisal g. Starovaški, ki je kot dokaz resnice klical za pričo Boga in vse svetnike (seveda tudi našega patrona, ki je stal zraven, ko je orožnik zibal srnjaka). Meni prič ni treba, ker ne znam »latinščine«, g. Starovaški je pa menda profesor za ta predmet, ker se tako boji, da bi mu bralci ne verjeli.

No, pa naj bo temu kakor hoče, Laskar je prišel nekega zimskega večera v lovsko hišo na Predmeji, kjer je točil gozdar Jelinčič pristnega vipavca. Tam so se že krepčali gozdarji in tudi orožnik, ki se je vračal iz službe, je sedel med njimi.

»Dober večer jim Bog daj, gospodje,« jih pozdravi Laskar. »Akrament, gotovo niste tako trudni kakor jaz. Prebredel sem

danes pol Trnovskega gozda za tem hudikovim mačkom, ki nam je ušel. Če podivja, sem si mislil, bi mogel napraviti še kakšno škodo divjačini, zato sem šel za njim toliko časa, da sem ga ‚fentov'. Moja babnica mi ga je naredila v ‚ajmohti'. Sedaj bi pa gospodje lahko zložili za ‚firkelc' vina, ker sem jim toliko divjačine rešil.« Seveda so vsi vedeli, kaj je lovil in jedel Laskar. Smejali so se mu in plačali četrt vina. Medtem se je orožnik poslovil in se vrnil čez kake pol ure. V roki je imel krvav štilet, ki ga je konfisciral pri Laskarju.

Dober teden pozneje je stal Laskar pred sodnikom v Ajdovščini, naznanjen radi lovske tatvine.

Sodnik: »Že zopet ste ustrelili srno v državnem gozdu. Laskar, kdaj se boste poboljšali?«

Laskar: »Gospod gnadljivi sodnik, jaz srne nisem ustrelil. Vejo, nam je ušel star maček. Bal sem se, da bi zdivjal in sem ga šel lovit. Mislil sem, da bi mogel zdivjani maček napraviti škodo divjačini, zato sem ga ubil, srne pa jaz nisem nikdar ustrelil.«

Sodnik: »Odkod ste pa potem dobili srnino stegno, ki ga je orožnik našel v listju, odkod pa ta krvav štilet?«

Laskar: »Pravični gospod sodnik, štilet je krvav od mačka, ki sem ga zaklal in zaradi srne, premilostljivi gospod sodnik, je pa bila stvar taka: S to palico (pokaže grčasto gorsko palico), vejo gospod, sem šel za mačkom po snegu, pa vidim, da se nekaj premika v goščavi. Pomerim s to palico kakor bi hotel streljati in naredim: bum, kar naenkrat se žival zvrne. Grem pogledat in vidim srno, ki je od lakote padla. Ker se mi je žival smilila, sem jo vzel s seboj, da bi ji dal doma jesti in jo potem zopet spustil v gozd, pa mi je uboga žival po poti poginila. Zakopati je nisem hotel, ker ni imela nobene bolezni in jaz mislim, gnadljivi gospod sodnik, da ni kaznivo, če hoče kdo ubogi sestradani živali pomagati.«

Sodnik: »Dobro, dobro! Se že poznava! Štirinajst dni boste sedeli; ali ste zadovoljni?«

Laskar: »I no, moram biti, če ni drugače.«

Laskar je pri odhodu v zapor moral oddati vse svoje stvari ječarju, ki jih je shranil.

*

Celih štirinajst dni je Laskar cepil in žagal drva na dvorišču ajdovskega sodišča. Godilo se mu ni slabo, saj ga je češče obiskala njegova »babnica«. Pri takih prilikah mu je vedno stisnila v pest tobak za čikanje, ki ga je Laskar v zaporu najbolj pogrešal. Pa tudi teh 14 dni je minilo in Laskar je bil zopet klican pred milostljivega gospoda sodnika. Sodnik je stresel iz vrečice

Laskarjeve stvari, ki mu jih je ječar odvzel, ko ga je odvedel v zapor. Tu je bil zakrivljen nož (Laskar mu pravi »fouč«), ura z orjaško verižico, mošnja za tobak in pas za hlače. Tudi grčasto palico je prislonil sodnik k pultu.

Sodnik: »Laskar, tu so vaše stvari, poglejte, če je vse.«

Laskar ogleduje, prešteva, zopet ogleduje in reče na to: »Gnadljivi gospod sodnik, vse bi bilo, če smem prositi še za nekaj. Manjka namreč moj — — štilet.«

II.

Menda je malo divjih in še manj pravih lovcev, ki bi bili spravili iz sveta toliko divjačine kot naš Laskar. Pa ne mislite, da je Laskar vse doma pojedel. O ne. K »lovčevemu deležu« (drobovini) se prileže pol litra dobrega vipavca. Denar za to se pa mora nekje dobiti. Najprikladnejše je, če se prodajo preostali kosi divjačine.

»Gospoda rada kaj takega pojé,« je besedičil Laskar sam s seboj, ko je raztelesil baš ta večer ustreljenega srnjaka. »Kupila bo prav gotovo, ker ne bom predrag. Ta kos bo za notarja, tega bo vzel gospod dohtar, ta bo za davkarja, hrbet bom pa šenkal gospodu sodniku, ki me zmiraj tako ‚gnadljivo' sodi.«

Rečeno, storjeno. Drugo jutro že vidimo Laskarja obloženega s težkim nahrbtnikom, kako meri dolgo pot izpod Čavna proti Ajdovščini. Tri kose je kmalu razpečal, kako naj izroči sodniku četrtega? »Na sodnijo ne smem, ker nisem klican,« si je mislil. »Najbolje bo, če nesem kar na dom.« S težkimi koraki se je vzpel v I. nadstropje in močno potrkal. Odprla mu je gospa.

»Dober dan jim Bog daj, gnadljiva gospa sodnikova. Gospod feštnar so mi nekaj dali za gospoda sodnika, da naj nesem v Ajdovščino. Zelo lepo diši kakor iz vaše kuhinje. Lep in dober kos mora biti.«

»Hvala, hvala,« odvrne gospa, »vstopite, da vam dam glažek žganja, gotovo ste trudni od dolge poti. Tudi malo juhe se vam bo prileglo. Gospodu feštnarju se pa lepo zahvalim za prijaznost.«

Ko se je Laskar do dobra okrepčal, jo je zopet mahnil z moko v nahrbtniku proti domu. Vesel je bil, da je vse tako lepo in v redu opravil. Nič posebno pa ga doma ni razveselila vest, da so orožniki zopet našli na podstrešju rebra ustreljenega srnjaka.

Kmalu je moral Laskar pred milostljivega in gnadljivega gospoda sodnika. Prisodil mu je tri tedne z nekaj priboljški. Na sodnikovo vprašanje, če je zadovoljen, je odgovoril Laskar z nasmehom: »Pravični sodnik, pravijo, da se kaznuje, kdor krade

in kdor žakelj drži. Jaz, ki sem srnjaka ustrelil, sem dobil tri tedne ‚rešta', koliko bojo dobili pa gospod sodnik in njih gnadljiva gospa, ki so tistega srnjaka jedli...?«

III.

Laskar je prefrigan mož. Njega niso nikoli zasačili v gozdu pri tatvini, dasi je lovil ponoči in podnevi. Če je stal dostikrat pred sodnijo radi lovskih tatvin, ni bil to uspeh lovskih čuvajev, gozdarjev in orožnikov, ampak največkrat se je sam izdajal s svojim humorjem. Mnogokrat je s tem humorjem sam padel v skopano jamo, še večkrat so mu pa nasedli gozdarji, orožniki in celo — sodnik.

Nekoč je prišel na Otlico nov orožnik. Seveda si ga je Laskar takoj privoščil:

»Akrament,« tako se je predstavil Laskar v Tonižkovi gostilni na Otlici, kjer so sedeli neke nedelje zvečer zbrani možakarji in v zapečku tudi nov orožnik, »akrament. kaj takega pa še ne. Veste možakarji — Mica prinesi kaj pijače — če človek hodi po gozdu, se mu vsake sorte primeri. Danes sva šla s Cenkom (Laskarjev sin) v gozd, da bi tam premerila drva. Seveda sva imela vsak svojo palico (tu pristavi Laskar iztegnjen kazalec desne roke pred desno oko in zamiži z levim kakor bi meril, orožnik je v zapečku ves nervozen). Bila sva že tam pod Goljakom, kar pridrvi srna in za njo srnjak, jaz pomerim, Cenk pomeri in obe živalci se zvrneta in...«

»»Laskar, v imenu postave...««

»... jaz sem se zbudil.«

Salva smeha... Orožnik je plačal in odšel.

IV.

Gozdarji so radi Laskarja največ pretrpeli. Če bi bil stal za vsako srno in za vsakim srnjakom po en gozdar, Laskar bi vseeno ne bil odšel brez plena domov, ker je poznal gozd bolje kakor vsa gozdarska uprava na Predmeji. Ker gozdarji Laskarja niso mogli zasačiti pri tatvini, so ga hoteli speljati na lepem. Prilika za to se jim je kmalu nudila.

Nekoč je bil Laskar v gostilni na Predmeji precej »dobre volje«.

»Veste kaj, gospodje fešinarji, jaz stavim z vami vsemi vkup za 50 kron, da prinesem v prihodnjih 8 dneh srnjaka mimo vaše hiše, pa tudi, če me potem ‚denejo v rešt'.«

Gospodje fešinarji so bili takoj zadovoljni, veseleč se, da bodo Laskarja z lahkoto dobili pri lovski tatvini. Zbrali so 50 kron,

katerim je še Laskar pridejal svojih 50, vse skupaj so pa dali gozdarju Jelinčiču, da po preteku 8 dni ali tudi prej izroči vseh 100 kron onemu, ki bo stavo dobil.

Tiste dni nisi dobil niti enega gozdarja. Cele noči so tavali po gozdu, prisluškovali in napenjali ušesa, kje bi se slišale stopinje ali pa vsaj strel. Toda zaman. Orožniška postaja je razposlala vse svoje orožnike, da bi pomagali gozdarjem pri lovu na Laskarja, ki si je mel roke ter se na tihem smejal.

Četrti dan po stavi je Laskar izginil. Orožniki so poizvedovali doma pri ženi, a ona ni vedela odgovora. »Sinoči je šel na skedenj spat, ko sem ga hotela davi prebuditi, ga ni bilo,« je odgovarjala Laskarjeva žena. Začel se je še hujši lov. Doma okoli Laskarjeve hiše je permanentno stražil orožnik, vse poti v gozd in iz njega so bile zastražene, po gozdu so pa patrulirali gozdarji, jezni, da prefrigancu ne morejo do živega.

Kar prileze — drugi dan po skrivnostnem odhodu — iz gozda pri Predmeji Laskar, noseč v zatilniku rjuho polno stelje. Kakor bi jih zbobnal, so se zbrali vsi gozdarji in tudi orožniki:

»Oho, sedaj te pa imamo, Laskar, pokaži, kaj nosiš?«

»O, gospodje moji, lepo jih prosim, naj imajo usmiljenje z menoj, truden sem in bolan. Šel sem v gozd po steljo, tam mi je postalo slabo, že dva dni nisem ničesar použil, ker sem ležal v nezavesti. Rad bi prišel k svoji ‚babnici', da bi mi skuhala vsaj malo kave.«

Možje reda in postave pa niso bili voljni nasesti Laskarju. Hočeš, nočeš moral je odložiti breme, da preiščejo, kaj je v stelji. Orožnik je zapičil bajonet v steljo, in glej čudo — bajonet je bil krvav. Ko so razvezali rjuho in razbrskali steljo, se je prikazal krasen srnjak.

Zaman je prosil Laskar, naj ga izpuste, da je nedolžen, da ni ničesar zagrešil, da je srnjaka »kupil«, moral je v orožniški zapor na Dol, drugi dan pa z natančnim poročilom v sodnijske zapore v Ajdovščino. Še isto dopoldne ga je poklical sodnik na zaslišanje.

»Laskar,« mu reče sodnik, »sedaj ste pa v paci, dosti ste že nakradli divjačine, sedaj boste pa malo sedeli.«

»O gospod milostljivi sodnik,« mu pade v besedo Laskar, »tega pa ne smejo reči, jaz ničesar nisem ukradel, če imam kaj, sem vse kupil in pošteno plačal.«

»Včerajšnjega srnjaka tudi? A? Kaj?«

»Tudi, gospod gnadljivi sodnik, tudi srnjaka, vidijo, tu je pa račun,« odgovori Laskar in pomoli sodniku račun mesarja Slamiča iz Gorice. Sodnik pregleda račun, se posmeje in Laskarja

izpusti s potrdilom, da je srnjak Laskarjeva lastnina, ker ga je kupil.

»Lepa hvala, gospod sodnik in zbogom,« se je poslovil Laskar.

*

Istega dne, ko je stal Laskar pred sodnikom, so pili zvečer gozdarji na Predmeji »likof«, da so se vsaj za nekaj mesecev iznebili Laskarja. Ves poten in utrujen je sedel med njimi tudi orožnik, ki je bil gnal Laskarja v Ajdovščino. Kar naenkrat se odpro vrata in v sobo vstopi — Laskar. Vsi osupnejo in se spogledajo.

»Dober večer gospodje in prosim brez zamere,« jih pozdravi Laskar, »ali so dali mojega srnjaka na led, da se ne osmradi? Potem prosim za mojih 100 kron, da se malo okrepčam, ker sem moral brez krajcarja v Ajdovščino.«

Še bolj so osupnili gospodje, ko jim je pokazal Laskar potrdilo sodnije, da je srnjak njegova lastnina ter da mu jo morajo takoj izročiti. Gospodje so poparjeni polagoma neopaženo odhajali, gospodar situacije — Laskar — je pa še dolgo v noč pil za dobljeno stavo.

Drugi dan je Laskar že prodajal srnjaka po Ajdovščini. Tudi tokrat je prisodil gospodu gnadljivemu sodniku srnjakov hrbet, rekoč:

»Vejo, gospod sodnik, take ‚žernade' (dnevni zaslužek), da bi v dveh dneh zaslužil 50 kron in še srnjaka na vrh, še nisem imel, odkar tlačim to božjo zemljo. Bolje se zasluži doma kakor na ‚Oberestrajhi', kamor hodijo naši Gorjani delat.«

Ko se je Laskar zvečer vrnil iz Ajdovščine, je odrinil svoji ženi — proti običaju — kar celih 100 kron za »firtoh« in nov »facou« (ruta za na glavo). »Veš,« ji je rekel, »lahko bi ti bil dal več, pa me je Slamič malo opeharil. Prodal sem mu srnjaka prav poceni, in ko sem ga čez dve uri zopet kupil, mi je zasolil celih pet kron več in še kolek za račun sem moral plačati.«

Fr. Starovaški:

Divje gosi.[1]

Zadnji Uradni list je prinesel veselo novico:
v osmi plačilni razred nadzornik Sedlár je povišan,
pa si prišili je smel ovratnik zlati na suknjo
in ob praznične hlače dve zlati porti bleščeči.
Bil je po činu major, dobival je plačo še večjo,
da je državi zato še višje davke pobiral.
Ta zgodovinski dogodek razvnel je mestece celo.
Lovci in drugi meščani sklenili so slaviti praznik,
da moža počaste, ki davke državne odmerja;
mislili so pač vsi, da dosežejo s takim češčenjem
popustljivost njegovo pri odmerjanju davkov neznosnih.
Janko, občinski glavar, povabi meščane na sejo,
da se izbere odbor v proslavo nadzornika davkov.
Jamon, debeli krčmar, je nosil kvartinčke in litre,
modri mestni župan je pozdravil navzoče meščane:
»Oj, pozdravljeni vsi, predragi sosedje in bratje,
kar vas prebiva pod Gradom, po mestu, v okolici divni,
živi vse skupaj vas Bog! — Zdaj slušajte moje besede:
Naš prijatelj Sedlar je vendar po činu povišan
kot zaslužen mož in vesten uradnik države.
Davke odmerja nam on in mi jih plačujemo redno,
radi gotovo ne, ker v resnici so breme pretežko.
Toda iz gole ljubezni odmerja nam davke visoke:
svet naj vidi in ve, da v Krkópolju bivajo Krezi.
Po imenu pozna on svoje predrage meščane
pa jih ljubi zelo in vedno visoko jih ceni,
naj si bo obrtnik, trgovec ali posestnik,
vsak svoj listek dobi okoli Novega leta
z opominom prijaznim, z odmerjenim davkom visokim.
Pride li kdo v urad, da osebno se bridko pritoži,
urno vstane Sedlar in skoči na noge junaške
in se prijazno smehlja, pozdravlja dragega gosta:
Sosed, od srca pozdrav! Glej, vedno ste čili in zdravi
in pa mladi povrh! — Oj, srečni ljudje ste na kmetih!
Vino imate še v kleti, pšenica še vsa je na kašči;
prav imate, prav, ker vam ni nikakor potrebno
siliti kupcem blago, ko cene naraščajo tržne.
Da, posestnik je mož, ima pač vsega v obilju:
vina, slanine, klobas, pa masla, mleka, kokoši,
hišo prostorno, prijazno in njive in gozde okoli.
Mi uradniki pa največji smo reveži vedno;
glejte, s to plačico borno v resnici se jedva izhaja,
plačati mora se vse že prvega vsakega mesca:

[1] IX. spev mojega ho-ho-homerskega epa »Krkopoljski lovci«. Glej Oculi in Laetare v lanskem letniku »Lovca«. Glavni junak tega speva in povsem resničnega dogodka je sicer prijatelj Arturo, ker pa on ne nastopa v imenovanem humorističnem epu, sem dogodek prišil Primku.

stanovanje, meso, pa mleko, pa čevlji, obleka
in še druge stvari. Ostane mi komaj toliko,
da si v nedeljo privoščim kvartinček dolenjskega cvička.
Ako je žejen kmet, pa stopi v hladno kletišče
in si privošči pijače, kolikor mu grlo prenese,
krače odreže si kos, klobase, pa kruha in špeha,
vsega najde doma, ni treba mu šteti denarja.
Srečni, presrečni ste res, a sreče ceniti ne znate.
Davke, moj ljubi Bog, v resnici plačujete letno,
ti pa niso visoki, drugod plačujejo višje,
to pa samo zato, ker jaz ne navijam, ne ženem
davčnih vijakov navzgor kot dela drugod se po svetu...
Prišli gotovo ste sem, odlog da dobite plačila?
Sosed, tako vam povem, dva meseca rad vas počakam,
dokler žito prodaste in kupec pride po vino.
Zbogom, moj dragi tedaj, pozdravite ljubo družino,
morda navrnem se k vam prhodnjo nedeljo popoldne.« —
Brez priložbe gre ‚sosed' in v veži si plešo popraska,
srečen in ves vesel, da drugod še večji so davki. —
Našo premodro gospó, ki zvesto štorklji pomaga,
lani je sreča zadela: sedmerim nežnim otrokom
je pomogla na svet do prvega krika in joka.
Naš predragi Sedlar, vesel sedmerih porodov,
babici davek poviša za toliko kronic srebrnih.
Ko dobi opomin, se hitro odpravi k Sedlarju,
da se priloži takoj radi davka kronic sedmerih.
Ko jo zagleda Sedlar, jo vljudno pozdravi in reče:
Bog vas sprejmi, gospa, v resnici je redko veselje
videti vas pri meni, ko vedno posla imate:
danes prinesete punčko, a jutri čvrstega fantka,
včasih pa tudi po dva očetu v radóst in veselje.
Včeraj je prišel odlok, ki vas gotovo zanima:
naša vlada visoka je zvišala znatno pristojbe
tudi za vašo umetnost, od vseh iskreno priznano.
To je pravično povsem, naj oče plača veselje,
ako prinesete kdaj v naročje mu deklico zalo
ali pa fantka celo iz prve kopelji mlačne.
Skromni vaš davek, gospa, očetje bodo trpeli.
Vidim, da vam se mudi, ker morda vas čaka že žena,
da vršite umetnost, povsod priznano po mestu.
Ako nasvetov vam treba, le pridite ponje v pisarno,
ali na skromni svoj dom vas ne vabim ne danes ne jutri...
Govori li tako uradnik v službi cesarski?
To so besede očeta, ki nauke daje otrokom,
mati tako govori, ko hči se poslavlja od doma.
Taka njegova ljubav zasluži še našo ljubezen!« — —
Ginjeni do srca so vsi poslušali Janka.

Viljko zglasi se zatem in prosi župana besede,
zlati ščipalnik obriše s pisano ruto sviléno,
prsa junaška izboči, pogleda po zbranih meščanih
in se odkašlja krepko, pa izbira krilate besede:

»Slavni, častiti zbor in vobče predragi meščani!
Naš premodri župan Sedlarja je slavil u r a d n o,
hvalil je njega ljubav do vseh, ki plačujemo davke,
ali pozabil je, žal, slaviti Sedlarja kot l o v c a.
Jaz ga dobro poznam, zato naj bo dovoljeno,
da vam kratko naštejem njegove l o v s k e vrline.
On ne ljubi le kmeta, ne céni le babice mestne,
tudi divjačino ljubi: smili se plašni mu zajec,
smili se plašni jereb in v strugi račica mlada;
velik zaščitnik je on živali v gozdu zelenem
in na travnikih cvetnih, na golih strniščih jesenskih.
Včasih res zasmodi, pa le da živalico splaši
in jo nevarnosti reši, preteče od puške in svinca.
Ali na ‚zadnjem pogonu' junak je v besedi in činu,
pije in poje rad, brez njega ni prave zabave;
Kos mu ni bil še nihče ne v pitju ne v petju veselem,
on je priljubljen zato pri lovcih in zvestih meščanih.
Radi vsestranskih vrlin je vredno moža počastiti!« — —
Janko, občinski glavar, že zopet izbira besede:
»Jamon, debeli krčmar, prinesi dolenjskega cvička,
da si naš slavni zbor oplakne grlo in usta
in da čuje nasvèt za počastitev Sedlarja.
Nič se ne bojte, meščani, denarja ne treba bo šteti:
‚in natura samo' vas prosim malih prispevkov,
(lovostaja je zdaj, zato ne bo srne in zajcev).
Jaz, kot prvi meščan, darujem šunko mesnato,
sto prekajenih klobas daruje Gregor Na brodu,
Rižman da mlado prasé, ki se speče na ražnju in ognju,
Pivec, naš sosed in pek, skrbel bo za žemljice bele,
Levtoj in Primko za pivo in Franjo, pesnik-begunec,
slavnostno pesem bo pel v proslavo jú-jubilanta,
Viljkova hladna klet nam pošlje izborne starine,
Stohaček, češki naš brat, prinese kvargljev in sira,
Miša, učeni lekar, prinese platnene obveze
in pa liter karbola, če bo kaj takega treba.
Vsak naj dokaže ljubâv, ki jo do prijatelja čuti.
Zdaj pa glasujmo o tem: kdor kupico polno izpije,
ta je za moj predlog, a kdor pa ne pije, je proti.« —
Vsi so izpraznili čaše in Jamon jih zopet nalije.
Vino jim greje srce, že razlega vesela se pesem.
K l e s o n, lovski čuvaj, se prikaže v družbi veseli
in se prerije do mize, kjer lovci so hrabri sedeli,
čašo ponuja mu vsak po lepi dolenjski navadi
in da zamere ne bo, iz vsake Kleson odpije.
Ko se prepije do Primka, mu tajno v uho pošepeče:
»Primko, grozni terjâvec in lovec po milosti božji,
važno prinašam novost, srce vam bode ogrela:
tam pod Ofelkovim mlinom, kjer potok izliva se v Savo,
stotine d i v j i h g o s i počiva na poti iz juga!« —
»Kleson, zvesti čuvaj«, odvrne grozni terjavec,
»ti si vreden zlata za to lovsko veselo novico!

Kupico mojo izpij, potem ti še eno nalijem.
Drugim ne pripoveduj, kar meni sedaj si poročal,
ker na te divje gosi bom jaz le streljal pod večer;
dve največji izberem za slavnostno skupno kosilo,
ako pobijem jih več, ne more pač v škodo mi biti:
v dimniku jih posušim, obiral jih bodem poleti.« —
Urno odide domu, obesi rjasto puško,
sede na svoje kolo, po cesti jo prašni ubira.
Tam pod Ofelkovim mlinom potoček se v Savo izliva;
ker mu korito je blatno, se voda počasi odteka,
tvori močvirje široko med jelšjem in gosto vrbino.
Divje race, gosi, bukáči veliki in mali,
tudi kozice, kljunači počivajo v onem močvirju
na poletu domov iz toplega solnčnega juga.
Preko lesene brvi previdno stopa terjavec,
svoje prašno kolo pa skrije v gosto grmovje.
Svežih odpadkov povsod, pa tudi nežnega puha
najde Primko obilo in vtakne v puško naboje
in se plazi naprej; v močvirju mu klokajo škornji,
silno mu bije srce, ko napenja oči in ušesa.
Puha, odpadkov povsod — gosi pa nikjer ne zagleda.
Dve sto korakov naprej zasliši — gaganje gosje...
Primko leže na trebuh in plazi previdno, počasi
Ko se priplazi iz jelšja, jagleda na mlaki široki
tri velike gosi, ki stegujejo kljune v višavo:
gori nad njimi žerjavi so v dolgem trikotu leteli,
klicali z glasom otožnim, kliče iz toplega juga
na svoj ljubi dom, da tam si splетejo gnezda.
Tudi na mlaki gosi odzdravljajo klicem žerjavov,
vrat stegujejo v vis in mahajo z dolgo perutjo.
Bile gotovo so trudne od dolgega, dolgega leta,
zmanjkale so jim moči, pa niso mogle naprej več
in počivajo zdaj; ko pa pridejo njihove sestre
s toplim vetrom od juga, bodo ž njimi dalje letele.
Milo se lovcu stori ob takih mislih globokih.
Tudi Primko bi rad razbasal rjasto puško
in se vrnil domov brez strela, brez vsakega plena,
anti je sv. Hubert navdajal mu misli globoke...
Toda lovska strast je Primka dalje gonila.
Z muko veliko priplazi, da mogel je streljati v mlako:
z dvojnim rezkim strelom zadene dve goski v močvirju,
trelja, zadela močno, zletela je v gosto vrbino
in zavila navzgor proti staremu mlinu pod gričem.
Primka ne briga več ta: imel je obilnega truda
spraviti divje gosi iz mlake z vrbovim drogom.
Slednjič ji reši na suho. Vesel je bil krasnega plena:
težki sta bili obe, pa nista več mogli leteti
z družbo svojo naprej obnemogli sta v mlaki ostali.
Malo svetlejši po barvi se zdita lovcu živali
kot so divje gosi. — »Nu, to pač nima pomena,
ker jih je toliko vrst!« tolaži se grozni terjavec.

Tudi luknja okrogla, gosak ki jo kaže na nogi,
je dobila žival, hodeč po lužah in mlakah,
zbodla na trn se je pač, a morda na rjasti žebelj.«
Take pametne misli v glavo silijo Primku,
ko po močvirju capljá in bliža se brvi leseni. — —

S krikom prestrašenim oj, in z lahko rano na vratu
tretja gos odleti in vpade v tolmunček nad mlinom.
Rano krvavo izpira, potaplja se v hladnih valovih,
žalostno gaga vmes, ko da toži po sestri in bratu,
ki se ne vrneta več v tolmunček nad mlinom samotnim. —

Stari mlinar Ofelk je znan po okolici celi:
dedec je silno sirov, nahruli vsakega kmeta,
ki prinese mlét; zdaj žito se zdi mu smetljivo,
vlažno se jutri mu zdi, nihče mu po volji ne meša.
»Kaj si zmočil koruzo, da v roki še mokra se čuti?
Žajfo ti zmeljem iž nje in to ti v vrečo nasujem!
Suši še osem jo dni, potem jo zopet prinesi,
huncvet in huncvetov sin, kmetavz, pokveka nerodna!« —
Ali pa: »Kakšno zmes mi prinese ta žvirca smrdljiva!
Svinje nakrmi ž njo in s plevami kravi nastelji!« —
Kdor mu prinese tobaka, pa brinjevca dober požirek,
ta mu je vedno všeč, ta pride prav hitro na vrsto.
Tak je mlinar Ofelk. A žena njegova vsak teden
jaha na metli na Klek, da si jezik strupeni nabrusi. —

Mlinar zagleda gos in sliši gaganje njeno.
»Kaj pa zlodja kriči? — Pa le eno vidim v tolmunu!
Kje sta ostali dve? Hej, stara, gosi mi prikliči!
K vragu, ob času tem se pasejo še po močvirju,
kjer je hrane dovolj, da doma jih ni hraniti treba.
Torej vprašam: čemu je le e n a domov priletela?« —

»Strela sem slišala dva tam doli med gosto vrbino.
Morda so dve gosi tatovi lovski pobili.« —

Stari mlinar Ofelk zareži kot pes na verigi:
»Rjasto puško prinesi, ki mnogo je zajcev pobila,
divjih rac pa še več tam doli ob savskem obrežju;
tem prokletim tatovom posvetim s svincem debelim.
Hlapca pokliči takoj in zbudi zaspanega kmeta,
ki je prinesel v mlin in čaka, da žito se zmelje.
Tirasa urno odveži in vsak naj vzame orožje:
vile, koso in cep, do brvi lesene hitimo,
da prestrežemo plen tem huncvetom, gosjim tatovom!«

Kot hudournik srdit jo četa hrabra ubira
proti brvi leseni, da plen prestreže tatovom.

Ravnokar je hotel kolo zajahati Primko,
ko mu bojni klic zadoni iz čete sovražne:
»Lopov in lopovski sin, gosi ki nam pitane kradeš!
Glejte, prokleti škric pomazal je lice si z blatom,
ker se, seveda, boji, da kdo bi spoznati ga mogel
in zatožil potem in v temno ječo ga spravil!
Žrl bi pečene gosi in zalival jih s cvičkom dolenjskim!

Huncvet, pa jih ne boš! Še kolo ti vzamem in puško!«
Žena Ofelkova zdaj izbira krilate besede:
»Tiras, ugrizni tatu, maščuj se za zvesti družici,
ki si jih varoval pred dihorjem, lisico in kuno!
Z vilami mu počesam njegovo kuštravo glavo!«
»S cepom zrahljam mu kosti!« ponudi se kmetič in — pljune.
»S koso ga poščegetam!« de mlinarjev hlapec prijazno. —

Primko je zdaj razumel znamenje na nožici gosji,
tudi je hitro spoznal še vrsto in barvo svetlejšo
svojega plena v močvirju za jelšjem v mlaki široki...
Svoje prašno kolo nasloni na noge junaške,
da ne ugrizne ga pes v njegovo bedro mesnato.
Pa zakolne na glas in modre besede izbira:
»Sedem korakov nazaj in zvežite grdega cucka,
sicer mu zasmodim v njegovo garjavo kožo!«
Rjasto puško napne, ker Tiras mu kaže derače,
hripavo laja, grozi in na vratu mu dlaka ježi se.

Četa sovražna, gorje, ne čuje Primkove grožnje,
sili junaško naprej, gosposkemu lovcu grozi se...
Strune milejše napne zdaj Primko in četo tolaži:
»Čujte me, dobri ljudje, ne prosim vas milosti morda,
sploh ne prosim nikdar, če ni predujma mi treba.
Ta le obilni moj plen ni v roke mi prišel s tatvino,
misliti moral sem pač, da na d i v j e gosi sem pomeril,
ker mi je Kleson dejal, da se pasejo v plitvem močvirju.
Rad vam plačam gosi in kronic deset vam ponujam,
ki jih naštejem takoj, ko odženete besnega cucka!« —
Četa smeji se: ha, há, in zmerja nedolžnega lovca:
»Huncvet, sestradani škric, pokveka zamazana, frakar!«
Primko stisne zobe pri taki žalitvi nesramni.
Kot da ga pičil je gad, izbira krilate besede:
»Zdaj vam pa hitro povem, kako ste razžalili mene,
ki sem uradnik visok pri c. k. davčni oblasti!
P r i m k o je moje ime, poznan sem kot grozni terjavec.
Kravo edino prodam, če davkov kdo redno ne plača.
Mlinar Ofelk, ti dobro pač veš, dolžan si še davke
od vsega lanskega leta in zdaj ti že tečejo novi,
posojila za vojno beliča nisi podpisal;
jutri plačilo dobiš za svoje nesramne žalitve!« —

Kot pred križem hudič, se sklone mlinar pred lovcem,
ki ga je dobro poznal kot groznega izterjevavca.
Krava iz hleva bo šla in zadnja gos iz tolmuna...

Strogi učiteljev glas pomiri učence v pretepu,
ko se podijo domov in kričijo po ulici prašni,
baš kot vrabci na strehi pred mucko utihnejo naglo,
grožnje na brvi zamrejo, ko Primko sovraga nahruli.
Prvi obmolkne Ofelk, za njim pa še kmetič in hlapec,
žena Ofelkova pa svoj jezik strupeni potegne,
skrije ga za čeljust, ker zobjé so ji davno izpadli;
psu se dlaka izgladi, preneha lajanje besno,

mlinar pa ves ljubezniv izbira krilate besede:
»Primko, prežlahtni gospod, oj pridite vendar na dom moj,
lice tam si umijte, posušite čevlje in jopič,
čašico brinjevca tam na zdravje popijete svoje,
ker ste mokri do kože in še oboleti bi mogli,
kar bi nam bilo žal, ker vsi vas radi imamo...
Kar pa se tiče gosi, moj Bog, to nima pomena:
slari sta obe in meso bo žilavo, pusto,
ni za moje zobe, ker malo imam jih v čeljustih,
sprejmite v dar ji, gospod, in naj vam teknita dobro,
dobre imate zobé in danes vsak dar je prijeten.
Prosim vas samo to: ne terjajte davka še jutri,
pač pa jih poravnam do binkoštnih praznikov letos!« —

»Dobro, počakal vas bom!« de Primko strogo uradno,
»ali tako vam povem: zastonj ne sprejmem teh tičev!« —
Vsakemu moškemu dá po eno vlažno viržinko,
Srečno je rešil tako in poceni grozni terjavec
ženi Ofelkovi pa dve kroni srebrni ponudi.
čast, dostojanstvo, gosi in svoja — bedra mesnata.

Pozno je prišel domov, nikogar ni srečal na cesti;
hitro oskube gosi, da uniči sledove njih vrste.
Gos starejšo, seve, ponese Jamonu v krčmo,
kjer se vršil bo obed na čast in slavo Sedlarju. —

Dr. Avgust Munda:

Ribe v porečju Soče.

I.

Na slovenskem ozemlju je Soča edina reka, ki se izliva v Jadransko morje. Od izvira do izliva meri 128 km.

Soča je po krasoti prirode najlepša slovenska reka in nudi po bogastvu rib sportniku izreden užitek. Na žalost je ostala po Rapallski pogodbi izven mejá naše domovine in je izročena tujcu, ki njene vrednosti ne zna ceniti. Z onstran meja prihajajo glasovi, da ribarstvo v Soči nevzdržema propada, ker je v Italiji ribolov svoboden in ker se država ne briga za zaščito ribarstva. Lovè vse vprek, streljajo ribe s puškami in ročnimi granatami, zastrupljajo jih z apnom, tako da bo Soča, nekdaj tako ribovita, v nekaj letih prazna. Ribovje Soče ima značaj jadranske favne in je dokaj različno od onega v porečju Donave.

Po dolgem prizadevanju se mi je končno posrečilo dobiti v roke seznam rib soškega porečja. Poslal mi ga je bivši kustos goriškega muzeja, gospod Josip Matteuz. Seznam se strinja s seznamom Julija Głowackega »Die Fischfauna der Save und des Isonzo«, Celje 1896.

V naslednjem podajam sistematični seznam vseh soških rib. Natančneje opisujem le one ribe, ki jih ni v porečju Save, ker sem slednje že opisal v članku »Ribe v porečju Save«. (Glej »Lovec« 1923, stran 314, 377.)

II.

Sistematični pregled rib soškega porečja.

A. OBLOUSTE. CYCLOSTOMI.

I. rod. Piškurji. Petromyzontidae.

I. vrsta. **Piškur — petromyzon.**

1. Petromyzon marinus L., morski piškur, s. h. morska paklara, je največja riba svojega rodu in svoje vrste. Zraste do 90 cm in tehta do 3 kg. Život ji je kačast, brez lusk, brez prsnih in trebušnih plavut, rumenosiv in temno progast; boki svetlejši, trebuh bel. Usta ima okrogla, pripravna za sesanje in nasejana z majhnimi zobmi in bradavicami.

Spomladi ob drsti prihaja iz morja v izlivni del Soče, kjer se izdrsti na peščenem dnu.

Živi od talne hrane, loti se pa tudi rib, na katere se prisesa.

2. Lampetra fluviatilis L., rečni piškur, kačela, blatež, polkača, s. h. paklara, zmijulica; v Soči.

3. Lampetra planeri Bl., potočni piškur, s. h. potočna paklara; v pritokih.

B. SKLENOLUSKE. GANOIDEI.

II. rod. Jesetre. Acipenseridae.

II. vrsta. **Jesetra — acipenser.**

4. Acipenser huso L., beljuga, viza, s. h. moruna šipar; v izlivni progi Soče in v lagunah.

5.—8. Acipenser Heckelii Fitz, acipenser nasus Heck., acipenser Nardoi Hech. Acipenser Naccarii Bp. so neke vrste jesetre, ki žive v Jadranskem morju in prihajajo ob drsti v izlivno progo Soče; zrastejo do 1 m, da, celo do 2 m dolžine.

9. Acipenser sturio L. storiun, keča, jesetra, zraste do 4 m dolžine, potuje ob drsti (aprila do junija) iz morja v izlivne proge rek.

C. KOSTNICE. TELEOSTEI.

III. rod. Jegulje. Muraenidae.

III. vrsta. **Jegulja — anguilla.**

10. Anguilla vulgaris L., jegulja, ogor, ogur, kačur, kačinka, s. h. ugor, čapor, jegulja, jamarica, gruj.

Iz mnogobrojnih zastopnikov tega rodu živi le jegulja (anguilla vulgaris L.) v naših sladkih vodah, iz katerih redovno potuje v morje.

Život jegulje je kačast, rep nekoliko sploščen; koža sluzasta in pokrita z zelo majhnimi, nežnimi, jedva vidnimi luskami. Hrbet ji je zelen, moder, včasih tudi črn, boki iste barve, le nekoliko svetlejši, trebuh pa popolnoma bel.

Jegulja potuje jeseni v morje, kjer postane plodna in se drsti v globinah 1000 m v Atlantskem oceanu. Ko se izdrsti, pogine. Mladice prežive neko dobo kot ličinke, ki se polagoma, čim dosežejo dolžino 6—8 cm, spremene v ribice. Kot take potujejo v ogromnih množinah, najbrž v drugem letu starosti, — Francozi jih imenujejo »Montéc« —, v reke in potoke, kjer ostanejo 4 do 5 let. V rekah žive le ikrnice, mlečniki ostanejo v morju.

V Črnem morju ni jegulj, ker je dno nerodovitno, zato jih tudi ni v porečju Donave.

Jegulja se hrani s talno hrano, osobito ljubi ribje ikre. Meso jegulje je izborno. Radi tega ima veliko gospodarsko vrednost.

Jegulja zraste do 1 m in tehta do 3 kg.

IV. rod. Sledi. Clupeidae.

IV. vrsta. Sled — clupea.

11. Clupea alosa L., čepa s. h. skomrija, kubla, sardun živi v morju in prihaja v reke le za čas drstenja.

Hrbet ji je zelenkast, boki svetlejši, trebuh srebrnkast. Repna plavut je daleč (proti koncu) pokrita z luskinami. Za škržnim poklopcem je več temnih peg.

Drsti se aprila in maja, zraste do 60 cm dolžine in postane 2 do 3 kg težka.

V. rod. Lososi. Salmonidae.

V. vrsta. Lipan — thymallus.

12. Thymallus thymallus L., lipan, s. h. lipan, lipen; v glavni vodi in v pritokih.

VI. vrsta. Losos — salmo.

Pleme: postrv — trutta.

13. Trutta fario L., potočna postrv, postrv potočnica, s. h. pastrva, pastrmka; v gornjem toku in bistrih pritokih.

14. Trutta genivittata C. Prosp., jadranska postrv, s. h. glavatica.

Soška postrv je po obliki prilično taka kakor potočna (trutta fario L.), samo mesto rdečih in črnih pik ima temne lise, ki izginjajo pod pobočnico. Vzdolž pobočnice in na hrbtni plavuti se bleste bledordeče lise, ki izginjajo v drugem letu starosti. Gobec je nekoliko bolj koničast kakor pri potočnici. Repna plavut ima precejšnjo zarezo.

Ralo (lemež) ima na plošči 4 do 5, po dolžini pa le eno vrsto zob, ki stoje v ravni črti in so le redko nekoliko na desno in levo zakrivljeni. Ralo sliči torej ralu jezerke (trutta lacustris L.).

Jadranska postrv raste zelo naglo; doseže težo do 15 kg in živi v jadranskih vodah isto življenje kakor sulec v podonavskem porečju.

Drsti se v istem času kakor potočna postrv; živi v Soči in Idrijci. Ista vrsta postrvi biva v Neretvi.

VI. rod. Ščuke. Esox.

VII. vrsta Ščuka — esox.

15. Esox lucius L., ščuka, s. h. štuka; v Soči in Vipavščici.

VII. rod. Zobati krapi. Cyprinodontidae.

VIII. vrsta. Zobati krap — cyprinodon.

16. Cyprinodon (lebias) calaritanus C. V., zobati krap, je majhna, čokata ribica, ki zraste do 8 cm. Ribica je počez (navpično na pobočnico) progasta, ima primeroma veliko glavo in podstojna usta. Hrbtna plavut je izredno visoka. Živi v močvirjih, ki so v zvezi z morjem.

VIII. rod. Činklje. Cobitidae.

IX. vrsta. Činklja — cobitis.

17. Cobitis barbaluta L., babica, šarin, s. h. tivuška, zminka, pesak. Glovacki pravi, da živi »po največji verojetnosti« v pritokih Soče.

18. Cobitis taenia L., nežica, jelšnica, polzača, s. h. badelj, puza, lezibaba; v pritokih.

IX. rod. Krapovci. Cyprinidae.

X. vrsta. Belice — alburnus.

19. Alburnus alborella de Fil., belica, belicek, uklija, s. h. uklija, sliči zeleniki (alb. lucidus Heck.). Hrbet ji je temnosiv, boki srebrnobeli, glava primeroma dolga, spodnja čeljust daljša od gornje.

Drsti se junija in julija, zraste do 10 cm in je izvrstna vaba za lov roparic.

h $^{3}/_{8}$, p $^{3}/_{14}$—$^{3}/_{15}$, z 2—5, 5—2.*

* h = hrbtna plavut, p = predrepna plavut, prva številka označuje trde, druga mehke trakove; z = zobje v požiralniku.

XI. vrsta. **Podust — chondrostoma.**

20. Chondrostoma Genei Bon., podust, podlask, podustev, drsinica, podlest, podlesk, pečenka, s. h. podust, skobalj, kaludjerka, morunaš, rijač, je majhna riba, dolga do 15 cm, podobna naši podusti. Hrbet ji je svetlo-zelenosiv, boki beli s črnimi majhnimi pikami v pigmentu, plavuti rumenkastobele in oranžasto obrobljene. Podbradek je posejan z vrsto 6 majhnih luknjic; gobec podstojen. Živi v Soči in Vipavščici; drsti se spomladi in se hrani z odpadki rastlin in živalstvom nižje vrste.

h $^3/_8$, p $^3/_8$—$^3/_9$, z 5—5, redko 6—5.

Steindachner trdi, da te vrste podusti ni v Soči. (Botanik u. Zoologie, Wien 1901, str. 427.)

XII. vrsta. **Linj — tinca.**

21. Tinca vulgaris Cuv., linj, linjak, rusko karpoč, s. h. linjak, v Soči in Vipavščici.

XIII. vrsta. **Belice — leuciscus.**

22. Leuciscus aula Bon., mazenica, je majhna ribica, ki zraste do 15 cm. Hrbet ji je modrosiv; nad pobočnico ima širok svinčenosivkast pas; živi v Nadiži.

h $^3/_9$, p $^3/_9$, z 5—5.

XIV. vrsta. **Klen — squalius.**

23. Squalius cephalus L., klen je podoben našemu klenu, le glava mu je bolj podolgovata. Živi v Soči in pritokih.

h $^3/_8$, p $^2/_9$ $^2/_{10}$, z 2.5—5.2.

24. Squalius illyricus n. sp., klenič, nadomešča kleniča (sq. leuciscus L.) v podonavskem porečju; gobec mu je nekoliko podstojen.

h $^3/_8$, p $^3/_9$, z 2.5—5.2.

Steindachner zanika, da bi bila ta riba v Soči. (Botanik u. Zoologie Wien 1901 str. 429.) Glowacki jo omenja med soškimi ribami.

XV. vrsta. **Jelševka — telestes.**

25. Telestes Savigny Bon. ali muticellus, jelševka je podobna jelševki v podonavskem porečju. Ima isto število trakov v plavutih kakor podonavska jelševka, le število lusk vzdolž pobočnice je večje. Živi v Soči.

XVI. vrsta. **Črnovka — scardinius.**

26. Scardinius erythrophthalmus L., črnovka, črmnovka ali rdečevka; s. h. crvenokica; v Soči v mirni vodi.

XVII. vrsta. **Ševnica — phoxinus.**

27. Phoxinus laevis Ag., ševnica; s. h. pijor, svetlica. Živi v pritokih.

XVIII. vrsta. **Globoček — gobio.**

28. Gobio fluviatilis Cuv., globoček, krešelj, krešek, krašorka, s. h. krkuša, pesak; v pritokih.

29. Gobio uranoscopus Ag., zvezdogled; v Zali pri Idriji.

XIX. vrsta. **Mrena — barbus.**

30. Barbus fluviatilis Ag., mrena, s. h. mrena, bradac; živi v Idrijci.

Steindachner pravi (Botanik u. Zoologie 1901, Dunaj st. 427), da je ni v Soči. Felice Supino pa jo omenja v knjigi »I pesci d' aqua dolce d' Italia«, Milano 1916 str. 41 med soškimi ribami.

31. Barbus plebejus Bon., grba, neka vrsta mrene v Soči, splošno razširjena, ki je mreni pod štev. 30 povsem slična. Ima isto število trakov v plavutih, isto število zob v požiralniku, le število lusk je večje. Luske te mrene so manjše od lusk navadne mrene, život pa je nekoliko krajši in jačji. Tudi po barvi se razlikuje od naše mrene: hrbtna in repna plavut sta posejani s temnimi črnorjavimi točkami, deloma tudi boki.

32. Barbus caninus Cuv. Val., mrenič je neka vrsta mrene v vodah južne Evrope. Najbrž nadomešča v jadranskih vodah našo podonavsko pohro (barbus petenyi Heck.).

Život te ribice je valjast; bodica hrbtne plavuti ni nazobčana (kakor pri pohri). Hrbet ji je rjavkast, boki rumenkastobeli.

Ves život je posejan z večjimi rjavordečimi pegami, na hrbtni, repni in prsni plavuti so majhne črnkaste točke.

Kolikor znano, ne zraste ribica preko 20 cm; živi v Idrijci.

h 3/7—8, p 3/5.

XX. vrsta. **Krap — cyprinus.**

33. Cyprinus carpio L., krap, s. h. šaran; v Soči in Vipavščici v mirni vodi.

X. rod. Ploče. Pleuronectidae.

XXI. vrsta. Ploča — pleuronectes.

34. Pleuronectes flesus L., ploča, jezik.

Ploča se razlikuje od drugih rib po neobičajni obliki telesa. Oči ima le na desni plati života, ki je rjavorumena, često posejana s temnimi nepravilnimi pegami; leva plat života nima oči in je bela ali belorumena, posejana z majhnimi črnimi točkami. Ploča plava tako, da je očesna plat obrnjena navzgor. Hrbet in trebuh pri tej ribi ne gledata navzgor in navzdol kakor pri drugih ribah, nego na desno in levo.

Drsti se spomladi, zraste do 50 cm in je zelo okusna riba. Prihaja iz morja v izlivno progo Soče.

XI. rod. Zeti. Gasterosteidae.

XXII. vrsta. Zet — gasterosteus.

35. Gasterosteus aculeatus L., zet, cirnik, koljuška, je majhna, 4 do 9 cm dolga ribica z vretenčastim telom. Život ji je brez lusk, pokrit ob straneh s podolgovatimi koščenimi ploščami. Pred hrbtno plavutjo je troje bodic, ki niso spojene s plavutno kožo. Mesto trebušnih plavuti ima le po eno bodico. Hrbet je modrikastočrn ali zelenkast, boki svetlejši, trebuh povsem bel, prsa rožasta, plavuti zelenkaste.

Zet se drsti aprila, maja, junija. Ikrnica odloži 80—100 iker v majhno gnezdo, ki ga je mlečnik pripravil iz vodnih rastlin. Mlečnik skrbno čuva gnezdo in zarod. Za časa drsti si odene mlečnik krasno svatbeno obleko. Barve požive: rožasta barva na prsih in trebuhu postane krvavordeča.

Zet živi v družbi, je zelo bojevit in nevaren ikram. Gospodarsko je brez vrednosti. Kjer je v večjih množinah, pridelujejo iz njega ribje olje. Živi v stranskih vodah pri Tržiču.

XII. rod. Morski lipani. Mugilidae.

XXIII. vrsta. Morski lipan — mugil.

Ta vrsta rib prihaja iz morja v izlivne proge Soče okoli Tržiča. Te ribe imajo več ali manj podolgovat život, dve hrbtni plavuti, od katerih ima prva 4 bodice. Pobočnice nimajo. Zraste do povprečno do 50 cm. Najraje žive na prostorih, kjer se morska voda meša s sladko; cenijo jih radi dobrega mesa.

V izlivne proge Soče prihajajo:

36. Mugil cephalus Cuv., javra, babaš, cipalj, mulj; zraste do 70 cm.

37. Mugil capito Cuv., pravič, balavaš, štirjaš; zraste do 50 cm.

38. Mugil chelo Cuv., platun, putnik; zraste do 60 cm.

39. Mugil auratus Risso, zlatar, zlatoperac; zraste do 45 cm.

40. Mugil sahens Risso, bavuš, mržnjak, slinavac; zraste do 40 cm.

XIII. rod. Slinavci. Blenidae.

XXIV. vrsta. Smrkavica — blennius.

41. Blennius vulgaris Poll., smrkavica, babuka, je majhna ribica, podobna kapiču. Zraste kvečjemu do 14 cm. Ima kratko glavo s precej strmim gobcem; nad očmi je dvoje tipalnic. Obe čeljusti sta nasejani z eno vrsto ostrih zob. Život ji je gol in slinast.

Temeljna barva ribice je zelenkastosiva; na glavi in na hrbtu ima več črnih peg. Hrbtna in predrepna plavuti sta zelo dolgi in imata: prva 29—31, druga 19 bodic. Trebušne plavuti nadomeščajo 2 do 3 bodice.

Smrkavica se drsti poleti in živi v Soči na skalnatem dnu.

XIV. rod. Morski kapiči. Gobiidae.

XXV. vrsta. Morski kapič — gobius.

42. Gobius fluviatilis Bon., morski kapič, glavič, je majhna ribica, ki zraste do 8 cm dolžine; ima dvoje bodičastih hrbtnih plavuti in zaokroženo repno plavut kakor menek. Luske so nazobčane.

Temeljna barva ribici je rumeno-zelena. Hrbtna in repna plavut sta posejani z drobnimi pikami.

Živi, kakor kapič, pod kamni.

XV. rod. Glavači. Cottidae.

XXVI. vrsta. Glavač — cottus.

43. Cottus gobio L., glavač, kapič, kapelj, s. h. peš, glavač; osobito v pritokih.

XVI. rod. Ostriži. Percidae.

XXVII. vrsta. Luben — dicentrarchus.

44. Dicentrarchus labras L., luben, smudut, lubanj, je morska riba, ki prihaja iz morja v izlivno progo Soče. Luben tehta do 5 kg in še več ter zraste na 1 m dolžine.

Na hrbtu je zelenkasto- ali modrosiv, boki so srebrnosivi, trebuh povsem bel, plavuti pa sivkastorumene. Ima kakor vsi ostriži dve hrbtni plavuti; prva je bodičasta.

Drsti se spomladi. Je velik ropar in se ljuto brani, ako je na trnku.

Meso lubena je izvrstno; cenili so ga že stari Rimljani.

XXVIII. vrsta. **Smuč — lucioperca.**

45. Lucioperca sandra Cuv. Val., smuč. Felice Supino (str. 60) ga omenja med soškimi ribami; nasprotno pa trdita Glowacki (str. 22) in Griffini (str. 364), da ga najbrž ni v Soči.

III.

Pregled seznama rib soškega porečja kaže, da biva v Soči povsem druga ribja favna kakor v porečju, ki se izteka v Črno morje.

V Soči žive ribe jadranske favne, v Savi in drugih rekah podonavskega porečja pa ribe črnomorske favne.

Favna v Soči ni tako bogata kakor ona v Savi. Priroden razlog za to je tudi ta, da meri tok Save od izvira do izliva 712 km, oni Soče pa le 120 km.

Ako ne upoštevamo morskih rib, ki prihajajo v Sočo kot nestalni gostje ponajveč ob drsti, znaša število ribjih vrst v Soči 31, ono v Savi pa 61.

V Soči manjkajo večje vrste jeseter (Acipenser Guldenstädlii, a. stellatus Pall., a. schypa Guld., a. glaber, a. Gmelini) in kečiga (a. ruthenus L.). Domovina teh je Črno in Kaspiško morje. V Jadranskem morju žive vrste Acipenser Naccarii Bp., a. Nardoi Heck., a. nasus Heck. in a. Heckelii Fitz., ki prihajajo ob drsti v izlivno progo Soče.

Sulca nadomešča v Soči vrsta velike postrvi (trutta genivittata C. Prosp.).

Popolnoma manjkajo v porečju Soče plošiči (abramidinae). Te vrste rib ni južno Alp.

Istotako manjka v Soči pezdirk (rhodeus amarus L.), rdečeperka (leuciscus rutilus L.), platica (leuciscus virgo), jez (idus melanotus Heck.) in činklja (cobitis fossilis L.). Od belic (alburnus) živi v Soči le vrsta alburnus alborella de Fil. Slednjič manjkajo v Soči som (silurus glanis L.), menek (lota lota L.), okun (acerma cernua L.), smrkež (acerma schraetser L.), čep (aspro zingel L.), upiravec (aspro streber Sieb.), najbrž tudi smuč in ostriž.

Vrsta klen (squalius), jelševka (telestes) in mrena (barbus) imajo v Soči sorodne vrste. Podust (chondrostoma nasus L.) ima v Soči sorodno vrsto (ch. genei B.).

Ribja favna v porečju Soče ni tako točno preiskana in ugotovljena kakor ona v porečju Save. Treba bo izpolniti še marsikatero vrzel in tu čaka naše rojake onstran meja še hvaležna naloga, da prispevajo k temu delu našega domoznanstva.

Literatura.

[1] Prof. Dr. Felice Supino: I pesci d'aqua dolce d'Italia. 1916. Milano.

[2] Dr. A. Griffini: Ittiologia italiana. Milano, 1903.

[3] Julij Glovacki: Die Fische der Save und des Isonzo. 1896. Celje.

[4] I. Heckel u. R. Kner: Die Süßwasserfische der österreichischen Monarchie. Leipzig, 1858.

[5] Dr. Mišo Kišpatić: Ribe. Zagreb, 1893.

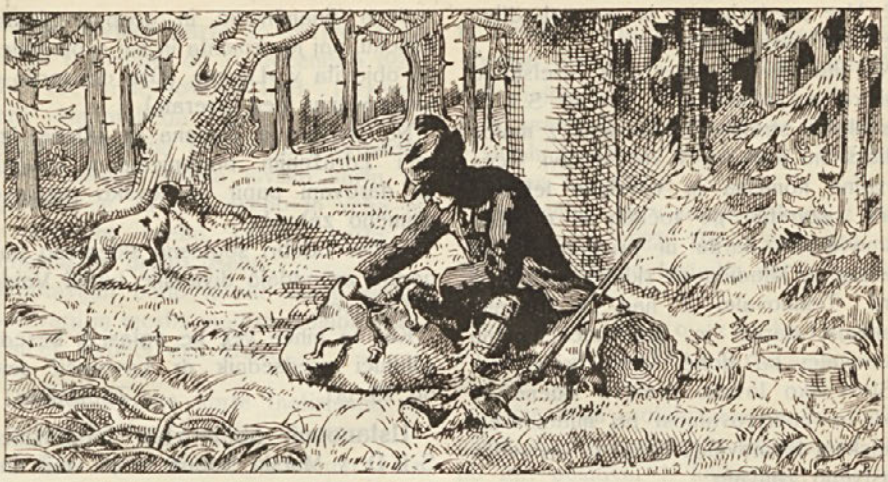
[6] Schödler - Erjavec: Knjiga prirode. Ljubljana, 1875.

[7] Dr. P. Brohmer: Fauna von Deutschland. Leipzig, 1920.

[8] Kr. Karl Heintz: Die Salmoniden Bosniens und Hercegovinas. Österreichische Fischereizeitung 1910, str. 287.

[9] Dr. Antipa: Über Wanderunggen der Störarten in den europäischen Gewässern. Stenografični zapisnik o poteku razprav mednarodnega ribarskega kongresa na Dunaju, 1905.

Iz lovskega nahrbtnika.

Iz zapisnika VII. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 28. oktobra 1924 ob 20. uri v restavraciji pri Slonu. Navzočih je bilo 18 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatira sklepčnost in pozove zapisnikarja, da prebere zapisnik VI. odborove seje, ki se odobri brez pristavka.

Nato poroča predsednik o ustanovitvi podružnice v Murski Soboti. Ustanovnega občega zbora so se kot zastopniki centrale poleg društvenega predsednika udeležili tudi gg. Malenšek, Štepic, Tančič in Zupan. Ker je večina prekmurskih lovcev včlanjena v »Prekmurskem lovskem društvu«, se je potom S. L. D. skušalo združiti to društvo z novo ustanovljeno podružnico S. L. D., kar se za sedaj še ni moglo doseči, pač pa je pričakovati, da se to zgodi v najbližji bodočnosti.

Odbor S. L. D. sklene soglasno, da se poveri za leto 1925 uredništvo »Lovca« dosedanjemu uredniku pod istimi pogoji, kot v letu 1924.

Društveni blagajnik g. Zupan poda obširno poročilo o društveni blagajni.

Po debati, v katero posežejo gg. Mladič, ing. Tavčar in Zupan, se sklene na predlog g. Justina, naj v letu 1925 članarina ostane ista kot dosedaj.

Mariborski podružnici se ponovno sporoči v smislu sklepa VI. odborove seje, da se ji za kritje upravnih stroškov nakaže enkratni prispevek šele po obračunu članarine.

Klubu ljubiteljev brakov, ki prosi za denarno podporo za kritje stroškov, naraslih pri tekmi dne 26. oktobra t. l., se dovoli po daljši debati enkratni prispevek 1500 Din.

Odobre se razni sklepi pravnega odseka, ki naj se sporoče kot odgovor posameznim dopisom.

Glede novih predpisov o nošenju orožja se naprosi člana pravnega odseka g. dr. Fr. Lokarja, da sestavi spomenico, od katere naj se odpošlje po en izvod notranjemu ministrstvu v Beograd ter velikemu županu in policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani.

Načelnik organizačnega odseka gosp. Zupan poroča o poteku sestanka članov klubov S. L. D. v Stični, nakar preide na prireditev društvenega plesa v mesecu februarju 1925.

Sklene se:

1. Ples Slov. lovskega društva se vrši v nedeljo dne 1. februarja 1925.

2. Vse predpriprave in vso prireditev prevzame organizačni odsek.

Na iniciativo društvenega strelskega mojstra g. Juvančiča je uvedlo S. L. D. vsakoletno strelsko tekmovanje z malokalibrskimi puškami v vsej državi. Ocenjevalna komisija je vposlane letošnje tarče razvrstila po točkah in določila tekmovalcem darila in priznanice. Na predlog g. Mladiča se sklene oddati 20 daril. Tekmovalci z nad 30 točkami prejmejo darila in priznanice, ostali tekmovalci pa dobe samo priznanice.

Slovensko lovsko društvo sklene za trud in požrtvovalnost pri mladinskem strelskem tekmovanju izreči g. Juvančiču društveno zahvalo.

Ker prihaja vedno več naročil na živo divjačino na S. L. D., se sklene opozoriti članstvo, naj taka naročila in vprašanja naslovi na »Lovsko zadrugo« v Ljubljani.

G. Zupan poroča, da namerava izdati »Lovska zadruga« za leto 1925 »Lovski koledar« s strokovno vsebino. Ker pa bodo izdatki za tisk, vezavo itd. precej visoki, prosi, naj bi S. L. D. prevzelo del teh stroškov.

Predsednik otvori debato o tem predlogu, v katero posežejo gg. dr. Souvan, Kremenšek, dr. Luckmann, Mladič, Hafner, dr. Ravnihar in ing. Tavčar, ki so večinoma za to, naj se mesto koledarja izda morda pripravna brošura, ki bi mela trajno vrednost kot lovsko priročno čtivo. G. Zupan umakne nato svoj predlog za podporo v kritje stroškov za koledar.

Slučajnosti:

V preteklem letu in tudi že v letošnjem lovnem času se je dogodilo več nesreč s strelnim orožjem. Lovski zakupniki in njihovi gostje so dostikrat vsled takih poškodb v neprijetnem položaju, da morajo plačevati odškodnino poškodovancem. Treba je misliti na zavarovanje članov S. L. D. zoper nezgode. Predložena je odboru jako ugodna ponudba proti majhni letni zavarovalnini, ako se zglasi zadostno število članov. Ker pa odbor ne more takoj sklepati o uvedbi zavrovanja članov, se odstopi zadeva finančnemu in gospodarskemu odseku, naj jo proučita in naj svoje sklepe objavita v »Lovcu«. (Glej opozorilo o zavarovanju med inserati.)

Na predlog g. Zupana se sklene, izreči Združenim papirnicam v Vevčah za darovani papir za lovsko razstavo pismeno zahvalo.

Odbor odobri soglasno sklenjeno pogodbo za oddajo divjačine tvrdki Vajda v Čakovcu.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik dr. Lovrenčič sejo ob 23. uri. Zapisnikar.

Ustanovni občni zbor podružnice S. L. D. v **Murski Soboti** se je vršil dne 5. okt. 1924 v gostilniških prostorih predsednika pripravljalnega odbora g. Turka v Murski Soboti.

Od ljubljanskih članov S. L. D. so se, razen gg. predsednika in blagajnika, udeležili zbora se gg. Viktor Tančič, Peter Štepic ter Josip Malenšek.

V imenu centrale je pozdravil zborovalce predsednik S. L. D. g. dr. Lovrenčič, ki je v daljšem govoru orisal pomen S. L. D. za lovstvo. V imenu organizatoričnega in propagandnega odseka je govoril društveni blagajnik g. Zupan.

V odbor novoosnovane podružnice so bili izvoljeni: Benko Josip, načelnik; Košir Franjo, podnačelnik; Krivic Edmund, tajnik; Dolenc Alojzij, blagajnik ter odborniki: Busbach Alfred, inž. Mikuž Franjo, Koller Riko in Sečko Ivan.

Odposlane so bile brzojavke Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru ter g. ministru za šume in rudnike.

Z občim zborom so bile združene razne prireditve, tako n. pr. lov za ljubljanske goste na veleposestvu Hrastence, ki ga je priredil g. nadupravitelj Scheinhauer. Popoldne se je vršilo tekmovalno streljanje na bežečega zajca ter streljanje z malokalibersko puško, v zvezi z veselico na prostem.

Občni zbor kakor tudi prireditve so pri najlepšem vremenu prav lepo potekle, za kar gre pred vsem zahvala neumornemu delu g. ravnatelja Koširja ter okrajnega gozdarja g. Busbacha.

Nove lovske karte so se izdale za čas od 1. januarja do 31. decembra 1925.

Za vse vrste lovskih kart, izvzemši člane vladarskega doma, se plačuje enotna pristojbina 15 Din za pokrajinski lovski zaklad. Vsaka lovska karta se izgotavlja le za eno osebo in velja le za določeno osebo. Lovska karta ni prenosna na drugo osebo.

Izgotavljali bodo lovske karte sreski poglavarji in mestni magistrat ljubljanski, in sicer sledeči dve vrsti:

I. **Državne lovske karte** (natisnjene na rumenkastem papirju), in sicer:

1. Za lastnike, zakupnike lova in njih goste. Vsi ti plačajo razen pristojbine 15 Din za Pokrajinski lovski zaklad po tar. post. 101 a) te-le takse v kolkih:

Ako lovijo brez psa . . .	30 Din
ako lovijo z enim psom . .	40 „
ako lovijo z dvema psema	50 „
ako lovijo s tremi ali več psi	60 „

2. Za diplomatske in konzularne uradnike (če niso naši državljani), po vzajemnosti, razen častnih konzulov.

3. Za držav. šumarske nameščence (zaprisež. čuvaje gl. pod II.).

Za lovske karte izdane osebam, navedenim v točki 2. in 3., se plačuje le pristojbina 15 Din za Pokrajinski lovski zaklad. Kolkovne takse pa so te karte v smislu tar. post. 101 a) prip. 6. popolnoma oproščene.

4. Lovske karte za slušatelje (gojence) vseh gozdarskih šol, (visokih, srednjih in nižjih). Zanje se plača pristojbina 15 Din za Pokrajinsko lovski zaklad.

Kolkovne takse so te karte v smislu pripombe 7. k tar. post. 101 a) za ¾ oproščene.

Te vrste karte izgotavljajo sreski poglavarji (mestni magistrat ljubljanski) slušateljem (gojencem) vseh šumarskih šol, ako se primerno izkažejo. Glede mladoletnih veljajo obstoječi predpisi lovskih deželnih zakonov.

II. **Lovske karte za zaprisežene lovske čuvaje** (natisnjene na belem papirju).

Pristojbina za Pokrajinski lovski zaklad znaša 15 Din. Kolkovne takse so v smislu tar. post. 101 a) prip. 6—c) popolnoma oproščene.

Izgotavljajo se v smislu zakona z dne 28. februarja 1922, Ur. l. štev. 419 ex 1922, na zahtevo lastnika ali zakupnika lova.

Veljajo samo za tista lovišča, za katera so izgotovljene.

Pismene ali protokolarne prošnje lastnikov ali zakupnikov lovišč morajo biti po tar. postavki 1. kolkovane; ako se prošnje stavijo ustno in ne jemljo na zapisnik, ni treba plačati kolka.

Dnevnih lovskih kart se ne bo izgotavljalo, tudi ne, če bi kak gost ali inozemec hotel loviti samo en dan. Istotako se ne izdaja takse prostih kart pastirjem in poljskim čuvajem.

Ing. A. Š.

Orožni listi za zapriseženc. V lovskem nahrbtniku sem v štev. 17/18 letošnjega »Lovca« prijavil nove predpise in pristojbine za orožni list. Na koncu dotičnega obvestila sem omenil, da takse za orožni list nimajo plačevati oni uslužbenci, ki imajo po svoji službi in po svojem poklicu pravico ali dolžnost nositi orožje.

§ 53. drž. gozdnega zakona z dne 3. dec. 1852, drž. zak. štev. 250, namreč pravi, da je osebje, nameščeno na temelju § 52. cit. zakona, upravičeno nositi v službi običajno orožje, ne da bi moralo imeti orožni list, predpisan po § 14. orožnega patenta z dne 24. okt. 1852. Nadalje daje § 3. naredbe ministrstva za notranje zadeve in pravosodje z dne 2. januarja 1854, drž. zak. štev. 4, za gozdno in lovsko varstvo zapriseženemu osebju pravico, da nosi običajno orožje. Seveda mora to osebje nositi v službi predpisani znak.

V teh predpisih se ne dela nikaka izjema med zapriseženci, ki so v službi na državnih posestvih, pri občinah in zasebnikih.

Člen 4. zakona o posesti in nošenju orožja z dne 18. februarja 1922, Ur. l. štev. 78, določa tudi, da so od predpisov glede orožnih listov izvzeti oni uslužbenci, ki imajo po svoji službi in svojem poklicu pravico ali dolžnost nositi orožje.

Pravilnik k temu zakonu, izdan meseca avgusta 1924 in objavljen v 81. št. Ur. lista iz leta 1924. pa poostruje določila zakona in pravi v členu 1., da ne sme nihče imeti strelnega orožja brez dovoljenja oblastnega velikega župana. Državni in samoupravni uslužbenci, ki imajo po svoji službi ali svojem poklicu pravico ali dolžnost, imeti in nositi orožje, morajo imeti legitimacijo svojega pristojnega starešine, v kateri je označena pravica, da smejo imeti ali nositi orožje.

Na temelju cit. zakona o posesti in nošenju orožja in pravilnika k temu zakonu je veliki župan ljubljanske oblasti izdal navodila, po katerih bi imeli zapriseženi gozdni, lovski in poljski čuvaji imeti odslej predpisane orožne liste, ako so v zasebni službi. Na intervencijo odseka A direkcije šum se je veliki župan obrnil do ministrstva za notranje zadeve s prošnjo za odobrenje, da se smejo tudi zasebnim organom izdajati, podobno kot dosedaj, legitimacije, kakor državnim gozdnim in lovskim čuvajem, ker bi bili dotični organi oziroma njihovi službodajalci vsled visokih taks občutno prizadeti. Ing. A. Š.

Nagrade. Direkcija šum v Ljubljani je priznala Ivanu Bartelu v Koprivniku pri Kočevju za dne 1. sept. 1924 na čakanju ustreljenega in dne 27. sept. 1924 v železo ujetega volka, nagradi po 375 Din, skupaj 750 Din.

Nadalje je priznala Jožefu Naglitschu iz Koč pri Kočevju nagrado za dne 26. sept. 1924 pri čakanju v bližini vasi Koče ubitega 37 kg težkega volka-samca. Ta volk je bil ubit v trenutku, ko je zasledoval srno.

Nagraden je bil dalje Jožef Rus, gozdni čuvaj pri K. Auerspergu, za dne 16. okt. pri Podpreski v železo ujetega in 25. oktobra t. l. istotam ustreljenega volka z zneskom 750 Din. Prvi volk je tehtal 36 kg, drugi 30 kg.

Slednjič je direkcija priznala Rudolfu Ivančiču iz Brnčičev (srez Kastav) za dne 18. oktobra t. l. na cesti v bližini sela Brnčiči ubito mlado volkuljo 375 dinarjev.

Zatiranje vran pozimi 1924/25. V prvem zvezku letošnjega »Lovca« je bil na strani 43 objavljen poziv, ki so ga oblastva izdala glede zatiranja vran pozimi 1923/24. Enak poziv bodo razglasila oblastva za zimo 1924/25.

Pri sreskih poglavarjih se bo, kakor doslej, dobivala fosforova pasta po nizki nabavni ceni. Zanesljivim osebam, ki so že v prejšnjih letih dokazale zanimanje za zatiranje vran z dobrimi uspehi, se bodo brezplačno oddale manjše množine imenovanega strupa.

Kako se strup porablja in kako je z njim ravnati, je popisano na strani 44 letošnjega »Lovca«.

Kakor doslej, se bodo tudi v prihodnje dotičnim, ki bi dokazali posebne uspehe, podelile primerne nagrade.

O uspehih v preteklem letu bo poročal »Lovec« v prihodnji številki.

Ing. A. Š.

Posavski Lovac je v 8. številki objavil na uvodnem mestu popolen prevod našega članka: »Priroda Slovenije« z vsemi slikami. Članku je pristavil sledečo pripombo: »Da smo mogli naše čitaoce upoznati sa ovom krasnom lovačkom izložbom braće Slovenaca, imademo zahvaliti susretljivosti uredništva »Lovec« u Ljubljani, koje nam je najpripravnije dozvolilo uporabu svog referata o izložbi, te nam dobrohotno ustupilo i potrebite klišeje. Za ovu bratsku susretljivost najlepša mu hvala a Slovenačkoj braći lovcem: Dobra kob!«

Na zadnji strani 8. številke navaja še posebej v reklamne svrhe vse tvrdke, ki so sodelovale na naši lovski razstavi ter pristavlja: »Mi ove tvrdke našim čitateljem najtoplije preporučamo, jer su njihovi proizvodi u svakom pogledu prvorazredni.« Ing. A. Š.

S. L. D. opozarja na poziv glede članarine za leto 1925, ki je natisnjen spredaj.

V lovišču Kobilje, ob madžarski meji, spadajoče k veleposestvu grofa Esterhazyja, je priredil dne 19. okt. t. l. g. ing. Schneider s štirimi povabljenimi lovci majhen lov na kljunače. Lov, ki se je vršil s številnimi poganjači, je bil tokrat skrajno slab. Zletelo je vsega 5 kljunačev, a do strela ni prišel nihče. Namesto kljunačev so padle tri lisice poleg 12 zajcev. Lansko leto ob istem času je padlo 12 kljunačev. Ves ta hribčast kraj, kjer se povodom poleta vsako leto v večjem številu ustavljajo kljunači, je poraščen z nizkim hrastovjem. Ravnatelj tovarne dežnikov g. Emil Pollak, znan dolgoleten in izvrsten lovec na kljunače, pripoveduje, da se nahajajo kljunači redno vsako zimo v teh gozdnatih krajih ob nekem gorskem izvirku, pri katerem je večkrat že sredi zime pogodil kak komad. Zanimalo ga je, če kljunači tudi gnezdijo v Prekmurju; prišel pa je do prepričanja, da ne gnezdijo. R. Koller.

Razpoloženje. Po treh meglenih dneh je zopet posijalo otožno jesensko solnce in pozlatilo žalujočo šumo. Kateri lovec, prijatelj narave, bi vzdržal in ne pohitel na lov na kljunače, na tiste lepe severne goste, ki s svojim bajnim poletom tako zelo dvignejo naše jesensko razpoloženje. Povabila sta me lovska prijatelja gg. I. in C. in prav rad sem se odzval vabilu posebno še, da preskusim novo puško. Hodili smo in iskali in končno dvignili dva para kljunačev; dva kljunača sta padla, dva odletela. Poleg kljunačev pa smo dvignili tudi dolgouhca, na katerega sta moja lovska sotrpina streljala in ga zgrešila. Kakor sem jaz drugi dan uvidel, bi bil tudi jaz najbrž tako storil in mu podaljšal življenje za par dni. Posmejal sem se srečnima strelcema, a ne morda iz škodoželjnosti, marveč le zato, ker se mi je zdelo to skoro nemogoče, da se zajčka zgreši v taki poziciji in kljub temu, da sta oba dobra lovca. Prijatelj C. mi je pokazal med lovljenjem mesto, kjer je lansko leto našel njegov fermač v ajdi ležečega lisjaka, ki se ni hotel dvigniti, čeprav so se lovci razgovarjali v neposredni bližini petih korakov. Fermač pa je bil oddaljen od lisjaka komaj en korak. C. je lisjaka streljal in šele po strelu se mu je poljubilo dvigniti, ko so ga pošegetale šibre. Po dobro pomerjenem drugem strelu je obležal lisjak, a tudi še ne mrtev, treba ga je bilo udariti po pregrešnem smrčku. — Res čudno, da gre lisjak podnevi ležat v ajdovo njivo, še bolj pa to, da leži in čaka, da ga fermira jerebičar in čaka na razdaljo petih korakov lovce in še ne skoči!

Veseli lepega dneva, smo se vračali in jaz sem že težko čakal drugi dan popoldne, ko bom zopet lahko poskušal svojo novo puškico dvajset kalibrko, o kateri sem si domišljeval, da bom z njo vse pogodil. Toda drugi dan sem dobil novih dokazov, kako različno je razpoložena divjad, kako različno lovec.

Drugi dan sva jo zavila s prijateljem C. najprej v hrastove z jelšovim in leševnim grmovjem poraščene meje, kjer pa ta dan ni bilo kljunačev. Na to sva šla proti savskemu produ. Med tem so se dvignile jerebice, a precej daleč, streljal sem pa vseeno, zaupajoč v dobrino moje nove puškice. Puška pa, če je še tako dobra, ne dela čudežev, če je predaleč in lovec slabo meri.

Najina zvesta spremljevalka fermačica »Priba« je prav pridno iskala med vrbovjem, trenutno obstala ali kljunač se je že dvignil. Srečala sta se z muhico moje puške, strel je počil in kljunač je padel med gosto grmičevje. Par minut nato se dvigne drug kljunač in se s tisto eleganco, ki jo ima samo kljunač, vije in vije med zlatolistimi topoli in vrbami, dokler se mi ne izvije izpred cevi. Kam je odletel, kje sedel, nisem mogel vsled gostega grmičevja ugotoviti, šla sva iskat drugega.

»Priba« že zopet fermira. Približava se ji na korak, toda nič se ne dvigne. »Zajec bo,« pravi C. Med tem že opa-

zim zajca, kako čepi pred nama s prihuljenimi ušesi. »Brr«, »šš« itd., toda dolgouhec se ne gane. Šele ko sem ga sunil s puškino cevjo, je odskočil, pa še kako! Bum, bum, štirje streli in končno je obležal. Sodila sva, da je to znanec prejšnjega dne, ki se je takrat hitro dvignil in odnesel srečno pete.

»Priba« išče naprej, toda nič. Solnce je zašlo za Šentviškimi griči in le malo časa je še preostalo za lov. Ubrala sva jo preko polja domov. »Priba« postane nemirna in kakih dvajset korakov pred nama se varno prilisne v razor sveže izorane njive. Med tem, ko se ji približujeva, se že dvignejo na drugem koncu njive jerebice, ki so tekle pred fermačico. »Priba« se dvigne in zre za jerebicami, nato se okrene proti nama, a zopet fermira, in sicer je bila razdalja med njo in nama dobrih 10 korakov. Fermačica je na novo izorani njivi, midva pa na komaj pet prstov visoki ozimni. Gledava krog sebe, in kar opazim par korakov pred seboj v ozimni ležečega zajca, katerega pokažem prijatelju C. Zopet isto kot pri prejšnjem zajcu, toda tudi ta se ne dvigne, dokler ga ne sunem s cevjo. Zajec skoči; »pok, pok, pok — pok« in hajdi čez golo jesensko polje. — Z lovskim prijateljem sva se vprašujoč spogledala. »Je li to mogoče?« »Neverjetno!« »Kaj je neverjetno, ali da danes zajci tako dolgo čakajo in sem moral suniti kar dva po vrsti, da sta se blagovolila dvigniti, ali je neverjetno, da sem zgrešil zajca na ravnem, skoro golem polju, ko so mi letos obležali skoro vsi vsaj na polju?« Pa tudi moj spremljevalec je premišljeval isto. Torej razpoloženje, čudno razpoloženje pri lisjaku, čudno pri zajcih, na vse je gotovo vplivalo vreme; je li morda vplivalo tudi na lovce? In potem se čudimo, če kdo pri vsakdanjem delu in poklicu včasih kako čudno izredno pogode. Vl. K.

V čaru svetlobe. V štev. 19/20 nam g. Ernejč popisuje, koliko zajcev povozijo avtomobili ponoči. Ko sem bil zadnjič na Dravskem polju, sem videl v Središču železničarja, ki je nesel dva zajca, koja je našel pri pregledovanju proge. Enemu je bil železniški vlak odtrgal glavo, drugi je imel odtrgani prednji nogi. Menda najde železniško osebje na Dravskem polju na železniški progi vsak teden po več zajcev, ki jih nočni vlaki povozijo. Znamenje, da je na Dravskem polju mnogo zajcev! Ing. A. Š.

Medveda je ustrelil posestnik v Podklancu pri Vinici v črnomeljskem okraju. Šel je v gozd radi sečnje lesa. Vzel je s seboj puško in naboje, nabasane s šibrami. V gozdu je srečal medveda na kakih deset korakov. Streljal je na medveda s šibrami, ki se je po šestem strelu zgrudil.

Še enkrat o veverici. Gg. P. G. in Vl. K. imata vsak svoje nazore o neškodljivosti in škodljivosti veverice. Prvi jo toplo zagovarja, drugi méni, da je ni treba ščititi. Oba imata s svojega stališča več ali manj prav.

Veverica gnezdi v vremensko ugodnih letih po 3 do 4krat na leto. Povrže po 3 do 9 mladičev. Med mladiči po spolu močno prevladujejo samci, tako da razmnoževanje teh živali ne more postati preveliko. Število veveric zmanjšujejo tudi kune in ptice roparice. Mokrota in mraz ovirata njih prebujen razvoj.

Veverica se vobče hrani od popja in semenja različnega gozdnega drevja, pri čemur odgrizuje vršiče smrekovih in jelovih vejic, tako da so tla pod drevjem včasi kar posejana z zelenimi vejicami. Jeseni gre nad orehe in druge domače sadeže. Ako ji po dolgi zimi zmanjka hrane, objeda in okolobarja mlade smreke in macesne. Tu in tam se takemu objedanju privadi in dela škodo iz razvade.

Splošno zatrjujejo, da se spravi veverica tudi na živali, ki gnezdijo v duplih in na zalego teh živali.

Ker so opazili, da se hrani tudi z bubami in gosenicami nekaterih žuželk, je v tem pogledu koristna. Pod gotovimi razmerami je škoda lahko mnogo večja nego korist.

Zadnja leta jo močno zasledujejo radi kože, ki ima dobro ceno. To nam po-

trjujejo lovskostatistični podatki, nabrani v Sloveniji.

Veverice torej precej zasledujejo in jih streljajo; posamezniki pa jim v svojih loviščih prizanašajo.

Naj bi se jih ne streljalo zaradi trgovskega ukoriščanja, temveč le tu in tam v zabavo. Tako n. pr. bo imel strelec-začetnik veliko veselja, ako bo mogel oddati prvi strel s šibrami na veverico, pa tudi starega lovca večkrat mika, da skuša pogoditi na visokem drevesu sedečo veverico s kroglo. Š.

Zanimiv dogodek. Nedavno sem doživel slučaj, ki bo marsikakega lovca zanimal.

Gredoč proti domu ob železniški progi, dvigne mi pes zajca in ga po kratki gonji po polju zažene na železniško progo. Skočil sem takoj na ovinku železniške proge na nasip, poraščen z grmovjem, in komaj da sem se pripravil na strel, že prižene pes zajca po sredi proge proti meni, vendar nisem mogel radi premale razdalje med obema oddati strela, ne da bi bil zadel tudi psa. V tem trenutku pa pridrvi izza ovinka osebni vlak; pes prestrašen okrene z glavo, in ker je proga na tem kraju precej poglobljena, jo ubere s podvojeno hitrostjo po progi, hoteč uiti vlaku. Pri tem pa je že skoro dohitel zajca, ali že je puh stroja podrl psa na tla med tračnice. Zajec pa je odskočil z enim skokom na nasip, z drugim pa je bil že med tračnicama in vlak je drvel nad obema.

Skočil sem takoj z nasipa in nedaleč opazoval psa in zajca, ki sta čepela med tračnicama komaj na dva koraka razdalje. Prvi je ležal s stinjenim repom, naježeno hrbtno dlako in odprtim renčečim gobcem, drugi se je skušal parkrat dvigniti, ali bilo je ko da bi bil prikovan za skoke. Že sem mislil, da sem si prihranil strel in da je stroj zadel zajca in ga, ako ne poškodoval vsaj toliko omamil, da ne bo mogel dalje.

Približno 15 železniških voz je zdrdralo nad obema in že sem se oddahnil v skrbeh za psa in v duhu gledal pred seboj zajčjo pečenko. Ali v zadnjem trenutku, preden je zdrvel zadnji železniški voz nad psom, se zažene isti izmed tračnic izpod voza proti meni.

Vlak se je med tem odpeljal, pes pa se je zakotalil med tračnici in zadel ob tam čepečega zajca, ki je odskočil in izginil med grmovjem. — Pes je obležal; kolo zadnjega voza mu je oddrobilo polovico glave. J. Višnjar.

Nesreča na lovu. V nedeljo 9. novembra t. l. je ponesrečil generalni tajnik Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, dr. Julijan Pavliček. Na lovu na zajce je spodrsnil in padel tako nesrečno, da se mu je sprožila puška. Strel ga je zadel v nogo v meča. Prepeljali so ga v Ljubljano v Leonišče. Nastopilo je zastrupljenje krvi, ki je tako hitro napredovalo, da so bile opetovane amputacije ranjene noge brezuspešne. Dr. Pavliček je 12. novembra v Leonišču umrl. S. L. D. je izgubilo zvestega člana, radovljiška podružnica pa odbornika.

Za »Zeleni križ« in za »Tiskovni sklad« je daroval g. F. K. Kaiser, puškar v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, po 250 Din, skupaj 500 Din. Gg. Jakob Oblak in Martin Peklar iz Rečice pa za »Zeleni križ« skupaj 26 Din.

Iz uredništva. V ljubljanskem dnevniku se »Lovcu« predbaciva, da prinaša v zadnjih številkah preveč člankov o pasjih zadevah in v nahrbtniku premnogo poročil, podanih od klubov ljubiteljev psov. Zahteva se, naj bi »lovski nahrbtnik« postal zopet »lovski«.

Urednik pripominja k temu, da nima pravice odklanjati člankov in obvestil o prireditvah klubov ljubiteljev ptičarjev, brakov itd., priznava pa, da je v zadnji številki izostalo par spisov lovske vsebine, ker ni bilo prostora zanje. Zato pa bo v drugih številkah prišlo več druge tvarine na vrsto.

Od lovcev samih je vsebina »Lovca« najbolj odvisna! Pogrešajo se posebno dobri članki za »Listek«, ki ga morajo polniti vedno isti sotrudniki. Da lovski nahrbtnik ni zanimivejši, so največ krivi

podeželski lovci, ki ne pošiljajo dovolj poročil iz raznih krajev.

Priložbe proti uredniku naj se pošiljajo na redakcijski odsek S. L. D. Ako bi ostale brezuspešne, potem naj se šele objavljajo v dnevnikih. Ing. A. Š.

Gg. sotrudnikom. Doslej neobjavljeni članki pridejo leta 1925 na vrsto.

DOPOLNILO k članku o orožnih listih za zapriseženo osebje. Tik pred natiskom »Lovca« sem prejel obvestilo, da je min. notr. del ugodilo intervenciji odseka A dir. šum in dovolilo, da smejo zapriseženi lovski čuvaji, ki imajo legitimacijo, nositi puško. Ing. A. Š.

Iz ribarske mreže.

Preosnova mariborskega ribarskega društva.

Mariborsko ribarsko društvo »Dravska dolina« je bilo v zadnjih mesecih našim časnikom predmet precej žive razprave. V resnici pa stvar ni bila tako huda, kakor se je o njej poročalo. Če zdaj, ko je v društvu zopet zavladal mir, pregledamo vso baš minulo razvojno dobo, vidimo, da je bil ves potek čisto naraven. Dejstva so tale:

Mariborsko ribarsko društvo je bilo do prevrata v svojem jedru povsem nemško. Še do letošnje jeseni je bilo nemara za dobro tretjino nemških članov več kot slovenskih. Odbor pa je že bil v zadnji upravni dobi iz večine slovenski. A ker predsednik ni bil vešč slovenskega jezika, so se posvetovanja vršila v nemščini. Zamudno čitanje dvojezičnega zapisnika in nevšečno prevajanje spisov v nemščino ali slovenščino, je jemalo odbornikom dosti časa in jih je vselej ozlovoljilo. Stvar je postala nevzdržna zlasti zato, ker je začela javnost zahtevati, naj se tudi ribarsko društvo kot kulturno društvo prilagodi novemu položaju v slovanski državi. Ta javna zahteva ni odnehala in ni bilo drugače: društvo se je moralo postaviti na narodno podlago. V ta namen pa je bilo prej potrebno, da si ustvarijo Slovenci v društvu samem dovolj močen temelj; privesti je bilo treba društvu močno število slovenskih sportnikov in tako podpreti društvo tudi s slovensko

glavnico. Ko se je to izvršilo, je stvar dozorela.

Ker je bilo želeti, da se ohrani društvu edinstvo vseh članov, ker se je morala delazmožnost društva okrepiti in ne oslabiti, je bilo treba mirnega, prijateljskega razpleta vseh zmed. Zato so se uvidevni, preudarni slovenski in nemški odborniki tik pred občim zborom zedinili in ustvarili temelj za uspešno delo in krepek razvoj društva.

Društveni obči zbor je dne 29. oktobra t. l. potrdil odborove sklepe in izvolil za novo upravno dobo 1924 - 1925 tale odbor: Predsednik prof. Karel Přibil, odborniki: 1. prof. Viktor Cotič, 2. dr. Janko Drnovšek, 3. priv. uradnik Fran Drosg, 4. lesni trgovec Norbert Felber, 5. trgovec Ferdinand Greiner, 6. trgovec Martin Johan, 7. zdravnik dr. Karel Ipavic, 8. naduč. Rado Kopič, 9. rest. Ant. Kostomaj, 10. ravnatelj Edvard Krenner, 11. ravn. Anton Morocutti, 12. kapetan Anton Novak, 13. sreski poglavar dr. Ivo Poljanec, 14. prof. dr. Ivan Prijatelj, 15. general Emil Stramlitsch, 16. višji revident Jernej Schmautz, 17. oblastni kmet. ref. inž. Jože Zidanšek. — Odbor sam pa se je neposredno po občem zboru takole sestavil: gg. pod 1. in 7. podpredsednika, pod 12. in 3. tajnika, pod 5. blagajnik, pod 15., 4., 8. in 14. gosp. vališča, pod 4. in 9. gosp. ribnika, pod 6., 12. in 16. gosp. vod, pod 14. knjižničar.

Še enkrat poudarjam, da vsa borba ni bila tako dramatična in tragična, kakoru se je poročalo po časopisju; baš narobe moram ugotoviti, da je potekla vsa preosnova društva dostojno in mirno in med posameznimi člani društva ni bilo nikake mržnje ali neugodnih pripetljajev, ki bi bili pustili svoje boleče žèlo v živem mesu ali skalili društvene odnošaje tako, da bi se tudi v novem odboru ne mogle razmere razbistriti. Odbor je danes složen, krepak in dela z rastočim veseljem in vse večjo vnemo.

Ko tako z mirnim zadoščenjem motrimo ugoden razvoj in potek prepotrebne preosnove, nam kvari veselje ipak velika neugodnost: radi potrebne in neogibne preusmeritve društva je odložil svojo čast mnogoletni prezaslužni predsednik našega društva, dr. H. Kraus. Bil je prava duša društva od prvega početka do zadnjih dni pred občim zborom. Dr. Kraus je društvo ustvaril, on ga je vodil kot izkušen krmar ves čas, on mu je prilival vedno novega idealizma in novih idej in nove vneme za delo, on je društvo privedel do sedanje višine Zato nas vse, ki poznamo njegov trud in plodove njegovega truda, boli, da v novih odnošajih ni mogel ostati društvu vodnik. Tako goreče je delal za svoje kumče, ki ga je moral končno izročiti drugi, žal še vse premalo izkušeni roki! Za svojo ljubav do društva pač slabo — dasi neodvratno — plačilo!

Toda dr. Kraus ve, da je m o r a l o tako biti, ker drugega izhoda ni bilo iz teme; on tudi to ve, da je naša nehvaležnost le dozdevna, le vnanja. V srcu smo mu vsi hvaležni za to, kar je za društvo storil, priznavamo vse njegove žrtve za društvo, in zlasti zadnjo, najtežjo, vpoštevamo vse njegovo ogromno strokovno znanje in gotovo redko, vzorno zanimanje za dediščino Petrovo. Naj mu bo v zadoščenje, ko ga prosimo, da svoje kleno znanje, svoje bogato izkustvo, svojo preudarno in važno delavnost društvu ne odtegne, marveč naj z vso vnemo kot poprej deluje za institucijo, ki ji je dal nekoč življenje, ki jo je vodil in ji dajal vse pogoje za uspešno rast! — In tudi jaz ga prosim, naj mi s svojim prebogatim izkustvom in modrim prijateljskim nasvetom olajša za moje šibke rame tako težko breme: delati za društvo tako požrtvovalno in uspešno, da se bo društvo vsaj vzdrževalo na sedanji višini, če mu ne bo mogoče vdahniti moči, da razprostre krila in zamahne ž njimi v še višji polet. Přibil.

Zakupi ribarskih lovišč. Veliki župan ljubljanske oblasti je odredil z naredbo z dne 7. novembra 1924, št. 26.235, da se morajo oddajati ribarska lovišča na podlagi dražbenih pogojev, ki ustrezajo v strokovnem pogledu zahtevam racionelnega gospodarstva.

Radi tega je odredil podrejenim oblastvom: 1. da pošljejo vse ribarske pogodbe in dražbene pogoje pred odobritvijo okrajnemu ribarskemu odboru v Ljubljani da jih pregleda in sporoči morebitne pomisleke;

2. da o vsaki dražbi obvesté pravočasno ribarski odbor, ki bo dražbo objavil v društvenem glasilu »Lovcu«.

S tem bo zadoščeno željam ribarskih interesentov, ki se obračajo na Ribarsko društvo glede oddaje posameznih vodà. Obenem pa bo v bodoče onemogočeno, da bi se sklepale pogodbe, ki ne ustrezajo zahtevam umnega gospodarstva.

Sulčki v Želimljem. Junija 1924 je dobilo Slovensko ribarsko društvo od Celjskega ribarskega društva 10.000 komadov sulčjega zaroda. Preko 4000 teh sulčkov je bilo spuščenih takoj v revir Ljubljana 45 (Ljubljanica od mesta do Vevč). Drugi del, okrog 5000, smo vložili v ribnik v Želimljem in jih krmili s krustacejami. Uspeh gojenja v ribniku je povoljen. Ostalo jih je do 3. nov. 1924 okrog 800, t. j. 15 %. To je vsekakor lep uspeh. Po navadi ostane enoletnic le okrog 10 %. Sulčki so lepo rejeni, dolgi 8 do 10 cm. Vloženi so v Savo pri Medvodah (rev. Tacen) in v Lazah (rev. Kresnice).

Vlaganje sulčkov enoletnikov, četudi le nekaj sto, zaleže več kakor vlaganje na tisoče sulčjega zaroda, čim se izleže iz iker. Sulčki v dolžini 10 cm niso več izpostavljeni skoro nobenim nevarnostim. Vložili smo jih na mirnejša mesta, kjer je v tem letnem času obilo zaroda belih rib. Dr. M.

MALI OGLASI.

Nova naklada znakov S. L. D. je došla. Znaki se dobijo pri upravi, Strossmayerjeva ulica štev. 1, po 25 Din komad. Za poštnino je pridejati 1 Din.

Puškar F. K. Kaiser, Ljubljana, ima vedno v zalogi slovite pasti iz Haynaua. Prispela je tinktura brez duha, za mazanje pasti, preizkušena po izvežbanih lovcih. Uspeh zajamčen! Splošno poznane »U« patrone, skrbno basane, vedno v zalogi. Prepričajte se sami o učinku! — Za Božič in Novo leto priporoča primerna darila za p. n. gg. lovce, in sicer: lovske puške vseh sistemov in kalibrov, ves lovski pribor, taške za puške iz usnja in jadrovine, nahrbtnike, »Thermos«-steklenice, lovske stolčke, pasove za patrone, lovske nože več vrst, žepne vžigalnike in drugo. — Za dečke so priporočljive malokalibrske puške »Flobert« in zračne puške »Diana«.

Lovec, srednje starosti, oženjen, z večletno prakso, vešč gozdarske stroke, energičen, želi premeniti službo. Cenj. ponudbe naj se pošljejo pod »Planinski lovec« na uredništvo »Lovca«.

Gozdar, 35 let star, oženjen, z večletno gozd. prakso, drž. izpitom, vešč slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, išče službe. Nastop po dogovoru. - Cenj. ponudbe pod »Gozdar« na uredništvo »Lovca«.

Lovec, 35 let star, samec, išče službo kot lovec ali čuvaj. Nekoliko je vešč tudi lovske stroke. Naslov pri uredništvu.

Prodam lepo psico z imenom »Bela« z dvema psičkoma, čiste krvi, resaste pasme. Psica zelo dobra za lov na vsako žival. Stara je dve leti in pol. Tudi zamenjam za puško-dvocevko. I. Hegler, Struge, Dolenjsko.

Cyanin v kapsulah je najsigurnejši strup za lisice, volkove in druge roparice. Prekaša daleko strychnin in vse ostale strupe, ki so se doslej uporabljali, ker učinkuje takoj na mestu in je lovcu plen zasiguran.

Cena kapsuli, ki zadostuje za eno roparico, je 20 Din. Razpošilja z navodilom o uporabi najmanj 5 kapsul naenkrat: Tovarniška zaloga za vso Jugoslavijo, **Lekarna Orožen v Ptuju.** Naročilu je treba priložiti dovoljenje za prejem strupa od pristojn. sreskega poglavarstva.

Lovske slike za inserate in v razne druge svrhe izvršuje po naročilu in za zmeren honorar Ivan Pogačnik. Ljubljana, Streliška ulica 29.